

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLAHİYAT ANABİLİM DALI
İSLAM TARİHİ BİLİM DALI

**494 NO'LU GALATA ŞER'İYYE SİCİLİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

HALİL İBRAHİM AKBULUT

İstanbul, 2010

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLAHİYAT ANABİLİM DALI
İSLAM TARİHİ BİLİM DALI

**494 NO'LU GALATA ŞER'İYYE SİCİLİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

HALİL İBRAHİM AKBULUT

Danışmanı: Prof. Dr. İSMAİL SAFA ÜSTÜN

İstanbul, 2010

Marmara Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

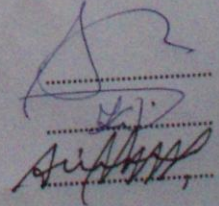
Tez Onay Belgesi

İLAHIYAT Anabilim Dalı İSLAM TARİHİ Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi HALİL İBRAHİM AKBULUT' nın 494 NO'LU GALATA ŞER'İYYE SİCİLİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 19.07.2010 tarih ve 2010/14-19 sayılı kararıyla ile oluşturulan jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi : 2010/12/20
1) Tez Danışmanı : PROF. DR. İ.SAFA ÜSTÜN
2) Jüri Üyesi : PROF. DR. ZİYA KAZICI
3) Jüri Üyesi : DOÇ. DR. ALİ COŞKUN

ÖZET

Osmanlı tarihini inceleyenler için Şer‘iyye Sicilleri vazgeçilmez kaynaklardır. Şer‘iyye sicilleri, incelenen şehre dair idarî yapı, mahalleler, köyler, ictimâî durum, ticarî vaziyet, faal olan esnaf, o gün kullanılan eşyalar, evler, dinî hayat gibi pek çok konuda bize ipuçları vermektedir. Bu kadar geniş sahalarda bizlere malzeme sunan kadı sicilleri incelenmeden Osmanlı Devleti’nin tarihini yazmak mümkün değildir.

Biz de Osmanlı İstanbul’unda ticârî yönden önem arzeden ve bünyesinde çok farklı dinî ve etnik grupları barındıran Galata’nın 1203/1788-89 senelerine ait 494 No’lu Şer‘iyye Sicilini inceledik.

Araştırmamız, girişle berabe beş bölüm ve eklerden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Şer‘iyye Sicilleri ve Galata’nın tarihine kısaca değinilmiştir.

Birinci bölümde, Galata ve tabi yerlerdeki idari durum, mahkeme görevlileri ve defterdeki taksime göre Galata’ya bağlı nahiyeler, kasabalar, köyler ve mahalleler incelenmiştir.

İkinci bölümde, Galata’nın o günkü sosyal yapısı ele alınmış, toplum hayatı, gayr-i Müslimlerin durumu, işlenen suçlar, şehir yapısı ve aile hayatı incelenmeye çalışılmıştır.

Üçüncü bölümde, Galata’nın ekonomik durumu, tüccar ve ticarî faaliyetler, esnaf ve lonca yapısı araştırılmıştır.

Son bölümde is, Galata’da dinî hayat üzerinde durulmuştur. Galata’daki dinî yapılar, din görevlileri, vakıflar, eğitim kurumları ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şer‘iyye Sicili, Galata, Dinî Durum, Ekonomik Durum, Sosyal Durum

ABSTRACT

Shariyyah Sicils are indispensable sources for the modern Ottoman historians. Shariyyah Sicils gives to us clues about examined city's administrative, social, religious and commercial structure. To write Ottoman history is impossible without examining qadi sicils.

We examined Galata's that is important in terms of commerce and concern in its structure many different religious groups sicil that numbered 494 belong to 1203/1788-89 year.

Our study consist of introduction, five chapter and appendixes. The Shariyyah sicil and history of Galata was referred briefly in introduction.

In first chapter, the court attendent and Galata, its's small towns, villages, neighborhoods considering to division in the sicil were examined.

In the second chapter, social structure of Galata in that day was handled and social life, non-muslims' positions, crimes, city's structure family life were tried to examine.

In the third chapter, the economic structure of Galata, merchants, commercial activities and guilds were researched.

In final chapter, religious life in Galata was emphasized. Religious buldings, and religious comissaries, endowments and educational foundations were handled.

Key words: Shariyyah sicil, Galata, religious structure, economic structure, social structure.

ÖNSÖZ

Osmanlı Tarihi'nin en önemli kaynaklarından birisi olan Şer'iyeye Sicilleri bize yerel tarih açısından eşsiz malzemeler sunar. Siyasî tarihlerde göremeyeceğimiz pek çok ayrıntı, sicil defterinin yaprakları arasında bizleri beklemektedir.

İncelenen defter, ilgili tarihte yaşayan insanların yaşadıkları evleri, mahalleleri, kullandıkları eşyaları, insanlar arasındaki sosyal ilişkileri, münazaaya sebep olan hadiseleri, o zamanın ekonomik koşullarını, birçok eşya ve malın bedellerini, dinî hayata dair izlenimleri bizlere sunmaktadır. Belki böylece incelediğimiz dönemin insanı bize biraz daha yaklaşır.

Biz de hicrî 1203 tarihli Galata 494 No'lu sicilini incelediğimiz araştırmamızla Osmanlı Tarihi'ne, ilim dünyamıza, deryada bir damla misali bir katkı yapabilmişsek kendimizi başarılı addedeceğiz.

Konuyu seçmemde bana yol gösteren ve çalışma süresince bana her konuda destek veren kıymetli hocam Prof. Dr. İsmail Safa ÜSTÜN'e, tecrübe ve yardımlarından istifâde ettiğim değerli dostlarım Harun YILMAZ ve Ahmet ÖZER'e, araştırma süresince desteğini esirgemeyen muhterem müftüm Muharrem BİLGİÇ'e, güleryüzlü personeli ile dâima yanımızda olan İSAM'a ve emeği geçen tüm arkadaşlarıma ve aileme teşekkürü bir borç bilirim.

İstanbul, 2010

Halil İbrahim AKBULUT

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	II
ÖNSÖZ	III
TABLO LİSTESİ	IX
GİRİŞ	1
I. ŞERİ'YYE SİCİLLERİ	1
A. Şer' iyye Sicillerinin Tanımı ve Mahiyeti	1
B. Şer' iyye Sicillerinin Muhtevası	3
II. GALATA'NIN TARİHİ	5
A. Osmanlı Öncesi Dönemde Galata.....	5
B. Osmanlı Döneminde Galata.....	9

BİRİNCİ BÖLÜM

GALATA'NIN İDARİ VAZİYETİ

I. GALATA'NIN İDARİ DURUMU	12
A. Kadı ve Mahkeme Görevlileri	14
B. Şuhûdü'l-Hâl.....	15
C. Kâtibler	16
D. Tercümanlar.....	16
E. Mübâşirler.....	17
F. Defterde geçen diğ er memurlar	19
II. 494 NO'LU DEFTERE GÖRE GALATA'YA BAĞLI NAHİYELER	20
A. İstinye Nahiyesi	20
B. Marmara Nâhiyesi.....	20
C. Mudanya Nâhiyesi	20
III. 494 NO'LU DEFTERE GÖRE GALATA'YA BAĞLI KASABALAR	21
A. Kâsım Paşa Kasabası:	21
B. Tophâne Kasabası:	21
C. Fındıklı Kasabası	22
D. Beşiktaş Kasabası	22
IV. 494 NO'LU DEFTERE GÖRE GALATA'YA BAĞLI MAHALLELER	23

A. Galata'da ve Sur Haricinde Bulunan Mahalleler	24
B. Kâsım Paşa'ya Bağlı Mahalleler	27
C. Tophâne'ye Bağlı Mahalleler	29
D. Fındıklı'ya Bağlı Mahalleler	31
E. Beşiktaş'a Bağlı Mahalleler	31
F. İstinye'ye Bağlı Mahalleler	32
V. 494 NO'LU DEFTERE GÖRE GALATA'YA BAĞLI KÖYLER	32
VI. 494 NO'LU DEFTERE GÖRE GALATA'DA İSMİ GEÇEN ÖZEL MAHALLER VE SEMTLER	34
A. Galata ve Tevâbiindeki Semtler	34
B. Defterde İsmi Geçen Kapılar	36
C. Defterde İsmi Geçen İskeleler	37
VII. 494 NO'LU DEFTERE GÖRE GALATA HARİCİNDE İSMİ GEÇEN YERLER	38
A. Galata Haricindeki Şehir, Nahiye, Kaza ve Adalar	38
B. Galata Haricindeki Kasaba ve Köyler	40
C. Galata Haricindeki Mahalleler	41
D. Galata Dışındaki Özel Mahaller	42
İKİNCİ BÖLÜM	
SOSYAL HAYAT	
I. TOPLUM HAYATI	45
A. Sosyal Tabakalaşma ve Statü	45
B. Güzel Ahlaka Dair Davranışlar	50
C. İşlenen Suçlar ve Neticesi	56
D. Galata'da Gayr-i Müslimler	66
E. Köleler	73
II. ŞEHİR YAPISI	74
A. Mahalleler	74
B. Galata'da Ev Yapısı ve Fiyatları	78
C. Kahvehaneler	84
D. Defterde İsmi Geçen Çarşı, Pazar, Çeşme, Han ve Hamamlar	85
III. KULLANILAN EŞYALAR	86

A. Giyim Kuşam.....	86
B. Ev ve Mutfak Eşyaları.....	88
C. Mücevher ve Süs Eşyaları	91
D. Silahlar	92
E. Yiyecek ve İçecek Maddeleri.....	92
F. Hayvanlar	93
G. Günlük Hayatta Kullanılan Diğer Eşya ve Aletler	93
IV. AİLE HAYATI.....	93
A. Nikâh.....	93
B. Mehir	97
C. Evliliğin Sona Ermesi.....	103
D. Evliliğin Sona Ermesinin Neticeleri	107

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EKONOMİK HAYAT

I. İKTİSÂDÎ HAYATLA İLGİLİ İSTİLAHLAR	115
A. Bey' (Mübâya'a).....	115
B. Deyn	117
C. Emanet.....	117
D. Hacr (Vasî Nasbı)	119
E. Havale	120
F. Hibe	120
G. İcâre.....	121
H. İdâ' (Vedia)	122
İ. Karz	123
J. Kefâlet	124
K. Mudârebe.....	125
L. Müzâyede.....	125
M. Rehn.....	125
N. Sulh ve İbrâ.....	126
O. Şirket	127
P. Tereke (Terike).....	128
R. Vekâlet.....	128

II. PARA BİRİMİ VE ÖLÇÜLER	129
III. OSMANLI TOPLUMUNDA REÂYÂ.....	132
IV. TİCARET VE TÛCCARLAR.....	133
V. GALATA'DA ÜRETİM YAPAN ESNAF VE SANATKARLAR	137
VI. DONANMA VE DENİZCİLİK	146

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GALATA'DA DİNÎ HAYAT

I. DİNÎ HAYATIN DEVAMINI SAĞLAYAN CAMİLER.....	149
II. DİNÎ VAZİFEYİ İCRA EDEN GÖREVLİLER	152
A. İmam	152
B. Müezzin	156
C. Vâiz	158
D. Gayr-i Müslim Din Adamları	158
III. VAKIFLAR.....	159
A. Vakfın Tanımı, Tarifi ve Hususiyetleri.....	159
B. 494 No'lu Galata Şer'iyye Defterinde İsmi Geçen Vakıflar	163
C. Vakıf Görevlileri.....	166
IV. TARİKATLER.....	171
V. EĞİTİM.....	171
SONUÇ.....	173
EKLER.....	177
EK - 1 İNCELENEN DEFTER HAKKINDA MALUMAT VE TRANSKRİPSİYONDA TAKİP EDİLEN USUL	177
EK-2 494 NO'LU GALATA ŞER'İYYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU	179
EK-3 DEFTERDEN ÖRNEK SAYFALAR	379
KAYNAKÇA	388

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı Geçen Eser
a.g.m.	Adı Geçen Makale/madde
b.	Bin, ibn.
bkz.	Bakınız
c.	Cild
ç.	Çoğul, cemi'
DİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
g.	Gram
h.	Hicrî
Haz.	Hazırlayan
İA	Milli Eğitim Bakanlığı İslam Ansiklopedisi
Kg.	Kilogram
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
No	Numara
neşr.	Neşreden
s.	Sayfa
S.	Sayı
ŞS.	Şeri'yye Sicili
TED	İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Enstitüsü Dergisi
TD	İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Dergisi
trc.	Tercüme Eden
trs.	Tarihsiz
vb.	Ve benzeri
vd.	Ve devamı
vs.	Ve sâir
yy.	Yüzyıl

TABLO LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo -1 : Gasp Davaları ve Netîceleri.....	63
Tablo -2 : Galata'da Evler ve Fiyatları.....	79
Tablo- 3 : Defterde Geçen Mehir Miktarları.....	99
Tablo- 4 : Mahkemece Tayin Edilen Hidâne Miktarları.....	110
Tablo- 5 : Mahkemece Tayin Edilen Nafaka Miktarları.....	113
Tablo- 6 : Defterde Geçen Esnaf Gedikleri ve Fiyatları.....	139

GİRİŞ

Osmanlı tarihinin kaynakları arasında şer‘iyye sicilleri, önemli bir yer tutmaktadır. Bugünkü mahkeme kayıtlarına benzeyen kadı sicillerinde, merkezle yapılan belli başlı yazışmalar, devletten gelen emirler, halkın istekleri, fermanlar, kanunnameler, şer‘î hüccetler ve çeşitli davalar bulunmaktadır. Halkın genel yaşayışı, kullandığı eşyalar, oturdukları evler, bu evlerin yapı ve bölümleri, halkın yaşadığı bölgeler, idarî taksimât ve dava konusu meseleler hakkında; şer‘î mahkemelerce tutulan defterlerde önemli malumatlar bulunmaktadır Şer‘iyye sicilleri idarî ve ictimâî tarihe dair kıymetli bilgileri haiz olduğundan, bu defterler incelenmeden imparatorluğun gerçek tarihini hakkıyla meydana çıkarmak imkânsızdır.

Özellikle belirli bir şehre ait sicil defterleri elden geçirildiğinde o şehrin özel tarihi ve hayatı hakkında çok geniş bilgiler elde edilecek ve bu bulgular ışığında tarih yazımında daha doğru sonuçlara ulaşılabilecektir. Bundan dolayı biz de 494 Numaralı Şer‘iye siciline göre Galata şehrinin idarî yapısını, ictimâî, iktisâdî ve dinî hayatını incelemeye çalıştık.

Galata şehri Müslüman, Cenevizli, Rum, Ermeni, Yahudi, ve dışarıdan gelen müste‘menleriyle kozmopolit bir şehirdir. Bu kadar farklı din ve milliyetten insanların bir arada yaşaması, çeşitli ictimâî, ticarî ilişkiyi beraberinde getirmektedir.

Galata aynı zamanda Tersane-i Âmire‘den dolayı Osmanlı Bahriyesinin merkez üssüdür. Bu yüzden Galata denizcilikte de ön planda gözükmektedir. Tersane‘nin yanında Tophâne‘nin de bu bölgede olması, askeri kanadın ağırlığını da göstermektedir.

I. ŞERİ‘YYE SİCİLLERİ

A. Şer‘iyye Sicillerinin Tarihi ve Mahiyeti

Şer‘iyye sicili iki kelimedenden oluşur. Birinci kelime olan “şer‘î”, şer‘iyye, şer‘î‘at-ı garraya mensûb ve müteallik veya muvâfık olandır.¹ Kısacası şer‘î‘atla ilgili

¹ Semsettin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul 1317, s. 774.

yani şer'î'ata uygun hüküm anlamına gelmektedir² İkinci kelime olan sicil ise, sözlükte okumak, kaydetmek ve karar vermek demektir. İstilahî olarak da, şer'î mahkemelerin tarih sırasıyla tutulan kayıtlarına verilen isimdir.³ İnsanlarla ilgili bütün hukukî olayları, kadıların verdikleri karar suretlerini, hüccetleri ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı kayıtları ihtivâ eden deftere şer'î'yye sicilleri (sicillât-ı şer'î'yye), kadı defterleri, mahkeme defterleri, zabt-ı vakâyi sicilleri veya sicillât defteri denmektedir. Şer'î mahkeme tarafından verilen her çeşit ilâm, hüccet ve şer'î evrak, istisnasız asıllarına uygun olarak bu defterlere kaydedilmektedir⁴

Hâkim, mahkemede mutlaka bir sicil defteri bulunduracak ve vereceği ilâm ve hüccetleri, tahriften korunacak şekilde muntazam olarak söz konusu deftere kaydedecektir. Bu defterler belli bir usule göre uzun boylu, dar ve enli olurlardı. Boyları 40 cm. enleri 16-17 cm olabilirdi. Ancak bütün sicil defterlerinin aynı ölçülerde olduğu söylenemez. Mahkemelere bazen de hâkimlere göre defterlerin ebatları da değişmiştir. Yazıları çok zaman ta'lik kırması denilen yazı şeklidir, kağıtlar sağlam, parlak ve mürekkepleri de bugün bile parlaklığını muhafaza edecek kadar kalitelidir. Çoğunlukla defterlerin üzerlerinde kadıların isimleri mevcuttur.⁵

Şer'î'yye sicillerinin tetkikinden bir kadının ilk işinin adını, sanını ve vazifeye başladığı tarihi bu defterin ilk sayfasına yazmak olduğu ve vazifesi sona erince de söz konusu defteri bizzat kendisi veya emîni vasıtasıyla halefî olan hâkime devir ve teslim ettiği anlaşılmaktadır. Kendiliğinden teslim etmezse, bir sonraki kadı, söz konusu sicil defterlerini selefinden talep eyler. Bu defterlerin devlet malı, kadının kendi parası veya ilgililerden alınan harçlarla temin edilmesi, devir ve teslim mecburiyetini ortadan kaldırmaz.⁶

Şer'î'yye mahkemelerinin yani kadıların verdikleri kararların veya tuttıkları zabıtların sicile kaydedilme âdeti, sadece Osmanlı Devleti'ne has bir tutum değildir. Zira Hz. Peygamber (S.A.V) zamanından beri önemli adlî kararların yazıya geçirildiği

² Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara 1978, s. 1187.

³ M. Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimler Sözlüğü*, İstanbul 2004, III, 343.

⁴ Ahmet Akgündüz, *Şer'î'yye Sicilleri Mahiyeti Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler*, İstanbul 1988, I, 17.

⁵ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, "Şer'î Mahkeme Sicilleri", *Ülkü*, V, S. 29, 1935, 366.

⁶ Akgündüz, *Siciller*, s.17-18.

ve böylece hakların korunduğu tarihi bir gerçektir.⁷ Nitekim Kur'an'da geçen *Müdâyene* ayetinde⁸ belli bir süre tanınmış borçlanma işlemleri ve ticarî faaliyetlerde akdin yazıyla tesbiti ve şahit bulundurulması tavsiye edilmiştir. Bu ayetin ışığında belge tanzimi tüm fikhî konuları içine alacak şekilde, geniş bir alanda görülmeye başlamıştır.⁹

Osmanlılarda ise kadı nasbı ilk defa Osman Gazi tarafından, kayınpederi Şeyh Edebalı'nın damadı ve talebesi Dursun Fakih ile başlar.¹⁰

Sonraki padişahlar zamanında da Şer'iyeye mahkemelerine verilen önem devam etmiştir. Dikkatle muhafaza edilerek günümüze kadar ulaşan şer'iyeye sicilleri, XV. asrın son senelerinden başlayarak on dokuzuncu asır sonlarına kadar gelen dört asırlık Türk tarihini, Türk içtimâî hayatını, Türk iktisat ve siyasî hayatını yansıtan belgeleri toplamış olmaları itibarı ile Türk tarihinin ana kaynaklarından birini teşkil etmektedir. Tarihi tedkik edecek araştırmacıların bu sicilleri görmeden verecekleri hükümler mutlaka eksik kalacaktır.¹¹ Zira vak'anüvislerin yazdığı tarihler ya da özel tarihlerde şehir köy ve kasabalarına ait malumat yok denecek kadar azdır.

Osmanlı Devleti'nin gerçek tarihi ancak Şer'iyeye Sicilleri dikkatlice tedkik edilip, araştırıldıktan sonra yazılabilecektir. Çünkü Şer'iyeye Sicilleri, geçmişi bütün canlılığıyla önümüze seren ve gerçek sentezi yapmamızı mümkün kılacak kaynaklardır. Bunu yanında Şer'iyeye Sicilleri verdikleri bilgiler ve tarihlendirme bakımından emin olabileceğimiz kaynaklardır. Ayrıca mahkeme sicilleri, arşivleri teyid eder mahiyette buldukları gibi kaybolmuş evrakın yerinde kullanılacak önemli vesikalardır.¹²

B. Şer'iyeye Sicillerinin Muhtevası

Şer'iyeye sicilinde yer alan kayıtları;

⁷ Akgündüz, *Siciller*, s.62.

⁸ Bakara, 282.

⁹ Said Öztürk, *Askeri Kassama Ait Onyedinci Asır İstanbul Tereke Defterleri, (Sosyo-Ekonomik Tahlili)*, İstanbul 1995, s. 19.

¹⁰ Ziya Kazıcı, *İslam Medeniyeti ve Müesseseleri Tarihi*, İstanbul 2003, s.200.

¹¹ Uzunçarşılı, "Şer'î Mahkeme Sicilleri", s. 366.

¹² Mücteba İlgürel, "Şer'iyeye Sicillerinin Toplu Kataloğuna Doğru", *İstanbul Üniversitesi Tarih Dergisi (TD)*, İstanbul 1975, S. 28-29, s. 123.

Her çeşit dâvâ zabıtlarıyla mukavele senet, satış, vakfiye, vekâlet, kefâlet, vesâyet, borçlanma, tereke gibi fıkıh ilminin başlıca konularını ihtiva eden kayıtlar ile başta hükümdarlar olmak üzere her derecedeki büyük ve küçük makamlardan beylerbeylerine, sancakbeylerine, kadılara, müftülere, mütesellimlere, dizdarlara, defterdârlara, müderrislere, mütevellilere, voyvodalara, eminlere, altı bölük erlerine, âyan-ı vilâyet ve iş erlerine hitâben yazılan fermân, berât, divan tezkeresi, mektup, ruus, tezkere gibi resmi mahiyetteki emir ve yazı kopyaları şeklinde tasnif edebiliriz.¹³

Bu konuların yanında ifta makamından alınan bazı fetva suretleri, tayin emirleri, vazifeye mübaşeret kayıtları, yangın, sel, don, fırtına gibi olağanüstü hallere dair kayıtları, gelişigüzel yazılmış notları, şair ruhlu kadı ve naiplerin şiirleri gibi ilginç bilgilere de sahip olmaktadır.¹⁴

Şeri'yye sicillerinde şu tür belgeler bulunmaktadır:

1- Merkezden gönderilen her konudaki ferman, berat ve mektupların suretleri.

2- Vali, mutasarrıf ve mütesellim gibi mahallî yöneticilerin çeşitli konularda sancak veya şehrin problemlerini çözmek için yayınladıkları buyuruldular ile bunların icraatlarını gösteren kayıtlar.

3- Kadıların çeşitli konularda merkeze gönderdikleri ilamlar ile şehir yönetiminde şahıs ya da kurumlar arasında doğan anlaşmazlıkları çözümlmek için verdikleri hüccetler.

4- Şehrin mahalle listeleri, şehirde yürütülen imar faaliyetleri, dini ve sosyal kurumların bakım ve onarımları, buralarda kullanılan inşaat malzemelerinin çeşit ve fiyatları ile ilgili vesikalar.

5- Şehrin nüfusunu, nüfusun ırkî ve dinî yönden ayrımını, bu nüfusun zaman zaman maruz kaldığı salgın hastalık ve tabii afetleri anlatan belgeler.

¹³ Halit Ongan, *Ankara'nın 1 Numaralı Şer'iyeye Sicili*, Ankara 1958, s. X.

¹⁴ Ongan, *Sicil*, s. X.

6- Evlenme-boşanma, kız kaçırma, mehir bağlama, alım, satım, mukavele ve kefalet senetleri, hırsızlık, kalpazanlık, yaralama ve öldürme ile ilgili kayıtlar.

7- Şehirdeki esnaf grupları, bunların meslekleri ile ürettikleri malların çeşitleri, çarşı ve pazarlarda satılan malların narh listeleri, usta ve ırgat yevmiyeleri.

8- Sancak ve şehir halkından toplanan vergi miktarları bu vergilerin toplanmasında kullanılan avârız hanesi ile ilgili listeler.

9- Altın ve para meseleleri ile ilgili listeler.

10- Ölen kişilerin mesleğini, mal varlığını, borçlarını, ikâmet ettiği ve vefat ettiği yeri, varislerinin durumunu gösteren tereke kayıtları.

11- Bunların dışında mahkeme tarafından önemli görülüp de sicillere kaydedilen çok çeşitli konuları kapsayan kayıtlar.¹⁵

II. GALATA’NIN TARİHİ

A. Osmanlı Öncesi Dönemde Galata

Öncelikle Galata isminin menşei ve şehrin tarih boyunca aldığı isimleri incelememiz gerekir. Galata şehrinin bulunduğu alana eski çağlarda Sykai (İncirlik) denilmiştir. Bu mahalde bağlar ve incir ağaçlarının çok olması böyle bir isimlendirmeye sebep olmuştur. Burası şehrin XIII. bölgesi olup karşıdaki Sykai manasına gelen “peran en Sykais” şeklinde kaynaklarda geçmektedir.¹⁶ Pera sözcüğü de Galata ve Beyoğlu’nu ifade etmek üzere kullanım alanı bulmuştur.¹⁷ İmparator Jüstiyan zamanındaki inşaat faaliyetlerinden sonra Galata, regio statüsünden çıkıp şehir olmuş ve Justinianai ya da Justinianapolis olarak isimlendirilmişse de bu isim kalıcı olmamıştır.¹⁸

¹⁵ Öztürk, *Tereke Defterleri*, s. 21-22.

¹⁶ Semavi Eyice, *Galata ve Kulesi*, İstanbul 1969, s. 9; Celal Es’ad, *Eski Galata*, İstanbul 1329, s. 5-6.

¹⁷ İlber Ortaylı, “Galata” *DİA*, XIII, 303; Semavi Eyice, “Galata” (Bizans ve Ceneviz Dönemi), *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, İstanbul 1994, III, 348.

¹⁸ Es’ad, *Eski Galata*, s. 6; Eyice, *Dünden Bugüne İstanbul*, 348; M. Sinan Genim, “Beyoğlu’nun Yerleşim Tarihi”, *Geçmişten Günümüze Beyoğlu*, İstanbul 2004, I, 20.

Galata ismine ilk olarak II. Tiberius'un Haliç'in güvenliği sebebiyle yaptırdığı "Kastellion ton Galatou" bugünkü "Kurşunlu Mahzen" hisarında rastlanır.¹⁹ Fakat "Galata" kelimesinin menşei noktasında çeşitli görüşler öne sürülmüştür.

Fernard Lequenne, Galata adını Kelt/Galatlar ile irtibatlandırmaya çalışırken, burasının İstanbul'daki Galatların oturduğu bir mahalle olduğunu öne sürer.²⁰ Galata'nın Arapça kal'a, kal'at kelimesinden bozulmuş olduğu da iddia edilmiştir.²¹ Yerli Rumlar bu ismin süt manasına gelen "gala" dan türediğini söylerler. Evliya Çelebi de çok lezzetli sütleri olduğundan Galata dendiğini söylemektedir.²²

Ancak Umar, bu açıklamayı reddederek "inme, iniş, meyil" manalarına gelen İtalyanca calata (okunuşu kalata) kelimesinden geldiğini iddia etmektedir. Zaten bu tür isimlerin inişli çıkışlı sahillerde Cenevizlilerle ilgili bir ad olarak kullanıldığını belirtmektedir.²³ Bunun yanında Galat ismini Cenevizlilere bağlamak da pek doğru gözükmemektedir. Çünkü Ceneviz kolonisinin gelişmesi XI. asırdan sonra iken, daha önce de örnek verdiğimiz gibi İslam ordularının 717'de İstanbul'u kuşatmasını anlatan Theophanes burada "Kastellion ton Galatou"yu adı ile anmaktadır.²⁴

Pera kelimesi ise umumiyetle Cenevizliler tarafından kullanılmıştır. Osmanlılar Fetihten sonra bu ismi değil Galata'yı kullanmışlardır. Genelde kabul olunan yanlış yoruma göre suriçi kısma Galata üst kısma da Pera denmektedir. Fakat Osmanlılar, Frenklerin Pera dedikleri kısma Venedik Doçu Andrea Gritti'nin oğluna izafetle Beyoğlu demektedirler.²⁵ Defterimizde de Beyoğlu ismini defalarca gördüğümüz halde Pera ismine bir defa dahi tesadüf edemememiz bu hususu kuvvetlendirir.

Galata adı, İslam ordularının kuşatmasından sonra bir daha ancak IV. Haçlı Seferinde görülür. Şehre girmek için İmparator'dan izin isteyen Haçlılara yer olarak

¹⁹ Genim, "Beyoğlu", 20.

²⁰ Bilge Umar, *Türkiye'deki Tarihsel Adlar*, İstanbul 1993, s. 269.

²¹ Es'ad, *Eski Galata*, s. 7.

²² Evliya Çelebi, *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, Haz. Seyit Ali Kahraman-Yücel Dağlı, İstanbul 2003, I, 2. Kitap, s. 387.

²³ Umar, *Tarihsel Adlar*, s. 269.

²⁴ Eyice, *Galata*, s. 10.

²⁵ Es'ad, *Eski Galata*, s. 9-13.

Galata ve Estanor gösterilir.²⁶ Yine Haçlılar, ilk olarak Galata'yı işgal ederek zinciri kırmış ve bu sayede Haliç tarafından şehre girebilmişlerdir.²⁷

Galata'nın asıl parlak çağı Cenevizlilerle başlar. XII. asırda Haliç kıyısında yerleşmeye başlayan Cenevizliler, 1204'te mevkilerini Venediklilere kaptırmış olsalar da XIII. asırda bu sefer karşı yakada yani Galata'da yeni kolonilerini kurmuşlardır.²⁸ İstanbul'u yeniden ele geçiren İmparator VIII. Michael 1261 senesinde akdedilen Nif/Nimphaion antlaşmasına göre Cenevizlilere bir çok haklar tanımıştır. Buna göre Cenevizliler Venediklilerin eskiden sahip olduğu haklara ilaveten gümrüksüz ticaret hakkı ve ticaret mahallerinde mahalle kurma hakkına sahip oluyordu.²⁹ Daha sonra bozulan ilişkiler 1267'de zikrolunan antlaşmanın tekrar yürürlüğe girmesiyle tekrar kuvvetlendi. Yeni düzenlemeye göre artık Cenevizlilerin Galata'ya yerleşmelerine izin verildi.³⁰

1294 senesinde Venedikliler ile Cenevizliler arasında yaşanan ve Bizans'ın da içine düştüğü savaş, Cenevizlilere Galata'ya sağlam bir sur yapılmasının elzem olduğunu gösterdi. Bizans'ın sıkıntısından da istifade ederek şehri surlarla çevirmede başarılı oldular.³¹ Aslında Bizanslılar burunlarının dibinde böyle bir sura izin vermek istemediler. 1303 tarihinde Galata'daki imtiyaz bölgesinin sınırları çizilmiş ve dışarıda ev yapılması kesinlikle yasaklanmıştı. Ancak açık gözlü Cenevizliler önce hendek yapımıyla başladılar işe. Bu durumu bir oldu bitti ile kabul ettirdikten sonra evlerin yüksekliğini serbest bıraktırdılar. Bunun üzerine kendilerine çizilen sınır boyunca muntazam aralıklarla muhkem ve yüksek, burç şeklinde evler yaptılar. Bizans'ın içinde bulunduğu sıkıntıdan da istifade ederek bu evlerin aralarını ördüler ve böylece şehirlerini surla çevirmiş oldular.³²

²⁶ Villehardouin-Valenciennes, *IV. Haçlı Seferi Kronikleri*, trc. Ali Berktaş, İstanbul 2008, s. 56.

²⁷ Georg Ostrogorsky, *Bizans Devleti Tarihi*, trc. Fikret İşıltan, Ankara 2006, s. 385; Villehardouin-Valenciennes, *IV. Haçlı Seferi*, s. 44-46; Burada ele geçirilen Galata burcu/kalesi bugün bildiğimiz kule olmayıp daha sonra Kurşunlu Mahzen olarak bilinen hisardır. Genim, "Beyoğlu", 20.

²⁸ Eyice, *Galata*, s. 11.

²⁹ Donald M. Nicol, *Bizans'ın Son Yüzyılları (1261-1453)*, trc. Bilge Umar, İstanbul 2003, s. 37.

³⁰ Nicol, *Bizans'ın Son Yüzyılları*, s. 65; Ostrogorsky, *Bizans*, s. 420.

³¹ Ostrogorsky, *Bizans*, s. 452-453; Nicol, *Bizans'ın Son Yüzyılları*, s. 120-121.

³² Eyice, *Galata*, s. 11-12.

Artık Pera/Peyre diye anılan Galata kolonisi görünüşte Bizans'a bağlıydı. Şehir, *Podesta* adı verilen bir vali idare ediyor ve Bizans nezdinde de elçilik vazifesini yürütüyordu. Fakat Galatalılar sınırlarını günden güne genişletiyor ve Bizans'a karşı bağımsız hareketlerde bulunuyordu. Önceleri sur kitabelerinde ortada olan Bizans arması, 1335'de şerefli olan sağda, sonraları ise daha az şerefli solda kendisine yer bulmuştur. Daha sonra ise Bizans armasına hiç yer verilmemeye başlanmıştır.³³

Cenevizlilere verilen bu ticarî serbestiyet ve yapılan antlaşmalar, Galata için büyük bir gelir kapısı olurken; Bizans ticareti için bir yıkım demektir. Galata'daki Ceneviz gümrük makamları yılda 200,000 hyrepyron gelir elde ederken İstanbul 30,000 hyrepyron ile yetinmek zorundaydı.³⁴ Galata'nın bu hızlı gelişmesi İmparator'u ürkütürken, İmparator Boğaziçi'nden geçen gelirin %87'sinin Galata'ya akmasına razı gelmemiş, ve ticareti İstanbul'a alma tedbirlerine başvurmuştu. Ticaretin yeniden İstanbul'a kayması tarafları savaşa sokmuştu.³⁵ Fakat Bizans'ın tavrı da güçlü bir direniş oldu. Kolay bir zafer kazanacaklarını uman Galatalılar hayal kırıklığına uğradılar. Bu tecrübe onları daha kötü bir savaş için hazırlık yapmaya itti. 1349 senesinde Galatalılar, Bizans donanmasını yok etti ve surları da berkiterek Galata kulesini yaptılar.³⁶ 1387 tarihinde Galata ile Osmanlılar arasında ilk antlaşma vukubuldu.³⁷

XIV. asrın ortalarında İstanbul'u da ziyaret eden İbn Battuta "Seyahatname"sinde Galata'dan olumsuz olarak bahseder. Seyyahımız, Galata adını taşıyan bu şehrin hepsi de tüccar olan Frenklerden oluştuğunu anlatır. Nüfus, Ceneviz, Venedik, Fransız ve Romalı gavurlardan oluşur. Kustantiniyye'nin hakimiyetini kabul eden şehre, İmparator tarafından başlarına bir razı oldukları bir "Kums" (konsolos) atanır. İmparator'a ödemeleri gereken vergi yüzünden sık sık çatışmalar meydana gelir. Aralarını ancak Papa bulmaktadır.

³³ Eyice, *Galata*, s. 12-13.

³⁴ Ostrogorsky, *Bizans*, s. 484.

³⁵ Ostrogorsky, *Bizans*, s. 485-486.

³⁶ Nicol, *Bizans'ın Son Yüzyılları*, s. 236 vd.; Eyice, *Galata*, s. 12.

³⁷ Genim, "Beyoğlu", 22.

Limanda irili ufaklı yüzlerce tekne görülen şehrin caddelerinin oldukça pis olduğu görülmektedir. İçinden akan dere lağım gibidir diyen İbn Battuta onların kiliselerini de revnaksız ve pek sessiz bulur.³⁸

B. Osmanlı Döneminde Galata

II. Mehmed'in İstanbul'u kuşatma altına aldığı sırada Galata, tarafsız kalmayı kabul etti. Böylece Bizans devrindeki özerk statülerinin devam edeceğini umuyorlardı. İstanbul'un hemen karşısında Avrupalı bir devletin uzantısının sakıncalı olacağını düşünen Fatih Sultan Mehmed, muhasara devam ederken Cenevizlilerin Bizanslılara yardım ettiklerinden Galata'nın özerkliğini tanımadı.³⁹ Sultan Mehmed'in 1 Haziran 1453 tarihinde verdiği "ahidnâme"⁴⁰ ile şehir Osmanlı hakimiyetine geçerken Cenevizlilerin cal ve mal güvenliği de sağlanmış oluyordu. Ancak bu ahidnâme Avrupalı yazarların iddia ettikleri gibi iç idarede otonomi hakkı vermemektedir. Bilakis

³⁸ Ebu Abdullah Muhammed İbn Battuta Tancî, *İbn Battuta Seyahatnamesi*, trc. ve Haz. Sait A. Aykut, İstanbul 2004, I, 505.

³⁹ İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, trs. 7. Baskı, II, 7; Halil İnalçık, "Galata" (Osmanlı Dönemi), *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, İstanbul 1994, III, 349.

⁴⁰ Uzunçarşılı, Fatih Sultan Mehmed'in Galata halkına verdiği aslı Rumca olan ahidnameyi tarihinde eklemiştir.

Fatih Sultan Mehmed'in Galata halkına verdiği ahidnamedir:

"Ben, ulu padişah, ulu şehinşah Sultan Mehmed Han b. Sultan Murad Han'ım. Yemin ederim ki, yeri ve göğü yaratan perverdigâr hakkı için ve Hazret-i Resûl aleyhisselatü vesselamın pâk ve münevver, mutahhar ruhu için ve yedi Mushaf hakkı için ve yüz yirmi dört bin peygamber hakkı için, dedem ruhu için ve babam ruhu için ve benim başım için ve oğlancıklarım başı için ve kuşandığım kılıç hakkı için şimdiki halde Galata'nın halkı ve merdüm-zâdeleri atebet-i ulyâma dostluk için elçileri Bayılan ve felan ve filan cevapla kale-i mezkûrenin miiftahını gönderip bana kul olmağa itaat ve inkiyad göstermişler; ben dahi üzerlerine askerimle varıp kalelerin yıkıp harab itmeyim. Buyurdum ki; kendüleri ve malları ve rızıkları ve mülkleri ve mahzenleri ve bağları ve değirmenleri ve gemileri ve sandalları ve bilcümle metâları ve avratları ve oğlancıkları ve kulları ve cariyeleri kendilerin ellerinde mukarrer ola; müteâviz olmayım ve üşendirmeyim; anlar dahi rençberlik ideler, gayri memleketlerim gibi deryadan ve kurudan sefer ideler, kimesne mani ve müzâhim olmaya; muaf ve müsellemler olalar ve ben dahi üzerlerine şer'i haraç vaz' idem, sâl be-sâl eda ideler gayri gibi ve ben dahi bunların üzerlerinden nazar-ı şerifim dirîğ buyurmayıp bunları koruyım; gayri memleketlerim gibi ve kiliseleri ellerinde ola ve okuyanlar ayınlence, amma çan ve nakus çalmayalar ve kiliselerin alıp mescid etmeyim; bunlar dahi yeni kilise yapmayalar ve Ceneviz bezirganları deryadan ve kurudan rençberlik edip geleler ve gideler, gümrüklerin âdet üzere vereler; ânlara kimesne teaddi etmiye ve buyurdum ki; evlerine doğancı ve kul konmaya ve buyurdum ki; yeniçeriliğe oğlan almayım ve bir kafiri rızası olmadan Müslüman itmeyeler ve kendüleri arasında her kimi ihtiyar ederlerse maslahatları için kethüdâ nasbedeler ve kale-i mezkûr halkı ve bezirganları angaryadan muaf ve müsellemler olalar. Şöyle bileler, alamet-i şerife itimat kılarlar."

Tahriren fi evahir-i Cemazi'l-ûla sene 857. Bi-makam-ı Kostantiniyye. Uzunçarşılı, *Tarih*, II, 7-8.

Sultan Mehmed fethin hemen akabinde Galata'ya yönetici olarak "voyvoda" ve "kadı" atamıştır.⁴¹

1455 tarihli Osmanlı sayımına göre Galata'daki gayr-i müslim nüfus üç kategoriye ayrılmaktadır. Şehirde geçici olarak bulunan Venedik ve Ceneviz tüccarı, zimmî statüsünü kabul eden Cenevizliler ve yine zimmî statüsünde bulunan Rum, Yahudi ve Ermeniler. Fatih Avrupa ile ticarete mühim bir merkez olan Galata'nın bu statüsünü korumayı amaçladı. Kaçanlardan 3 ay içinde geri dönenlere evlerinin ve mallarının teslim edileceği ilan edildi. Zaten kaçanların neredeyse tamamı zengin Cenevizli ve Rumlardı.⁴² Bu sayıma göre Perşembepazarı civarında zengin işadamları ve özellikle Cenevizliler, doğu kesimindeki fakir göçmen mahallelerinde Rum ve Ermeniler, Karaköy'de de Yahudiler yaşamaktaydı.⁴³

Fetihten sonra nüfusun artıp yeni mahalleler kurulması, bu bölgelerin surlarla çevrilmesine ve Galata'nın içten beş ayrı bölüme ayrılmasına sebep olmuştur. Ayrıca nüfusun ekseriyetini gayr-i müslimlerin teşkil etmesi sebebiyle güvenlik açısından sakıncalı görülerek kara surları yer yer yıktırılmıştır.⁴⁴ Cenevizliler arasında 12 kişiden oluşan bir meclis kurularak cemaatin din işlerinin yürütülmesine imkan sağlandı. Cemaat reisinin "podesta" yerine "kethüdâ" ya da protegeros unvanı kullanmasına izin verildi. 1606'da Galata'da kalan Cenevizli katolik sayısı 300-400 civarı iken; yabancı tüccarlar ve elçilik mensubu olanlar 3000 kadardı.⁴⁵

Galata'nın fetihten hemen sonra hızla Türkleştiğini görüyoruz. 1455 sayımında nüfusta sırayla Rumlar, Latinler, Ermeniler ve Yahudiler geliyordu. Türklerin artması ise yarım asırlık bir zamana tekabül eder. Bu Türkleşmede askeriye'nin de rolünün mühim olduğu açıktır. İlk yerleşenler arasında deniz azebleri, kaptanlar ve Galata kulesi çevresinde vazife alan yeniçeriler de vardır. Galata'da 1478 sayımına göre 535 Türk,

⁴¹ Halil İnalçık, "Osmanlı "Frengistân": Galata", *Doğu Batı Makaleler II*, Ankara 2008, s. 199.

⁴² İnalçık, "Osmanlı "Frengistân": Galata", s. 199-200.

⁴³ İnalçık, "Galata", III, 350.

⁴⁴ İnalçık, "Osmanlı "Frengistân": Galata", s. 200; Kara surlarının ve deniz tarafındaki Salib-i Mukaddes adlı burcun kısmen yıktırıldığı anlaşılmaktadır. Uzunçarşılı, *Tarih*, II, 7.

⁴⁵ İnalçık, "Galata", III, 350.

592 Rum, 332 Latin ve 62 Ermeni hanesi vardı. 1481 senesine gelindiğinde Galata'da 13 İtalyan, 8 Rum, 6 Ermeni mahallesine karşılık 20 Türk mahallesi bulunmaktadır.⁴⁶

Galata'nın bu kozmopolit yapısı Floransalılar ve Endülüslüler ile çeşitlenmeye devam etti. Venedik'e karşı Floransa'yı destekleyen Fatih onlara kapitülasyonlar vererek Galata'ya yerleşmelerini sağladı. İspanya zulmünden kurtarılan Endülüslülerin Galata'ya yerleştirilmesi buranın Türkleştirilmesine (Müslümanlaşma) matuftur.⁴⁷ Endülüs Arapları'nın yerleştirildiği bölgede bulunan San Domenico kilisesi mezkur halkın ibadetine ayrıldığından Arap Camii olarak tanınmıştır.⁴⁸

Galata'da Türkleşme, özellikle II. Bayezid zamanında inşa edilen tekke ve camilerle hızlı bir ivme kazanmıştır. Kânûnî Sultan Süleyman zamanında Kasımpaşa'dan Beşiktaş'a kadar kentin çeşitli bölgelerinde yapılan cami ve külliyelerle Türk nüfusu günden güne artmaya devam etmiştir.⁴⁹

Evliya Çelebi, Galata'da 18 müslüman, 70 Rum, 3 Frenk, 1 Yahudi ve 2 Ermeni mahallesi olduğunu söyler. Fatih'in fermanına binâen Galata'nın baş hisarında ve Arap Camii'ne kadar ikinci hisarında Hristiyan'a rastlanmaz. İspanyollardan çok çeken Endülüslü Müslümanların sert tepkisi sebebiyle silahlı bir Hristiyan görülmez. Tophâne'ye kadar olan diğer hisarlarda ise Hristiyanlar yaşar.⁵⁰ Galata halkı birkaç kısma ayrılır ki bunlar; gemiciler, tüccar, çeşitli sanat erbabı, gemiler için kalafatçılar ve marangozlardır. (Çoğu azab olan bu halkın içinde kaptanlar da vardır) ve Rumlardan oluşan meyhaneciler. Evliya Çelebi, Galata şaraplarını ve meyhane erbabını da anlattıktan sonra içki mübtelalarının Yağkapanındaki bir zindana atılıp ıslah edildiklerini de söyler.⁵¹

⁴⁶ İnalçık, "Osmanlı "Frenğistân": Galata", s. 200.

⁴⁷ İnalçık, "Galata", III, 350-352.

⁴⁸ Eyice, *Galata*, s. 16.

⁴⁹ Genim, "Beyoğlu", 27-30.

⁵⁰ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, I, s. 391.

⁵¹ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, I, s. 393-395.

BİRİNCİ BÖLÜM

GALATA’NIN İDARÎ VAZİYETİ

I. GALATA’NIN İDARÎ DURUMU

İstanbul, fethi müteakip biri suriçi ve 3’ü sur dışında olmak üzere üç idari bölgeye ayrıldı: İstanbul ve Bilâd-ı Selâse denilen Üsküdar, Eyüp (Havâs-ı Refia) ve Galata. Galata kadılığı, üçüncü derecede bulunan “mahreç mevleviyet”lerindendi.⁵²

Evliya Çelebi’nin bildirdiğine göre, Galata’dan birinci derecede sorumlu Galata Kadısıdır. Galata Kadısının mahkemesi, Arap Camiinin yakınında bulunmaktadır. Galata kadılığı 500 akçeli bir mevleviyetti. 300 köy ve 44 nahiyesi vardır ve nahiyelerde 150 akçeli birer nâib bulunurdu.⁵³ Bu nâiblerden Tophâne nâibi “ayak nâibiydi”. Kasımpaşa, Beşiktaş, Yeniköy, İstinye nahiyeleri ile Marmara Denizinde bulunan Marmara Adası, Kapıdağı, Erdek, Mudanya ve Bandırma kazaları da Galata’ya bağlıydı.⁵⁴ Galata kadılığının yetki alanı Haliç kıyısında Hasköy’den başlayarak Boğazın Rumeli kıyısını kapsamaktadır.

Galata kadısı, İstanbul, Eyüp ve Üsküdar kadıları ile birlikte Çarşamba günleri Paşakapısına yani Vezir-i Azamın divanına giderlerdi. Vezir, Çarşamba divanında davaları dinlerken şer‘î davaları kadılara dinletirdi. Bu divanda Galata kadısı, vezir’in solunda yer alırdı.⁵⁵

⁵² İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilâtı*, Ankara 1988, s. 101.

⁵³ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, I, s. 392.

⁵⁴ Uzunçarşılı, *İlmiye*, s.134. İncelediğimiz defterde de Mudanya ve Marmara geçmektedir.

⁵⁵ Uzunçarşılı, *İlmiye*, s.137.

Evliya Çelebi'nin anlattığına göre, Galata'da kadıdan sonra yönetimde vazifeli diğer hâkimler şunlardır:⁵⁶

İkinci hâkim, Sultan Ahmed Camii'nin Galata'da bulunan vakıflarına⁵⁷ nezâret eder Kızlar ağasıdır.

Üçüncü hâkim, Galata Voyvodası (subaşı); dördüncü hâkim, Yağkapanı gümrük emini; beşinci hâkim, kalafatçıbaşı; altıncı hâkim muhtesib; yedinci hâkim, ayak nâibi; sekizinci hâkim, çöplük subaşısı; dokuncu hâkim, içki emini; onuncu hâkim, Yeniçeri Ocağı'ndan 500-600 adama hükmeden çorbacıdır. On birinci hâkim, yine Yeniçeri Ocağı'ndan mumcudur ki; geceleri meyhaneleri kontrol ederek taşkınlık çıkmasını engeller. On ikinci hâkim ise İstanbul Ağa'sıdır.

Bu hâkimlerin her biri mahalle ve sokakları teftiş eder. Bu görevliler gerektiğinde ceza vermeye de yetkilidir. Evliya Çelebi, Galata'nın suçlularını “eşkiya ve keferesi sanki Malta keferesidir” şeklinde tanımlar.⁵⁸ Zikrolunan bu hâkimlerden başka, emniyetten sorumlu en büyük amir Kaptan Paşa'dır. O, büyük suçlara bakar ve emrinde kollar teftişe çıkar. Boğaz sahillerinden sorumlu kişi ise Bostancıbaşıdır.⁵⁹

Galata'nın yöneticilerinden defterde tesadüf ettiğimiz memurlar şunlardır:

Bâbü's-Sa'âdetü'ş-Şerîfe Ağası⁶⁰

Galata Voyvodası ve Beytü'l-Mâl-i Âmme ve Hâssa Emini Fahu'l-ikrâr el-Hâc Mustafa Ağa ve umûr-i beytü'l-mâl'e ru'yet eden vekîl-i müsecceli el-Hâc İbrahim Ağa⁶¹

Galata Voyvodası'nın sâbık subaşısı Abdi Ağa bin el-Hâc Mehmed⁶²

Mimarbaşı⁶³

⁵⁶ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, I, s. 392.

⁵⁷ *Galata 494 No'lu ŞS*, 32b/11.

⁵⁸ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, I, s. 392.

⁵⁹ İnalçık, “Galata”, III, 352.

⁶⁰ *Galata 494 No'lu ŞS*, 44b/7; 45a/1.

⁶¹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 12a/3.

⁶² *Galata 494 No'lu ŞS*, 7a/8.

A. Kadı ve Mahkeme Görevlileri

Galata'da dinî, ictimâî hayatın idaresi dediğimizde önce Kadı⁶⁴ ve nâipleri akla gelecektir. Çünkü şehirde Şer'at-i ğarrâ'nın mürûriyeti ve adaletin tesisi vazifeleri Şer'î Mahkemeler yani kadıların görevidir. Kadı, İslam Hukukuna göre karar verir, evlilik ve boşanmaları tasdik eder, miras taksiminde bulunur. Defterimize göre 1203 senesinde Galata'da Kadılık vazifesini icra eden şahıs, Mehmed Sadık Efendidir. Mehmed Sadık Efendi, 1202 senesinde Galata Kadısı olan es-Seyyid Ahmed Efendi'ye halef olmuştur.⁶⁵

Yine defterden öğrendiğimize göre 1180 senesinde kadılık vazifesi Çelebizâde Merhûm Esad Efendi'nin uhdesindeydi.⁶⁶

Galata Kadısı, dava kayıtlarında zikredilirken ilmî ve devlet kademesindeki mevkiine göre bir takım elkab ile zikredilirdi. “Galata kadıları efendi”, “hâkim-i mevki'-i sadr kitâb tûbâ lehü ve hüsnü meâb efendi hazretleri”⁶⁷ ve “hâkim-i ve'l-icnâb lâ zâle hükmehu câriyen bi's-sıdk ve's-savâb”⁶⁸ şeklinde elkab ve dualar Galata Kadısı hakkında defterde geçen cümlelerdir.

Daha önce geçtiği gibi Galata Kadısı'nın Tophâne, Kasımpaşa, İstinye vs. yerlerde kendi adına işleri yürüten ve davalara bakan nâibleri vardı. Kâsım Paşa Mahkemesi⁶⁹ ve Kâsım Paşa Mahkemesi'nde görev yapan bir kâtib⁷⁰ defterimizde geçmektedir ki burada bir nâibin Galata Kadısı adına hüküm verdiğini bilmekteyiz. İncelediğimiz defterde 1202 senesinde Galata Mahkemesi'nde Müderris Süleyman

⁶³ Galata 494 No'lu ŞS, 48b/5.

⁶⁴ Kadı, İnsanlar arasında meydana gelen çekişme ve davaları şer'î hükümlere göre çözümlmek için yetkili makamlarca tayin edilen kişi demektir. Fahrettin Atar, “Kadı”, *DİA*, XXIV, s.66. Ayrıca Kadı hakkında geniş bilgi için bkz. Uzunçarşılı, *İlmiye*, s.83 vd.; Yaşar Şahin Anıl, *Osmanlı'da Kadılık*, İstanbul 1993; İlber Ortaylı, *Osmanlı Devletinde Kadı*, Ankara 1994.

⁶⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 12b/11.

⁶⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 9a/6.

⁶⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 33a/3.

⁶⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 44a/5.

⁶⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 19a/5.

⁷⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 31a/2.

Efendi'nin⁷¹ Beşiktaş Mahkemesi'nde ise es-Seyyid İshak Reşid Efendi'nin⁷² nâiblik yaptığını görmekteyiz.

Nâiblerden başka, mahkemenin devamı ve adaletin tesisi için vazife alan bazı görevliler de mahkemede bulunurlardı.

B. Şuhûdü'l-Hâl

Öncelikle taraflar ve vekillerinin yanında mahkemede bulunması gereken şahıslardan sâhib-i adl, suhûdü'l-hâl veya udûlü'l-müslimîn şeklinde adlandırılan kimseleri görüyoruz. Çevrede ileri gelen, değerli, ilim-irfan sahibi ve sosyal itibarı olan bu kimseler mahkemeye gelmeden duruşmaya başlanmazdı. Bunlar mahkemede 5-6 kişi olurlar, davaları sonuna kadar izlerler ve isimleri mahkeme kaydına geçirilirdi.⁷³ Bu durumun Osmanlı adaletinin alenî yani halka açık bir şekilde cereyan ettiğini bizlere gösterir.

Böylece, bu kurul, bir taraftan hakimi izleyerek adaletten ayrılmasına mani oluyor diğer taraftan hakim ile müşaverede bulunup onun en doğru karar vermesine yardımcı oluyorlardı.⁷⁴

İncelediğimiz defterde, halkın ileri gelenlerinden, şeyh, imam, müezzin, esnaftan ileri gelenler, mahkeme hüddâmı, kâtibler ve muhızrlar şâhid olarak görülmektedirler. Bu şâhidler 2 ila 16⁷⁵ arasında değişmektedir. Bazen *ecmaihim*, ve *ğayrihim* gibi lafızlarla daha fazla şâhidin bulunduğu belirtilirken bazen de sadece *hüddâm* ya da *hüddâm-ı mahkeme* kaydı düşülür.

⁷¹ Galata 494 No'lu ŞS, 21a/2.

⁷² Galata 494 No'lu ŞS, 20b/15.

⁷³ Yaşar Şahin Anıl, *Osmanlı'da Kadılık*, İstanbul 1993, s.51.

⁷⁴ Kazıcı, *Müesseseler*, s. 206.

⁷⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 45b/16.

C. Kâtibler

Sözlükte, bir resmi dâirede veya bir büyük zâtın maiyetinde yazı yazmakla mükellef memur, yazıcı anlamlarına gelmektedir.⁷⁶ Kâtibler, mahkemede davaları sicile geçirmekle görevlilerdi.⁷⁷

Defterimizde; şu kâtiblerin isimleri geçmektedir:

Kâtib es-Seyyid Abdülfettah Efendi⁷⁸

Kâtib Abdullah Efendi⁷⁹

Kâtib Mehmed Refi‘Efendi⁸⁰

Kâtib es-Seyyid İsmail Efendi⁸¹

Mevlana Kâtib Abdullah Efendi ibn-i Mehmed Emin Efendi⁸²

Mahmud Paşa Mahkemesi küttâbından Hüseyin Efendi bin el-Hâc Mehmed⁸³

D. Tercümanlar

Mahkemede özellikle müste‘menlerin taraf olduğu davada bir de tercüman hazır bulundurulduğunu görüyoruz. Bu tercümanlar müslüman ya da gayr-i Müslim olabilirlerdi. İncelediğimiz defterde şu tercümanların ismi geçmektedir:

Venedik tercümanlarından Françesko Frankini⁸⁴

Venedik tercümânlarından Yasef veled-i İsâk⁸⁵

Françe tercümanlarından Rosta⁸⁶

⁷⁶ Şemseddin Sami, *Kâmûs*, s. 1132

⁷⁷ Uzunçarşılı, *İlmiye*, s. 109.

⁷⁸ *Galata 494 No’lu ŞS*, 12a/3.

⁷⁹ *Galata 494 No’lu ŞS*, 3a/3; 14a/1.

⁸⁰ *Galata 494 No’lu ŞS*, 48b/5.

⁸¹ *Galata 494 No’lu ŞS*, 11b/14, 17a/4.

⁸² *Galata 494 No’lu ŞS*, 42b/6.

⁸³ *Galata 494 No’lu ŞS*, 31a/2.

⁸⁴ *Galata 494 No’lu ŞS*, 30b/9, 31a/3, 20b/12.

⁸⁵ *Galata 494 No’lu ŞS*, 7a/8.

Françe tercümanı Vandan⁸⁷

Venedik tercümanı Ahmet Beşe⁸⁸

İsveç baş tercümanı Andoniyo Dimrat⁸⁹

E. Mübâşirler

Mahkemede hâkim huzuruna çıkması gerekenleri çağırın, mahkemenin emirlerini gerekli yerlere tebliğ eden vazifeliler mübâşirlerdi.⁹⁰ Bu hizmetlilere muhızır da denirdi.⁹¹ Mübâşir olarak çoğunluğu askerîden Topçu, Bostancı, Kapı Kethüdâsı gibi birçok sınıftan şahıslar görülmektedir.

494 No'lu Galata Şer'iyye Sicilinde ismi geçen mübâşirler şunlardır:

Ser-Bostancıyân-ı Hâssa Ağa Kulları tarafından Abdurrahman Haseki⁹²

Mübâşirleri İzzetlü Bostâniyân-i Hâssa Ağa Kulları tarafından Mustafa Haseki⁹³

Ser-Bostâniyân-ı Hâssa Ağa Kulları Çukadarlarından Ali⁹⁴

Topçu kollukçularından⁹⁵

Kapu Kethüdâsı Hüseyin kulları⁹⁶

Kapu Kethüdâsı Dervîş kulları⁹⁷

Kapu Kethüdâsı Musa⁹⁸

⁸⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 35a/3.

⁸⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 19a/5.

⁸⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 17a/8.

⁸⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 34b/12.

⁹⁰ Mehmet Doğan, *Büyük Türkçe Sözlük*, İstanbul 1996, s.800

⁹¹ Uzunçarşılı, *İlmiye*, s. 109.

⁹² Galata 494 No'lu ŞS, 3a/3.

⁹³ Galata 494 No'lu ŞS, 23a/8.

⁹⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 15a/4.

⁹⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 5b/13.

⁹⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 5a/2.

⁹⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 6a/6.

Kapu Kethüdâsı Mehmed Kulları⁹⁹

Ömer Çavuş kulları¹⁰⁰

Halil Çavuş Kulları¹⁰¹

Ahmed Çavuş¹⁰²

Es-Seyyid Mustafa Çavuş¹⁰³

Es-Seyyid Mehmed Said Çavuş¹⁰⁴

Es-Seyyid Ali Çavuş¹⁰⁵

Es-Seyyid Zeynelabidin Çavuş Kulları¹⁰⁶

Mehmed Esad Çavuş Kulları¹⁰⁷

Feyzullah Çavuş Kulları¹⁰⁸

Mehmed Çavuş Kulları¹⁰⁹

İsmail Çavuş Kulları¹¹⁰

Hüseyin Çavuş¹¹¹

Abdurrahman Çavuş Kulları¹¹²

⁹⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 2b/8.

⁹⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 14a/2.

¹⁰⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 2a/3.

¹⁰¹ Galata 494 No'lu ŞS, 4a/1.

¹⁰² Galata 494 No'lu ŞS, 12b/9.

¹⁰³ Galata 494 No'lu ŞS, 10a/8.

¹⁰⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 7a/1.

¹⁰⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 12b/10.

¹⁰⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 24a/1.

¹⁰⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 11b/16.

¹⁰⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 17a/6.

¹⁰⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 22a/5.

¹¹⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 21b/7.

¹¹¹ Galata 494 No'lu ŞS, 14b/8.

¹¹² Galata 494 No'lu ŞS, 8a/5.

Hamza Çavuş Kulları¹¹³

F. Defterde geçen diğer memurlar

Ser-Peykâne-i Hâssa el-Hâc Ahmed Efendi ibn-i Mehmed¹¹⁴

Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn'dan İzzetlü Ömer Efendi bin el-Hâc Mustafa Ağa¹¹⁵

Hasekiyân-ı Dergâh-ı Âlî'den Hammâmî Salih Ağa¹¹⁶

Dergâh-ı Âlî Kapıcılarından Merhûm Mustafa Paşazade Musa Bey¹¹⁷

Asesbaşı Ahmed bin Abdullah¹¹⁸

Gümrük Katibi İbrahim Efendi¹¹⁹

Hâssa mi'mârânından el-Hâc Abdullah Halife¹²⁰

Hulefâ-i mi'mârândan Nuh ve es-Seyyid Mustafa Halifeler¹²¹

Ruznâmçe İbrahim Efendi¹²² 11b/16

Sadr-ı A'zam Tatarlarından Salih bin Ahmed¹²³

Tersâne-i Âmire Kethüdâları¹²⁴

Saray-ı Sultanî habbâziyânın odabaşlarından Bostanî İbrahim Ağa¹²⁵

Sadr-ı A'zam Akkâmbaşısı Abdurrahman Ağa bin Mustafa¹²⁶

¹¹³ Galata 494 No'lu ŞS, 19a/1.

¹¹⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 45a/1.

¹¹⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 27a/2.

¹¹⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 8a/16.

¹¹⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 12b/10.

¹¹⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 27a/3.

¹¹⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 38a/3.

¹²⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 6b/20.

¹²¹ Galata 494 No'lu ŞS, 48b/5.

¹²² Galata 494 No'lu ŞS, 11b/16.

¹²³ Galata 494 No'lu ŞS, 35a/5.

¹²⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 11b/16.

¹²⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 12b/7.

Haseki mütekaidlerinden Süleyman bin Ahmed¹²⁷

Ases Mustafa Beşe bin Ahmed¹²⁸

Ases İsmail Beşe¹²⁹

II. 494 NO'LU DEFTERE GÖRE GALATA'YA BAĞLI NAHİYELER

A. İstinye Nahiyesi¹³⁰: Geniş ve derin bir koya sahip olan İstinye'nin üç ismi vardı: Boğaz girişine yakın olması sebebiyle “Stenos”; burada yetişen bir bitkiden dolayı “Leosthenes” ve Argonotlarca yapılan bir adak yeri dolayısıyla “Sosthenion”.¹³¹ İstinye ismi de bunlardan gelmiş olabilir. Evliya Çelebi ise adının İstinye adlı bir papazdan geldiğini anlatmaktadır.¹³²

İstinye'nin ekserisinin Rumlar olmak üzere Müslümanlarla beraber oturduğunu görüyoruz. Ayrıca İstinye'ye kendisine bağlı köylerle defterimizde Galata mülhakatından yazılmıştır.

B. Marmara Nâhiyesi¹³³: Galata Kadılığı daha önce de belirttiğimiz gibi Marmara Denizinde de bazı nahiyelere sahipti.

Marmara kelimesi Helen dilinde mermer anlamına gelen marmaron kelimesinin çoğuludur. Antik çağda Prokennesos adı verilen ve bugün Balıkesir'e bağlı olan adadaki zengin mermer ocakları sebebiyle adanın ismi Marmara olmuştur.¹³⁴

C. Mudanya Nâhiyesi¹³⁵: Günümüzde Bursa'ya bağlı bir ilçe olan Mudanya'nın adı, 1204 senesinde Bizansı işgal eden Latinler tarafından konmuştur.

¹²⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 48a/2.

¹²⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 32a/6

¹²⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 17a/6

¹²⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 49b/7.

¹³⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 3a/11, 8a/11.

¹³¹ M. Tayyib Gökbilgin, “Boğaziçi”, *DİA*, VI, 255.

¹³² Evliya Çelebi, *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, Haz. Seyit Ali Kahraman-Yücel Dağlı, İstanbul 2003, I, 2. Kitap, s. 418.

¹³³ Galata 494 No'lu ŞS, 33b/9.

¹³⁴ Umar, *Tarihsel Adlar*, s. 549.

¹³⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 9b/12.

Latinler buraya “dağlık yöre, dağ ülkesi” manasına gelen “Montaneia” demiştir. Mudanya ismi de bu kelimenin bozulmuş halidir.¹³⁶

III. 494 NO’LU DEFTERE GÖRE GALATA’YA BAĞLI KASABALAR

A. Kâsım Paşa Kasabası:¹³⁷ Galata’nın batısında, Haliç boyunca Hasköy’e kadar uzanan bu kasaba, ismini Kanuni’nin vezirlerinden Güzelce Kâsım Paşa’nın yaptırdığı cami ve külliyyeden almıştır.¹³⁸ Kâsım Paşa’nın yönetiminden birinci derecede sorumlu, Galata kadısının nâibidir. Bunun yanında halk nezdinde Kaptan Paşa, Tersâne Kethüdâsı ve Subaşı bu şehrin hâkimleridir.¹³⁹ Fatih Sultan Mehmed’in çabasıyla mamur olmasına çalışılan Kasım Paşa¹⁴⁰ umumiyetle Türklerden oluşur.¹⁴¹

İncelediğimiz defterde Kâsım Paşa’da bir mahkemenin varlığına şahid oluyoruz.¹⁴²

B. Tophâne Kasabası:¹⁴³ Bu kasaba ismini Fatih devrinde yapılan Tophâne-i Âmire binasından almıştır. Sultan Süleyman devrinde Tophâne binası tekrar yapılarak genişletilmiştir.¹⁴⁴ Evliya Çelebi, bayramlarda, şenliklerde, Padişah’ın geçtiği zamanda buradan denize sektirme güller atıldığından bahsetmektedir. Kullanılan bu toplar, koca koca servi, çınar, salkımsöğüt ve ihlamurların altında tertip ile dizilmiştir.

Tophâne’nin mülkî amiri, Galata mollasının (Kadı) nâibidir. Askerî hâkimi topçubaşı iken denizden ve kıyılardan sorumlu olan zabıt Bostancıbaşıdır. Subaşı ve muhtesib de bulunan Tophâne’de Evliya Çelebi’nin anlattığına göre 170 müslüman, 20 Rum 7 Ermeni ve 2 Yahudi mahallesi vardır.¹⁴⁵ İnciciyan’ın Tophâne’nin tamamıyla

¹³⁶ Umar, *Tarihsel Adlar*, s. 585.

¹³⁷ *Galata 494 No’lu ŞS*, 3a/15, 5a/2, 8a/3, 10a/1, 10a/7.

¹³⁸ P.Ğ. İnciciyan, *XVIII. Asırda İstanbul*, trc. ve tahşiyeye Hrand D. Andreasyan, İstanbul 1965, s.79.

¹³⁹ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, s. 377.

¹⁴⁰ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, s. 377.

¹⁴¹ İnciciyan, *İstanbul*, s. 79.

¹⁴² *Galata 494 No’lu ŞS*, 19a/5.

¹⁴³ *Galata 494 No’lu ŞS*, 4a/1.

¹⁴⁴ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, I, 396.

¹⁴⁵ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, I, 400.

Müslümanlardan oluştuğunu¹⁴⁶ bildirdiğine göre zamanla Türk nüfusun çoğaldığını anlıyoruz.

Evliya Çelebi'nin anlattığına göre, Tophâne halkının çoğunluğu Karadenizlidir ve tüccar, manav, gemici ve topçulardan oluşur. Halkı namaza çok düşkün ve ümmetin salihlerinden olduğundan mescidleri birbirine pek yakındır.¹⁴⁷

Defterimizde de fark ettiğimiz gibi Tophâne ve Fındıklı'da bulunan cami ve mescidlerin çok olduğunu Evliya Çelebi biraz abartarak da olsa anlatır.¹⁴⁸

C. Fındıklı Kasabası¹⁴⁹: Fındıklı ismini bolca görülen fındık bahçelerinden ya da burada daha önce bulunan bir tüccar misafirhanesinden (fondaco) alır. Şehre yakın olmasına mebni padişahlar ve vüzerânın rağbet ettiği bir yer olup cami mektep, çeşme gibi çeşitli eserlerle donatılmıştır.¹⁵⁰

D. Beşiktaş Kasabası¹⁵¹: Beşiktaş'ın isimlenmesiyle ilgili birkaç rivayet vardır. Bunlardan biri, Barbaros Hayreddin Paşa'nın gemileri bağlatmak için beş taş direk koydurmasıdır. Yine insan beğişine benzeyen bir taş beşik olması ya da Osmanlı öncesinde burada bulunan Diplokionion sütunlarından ismini aldığı söylenmektedir.¹⁵² Floransalı seyyah Cristoforo Buondelmonti'nin İstanbul tasvirinde bu sütunlar da açıkça gözükmektedir.

Evliya Çelebi, fetihten önce buraya “Taş Beşik” manasında Kona Petro denildiğinden bahseder. Kudüs'te, Hz. İsa'nın bebekliğinde ilk defa yıkandığı taş teknenin bir rahib tarafından buraya getirildiği ve kiliseye konduğu için bu isimle anıldığını da ekler. Ayrıca Evliya Çelebi Beşiktaş'ta Müslüman, Rum, Ermeni ve

¹⁴⁶ İnciciyan, *İstanbul*, s. 95.

¹⁴⁷ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, I, 407.

¹⁴⁸ Çelebimiz, eğer mescidleri de yazmaya kalksa bin formalık bir seyahatname olacağını belirtir. Evliya Çelebi, *Seyahatname*, I, 403.

¹⁴⁹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 2a/1, 7a/6, 31b/5.

¹⁵⁰ Gökbilgin, “Boğaziçi”, *DİA*, VI, 252.

¹⁵¹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 31b/6.

¹⁵² Gökbilgin, “Boğaziçi”, *DİA*, VI, 252-253.

Yahudi mahalleleri olduğundan bahsediyor.¹⁵³ Fakat 1759’da kiliseleri yıkıldıktan sonra Ermeniler buradan dağılmışlardır.¹⁵⁴

Beşiktaş’ın yönetimine yine Galata Kadısının bir nâibi nezaret eder. Bundan başka muhtesib ve muhtesib nâibi ve subaşı da bu kasabanın hakimlerindedir. Kıyıya Bostancıbaşı ve Beşiktaş bahçesi ustası bakarlar.¹⁵⁵

IV. 494 NO’LU DEFTERE GÖRE GALATA’YA BAĞLI MAHALLELER

Mahalle; “bir yere inmek, konmak, yerleşmek” manasındaki “hall” kökünden gelir ve devamlı ya da geçici olarak ikamet etmek için kurulmuş küçük yerleşim birimlerini ifade eder.¹⁵⁶ Bir şehrin, bir kasabanın çeşitli hanelerle bölünmüş kısımlarının her biri mahalle olarak tarif edilir. Mahallelerin çoğunlukla bir camii ve imamı vardır.¹⁵⁷ Bu bağlamda, aynı cami veya mescidde ibadet eden cemaatin aileleriyle birlikte yerleştiği şehir kesimine mahalle denilmekteydi.¹⁵⁸ Defterimizde geçen mahallelerin birçoğu içindeki cami adıyla müsemmadır. Ayvansarâyî, Galata camilerini şöyle özetliyor:

*“Mahrûsa-i mezbûre derûnunda beyân olunan ibâdetgâhların cümlesi on dörde bâliğ olub, on biri mahalleli ve bâkisi mahallesizdir.”*¹⁵⁹

Defterimizdeki adı geçen mahalleleri sayarken defterde bulunan idari taksime tabi tutacağız. Her bir mahalleyi bağlı bulunduğu kasaba altında zikretmeyi idari vaziyeti anlatma bakımından daha uygun gördük. Ayrıca mahallelerin defterde her geçtiği davada zikretmemiz halinde dipnotların kabarcığından deftere atıf yaparken örnek olarak bir dava numarasını verdik.

¹⁵³ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, I, 408.

¹⁵⁴ İnciciyan, *İstanbul*, s. 96.

¹⁵⁵ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, I, 410.

¹⁵⁶ Ali Murat Yel-Mustafa Sabri Küçükbaşçı, “Mahalle” *DİA*, XXVII, s. 323.

¹⁵⁷ Şemseddin Sami, *Kamûs-i Türki*, 1304.

¹⁵⁸ Yel-Küçükbaşçı, “Mahalle” s. 324.

¹⁵⁹ Ayvansarâyî Hüseyin Efendi, *Hadikatü’l-cevâmi*, Haz. Ahmet Nezih Galitekin, İstanbul 2001, s. 457.

A. Galata'da ve Sur Haricinde Bulunan Mahalleler

Alaca Mescid Mahallesi¹⁶⁰: Zembilli Cemali Efendinin yaptırmış olduğu cami etrafında teşekkül eden mahalledir.¹⁶¹

Asma Mescid Mahallesi¹⁶²: Galata haricindedir. İsmi Asma Mescidden almıştır. Asma Mescid, II. Bayezid zamanında Tersâne'de Kalafatçıbaşı olan Yunus Ağa tarafından yaptırılmış ve yol üzerinde bulunduğundan Asma ya da Asmalı Mescid olarak anılmıştır.¹⁶³

Bedreddin Bey Mahallesi¹⁶⁴: Galata haricindedir. Derya reislerinden Bedreddin Bey tarafında inşa ettirilen Mescid etrafında oluşan mahalledir.¹⁶⁵

Bereketzâde Mahallesi¹⁶⁶: Galata dizdarı El-Hâc Ali bin Hasan tarafından yaptırılmış olan Bereketzâde Mescidi bu mahalleye isim olmuştur.¹⁶⁷

Câmi'-i Cedîd Mahallesi¹⁶⁸: Galata suriçindedir. İsmi III. Ahmed'in annesi Emetullah Sultan'ın yaptırdığı Valide Camii veya Yeni cami olarak bilinen camiden almıştır.¹⁶⁹

Câmi'-i Kebîr Mahallesi¹⁷⁰: Tesbit edemedik.

El-Hâc A' mer Mahalesi¹⁷¹ Galata'da bulunan bu mahalle ismini Hacı A'ver ya da Hacı Âmâ lakablı ismi bilinmeyen bir sâhibü'l-hayrın bânîsi olduğu mescidden alır.¹⁷²

¹⁶⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 32a/4.

¹⁶¹ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 428.

¹⁶² Galata 494 No'lu ŞS, 2a/3.

¹⁶³ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 402-403.

¹⁶⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 3b/12.

¹⁶⁵ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 428; Haldun Hürel, *İstanbul'un Ansiklopedik Öyküsü*, İstanbul 2010, s. 325.

¹⁶⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 1b/2; Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s.428.

¹⁶⁷ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 404.

¹⁶⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 39a/1.

¹⁶⁹ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 427.

¹⁷⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 2B/5.

¹⁷¹ Galata 494 No'lu ŞS, 1b/3.

¹⁷² Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 428.

Emekyemez Mahallesi¹⁷³ Galata'dadır. Hüsâmeddin Efendi'nin yaptırdığı Emekyemez Camii etrafında teşekkül etmiştir.¹⁷⁴

Hoca Ali Mahallesi¹⁷⁵: Galata haricindedir.

Hüseyin Ağa Mahallesi¹⁷⁶: Galata haricindedir Hüseyin Ağa'nın bugün İstiklal Caddesi üzerinde bulunan camii mahalleye isim olmuştur.

Kalafatçıbaşı Yunus Ağa Mahallesi¹⁷⁷: Galata haricindedir. II. Bayezid zamanında Tersâne'de kalafatçıbaşı olan Yunus Ağa tarafından yaptırılmış ve yol üzerinde bulunduğundan Asma ya da Asmalı Mescid olarak anılmıştır.¹⁷⁸

Kamer Hâtûn Mahallesi¹⁷⁹: Galata haricinde bulunan mahalleye ismini veren camii inşa ettiren Kamer Hatun'un I. Selim ya da III. Selim'in sütanesi olduğu hakkında farklı görüşler öne sürülmüştür.¹⁸⁰ Ancak defterimizde bu mahallenin bulunması, Kamer Hatun'un Yavuz Sultan Selim'in sütanesi olduğu görüşünün daha doğru olduğunu ortaya koyar.

Kâtib Mustafa Çelebi Mahallesi¹⁸¹: Galata haricindedir

Kemankeş Kara Mustafa Paşa Mahallesi¹⁸²: Defeterimizde Kara Mustafa Paşa Mahallesi olarak da geçer.¹⁸³ Galata'dadır. Sultan IV. Murad'ın vezirlerinden Paşa-yı mezbûrun yaptırdığı cami etrafındaki mahalledir.¹⁸⁴

Kılıç Ali Paşa Mahallesi¹⁸⁵: Galata haricinde Kireç Kapısı dışında bulunan mahallenin merkezinde Kaptan-ı Derya Kılıç Ali Paşa'nın Mimar Sinan'a yaptırdığı külliye yer alır.

¹⁷³ Galata 494 No'lu ŞS, 37b/8.

¹⁷⁴ Ayvansarâyî, *Hadikatü'l-cevâmi'*, s. 428.

¹⁷⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 49a/3.

¹⁷⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 2b/14.

¹⁷⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 34b/8.

¹⁷⁸ Ayvansarâyî, *Hadikatü'l-cevâmi'*, s. 402-403.

¹⁷⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 4a/4.

¹⁸⁰ Ahmet Vefa Çobanoğlu, "Beyoğlu'ndaki Camiler", *Geçmişten Günümüze Beyoğlu*, İstanbul 2004, I, 346.

¹⁸¹ Galata 494 No'lu ŞS, 21b/10.

¹⁸² Galata 494 No'lu ŞS, 33b/6.

¹⁸³ Galata 494 No'lu ŞS, 20b/13.

¹⁸⁴ Ayvansarâyî, *Hadikatü'l-cevâmi'*, s. 429.

Müeyyedzâde Mahallesi¹⁸⁶: Galata haricindedir. Yazıcı Camii ismiyle de anılan cami etrafında teşekkül eden mahalledir. Bânîsi Müeyyedzâdelerden Mehmed Efendidir.¹⁸⁷

Santa Marka Mahallesi¹⁸⁸: Galata haricinde Beyoğlu'ndadır. İsmi Fransisken Rahiplerin kurduğu Ste. Marie Draperis manastırından almış olmalıdır.¹⁸⁹

Sarı Lütü Mahallesi¹⁹⁰: Galata Haricinde bulunan mahalle, II. Bayezid devri ulemasından Molla Lütfullah Tokadî'nin yaptırdığı mescid etrafındadır.¹⁹¹

Sirkeci Mescid Mahallesi¹⁹²:

Sultan Bayezid Mahallesi¹⁹³: Galata'da II. Bayezid'in yaptırdığı camiin etrafında teşekkül eden mahalledir. Aynı isimde iki cami ve bunların iki mahallesi vardır.¹⁹⁴

Şahkulu Mahallesi¹⁹⁵: Galata haricindedir. İsmi III. Mehmed'in nedimlerinden Şahkulu Mehmed Efendi'nin yaptırmış olduğu camiden almıştır.¹⁹⁶

Şehsuvâr Mahallesi¹⁹⁷: Ni'mel ceşten bir denizcinin yaptırdığı cami etrafındaki mahalledir.

Yahya Çelebi Mahallesi¹⁹⁸: Galata haricindedir.

Yüncüzâde Mahallesi¹⁹⁹: Galata'dadır. İsmi menşeiini tesbit edemedik.

¹⁸⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 11b/16.

¹⁸⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 5a/6.

¹⁸⁷ Ayvansarâyî, *Hadikatü'l-cevâmi'*, s. 434.

¹⁸⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 19a/5.

¹⁸⁹ İnciciyan, *İstanbul*, s. 92.

¹⁹⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 34b/12.

¹⁹¹ Ayvansarâyî, *Hadikatü'l-cevâmi'*, s. 403.

¹⁹² Galata 494 No'lu ŞS, 31a/1.

¹⁹³ Galata 494 No'lu ŞS, 2a/2.

¹⁹⁴ Ayvansarâyî, *Hadikatü'l-cevâmi'*, s. 404.

¹⁹⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 19b/13.

¹⁹⁶ Ayvansarâyî, *Hadikatü'l-cevâmi'*, s. 402.

¹⁹⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 17a/4

¹⁹⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 22a/2.

¹⁹⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 5b/14.

B. Kâsım Paşa'ya Bağlı Mahalleler

Câmi'-i Kebîr Mahallesi²⁰⁰ Kâsım Paşa'dadır. İsmi Güzelce Kâsım Paşa'nın yaptırdığı camiden alır.

Çatma Mescid Mahallesi²⁰¹: Koca Kâsım Paşa'nın yaptırdığı Mescid etrafında teşekkül eden mahalledir.²⁰²

El-Hâc Ahmed Mahallesi²⁰³: Ahmed bin Abdussamed'in yaptırdığı cami etrafındaki mahalleye ismini vermiştir.²⁰⁴

El-Hâc Ferhad Mescidi Mahallesi²⁰⁵: Karanlık Mescid olarak da bilinen camie Şeyhülislam Seyyid Mehmed Efendi bir minber koydurmuş ve Cuma namazı kılınmaya başlamıştır. Etrafında da mahallesi bulunur.²⁰⁶

El-Hâc Hüsrev Mahallesi²⁰⁷: El-Hâc Hüsrev tarafından inşa ettirilen mescid etrafında oluşan mahalledir.

El-Hâc Şa'ban Mahallesi²⁰⁸: Kâsım Paşa'dadır. Altıncu Mescidi olarak da bilinen Hacı Şaban Mescidi'nin etrafındaki mahalledir.²⁰⁹

Emin Câmi'î Mahallesi²¹⁰: Mahalle, ismini Tersâne Emîni Baş Hasan Efendi tarafından inşa ettirilen camiden almıştır.²¹¹

Eyyühüm Mahallesi²¹²: İsmi aynı adlı camiden alır. Camiin bânisi Şemseddin Ahmed Efendi'nin lakabı Eyyühüm olduğundan cami ve dolayısıyla mahalle bu isimle anılmıştır.²¹³

²⁰⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 33a/3.

²⁰¹ Galata 494 No'lu ŞS, 20b/14.

²⁰² Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 404.

²⁰³ Galata 494 No'lu ŞS, 8a/3.

²⁰⁴ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 401.

²⁰⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 31b/5.

²⁰⁶ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 405.

²⁰⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 10a/7.

²⁰⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 3a/15.

²⁰⁹ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 407; Hürel, *İstanbul'un Öyküsü*, s. 335.

²¹⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 35b/5.

²¹¹ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 402.

Kadı Mehmed Mahallesi²¹⁴: Ni'mel-ceyşten Kadı Mehmed Efendi tarafından yaptırılan cami etrafında teşekkül eden mahalledir.²¹⁵ Tahta Kadı Mahallesi²¹⁶ olarak da geçmektedir.

Kulaksız Ahmed Mahallesi²¹⁷: Ahmed Reis'in yaptırdığı kubbeli ve minareli bir cami etrafındaki mahalledir.²¹⁸

Piyâle-i Kebîr Mahallesi²¹⁹: Kasım Paşa'da Kanuni Sultan Süleyman'ın Kaptan-ı Deryalarından Piyâle Paşa tarafından yaptırılan Büyük Piyâle Paşa Camii etrafındadır.

Piyâle Paşa-yı Sağîr Mahallesi²²⁰: Piyâle-i Sağîr olarak da geçen mahalle ismini yine Piyale Paşa'nın yaptırdığı mescidden alır.

Seferikoz Mahallesi²²¹: Sivrikoz Mehmed Efendinin yaptırdığı Seferikoz Camii etrafında teşekkül etmiştir.²²²

Seydî Ali Çelebi Mahallesi²²³:

Sirkeci Muslihiddin Mahallesi²²⁴: Sirkeci Muslihiddin'in yaptırdığı cami etrafında teşekkül eden mahalledir.

Sinan Paşa Mahallesi²²⁵: Sinan Paşa'nın Kâsım Paşa'da yaptırdığı cami etrafındaki mahalledir.²²⁶

²¹² Galata 494 No'lu ŞS, 18a/6.

²¹³ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 400-401.

²¹⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 39b/10.

²¹⁵ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 400.

²¹⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 16b/12.

²¹⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 35a/1.

²¹⁸ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 413; Evliya Çelebi, *Seyahatname*, s. 379.

²¹⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 40b/7.

²²⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 10a/1; 34a/2 nolu davada Piyâle-i Sağîr olarak geçmektedir.

²²¹ Galata 494 No'lu ŞS, 33a/2.

²²² Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 410.

²²³ Galata 494 No'lu ŞS, 38a/4.

²²⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 35a/1.

²²⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 41a/3.

²²⁶ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 415.

Surûrî Efendi Mahallesi²²⁷: Mahlası Surûrî olan Muslihiddîn Mustafa b. Hâce Şaban'ın yaptırdığı cami etrafında teşekkül eden mahalledir.²²⁸

Tozkopara Mahallesi²²⁹: Kasımpaşa'dadır.

Yahya Kethüdâ Mahallesi²³⁰: Eski Sadrazamlardan Tavîl Mehmed Paşa'nın Kethüdâsı Yahya Ağa tarafından yaptırılan cami mahallesidir.²³¹

Yel Değirmeni Mahallesi²³²: İstanbul ve Galata'yı gösteren haritalarda Kasımpaşa sırtlarında değirmenler görülmektedir. Yel değirmeni Mahallesi de, yoğun yerleşim dışında değirmenlerin olduğu kısım olmalıdır. Yel Değirmeni camiide bulunmaktadır.

C. *Tophâne'ye Bağlı Mahalleler*

Cihangir Mahallesi²³³: Sultan Süleyman'ın vefât eden şehzadesi Cihangir için Mimar Sinan'a yaptırılan cami mahallesidir.²³⁴

Çeşmî Hüseyin Efendi Mahallesi²³⁵: Çeşmî Hüseyin Efendi'nin gördüğü bir rüya üzerine Sormagir Çarşısı denen yere yaptırdığı ve Sormagir Mescidi olarak da bilinen mescidin mahallesidir.²³⁶

Defterdâr Ebu'l-Fazl Mahallesi²³⁷:

Ekmekçi başı Mahallesi²³⁸: Ali Ağa'nın yaptırdığı cami etrafında teşekkül eden mahalledir.²³⁹

²²⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 16b/12.

²²⁸ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 398-399.

²²⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 43b/6.

²³⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 10a/8.

²³¹ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 400.

²³² Galata 494 No'lu ŞS, 51a/2.

²³³ Galata 494 No'lu ŞS, 18b/17.

²³⁴ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 472.

²³⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 11b/13.

²³⁶ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 471.

²³⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 47a/2.

²³⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 19a/2.

²³⁹ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 467.

El-Hâc Memi Mahallesi²⁴⁰: Karanlık Mescid olarak da anılan el-Hâc Memi “Mehmed” Efendi tarafından yaptırılmış olan cami mahallesidir.²⁴¹ El-Hâc Memi mescidi ve vakfı da defterimizde geçmektedir.

Firûz Ağa Mahallesi²⁴²: Tophâne-i Âmire yakınında Saray Ağalarından Firûz Ağa'nın yaptırdığı cami etrafındaki mahalledir.²⁴³

Karabaş Mustafa Ağa Mahallesi²⁴⁴: Karabaş Mustafa Ağa Tekkesi ve mescidi, bu mahalleye ismini vermiştir.²⁴⁵

Kazancıbaşı Mahallesi²⁴⁶: Kazancıbaşı el-Hâc Ali Ağa'nın yaptırdığı cami etrafında teşekkül eden mahalledir.²⁴⁷

Muhyiddîn Efendi Mahallesi²⁴⁸: Adını Muhyiddîn Efendi'nin yaptırdığı camiden alır.²⁴⁹

Sakabaşı Mahallesi²⁵⁰: Sakabaşı olan Mehmed Şemseddin'in bânîsi olduğu cami mahallesidir.²⁵¹

Kapudân Sinan Mahallesi²⁵²:

Tomtom Mahallesi²⁵³: Mehmed Ağa'nın yaptırdığı fakat Tomtom Abdullah adlı bir imamdan dolayı Tomtom adını alan mescidin etrafındaki mahalledir.²⁵⁴

²⁴⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 40b/6.

²⁴¹ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 451.

²⁴² Galata 494 No'lu ŞS, 11b/13.

²⁴³ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 470.

²⁴⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 13b/10.

²⁴⁵ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 461.

²⁴⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 32a/2.

²⁴⁷ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 485.

²⁴⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 4a/1.

²⁴⁹ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, I, 402.

²⁵⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 12b/11.

²⁵¹ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 471.

²⁵² Galata 494 No'lu ŞS, 28a/4.

²⁵³ Galata 494 No'lu ŞS, 24a/2.

²⁵⁴ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 465.

D. Fındıklı'ya Bağlı Mahalleler

El-Hâc Receb Mahallesi²⁵⁵: İsmi Fındıklı'da Hacı Receb Camiinden alır.²⁵⁶

İbrahim Efendi Mahallesi²⁵⁷: Fındıklı'da İbrahim Efendi'nin yaptırdığı Kadı Mescidi etrafındaki mahalle olmalıdır.²⁵⁸

Kazancı Mahallesi²⁵⁹: Kazancıbaşı el-Hâc Ali Ağa'nın yaptırdığı cami etrafında teşekkül eden mahalle olabilir. Defterde Kazancıbaşı ve Kazancı olarak farklı yazılmış ve Fındıklı ile Tophânede belirtilmiş olabilir.

Molla Çelebi Mahallesi²⁶⁰: Fındıklı'da Mimar Sinan'ın yaptığı kubbeli geniş bir cami etrafında teşekkül eden mahalledir.

Perîzât Hâtûn Mahallesi²⁶¹: Arab Ahmed Paşa'nın hanımı, Saraylı Perîzâd hanım'ın yaptırdığı Hâtûniyye Mescidi olarak da bilinen mescidin etrafında teşekkül eden mahalledir.²⁶²

Selîme Hatun Mahallesi²⁶³: Fındıklı Deresinde Kılıç Ali Paşa'nın hanımlarından Selîme Hatun'un yaptırdığı cami etrafındaki mahalledir.

Süheyl Bey Mahallesi²⁶⁴: Derya Beylerinden Süheyl Bey'in yaptırdığı Salı Pazarı Camii olarak da bilinen mescidin etrafında teşekkül eden mahalledir.²⁶⁵

E. Beşiktaş'a Bağlı Mahalleler

Sinan Paşa-yı Atîk Mahallesi²⁶⁶: Beşiktaş'ta Sinan Paşa Camii etrafında teşekkül eden mahalledir.²⁶⁷

²⁵⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 41b/7.

²⁵⁶ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 482.

²⁵⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 35b/6.

²⁵⁸ Gökbilgin, "Boğaziçi", *DİA*, VI, 252.

²⁵⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 34b/11.

²⁶⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 2a/1.

²⁶¹ Galata 494 No'lu ŞS, 17b/11.

²⁶² Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 479.

²⁶³ Galata 494 No'lu ŞS, 2a/1.

²⁶⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 49a/2.

²⁶⁵ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 493.

Süleymaniye Mahallesi²⁶⁸:

F. İstinye'ye Bağlı Mahalleler

Arpa Emini Mahallesi²⁶⁹: İstinye'ye tabi Boğazkesen (Rumeli) Hisarında bir mahallenin olduğunu görüyoruz.

Sayıdığımız mahallelerden Asmalı Mescit, Bedrettin, Bereketzade, Camii Kebir, Çatmalı Mescit, Firuz Ağa, Hacı Ahmet, Hacı Memi, Hüseyin Ağa, Kadı Mehmet, Kamer Hatun, Kemankeş Kara Mustafa Paşa, Kılıç Ali Paşa, Kulaksız, Küçük Piyale, Müeyyedzade, Piyale Paşa, Sururi Efendi, Şahkulu, Tomtom, Yahya Kahya Mahalleleri bugün Beyoğlu ilçesine; Sinan Paşa ise, Beşiktaş ilçesine bağlı mahalleler olarak isimlerini yaşatmaktadır. Mezkûr mahalleler defterimizde geçen birçok mahalleyi de semt veya sokak olarak ihtiva etmekte ve anılarını yaşatmaktadır.

V. 494 NO'LU DEFTERE GÖRE GALATA'YA BAĞLI KÖYLER

Galata ve kendisine bağlı olan Kâsım Paşa, Tophâne, Fındıklı gibi bölgeler İstanbul'a, limanlara yakın oldukları, ihtiva ettikleri yapılan cami, bedesten veya külliye ile şehirleşme açısından ön plandadırlar. Bu bölgeler mahallelere ayrılırken; kuzeye gidildikçe özellikle Boğaziçi kıyısında Beşiktaş ve İstinye'ye bağlı köylere rastlamaya başlıyoruz. Defterimizde ismi geçen köyler ve bağlı buldukları idarî birimleri şöylece sıralayabiliriz.

*Arnavud Karyesi*²⁷⁰: Beşiktaş'a tâbidir. İsmi ilk sakinlerinden alsa da sonraları Rum ve Yahudilere mekan olmuştur. Müslümanlara pek rastlanmadığından dinî bir yapı da yoktur.²⁷¹

*Hınzırderesi Karyesi*²⁷²: İstinye'ye tabidir.

²⁶⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 18a/7.

²⁶⁷ Ayvansarâyî, *Hadikatü'l-cevâmi'*, s. 493.

²⁶⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 16b/10.

²⁶⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 32b/7.

²⁷⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 34a/6.

²⁷¹ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, I, 414; Gökbilgin, "Boğaziçi", *DİA*, VI, 254.

²⁷² Galata 494 No'lu ŞS, 37a/1.

*Hümâyûnâbad Karyesi*²⁷³: İstinye'ye tâbidir.

*Kefeli Karyesi*²⁷⁴: İstinye'ye tâbidir. Büyükdere koyuna dökülene dere ağzında balıkçıların yaşadığı bir köydür. İsminin Kırımdan getirilen göçmenlerden almış olması muhtemeldir.²⁷⁵

*Kuruçeşme Karyesi*²⁷⁶: İstinye'ye tabidir. Tezkireci Osman Efendi tarafından yaptırılan cami yanındaki susuz çeşmeden ismini alır. 1682 senesinde Fazıl Ahmed Paşa'nın kızkardeşi tarafından yaptırılan ve suyu akıtılan köyde aynı isim kullanılmaya devam etmiştir.²⁷⁷ Müslüman, Rum ve Yahudi halkı olan köyde Galata nâibliği, yeniçeri yasakçısı ve subaşı vardır.²⁷⁸

*Paşalimanı Karyesi*²⁷⁹: Marmara denizinde bulunan Marmara Nahiyesine tâbidir.

*Peristos Karyesi*²⁸⁰: Marmara Nahiyesine bağlıdır.

*Rumeli Feneri Karyesi*²⁸¹: İstinye'ye tâbidir. Boğazın sona eren burnunda bir fener yapıldığından bu isimle anılmıştır. I. Abdülhamid devrinde gemilerin karaya oturmaması ve oturanların da yağmalanmaması için buraya mahalleler kurdurmuştur.²⁸²

*Sarıyar Karyesi*²⁸³: İstinye'ye tâbidir. İhtiva ettiği bakır madenlerinden dolayı toprağının sarı renge çalması sebebiyle böyle adlandırılmıştır. İsminin burada yatan Sarı Baba'dan geldiği de söylenir.²⁸⁴ Evliya Çelebi, 2 müslüman 7 kâfir mahallesi olduğunu;

²⁷³ *Galata 494 No'lu ŞS*, 31a/4.

²⁷⁴ *Galata 494 No'lu ŞS*, 32a/3.

²⁷⁵ Gökbilgin, "Boğaziçi", *DİA*, VI, 256.

²⁷⁶ *Galata 494 No'lu ŞS*, 3a4.

²⁷⁷ Gökbilgin, "Boğaziçi", *DİA*, VI, 253-254.

²⁷⁸ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, I, 413.

²⁷⁹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 33b/9.

²⁸⁰ *Galata 494 No'lu ŞS*, 28b/8.

²⁸¹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 37a/4.

²⁸² Gökbilgin, "Boğaziçi", *DİA*, VI, 257.

²⁸³ *Galata 494 No'lu ŞS*, 37b/7.

²⁸⁴ Gökbilgin, "Boğaziçi", *DİA*, VI, 256.

halkının çoğunluğunun bağcılıkla uğraştığını ve Rumların da balıkçılık, meyhanecilik ve gemicilikle ilgilendiğini söyler.²⁸⁵

*Tarabya Karyesi*²⁸⁶: İstinye'ye tâbidir. Havasının güzelliği sebebiyle Therapia (tedavi) ismi verilmiş eskiçağ yerleşimi²⁸⁷ olan köyde Müslümanların azınlık olsa da varlığını görüyoruz.²⁸⁸

*Tatavla Karyesi*²⁸⁹: Galata haricinde, Kasımpaşa deresi üzerindeki tepededir. Rum köyüdür.²⁹⁰ Defterimizde Tatavla'da meskûn olarak gayr-i müslimleri görmekteyiz.

VI. 494 NO'LU DEFTERE GÖRE GALATA'DA İSMİ GEÇEN ÖZEL MAHALLER VE SEMTLER

A. Galata ve Tevâbiindeki Semtler

Arslanağzı²⁹¹ Galata haricinde, Beyoğlu'ndadır.

Bağhane Meydanı²⁹² Sirkeci Muslihiddin Mahallesi'ndedir.

Baltalimanı²⁹³: İstinye nâhiyesine tâbidir.

Beyoğlu²⁹⁴ Galata haricindedir.

Boğazkesen Hisarı²⁹⁵: İstinye'ye tâbidir. Defterde Rumeli Hisarı²⁹⁶ olarak da geçer.

Bostan Deresi²⁹⁷: Ortaköy'dedir.

²⁸⁵ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, I, 420-421.

²⁸⁶ *Galata 494 No'lu ŞS*, 35a/3.

²⁸⁷ Gökbilgin, "Boğaziçi", *DİA*, VI, 256.

²⁸⁸ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, I, 420.

²⁸⁹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 31a/1.

²⁹⁰ İnciciyan, *İstanbul*, s. 94.

²⁹¹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 33b8.

²⁹² *Galata 494 No'lu ŞS*, 35a/1.

²⁹³ *Galata 494 No'lu ŞS*, 8a/2.

²⁹⁴ *Galata 494 No'lu ŞS*, 4a/9.

²⁹⁵ *Galata 494 No'lu ŞS*, 32b/7.

²⁹⁶ *Galata 494 No'lu ŞS*, 8b/11.

Büyükdere²⁹⁸

Çizmeciler Tekkesi²⁹⁹: Fındıklı kasabasında Kabataş'tadır.

Fundalık³⁰⁰: Beşiktaş Bağları hilâlinde

İngiltere Sarayı³⁰¹: Galata haricinde Beyoğlu'ndadır.

Galata Zindanı³⁰²

Kabataş³⁰³: Fındıklı'dadır.

Kalafat Yeri³⁰⁴

Kayıkhane³⁰⁵: Kasımpaşa'dadır.

Kurşunlu Mahzen³⁰⁶

Karaköy³⁰⁷

Kemeraltı³⁰⁸

Küçükdere³⁰⁹: İstinye'ye tâbi, Boğazkesen bağları arasındadır.

Rumeli Kavak Hisarı³¹⁰: İstinye'ye tâbidir.

Sarây-ı Sultaniyye³¹¹: Galata dışındadır.

²⁹⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 20b/15.

²⁹⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 15a/4.

²⁹⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 23b/10.

³⁰⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 27b/12.

³⁰¹ Galata 494 No'lu ŞS, 28b/5.

³⁰² Galata 494 No'lu ŞS, 22a/5.

³⁰³ Galata 494 No'lu ŞS, 21a/1.

³⁰⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 2b/11.

³⁰⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 20a/5.

³⁰⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 23a/4.

³⁰⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 14b/11.

³⁰⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 20b/12.

³⁰⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 32b/7.

³¹⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 39a/6.

³¹¹ Galata 494 No'lu ŞS, 12b/7.

Sakız Ağacı³¹²: Galata haricinde Hüseyin Ağa Mahallesi'ndedir.

Tersâne-i Âmire³¹³

Tophâne-i Âmire Kışlağı³¹⁴

Tatavla³¹⁵

Zincirlikuyu³¹⁶: Kâsım Paşa'dadır.

B. Defterde İsmi Geçen Kapılar

Galata'nın kapıları kaynaklarda farklı sayılarda ve isimlerde geçer. Evliya Çelebi, Galata'nın kapılarını sayarken, deniz kıyında Meyyit Kapısı, Azapkapı, Kürçükapısı, Yağkapanı Kapısı, Balıkpazarı Kapısı, Karaköy Kapısı, Kurşunlu Mahzen Kapısı(Aya Niko), Kireç Kapısı, kara tarafında Tophâne Kapısı, Küçükkule ve Büyükkule Kapıları olmak üzere 11 kapıyı zikreder. Bunlardan başka, Küçük Karaköy Kapısı, Mihalkapı, Meydancık Kapısı, Kilise Kapısı, İç Azeb Kapısı ve Sarık Kapı adlarıyla hisar içindeki 6 ara kapıdan bahseder.³¹⁷

Eremya Çelebi, deniz tarafında Azapkapı, Kürçükapısı, Yağkapanı Kapısı, Balıkpazarı Kapısı, Karaköy Kapısı, Kurşunlu Mağaza Kapısı, Mumhane Kapısı, Eğrikapı ve Kireç Kapısı; kara tarafında da Kule Kapısı ile ismini zikretmediği iki kapı olmak üzere toplam 12 kapıyı zikreder.³¹⁸

Hadîkatü'l-Cevâmi'de karışık olarak sayılan kapılar; Tophâne, Azapkapı, Küçük ve Büyükkule, Meyyit, Kürçü, Yağkapanı, Balıkpazarı, Karaköy, Kurşunlu

³¹² Galata 494 No'lu ŞS, 22b/11.

³¹³ Galata 494 No'lu ŞS, 5a/2.

³¹⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 5b/13.

³¹⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 7a/10. İncelediğimiz defterde Tatavla bir çok yerde köy olarak geçerken burada mahal olarak geçtiği için tekrar zikretmeyi uygun bulduk.

³¹⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 15b/11.

³¹⁷ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, I, 389.

³¹⁸ Eremya Çelebi Kömürciyan, *İstanbul Tarihi XVII Asırda İstanbul, Tercüme ve tahşiye* HrandAndreasyan, İstanbul 1968, s. 35-36.

Mahzen, Mumhane, Eğrikapı ve Kireç kapıları ile dahilde; Küçük Karaköy, Mihal, Meydancık, Kilisa, İç Azeb ve Sarık kapıları olmak üzere 19'dur.³¹⁹

Bu kapılardan araştırmamıza konu olan defterde aşağıdaki kapıların isimleri zikredilmiştir:

Azab Kapusu³²⁰

Parmak Kapu³²¹

Balık Pazarı Kapusu³²²

Kürkçü Kapusu³²³

Kireç Kapusu³²⁴

Tophâne Kapusu³²⁵

Yanıkkapu³²⁶

C. Defterde İsmi Geçen İskeleler

Arab İskelesi³²⁷ Beşiktaş'ta

Azab Kapusu İskelesi³²⁸

Balıkpazarı İskelesi³²⁹

Dîvanhâne İskelesi³³⁰ Kâsım Paşa'dadır.

³¹⁹ Ayyansarâyî, *Hadikatü'l-cevâmi'*, s. 430-431.

³²⁰ *Galata 494 No'lu ŞS*, 11b/14.

³²¹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 2b/14.

³²² *Galata 494 No'lu ŞS*, 12a/3.

³²³ *Galata 494 No'lu ŞS*, 1b/4.

³²⁴ *Galata 494 No'lu ŞS*, 11b/16.

³²⁵ *Galata 494 No'lu ŞS*, 38a/2.

³²⁶ *Galata 494 No'lu ŞS*, 28b/6.

³²⁷ *Galata 494 No'lu ŞS*, 31b/7.

³²⁸ *Galata 494 No'lu ŞS*, 4b/11.

³²⁹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 20a/3.

³³⁰ *Galata 494 No'lu ŞS*, 5a/2.

Karaköy İskelesi³³¹

Kurşunlu Mahzen İskelesi³³²

Kürkçü Kapusu İskelesi³³³

Sarıyar İskelesi³³⁴

VII. 494 NO'LU DEFTERE GÖRE GALATA HARİCİNDE İSMİ GEÇEN YERLER

A. Galata Haricindeki Şehir, Nahiye, Kaza ve Adalar

İstanbul, Mahmiyye-i İstanbul, Medîne-i Üsküdâr, Havâss-ı Refî'a ve Mahrûsa-i Galata şeklinde idârî bölgelere ayrılmıştı. Âsitâne de İstanbul'un isimlerinden biriydi. Özellikle Karadeniz seferlerinde gidilecek güzergah söylenirken Âsitâne olarak kayda geçirilmiştir.

Âsitâne³³⁵

(Mahmiyye-i İstanbul)

Medîne-i Üsküdar³³⁶

Eyüb³³⁷

Cezîre-i Tunus³³⁸

Kıbrıs³³⁹

Girid³⁴⁰

Sofya³⁴¹

Vilâyet-i Rumeli'de

³³¹ Galata 494 No'lu ŞS, 35b/7.

³³² Galata 494 No'lu ŞS, 3a/3.

³³³ Galata 494 No'lu ŞS, 3a/11.

³³⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 17b/13.

³³⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 7b/16.

³³⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 12b/10.

³³⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 23b/10.

³³⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 21b/5.

³³⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 13b/6.

³⁴⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 21b/5.

Yanbolu ³⁴²	
Zağferânbolu ³⁴³	
Diyarbakır ³⁴⁴	
Trabzon Sancağı ³⁴⁵	Vilâyet-i Anadolu'da
Özi Kalesi ³⁴⁶	Bahr-i Siyâh'da
Gekboza Nahiyesi ³⁴⁷	Medine-i Üsküdâr'a muzâfe
Yoros Nâhiyesi ³⁴⁸	Medine-i Üsküdâr'a muzâfe
Niksâr Kazası ³⁴⁹	Vilâyet-i Anadolu'da
Arabgir Kazâsı ³⁵⁰	Vilâyet-i Anadolu'da
Karağaç Kazâsı ³⁵¹	Vilâyet-i Anadolu'da
Bartın Kazâsı ³⁵²	Bahr-i Siyâh'da
Tekfurdağı ³⁵³	Bahr-i Sefid'de
Taşköprü Kazâsı ³⁵⁴	Vilâyet-i Anadolu'da
Sivas Kazâsı ³⁵⁵	Vilâyet-i Anadolu'da

³⁴¹ Galata 494 No'lu ŞS, 11b/15.

³⁴² Galata 494 No'lu ŞS, 36b/8.

³⁴³ Galata 494 No'lu ŞS, 11b/14.

³⁴⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 14a/3.

³⁴⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 36b/8.

³⁴⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 34a/3.

³⁴⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 3a/2.

³⁴⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 46a/4.

³⁴⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 4b/12.

³⁵⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 30a/2.

³⁵¹ Galata 494 No'lu ŞS, 6a/3.

³⁵² Galata 494 No'lu ŞS, 5b/10.

³⁵³ Galata 494 No'lu ŞS, 33b/11.

³⁵⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 48a/1.

³⁵⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 47a/3.

Gemlik Kazâsı ³⁵⁶	
Gideros Kazâsı ³⁵⁷	Vilâyet-i Anadolu'da
Of Kazâsı ³⁵⁸	Vilâyet-i Anadolu'da Trabzon Sancağı'nda
Görce Kazâsı ³⁵⁹	Vilâyet-i Rumeli'de
Aşkeroz Adası ³⁶⁰	Bahr-i Sefid'de (Akdeniz)
Şîre Adası ³⁶¹	Bahr-i Sefid'de
Koz İskelesi ³⁶²	Bahr-i Siyâh'da
Sinop İskelesi ³⁶³	Bahr-i Siyâh'da
Anapa İskelesi ³⁶⁴	Bahr-i Siyâh'da
Kumkale ³⁶⁵	

B. Galata Haricindeki Kasaba ve Köyler

Hasköy ³⁶⁶	Havâs-ı Refî'a Kazâsına tâbi'
İsmail Kasabası ³⁶⁷	Bahr-i Siyâh Tuna sevâhilinde
Ahıska Kasabası ³⁶⁸	Vilâyet-i Anadolu'da
Kavak Kasabası ³⁶⁹	Yoros Nâhiyesine tâbi'

³⁵⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 9a/3.

³⁵⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 5b/11.

³⁵⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 36b/8.

³⁵⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 29a/1.

³⁶⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 7b/16.

³⁶¹ Galata 494 No'lu ŞS, 16a/6.

³⁶² Galata 494 No'lu ŞS, 4a/3.

³⁶³ Galata 494 No'lu ŞS, 17b/13.

³⁶⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 17b/13.

³⁶⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 31b/8.

³⁶⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 10a/2.

³⁶⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 8a/1.

³⁶⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 46a/3.

Bendergeli Kasabası ³⁷⁰	Vilâyet-i Anadolu'da
Kartal Karyesi ³⁷¹	Gekboza Nahiyesi'ne tâbi'
Gömcek Karyesi ³⁷²	Vilâyet-i Anadolu'da Kandıra Kazâsı'nda
Mahmudlar Karyesi ³⁷³	Vilâyet-i Anadolu'da Alâiye Kazâsı'nda
Kunduz karyesi ³⁷⁴	Vilâyet-i Anadolu'da Of kazasına tâbi'
Alisarayı ³⁷⁵	Vilâyet-i Anadolu'da Taşköprü Kazâsına
tâbi'	
Tekyeönü Karyesi ³⁷⁶	Vilâyet-i Anadolu'da Gideros Kazâsına
tâbi'	
Emirhan karyesi ³⁷⁷	Vilâyet-i Anadolu'da Sivas kazâsında

C. Galata Haricindeki Mahalleler

Hoca Paşa Mahallesi ³⁷⁸	Mahmiyye-i İstanbul'da
Murâd Paşa Mahallesi ³⁷⁹	Mahmiyye-i İstanbul'da
Sultan Bayezid Mahallesi ³⁸⁰	Mahmiyye-i İstanbul'da
Pertev Paşa Mahallesi ³⁸¹	İstanbul'da Vefa Meydanı kurbünde
Tahta Minâre Mahallesi ³⁸²	İstanbul'da

³⁶⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 46a/4.

³⁷⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 45a/4.

³⁷¹ Galata 494 No'lu ŞS, 3a/2.

³⁷² Galata 494 No'lu ŞS, 27b/6.

³⁷³ Galata 494 No'lu ŞS, 41a/3.

³⁷⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 36b/8.

³⁷⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 5a/2

³⁷⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 5b/11.

³⁷⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 47a/3.

³⁷⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 18b/15.

³⁷⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 2b/11.

³⁸⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 19a/1.

³⁸¹ Galata 494 No'lu ŞS, 18b/17.

Yeni Mahalle ³⁸³	Medîne-i Üsküdar'da
Debbâğ Yunus Mahallesi ³⁸⁴ kurbünde	Mahmiyye-i İstanbul'da Sultan Selim
Firuz Ağa Mahallesi ³⁸⁵ kurbünde	Mahmiyye-i İstanbul'da Sultanahmed
Çakır Ağa Mahallesi ³⁸⁶	Mahmiyye-i İstanbul'da Edirne Kapı'da
Hüsrev Paşa Mahallesi ³⁸⁷	Mahmiyye-i İstanbul'da
Dülgeroğlu Mahallesi ³⁸⁸	Mahmiyye-i İstanbul'da
<i>D. Galata Dışındaki Özel Mahaller</i>	
Tekfur Sarayı ³⁸⁹	Mahmiyye-i İstanbul'da
Tavşantaşı ³⁹⁰	Mahmiyye-i İstanbul'da
Lonca ³⁹¹	Mahmiyye-i İstanbul'da
Aksaray ³⁹²	Mahmiyye-i İstanbul'da
Samatya ³⁹³	Mahmiyye-i İstanbul'da
Balat Kapısı ³⁹⁴	Mahmiyye-i İstanbul'da
Odun Kapısı ³⁹⁵	Mahmiyye-i İstanbul'da

³⁸² Galata 494 No'lu ŞS, 34b/9.

³⁸³ Galata 494 No'lu ŞS, 28b/9.

³⁸⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 49a/5.

³⁸⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 32a/6.

³⁸⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 6b/16.

³⁸⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 31a/4.

³⁸⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 37a/2.

³⁸⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 16a/5.

³⁹⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 1b/4.

³⁹¹ Galata 494 No'lu ŞS, 38a/1.

³⁹² Galata 494 No'lu ŞS, 2b/11.

³⁹³ Galata 494 No'lu ŞS, 4b/13.

³⁹⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 3b/13.

Yenikapı ³⁹⁶	Mahmiyye-i İstanbul'da
Fener Kapısı ³⁹⁷	Mahmiyye-i İstanbul'da
Bahçe Kapısı ³⁹⁸	Mahmiyye-i İstanbul'da
Kumkapı ³⁹⁹	Mahmiyye-i İstanbul'da
Balık Pazarı Kapısı ⁴⁰⁰	Mahmiyye-i İstanbul'da
Yatağan Çeşmesi ⁴⁰¹	Mahmiyye-i İstanbul'da Balat kapısında
Mehmed Han Câmî'-i Şerifi ⁴⁰²	Mahmiyye-i İstanbul'da
Câmî'-i Cedîd ⁴⁰³	Mahmiyye-i İstanbul'da
Ali Paşa Hanı ⁴⁰⁴	Mahmiyye-i İstanbul'da
Uzun Çarşı ⁴⁰⁵	Mahmiyye-i İstanbul'da
Çukacılar Hanı ⁴⁰⁶	Mahmiyye-i İstanbul'da
Değirmen Hanı ⁴⁰⁷	Mahmiyye-i İstanbul'da
Tahmîs Hanı ⁴⁰⁸	Mahrûsa-i Edirne'de
Tuzcular Sûk ⁴⁰⁹	Mahmiyye-i İstanbul'da

³⁹⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 27b/8.

³⁹⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 5a/6.

³⁹⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 17a/6.

³⁹⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 18a/6.

³⁹⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 14b/7.

⁴⁰⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 28a/4.

⁴⁰¹ Galata 494 No'lu ŞS, 27a/1.

⁴⁰² Galata 494 No'lu ŞS, 8b/11; Sultan Mehmed Câmî'i olarak da geçer, Galata 494 No'lu ŞS, 31a/2.

⁴⁰³ Galata 494 No'lu ŞS, 3a/6.

⁴⁰⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 2a/2.

⁴⁰⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 5b/15.

⁴⁰⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 11a/7.

⁴⁰⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 28a/4.

⁴⁰⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 5b/15.

⁴⁰⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 12b/10.

Yağ Kapanı⁴¹⁰

Mahmiyye-i İstanbul'da

Cevâhir Bezaristanı⁴¹¹

Mahmiyye-i İstanbul'da

Kunduzi İskelesi⁴¹²

Diyâr-ı Çerkes İskelelerinden

İsmail İskelesi⁴¹³

Bahr-i Siyâh'da

Arslan İskelesi⁴¹⁴

Mahmiyye-i İstanbul'da Ayvansaray Kapısı

haricinde

⁴¹⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 1b/1.

⁴¹¹ Galata 494 No'lu ŞS, 17b/9.

⁴¹² Galata 494 No'lu ŞS, 13b/10.

⁴¹³ Galata 494 No'lu ŞS, 6a/7.

⁴¹⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 15a/5.

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYAL HAYAT

Uzun bir hükümlranlık dönemi geçirmiş bulunan Osmanlı Devleti'nin tarihi, genellikle siyâsî ve askerî olaylar silsilesi içinde mütalaa edilmektedir. Halbuki tarihî vakaları iyice anlayabilmek ve olayların derinliğine vâkıf olabilmek için iç bünyeyi, hukukî ve iktisâdî teşkilâtı, farklı kültürlere sahip halk zümrelerine uygulanan idâre tarzı ile halk-hükümet münâsebetlerini doğrudan kendi ana kaynaklarından araştırmak gerekir.

Osmanlı toplumunun sosyal yönünü tarihte yaşandığı gibi gerçek yönü ile ortaya koyabilmek için en başta arşiv belgeleri, şer'iyeye sicilleri, salnameler, kanunnameler, seyahatnameler, vakfiyeler gibi temel kaynaklar araştırmalıdır.⁴¹⁵ Biz de defterdeki davalar ve hüccetler ışığında h. 1203 senesinde Galata ve muzâfâtındaki sosyal hayatı inceleyeceğiz.

I. TOPLUM HAYATI

A. *Sosyal Tabakalaşma ve Statü*

Her toplumda olduğu gibi Osmanlı toplumunda da sosyal yapıda tabakalaşma ve statü vardı. Osmanlı toplumu, aristokrasiye izin veren katlar arasının açık olduğu bir toplum değildi. Bilindiği gibi Osmanlılarda imtiyazlı tek aile Osmanoğullarıydı. Hanedan dışında aristokrasi olmadığı gibi; her bir Osmanlı vatandaşı çeşitli kademelere yükselebilir ya da düşebilirdi.

Bununla beraber kişinin sosyal statüsünü, toplumdaki rolünü, konumunu belirten çeşitli unvanlar ve ifadeler isimleriyle birlikte zikredilmekteydi. Bunları birkaç kategoride değerlendirebiliriz:

⁴¹⁵ Ziya Kazıcı, *Osmanlı'da Toplum Yapısı*, İstanbul 2010, s.14.

İsmi Başına Eklenen Unvanlar: Bu kategoride göreceğimiz unvanlar da en çok dinî-ilmî durumu gösteren unvanlardır. Bunlar; el-Hâc-Hâce / es-Seyyid-Şerîfe / Molla, Hafız, Derviş, eş-Şeyh / Hamâmîzâde, Bereketzâde, Şeyhzâde vb.

Osmanlı toplumu nezdinde, Hac mühim bir ibadet olup herkese de nasip olmadığından, Kâbe'yi ziyaret şerefine ulaşanlar özel saygı görürler ve Hacı unvanıyla zikredilirlerdi. Galata'nın nüfusunun kalabalık ve halkının ticaret sebebiyle zengin olmasından ötürü “*el-Hâc/Hâce*” unvanına sıkça rastlıyoruz.

Yine İslam toplumlarında Peygamber Efendimizin soyundan gelen seyyidlere büyük bir saygı gösterilirdi. Osmanlılar, seyyidlerin intizamı, neseb-i pâklerine yakışmayan hayattan men' ve gereğinde cezalandırılması ve sahte seyyidlerin ihracı için *nakîbül-eşraflık* müessesesini devreye sokmuşlardır. Seyyidler toplumda saygı duyulan bir konumda bulunur ve insanlardan tefrik için yeşil sarık takarlardı.⁴¹⁶

Genel kaniya yani Hz. Hüseyin evladına “Seyyid” Hz. Hasan evladına “Şerif” denildiği sanılmasına rağmen incelediğimiz defterde böyle bir ayrımı göremiyoruz. Sicil defterinde, erkekler “*es-Seyyid*” kadınlar ise “*Şerîfe*” olarak geçmektedirler. İncelediğimiz defterde “Şerîfe Âmine bint-i es-Seyyid el-Hâc Abdurrahman”⁴¹⁷ şeklindeki isimlere sıkça rastlıyoruz.⁴¹⁸

İncelediğimiz defterdeki kayıtlara göre evlad-ı Rasûl olan seyyidler, çoğunlukla ilimle meşgul olmuşlardır. Fakat halkın her tabakasında gördüğümüz seyyidler, esnafılık hatta hamallık gibi çok çeşitli işlerde çalışmaktadırlar.

“*Eş-Şeyh*”, “*Derviş*”, “*Hafız*” “*Molla*” unvanları toplumda dinî konulara derin vukûfiyetleri, sosyal hayatta halkın nezdindeki ağırlıkları, güzel ahlakları, hayat tarzında topluma örnek olmalarıyla temayüz etmiş kişilere verilmiştir.

Toplumda “*Kıbrıslı*”, “*Kırımlı*”, “*Sakızlı*”, gibi unvanlar şahsın memleketini; “*Âma*”, “*Kara*”, “*Karakaş*”, “*Sarı*” gibi lakablar fizikî durumunu; “*Arnavud*”,

⁴¹⁶ Nakîbüleşraflık müessesesi için bkz. Uzunçarşılı, *İlmiye*, s. 161 vd.

⁴¹⁷ *Galata 494 No'lu ŞS*, 34a/2.

⁴¹⁸ Seyyid ve Şerîfler hakkında geniş bilgi için bkz.; Rüya Kılıç, *Osmanlıda Seyyidler ve Şerîfler*, İstanbul 2005.

“Gürcü” gibi ifâdeler etnik kimliğini ve dinini; “Dülger”, “İmam”, “Rahib”, “Papa”, “Bakkal”, “Lüleci”, *Habbaz* vb. ifadeler de mesleğini belirten ayırt edici lakablardı.

Devlet vazîfesinde statüsüne layık olarak yüksek dereceli memurlar, İlmiye de Şeyhülislam gibi üst düzey ulema da teşrîfât kâidelerine göre bir lakabla anılırdı. Mesela Hassa Bostancılarından Ağa “İzzetlü” lakabıyla taltif edilmiştir.⁴¹⁹

Yine Şeyhülislam es-Seyyid Mehmed Şerîf için Şeyhülislam-ı esbak devletlü inâyetlü kerâmetlü atufetlü keremü'l-..... ve'ş-şiyem es-Seyyid Mehmed Şerîf Hazretleri şeklinde bir elkab ve dua geçmektedir.⁴²⁰

Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn'dan umdetü erbâbi't-tahrîr ve'l-kalem zîdetü ashâbi't-tasdîr ve'r-rumem hâlen tezkîre-i evvel sâhib-i yedi'l-kitâb ve'l-müstetâb İzzetlü Ömer Efendi bin el-Hâc Mustafa Ağa⁴²¹

Ayırt edici bir ifâde olan zâde unvanı ise çoğunlukla toplumun asil, önde gelen aileleri için kullanılmaktaydı. Babanın mesleği ve sosyal statüsü alacağı unvana kaynaklık ederdi. *Yüncüzâde*, *Askeroğlu*, *Hammamîzâde*, *Şeyhzâde* gibi...

İsmin Ortasında Bulunan Nesebî İfâdeler: Müslümanlar için bin, ibn, bint, ibnet ve oğlu gibi ifadeler kullanılırken zimmî ve müste'menler için veled-i şeklinde bir kullanım olduğu dikkat çeker.

İsmin Sonuna Eklenen Unvanlar: İncelediğimiz defterde en çok geçen ifâdeler şunlardır: “Efendi”, “Ağa”, “Beşe”, “Hanım”, “Hâtûn”, “Çelebi”, “Alemdar”, “Haseki”, “Hoca”, “Usta”, “Reis”, “Çavuş”, “Halife”, “Paşa”, “Odabaşı”, “Kapudan” vb.

Bu unvanlardan en çok rastladığımız, tahsil- terbiye görmüş, kibar insan gibi manalara gelen⁴²² “Efendi” sıfatı, belli bir eğitimden geçmiş, saygın, toplum içinde ağırlığı olan kimseler için kullanılmaktaydı. Şeyh, ulema, imam, müezzin, vakıf vazifelileri, kâtipler, halkın önde gelen sîmâları adları anıldığında efendi sıfatıyla zikredilirdi.

⁴¹⁹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 23a/8.

⁴²⁰ *Galata 494 No'lu ŞS*, 32b/11.

⁴²¹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 27a/2.

⁴²² Doğan, *Sözlük*, s.322.

“Ağa” kelimesinin kullanım alanı geniştir. Öncelikle ordu ve saray mensubu olanlara “Ağa” şeklinde hitab edilirdi.⁴²³ Mesela Saray’da Bostancıbaşı için *Ser-Bostancıyân-ı Hâssa Ağa* şeklinde defterimizde yer almaktadır⁴²⁴. Yine halkın ileri gelenlerine, esnaf kethüdâ ve yiğitbaşlarına, ayân ve eşrâfa da “Ağa” deniyordu.⁴²⁵ İncelediğimiz defterde ağa tabirine sıkça rastlıyoruz.

Paşa kelimesinin hafifletilmiş hali olan ve daha çok yeniçeriler için kullanılan⁴²⁶ “Beşe” tabirine de defterde çok sık rastlamaktayız.

Esnaftan kıdemliler için “Usta”; ilmiye sınıfı için “Hoca”, bir handa odaların idaresi ve kirası ile ilgilenenler için ise “Odabaşı” unvanları da kullanıldığını Şer’iyye sicilinde görmekteyiz.

Daha çok devlet kademelerinde ve orduda kullanılan bazı unvanların da ismin sonuna eklendiğini görüyoruz. Mesela kalfa, çırak manasına gelen “Halife” unvanı, defterimizde Hâssa mi‘mârânından el-Hâc Abdullah Halife⁴²⁷ şeklinde geçer.

“Çavuş” ve “Alemdar” unvanları da ordu mensupları için kullanılmaktadır. “Çavuş” kelimesi devlette muhtelif hizmette bulunanlar için kullanılmaktadır.⁴²⁸ Mesela Dîvân-ı Hümâyûn Çavuşları gibi. Galata Tersâne bölgesi olduğundan defterde Tersâne-i Âmire çavuşlarından İbrahim Çavuş bin Hüseyin’i⁴²⁹ görmekteyiz. “Alemdar”, saltanat sancaklarını taşıyanlara ve Yeniçerilerin çeşitli bayraklarını taşıyanlara bu unvan verilir, birincileri ayırmak için Alemdarân-ı Hassa tabiri kullanılırdı. Özi Kalesinde sâkin Hüseyin Alemdar bin Ahmed de kaledeki garnizonda sancaktarlık görevini yürütüyor olmalıdır.⁴³⁰

Bir hizmette eskiyen, tecrübelilere unvan olan “Haseki” de defterimizde görülür. Enderûn’da muhtelif hizmetlerde kıdem sahibi olanlar ile Bostancı ocağındaki

⁴²³ Mithat Sertoğlu, *Osmanlı Tarih Lûgatı*, İstanbul 1986, s.7.

⁴²⁴ *Galata 494 No’lu ŞS*, 3a/3.

⁴²⁵ Sertoğlu, *Lûgat*, s.7.

⁴²⁶ Sertoğlu, *Lûgat*, s.49.

⁴²⁷ *Galata 494 No’lu ŞS*, 6b/20.

⁴²⁸ Sertoğlu, *Lûgat*, s.71; Geniş bilgi için bkz. Pakalın, *Sözlük*, I, 232.

⁴²⁹ *Galata 494 No’lu ŞS*, 6b/20.

⁴³⁰ *Galata 494 No’lu ŞS*, 34a/3.

subaylara da bu unvan veriliyordu.⁴³¹ Galata, hatırı sayılır bir denizci nüfusu barındırdığından “*Kapudan*” ve “*Reis*” unvanlarına da sıkça rastlıyoruz.

Defterde gördüğümüz sıfatlardan biri de “*Çelebi*”dir. XVII. asra kadar hanedan mensuplarının, yüksek dinî erkanın (tarikât şeyhleri) meşhur müelliflerin unvanı olarak kullanılmıştır. XVI. asırda “*bey*” manasına gelecek şekilde de kullanılmaya başlanmıştır. Şair ve alimlere de unvan olarak verilen çelebi ifadesi zamanla yerini efendiye bırakmış zamanla çeşitli sanat erbabı hakkında kullanılır olmuştur.⁴³²

Daha önce geçtiği gibi “*kapıkulları*” nazariyatta Padişah’ın kölesi olduklarından vazife ve isimlerinden sonra *kulları* tabiri konmuştur.

Defterde geçen kimselerin cinsiyeti, dinî ve medenî durumu gibi hususlar için ayrı kelimeler kullanılmaktadır. Müslümanlar için erkekse “*kimesne*”, kadınsa “*hâtûn*” ya da “*hanım*”; Musevîler için “*Yahûdî*” ve “*Yahûdiyye*”; Ermeni ve Rumlar için erkekse “*zimmî*” (bir defa *Nasrânî*), kadınsa “*Nasrâniyye*”; Osmanlı tebası olmayıp çeşitli işler için Osmanlı ülkesinde bulunan ecnebler için “*müste’men*”, Afrikalılar için “*zenci*” ve “*zenciye*”; sakalsız-bıyıksız genç erkekler için “*şâbb-ı emred*”, genç kızlar için “*bikr*” şeklinde tabirler vardır. “Mustafa bin Mustafa nâm kimesne”; “Rukiyye bint-i el-Hâc Ebûbekir nâm hâtun”; “Markagi veled-i Dimitri nâm zimmî”; “Zahide bint-i İbrahim nâm bikr” gibi... Burada dikkat çeken husus şudur ki, hepsi zimmet ehli oldukları halde, Ermeni ve Rumlar zimmî olarak nitelenirken Musevîler Yahûdî olarak ayrılmışlardır. Bu durumu Osmanlılardaki millet sistemine yormak kabil-i mümkün gözükmemektedir.

Ayrıca metinlerde şahıslar işaret edilirken, *mezkûr/mezkûre*, *mezbûr/mezbûre*, *merkûme/merkûme*, *mersûm/mersûme*, *müşârun ileyh*, *mûmâ ileyh* gibi kullanımlar dikkati çekmektedir. Merkûm, gayr-i Müslimler için kullanılırken; müşârun ileyh, mûmâ ileyh ise daha çok ilmiye mensupları, şeyh, şeyhülislam gibi hatırı sayılı insanlar için zikredilmektedir. Yine vefat etmiş şahısların ismi geçerken dua da ifade eden *merhûm/merhûme* ifadelerini görmekteyiz.

⁴³¹ Sertoğlu, *Lûgat*, s. 141.

⁴³² Öztürk, *Tereke Defterleri*, s. 122; Ayrıca bkz. Pakalın, *Sözlük*, I, 342 vd.

B. Güzel Ahlaka Dair Davranışlar

Osmanlı Devleti, farklı din ve milletlere mensub çeşitli unsurlar arasında sağlam bir bağ tesis etmiştir. Sosyal hayatta, ticarete vb. şahıslar arasında adaleti gözetmesi; dinî hayatta gördüğümüz saygı ve gayr-i Müslimlere gösterilen serbestiyet bu devletin 6 asırlık cihanşümûl devlet kurmasının asıl kuvvesidir.

Osmanlı Pâyitaht'ının hemen yanında mühim bir liman ve ticaret şehri olan Galata Şer'iyye Sicili'nde; gayr-i Müslim haklarını muhafaza, şuf'a hakkı, vasiyet, kadın ve çocuk haklarını muhafaza gibi konuları içeren birçok belge mevcuttur. Bu belgeler ışığında Osmanlı toplumunda güzel ahlak bakımından öne çıkan hususları değerlendirmek istiyoruz.

1) Gayr-i Müslim Haklarını Muhafaza

Üstte de belirttiğimiz gibi Osmanlılar müslüman gayr-i Müslim demeden insanları Allah'ın kulu olma ortak paydasında değerlendirip koruyup gözetmiştir. Müslümanlar ile zimmet ehli arasında fark olmadığını iddia etmiyoruz elbette. Bu konuyu ilgili bölümde işleyeceğiz. Osmanlılar, gayr-i Müslimleri *vediatullah* yani Allah'ın emaneti olarak görmüş ve buna göre onların haklarını muhafaza edip adaletsizlik yapmaktan sakınmışlardı.

Nitekim incelediğimiz defterde de buna şahit oluyoruz. Birçok davada gayr-i Müslimler alacaklarını istemiş haklı oldukları takdirde eksiksiz olarak haklarını almışlardır.

2) Kadın ve Çocuk Haklarını Muhafaza

Bir toplumun çekirdeğini aile oluşturur. Kadın ve çocuğun rahat ve huzurlu bir ortamda yetişmesi önemlidir. Hele ki boşanma gibi durumlarda işin içine maddi sıkıntılar da girmektedir. Bu yüzden kadınlar hayatlarını devam ettirebilmeleri için mehir, nafaka-i iddet, meûnet-i süknâ, hamile iseler hamllerinden kurtulana kadar nafaka alma gibi haklara sahiptiler. Osmanlı kadınlarının haklarını alamadıkları takdirde mahkeme marifetiyle bu haklarını talep ettiklerini görüyoruz. Hatta hidâne hakkı dolayısıyla yanında terbiye ettiği çocuğun nafakasını dahi kocasından aldığına sıkça

rastlıyoruz. İncelediğimiz Şer'iyeye Sicilinde, talak, nikah, alacak davalarında kadın ve çocukların haklarının nasıl korunduğunu, mağduriyetlerine çareler bulunduğunu görmekteyiz. Tezimizin “Aile Hayatı” kısmında bu konuyu daha genişçe inceleyeceğiz.

Osmanlı toplumunda zina çok görülmediğinden Avrupa'daki gibi babasız, kimsesiz çocuğa rastlanmazdı. Ana-babası ölmüş çocuklar ortada kalmaz, hemen yakın akrabalar tarafından sahiplenirdi.⁴³³

Ayrıca günlük hayatta kadınların alım-satım, hibe gibi işlemleri yaptığını, mudarebe gibi şirketlere ortak olup iktisâdî hayata katıldıkları,⁴³⁴ nafaka, hidâne, mehir veya diğer alacakları için vekil tayin ederek ya da bizzat mahkemeye müracaat ettiklerini görüyoruz.

Yani Osmanlı kadınının evine mahbus bir hayat yaşadığı, hayata katılmadığı iddiası Şer'iyeye defterlerinin bize söyledikleriyle örtüşmemektedir.

Yine çocukların para karşılığı sütanneye verildikleri⁴³⁵ ve terbiyesi için bir aileye teslim edildiklerini ve bunun karşılığında çocuk adına nafaka bağlandığını görüyoruz.⁴³⁶ Bir başka kayıтта, oğlu tarafından nafaka bağlanan bir annenin alamadığı nafaka için mahkemeye başvurduğunun görüyoruz. Günlük 10 paradan 4 senede 67,5 kuruş tutan nafakanın anneye ödenmesi mahkeme tarafından Süleyman bin Mehmed'e tenbih olunmuştur.⁴³⁷

3) Sadaka Vasiyeti

Osmanlı toplumunda miras olarak geride bir şeyler bırakacak olanlar mirasçıları düşündükleri gibi ahireti de düşünerek mallarından hayır hasenât ve tasadduk için bir takım vasiyetlerde bulunur, bu vasiyetleri takip etmek için bir vasî tayin ederlerdi. Burada dikkat çeken bir husus da vasiyetlerde Hz. Peygamber'in Sa'd b. Ebî Vakkas'a izin verdiği gibi⁴³⁸ terekenin sülüsünü yani 1/3'ünü vasiyet etmeleridir.

⁴³³ Yılmaz Öztuna, *Osmanlı Devleti Tarihi*, İstanbul 2004, II, 229.

⁴³⁴ *Galata 494 No'lu ŞS*, 19b/9.

⁴³⁵ *Galata 494 No'lu ŞS*, 1b/3.

⁴³⁶ *Galata 494 No'lu ŞS*, 27b/6.

⁴³⁷ *Galata 494 No'lu ŞS*, 20a/7.

⁴³⁸ İbn Kesir, *el-Bidaye ve'n-Nihaye*, trc. Mehmed Keskin, İstanbul 1995, VIII, 133.

37b/8 nolu davada vasî nasbedilen şahıs mahalle imamıdır. Diğer kayıtlarda ise zevce, zevce ve es-Seyyid Abdurrahman isimli bir şahıstır.

Vasiyette öncelikle “*bi’l-cümle terekem ve zimem-i nâsda olan hukûkumu ahz ü kabz ve vech-i mesnûn üzere techîz ve tekfînim umûrunu rü’yet ve terekemin ifrâz*” veya “*bi’l-cümle terekemi ve zimem-i nâsda olan hukûkumu ahz ü kabz ve vech-i mesnûn üzere techîz ve tekfînim umûrunu rü’yet ve düyûn-i müsbetem zuhûr ederse edâ ve bâkî kalan terekemin sülüsünü ifrâz*” şeklinde öncelikle vefat ettikten sonra sünnete uygun bir şekilde techiz ve tekfini ardından borçlarının ödenmesi vasiyet edilir. Ardından malının ayrılması ve ayrılan sülüsten hayır-hasenat yapılması işlemine geçilir. Burada ilk önce namaz ve oruçların iskâtı ve yemin kefareti ödemesi vasiyet edilmiştir. Bundan sonra çoğunlukla, fakirlere yardım, kuyu açılması, Mushaf-ı Şerif alınması gibi hayırlar vardır.

Defterde gördüğümüz vasiyetler şu şekildedir:

“...ve sülüs-i mezkûrden elli gurûş iskât-ı savm u salât ve kefâret-i yemînim içûn ve.... fukarâya tasadduk oluna ve münâsib mahallere dört bi’r-i mâ hafr oluna ve dört Mushaf-ı Şerîf iştirâ olunub müstahikkînden birer kimesneye verile ve fazla kalursa dilediği gibi vücûh-i birre harc u sarf eyleye...”⁴³⁹

“...ve sülüs-i mezkûrden yirmi gurûş iskât-ı savm u salâtım içûn fukarâya tasadduk oluna ve bir fakîrin evine elli gurûş ile bir bi’r-i mâ hafr oluna ve yirmi gurûş ile aded Mushaf-ı Şerîf iştirâ olunub müstahikkînden birer kimesneye verile ve fazla kalursa dilediği gibi vücûh-i birre harc u sarf eyleye...”⁴⁴⁰

“...ve sülüs-i mezkûrden onar gurûşa iki aded Mushaf-ı Şerîf iştirâ olunub müstahikkînden birer kimesneye verile ve elli gurûş işbû hâzır bi’l-meclis Yusuf bin Abdullah’a verile ve yirmi gurûş işbû hâzır bi’l-meclis Halil Beşe bin Abdullah’a verile ve fazla kalursa dilediği gibi vücûh-i birre ve hayra harc u sarf eyleye...”⁴⁴¹

⁴³⁹ Galata 494 No’lu ŞS, 37b/6.

⁴⁴⁰ Galata 494 No’lu ŞS, 37b/8.

⁴⁴¹ Galata 494 No’lu ŞS, 43b/7.

“...ve sülüs-i mezkûrden yirmi beş gurûş iskât-ı savm u salâtım içün devr ve tasadduk oluna ve fazla kalursa dilediği gibi vücûh-i birre harc u sarf eyleye...”⁴⁴²

Terekeden kalan sülüsânı yani 2/3lük bölüm de vâris ve vâriselere bırakılıp şahidler huzurunda vasî nasbı bitirilir. 43b/7 nolu kayıтта varisi olmadığından malın kalanı da vasî Abdurrahman’a bırakılmıştır. Ancak sonraki bir tarihte, Hatem bint-i Abdullah vasiyetinden rucû‘ ve es Seyyid Abdurrahman’ı vesâyetten azletmiştir.⁴⁴³

4) Muslihun tavassutu⁴⁴⁴

Sulh davalarında sıkça rastladığımız *muslihûn tavassutu* herhangi bir anlaşmazlık ya da nizâ sebebiyle karşımıza çıkmaktadır. Toplumda saygın, dürüstlüğü ve ahlakı ile tanınmış şahıslardan oluştuğu anlaşılan bir grup, anlaşmazlık yaşayan taraflar arasında arabulucu vazifesi görür ve davayı çözümsüzlükten kurtararak tarafları uzlaştırır.

Muslihûn tavassutu, toplumsal barışı tesis ettiği gibi mahkemenin yükünü azaltarak adalet mekanizmasının da hızlı çalışmasına yardımcı olmaktadır. Defterde incelediğimiz kayıtlarda ölüm, yaralama gibi suçlardan, mehir, karz, mubayaa gibi akitlerden doğan alacak davalarına kadar birçok davada muslihun tavassutuna rastlıyoruz.

Mesela, Galata’da Balıkpazarı İskelesi kayıkçılarından Mustafa Beşe bin Mahmud⁴⁴⁵ ve Mahmud bin Abdullah⁴⁴⁶ iskelenin mütevellîsi Ali bin Mehmed’e iskelede kayıkçılık işlemek için *bi-tarîki’r-rüşve* sırasıyla 20 ve 30 kuruş vermişler ve *iskele-i mezbûreden hurûc ve medfû’um olan meblağ-i merkûm* 20 ve 30 kuruşları geri talep etmişlerdir. Sonra aralarına muslihûn girmiş ve Mustafa Beşe 15 kuruşa, Mahmud ise 20 kuruşa sulhü kabul edip davayı sonlandırmışlardır.

⁴⁴² Galata 494 No’lu ŞS, 46b/7.

⁴⁴³ Galata 494 No’lu ŞS, 49b/6.

⁴⁴⁴ Galata 494 No’lu ŞS, 2a/1; 2a/6; 3a/1; 3b/11; 4a/9; 5a/6; 5b/7; 5b/10; 5b/11; 5b/17; 6a/3; 7a/1; 7a/6; 8a/5; 8b/13; 9a/4; 10/3; 10a/6; 10b/11; 10b/14; 10b/16; 10b/18; 11b/15; 14a/2; 15a/5; 15b/8; 16a/9; 16b/13; 17a/1; 17a/5; 17a/8; 17b/9; 18b/12; 18b/17; 19b/8; 20a/1; 20a/3; 20a/6; 20a/9; 20a/10; 20b/14; 21b/9; 23a/5; 23b/9; 24a/3; 27b/8; 29a/4; 29b/8; 34b/9; 35b/7; 38b/9; 39a/1; 46a/2.

⁴⁴⁵ Galata 494 No’lu ŞS, 20a/3.

⁴⁴⁶ Galata 494 No’lu ŞS, 20a/4.

Özellikle darp gibi insanların arasında münazaa konusu olan toplumsal huzuru bozan durumlarda muslihûn tavassutu, mahkemeyi uzamasına mani olduğu gibi tarafların arasındaki husumeti de bitirmektedir.

Kâsım Paşa'da el-Hâc Hüsrev Mahallesi'nde Şerîfe Âyişe bint-i Ali Makaracı Kara Mustafa tarafından çarşıda haksız yere tekme ve yumruk ile dövülüp yara bere içinde bırakıldığından mûceb-i şer'isini vekîli aracılığıyla talep etmiş ve muslihûn tavassutu üzerine on kuruşa sulh olmuşlardır.⁴⁴⁷

Kâsım Paşa'da Yahya Kethüdâ Mahallesi'nde Âmine bint-i Mustafa, Fatıma Hâtûn ve câriye-i memlûkesi zenciye Mes'ûde evinde odun ile darb edildiğini ve malından dört yüz elli kuruş kıymetli elmaslı iki altun çiçek ve bir zümrüd yüzüğünü aldıklarını bildirerek darbin *mûceb-i şer'isi* ile eşyâ-i mezkûrenin *aynları mevcûd ise aynlarını müstehlik ise ba'de's-sübût kıymet-i mezkûrelerini* talep etmiş araya muslihûnun girmesi ile yüz kuruşa sulh olmuşlardır.⁴⁴⁸

5) Şuf'a Hakkı

Satılan veya bedel şartı ile hibe edilen bir akarı veya o hükümde olan bir malı müşteriye veya kendisine hibe edilen şahsa her kaç mal olmuş ise, o miktar ile müşteriden veya satıcıdan alıp temellük etmektir.

İncelemiş olduğumuz defterde şuf'a davasına bir defa rastlıyoruz ancak vakıfta şuf'a gerçekleşmeyeceği bildirilerek dava red ile sonuçlanıyor.

Tophâne Ekmekçibaşı Mahallesi'nde oturan Hasan Çelebi bin Mustafa bir vakıf menziline $\frac{3}{4}$ hissesinde mutasarrıf iken; kalan $\frac{1}{4}$ 'lük hisseye sahip olan Râbia Hâtûn ibnetü Mustafa'nın hissesini Mehmed bin Salih'e verdiğini belirterek şeff' olacağından bahisle Rabia Hatûn'un mezkûr hisseyi kendine bırakılması için zorlanmasını talep etmiştir. Ancak vakfa şuf'a cârî olmadığı üzere davası meşru bulunmayıp reddolunmuştur.⁴⁴⁹

⁴⁴⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 10a/7.

⁴⁴⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 10a/8.

⁴⁴⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 19a/2.

6) Yaşlıların Gözetilmesi

Defterde bazı durumlarda yaşlıların kendisini görüp gözetme karşılığında kendisine bakacaklara mallarını hibe ettiğini görüyoruz. Bu durum iki taraflı bir kazanç sağlamaktadır. Bugünün hastabakıcılığı olarak görebileceğimiz bu tür antlaşmalar ile bir taraftan yaşlılar sahipsiz kalmaktan kurtulmuş oluyor, diğer taraftan ise bu hizmet karşılığında hizmet edenler mükafatlandırılmış oluyordu. Mesela Galata'da Bereketzâde Mahallesi'nde oturan Öskohi bint-i Agob kendisini ölene kadar görüp gözetmeleri karşılığında amca kızları Takohi ve Mariyem bint-i Asvadir kardeşlere bir kısım eşyasını sattıktan sonra, süs eşyası ve mücevherlerini hibe etmiş ve sonunda *fîmâ ba'd eşyâ-i muharrere-i mezkûre ve zikrolunan halılar nasrâniyyetân-i merkûmetânın ale'l-ıştirâkü's-seviyy mülk-i müşterâları ve mülk-i mavhûbları olub zikrolunan eşyâ ve halılar ve menzil-i mezkûr derûnunda mefrûşât ve melbûsât edânî-i nühâsiyye ve ğayr-i nühâsiyye ve esâs-i beytin mecmû'u merkûmetân Takohi ve Mariyem'in mallarıdır* kaydını düşerek işlemi tamamlamışlardır.⁴⁵⁰

Yine Tophâne'de Defterdâr Ebu'l-Fazl Mahallesi'nde Havva bint-i Mehmed oğlu Halil bin Ali arasında benzer bir işlemi görmekteyiz. Aynı şekilde Havva Hatûn eşyasını oğluna sattıktan sonra oğlu Halil de kendisini ölünceye kadar görüp gözetmeye taahhüd ettiği şeklinde anlaşılır.⁴⁵¹ Bir başka kayıta ise kendisini gözetme karşılığında verdiği altınları isteyen bir şahsı görmekteyiz. Ancak bu davada davacı iddiasını isbattan aciz olunca dava reddolunmuştur.⁴⁵²

7) Hastalara hizmet

İncelediğimiz defterdeki bir kayıta, Akdeniz'de bulunan Andros adasında hastalara hizmet etmek için tutulmuş bir şahsın varlığını görmekteyiz. Nikola veled-i Dimitri, Kocabaşı Nikola veled-i Yanaki tarafından ismi geçen adada bulunan 20

⁴⁵⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 44a/4.

⁴⁵¹ Galata 494 No'lu ŞS, 47a/2.

⁴⁵² Galata 494 No'lu ŞS, 10b/10.

hastaya hizmet etmesi için günlük bir kuruşa tutulmuştur. Nikola bu vazifesini dört ay yerine getirmiştir.⁴⁵³

C. İşlenen Suçlar ve Neticesi

Galata, çok çeşitli ırk ve dinden insanın birlikte yaşadığı, kalabalık ve kozmopolit bir şehirdir. İktisâdî merkez olmasını da eklersek tartışmalar ve kavgaların, çeşitli asayiş hadiselerinin olması mümkün gözükmektedir. Defteri incelediğimiz de yumruk ile darp, kesici alet ile yaralama, yine yaralama sonunda ölüm, haksız kazanç (gasp) ve kundaklama suçlarına rastlamaktayız. Suçlar anlatılırken “*bi ğayr-i hakkın*” veya “*amden bi ğayr-i hakkın*” tabiri mutlaka kullanılmakta ve fiilin haksız olduğuna ve bilerek işlendiğine işaret edilmektedir.

1) Darp

Bir toplumda asayiş bozan hadiselerden en çok görüleni kavga ve darptır. Taraflar bir alet kullanmadan ya da sopa, duhan çubuğu, odun gibi aletlerle diğerine zarar vermektedirler. Mesela her ikisi de yağcı olan İlya veled-i Dimitri ve Yani veled-i Tanaş arasında ki duruşmada İlya, Yani'nin Galata'da Perşembe Pazarı'nda çarşıda yumruk ile haksız yere ağzına vurduğunu söyleyip şer'î olarak karşılığını talep etmişse de kendi isteğiyle davadan çekilmiştir.⁴⁵⁴

Kâsım Paşa'da el-Hâc Hüsrev Mahallesi'nde Şerîfe Âyişe bint-i Ali Makaracı Kara Mustafa bin Ali tarafından dükkanı önünde çarşıda haksız yere tekme ve yumruk ile her yerine darb edilip ile yara bere içinde bırakıldığından müceb-i şer'îsini vekîli aracılığıyla talep etmiş ve muslihûn tavassutu üzerine on kuruşa sulh olmuşlardır.⁴⁵⁵

Darp hadisesi bazen sopa, odun, duhan çubuğu gibi kesici olmayan bir aletle de meydana geliyordu.

Kâsım Paşa'da Yahya Kethüda Mahallesi'nde Âmine bint-i Mustafa, Fatıma Hâtûn ve câriye-i memlûkesi zenciye Mes'ûde evinde odun ile darb edildiğini ve

⁴⁵³ Galata 494 No'lu ŞS, 10b/16.

⁴⁵⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 6b/13.

⁴⁵⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 10a/7.

malından dört yüz elli kuruş kıymetli elmaslı iki altun çiçek ve bir zümrüd yüzüğünü aldıklarını bildirerek darbin *mûceb-i şer'îsi* ile eşyâ-i mezkûrenin *aynları mevcûd ise aynlarını müstehlik ise ba'de's-sübût kıymet-i mezkûrelerini* talep etmiş araya muslihûnun girmesi ile yüz kuruşa sulh olmuşlardır.⁴⁵⁶

Galata Sultan Bayezid Mahallesi'nde İstefan veled-i Manuk, İsâk veled-i Elyesa tarafından çarşıda haksız yere ve bilerek sol gözüne ve arkasına duhân çubuğu ile darb edip yara-bere içinde bıraktığından *mûceb-i şer'îsini* talep etmiş, mahkeme tarafından İsâk'a *şer'an ta'zîr lâzım geldiğine* karar verilmiştir.⁴⁵⁷

Kayıkcı tâifesinden İbrahim Beşe bin İbrahim, Yemenici Dimitri'nin Kurşunlu Mahzen İskeleyi'nde taş ile şakağına vurduğundan *mûceb-i şer'îsini* talep etmişse de davasını isbat edememiş, buna mukabil Dimitri'nin kendini yeminle savunması üzerine İbrahim Beşe davadan men edilmiştir.⁴⁵⁸ Bundan başka biri yumruk ile diğeri değnek ile darp davası görülmüş ancak iddialar isbat olunamadığı için her iki dava da reddolunmuştur.⁴⁵⁹

İstinye'ye tâbi Hümâyûnâbâd köyünde imam ile ahâlî, es-Seyyid İbrahim bin Ahmed ve ailesini şikayet ederken daha önce köyden çıkarıldıkları halde, yeniden köye yerleştiklerini ve *ef'âl-i kabîhalarını iksâr ve kendülere defa'âtle tenbih eylediğimizde kat'a mütenebbiheler olmayub âdet-i me'lûfelerinde isrâr ve mel'anet-i sâbıkalarını icrâda her biri dakika fevt etmeyüb kemâ fi'l-evvel her birimizi itâle-i lisân ile rencîde ve remîde etmeleriyle zulm-i ezâ ve cevr-i fesâdlarından âciz olmadık kimesne kalmayub hatta târîh-i i'lâmdan üç gün mukaddem karye-i mezbûre ahâlisinden işbu hâzır bi'l-meclis Sakallı demekle meşhûr Mehmed Ağa'yı keser ve hatabet ile darb etmeleriyle mezbûrûnun evzâ' u etvârlarından hoşnûd ve râzı olmayub ber-vechile emn ü râhatımız yokdur deyû teşekkî ve karye-i mezbûreden hurûclarını iltimâs eylediklerini görüyoruz.⁴⁶⁰*

2) Kesici Alet İle Yaralama

⁴⁵⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 10a/8.

⁴⁵⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 5b/16

⁴⁵⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 6a/8.

⁴⁵⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 11a/1; 5a/2.

⁴⁶⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 23a/8.

Yaralama hadiseleri çoğunlukla kesici ve delici bir aletle meydana gelmektedir. Bunların bazısı ölümle sonuçlanmaktadır. Bunları ayrı bir başlıkta inceleyeceğiz.

Hanefilere göre, yaralanan kimse ölmeyecek olursa, kısas söz konusu olmaz. Çünkü kısasın misillemesi esasını yerine getirmek güçtür. Yara sebebiyle şahıs ölürse artık ölüm kısası devreye girer. Eğer iyileşirse artık o zaman yaralama cezası söz konusudur.⁴⁶¹

Defterde incelediğimiz davalarda yaralama hadiseleri müslümanlar ve gayr-i Müslimlerin kendi aralarında olduğu gibi bir müslüman ve bir gayr-i Müslim arasında da vuku bulmaktadır. Bu yaralamalarda, iki defa yatağan bıçağı ve beyaz kabzalı bıçak ve birer defa da bıçak, siyah kabzalı Çerkez bıçağı, ve demir kanca kullanılmıştır.

Şerbetçi Nikola Galata'da Cizyedâr Sûk'da şerbethanesi önünde Ali Beşe tarafından öğleden önce yatağan bıçağı ile *amden bi-ğayr-i hakkın* boğazından yaralanmış ve daha önce geçen davada *mûceb-i şer'isini* istemiştir. Ancak muslihûnun tavassut etmesiyle Nikola *da 'vâ-yı mezkûresinden meccânen fâriğ* olmuştur.⁴⁶²

Karaköy İskelesi hamallarından es-Seyyid Hüseyin bin İbrahim, es-Seyyid Mehmed bin Osman'ı ikinci vaktine iskele üzerinde siyah kabzalı Çerkez bıçağıyla sağ kefinden, sağ pazusundan ve sol kefinden olmak üzere cem'an üç yerinde yaraladığından mecrûh Mehmed *mûceb-i şer'isini mezbûr es-Seyyid Hüseyin Beşe'den taleb* etmiştir. Ancak daha sonra beynlerinde muslihûnun tavassutu meydana gelmiş ve altı kuruş üzerine sulh olmuşlardır. Kaydın devamından davacı es-Seyyid Mehmed'in mezkûr altı kuruşu aldığını görüyoruz.⁴⁶³

Galata Parmak Kapı'da akşamdan sonra Alisayi, Haçador tarafından yatağan bıçağı ile sol omzu ve sağ dirseğinden yaralanıp *mûceb-i şer'isini* istemiş araya giren muslihûnun tavassutuyla elli kuruşa sulh olmuşlardır.⁴⁶⁴

⁴⁶¹ Vehbe Zuhaylî, *İslam Fıkhı Ansiklopedisi*, trc. Kurul, İstanbul 1994, VIII, 128.

⁴⁶² *Galata 494 No'lu ŞS*, 29b/8.

⁴⁶³ *Galata 494 No'lu ŞS*, 35b/7.

⁴⁶⁴ *Galata 494 No'lu ŞS*, 2b/14.

Kayıkcı Mustafa Beşe, Galata haricinde Kürkçü Kapısı İskelesi'nde öğleden sonra Abdullah Beşe tarafından demir kanca ile sol dirseğinden yaralanıp, mahkmeden müceb-i şer'isini talep etmiş muslihûnun tavassutu üzerine sekiz kuruşa sulh olmuşlardır.⁴⁶⁵

Galata'da Yanıkkapı'da Morali Şerbethanesi önünde çarşıda akşamdan önce meydana gelen olayda Mustafa Çelebi beyaz kabız bıçak ile, Yorgi veled-i Petro'nun sağ elinin bir parmağını keserek bir kısmını kopartmış, Yorgi'nin açtığı dava sonrasında muslihûn tavassut emiş ve taraflar otuz kuruşa sulhe razı olmuşlardır.⁴⁶⁶ Mustafa Çelebi aynı olayda Zibo veled-i Yorgi'nin de iki parmağını kesmiş bu dava da muslihûn tavassutuyla sona ermiştir. Taraflar, on beş kuruş üzerine *inşâ-i akd-i sulh* eylemişlerdi.⁴⁶⁷

Yine Halatçı İbrahim Çelebi bin Hüseyin, 29 gün evvel es-Seyyid Mustafa tarafından öğleden Kürkçü Kapısı haricinde sükda bıçak ile yaralandığını söyleyip mahkemeleştiklerini belirttikten sonra halen muslihûnun aralarını bulduğunu ve 150 kuruşa sulh olduklarını ve parayı aldığını belirterek birbirlerinin zimmetlerini ibra ederler.⁴⁶⁸

3) Cinayet

Cinayet veya cerîme sözlükte günah ve isyan manasına gelmekte olup, bir şahsın işlediği kötülüklerin her birini karşılar. Istilâhî olarak ise bir kimsenin canına ya da organlarına karşı işlenen öldürme, yaralama, vurma gibi saldırılar demektir.⁴⁶⁹ Biz cinayet deyince genelde anlaşılana, yani adam öldürme fiilini işleyeceğiz.

Hanefilere göre öldürme beş çeşittir. Bunlar; amden yani kasıtlı, şibh-i amd (kasta benzeyen, hata yoluyla, hata yerine geçebilecek şekilde ve tessebbüben öldürmedir.⁴⁷⁰

⁴⁶⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 3b/11.

⁴⁶⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 28b/6.

⁴⁶⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 29a/2.

⁴⁶⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 46a/2.

⁴⁶⁹ Zuhaylî, *İslam Fıkhı*, VIII, 11.

⁴⁷⁰ Zuhaylî, *İslam Fıkhı*, VIII, 16-17.

İncelediğimiz defterde ikisi müslüman, ikisi hristiyan olmak üzere dört kişinin öldürüldüğüne dair kayıt vardır. Bu cinayetlerin tamamında yatağan bıçağı kullanılmıştır. Kayıtlarda ilginç gelen bir husus da müslümanlar ile zimmîlerin cesetleri hakkında farklı isimler kullanılmasıdır. Müslümanlar için cenâze tabiri kullanılırken, hristiyanların cesetleri için lâşe denilmiştir.

Ayrıca kayıtlarda suçu kimin işleyip cinayete sebebiyet verdiği belirtilmemiştir. Bu durum daha önceki defterde geçmiş olmalıdır.

Sicilde gördüğümüz defne izin kayıtlarını incelediğimizde üzerinde şüphe bulunan bir ceset resmî makamlara bildirilmeden gömülemiyordu. Mahkemece görevlendirilen bir bilirkişi halkın önünde maktûlün organlarını inceleyip ölüm sebebini, yaralama ve ölümün vaktini araştırmakta ve sonuca göre taraf-ı şer‘den gömülmesine izin çıkmaktadır. Ölen bir şahsın muayenesi ve defnine izin verilmesi şu şekilde cereyan etmiştir:

Galata’da Azab Kapusu haricinde sâkin Helvacı Halil Beşe bin Mü’min’in taleb ü iltimâsıyla taraf-ı şer‘den mürsel Kâtib es-Seyyid İsmail Efendi dâ‘ileri mâdü’z-zikr Azab Kapusu haricinde vâki‘ mezbûr Halil Beşe’nin helvacı dükkanının fevkinde bir bâb oda derûmunda ber-vech-i âtî cerîhan vefât eden Zağferânbolu ahâlisinden Helvacı Ali Beşe bin Mustafa’nın cenâzesi üzerine varub huzûr-i Müsliminde a‘zâsına nazar olundukda müteveffâ-yı mezbûr bundan akdem Galata’da Kalafat Yeri nâm mahalde sükda nehâran sol kolunun dirseği üzerinde bir yerinden yatağan bıçağı ile darb ve cerh olunub ba‘dehu oda-i mezkûreye nakl otuz gün murûrunda vefât eylediği ba‘de’l-ihbâr ve’l-keşf cenâzesini defne izin verdiğini mezbûr dâ‘ileri mahalinde tahrîren ve ma‘an meb‘ûs ümenâ-i şer‘ ile meclis-i şer‘e gelüb ala vukû‘a inhâ ve takrîr eylediği Galata Bâb Mahkemesi’nde tescîl ve Huzûr-i Âlilerine i‘lâm olundu.⁴⁷¹

Yine benzer bir kayıttta Galata Voyvodası ve Beytü’l-Mâl-i Âmme ve Hâssa Emini Fahu’l-ikrâr el-Hâc Mustafa Ağa gönderilen Kâtib es-Seyyid Abdülfettah Efendi, Galata Sultan Bayezid Mahallesi’nde Doğramacı Yorgi’nin evinde yarasından dolayı ölen Bakkal Anaştaş veled-i Hristo’nun “lâşesi” üzerine varılıp “huzûr-i

⁴⁷¹ Galata 494 No’lu ŞS, 11b/14.

Müslimîn'de hâlik-i merkûm a'zâsına nazar olundukda" maktûlün Galata'da Balık Pazarı Kapusu haricinde çarşıda bir gün evvel öğleden sonra yatağan bıçağıyla göbeğinden vurulup yaralandığı ve canlı olarak bulunduğu eve getirildikten hemen sonra öldüğü anlaşılmış, ve "*lâşesinin*" gömülmesine izin verildiği yazılmıştır.⁴⁷²

Bir başka kayıta yine gönderilen katib es-Seyyid İsmail Efendi'dir. Galata'da Şehsüvâr Mahallesi'nde Yakub Ağa'nın evinde *cerihan vefât eden* İbrahim Beşe bin el-Hâc Mustafa incelendiğinde sağ kasığı üzerinde bir yerinde ve sağ kolunun dirseğinde bir yerinde yatağan bıçağı yarası görülmüştür. Hadise, Galata'da Arap Cami'-i Şerîfi Çeşmesi karşısında çarşıda gündüz vuku bulmuş İbrahim Beşe canlı olarak nakledildiği evde bir gün sonra vefat etmiştir. Diğer kayıtlar gibi inceleme sonrası cenazenin defnine izin verilmiştir.⁴⁷³

Galata'da Sandukçular Çarşısı'ndaki bakkal dükkanı üstündeki odada Bakkal Hristo'nun lâşesini incelemek için Kâtib Abdullah Efendi gönderilmiştir. Yapılan incelemede maktûl Hristo, bakkalın önünde yatağan bıçağı ile sol kaba etinden yaralanmış ve odaya taşınmasından altı gün sonra öldüğü anlaşılmış ve defnine izin verilmiştir.⁴⁷⁴

Bir dava da çocuk düşürmekle ilgilidir. Çalgıcı Seropa veled-i Kirkor, Sultan Bayezid Mahallesi'nde kiracı olarak kaldığı odanın kapısının kimliği belirli olmayan bir şahıs tarafından tepildiği ve hanımının korkarak iki aylık bebeğini (muzğa) düşürdüğünü söyleyerek müceb-i şer'îsini kaldıkları evin odabaşısı Kirkor veled-i Toma'dan istemiştir. Ancak dava mahkemece *takrîr-i meşrûh üzere meşrû'a* bulunmayıp Seropa muârazadan men edilir.⁴⁷⁵

Galata'da boğularak vefât edip üzerinde şüphe bulunanlar da mahkemece takip edilip inceleniyordu.

Galata'da Kurşunlu Mahzen İskeleyi'nde *ber-vech-i âtî ğarîkan vefât eden* mellâh Küçük Abdi'nin iskeledeki cenazesi incelendiğinde, üzerinde bir yara izine

⁴⁷² Galata 494 No'lu ŞS, 12a/3.

⁴⁷³ Galata 494 No'lu ŞS, 17a/4.

⁴⁷⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 14a/1

⁴⁷⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 22a/3

rastlanmamış ve yapılan soruşturmada “*sikât-i Müslimîn*” tarafından merhûmun “*iskele-i mezbûreye merbûta esîr Ahmed Reis’in sefinesi mellâhlarından olub sefîne-i mezkûreden deryâya iderken kimesnenin sun’unsuz bi-kazaen-lillah-i teala deryâya düşüb ğarîkan vefat ve ba’dehü iskele-i mezbûreye ihrâc*” olunduğu anlatılınca mevtânın defnine izin verilmiştir.⁴⁷⁶ Bir başka kayıta da Hüseyin Ağa Mahallesi’nde Sakız Ağacı denen yerde ölmüş olan Kırkor’un bedeni incelenmiş ve yaralama izi görülmeyince defnine izin verilmiştir.⁴⁷⁷

4) Gasb

Sözlükte bir kimseye üstün gelmek, bir şeyi zorla almak manasına gelen “gasp” istilâhî olarak Bir malı, sahibinin ya da yetkili birinin izni olmadan açıkça ve zorla alarak mâlikin zilyedliğini kaldırıp yerine kendi zilyedliğini koymaktır.⁴⁷⁸

İncelediğimiz defterde mal, para ve hayvanların haksız yere ele geçirildiğine dair açılmış davaları görüyoruz. Ele geçirilen para ise aynen tazmini istenmektedir. Eğer gasbedilen şey, eşya veya hayvan gibi bir mal ise malın kendi mevcut ise kendisi yok olmuş ise değerinin tazmini istenmektedir. Bu durum kayıtlarda, “*aynları mevcûd ise aynlarını müstehlek ise ba’de’s-sübût kıymetlerini’dan tazmîn taleb ederim*” şeklinde geçmektedir.

Mesela Beyoğlu’nda Şerbetçi Tanaş’ın Şerbethânesinde bulunan zıbınındaki kesesinde bulunan 44 kuruşu, Mike tarafından alınmış olup talebi karşısında muslihûn tavassut etmiş ve on kuruşa sulhe razı olmuşlardır. Ayrıca bu paranın da 91 güne kadar ödenmesi bildirilmiştir.⁴⁷⁹

Tabiidir ki mallarının haksız yere alındığını iddia eden davacılar davalarını ispat etmek zorundaydılar. Mahkeme kendilerinden şahit istiyor, gerektiğinde davayı reddediyordu.

⁴⁷⁶ Galata 494 No’lu ŞS, 3a/3.

⁴⁷⁷ Galata 494 No’lu ŞS, 22b/11.

⁴⁷⁸ M. Akif Aydın, “Gasp”, *DİA*, XIII, 387.

⁴⁷⁹ Galata 494 No’lu ŞS, 4a/9.

Mesela, Osman Beşe bin Yusuf, Civân veled-i Yavân'ın yirmi iki gün önce Baltalimanı'ndaki odasında bulunan altmış kuruşunu aldığı iddia etmişse de “*müdde'âsını isbât içün Meclis-i Şer'de ikâmet eylediği iki Müslim kimesneler müdde'î-i mezbûrun da'vâsına mütâbık edâ-i şehâdet-i şer'yye edemeyüb şehâdet-i âhar ikametinde izhâr-ı acz birle bi't-taleb merkûm Civân ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince müdde'î-i merkûm da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine büyüce mu'ârazadan men'*” olunmuştur.⁴⁸⁰ Benzer bir davada Kalyoncu Osman, Tuzcu Mehmed ve iki arkadaşının 35 Kuruş kıymetli 3 çift kayığı *ahz ve istihlak* ettiklerini iddia ederek, davalı Mehmed'den hissesine düşen on bir gurûş yirmi altı para iki akçenin kendisine verilmesini talep etmişse de davasını isbat edemediğinden dava reddolunmuştur.⁴⁸¹

Bir kayıta gasbedilen mal gasıbın kaçması üzerine kefilinden istenmiştir. Tüccar Hasan Beşe bin el-Hâc Hüseyin, es-Seyyid Ali bin es-Seyyid Mehmed'in kefil olmasına güvenerek yanına hizmetkâr olarak aldığı Mehmed bin Abdullah'ın 100 kuruş kıymetli bir at ve bir çift piştovunu aldığı ve ardından kaçtığını söyleyerek mahkemeye müracaat eder. Hasan Beşe, *senin bir nesneni ahz ve firâr ederse mâhûduna ben kefil ve zâminim* sözüne binâen malların kıymetleri kendisinden Seyyid Ali'den talep eder. Araya muslihûnun girmesiyle taraflar 25 kuruşa sulhe razı olurlar.⁴⁸²

Defterde geçen diğer davalar şunlardır:

Tablo - 1 : Defterde Geçen Gasp Davaları ve Netîceleri			
Davacı	Davalı	Dava Konusu Olan Mal	Netice
Ekmekçi İstefan	Ekmekçi Anberson	Sofya'da 150 Kuruşluk 2 beygir	Muslihûn Tavassutu ile 40 Kuruşa Sulh ⁴⁸³
Na'ıçacı Ali Beşe	Konstantin	Karaköy'deki	İkrar üzerine iadeye

⁴⁸⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 8a/2.

⁴⁸¹ Galata 494 No'lu ŞS, 20a/5.

⁴⁸² Galata 494 No'lu ŞS, 20a/1.

⁴⁸³ Galata 494 No'lu ŞS, 11b/15.

		dükkanndan 50 kuruş	tenbih ⁴⁸⁴
Mellah Kiryako	Yani veled-i Nikola	14 Kuruş kıymetli buğdayı ahz ve başkasına satış ve 22 Kuruş	Muslihûn Tavassutu ile 6 Kuruşa Sulh ⁴⁸⁵
Kayıkcı Yani	Musa veled-i Hayim	7,5 Kuruş ile 10 Kuruşluk Tasvir	İddia isbat edilemediğinden davanın reddi ⁴⁸⁶
Hanife bint-i Hüseyin	Kayınatası Seydi Mehmed	Kayınatasının kendisine hibe ettiği çeşitli eşya	Kayınata gelinine mallarını hibe ettiğini inkar ve davanın reddi ⁴⁸⁷
Rusiyte bint-i Markar	Kardeşi Andon	58 Kuruş kıymetli Piyade kayığı izinsiz ahz ve başkasına satış	İkrar ve itiraf üzerine kayığın sahibine iadesi ⁴⁸⁸
Panayot	Yorgi ve Dimitri	300 Kuruş	İddia isbat edilemediğinden davanın reddi ⁴⁸⁹
Dülger Mardros	Keresteci İstefan	268 Kuruş	İddia isbat edilemediğinden davanın reddi ⁴⁹⁰
Şerife Nefise	Eski eşi Seyyid	Tekrar evleneceğini	İddia isbat

⁴⁸⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 14b/11.

⁴⁸⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 23b/9.

⁴⁸⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 23a/4.

⁴⁸⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 22a/4.

⁴⁸⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 22b/10.

⁴⁸⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 8a/10.

⁴⁹⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 12a/4.

	Mustafa	söyleyerek elindeki bazı eşyayı gasp	edilemediğinden davanın reddi ve ardından Muslihûn Tavassutu ile 50 Kuruşa Sulh ⁴⁹¹
Konstantiniyye	Eski eşi Neccar Aleksi	Talak sonunda haksız yere aldığı 1703 Kuruş kıymetli bir kısım eşya ve mücevher	Kendi isteğiyle ibra ⁴⁹²
Yorgi veled-i Vasil	Diğer Yorgi veled-i Vasil	15 Kuruş kıymetli kalpak	İddia isbat edilemediğinden davanın reddi ⁴⁹³
es-Seyyid Ali bin Mehmed	Hasan bin Veliyyüddin	15 Kuruş	İddia isbat edilemediğinden davanın reddi ⁴⁹⁴

5) Kundaklama

İncelediğimiz defterde bir davada ev ve içindeki eşyaların yakılarak zarara uğratıldığından şikayet eden birine rastlıyoruz. Mehmed Beşe adlı davalı, Anadolu’da Gideros kazâsına bağlı Tekyeönü köyünde çarşıda bulunan Fatıma bint-i Mehmed’in evini ve içindeki eşyasını haksız yere yaktığından, davacı Fatıma ev ve eşyasının tazminini istemiştir. Ardından arayı bulmak için muslihûn tavassut etmiş ve 25 kuruşa taraflar sulh olmuşlardır.⁴⁹⁵

6) Şetm

⁴⁹¹ Galata 494 No’lu ŞS, 29a/4.

⁴⁹² Galata 494 No’lu ŞS, 30a/1.

⁴⁹³ Galata 494 No’lu ŞS, 7a/3.

⁴⁹⁴ Galata 494 No’lu ŞS, 11a/1.

⁴⁹⁵ Galata 494 No’lu ŞS, 5b/11.

Mahkemede kendisine kötü sözle hakaret (şetm) edildiğinden şikayetle gelenlere de rastlıyoruz. Mesela Galata'da Sultan Bâyezîd Mahallesinde bir bâb menzilin odabaşısı Zoyi bint-i Kostantin kiracısı Kiryako veled-i Mihâl'in kendisine *bre pezevenk* diyerek şetm ettiğini iddia ederek *mûceb-i şer'isini* talep etmiş, davalının ikrarıyla mahkemece tazire karar verilmiştir.⁴⁹⁶

Başka bir kayıta Davit veled-i Mıgırdıç ile Kazer veled-i Kırkor karşılıklı olarak birbirlerine sövdüklerini söyleyerek tazir isterler. Araya muslihûn girdikten sonra davalarından feragât ederler ve dava kapanır.⁴⁹⁷ İsâk veled-i Alisa da İstefan veled-i Manuk tarafından kendisine sövüldüğünü iddia etmiş ve mahkemeden tazir kararı çıkmıştır.⁴⁹⁸ Her iki kayıta da *ta'zîri mûcib elfaz* kaydı dikkat çekicidir.

Yine İstinye'ye tâbi Hümâyûnâbâd köyünde imam ile ahâliden bir kısım zevât, es-Seyyid İbrahim bin Ahmed ve ailesinin köy ahâlisinden olup insanları elleri ve dilleri ile rahatsız ettiklerini zikrederken isnâd ettikleri suçlardan biri de *her biri hadîdü'l-lisân olub dâima bizi yed ü lisânlarıyla ta'cîz ü tekdîrden hâlî olmadıklarından ve şütûm-i ğalîza ile bi'l-müvâcehe şetm etmeleridir*.⁴⁹⁹ Daha önce köyden çıkarılan bu aile tekrar köye dönüp fesatlarına kaldıkları yerden devam etmiş ve yeniden şikayet edilmişlerdir.

D. Galata'da Gayr-i Müslimler

Daha önce de geçtiği gibi Galata'da gerek zimmî gerekse müste'men olarak hatırı sayılır bir gayr-i Müslim nüfus yaşamaktaydı. Bazı farklı kurallar –yerleşimlerin ayrılması gibi- olsa da Galata'da müslüman ve gayr-i Müslimlerin birlikte yaşadıkları, alış-veriş yaptıkları aynı zanaat ile uğraştıklarını görüyoruz. Gayr-i Müslimler, haklarını mahkemede arıyorlar ve hiçbir ayrımcılığa tâbi tutulmadan adaletle hükmediliyorlardı.

İslam hukukunda ve tabii olarak Osmanlılarda Darü'l-İslam'da bulunan gayr-i Müslimler zimmî ve müste'men olarak ikiye ayrılır.

1) Zimmîler

⁴⁹⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 4a/7.

⁴⁹⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 5b/17.

⁴⁹⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 6a/4.

⁴⁹⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 23a/8.

Zimmet, sözlükte ahd, eman, hak manalarına gelmektedir. Zimmet akdi, esasen harbî olan bir şahıs ya da cemaatin İslam ahd ve emanını, tabiiyetini kabul etmesidir. Zimmet akdi iki şekilde olur. “Ben Müslümanların ahd ü emanetine girdim” şeklinde sarahaten bir lafızla ya da zimmeti kabule delalet eden bir fiil ve hareketle. İslam’ın ahdini kabul edenlere *ehl-i zimmet* ya da *zimmî* adı verilmektedir.⁵⁰⁰

İslam Devleti ile anlaşmış olan zimmîler İslam hukukuna uymaya ve askerlik yapmamalarına karşılık olarak cizye vereyi kabul etmiş bulunmaktadırlar. Buna mukabil devlet de, zimmîlerin can ve mal güvenliğini taahhüt etmekte ve dinleri üzerinde serbestçe yaşamalarına izin vermektedir.⁵⁰¹

Osmanlıların kuruluşundan itibaren vatandaş olarak kabul ettiği zimmîler, İstanbul’un fethiyle artmış ve İmparatorluğun sonuna kadar hatırı sayılır bir yekûn olarak varlığını devam ettirmiştir. Fethi müteakip Gennadios’un patrik olarak tayini akla bir zimmet anlaşmasını getirirse de bugüne böyle bir belge gelmemiştir.⁵⁰² Ancak ehl-i zimmetle yapılan ilk antlaşma olarak bize intikal eden antlaşma araştırmamızı daha da ilgilendirecek olan Galata halkına verilen ahidnâmedir. Bu ahidnâmeğe göre, Cenevizlilerin mal ve can güvenliği sağlanmış, kilise ve ibadetlerinde hürriyet ihsan edilerek mescid haline getirilmeyeceği ve hiçbir zimmînin zorla İslam’a sokulmayacağına dair teminat verilmiştir.⁵⁰³

İstanbul Rumları ve Galata halkı ile yapılan bu zimmet anlaşmasından sonra Ermeniler ve Yahudiler ile de anlaşmalar yapılmış ve kendilerine bir takım haklar verilmiştir. Böylece Osmanlılarda dine dayalı bir *millet sistemi* vücuda gelmiştir.⁵⁰⁴

Burada millet sistemi hakkında bir paragraf açmanın lüzûmuna inanıyoruz. Kimi araştırmacılar, Osmanlılarda gayr-i Müslim unsurların otonom yetkilere sahip oldukları, adeta devlet içinde devlet oldukları şeklinde bir yönetim olduğunu varsayar. Ancak Osmanlı Devleti’nin gerek devlet içinde egemenliğin devri olarak görülebilecek ve tartışmalara kapı açabilecek gerekse devletin denetleme yetkisinin kaybolacağı böyle

⁵⁰⁰ Ömer Nasuhi Bilmen, *Hukukî İslamiyye ve İstılahatı Fıkhiyye Kamusu*, İstanbul 1968, III, 422-423.

⁵⁰¹ M. Akif Aydın, “Osmanlı’da Hukuk”, *Osmanlı Devleti Tarihi*, II, 420.

⁵⁰² Aydın, “Osmanlı’da Hukuk”, 422.

⁵⁰³ Ahidnamenin metni için tezimizin “Osmanlı Döneminde Galata” bölümüne bakılabilir.

⁵⁰⁴ Aydın, “Osmanlı’da Hukuk”, 423-425.

bir düzeni kabul etmesi pek akla yatkın gözükmemektedir. Daha önce geçtiği gibi, Galata'da zimmîlere verilen ahidnâme, yanlış anlaşılabilir Cenevizlilere otonomi verildiği sanılmıştır. Halil İnalçık'ın bu görüşün yanlışlığını vurguladığını daha önce yazmıştık.⁵⁰⁵ Benzer şekilde gayr-i Müslim milletlere verilen haklar ve cemaat içinde kullandıkları muhakeme ve tedip yetkisi, sanki devletin karışmayacağı özel bir statüde algılanmıştır. Gayr-i Müslimler kendi aralarında dinî-ruhânî işlerini devam ettirseler de *mahallî cemaatlerin kilise otoritesine değil de hükümet temsilcilerine karşı sorumlu olduğu* kaydı ile, Rum Patrikhanesinin mahiyetinde yeniçeri muhafız kıtasının bulunması gibi hususlar bu otonomi fikrinin çok da doğru olmadığını göstermektedir.⁵⁰⁶

Galata Şer'iyeye Sicilini incelediğimizde hatırı sayılır bir gayr-i Müslim nüfus göze çarpar. Hristiyan olan Ermeni ve Rumlar ile Yahudiler Galata'da yoğun olarak gözükmektedir. Bunlar müslümanlar ile iç içe yaşamış, alış-veriş yapmış, benzer meslekleri icra etmiş ve aynı çarşuyu kullanmışlardır.

Daha önce geçtiği gibi zimmîler Müslümanlarla tamamiyle de iç içe değillerdi. Zaman zaman bazı sınırlamalar da görülmektedir. Evliya Çelebi'nin söylediğine göre Galata'nın ilk iki hisarında kesinlikle gayr-i Müslimlerin sokulmadığını zikretmiştik. Bostancıbaşı'nın sahillerdeki cami, mescid, yalı, kahve, kayıkhanesi vs. binaları not ettiği defterlere göz gezdirdiğimizde gayr-i Müslimlerin nerelerde yoğunlaştığını görebiliyoruz. 1814-15 tarihli Bostancıbaşı defterine göre, Tersâne-i Âmire'den Karaköy İskelesine kadar pek zimmîye rastlanmaz. Karaköy İskelesi-Tophâne, Ortaköy-Kuruçeşme ve Kuruçeşme- Bebek arası yer yer azalsa da zimmîlerin yerleşimleri daha yoğundur. Bebek, Rumeli Hisarı civarı müslümanlarla meskûn iken Yeniköy-Tarabya civarında zimmîler yeniden çoğalmaktadır.⁵⁰⁷ Lewis'in belirttiği gibi Gayr-i Müslim unsurlar müslüman şehirlerinde kendi mahallelerini kurmak gibi bir tutum içerisinde iseler de bu kesinlikle Avrupa'daki gettolar gibi zorunlu, kanunî bir kısıtlama değil tabii seyir halinde gelişen bir süreçtir.⁵⁰⁸

⁵⁰⁵ Bkz. Osmanlı Döneminde Galata bölümü.

⁵⁰⁶ M. Macit Kenanoğlu, *Osmanlı Millet Sistemi Mit ve Gerçek*, İstanbul 2007, s. 18, 29 vd.

⁵⁰⁷ Reşad Ekrem Koçu, "Bostancıbaşı Defterleri" *İstanbul Üniversitesi Tarih Enstitüsü Dergisi (TED)*, İstanbul 1958, II, 64-79.

⁵⁰⁸ Kenanoğlu, *Osmanlı Millet Sistemi*, İstanbul 2007, s. 317.

Gayr-i Müslimlerin yerleşmelerinde katı sınırlamalar görülmemektedir. Ancak cami cemaatinin azalmasına ve cami çevresindeki gayr-i Müslimlerin gürültü yaparak Ezan, Sala ve Kur'an sesini bastırmasına mani olmak için cami yakınında yerleşmelerine izin verilmemiştir.⁵⁰⁹

Müslümanlarla gayr-i Müslimlerin bir arada yaşadıkları, alışverişte buldukları, komşuluk yaptıklarını gibi birbirlerinin davalarında şahadette bulunarak adaleti sağlamada vazifelerini yerine getirdiklerini görüyoruz. Davalı ya da davacının şahidlerin şahadetine bir etki etmediğini görüyoruz. İncelediğimiz defterde Müslüman-gayr-i Müslim ilişkilerine dair bazı örneklerden bahsetmemiz faydalı olacaktır.

Mesela, Tunus'lu Yahudi Solomon veled-i Musa, Giridî Mehmed Odabaşı bin Hüseyin'e emanet bıraktığı sandık içindeki bir bornoz, iki kıt'a Yahûdî kitâbı, iki gömlek, dört fota, bir sirac takımı ve bir minderini istediğinde İsmail bin Ömer ve Mehmed bin Ali mahkemede şahadette bulunmuşlardır.⁵¹⁰ Bu davada yine bir Yahûdînin güvenerek emanetini müslüman komşusuna teslim ettiğini görüyoruz.

Tüccâr Ahmed Beşe bin Hasan'ın İsâk veled-i Dâvît nam Yahûdî ile adedleri aralarında belirli nacak, kese, cüzdân, tâs, ma'lûmu'l-vezn süt ticareti yapması⁵¹¹ gayr-i Müslimler ile Müslümanların alışverişine bir örnektir.

Yine Müslümanların gayr-i Müslimlerle ortaklık kurup iş yürüttüklerini görmekteyiz. Ashab-ı sefâyinden Yamandi Reîs veled-i Yanki, Nikola veled-i Prevamos ve el-Hâc Osman Efendi *örf-i mellahînden sivri kışkı ta'bir olunur bir kıt'a sefine üç sehm i'tibariyle* ortaklırlar.⁵¹²

Yine buğday nakletmek için amacıyla İstanbul'dan Sinop'a oradan da Anapa'ya gitmek üzere denize açılan el-Hâc Abdi Ağa'nın gemisinde reis olarak Ömer Reîs bin Mehmed, yelkenci Yanaki veled-i Komidas, aşçı Todori, Yani, mellahlardan da Keleş, Suva Nikola, Todori, Mihal, Dimitri, Hristo, Marodi, diğer Nikola, diğer Yako,

⁵⁰⁹ Kenanoğlu, *Osmanlı Millet Sistemi*, İstanbul 2007, s. 320-321.

⁵¹⁰ *Galata 494 No'lu ŞS*, 21b/5; 2b/12.

⁵¹¹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 3a/5.

⁵¹² *Galata 494 No'lu ŞS*, 3a/10.

Yakomi, Masko, Suva, Landeri⁵¹³ isimlerine rastlamamız Müslümanlarla gayr-i Müslimler arasındaki ilişkileri göz önüne sermesi bakımından önemlidir. Bu gemiciler ücretle tutulmuş ve ücretleri de hazine'den peşin olarak ödenmiştir.

Gayr-i Müslimler de evlenirken müslümanlar gibi mehir kesiyorlar ve boşama halinde mahkemede bunu eski kocalarından talep ediyorlardı.⁵¹⁴

Mustafa ibn-i İsmail adlı şahsa olan 72 kuruşluk borcu üzerine 6,5 aydır Galata Zindanı'nda mahbus bulunan Manuk veled-i Bağadir, arzuhalinde iflas ettiğini ve giydiği eski elbisesi dışında mal sayılabilecek hiçbir şeyi olmadığını söyleyerek borcunu ödemeye gücü yetmediğini belirtmiştir. Davacı vekili Hüseyin Beşe bin Hasan'ın davalının serveti olduğunu isbat edememesi üzerine Manuk ise müdde'âsını es-Seyyid Süleyman bin es-Seyyid Ahmed ve Ali bin Ahmed ve Ahmed Ağa bin el-Hâc Mustafa şehâdetleriyle isbat etmiştir. Bunun üzerine Mahkeme, *zimmî-i merkûmun yesârı sâbit olmadıkça habsi meşrû' olmaz* diyerek Manuk'un habisten çıkarılmasına karar vermiştir.⁵¹⁵

2) Müste'menler

İstiman, eman istemek, emana nail olmak; yani bir şahsın yabancı bir milletin hükümetinden müsaade istemesi demektir. Başka bir milletin ülkesine eman ile müsaade ile giren kimseye; canı, malı, namusu hakkından emin, korkudan azâde bir halde bulunacağından *müste'min*; kendisine eman verilmiş kimse manasında *müste'men* denmiştir.⁵¹⁶ Biz metni çevirirken müste'men demeyi uygun bulduk.

Darü'l-harbe mensub bir şahsın (harbî) ticaret veya bir zanaat işlemek için Darü'l-islam'a girmesine müsaade edilir fakat müslümanlar aleyhinde bulunması veya casusluk yapması ihtimaline binâen burada fazla kalmasına müsaade edilmezdi. İslam

⁵¹³ Galata 494 No'lu ŞS, 17b/13; 17b/14.

⁵¹⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 32b/10.

⁵¹⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 22a/5.

⁵¹⁶ Bilmen, *Istilahat*, III, 432.

ülkesine gelmiş bir müste'men can, mal ve namus bakımından güvende olur, İslam diyarında kaldığı sürece zimmîler gibi İslam hukukundan istifade ederdi.⁵¹⁷

Osmanlılarda müste'menlere hukuki, kazaî bir serbestlik verilir verilmediği 1535'e kadar belirsizdir. Bu tarihte, Kanuni'nin Fransızlara verdiği çeşitli imtiyazlar içinde kendi aralarındaki münazaaya konsolosluk mahkemelerinin bakacağı idi. Fakat bir müste'men ile zimmî ya da müslümanın arasındaki anlaşmazlıkta yetki mercii şer'î mahkemelerdi.⁵¹⁸

Daha önce de geçtiği gibi müste'menler rızası ile, İslam yurdunda harac toprağı satın alarak ya da kendisine verilen müddetten fazla kalarak zimmeti kabul eder ve zimmî statüsüne geçebilirdi.⁵¹⁹

Galata, İstanbul'un Avrupalı nüfusu barındıran kısmıydı. Elçilikler burada bulunuyorken, ticaret, seyahat veya başka sebeplerle İstanbul'a gelen Avrupalılar şehrin bu yakasında kalırlardı. İncelediğimiz defterde geçen müste'menlerin çoğunluğu elçilik personeli, tercüman ve tüccardır. Bilindiği gibi Fransızlara verilen ve her saltanat değişikliğinde yenilenen ve sonra süresiz olarak verilen imtiyazlardan sonra Venedik, İngiltere ve Hollanda gibi ülkelere imtiyazlar verilmeye devam edildi. Osmanlılar, değişen ticaret yollarına bu şekilde cevap vererek ticareti Akdeniz'de tutmaya ve Avrupa'da kendilerine müttefikler edinmeye devam ediyorlardı.

İncelediğimiz defterde; Fransa, Venedik, İngiliz ve Flemenk vatandaşı olan müste'menlerin Galata'da ticaret ve elçilik vazifeleri ile geldiğini görüyoruz. Ayrıca Beyoğlu'nda İngiltere Sarayı'nın⁵²⁰ bulunduğu defterde görülmektedir. Bugün İngiliz Başkonsolosluğu da aynı yerdedir.

Defterimizde geçen müste'menler:

Venedik Elçisinin ikinci serkâtibi Nikola Kolombo veled-i Tiro⁵²¹

⁵¹⁷ Bilmen, *Istılahat*, III, 433-434.

⁵¹⁸ Aydın, "Osmanlı'da Hukuk", 428.

⁵¹⁹ Bilmen, *Istılahat*, III, 435.

⁵²⁰ *Galata 494 No'lu ŞS*, 28b/5

⁵²¹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 30b/9.

Venedik tüccarından Covanni Cotla⁵²²

Venedik tüccarından Matyo Nikol ve oğlu Matyo⁵²³

Venedik re'âyâsından Luka veled-i Kerâsim⁵²⁴

Venedik re'âyâsından Santalı Anaştaş veled-i Nikola⁵²⁵

Venedik re'âyâsından İstimat veled-i Nikola⁵²⁶

Venedik Râhiblerinden Kalnikos Kodile veled-i Corci⁵²⁷

Dobra Venedik re'âyâsından Hristo veled-i Andon⁵²⁸

Flemenk tüccârından Petraki veled-i Birafyon⁵²⁹

Françelü Hayyat Civan veled-i Zahayil⁵³⁰

Venedik tercümanlarından Françesko Frankini⁵³¹

Dobra Venedik (Dubrovnik/ Raguza Cumhuriyeti) tercümânlarından Yasef veled-i İsâk⁵³²

Françe tercümanlarından Rosta⁵³³

Françe tercümanı Vandan⁵³⁴

İsveç Baş Tercümanı Andoniyo Dimrat⁵³⁵

⁵²² Galata 494 No'lu ŞS, 31a/3.

⁵²³ Galata 494 No'lu ŞS, 20b/12.

⁵²⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 16b/18.

⁵²⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 17a/8.

⁵²⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 17a/2.

⁵²⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 31a/3.

⁵²⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 7b/18.

⁵²⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 13a/2.

⁵³⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 19a/5.

⁵³¹ Galata 494 No'lu ŞS, 30b/9, 31a/3, 20b/12.

⁵³² Galata 494 No'lu ŞS, 7a/8.

⁵³³ Galata 494 No'lu ŞS, 35a/3.

⁵³⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 19a/5.

⁵³⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 34b/12.

Defterimizde Avrupalı ülkelerin sefarethanelerini koruyan yeniçerilerden oluşan, yasakçı⁵³⁶ adı verilen vazifelilere de rastlıyoruz. İngiltere, Flemenk, Venedik ve Fransa yasakçılarının adları incelediğimiz sicilde geçmektedir. Bu yasakçılar, vazifelerinin yanında başka işleri de görürlerdi. Mesela Venedik yasakçılarından Ahmet Beşe'yi⁵³⁷ Venedik tercümanları⁵³⁸ arasında da görüyoruz.

Flenenk yasakçılarından Mehmed Beşe⁵³⁹

İngiltere yasakçılarından Feyzullah Beşe bin Hüseyin⁵⁴⁰

E. Köleler

Köle, hukukî iktisâdî ve sosyal bakımlardan hür insanlardan farklı ve aşağı statüde bulunan kimse demektir.⁵⁴¹ Köleler, hukukî işlemlere konu olması bakımından mal kabul edilirken, hür insanlardan farklı bir şekilde edâ (fiil) ehliyetinden tamamen, vücûb (hak) kısmen mahrum tutulurdu.

Türkçe'de köleden başka, kul, bende, halayık ve esir; kadın köle manasında câriye ve odalık; Farsça'da bende, gulâm, kadın köleler için kenîz; Arapça da abd, rakîk, memlûk, kinn, gulâm, rakabe, vasîf, milkü'l-yemîn, ve kadın köleler için ise, memlûke, vâsife, câriye, eme ve gurra kelimeleri kullanılmıştır.⁵⁴²

İncelediğimiz defterde h. 1203 senesinde kölelerin varlığına rastlıyoruz. Beş davada kölelere tesadüf etmekteyiz. Bunların ikisi erkek, üçü kadındır. Kadın cariyelerden biri ihtiyar ve beyaz, bir diğzerinin ise zenci olduğu kayıttan anlaşılmaktadır. Bu köleler defterde, gulâm, abd-i memlûk ve câriye olarak geçmektedir.

Defterde Esircilik yapan bir Abdülkadir bin Ali Alemdar isimli bir şahsı görüyoruz. Tophâne Firûz Ağa Mahallesi'nde oturan Hafize bint-i Ahmed'in vekîli

⁵³⁶ Sertoğlu, *Lügât*, s. 361.

⁵³⁷ *Galata 494 No'lu ŞS*, 17a/8.

⁵³⁸ *Galata 494 No'lu ŞS*, 16b/18.

⁵³⁹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 13a/2-3.

⁵⁴⁰ *Galata 494 No'lu ŞS*, 7a/1.

⁵⁴¹ Nihat Engin, *Osmanlı Devletinde Kölelik*, İstanbul 1998, s. 3.

⁵⁴² M. Akif Aydın – Muhammed Hamidullah, “Köle”, *DİA*, XXVI, s. 237.

Mahmud Efendi bin el-Hâc Mustafa, müvekkilesinin Esirci Abdülkadir'den 720 kuruşa *Çerkesiyyetü'l-asl bir re's câriye* satın aldığını ve 700 kuruşunu teslim ettikten sonra aralarında rıza ile satışı feshettiklerini ve câriyeyi iade ettiğini iddia ederek parasını geri talep etmişse de Esirci Abdülkadir durumu tamamen inkar etmiştir. Mahmud Efendi'nin iddiasını isbat edememesi ve Abdülkadir'in yemin etmesi üzerine davacı taraf davadan men olunmuştur.⁵⁴³

Defterde bundan başka Çerkes diyârından abd-i memlûk olarak kayda geçirilen 500 kuruşluk bir başka gulâm⁵⁴⁴, yine abd-i memlûk olarak geçen Mehmed Tahir adlı bir gulâm⁵⁴⁵, Mes'ûde adlı zenci bir câriye⁵⁴⁶ ve bir de ihtiyar beyaz câriye⁵⁴⁷ görülmektedir.

II. ŞEHİR YAPISI

A. Mahalleler

Osmanlı şehirleşmesinin temel birimi mahalledir. Osmanlı şehirleri, merkezinde ulu cami ya da bir külliye'nin bulunduğu birçok mahallenin birleşmesinden oluşmuştur.⁵⁴⁸

Mahalle sakinleri birbirini tanıyan ve karşılıklı sorumluluk duygusu ve sosyal dayanışma içerisinde yaşayan bir topluluktur. Bu topluluk umumiyetle Müslüman, Hristiyan ve Yahudi mahalleleri olarak ayrılmaktadır. Bazı mahalleler, Cuma camisine (ulu cami) çarşı-pazara veya sayfiyelere yakınlığına göre ehemmiyet kazanırdı. Evliya Çelebi'ye göre bu tür mahalleler "*muteber mahalle*"lerdir. Şehrin güzel evleri buradayken, fakirler daha çok kenar mahallelerde oturmaktadır.⁵⁴⁹ Mesela Galata'da 1455 tarihli Osmanlı sayımına göre Perşembe pazarı civarında zengin işadamları

⁵⁴³ Galata 494 No'lu ŞS, 18a/3.

⁵⁴⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 13b/10.

⁵⁴⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 11b/13.

⁵⁴⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 10a/8.

⁵⁴⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 34b/9.

⁵⁴⁸ Erol Özbilgen, *Bütün Yönleriyle Osmanlı Âdâb-ı Osmanlı*, İstanbul 2003, s. 379. Mahallenin tarifini Galata'nın mahallelerini zikrettiğimiz bölümde anlattığımız için tekrar etmedik. Bkz. 494 No'lu Deftere Göre Galata'ya Bağlı Mahalleler Bölümü.

⁵⁴⁹ Özbilgen, *Bütün Yönleriyle Osmanlı*, s. 386-387.

(özellikle Cenevizliler) yerleşmişken, doğu kesimindeki fakir göçmen mahallelerinde Rum ve Emeniler, Karaköy’de ise Yahudiler yaşamaktaydı.⁵⁵⁰

Buna rağmen mahalleler sosyal statü ve tabakalaşmanın kesin sınırlarla ayrılmadığı birimlerdir. Bir paşa konağı ile basit bir memur, ilmiyeden bir ricâl ile esnaftan herhangi bir kişi aynı mahallede ikamet edebilirdi.⁵⁵¹

Mahalleleri de alt birimleri olan sokaklar oluşturmaktadır. Sokaklar oluşurken, “o sokağı kullananlara zarar vermemesi” ve “ailenin mahremiyetinin korunması” ilkelerinden asla taviz verilmezdi. Evler yapılırken diğerinin mahremiyetine zarar vermemek için diğerinden yüksek yapılmaması, dış kapıların ve pencerelerin komşularla karşılıklı olmaması gibi düzenlemelere dikkat edilirdi. Yeni yapılan ev öncekinin manzarasını ve mahremiyetini bozamazdı.⁵⁵²

İncelediğimiz 494 No’lu Galata Şer’iyye sicilinde mahremiyetle ilgili bir davaya rastlıyoruz. Tersâne-i Âmire çavuşlarından İbrahim Çavuş bin Hüseyin, Seydî Mehmed’in Galata’da Arab Çarşındaki tarîk-i hâssda bulunan kahve dükkânına yeni açtığı üç penceresinin dükkana bitişik evinin *makarr-ı nisvân* olan mahalline nezâreti olduğu ve dükkân arsasına yeni bir kapı açmakla kibel-i şer’den mu’âyene olunub zarar-ı şer’îsi men’ olunmasını talep etmiş, mahkemenin yerinde inceleme için gönderdiği Kâtib Abdullah Efendi ve Hâssa mimârlarından el-Hâc Abdullah Halife açılan üç pencerenin kadınlar kısmına nezaret etmediği ve açılan kapının da kimseye zarar vermediğini bildirmiş ve dava reddolunmuştur.⁵⁵³

Osmanlı şehir yapısında mahremiyet fikri iki türlü sokağı ortaya çıkarmıştır. Herkesin geçiş hakkı olan işlek sokaklara “*tarîk-i nâfiz*” yalnız aynı sokakta oturanların malları gibi kullandıkları sokaklara “*tarîk-i gayr-i nâfiz*” denirdi. Mahallelerde dar sokaklarda sanki bir avlu içi yaşam gibi hayat sürdürülürdü. *Çıkmaz sokaklar* bu ikinci tür sokakların tipik örnekleridir. Çıkmaz sokakların vazifesi oradaki evlerin ana sokağa açılmasını sağlamaktır.⁵⁵⁴ Kimi araştırmacıların plansız şehirleşme örneği olarak

⁵⁵⁰ İncalcık, “Galata”, III, 350.

⁵⁵¹ Yel-Küçükaşçı, “Mahalle”, s. 325.

⁵⁵² Özbilgen, *Bütün Yönleriyle Osmanlı*, s. 388.

⁵⁵³ *Galata 494 No’lu ŞS*, 6b/20.

⁵⁵⁴ Özbilgen, *Bütün Yönleriyle Osmanlı*, s. 388-389.

gösterdikleri çıkmaz sokaklar, mahalleye yabancıların girişini önlediği için mahallede güvenlik ve mahremiyetin sağlanmasına yardımcı olurdu.⁵⁵⁵ İncelediğimiz defterde bu ayırım “*tarîk-i âmm*” ve “*tarîk-i hâss*” olarak görülmektedir.

Mahallelerde yaşayan insanlar diğerlerinin huzurunu bozmamalıydı. Aksi halde mahalleli, rahatsızlık veren şahısları mahalleden çıkartmak için mahkemeye başvuruyor ve mahkeme de kendilerini haklı bulup rahatsızlık verenleri mahalleden ihraç ediyordu.

Tophâne’de Muhyiddîn Efendi Mahallesi imamı es-Seyyid eş-Şeyh Mustafâ Efendi ve müezzini Molla İsmail ve mahalle ahâlîsinden birkaç kişiyi de yanlarına alıp mahallede kiracı olarak bulunan Lüleci Ahmed Beşe bin Mustafa ile zevcesi Zeyneb’den *kendü hâllerinde ve nâmahremden hâlî olmayub yed ü lisânlarıyla dâimâ bizi ta’cîz ü tekdîrden hâlî olmayub ısrârlarında ısrâr etmeleriyle bir vecihle kendülerinden emn ü râhatımız meslûb olub hoşnûd ve râzı değiliz* diye şikayet ve mahalleden çıkarılmalarını talep etmişlerdir.⁵⁵⁶

Başka bir kayıta da Câmî’-i Kebîr Mahallesi’nde kiraya verdiği ev sakinlerinin kendi hallerinde olmayıp mahalleliyi rahatsız etmesi üzerine, aralarında mahalle-i mezbûre müezzini Osman Efendi’nin de bulunduğu bir heyet, mahkemeye giderek zikrolunan ailenin çıkarılıp yerlerine ehl-i ırz bir aile konmasını ev sahibi Seydî Mehmed’e tenbih etmesini Kadı’dan istemişlerdir. Ardından Seydî Mehmed gereğini taahhüd etmiş ve ahâlî de razı olmuştur.⁵⁵⁷

Benzer durumlar köylerde de vuku bulmaktadır. Köy ahâlîsi de emniyet ve huzuru bozanlardan şikayetçi olmakta ve suçlu kimselerin sürülmelerini talep etmekteydi. İstinye’ye tâbi Hümâyûnâbâd köyünde imam ile ahâlîden bir kısım zevât, es-Seyyid İbrahim bin Ahmed ve ailesinin köy ahâlîsinden olup *öteden berü kendü hallerinde olmayub her biri hadîdü’l-lisân olub dâima bizi yed ü lisânlarıyla ta’cîz ü tekdîrden hâlî olmadıklarından mâ’adâ mezbûrât şen’iyyeti terekkübe ve kendülere ecnebi kimesnelerden adem-i tehâşî mücânebet ile mekşûfetü’l-vücûh keşt ü güzâr şütüm-i ğalîza ile bi’l-müvâcehe şetm etmeleriyle mezbûrûndan bir türlü emn ü*

⁵⁵⁵ Yel-Küçükaşçı, “Mahalle”, s. 324.

⁵⁵⁶ Galata 494 No’lu ŞS, 4a/1.

⁵⁵⁷ Galata 494 No’lu ŞS, 6b/18.

râhatımız meslûb olub diyerek daha önceleri köyden attırdıkları ailenin yeniden köye yerleştiklerini ve *ef'âl-i kabîhalarını iksâr ve kendülere defa'âtle tenbih eylediğimizde kat'a mütenebbiheler olmayub âdet-i me'lûfelerinde ısrâr ve mel'anet-i sâbıkalarını icrâda her biri dakika fevt etmeyüb kemâ fi'l-evvel her birimizi itâle-i lisân ile rencîde ve remîde etmeleriyle zulm-i ezâ ve cevr-i fesâdlarından âciz olmadık kimesne kalmayub hatta târîh-i i'lâmdan üç gün mukaddem karye-i mezbûre ahâlisinden işbu hâzır bi'l-meclis Sakallı demekle meşhûr Mehmed Ağa'yı keser ve hatabet ile darb etmeleriyle mezbûrünün evzâ' u etvârlarından hoşnûd ve râzı olmayub ber-vechile emn ü râhatımız yokdur deyû teşekkî ve karye-i mezbûreden hurûclarını iltimâs eylediklerini görüyoruz. Söz konusu aile dilleriyle insanları rahtsız edip sövdükleri gibi üstüne köylüden bir kimseyi de dövmüşlerdir. Dava Padişah'a bildirilmiştir. Üstten gelen sonuç defterde görülmemekle birlikte, bu suçlardan ötürü tekrar köyden sürüldüklerini düşünebiliriz.⁵⁵⁸*

Osmanlı mahalle yapısına mezarlıkların da yaşayanlarla iç içe olduğu görülür. Bunlar çoğunlukla cami ve mescid hazireleridir. Galata'da Sirkeci Mescid⁵⁵⁹, Kamer Hâtûn⁵⁶⁰, Bedreddin⁵⁶¹ ve Kulaksız Ahmed Mahallelerinde⁵⁶² müslüman mezarlığı olduğunu görüyoruz. Galata'nın hemen dışında babası Derviş Mehmed Zillî ve dedelerinin de bulunduğu büyük bir mezarlıktan Evliya Çelebi bahsetmektedir⁵⁶³

Osmanlı şehirlerinin etrafında bağlar, bahçeler ve bostanlar bulunurdu. Galata ve tavâbiinden Kâsım Paşa, Tophâne gibi yerler yoğun nüfusa sahiptir. Buralarda bahçeler⁵⁶⁴ bulunmasına rağmen büyük araziler veya bağlar görülmez. Ancak şehir dışına, kuzeye gidildikçe bağ ve bahçelere rastlanmaktadır. Mesela Beşiktaş'ta bağlara ve Fundalık isimli yere tesadüf ediyoruz. Burada 18 dönümlük bir bağın 120 kuruşa satıldığını görmekteyiz.⁵⁶⁵ Bundan başka İstinye nahiyesine tâbi' Kefeli⁵⁶⁶,

⁵⁵⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 23a/8.

⁵⁵⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 31a/1.

⁵⁶⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 32a/6.

⁵⁶¹ Galata 494 No'lu ŞS, 45a/1.

⁵⁶² Galata 494 No'lu ŞS, 48b/8.

⁵⁶³ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, I, 385.

⁵⁶⁴ Bereketzâde Mahallesi'nde 3000 kuruşluk bir bahçeyi görmekteyiz. Galata 494 No'lu ŞS, 42b/5.

⁵⁶⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 27b/12.

⁵⁶⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 32a/3.

Hümâyûnâbâd⁵⁶⁷ ve Rumeli Feneri⁵⁶⁸ köylerinde; Boğazkesen Hisarı ve Küçükdere mevkilerinde⁵⁶⁹ bağlara rastlamaktayız.

B. Galata'da Ev Yapısı ve Fiyatları

Osmanlı evleri dışa açılan, dışa doğru büyüyen böylece mahremiyeti hiçe sayan Batı kültürünün aksine içe doğru büyüyen farklı bir dünyadır. Ayakkabıların çıkarılması dahi evi daha kapıda dış dünyadan soyutlamaktadır. Yani Osmanlı evle sadece bedeni bir mesken değil aynı zamanda ruhu da barındıran mekanlardır.⁵⁷⁰

Galata evleri diğer Osmanlı evleri gibi çoğunlukla ahşap, bazen kârgir bazen her ikisinin karışımıdır. Evler bahçeli ve müstakil bahçe kapısına sahiptir. Çoğunlukla hane sahibi o evde oturandır. Kiralanan evler görülsede pek azdır. Apartman ise Osmanlılarda görülmez.⁵⁷¹ Defterde yalnızca bir defa Kara Mustafa Paşa Mahallesi'nde bulunan bir Yahûdhane'ye rastlıyoruz.⁵⁷²

İncelediğimiz defterde özellikle mülk satışlarında evlerin genişçe tariflerine rastlıyoruz. İncelediğimiz hüccetlere göre tek katlı evlerin yanı sıra, umumiyetle fevkânî-tahtânî yani altlı-üstlü çeşitli odalardan, sofa, mutfak, banyo ve bahçe ve sokak kapısından oluşan evler göze çarpar. Evlerin bazılarında kışlık gıdaların saklanması için anbar ve kiler denen depolar yapılmıştır. Bahçelerinde su kuyusu ve meyveli ya da meyvesiz ağaçların da bulunduğu gördüğümüz evlerde hayvancılık yapıyorsa bir de ahır eklendiği görülmektedir.

Bazı evler ise daha geniş yapılmıştır. Bunlar ulyâ- vustâ ve süflâ olarak üç katlı inşa edilmişlerdir. Tabiidir ki ev büyüdükçe oda sayısı artmakta ve evin bölümleri çeşitlilik arz etmektedir. Kayıtlarda geçtiğine göre evler, büyüklük ve sayıları fark etmekle birlikte; köşk, oda, sofa, matbah, kiler, dehliz, mahzen, merdiven, abdesthane, kenef, banyo (mağsel), çamaşırhane, havuz, avlu, su kuyusu (bi'r-i mâ-i lezîz), ahır,

⁵⁶⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 31a/4.

⁵⁶⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 37a/4.

⁵⁶⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 32b/7.

⁵⁷⁰ Özbilgen, *Bütün Yönleriyle Osmanlı*, s. 386.

⁵⁷¹ Yılmaz Öztuna, *Osmanlı Devleti Tarihi*, İstanbul 2004,II, 229.

⁵⁷² Galata 494 No'lu ŞS, 20b/13. Yahûdhâne tabiri Yahudilerin toplu halde oturdukları apartman tarzı evler için kullanılan bir tabirdir.

kömürlük, damlalık arsası, meyveli ya da meyvesiz ağaçları muhtevi bahçe, sokak kapısı gibi çeşitli birimlerden oluşmaktadır.

İncelediğimiz defterde geçen ev satış hüccetlerine baktığımızda ev fiyatlarının evin bulunduğu semte ve evin büyüklüğüne göre değişiklik arz ettiğini görmekteyiz. Bazen evin tamamı değil hissesi satılmaktadır. Buradan da evlerin birden fazla ailenin yaşayabileceği şekilde düzenlendiğini çıkartabiliriz.

Ev satışıyla ilgili belgeler genel bir sistematik çerçevede içerisinde yazılmıştır. Bu tür hüccetlerde evin konumu, etrafındaki (arsa, yol ve ev gibi) komşuları, satılan evin muhteviyat ve müstemilatı, satış usulü ve fiyatı mutlaka görülmektedir. Araştırmamıza kaynaklık eden defterde görülen ev satışları, evin yapısı ve fiyatları aşağıdaki tabloda işlenmektedir:

Tablo- 1 Galata'da Mesken Yapıları ve Fiyatları			
Semt	Müştemilatı	Hisse	Fiyat
-	-	-	230 kuruş ⁵⁷³
Galata Haricinde Kalafatçıbaşı Yunus Ağa Mah.	fevkânî 1 oda, 1 sofa ve tahtânî 1 oda, matbah, müşterik bi'r-i mâ, eşcâr-ı müsmire ve ğayr-i müsmireli bahçe ve sokak kapısı	-	800 kuruş ⁵⁷⁴
Galata Sarı Lütfi Mah.	ulyâda 3 oda, 1 sofa, dehliz, tahte's-sema ve vustâda 3 oda, matbah, kenef, merdiven ve süflâda 2 oda, çamaşırhane, ahır, kenef, sağîr havuz, damlalık arsası, bahçe ve sokak kapısı	6596/ 6932	5000 kuruş ⁵⁷⁵

⁵⁷³ Galata 494 No'lu ŞS, 7b/17.

⁵⁷⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 34b/8.

⁵⁷⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 34b/12.

Rumeli Kavak Hisarı	2 oda, 1 sofa, ahûr, bi'r-i mâ, eşcâr-ı müsmire ve ğayr-i müsmireli bahçe ve sokak kapısı	-	260 kuruş ⁵⁷⁶
Tatavla	fevkânî 1 bâb oda, matbah, 1 sofa ve tahtânî 1 oda, matbah, bi'r-i mâ, avlu ve bahçe kapısı	-	450 kuruş ⁵⁷⁷
Tarabya	fevkânî 4 oda, 1 matbah, 1 sofa, dehliz ve tahtânî 1 oda, 3 mahzen ve arsa	-	1300 kuruş ⁵⁷⁸
Tatavla	fevkânî 3 oda ve 1 sofa ve tahtânî 1 oda ve 1 matbah ve 1 kenef ve sokak kapısı	-	700 kuruş ⁵⁷⁹
Tatavla	750 zirâ' arsa üzerinde mebnî fevkânî 1 oda, , 1 sofa ve tahtânî 1 oda, matbah, bi'r-i mâ, havlu ve bahçe kapısı	-	450 kuruş ⁵⁸⁰
Galata el-Hâc Ahmed Mah.	fevkânî 1 oda, 1 sofa ve tahtânî matbah, bir mikdâr bahçe ve sokak kapısı	1/2	50 kuruş ⁵⁸¹
Galata haricinde Bedreddin Bey Mah.	ulyâda 3 oda, 1 sofa, kenef, kiler, mağsel ve vustâda 3 oda, 1 sofa, kenef, kiler, mağsel ve süflâda 1 oda, kenef ve sokak kapısı	-	150 kuruş ⁵⁸²
Tatavla	ulyâda 2 oda, 1 sofa ve vustâda 2 oda, 1 sofa ve süflâda 2 oda, bi'r, kenef, eşcâr-ı müsmireli ve ğayr-i müsmireli bahçe ve sokak kapısı	-	600 kuruş ⁵⁸³
Tatavla	500 zirâ' arza üzerinde mebnî fevkânî 3 oda, 3	-	500

⁵⁷⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 39a/6.

⁵⁷⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 39b/7.

⁵⁷⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 35a/3.

⁵⁷⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 38b/8.

⁵⁸⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 39b/7.

⁵⁸¹ Galata 494 No'lu ŞS, 41a/4

⁵⁸² Galata 494 No'lu ŞS, 43a/2.

⁵⁸³ Galata 494 No'lu ŞS, 42b/4.

	matbah, kenef, bir mikdar havlu ve sokak kapısı		kuruş ⁵⁸⁴
Kâsım Paşa Bedreddin Bey Mah.	ulyâda 1 oda, 1 sofa, kömürlük, abdesthane ve vustâda 1 oda, 1 sofa ve süflâda 1 oda, 1 sofa, kenef, bi'r-i mâ, bir mikdar bahçe ve 2 sokak kapısı	-	1000 kuruş ⁵⁸⁵
Kâsım Paşa Bedreddin Bey Mahallesi	ulyâda 1 köşk ve vustâda 2 oda, 1 sofa, abdesthâne ve süflâda 2 oda, 1 sofa, mağsel, kenef, bi'r-i mâ, bir mikdar bahçe ve sokak kapısı	-	1000 kuruş ⁵⁸⁶
Tatavla	ulyâda 3 oda, 1 sofa ve vustâda 3 oda, 1 sofa ve süflâda 1 oda, matbah, kenef ve 2 sokak kapısı	-	1000 kuruş ⁵⁸⁷
Kâsım Paşa Kulaksız Ahmed Mah.	fevkânî 2 oda, 1 sofa, matbah, dehliz, kenef, bir mikdar avlu ve sokak kapısı	-	300 kuruş ⁵⁸⁸
Galata haricinde Bedreddin Bey Mah.	ulyâda 3 oda, 1 sofa, kenef, kiler, mağsel ve vustâda 3 oda, 1 sofa, kenef, kiler, mağsel ve süflâda 1 oda, kenef ve sokak kapısı	-	190 kuruş ⁵⁸⁹
Yüncüzâde Mahallesi	fevkânî 3 oda, matbah, abdesthane, sofa, tahtânî 1 oda, matbah, bi'r-i mâ, sarnıç, bir mikdâr bahçe ve sokak kapısı	-	1500 kuruş ⁵⁹⁰
Hınzır Deresi	tahtânî oda, bir mikdâr havlu ve sokak kapısı	-	114 kuruş ⁵⁹¹

⁵⁸⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 43b/8.

⁵⁸⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 45a/1.

⁵⁸⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 44b/7.

⁵⁸⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 48a/4.

⁵⁸⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 48b/8.

⁵⁸⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 49a/1.

⁵⁹⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 26b/3.

⁵⁹¹ Galata 494 No'lu ŞS, 28a/2.

Kâsım Paşa'da Çatma Mescid Mahallesi	fevkânî 2 oda, 1 matbah, 1 sofa ve tahtânî 2 oda, avlu, bir mikdâr bahçe, kenef, abdesthane, kömürlük, mahtab ve bi'r-i mâ ve sokak kapısı	-	250 Kuruş ⁵⁹²
Marmara Nahiyesine bağlı Peristos Köyü	1 oda, 1 sofa ve bir mikdâr avlu	-	90 Kuruş ⁵⁹³
Tatavla	2139 zirâ' arsa üzerinde mebnî fevkânî 2 oda, 1 sofa ve tahtânî 2 oda, 1 sofa, kenef, bi'r-i mâ ve sokak kapısı	-	700 Kuruş ⁵⁹⁴
İstinye Hümâyûnâbâd	fevkânî 1 oda 1 sofa ve tahtânî 1 oda, matbah, bi'r-i mâ, kenef ve isticârlı bir mikdâr bahçe ve sokak kapısı ile bir dönüm bağ	-	500 Kuruş ⁵⁹⁵
Tatavla	fevkânî 1 oda, 1 sofa ve tahtânî 1 oda, kenef, çamaşır ocağı, bir mikdâr avlu, bir mikdâr bahçe ve sokak kapısı	-	430 Kuruş ⁵⁹⁶
Kamer Hatun	-	1/4	300 Kuruş ⁵⁹⁷
Kamer Hatun	tahtânî 3 oda, 1 sofa, dehliz, kenef, bi'r-i mâ, eşcâr-ı müsmire ve ğayr-i müsmireli bahçe ve müstemilât-ı sâire	-	1075 Kuruş ⁵⁹⁸
Kâsım Paşa Seferikoz Mah.	fevkânî 2 oda, 1 sofa, matbah, kenef, 2 bi'r-i mâ, eşcâr-ı müsmire ve ğayr-i müsmireli	1/2	200 Kuruş ⁵⁹⁹

⁵⁹² Galata 494 No'lu ŞS, 28b/7.

⁵⁹³ Galata 494 No'lu ŞS, 28b/8.

⁵⁹⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 31a/1.

⁵⁹⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 31a/4.

⁵⁹⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 31b/5.

⁵⁹⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 32a/5.

⁵⁹⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 32a/6.

	bahçe ve sokak kapısı		
İstinye Hınzırderesi	tahtâni 1 oda, 1 sofa, kenef ve sokak kapısı	-	50 Kuruş ⁶⁰⁰
Kâsım Paşa'da Seydi Ali Çelebi Mah.	fevkânî 2 oda, dehliz ve tahtında 1 oda, matbah, bi'r-i mâ, bir mikdâr avlu, sokak kapısı	1/2	100 Kuruş ⁶⁰¹
Ev Galata'da Bağ Küçükdere	tahtânî 2 oda, 1 mabâh, kenef, mikdâr eşcârli bahçe, sokak kapısı ile 15 dönümlük bağ	1/2	175 Kuruş ⁶⁰²
Üsküdar Yeni Mahalle'de	350 zirâ' arsa üzerinde mebnî fevkânî 2oda, 1 sofa, 1 kenef ve tahtâni 1 oda, sofa, bi'r-i mâ-ı lezîz, kenef, mabâh, kiler, kömürlük, eşcâr-ı müsmire ve ğayr-i müsmireli bahçe ve sokak kapısı	-	600 kuruş ⁶⁰³

Defterde geçen bir kayıta ev satışından vazgeçildiğini de görüyoruz. Davada yer adı ve evin tafsilatı geçerse de 450 kuruşa satılmış ve daha sonra alınan para iade edilerek evin geçmişte olduğu gibi eski sahibinin mülkü olduğu şahitler huzurunda tescil edilmiştir.⁶⁰⁴ Ev-arsa fiyatı karşılaştırması için bize faydalı olabilecek bir kaydı da burada zikretmeyi uygun bulduk. Tatavla'da 590 zirâ'lık bir arsanın 390 zirâ'ının 3 sene evvelinde 100 kuruşa satıldıktan sonra üzerine üstte de zikrettiğimiz 700 Kuruş kıymetli bir ev inşa edilmiştir.⁶⁰⁵

⁵⁹⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 36a/1.

⁶⁰⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 37a/1.

⁶⁰¹ Galata 494 No'lu ŞS, 38a/4.

⁶⁰² Galata 494 No'lu ŞS, 32b/7.

⁶⁰³ Galata 494 No'lu ŞS, 28b/9.

⁶⁰⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 43a/1. Yine istiğlâl ile 400 kuruşa satılmış bir evin satışından da dönüldüğü görülmektedir. Galata 494 No'lu ŞS, 43b/9.

⁶⁰⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 38b/8.

Satış hüccetlerini incelediğimizde en yüksek fiyatla satılan ev, Sarı Lütüfi Mahallesi'nde 5000 kuruşa satılan 3 katlı evdir. En düşüğü ise İstenye Hınzırderesi köyünde 50 kuruşa satılan evdir. Bu ev tek katlı ve bir oda ile sofadan oluşmaktadır. Evin genişliği ve merkeze uzaklığı fiyatı belirleyen asıl unsurlardır.

Kaydı geçen evleri incelediğimizde bunlardan 12 sinin altı üstlü, 7'sinin 3 katlı ve 9'unun tek katlı evler olduğunu görüyoruz. Bu evlerden biri Üsküdar Yeni Mahallede'dir ve o da iki katlıdır. İki evin ise planını bilmiyoruz. Ayrıca defterde, Üsküdar'da Dergâh-ı Âlî Kapıcılarından Merhûm Mustafa Paşazade Musa Bey'in⁶⁰⁶; Kandilli'de de Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn'dan Ömer Efendi'nin sâhilhâneleri geçmektedir. Kandillideki sâhilhânenin tamir işinden mutfak, kuyu, dolab ve iskeleye sahip olduğunu anlamaktayız.⁶⁰⁷

C. Kahvehaneler

Osmanlı İstanbul'unda, her mahallenin mahalle kahvesi namıyla, mahallenin imamı, muhtarı ve ileri gelenlerine mahsus, o zamana göre kulüp havasında bir kahvesi vardı. Kahveci yaşlı, o mahalleden evli, emniyetli dürüst, ağır başlı, eli-yüzü düzgün bir kimse olurdu. Ustanın yanında genç, tecrübe edilmiş, güvenilir, iyi halli, akli başında temiz bir berber de çiraklık ederdi.⁶⁰⁸

Kahveler, o mahallenin efendi ve ağlarının devam ettiği; her arayanın bulması için mahalle imamının zamanının çoğunu geçirdiği; ilmi, edebi, tarihi sohbetlerin yapıldığı; mahallelinin ihtiyaçlarının giderildiği; sosyal yardımlaşma ve dayanışmanın üst düzeyde tutulduğu adeta bir Ercümen-i Dâniş, ilim ve isfan yuvası, sosyal yardım cemiyetleriydi. Bu mahaller, sosyal yapıyı sağlamlaştırmaya hizmet eder, halk arasındaki bağları kuvvetlendirirdi.⁶⁰⁹ İncelediğimiz defterde Galata'da birkaç kahveye rastlıyoruz. Bunlar; Galata Cami'-i Kebîr Mahallesi'nde Mehmed Beşe'nin Kahvesi⁶¹⁰, Seydî Mehmed'in Galata Arab Çarşısı'nda tarik-ı hâss derûnunda bâb kahve dükkânı⁶¹¹,

⁶⁰⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 12b/10.

⁶⁰⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 27a/2.

⁶⁰⁸ Abdülaziz Bey, *Osmanlı Âdet, Merasim ve Tabirleri*, İstanbul 2002, s. 302-303.

⁶⁰⁹ Abdülaziz Bey, *Osmanlı Âdet, Merasim ve Tabirleri*, s. 303-305.

⁶¹⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 2b/12.

⁶¹¹ Galata 494 No'lu ŞS, 6b/20.

ve Fındıklı Molla Çelebi Mahallesi'nde⁶¹² ve Galata el-Hâc A'amer Mahallesi'nde⁶¹³ bulunan iki kahvedir.

D. Defterde İsmi Geçen Çarşı, Pazar, Çeşme, Han ve Hamamlar

İslam şehirlerinde ticaret ve ikamet alanları birbirinden ayrılmıştır. Bu durum, özel ve kamu alanlarının ayrılması ve devletin özel alanlara dokunmadığından mahallelerin muhtar bir hüviyet edinmesi şeklinde netice vermiştir.⁶¹⁴

Galata bir ticaret şehri olduğundan özellikle hanlar, çarşılar, pazarlar ve esnaf dükkanları dikkat çekmektedir. İktisâdî hayatın damarlarının attığı bu yerler ile diğer özel mahalleri bu başlıkta zikredeceğiz.

Acı Çeşme ⁶¹⁵	Arap Cami'-i Şerîfi Çeşmesi ⁶¹⁶
Balık Pazarı ⁶¹⁷	Cuma Pazarı ⁶¹⁸ Kâsım Paşa'dadır.
Perşembe Pazarı ⁶¹⁹	Arab Çarşısı ⁶²⁰
Helvacı Sûk ⁶²¹	Sandıkçılar Sûk ⁶²²
Kürkçüler Sûk ⁶²³	Cizyedâr Sûk ⁶²⁴
Çizmeci Sûk ⁶²⁵	Simitçi Fırını Sûku ⁶²⁶
Sûk-ı Sultânî ⁶²⁷	Vâlîde Hânî ⁶²⁸

⁶¹² Galata 494 No'lu ŞS, 38b/6.

⁶¹³ Galata 494 No'lu ŞS, 39a/2.

⁶¹⁴ Yel-Küçükkaşçı, "Mahalle", s. 325.

⁶¹⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 32a/1.

⁶¹⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 17a/4.

⁶¹⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 8a/10.

⁶¹⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 14a/3.

⁶¹⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 6b/13.

⁶²⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 14a/3.

⁶²¹ Galata 494 No'lu ŞS, 16a/6.

⁶²² Galata 494 No'lu ŞS, 14a/1.

⁶²³ Galata 494 No'lu ŞS, 27a/4.

⁶²⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 29b/8.

⁶²⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 31a/1.

⁶²⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 31b/5.

Habbaz Fırını⁶²⁹

Pehlivan Fırını⁶³⁰

Sipahi Fırını⁶³¹

Balaban Dükkanı⁶³²

Çizmeçi şerbethanesi⁶³³

Yeşil Direkli Hamam⁶³⁴

Kapân-ı Dakîk⁶³⁵

Arap Cami'-i Şerîfi Çeşmesi karşusunda attar dükkanı önündeki sûk⁶³⁶

III. KULLANILAN EŞYALAR

A. *Giyim Kuşam*

Abiye

Alaca entâri

Beyaz şal kuşak

Bol yenli ferâce

Bornoz

Cübbe

Cüzdân

Çarşaf

Çiçekli atlas hırka

Çiçekliye kaplı kakım

Çiçekli entârî

Çiçekli sîm fistan

Çuka ferâce 27 kuruş⁶³⁷

Çuka yelek

Damgahane entârî

Damgahane kaplı bir sincab kürk

Değirmi sarı entârî

Değirmi yemeni

Destar

Don

Esvâb

Entârî

Ferace sincab kürk

Fota (İpek Peştamal)

Germe sûde kaplı karsak kürk

⁶²⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 33a/2.

⁶²⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 7a/3.

⁶²⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 23a/4.

⁶³⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 19a/4.

⁶³¹ Galata 494 No'lu ŞS, 7b/11.

⁶³² Galata 494 No'lu ŞS, 32a/1.

⁶³³ Galata 494 No'lu ŞS, 6a/2.

⁶³⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 18b/10.

⁶³⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 8b/16.

⁶³⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 17a/4.

⁶³⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 2b/10.

Germe súde kaplı sincab kürk		Gögez lâhûr şal
Gömlleklik bez	2 top: 200 Kuruş ⁶³⁸	2 Gömlleklik bez 12 kuruş ⁶³⁹
Gömllek	Hilâlî gömllek	İçlik ma‘a yelek
İncili yelek	Kalpak 15 kuruş ⁶⁴⁰	Kakım kürk
Kese	Keşan	Köhne don
Köhne gömllek	Köhne ihram	Köhne kadife
Köhne kürk	Köhne paça kürk	Köhne şal
Köhne yelek	Lâhûr şal	250 Kuruş ⁶⁴¹ 40 Kuruş ⁶⁴²
Lâhûr yeşil şal	Limonî lâhûr şal	Latîfe pabuç
Mâî çarşaf	Mâî çuka şalvar	Mahbes hane entâri
Na‘leyn	Nâfe kürk	Neftî çuka
Pabuç	Penbe şâlî cübbe	Sahtiyân
Samur kürk	Samur sağır kürk	Sarı lâhur şal 250 kuruş ⁶⁴³
Saz lahûr şal 150 Kuruş ⁶⁴⁴	Sûzeni işleme tûlbent kuşak	90 kuruş ⁶⁴⁵
Şal	Şala kaplı samur	Şâlî cübbe
Şam alacası şalvar	Şeritli atlas entâri	Şeritli canfes entâri
Şeritli şâlî cübbe	Tunus Şalı	bir çifti 20 kuruş ⁶⁴⁶

⁶³⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 20a/9.

⁶³⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 5b/14.

⁶⁴⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 7a/3.

⁶⁴¹ Galata 494 No'lu ŞS, 18a/6.

⁶⁴² Galata 494 No'lu ŞS, 23a/6.

⁶⁴³ Galata 494 No'lu ŞS, 18a/6.

⁶⁴⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 24a/2.

⁶⁴⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 33b/10.

Turuncu lâhûr şal	Tülbend	Vaşak kürk
Yaşmak	Yemeni	Yeşil çuka ferâce
Ziyâî şal	128 Kuruş ⁶⁴⁷	

B. Ev ve Mutfak Eşyaları

Abdest leğeni	Ağaç kefçe ⁶⁴⁸ (15 bin adeti 100 kuruş)	
Anbar	Ayna	Baş yasdığı
Basma mak'ad	Bağa kutu	Beledî Döşek
Beledî yasdık	Bez	Beyaz orta keçesi
Boğça	Çatma	Çatma yasdık
Çarşâb	Çevre	Çorba tası
Çît mak'ad	Çît şilte	Çorba tası ve ma'a kapak
Çuka seccade	Çuka kaput	Çuka mak'ad
Destgâh	Döşek	Döşek çarşafı
Döşek şiltesi	Döşek ma'a çarşaf	Duhân kesesi
Fağfûrî fincan	Fağfûrî fincan ma'a tombak zarf	
Fağfûrî tabak ⁶⁴⁹ 50 kuruş	Firâş	Güğüm
Hamam takımı	Hamam tası	Halı
Hasır	Havlû	Hilye-i Şerîf

⁶⁴⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 24a/5.

⁶⁴⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 17b/9.

⁶⁴⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 4b/11.

⁶⁴⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 6a/9.

İbrik	İğnedân	9 Kuruş ⁶⁵⁰
İkili kapı perdesi	İskemle	Kadayıf tepsi
Kahve tepsi	Kahve ibriği	Kaliçe seccade
Kapı perdesi	Kaput 70 Kuruş ⁶⁵¹	Kazan
Kebîr nühas ibrik	Kebîr sahan ma‘a kapak	
Kebîr sini	Kebîr tencere	Kenarlı tepsi
Kepçe	Keser	Kevgir
Kilim	Köhne beledî yasdık	Köhne çekmece3 Kuruş ⁶⁵²
Köhne sağîr dolab	Köşe yasdığı	Kumaş köşe yasdığı
Kumaş seccade	Leğen	Leğen ma‘a kapak
Leğen ma‘a ibrik	Lenger	Mak‘ad
Mak‘ad saçağı 20 Para ⁶⁵³	Makrame	Mangal
Maşraba	Mısır hasır	Minder
Minder şiltesi	Mushaf-ı Şerif 10 Kuruş ⁶⁵⁴	4 adet 20 Kuruş ⁶⁵⁵
Musluklu bir taş tekne	Müsta‘mel minder	Müsta‘mel yorgan
Nühas bakraç	Nühas mangal	Oda keçesi
Orta keçesi	Otluk memlü yasdık	
Pencere perdesi	Peşkîr 30 Para ⁶⁵⁶	Sabun

⁶⁵⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 16b/18.

⁶⁵¹ Galata 494 No'lu ŞS, 6a/9.

⁶⁵² Galata 494 No'lu ŞS, 14a/3.

⁶⁵³ Galata 494 No'lu ŞS, 14a/3.

⁶⁵⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 43b/7.

⁶⁵⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 37b/8.

Sağır lenger	Sağır sini	Sağır sahan ma'a kapak
Sağır tencere	Saplı ayak	Sahan
Sahan kapağı	Satır	Seccade 1 Kuruş ⁶⁵⁷
Sedefli iskemle	Sepet sandık	Serü sandığı
Sîm buhurdân	Sîm fincan zarfi	Sîm gülabdân
Sîm karalı sandık	Sîm tabak	Sîm tabak ma'a kaşık
Sîm zarf	Sîmli ayna	Sîm bıçak
Sîm kutu	Sîmli nişân kutusu	Sini
Sirac takımı	Sofra	Şamdan
Şilte	Tâbe (tava)	Tahta sandık
Tahta sofrası	Tas	Tas ma'a kapak
Tencere	Tencere ma'a kapak	Tenef ip
Tepsi	Tonbak fincan zarfi	Yağlık 3 Kuruş ⁶⁵⁸
Yapağı memlü minder	Yasdık	Yemeni
Yemeni mak'ad	Yeşil servi sandık	Yüz yasdığı
Yahûdî kitâbıYorgan	Yorgan çarşafı	Yorgan ma'a çarşab
Yapağı memlü baş yasdığı 1 kuruş ⁶⁵⁹		Kıbrıs basması yorgan
Leh basması yorgan İki 3 Kuruş ⁶⁶⁰		

⁶⁵⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 15a/6.

⁶⁵⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 14a/3.

⁶⁵⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 15a/6.

⁶⁵⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 14a/3.

1 çift bağırdak (bardak) 1 Kuruş; 12 adet otluk memlü Diyarbekir çatı yasdık 18 Kuruş ve 10 adet sağır köhne yasdık 7 Kuruş; hurda ve yapağı memlü kendir çuvaldan 3 minder 5 kuruş; 5'i yeni ve 2'si kullanılmış 7 adet basma yorgan 30 Kuruş; köhne yedi kundak yorganı 3 Kuruş; 58 adet kendir çuval 18 Kuruş; ve kendir çuvaldan sekiz minder ğılafı 4 kuruş⁶⁶¹

C. Mücevher ve Süs Eşyaları

Altûn bilezik	bir çift 150 Kuruş ⁶⁶²	Altûn gerdâniye
Altûn kuşak 40 Kuruş ⁶⁶³	Altûn yüzük 12 Kuruş ⁶⁶⁴	
Bir çift elmaslı altûn küpe	61 kuruş ⁶⁶⁵	Bir çift zümrüd küpe
Elmaslı altun bilezik	Elmaslı altûn gerdâniye	
Elmaslı altûn küpe	60 Kuruş ⁶⁶⁶	Elmaslı altûn yüzük
Elmaslı çiçek	Güherbârlı bir sîm kuşak maa kolan 10 kuruş	
Hilâlî saat	Küpe	Mercan tesbîh
Saat	Sîm saat	Taşsız sîm yüzük
Tesbîh ma'a sîm zincir	Yaldızlı halka	Yaldızlı bir çift sîm kuşak
20 Kuruş ⁶⁶⁷		
Yanbolu küpesi 4'ü 12 Kuruş ⁶⁶⁸		
50 miskal bir çift altun bilezik 250 kuruş ⁶⁶⁹		

⁶⁶⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 13a/6.

⁶⁶¹ Galata 494 No'lu ŞS, 14a/3.

⁶⁶² Galata 494 No'lu ŞS, 7b/11.

⁶⁶³ Galata 494 No'lu ŞS, 7b/11.

⁶⁶⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 16b/18.

⁶⁶⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 3b/12.

⁶⁶⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 29a/4.

⁶⁶⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 3a/5.

⁶⁶⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 14a/3.

⁶⁶⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 24a/5.

D. Silahlar

Beyaz kabzalı bıçak	Elmaslı bıçak	Gılâfı simli yatağan bıçağı	
Kılıç	16 kuruş ⁶⁷⁰	Mısır Kılıcı	Piştov 12 Kuruş ⁶⁷¹
Siyah kabzalı Çerkez bıçağı	Sîmli bıçak	Sîmli piştov 25 Kuruş ⁶⁷²	
Som kabzalı hançer	Taban demirli bıçak	Tüfek	
Yatağan bıçağı			

E. Yiyecek ve İçecek Maddeleri

Arak	Balık	Balkabağı
Dakik	Ekmek	Erz
Francala	Hamr 300 medre 300 kuruş, olmak üzere medresi 1 kuruşa gelmektedir. ⁶⁷³	Başka bir kayıta ise medresi 85 akçedir. ⁶⁷⁴
Hinta	Ihlamur	İncir
Kefere Kahvesi	Kuruyemiş	Lahm-i ğanem
Nân-ı Azîz	Nohud	Pastırma
Pirinç	Ravğan-i sâde (Sade yağ)	
Ravğan-i zeyt (Zeytin Yağı)	Süt	Soğan
Şerbet	Üzüm	Zehâyir-i mütenevvia'a
Zeytin		

⁶⁷⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 14b/12.

⁶⁷¹ Galata 494 No'lu ŞS, 21b/4.

⁶⁷² Galata 494 No'lu ŞS, 5a/6.

⁶⁷³ Galata 494 No'lu ŞS, 7b/16.

⁶⁷⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 8b/12.

F. Hayvanlar

At 10 kuruş ⁶⁷⁵	Bârgir(Beygir)50 Kuruş ⁶⁷⁶ 2 Bârgir 150 Kuruş ⁶⁷⁷	
Bakar	Ğanem	Gâv (öküz)
Hinzır	Kuzu	Sığır

G. Günlük Hayatta Kullanılan Diğer Eşya ve Aletler

Balık ağı	Cam	Cild-i bakar
Fıçı ve Kapak	Funda kömürü	Gökçe nühas
Gâv sele 10 Kuruş ⁶⁷⁸	Hırdavat	Ihlamur ağacı
Kendir	Kereste	Kuzu derisi
Kürek	Nacak	Mismar (Çivi)4 Kuruş ⁶⁷⁹
Tasvîr 10 Kuruş ⁶⁸⁰	Piyade kayık 52 Kuruş ⁶⁸¹	60 Kuruş ⁶⁸²
Sakafî ahşâbı	Sivri kıçlı gemi	Şem‘-i asel
Sakız kaytanı		

IV. AİLE HAYATI

A. Nikâh

Nikâh, sözlükte bir araya getirmek, toplamak⁶⁸³ cinsel yaklaşma, demektir. Istılâhî olarak ise, cinsel yaklaşmayı mubah kılmak için bir kadını şer‘î ölçüler dahilinde

⁶⁷⁵ Galata 494 No’lu ŞS, 20a/1.

⁶⁷⁶ Galata 494 No’lu ŞS, 7a/5.

⁶⁷⁷ Galata 494 No’lu ŞS, 11b/15.

⁶⁷⁸ Galata 494 No’lu ŞS, 4b/12.

⁶⁷⁹ Galata 494 No’lu ŞS, 19b/8.

⁶⁸⁰ Galata 494 No’lu ŞS, 23a/4.

⁶⁸¹ Galata 494 No’lu ŞS, 4b/10.

⁶⁸² Galata 494 No’lu ŞS, 2a/7.

kendine eş edinmesidir. Böylece kadın erkek arasında bir takım haklar meydana gelirken birbirlerinden istifade etmeleri de meşru olur.⁶⁸⁴

Osmanlı Devleti'nde nikâhlar, mahkemede kadılar ya da kadının yetki verdiği din adamları tarafından kıyılıyordu. Nikâh kayıtları müslümanlar için mahalle ya da köy imamları tarafından yapılıyordu.⁶⁸⁵ İncelediğimiz defterde sicile geçmiş nikâh hüccetleri olduğu gibi imamlar tarafından nikâh kıyıldığından da bahsedilmektedir.

İncelediğimiz defterde gördüğümüz kadarıyla özellikle evlenmek üzere bulunan gelin adayı için evlenmeye dinî bir mâniyası olmaması gerektiği araştırılmaktadır. Ancak araştırma ve şahitlerin soruşturulması sonucunda evlilik yasaklarının olmadığı ortaya çıkarsa nikah akdi gerçekleştirilmektedir. Bu husus, kayıtlarda “*nefsini tenkîhe/tezvîce mâni‘-i şer‘îsi olmayan*” veya “*nefsini tezvîce mâni‘-i şer‘îsi olmadığı ihbârlarıyla zâhir olan*” şeklinde geçmektedir.

Nikâhı kıyacak olan imamlar, gerektiğinde nikâha mâni şartları soruşturuyor, hatta tatmin olmadıklarında nikâhtan imtina edebiliyorlardı. Misal olarak Sarı Lütü Mahallesi imamı Hasan Efendi bin Halil, Hatice isimli genç kızda evlenmeye mâni bir durum olduğunu düşünerek nikâh kıymağa yanaşmamıştır. Bundan sonra durum kadıya intikal edip gelinin evlenmeye mani bir durumu olmadığına dair bir hüccet istenmiştir. Yapılan tahkikatta şahitlerin şehâdetleriyle Hatice'nin bâliğa olduğu ve kimsenin taht-ı nikâhında olmadığı anlaşıldığından, Hatice'nin kendini tevzice izin verilmiştir.⁶⁸⁶

İncelediğimiz defterde tarafların boşandıktan sonra yeniden bir araya geldiğini yeniden nikâh yaptıklarına da rastlıyoruz. Örneğin Galata Yeni Cami yakınında oturan Âyişe bint-i Mehmed 6000 akçe mehr-i müeccel mukabelesinde nikâhlandıktan sonra kocası Mehmed Beşe tarafından boşanmış ve daha sonra 500 akçe karşılığında yeniden nikâhlanmıştır.⁶⁸⁷

⁶⁸³ Abdullah b. Mahmud el-Mavsîfî, *el-İhtiyâr Li-Ta‘lîl-i-Muhtâr*, trc. Mehmet Keskin, İstanbul 2005, III, 5.

⁶⁸⁴ Ömer Nasuhi Bilmen, *Hukukî İslamiyye ve İstilahatı Fıkhiyye Kamusu*, İsyambul 1968, II, 5; Celal Yıldırım, *Kaynaklarıyla İslam Fıkhi*, Konya trs, II, 425.

⁶⁸⁵ Kazıcı, *Toplum Yapısı*, s. 193.

⁶⁸⁶ *Galata 494 No'lu ŞS*, 37b/7.

⁶⁸⁷ *Galata 494 No'lu ŞS*, 29b/5.

Fındıklı'da Selime Hatun Mahallesi'nde bulunan Emine bint-i Hüseyin eski kocası Süleyman bin İsmail'in kendisini 25 kuruş mehr-i müeccel borcu ile boşayıp daha sonra 8 kuruş 10 para mehir tesmiyesiyle yeniden nikâhlandığını ve sonra tekrar boşadığını belirterek zevc-i sâbığı üzerinde borç olarak duran 33 kuruş 10 para ile diğer alacaklarını istemiştir⁶⁸⁸

Müslüman halk gibi gayr-i Müslim halk da Galata Mahkemesine başvurup evliliklerini Meclis-i Şer' de tasdik ettirip hüccetlerini alıyorlardı. Mesela 38a/1 no'lu mahkeme kaydı gayr-i Müslimler arasındaki bir nikâh hüccetidir.

Her evliliğin sorunsuz geçtiğini düşünmek elbetteki mümkün değildir. Defterde geçen bir kayıta, mehr-i muaccelini aldığı halde -haklı bir sebepten- eşine itaat etmeyen bir kadının bulunduğunu görüyoruz. Olay şöyle cereyan etmiştir:

Beşiktaş'da Süleymaniye Mahallesi'nde oturan Ömer Beşe bin İbrahim, eşi Ayişe bint-i Osman'ın mehr-i mu'accelini eşine teslim ettiği halde kendisine itaatten kaçındığını söyleyip, zevcesinin kendisine itaata tenbih olunması için açtığı davada; eşi durumu kabul etmekle birlikte, zevci Ömer'in kendisini infak ve iskân etmediğini, mahkeme huzurunda bulunan İbrahim'in evinde oturtulduğunu öne sürüp ayrı bir evde oturmak istediğini; kocasının isteğine bu yüzden karşı geldiğini bildirince, mahkemece erkek tarafına eşini infak ve başka bir evde iskânına, kadına da eşine itaat etmesi tenbih olunmuştur.⁶⁸⁹ Bundan başka Şehsüvâr Mahallesi'nde sâkin es-Seyyid Mustafa bin Ömer de zevcesi Ümmü Hânî bint-i Mehmed'in mehr-i mu'accelini aldığı halde kendisine itaat etmediğini belirtirken mahkeme davacı eşi haklı bulmuştur.⁶⁹⁰

Yine başka bir şikayette Bedreddin Bey Mahallesi'nde oturan Âyişe bint-i Hasan, kocası Mustafa Beşe bin Hüseyin'in *bilâ hilâf-i şer'-i mutahhar darb u ta'cîz eder* diye dava açtığında kocası durumu inkâr ettiği gibi zevcesinin de kendisine itaat etmediğini söyleyerek itaate çağrılmasını talep eder. Sonra araları ıslah edilip Mustafa

⁶⁸⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 7a/6.

⁶⁸⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 16b/10.

⁶⁹⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 22b/14.

hanımını *darb u ta'cîz etmeyüb meûnet-i süknâsını görmeye*, Âyişe de *zevci merkûma itaâte* söz verdikleri tescil olunmuştur.⁶⁹¹

Bir kayıтта, nikâh gerçekleştiği halde zevce, kocasının kendi nafkasını karşılamadığını söyleyerek şikayet etmiştir. Bunun üzerine, mahkeme de günlük onar para verilmesine hükmetmiştir.⁶⁹² Başka bir davada, Mâriye bint-i Vasil, kocası Nikola'nın nafaka bırakmadan başka bir diyara gittiğini söyleyip babası Kostantin'in mûsî olması hasebiyle kendisini infaka tenbih olunmasını talep etmiştir. Kostantin'in gelini Mâriye'yi kendi mükünde infak edeceğini taahhüd etmesiyle dava sonlandırılmıştır.⁶⁹³

İncelediğimiz sicilde çok evliliğin varlığına da rastlıyoruz. Ancak Osmanlılar'da çok evlilik sanıldığı gibi yaygın değildir. İncelediğimiz defterde bunu teyid eden sadece bir kayıt vardır. Bir vesâyet kaydında geçen "*kebire zevcem*"⁶⁹⁴ tabiri adamın birden fazla eşi olduğunu göstermektedir.

Nikâhın geçerliliği için bülüğün gerekli olmadığı velayet hakkıyla küçük kızların da evlendiği İslam hukukunda görülür. İncelediğimiz defterde bu konuda iki dava görülmektedir. İlk kayıтта Hüseyin Ağa Mahallesi'nde İbrahim bin Ahmed kızı Zeliha'yı velâyet hakkına binâen Berber Mustafa ile evlendirmiş, ancak taraflar daha sonra hul' olmuşlardır.⁶⁹⁵

Velâyet ile ilgili bir dava da şöyle geçmektedir:

Arnavud Ahmed Beşe bin Yakub'un ana-baba bir kardeşi olan Mehmed'in kızı Saliha, davalı Ahmed bin Ebubekir'in oğlu Mehmed ile yaşlarının küçüklüğü sebebiyle mehr-i muaccel ve müeccel tesmiyesiyle şahitler huzurunda velâyet ile evlendirilmişlerdir. O sırada başka bir yerde olan Arnavud Ahmed, kendisi bulunmadığından bu akdi feshetmek isteyerek diğer Ahmed'den davacı olmuştur. Fakat

⁶⁹¹ Galata 494 No'lu ŞS, 3b/15.

⁶⁹² Galata 494 No'lu ŞS, 47a/4.

⁶⁹³ Galata 494 No'lu ŞS, 5b/12.

⁶⁹⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 31a/6.

⁶⁹⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 45a/5.

mahkeme bu isteğinin *takrîr-i meşrûh üzere sahîha ve mu'tebere* olmadığını öne sürerek davayı reddetmiştir.⁶⁹⁶

B. Mehir

Mehir, sözlükte ücret manasına gelir. Kur'an-ı Kerim'de mehir manasında ecrin cemisi olarak "ücûr", "ferîza", "saduka" (c. sadukât) kelimeleri de geçmektedir.⁶⁹⁷ Istılâhî olarak da müslüman bir erkeğin nikâh akdinde kadına şer'î bir hak olarak verdiği mal ya da paradır.⁶⁹⁸

*Kadınlara mehirlerini gönül rızası ile (cömertçe) verin; eğer gönül hoşluğu ile o mehrin bir kısmını size bağışarlarsa onu da afiyetle yeyin.*⁶⁹⁹

*Bunlardan başkasını [haram kılınanlar dışında], namuslu olmak ve zina etmemek üzere mallarınızla (mehirlerini vererek) istemeniz size helâl kilindi. Onlardan faydalanmanıza karşılık kararlaştırılmış olan mehirlerini verin. Mehir kesiminden sonra (bir miktar indirim için) karşılıklı anlaşmanızda size günah yoktur. Şüphesiz Allah ilim ve hikmet sahibidir.*⁷⁰⁰

Üstteki ayetlerden anladığımıza göre mehir kadın için şer'an konulmuş bir haktır.

Kadının hakkını korumaya yönelik bir kurum olan mehrin aile hayatındaki faydalarını şöyle sıralayabiliriz:

- Erkeklerin kadınlara koruyucu destek olduğunu hatırlamak
- Yeni bir hayata başlayan bir kadını destekleyerek malî yönden rahatlatmak.
- Nimetin külfetsiz olmadığını, evliliğin de bir takım külfetleri olduğunu hatırlatmak.

⁶⁹⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 11b/11.

⁶⁹⁷ M. Akif Aydın, "Mehir" *DİA*, XXVIII, 389.

⁶⁹⁸ Celal Yıldırım, *Kaynaklarıyla İslam Fikhi*, II, 491.

⁶⁹⁹ Nisa, 4.

⁷⁰⁰ Nisa, 24.

-Mehrin bir yardım değil, dinî bir hak olduğuna, kadının bu hususta eziklik duymaması gerektiğine, hakların karşılıklı manaları olduğuna açıklık getirmek.

-Erkeğin keyfî olarak eşini boşamasına mani olmak.⁷⁰¹

İslam hukukunda genellikle nikâh kıyılması sırasında mehir belirlenir ve ödemesi konusunda da anlaşılır, icabında yazıya geçirilir. Bu tür mehre *mehr-i müsemmâ* adı verilir. Eğer nikâh akdinde mehir bir şekilde belirtilmemiş olsa da kadın mehri hak etmektedir. Bu durumda ortada mehir-i müsemmâ olmadığından kadının mehri, çevresindeki dengi kadınlara ödenen mehirdir, yani *mehr-i misldir*.⁷⁰² Tezimize konu olan defterde mehir tesmiyesinin olmadığı bazı nikâhların olduğuna rastlasak da⁷⁰³; çoğunlukla nikâh akidlerinde mehir belirlendiğini görüyoruz. Hüccetlerde nikâh kayıtları kalıplaşmış bir şekilde birbirine benzer lafızlarla yazılmıştır. Örnek bir evlilik kaydı şöyledir:

“...ben nefsimi bin akçe mehir-i müeccel tesmiyesiyle işbû târîh-i kitâb günü ya mahzar-ı şuhûdda tezvîc ü tenkîh eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer tezevvüc ü kabûl eyledi...”

Mehrin tamamı nikâh anında ödenebileceği gibi ödemesi sonraya da bırakılabilir. Peşin olarak ödenen mehre *mehr-i mu‘accel*; ödemesi zamana bırakılan mehre ise *mehr-i müeccel* denir.⁷⁰⁴ Aşağıda tablomuzda görüleceği üzere defterdeki kayıtların neredeyse tamamında sadece müeccel mehir zikredilmiştir. Bu duruma göre nikâh akidlerinde yoksa mu‘accel mehirin kararlaştırılmadığı anlaşılmaktadır. Ancak boşama kayıtlarında olmaması nikâhta belirtilmediğine delil olamaz. Muhtemeldir ki mehir-i mu‘accel zifaktan önce ödenmiş ve borç kalmamıştır. Nitekim üstte de zikrettiğimiz bir kayıta, mehir-i mu‘accelini ödediği halde eşinin zevcine itaat etmemesi şikâyet konusu olmuştur.

İncelediğimiz defterde müslümanlar gibi gayr-i müslimlerin de mehir belirledikleri, tatlîk sonunda mehre hak kazandığı ve bu hakkını mahkemece aradığını

⁷⁰¹ Yıldırım, *İslam Fıkhı*, II, 492.

⁷⁰² Aydın, “Mehir” *DİA*, XXVIII, 389-390.

⁷⁰³ *Galata 494 No’lu ŞS*, 30a/1; 33b/11.

⁷⁰⁴ Aydın, “Mehir” *DİA*, XXVIII, 390.

görüyoruz. Mesela Galata Sultan Bayezid Mahallesi'nde yaşayan Mariye bint-i Nikola, zevc-i mutlağı Tanaş veled-i Yanaki ile olan davasında “*merküm Tanaş zevcim iken on beş gün mukaddem beni tatlik etmekle zimmetinde mütekarrir ve ma'kūdun aleyh olan on altı gurûş mehr-i müeccelimi bana vermemekle halen taleb ederim*” diyerek dava etmiş ve sonuçta davayı kazanarak Tanaş'a mehri ödemesi tenbih olunmuştur.⁷⁰⁵

Bazen kadın kendi isteğiyle mehir bedelini kocasına hibe eder.⁷⁰⁶ Bu duruma sebep olarak kocanın mehri ödemeyecek olması düşünülebilir. Örneğin, Galata'da Câmi'-i Kebîr Mahallesi'nde oturan Zeyneb bint-i Abdullah kocası Halil Beşe'ye 1200 akçelik mehr-i müeccelinin 1000 akçesini hibe etmiştir.

İncelediğimiz defterde mehir miktarlarını genelde üç tür kayıta görmekteyiz. Bunlar, nikâh akdi, talak ve muhâlaa kayıtlarıdır. Bunların yanında Hibe kayıtlarında da mehir miktarlarına rastlıyoruz.

İncelediğimiz kayıtlarda görülen mehir miktarları çeşitlidir. Bunda şahısların zenginliği, kadının güzelliği gibi hususların etkili olduğu muhakkaktır. Kayıtlarda gördüğümüz en yüksek mehir miktarı 500 kuruştur ki ortalama mehir miktarının 10 katı civarında yani bir ev fiyatı seviyesindedir. 500 kuruş mehir belirlenen nikâh akdi, gayr-i Müslimler arasındadır. Buradan şahsın zengin olduğunu çıkarabiliriz. Bundan sonra en yüksek kayıt 100 kuruş mehirdir.

En düşük mehirler ise, 5 - 6 kuruş, 8 kuruş 10 para ve 500 akçe'dir. (1 kuruş 120 akçe hesabından 4 kuruş civarı olduğunu anlıyoruz.) 7 defa, 10 kuruşluk (biri 1200 Akçe); 2 defa 15; birer defa 11, 13 ve 16 kuruşluk mehir tesmiyesine rastlıyoruz. Çoğunlukla 25-50 kuruş arası mehir belirlenmiştir.

Tablo- 2 Defterde Geçen Mehir Miktarları		
Dava Kaydı	Mehr-i Müeccel	Mehr-i Mu'accel

⁷⁰⁵ Galata 494 No'lu ŞS,15a/13.

⁷⁰⁶ Galata 494 No'lu ŞS,40a/5; 37b/6.

Nikâh Akdi ⁷⁰⁷	25 Kuruş	Belirtilmemiş
Nikâh Akdi ⁷⁰⁸	500 Akçe	Belirtilmemiş
Nikâh Akdi ⁷⁰⁹	3000 Akçe	Belirtilmemiş
Nikâh Akdi ⁷¹⁰	1000 Akçe	Belirtilmemiş
Nikâh Akdi ⁷¹¹	3000 Akçe	Belirtilmemiş
Nikâh Akdi ⁷¹²	500 Kuruş	Belirtilmemiş
Nikâh Akdi ⁷¹³	20 Kuruş	Belirtilmemiş
Talak ⁷¹⁴	16 kuruş	Belirtilmemiş
Talak ⁷¹⁵	50 kuruş	Belirtilmemiş
Talak ⁷¹⁶	35 Kuruş	Belirtilmemiş
Talak ⁷¹⁷	30 kuruş	Belirtilmemiş
Talak ⁷¹⁸	25 Kuruş	Belirtilmemiş
Talak ⁷¹⁹	25 kuruş	Belirtilmemiş
Talak ⁷²⁰	15 kuruş	Belirtilmemiş

⁷⁰⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 32b/10.

⁷⁰⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 29b/5.

⁷⁰⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 38a/1.

⁷¹⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 38b/5.

⁷¹¹ Galata 494 No'lu ŞS, 27b/9.

⁷¹² Galata 494 No'lu ŞS, 30b/7.

⁷¹³ Galata 494 No'lu ŞS, 45a/2.

⁷¹⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 15b/13.

⁷¹⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 34b/9.

⁷¹⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 4b/17.

⁷¹⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 29a/4.

⁷¹⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 7a/6.

⁷¹⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 33b/6.

⁷²⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 41a/1.

Talak ⁷²¹	15 kuruş	Belirtilmemiş
Talak ⁷²²	10 kuruş	Belirtilmemiş
Talak ⁷²³	10 kuruş	Belirtilmemiş
Talak ⁷²⁴	10 kuruş	Belirtilmemiş
Talak ⁷²⁵	10 kuruş	Belirtilmemiş
Talak ⁷²⁶	8 Kuruş 10 Para	Belirtilmemiş
Talak ⁷²⁷	10 kuruş	Belirtilmemiş
Talak ⁷²⁸	5 kuruş	Belirtilmemiş
Talak ⁷²⁹	6000 Akçe	Belirtilmemiş
Talak ⁷³⁰	1000 Akçe	Belirtilmemiş
Muhâla‘a Kaydı ⁷³¹	100 Kuruş	Belirtilmemiş
Muhâla‘a Kaydı ⁷³²	50 Kuruş	Belirtilmemiş
Muhâla‘a Kaydı ⁷³³	50 Kuruş	Belirtilmemiş
Muhâla‘a Kaydı ⁷³⁴	40 Kuruş	60 Kuruş

⁷²¹ Galata 494 No’lu ŞS, 27b/11.

⁷²² Galata 494 No’lu ŞS, 30a/4.

⁷²³ Galata 494 No’lu ŞS, 12b/6.

⁷²⁴ Galata 494 No’lu ŞS, 35b/5.

⁷²⁵ Galata 494 No’lu ŞS, 26b/4.

⁷²⁶ Galata 494 No’lu ŞS, 7a/6.

⁷²⁷ Galata 494 No’lu ŞS, 24a/4.

⁷²⁸ Galata 494 No’lu ŞS, 27b/11.

⁷²⁹ Galata 494 No’lu ŞS, 29b/5.

⁷³⁰ Galata 494 No’lu ŞS, 34b/7.

⁷³¹ Galata 494 No’lu ŞS, 40b/6.

⁷³² Galata 494 No’lu ŞS, 33a/5.

⁷³³ Galata 494 No’lu ŞS, 48b/7.

⁷³⁴ Galata 494 No’lu ŞS, 34a/3.

Muhâla‘a Kaydı ⁷³⁵	25 Kuruş	Belirtilmemiş
Muhâla‘a Kaydı ⁷³⁶	25 Kuruş	Belirtilmemiş
Muhâla‘a Kaydı ⁷³⁷	30 Kuruş	Belirtilmemiş
Muhâla‘a Kaydı ⁷³⁸	30 Kuruş	Belirtilmemiş
Muhâla‘a Kaydı ⁷³⁹	13 Kuruş	13 Kuruş
Muhâla‘a Kaydı ⁷⁴⁰	6 Kuruş	Belirtilmemiş
Muhâla‘a Kaydı ⁷⁴¹	3000 Akçe	Belirtilmemiş
Muhâla‘a Kaydı ⁷⁴²	2000 Akçe	Belirtilmemiş
Muhâla‘a Kaydı ⁷⁴³	2000 Akçe	Belirtilmemiş
Muhâla‘a Kaydı ⁷⁴⁴	70 Kuruş	Belirtilmemiş
Muhâla‘a Kaydı ⁷⁴⁵	30 Kuruş	Belirtilmemiş
Muhâla‘a Kaydı ⁷⁴⁶	10 Kuruş	Belirtilmemiş
Muhâla‘a Kaydı ⁷⁴⁷	30 Kuruş	Belirtilmemiş
Muhâla‘a Kaydı ⁷⁴⁸	50 Kuruş	Belirtilmemiş

⁷³⁵ Galata 494 No’lu ŞS, 41a/2.

⁷³⁶ Galata 494 No’lu ŞS, 40a/4.

⁷³⁷ Galata 494 No’lu ŞS, 34a/1.

⁷³⁸ Galata 494 No’lu ŞS, 36b/4.

⁷³⁹ Galata 494 No’lu ŞS, 32a/2.

⁷⁴⁰ Galata 494 No’lu ŞS, 40a/2.

⁷⁴¹ Galata 494 No’lu ŞS, 49a/3.

⁷⁴² Galata 494 No’lu ŞS, 29b/6.

⁷⁴³ Galata 494 No’lu ŞS, 40b/7.

⁷⁴⁴ Galata 494 No’lu ŞS, 43a/3.

⁷⁴⁵ Galata 494 No’lu ŞS, 45a/5.

⁷⁴⁶ Galata 494 No’lu ŞS, 40b/8.

⁷⁴⁷ Galata 494 No’lu ŞS, 32a/4.

⁷⁴⁸ Galata 494 No’lu ŞS, 34a/2.

Muhâla‘a Kaydı ⁷⁴⁹	11 Kuruş	Belirtilmemiş
Muhâla‘a Kaydı ⁷⁵⁰	25 Kuruş	Belirtilmemiş
Muhâla‘a Kaydı ⁷⁵¹	60 Kuruş	Belirtilmemiş
Vesâyet Kaydı ⁷⁵²	100 Kuruş	Belirtilmemiş
Hibe Kaydı ⁷⁵³	1200 Akçe	Belirtilmemiş
Nafaka Şikayeti ⁷⁵⁴	60 Kuruş	Belirtilmemiş

C. Evliliğin Sona Ermesi

İslam Hukukuna göre sahih bir nikâh dört şekilde sona ermektedir. Boşama, muhâla‘a, hâkimin ayırması ve ölüm. İncelediğimiz defterde nikâhı sonlandıran durumlardan talak ve muhâla‘a kayıtlarını görüyoruz.

1) Talak

Talak, sözlükte boşamak, boşanmak, salıvermek, terk etmek manalarına gelirken ıstılâhî olarak evlilik bağıını çözmek, nikâh kaydını belli lafızlarla kaldırmak demektir. Talakın şartları, zevcin talağa ehil olması ve zevcenin sahih bir nikâhla evlenmiş bulunmasıdır.⁷⁵⁵

Talak, sünnete uygun olup olmamasına göre “sünnî” ve “bid‘î”; yeni bir nikâh gerekip gerekmediğine göre “ric‘î” ve “bâin” olarak isimlendirilirler.⁷⁵⁶ Defterde bazı boşama kayıtlarında talağın bâinen olduğu da belirtilir.⁷⁵⁷

⁷⁴⁹ Galata 494 No‘lu ŞS, 47a/6.

⁷⁵⁰ Galata 494 No‘lu ŞS, 46b/6.

⁷⁵¹ Galata 494 No‘lu ŞS, 43b/6.

⁷⁵² Galata 494 No‘lu ŞS, 37b/6.

⁷⁵³ Galata 494 No‘lu ŞS, 40a/5.

⁷⁵⁴ Galata 494 No‘lu ŞS, 47a/4.

⁷⁵⁵ Yıldırım, *İslam Fikhi*, III, 22.

⁷⁵⁶ Bilmen, *Istılahat*, II, 175Yıldırım, *İslam Fikhi*, III, 23.

Evlilik kurumu bir toplumun yapı taşını oluşturduğundan İslam, aileye tarafeynin karşılıklı hakları ve manevi bağları açısından önem verir. “*Vaktiyle siz birbirinizle haşır-neşir olduğunuz ve onlar sizden sağlam bir teminat almış olduğu halde onu nasıl geri alırsınız!*”⁷⁵⁸ ayeti bu durumu vurgulamaktadır. Peygamber Efendimiz boşanmanın haram olmadığını anlatırken dahi sevimsiz olduğunu özellikle vurgulamıştır.⁷⁵⁹

İncelediğimiz Galata Şer‘iyye Sicilinde talak kayıtlarına da rastlıyoruz. Bu kayıtlar, kocası tarafından boşanmış kadınların mahkeme marifetiyle hakkı olan mehir, nafaka-i iddet ve meûnet-i süknâsını alabilmek için açılan davalardır. Örneğin, Galata’da Kara Mustafa Paşa Mahallesi’nde sâkine Hatice bint-i Abdullah mahkemede zevc-i mutlağı Hasan Beşe bin Mehmed’den hakkını istemiştir. Bu davada kadın mahkeme huzurunda alacağını teslim almış ve karşılıklı olarak birbirlerinin zimmetlerini de ibra etmişlerdir. Davanın süreci şu şekilde işlemiştir:

“...*Mezbûr Hasan Beşe zevcim iken beni târîh-i kitâbet günü tatlık etmekle zimmetinde mütekarrir ve ma’kûdun aleyh olan yirmi beş gurûş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma’lûmem ve meûnet-i süknâm içûn bi’t-terâzî ta’yîn olunan beş gurûş ki cem’an otuz gurûşu işbû meclis-i şer‘de bana tamamen def’ u teslîm ben dahî ahz u kabz edüb hukûk-ı zevciyyete müte’allika âmme-i da’vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb...*”⁷⁶⁰

Defterde gayr-i müslimlerin de tatlık sonunda mehre hak kazandığı ve bu hakkını mahkemece aradığını görüyoruz. Mesela Galata Sultan Bayezid Mahallesi’nde yaşayan Mariye bint-i Nikola, zevc-i mutlağı Tanaş veled-i Yanaki ile olan davasında “*merkûm Tanaş zevcim iken on beş gün mukaddem beni tatlık etmekle zimmetinde mütekarrir ve ma’kûdun aleyh olan on altı gurûş mehr-i müeccelimi bana vermemekle halen taleb ederim*” diyerek dava etmiş ve sonuçta davayı kazanarak Tanaş’a mehri

⁷⁵⁷ Örnek olarak; *Galata 494 No’lu ŞS*, 27b/11.

⁷⁵⁸ Nisa, 21.

⁷⁵⁹ “Allah katında helalin en sevilmeyeni talaktır.” (Edû Dâvûd, “Talak”, 3)

⁷⁶⁰ *Galata 494 No’lu ŞS*, 33b/6.

ödemesi tenbih olunmuştur.⁷⁶¹ Üstteki kaydın aksine burada paranın ödendiğine dair bir hüküm olmasa da mahkeme kararına binâen sonra ödendiği anlaşılmaktadır.

Boşanan kadınlar mehir ve iddetin yanında meûnet-i süknâyâ yani iddet müddetince mesken hakkına da sahip olur. Bu talak ister bâin ister ric'î olsun kadının mesken hakkı tahakkuk eder.⁷⁶²

2) Muhâlaa

Sözlükte, sökmek, elbiseyi çıkarmak, soyunmak manasına gelen hul' kelimesi⁷⁶³; istilâhî olarak kadının kocasına mal vererek kendisini serbest bıraktırmasıdır. Bunun sonucunda bâin talak vuku bulmuş olur.⁷⁶⁴ Muhâlaa'nın caiz olduğunun delili şu ayettir:

“Siz de karı ile kocanın, Allah'ın sınırlarını, hakkıyla muhafaza etmelerinden kuşkuya düşerseniz, kadının (erkeğe) fidiye vermesinde her iki taraf için de sakınca yoktur. Bu söylenenler Allah'ın koyduğu sınırlardır.”⁷⁶⁵

İslam, evliliği teşvik etmiş ve boşanmayı kerih görmüştür. Bunun yanında evliliğin çekilmez hale gelmesi, birlikte yaşama imkanının kalmadığı durumlarda evliliğin sona erdirilmesine de cevaz verilmiştir. Böyle bir halde koca veya kendisine talak hakkı verilmiş kadın evliliği tek taraflı bitirebilir. Talak yetkisini almayan kadın için boşanma yolu muhâlaa ya da mahkeme kararı ile tefriktir. Hz. Peygamber, gerek mühim bir sebebe dayanmadan karısını boşayan erkeğin, gerekse haklı bir sebep olmadan boşanma isteyen kadının bu hareketinin uhrevi sorumluluğu mucib olduğunu belirtmiştir.⁷⁶⁶

⁷⁶¹ Galata 494 No'lu ŞS,15a/13.

⁷⁶² Abdullah b. Mahmud el-Mavsîfî, *el-İhtiyâr Li-Ta'lîl'l-Muhtâr*, trc. Mehmet Keskin, İstanbul 2005, III, 253.

⁷⁶³ Fahrettin Atar, “Muhâlea”, *DİA*, XXX, 399.

⁷⁶⁴ el-Mavsîfî, *el-İhtiyâr*, III, 184-185.

⁷⁶⁵ Bakara, 229.

⁷⁶⁶ Atar, “Muhâlea”, *DİA*, XXX, 399.

Geçimsizlik erkek tarafından kaynaklanıyorsa boşama karşılığında kadından bir mal alması mekruhtur. Huzursuzluğun kaynağı kadın ise, erkeğin ona verdiği mehirden fazlasını alması meşru olmaz.⁷⁶⁷

İncelediğimiz defterdeki muhâlaa kayıtlarında tarafeyn arasındaki hoşnutsuz durum “*mezbûr zevcim olub beynimizde adem-i hüsn-i mu‘âşeretden nâşî ben hul‘a tâlibe ve râğibe olduğum ecilden*” ya da “*beynimizde hüsn-i mu‘âşeretimiz olmamağla*” gibi cümlelerle ifade edilmektedir.

Defterimizde incelediğimiz muhalaa kayıtlarında kadınlar çoğunlukla mehir ve iddet nafakalarını alırlarken, meûneti süknâlarını kendileri üstlenmiş ve bu şekilde ayrılmışlardır.

Bir kayıтта ayılmak isteyen taraf yani zevce bu anlaşmanın karşılığında kocasına 25 kuruş ücret ödemektedir.⁷⁶⁸ Diğer bir kayıтта kadın mehr-i muâccelinin yarısı olan 6,5 kuruşu teslim etmektedir.⁷⁶⁹

Defterde muhâlaa kayıtları kalıplaşmış bir şekilde benzer lafızlarla yazılmıştır. Bir hul’ davasının seyri şu şekilde olmaktadır:

Mahkemeye hul’ için başvuran kadın, kocası “*mezbûrun zimmetinde mütekarrir ve ma‘kûdun aleyh olan gurûş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma‘lûmem üzerlerine ve meûnet-i süknâm dahî kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr ile muhâla‘a-i sahîha-i şer‘iyye ile hul’ olduğumda*” şeklinde takririni verdikten sonra; zevc-i muhalii “*dahî ber-vech-i muharrer hul‘-i mezbûru ba‘de‘l-kabûl*” üzerine “*hukûk-i zevciyyete ibtidâ-i zevciyyetden târîh-i kitâba bi‘l-cümle beynlerinde cereyan eden ahz u i‘tâ ve mu‘âmelât-ı şettâ ve hukûk-i sâire-i şer‘iyyeye müte‘allika âmme-i da‘vâdan*” karşılıklı zimmetlerini ibra ederler. Böylece taraflar arasındaki nikâh bağı sona erer.

⁷⁶⁷ el-Mavsılî, *el-İhtiyâr*, III, 186. Bu görüşler sırasıyla Nisa, 20. ve Bakara, 229. ayetlere dayanmaktadır.

⁷⁶⁸ *Galata 494 No‘lu ŞS*, 40b/6.

⁷⁶⁹ *Galata 494 No‘lu ŞS*, 32a/2.

D. Evliliğin Sona Ermesinin Neticeleri

1) İddet

Sözlükte saymak, sayılan şeyin miktarı, aded manalarına gelen “iddet” bir fıkıh terimi olarak evliliğin herhangi bir sebeble sona ermesi durumunda kadının beklemek zorunda olduğu süreyi ifade eder.⁷⁷⁰

Aslında iddet hem kadınlar hem de erkekler için belirli hükümler koymaktadır. Fakat erkekler için evlilik yasağı belli şartlarda devreye girer. Bir erkek, nikah bağı tamamıyla kopmadığından boşadığı kadının teyzesi, halası veya kardeşiyle iddet süresince evlenemez. Ayrıca dört karısı olup da birini boşayan erkek, iddet süresi geçmeden yeni bir kadınla nikahlanamaz.⁷⁷¹

Evliliğin bitirilmesiyle özellikle kadına getirilen iddet mükellefiyeti ilk bakışta sadece kadının hamile olup olmamasının anlaşılması için konduğunu düşündürebilir. Bunun yanında, taraflara yeniden düşünme fırsatı doğmakta, kadını etrafında oluşabilecek kötü zandan kurtarma, ölüm iddetiyse kadının kocasının hatırasına saygı duyma, kadının yeni hayata, olacaksa yeni bir evliliğe psikolojik olarak hazırlama gibi birçok amaç ve hikmet taşır.⁷⁷²

İddet, sona erme sebebine göre ikiye ayrılır.

Ölüm İddeti: Kocasını ölen bir kadın hamile değilse dört ay on gün bekler. Bu hüküm Bakara Sûresindeki “Sizden vefât edenlerin geride bıraktıkları zevceleri evlenmeden dört ay on gün beklerler.”⁷⁷³ ayetine göredir.

Kocasını ölen kadın eğer hamile ise “*Hamile olanların bekleme süresi doğum yapmalarındır*”⁷⁷⁴ ayetine göre doğum yapıncaya kadar iddet bekler.

⁷⁷⁰ H.İbrahim Acar, “İddet”, *DİA*, XXI, 466.

⁷⁷¹ Yıldırım, *İslam Fıkhı*, III, 114.

⁷⁷² Acar, “İddet”, *DİA*, XXI, 467.

⁷⁷³ Bakara, 234.

⁷⁷⁴ Talak, 4.

Boşanma veya Fesih İddeti: Boşanmış ya da nikah akdindeki bir eksiklik sebebiyle nikahı feshedilmiş kadınlar, eğer hamile ise üstte zikrettiğimiz ayetin emrine doğum yapana kadar beklerler.

Hamile olup hayız gören kadınlar, 3 hayız müddeti beklerler.⁷⁷⁵ Eğer boşanmış kadın hayızlı ise ay hali hesaba katılmadan üçüncü hayızın sonunda iddeti biter. Küçüklüğü ya da yaşlılığı sebebiyle hayız görmeyen kadınlar, iddet süresi olarak üç ay beklerler.⁷⁷⁶

İddet müddeti içinde kadınlar nafaka-i iddet ve meûnet-i süknâya hak kazanırlar. İncelediğimiz defterde boşama kayıtlarında boşanan kadınlar, mehirlerinin yanında iddet nafakalarını ve meûnet-i süknâlarını da istemişlerdir. Mesela 33b/6 kaydında boşanan Hatice bint-i Abdullah mahkemede sabık zevcinden 25 kuruş mehr-i müecceli yanında 5 kuruş da nafaka-i iddet-i ma'lûme ve meûnet-i süknâsı için almıştır.

Yine hamile olarak boşanan kadınlar da hamilelikleri süresince nafaka alırlardı. Mesela, Tophâne'de Firûz Ağa Mahallesi'nde oturan Havva bint-i Ali mahkemede *"mezbûr İsmail ile zevciyyet beynimizde kâime iken mezbûrun firâşından hâsıl ve batnında mevcûd hamlim olmağla vaz'-ı haml ile iddetim munkaziye oluncaya değin kendü nafakam içün mezbûr İsmail üzerine kâbel-i şer'den kader-i ma'rûf meblağ farz u takdîr olunmak matlûbumdur"* dediğinde hâkim tarafından kendisine günlük dörder para nafaka bağlanmıştır.⁷⁷⁷

2) Hidâne

Hidâne, sözlükte "bir şeyi yanına almak, çocuğu kucağına almak" manasına gelir. İstilâhî olarak ise, "İslam Hukuk'unda küçüğün ve bu hükümde olan kimselerin gerektiği şekilde büyütülüp yetiştirilmesi, koruyup gözetilmesi ve eğitilmesi amacıyla kanun koyucunun belli şahıslara tanıdığı hak, yetki ve sorumluluk"tur.

⁷⁷⁵ "Boşanmış kadınlar üç kar' süresi beklesinler." (Bakara, 228) Kar' kelimesine yüklenen manadan dolayı mezhepler arasında "üç temizlik" ya da "üç hayız" şeklindeki ihtilafı görüş meydana gelmiştir. El-Mavsîlî, *el-İhtiyâr*, III, 225.

⁷⁷⁶ Acar, "İddet", *DİA*, XXI, 468.

⁷⁷⁷ *Galata 494 No'lu ŞS*, 40a/1.

İslam'a göre doğumla birlikte küçükler üzerinde üç türlü velâyet doğar. Bunlar, küçüğün şahsına bağlı hakların kullanımı ile ilgili velâyet, mallarının idare ve korunmasına ait velâyet ve çocuğun bedenen ve ruhen sıhhatli bir şekilde yetiştirilmesine matuf velayettir. İşte bu üçüncü velâyet hidâne olarak ifade edilmektedir. Evliliğin bitmesinden sonra velâyetin babaya ve erkek tarafına ait olmasının yanında hidâne de anneye ve ailenin diğer kadın üyelerine ait olması çocuğun yetiştirilmesinde bir işbölümüne gidildiğini göstermektedir.⁷⁷⁸

Kural olarak, annenin evlilik süresi içinde hidâne için ücret alamayacağında ittifak vardır. Evlilik bittikten sonra hâdine, çocuğa bakma karşılığı bir ücret alma ve hatta yeni ev tuttuğu takdirde bu evinde ücretini talep etme hakkına sahiptir.⁷⁷⁹

Defterde incelediğimiz dava kayıtlarına göre çocuğa bakma görevi anneninindir. Kadın boşandığı kocasından çocuğunun bakımı, yemesi-içmesi için belli bir meblağ takdir edilmesini ister. Defterde kalıp cümlelerle adeta kendi dili oluşan iddet davaları şu şekilde cereyan eder:

Davacı anne *“mezbûr ile zevciyyet beynimizde kâime iken mezbûrun firâşından hâsıl ve benden mütevellid bi-hakkı'l-hidâne halen hacr u terbiyemde olan yaşında sağır oğlu/sağıre kızı nafaka ve kisveye muhtâc/e olmağla babası mezbûr üzerine kibel-i şer'den kader-i ma'rûf meblağ farz u takdîr olunmak matlûbundur dedikde”* baba da bu durumu tasdik eder. Ardından Hakim de *“mezbûr üzerine bi't-terâzî târîh-i kitâbdan beher yevm para farz u takdîr edüb meblağ-i mefrûz-i mezkûru sağır/e-i mezkûrun//mezkûrenin nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-i zarûriyesine harc u sarfa”* kaydıyla bir meblağ takdir ederek baba üzerine borcu tahakkuk ettirir. Hidâne hakkı günlük olarak takdir edilmektedir. Defterde bu durum “külli yevm” ve “beher yevm” kayıtlarıyla görülmektedir.

Bazı durumlarda kadın rızası ile bu hakkından vazgeçer ve çocuğunu başkasına bırakabilirdi. Mesela Yüncüzâde Mahallesi'nde oturan Şerîfe Ayişe bint-i Mehmed hul' olduktan sonra hacr u terbiyesinde bulunan 1,5 yaşındaki oğlu es-Seyyid Abdullah'ı

⁷⁷⁸ Ali Bardakoğlu, “Hidâne”, *DİA*, XVII, 467.

⁷⁷⁹ Bardakoğlu, “Hidâne”, *DİA*, XVII, 470.

rızasıyla kaynanası Âmine bint-i Abdullah'a bırakmıştır.⁷⁸⁰ Bir başka kayıttta ise Bedreddin Bey Mahallesi'nde sâkine Şerîfe Ümmü Gülsüm binti es-Seyyid İshak'm biten evliliğinden olan oğlu es-Seyyid Mehmed'in anneanesi Âyişe binti Mustafa'da olduğun görüyoruz. Ümmü Gülsüm'ün aynı zamanda hamile olduğu için çocuğu annesine bırakması muhtemeldir.⁷⁸¹

Çocukların belli yaşa geldiklerinde babalarına teslim edildiğini görüyoruz. 11 ve 7 yaşında olan iki erkek çocuğu anneleri taarfindan babalarına teslim edilmiştir.⁷⁸²

Babanın evladı için verdiği para tabiidir ki şahsın ekonomik durumuna göre değişmektedir. Tek bir ölçü yoktur.

Bazen belirlenen meblağın yetmediği ve bilahare Kadı huzurunda arttırıldığını görüyoruz. Defterde geçen bir kayda göre, evvela yevmî sekiz akçe takdir edilmiş olan nafaka, masraflara kifâyet etmediği gerekçesiyle annenin başvurusu üzerine on akçeye çıkartılmıştır.⁷⁸³

Yine bazı kayıtlarda çocuğun ihtiyacının çok acil olduğu belirtilir. Anne mahkemeye açtığı davasında çocuğunun “*nafaka ve kisve bahasına eşedd-i ihtiyâci*” olduğunu belirterek bir meblağ ister. Mahkeme bu isteği haklı bularak baba tarafından yevmi 16 akçe verilmesini karara bağlar.⁷⁸⁴

Defterde çocuğun nafakasını karşılamayı kendi uhdesine alan bir anneyi⁷⁸⁵ de görmekteyiz.

Tablo- 3 Mahkemece Tayin Edilen Hidâne Miktarları		
İki Erkek Kardeş	İki Ayda Toplam	33 Kuruş ⁷⁸⁶

⁷⁸⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 19b/10.

⁷⁸¹ Galata 494 No'lu ŞS, 21b/6.

⁷⁸² Galata 494 No'lu ŞS, 16b/17.

⁷⁸³ Galata 494 No'lu ŞS, 36b/5.

⁷⁸⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 49a/2.

⁷⁸⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 30a/1.

⁷⁸⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 16b/17.

2,5 Yaşında Erkek	Günlük	4 Para ⁷⁸⁷
Dört Yaşında Kız	Günlük	20 Akçe ⁷⁸⁸
İki Yaşında Kız	Günlük	3 Para ⁷⁸⁹
Üç Yaşında Kız	Günlük	5 Akçe ⁷⁹⁰
Küçük Kız Çocuğu	Günlük	8 Akçe sonra 10 Akçe ⁷⁹¹
Beş Günlük Erkek Çocuğu	Günlük	3 Para ⁷⁹²
Kız	Günlük	16 Akçe ⁷⁹³
4,5 Yaşında Erkek	Günlük	4 Para ⁷⁹⁴
Erkek Çocuğu	4 Senelik Toplam	108 Kuruş ⁷⁹⁵
11 ve 7 Yaşında İki Erkek	22 Ayda Toplam	66 Kuruş ⁷⁹⁶

3) Nafaka

Nafaka kelimesi sözlükte “harcamak, tüketmek” manasındaki infak masdarından türetilmiş olup, “azık, ihtiyaçların karşılanması amacıyla harcanan para” demektir.⁷⁹⁷ Nafaka kelimesi daha geniş bir anlamda olmakla birlikte biz burada evlilik ve buna bağlı olarak boşanma sonucunda hak edilen nafakayı işleyeceğiz.

Talak suresinde geçen ayetler erkeği nafaka ile yükümlü kılar:

⁷⁸⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 34a/4.

⁷⁸⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 34a/5.

⁷⁸⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 34b/11.

⁷⁹⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 39b/8.

⁷⁹¹ Galata 494 No'lu ŞS, 36b/5.

⁷⁹² Galata 494 No'lu ŞS, 48b/6.

⁷⁹³ Galata 494 No'lu ŞS, 49a/2.

⁷⁹⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 36a/3.

⁷⁹⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 10b/14.

⁷⁹⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 16b/17.

⁷⁹⁷ Celal Erbay, “Nafaka”, *DİA*, XXII, 282.

“Onları gücünüz ölçüsünde oturduğunuz yerin bir bölümünde oturtun, onları sıkıştırıp (gitmelerini sağlamak için) kendilerine zarar vermeye kalkışmayın. Eğer hâmile iseler, doğum yapıncaya kadar nafakalarını verin... İmkânı geniş olan, nafakayı imkânlarına göre versin; rızkı daralmış bulunan da Allah’ın kendisine verdiği kadarından nafaka ödesin. Allah hiç kimseyi verdiği imkândan fazlasıyla yükümlü kılmaz.”⁷⁹⁸

İslam hukukçularının ittifakına göre nafaka evlilik hukukunun gerektirdiği sonuçlardan biridir. Evlilik sona erdiğinde iddet nafakası ödenmesi hakkı, evliliği bitiren sebebe göre değişmektedir. Evlilik süresince erkek, hasta, fakir veya gaib de olsa nafaka borçlusudur; kadın ise zengin de olsa nafaka alacaklıdır.⁷⁹⁹ Eğer erkek eşinin nafakasını vermez ise kadının israf ve cimriliğe kaçmamak kaydıyla onun malından nafakasını alma hakkı vardır.⁸⁰⁰ Ayrıca erkek kadının kendi ailesinden başka kimsenin oturmadığı ayrı bir evde oturtmak zorundadır.⁸⁰¹

İncelediğimiz defterde kadınların evlilik süresince nafaka temininde büyük bir problemle karşılaşmıyoruz. Yalnız üstte de zikrettiğimiz bir davada infaktan mahrum kalmış ve başkasının evinde oturtulmuş kadının mehri muaccelini aldığı halde kocasına itaat etmediğini ve durumun mahkemeye intikal ettiğini görüyoruz.⁸⁰²

Ayrıca boşanma davalarında kadınlar *nafaka-i iddet*lerini almışlardır. Boşama kayıtlarında gördüğümüz kadarıyla çoğunlukla iddet nafakası belirtilmemiştir. İddetin müddeti belli olmadığı gibi, ne kadar masraf olacağı da kestirilememiş olabilir. Fakat boşanan kadın mahkemeye başvurduğunda mehri ile birlikte nafaka-i iddeti için de karşılıklı rıza ile belirlenmiş bir meblağ talep eder ve mahkemede alır.

“ gurûş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma'lûmem ve meûnet-i süknâm için bi't-terâzî ta'yîn olunan gurûş ki cem'an otuz gurûşu işbû meclis-i şer' de bana tamamen def' u teslîm ben dahî ahz u kabz edüb...”

⁷⁹⁸ Talak, 6-7.

⁷⁹⁹ Erbay, “Nafaka”, *DİA*, XXII, 282.

⁸⁰⁰ el-Mavsîlî, *el-İhtiyâr*, III, 242-243.

⁸⁰¹ el-Mavsîlî, *el-İhtiyâr*, III, 252.

⁸⁰² *Galata 494 No'lu ŞS*, 16b/10.

Ayrıca hamileliği süresince kadın günlük olarak belirlenen nafaka da almaktadır. Ancak bazen babanın eski eşinin istediği miktarı veremeyeceğini söyleyerek nafakayı düşürdüğü de vakidir. Mesela Kemankeş Kara Mustafa Paşa Mahallesinde oturan Hatice bint-i Abdullah, Hasan Beşe'den günlük dörder para istediği halde Hasan Beşe buna güç yetiremeyeceğini söyler. Nafaka da günlük üç paraya bağlanır.

Bağlanan nafakalara baktığımızda, boşama halinde nafaka belirli ve bir defada ödenmekte, hamile kadın için günlük belli bir miktar tayin edilmektedir. Tabloyu incelerken 1 kuruş = 40 para = 120 Akçe (1 Para= 3 Akçe) karşılaştırmasını hatırlatalım.

Tablo- 4 Mahkemece Tayin Edilen Nafaka Miktarları		
Nafaka Kaynağı	Zamanı	Meblağ
Boşama Nafakası ⁸⁰³	-	8 Kuruş
Boşama Nafakası ⁸⁰⁴	-	2 Kuruş
Boşama Nafakası ⁸⁰⁵	-	3 Kuruş
Boşama Nafakası ⁸⁰⁶	-	5 Kuruş
Boşama Nafakası ⁸⁰⁷	-	3 Kuruş
Boşama Nafakası ⁸⁰⁸	-	2 Kuruş
Boşama Nafakası ⁸⁰⁹	-	3 Kuruş
Boşama Nafakası ⁸¹⁰	-	4 Kuruş

⁸⁰³ Galata 494 No'lu ŞS, 29a/4.

⁸⁰⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 27b/11.

⁸⁰⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 30a/4.

⁸⁰⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 33b/6.

⁸⁰⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 41a/1.

⁸⁰⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 27b/11.

⁸⁰⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 41a/1.

⁸¹⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 24a/4.

Hamilelik Nafakası ⁸¹¹	Günlük	4 Para
Hamilelik Nafakası ⁸¹²	Günlük	3 Para
Hamilelik Nafakası ⁸¹³	Günlük	30 Akçe
Hamilelik Nafakası ⁸¹⁴	Günlük	8 Para
Hamilelik Nafakası ⁸¹⁵	Günlük	4 Para
Hamilelik Nafakası ⁸¹⁶	Günlük	4 Para
Hamilelik Nafakası ⁸¹⁷	Günlük	15 Paradan 5 ay 21 günde toplam 65 Kuruş
Hamilelik Nafakası ⁸¹⁸	Günlük	3 Para

⁸¹¹ Galata 494 No'lu ŞS, 37a/3.

⁸¹² Galata 494 No'lu ŞS, 41a/5.

⁸¹³ Galata 494 No'lu ŞS, 43b/4.

⁸¹⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 44a/5.

⁸¹⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 34a/6.

⁸¹⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 40a/1.

⁸¹⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 21b/6.

⁸¹⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 40b/9.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EKONOMİK HAYAT

I. İKTİSÂDÎ HAYATLA İLGİLİ İSTİLAHLAR

A. *Bey'* (*Mübâya'a*)⁸¹⁹

Bey, satma, satış, satın alma⁸²⁰, mübâya'a ise alış-veriş manalarına gelmektedir. Bey' bir şeyin bir şeye kaşlılık verilmesi, bir malı mal karşılığı değişmek olarak tarif edilmiştir.⁸²¹

Bey, mebi' itibarıyla dört kısma ayrılır. Bey'-i mutlak, bey'-i sarf, bey'-i mukâyaza ve bey'-i selem.⁸²² Malı mal ile değişmeye yani trampaya *mukâyaza*; malın bir semen⁸²³ yani ücret-bedel karşılığı satılmasına *bey'-i mutlak* ya da *bey'*; para bozdurmak gibi para-para şeklindeki mübadeleye *sarf* ve müecceli muaccele satmak şeklinde peşin para ile veresiye mal almaya da *selem* denmektedir.⁸²⁴

Bey'-i bât: Kesin satış demektir. Aslında bey' dediğimizde akla gelen budur. Bey' bi'l-vefâ ve bey' li'l-istiğlâl'den ayrılmak için kullanılmıştır.

⁸¹⁹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 2a/1; 4b/10; 11b/9; 11b/9; 17b/9; 18b/9; 13a/2; 13b/9; 19b/13; 27b/7; 27b/12; 30a/2; 30b/6; 32a/3; 32b/9; 33a/1; 34b/9; 35a/3; 35a/4; 35b/6; 36b/6; 37a/4; 37b/9; 38b/8; 39a/3; 40a/5; 40b/10; 40b/11; 42b/5; 44a/3; 44a/4; 44b/6; 46b/8; 47a/2; 47b/7; 49b/7.

⁸²⁰ Devellioğlu, *Lûgat*, s. 118.

⁸²¹ Bilmen, *İstilahat*, VI, 5; Zuhaylî, *İslam Fıkhi*, V, 219.

⁸²² Bilmen, *İstilahat*, VI, 5.

⁸²³ Semen, satılan bir şeyin bahası, karşılığı demek olup satış anında verilmez ise zimmete borç olarak kalır. Bilmen, *İstilahat*, VI, 9. İncelediğimiz defterde alım-satım sonucu meydana gelen bir çok borç semen olarak geçmektedir. 2a/4; 2a/7; 3a/5; 3a/7; 3b/14; 3b/16; 4a/2; 4a/6; 4b/11; 4b/12; 4b/14; 4b/16; 4b/18; 5b/14; 6a/5; 6a/10; 7a/5; 8a/4; 8a/6; 8a/7; 8a/9; 9a/4; 9a/11; 10a/6; 11a/3; 11a/2; 11a/6; 11a/5; 11a/7; 11a/8; 11b/10; 11b/12; 12a/2; 12a/5; 12b/10; 13a/3; 14a/5; 14b/10; 14b/13; 15a/1; 15a/2; 15a/3; 15a/4; 15a/6; 15a/7; 15b/9; 15b/12; 16a/1; 16a/2; 16a/3; 16a/4; 16a/9; 16b/11; 16b/12; 16b/14; 16b/16; 17a/1; 17a/2; 17a/7; 11a/7; 18a/1; 18a/8; 18b/10; 18b/13; 19b/6; 20a/2; 20a/6; 20a/9; 14a/5; 20b/12; 21b/17; 22a/1; 22b/8; 22b/9; 23a/6; 23a/7.

⁸²⁴ Bilmen, *İstilahat*, VI, 6-7; Tahsin Özcan, *Osmanlı Para Vakıfları Kanuni Dönemi Üsküdar Örneği*, Ankara 2003, s. 69-70.

Bey' bi'l-vefâ: Bir malı kararlaştırılan süre içerisinde bedelini iade ederek geri almak şartıyla yapılan satıştır.

Bey' li'l-istiğlâl: Bir kimsenin malı bizzat kendisi kiralamak üzere yapılan satıştır.⁸²⁵ Böylece şahıs satış karşılığı aldığı para ile ihtiyacını karşılayabilmekte fakat bunun yanında belli bir kira ile ikametini veya kullanımını sürdürebilmektedir.⁸²⁶

Sicillerde tesbit edilen uygulama örneklerinde bey'-i bât ile istiğlâl ya da vefâ usulü satış arasında yalnızca ismen fark olmaktadır. Hatta aynı şahsın yaptığı satış farklı kayıtlarla farklı isimlerle yer almaktadır. Bât işlemlerinde yine de mal kiralanmaktadır. Böylece farklı isimler taşımalarına rağmen bu farklı satış türleri uygulamada ayniyet arz etmektedir.⁸²⁷ İncelediğimiz defterde, özellikle bir vakfa akar olmak üzere yapılan ev satışlarında istiğlâl usulünü görüyoruz. Satış hüccetinde “*bey'-i bât-i sahîh-i şer'-î ile*” kaydı düşülmüş olsa da işlemin tarzı istiğlâl usûlüdür.

Bey akitleri tamamlanırken, taraflar o akitte gabn ve garar bulunmadığını karşılıklı olarak takid ederler ve karşılıklı birbirlerinin zimmetlerini ibra ederlerdi. Bu durum, dava kayıtlarında şu şekilde geçerdi:

“...*bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ-yı tâmm ile ibrâ vü iskât ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde...*”

Aksi halde satış konusu olan malda bulunan gabn ya da garar akiden dönülmesine yol açıyordu. İki davada *bey'-i mezbûr tağrîr ve gabn-ı fahişe mukarin olmağla* alıcı malını iade ve parasını geri istediğini görüyoruz.⁸²⁸

Bir kayıтта da eşyalar satılırken cihet-i karzdan doğan alacak ile takas yapılmış ve bey akdi tamamlanmıştır.⁸²⁹

⁸²⁵ Bilmen, *Istilahat*, VI, 7-8.

⁸²⁶ Özcan, *Para Vakıfları*, s.72

⁸²⁷ Özcan, *Para Vakıfları*, s.72

⁸²⁸ *Galata 494 No'lu ŞS*, 2a/1; 19b/13.

⁸²⁹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 30b/6. Benzer şekilde takasa konu olan bir işlem daha 17b/9 nolu kayıтта görülmektedir.

B. Deyn

Lügatta, belirli bir müddet sonunda ödenmek üzere faizli ve faizsiz olarak para demektir.⁸³⁰ Deyn mastar olarak, ödünç almak-vermek, emir ve itaat altına almak, ceza ve mükafatta mukabelede bulunmak; isim olarak ise ödünç, satılan malın bedeli (semen) ve hazırda bulunmayan şey manalarını karşılar. İstılahta ise kişinin zimmetinde sabit olan borcu ifade eder. Buna bağlı olarak alacaklıya dâyin, borçluya medîn ve medyûn denmektedir.⁸³¹

Borcunu ödemeyenlerin Galata Zindanına atılıp borcunu ödeyene kadar hapsedildiğini görmekteyiz. Lakin, iflas edip borcunu ödemeye güç yetiremeyenlerin hapiste kalmalarına da razı olunmamaktaydı. Burada malî bir borcun cezasının bedene çektirilmediğini anlıyoruz.

Mustafa ibn-i İsmail adlı şahsa olan 72 kuruşluk borcu üzerine 6,5 aydır Galata Zindanı'nda mahbus bulunan Manuk veled-i Bağadır, arzuhalinde iflas ettiğini ve giydiği eski elbisesi dışında mal sayılabilecek hiçbir şeyi olmadığını söyleyerek borcunu ödemeye gücü yetmediğini belirtmiştir. Davacı vekîli Hüseyin Beşe bin Hasan'ın davalının serveti olduğunu isbat edememesi üzerine Manuk ise müdde'âsını es-Seyyid Süleyman bin es-Seyyid Ahmed ve Ali bin Ahmed ve Ahmed Ağa bin el-Hâc Mustafa şehâdetleriyle isbat etmiştir. Bunun üzerine Mahkeme, *zimmî-i merkûmun yesârî sâbit olmadıkça habsi meşrû' olmaz* diyerek Manuk'un habisten çıkarılmasına karar vermiştir.⁸³²

C. Emanet⁸³³

Emanet, lügatta emin olmak manasına gelmektedir. Fıkhî istılahda ise, emin sayılan veya ittihaz edilen kimsenin yanında başkasına ait bulunan maldır.⁸³⁴ Bir malı, parayı emanet ihtiyacı her zaman ortaya çıkmaktadır. Mühim olan güvenilir insanı

⁸³⁰ Şemseddin Sami, *Kâmûs*, s. 645.

⁸³¹ M. Akif Aydın, "Deyn", *DİA*, IX, 266.

⁸³² *Galata 494 No'lu ŞS*, 22a/5.

⁸³³ *Galata 494 No'lu ŞS*, 14b/12; 21b/5; 34a/3; 21b/5.

⁸³⁴ Bilmen, *Istılahat*, IV, 144.

bulmaktır. Bazen emanet verilen kimse emanete riayet edememiştir. Geri istendiğinde vermekten kaçınmıştır. İncelediğimiz defterde buna benzer davalara rastlıyoruz.

Mesela gemi reislerinden Mehmed bin Ebubekir, es-Seyyid Ömer Efendi'nin kendisine Mehmed yediyle emaneten verdiği balık ağını geri vermediğini söyleyerek malının idesini istemiş ve mahkemece haklı bulunmuştur.⁸³⁵

Yine emanetle ilgili görülen bir davanın seyri şöyledir. Sefine yazıcılarından Mehmed bin Ebubekir, 16 kuruş kıymetli kılıcını Tüccar İsmail Beşe bin Ali'ye *bi-tarîk'il-emâne* vermiş ve halen kılıç onun elinde olduğunu belirterek kılıcını geri istemiştir. Kılıcın kendisinde olduğunu kabul eden İsmail Beşe, kılıcı 18 Kuruşa satın aldığı iddia etmişse de davasını ispatlayamamış ve mahkemece kılıcı Mehmed Yazıcı'ya geri vermesi tenbih olunmuştur.⁸³⁶

Bazen emanet eden şahıs davasından *meccânen fâriğ* oluyordu. Mesela Ali bin Ahmed zevcesi Fatımâ bint-i Ali'ye emanet olarak verdiği 150 kuruş ile 150 kuruşluk keten ve eşyasından nühas mangal, 30 sahan, 10 tencere, 2 kazan, serdi sandık, tepsi ve bir şalvarını talep ettiği davadan kendiliğinden ferağ ve zevcesinin zimmetini ibra etmiştir.⁸³⁷

Bir kayıta da, Kalyoncu Kıbrıslı Ahmed Beşe bin İbrahim'in kardeşi Kalyoncu Osman Beşe vefat etmiş ve terekesini Sultan gemilerinden bir Karavele kaptanı olan Mehmed Arif Kapudan emaneten almıştır. Terekeden harç ve masraflar çıkarıldıktan sonra geri kalan 55,5 kuruşu Ahmet Beşe'ye teslim etmiş ve taraflar karşılıklı birbirlerinin zimmetlerini ibra etmişlerdir.⁸³⁸

Emanet kayıtlarından üçü denizcilerle ilgilidir. İlk ikisinde sefine reîsi ve sefine yazıcısı mallarını birine emanet etmektedir. 3. kayda yani terekenin emaneten alındığına da bakarsak her üç kayıta emanet sahiplerinin seferde olduklarını düşünmek mümkündür.

⁸³⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 7a/7.

⁸³⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 14b/12.

⁸³⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 10b/15.

⁸³⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 39a/5.

D. Hacr (Vasî Nasbı)

Sözlükte men, tazyik, haram manasına gelen hacr, sahibini çirkin kötü işlerden koruduğu için akla da denmiştir. İstilahî olarak bir muayyen şahsı kavli tasarruflardan men etmektir. Bu şahsın yaptığı tasarruflar hükümsüz ve gayr-i nâfiz olur.

Hacr-i kavi, bir kimseyi asl-i tasarruftan menetmektir. Mecnun ve gayr-i mümeyyiz çocuğun bey, icar, nikâh, talak gibi işlemlerden men olması gibi. Bu gibilerin tasarrufları asla sabit olmaz.

Hacr-i mütevassıt, bir şahsın kavli tasarrufunu nefazı itibariyle menetmektir. Ma'tûh ile mümeyyiz çocuğun zararına olan tasarrufları bu minvalde değerlendirilir.

Hacr-i zaiif, ise bir şahsın kavli tasarrufunun vasfının vasfını yani nefazının tahakkukunu menetmektir. Hacı izale edip mehcûra müsaade etmeğe de fekk-i hacr denmektedir.⁸³⁹

İncelediğimiz defterde bunaklığı yüzünden malî tasarrufu engellenen ve malını gözetmesi için vasî tayin edilmiş birini görmekteyiz.

Surûrî Efendi Mahallesi'nde oturan ma'tûh Za'îm Mehmed Ağa'nın *emvâl ü eşyâsını hıfz u hirâset ve umûrunu ru'yete bâ-hüccet-i şer'iyeye vasî nasb olunan mahalle-i mezbûre ahâlisinden es-Seyyid Mustafa bin Hasan* evvela Mehmed Ağa'nın eşyalarının bir listesini çıkarıp mahkemece kaydettirmiştir.⁸⁴⁰ Hemen ardındaki kayıta ise bu vasî tayininin mahalleli tarafından muvafakat aldığını görüyoruz. Mehmed Ağa'nın hanımı Emetullah bint-i Abdullah ve amcasının oğlu Makremeci Mehmed bin Hasan hâzır oldukları halde es-Seyyid Mustafa bin Hasan'ın *sadâkat ile mevsûf ve diyânet ile ma'rûf ve her halde mücerrebü'l-etvâr olub vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir* olduğu mahalle imamı Mahmud Efendi, müezzin Mehmed Efendi, ahâliden Hüseyin Efendi, es-Seyyid İbrahim Odabaşı, Ali Kapudan ve Mustafa Beşe tarafından haber verilmiştir.⁸⁴¹

⁸³⁹ Bilmen, *Istilahat*, VII, 267.

⁸⁴⁰ *Galata 494 No'lu ŞS*, 44a/1.

⁸⁴¹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 44a/2.

Ardından Mehmed Ağa'nın zevcesi Emetullah nafakaya muhtac olduklarından bahisle kocasının vasî nasbolunmuş malından kendilerine aylık 25 kuruş takdir edilmesini mahkemeden istemiş ve şahitlerin sözleri üzerine kabul olunmuştur.⁸⁴² Sonraki bir kayıta da vasî Nalband es-Seyyid Mustafa, Mehmed Ağa'nın bir aylık gelir gider kalemlerini hesaplamış ve mahkeme defterine kaydettirmiştir.⁸⁴³

Yine boşanmalarda kadınların hidane hakkı olarak çocuklarını korudukları ve onların *hacr u terbiyelerinde* bulduklarını belirtmeleri *hacr-i mutavassıt'a* başka bir örnektir.

E. Havale⁸⁴⁴

Havale, sözlükte nakil, tahvil demek olup; bir deyni bir zimmetten diğer bir zimmete yani bir zattan başka bir zata nakletmektir.⁸⁴⁵ Diğer bir tarifte, mutalebenin borçlunun zimmetinden mültezimin (ödemeyi üzerine alan) zimmetine intikal etmesidir. Talep hakkının zimmete eklemeyip naklettiğinden kefâletten farklı bir akittir.⁸⁴⁶

F. Hibe⁸⁴⁷

Lügatte bağışlama, bahşiş anlamlarına gelir.⁸⁴⁸ İstilahta ise, bir malı bir kimseye ivazsız olarak derhal teslim etmektir. Yani hibe, sıhhat ve inikadı için ivaz verilmesi şart olmayan temliktir. “İvazsız” kaydıyla bey‘den, “derhal” kaydıyla vasiyetten ayrılmış olur.⁸⁴⁹

Hibenin rüknü îcâb ve kabuldür. Hibe ancak icâb ve kabul ile münakid olur. İcâb, “bağışladım, hibe ettim, ihda veya itâ eyledim” gibi bir malın meccânen temlikini

⁸⁴² Galata 494 No'lu ŞS, 44b/8.

⁸⁴³ Galata 494 No'lu ŞS, 45b/7.

⁸⁴⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 8a/1; 12a/1; 12b/10; 16b/16; 20b/11.

⁸⁴⁵ Bilmen, *Istilahat*, VI, 286.

⁸⁴⁶ Zuhaylî, *İslam Fıkhı*, VI, 290.

⁸⁴⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 10b/10; 22a/4; 35b/8; 36b/6; 37b/6; 37a/10; 37b/6; 39a/3; 40a/3; 40a/5; 40b/10; 45b/7; 44a/4; 46b/6; 46b/8.

⁸⁴⁸ Şemseddin Sami, *Kâmûs*, s. 1505.

⁸⁴⁹ Bilmen, *Istilahat*, IV, 223.

ifâde eden herhangi bir sözdür. Bir kimsenin icâbından sonra “kabul” gelmese hibe tamamlanmaz.⁸⁵⁰

Hibe edilen şey mehirden⁸⁵¹ küpe⁸⁵² gibi süs eşyasına kadar çok çeşitli hak ve eşyada olmaktadır.

G. İcâre

Ücret, menfaat bedelidir. Mesela bir evde oturulması ya da bir şahsın istihdamı suretiyle sağlanan menfaatin mukabilinde verilen bedeldir. Buna kira da denmektedir. İcâre ise, lügatte kiraya verme manasında olup, istılahta cinsen ve kaderen malum bir menfaati, malum bir bedel karşılığında satmaktır. Bu bedel ayn olduğu gibi menfaat de olabilir.

İcâr kiraya verme; istîcâr kiralamak; âcir, kiraya veren; müste’cir, kiralayan demektir. Me’cûr liraya verilen şey; ecîr ise bir işi yapmak için kendi nefisini kiraya veren demektir. Ecîr, aylıklı hizmetkarlar gibi yalnızca müste’cirine iş yapan (ecîr-i has) ve hamal, terzi, saatçi, kayıkçı vs gibi başkasına iş yapmak üzere şatla sınırlandırılmamış işçiler (ecîr-i müşterek) olmak üzere ikiye ayrılır.⁸⁵³

Araştırmamıza konu olan defterde gördüğümüz icare kayıtlarını 4 ana başlık altında işleyebiliriz.

- 1- Dükkan veya ev gibi gayr-i menkullerin kiralınması.⁸⁵⁴
- 2- Bir şahsın ücretle çalıştırılması.⁸⁵⁵
- 3- Evlerde hizmet eden kızlar.⁸⁵⁶
- 4- Eşya kiralama⁸⁵⁷

⁸⁵⁰ Bilmen, *Istılahat*, IV, 225.

⁸⁵¹ *Galata 494 No’lu ŞS*, 40a/5; 37b/6.

⁸⁵² *Galata 494 No’lu ŞS*, 40b/10.

⁸⁵³ Bilmen, *Istılahat*, VI, 156-157.

⁸⁵⁴ *Galata 494 No’lu ŞS*, 1b/4; 4a/8; 5b/9; 6b/16; 13b/11; 14b/8; 16a/6; 16a/7; 17b/11; 18b/5; 18b/17; 19b/11; 20b/13; 20b/13; 22a/3; 23a/1; 28a/1; 28a/3; 33a/4; 33b/7; 33b/10; 35a/2; 36b/7; 37a/2; 44b/7; 45a/3; 48a/1; 48a/4; 49a/4.

⁸⁵⁵ *Galata 494 No’lu ŞS*, 1b/2; 7b/18; 10b/16; 17b/13; 17b/14; 39a/4.

⁸⁵⁶ *Galata 494 No’lu ŞS*, 37a/5; 45a/4; 45b/6; 48a/1.

⁸⁵⁷ *Galata 494 No’lu ŞS*, 27a/4; 28b/9; 29b/9; 38a/2;

Kira akdi fesih de edilebilirdi. Mesela Galata'da Alaca Mescid Mahallesi'nde oturan Hatice bint-i Osman, aynı mahallede mutasarrıfa olduğu evin kendisine lazım olduğundan ay sonu itibariyle icâre akdini fesh ettiğini belirtmiş ve aylık 100 para karşılığı kiracısı olan Molla Musa bin Mehmed'in evi tahliye ederek kendisine teslim etmesi için mahkemece tenbih olunmasını istemiş ve bu isteği kabul olunmuştur.

İcâreteyn⁸⁵⁸ ise bir şeyin menfaati mukabilinde kısmen peşin ve kısmen muayyen zamanlarda verilen kira bedelidir.⁸⁵⁹

H. Îdâ' (Vedia)⁸⁶⁰

Îdâ', açıkça ya da bir karîne vasıtasıyla başkasını kendi malını korumak için yetkili kılmaktır. Vedia ise, korunması maksadıyla başkasının yanına bırakılan şeydir. Vedia hem emanet bırakma işine hem de emanet olarak bırakılan nesneyi karşılamaktadır.⁸⁶¹ Vedia, sarahaten veya delâleten icab ve kabul ile münakid olur.⁸⁶²

İncelediğimiz defterde bazı malların ya da paraların emaneten bir başkasına bırakıldığına ve emanete riayet edilmediğine dair münazaalar olduğunu görüyoruz.

Mesela, Galata'da el-Hâc A'mer Mahallesinde oturan Âmine bint-i Abdullah daha önce kocası İbrahim bin Mehmed'e bir çiçekli entâri ve bir şâlî cübbesini emanet olarak bıraktığını fakat kocasının geri vermediğini bildirerek eşyalarını ister. Mahkeme İbrahim'e eşyaları karısına geri vermesini tenbih eder.⁸⁶³

Benzer bir davada Tunus'lu Yahudi Solomon veled-i Musa, Giridî Mehmed Odabaşı bin Hüseyin'e emanet bıraktığı sandık içindeki bir bornoz, iki kıt'a Yahûdî kitâbı, iki gömlek, dört fota, bir sirac takımı ve bir minderini istemiştir. Mehmed Odabaşı ise, mezkûr eşyayı o anda huzurda bulunmayan Mehmed'e emaneten verdiğini İsmail bin Ömer ve Mehmed bin Ali'nin şehadetiyle davasını ispatlamıştır.⁸⁶⁴

⁸⁵⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 2b/11; 13b/11; 20b/15; 31a/2; 33a/3; 46a/1.

⁸⁵⁹ Bilmen, *Istılahat*, VI, 158.

⁸⁶⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 7a/2, 7b/11; 7b/12; 8b/14; 21b/3, 36b/8, 21b/5, 24a/2.

⁸⁶¹ Zuhaylî, *İslam Fıkhi*, VI, 180.

⁸⁶² Bilmen, *Istılahat*, IV, 151.

⁸⁶³ Galata 494 No'lu ŞS, 21b/3.

⁸⁶⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 21b/5.

Bazen emanet verdiğini iddia eden haksız bulunuyor ve davası reddolunuyordu. Mesela, Galata'da Manas veled-i Ohannis, Şerbetçi Anaştaş'a 15 gün evvel 4 Mısır altını ve 4 Mısır nısfıyesi ve bir rub'ıyye emanet ettiğini ve halen geri teslim etmediğini söylemişse de davasını delillendiremediğinden muarazadan men olunmuştur.⁸⁶⁵

İ. Karz⁸⁶⁶

Karz, sözlükte kesmek manasında olup, bir Fıkıh terimi olarak daha sonra almak üzere verilen mislî mal demektir. Yani, mislî bir malın onun bir mislini geri getirmesi şartıyla başkasına verilmesi manasında bir akitir.⁸⁶⁷ Kur'an-ı Kerim'de *karz-ı hasen*⁸⁶⁸ övülüp karşılığında büyük mükafatların vaadi insanları yardımlaşmaya teşvik etmiştir.

Karz akdi defterimizde en fazla geçen akitlerdendir. Alacaklı taraf mahkemeye alacağını istemek için başvurur ve iddiasını ispat ettiği takdirde alır yahud da muslihûn vesilesiyle sulh olurlardı. Bazen borç kabul edildiği halde ödemeye güç yetiremeyeceğini belirten borçlunun isteğiyle borç takside bölünür ve tecil edilirdi.⁸⁶⁹ Bazen alacaklı kendi isteğiyle *meccânen fâriğ olub* borçtan vazgeçer, borçlunun zimmetini ibrâ ederdi.⁸⁷⁰ Yine alacağı yalnızca alacaklı ya da onun şer'î vekîli talep edebilirdi. Mesela, Mustafa Beşe bin Hüseyin, Mehmed Reîs'in Özi kalesinde bulunan babası Hüseyin'e olan 30 kuruşluk borcunu oğlu olmasına binâen istemişse de bu isteğinin meşru olmadığı gerekçesi ile mahkemece davadan men olunmuştur.⁸⁷¹

⁸⁶⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 7a/2.

⁸⁶⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 1b/3; 2a/2; 2a/5; 2a/6; 2a/7; 2b/8; 2b/10; 3a/2; 3a/8; 3b/13; 4a/4; 4a/5; 5a/11; 5a/4; 5b/15; 6a/1; 6a/2; 6a/6; 6a/11; 6b/14; 6b/15; 6b/17; 7a/1; 7a/9; 7a/10; 7b/11; 7b/15; 8a/4; 8a/6; 8a/8; 8b/13; 9a/2; 9a/3; 9a/5; 10a/1; 10a/2; 10a/4; 10b/9; 10b/11; 10b/13; 10b/17; 11a/4; 11a/5; 11a/6; 12a/1; 12b/6; 12b/7; 13b/7; 14b/7; 15a/2; 15a/5; 15a/6; 15b/9; 16a/8; 16a/9; 16b/3; 17a/2; 17a/3; 17a/6; 17a/7; 17a/8; 18a/4; 18a/5; 18a/6; 18a/7; 18b/12; 18b/14; 19b/7; 19b/12; 20a/6; 20a/8; 20a/10; 20b/11; 20b/14; 21b/4; 21b/8; 22a/6; 22b/12; 23a/3; 23a/5; 24a/1. 31b/8; 14a/2; 14a/4; 18a/7; 28b/8; 30b/6; 30b/9; 31a/3; 34b/9; 37a/10; 38b/9; 39a/3; 45a/5.

⁸⁶⁷ Zuhaylî, *İslam Fıkıhı*, VI, 9-10.

⁸⁶⁸ Örnek olarak bkz. Bakara, 245; Maide, 12.

⁸⁶⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 2b/10.

⁸⁷⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 18a/7.

⁸⁷¹ Galata 494 No'lu ŞS, 20a/8.

J. Kefâlet⁸⁷²

Sözlükte kefalet "zam, ilave, bir şeyi bir şeye eklemek, katmak, bitiştirmek" gibi anlamlara gelir. Fıkhî istılahta bir şeyin mutalebesi hakkında zimmeti zimmete eklemektir. Yani, bir hakkın güvenceye bağlanması amacıyla bir kimsenin asıl borçlunun alacaklı karşısındaki sorumluluğuna katılması veya birinin teslimini üstlenmesi demektir.⁸⁷³

Başlıca kefâlet çeşitleri şunlardır.

Kefâlet bi'n-nefs: (Şahsa kefâlet) Bir kimsenin şahsına kefil olup gerektiğinde onu alacaklıya veya mahkemeye gibi belirli bir yere getirmeyi ve teslim etmeyi taahhüt etmektir.

Kefâlet bi'l-mâl: (Mala kefâlet) bir malın ödenmesine kefil olmaktır.⁸⁷⁴

Alacaklılar kefil olan kimseden kefâlete binâen alacaklarını istemiş ve durumu mahkemeye intikal ettirmişlerdir. Mesela Yamandi Reîs veled-i Yanaki, Nikola veled-i Predomos zimmetinde 161 Kuruş alacağı olduğunu bildirerek Manav Apostol'un kefil ve zâmin olmasına binâen alacağını ondan istemiştir. Fakat iddiasını isbat edemediğinden davadan men olunmuştur.

Bazı durumlarda borcun tamamına değil de bir kısmına kefil olduğunu görmekteyiz. Galata'da oturan Ali Beşe bin Abdülbakî, Osman Beşe bin Ali'nin kardeşi Hüseyin bin Ali zimmetinde bir beygir semeninden alacağı olan 50 Kuruş'un 45 Kuruş'unu kefil Osman Beşe'den aldıktan sonra kefâletine binâen kalan parayı da istemişse de Osman Beşe yalnızca 45 Kuruş'a kefil olduğunu ikrar ettiğinden Ali Beşe davadan men olunmuştur.⁸⁷⁵

⁸⁷² Galata 494 No'lu ŞS, 3a/2; 3b/9; 4b/15; 7a/1; 7a/4; 7a/5; 7b/17; 9a/3; 12b/9; 12b/9; 15b/10; 17a/2; 18a/8; 20a/1; 20b/12; 21b/8; 30a/3; 31a/1; 37a/4; 45a/5.

⁸⁷³ Bilmen, *Istilahat*, VI, 244; Yunus Apaydın, "Kefalet", *DİA*, XXV, 168.

⁸⁷⁴ Bilmen, *Istilahat*, VI, 244; Apaydın, "Kefalet", s. 170.

⁸⁷⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 7a/5.

K. Mudârebe

Mudarebe⁸⁷⁶, bir tarafın sermaye, diğerinin say ve amel olarak katıldığı bir şirket türüdür. Buna göre bir ortak sermaye koyarken diğer ortak bu sermayenin işletilmesi vazifesini üstlenmiştir. Hâsılayı da aralarındaki nisbete göre paylaşmaktadırlar.⁸⁷⁷

İncelediğimiz defterde 3 defa mudarebe kaydına rastlıyoruz.⁸⁷⁸ Bu kayıtlarda taraflar fâide-i hâsıla'dan hisselerine isabet etmesi gereken meblağın zimmetlerin geçmediğinden dava etmişlerdir. Bu ortaklıklardan biri iki gayr-i Müslim tarafından diğerleri ise müslümanlar tarafından kurulmuştur. Dikkat çeken husus ortaklıklardan birine sermayesi ile katılan kadındır. Böylece kadınların da iktisâdî faaliyetlere katıldığını görmüş oluyoruz.

L. Müzâyede⁸⁷⁹

Lügatta, bir malın ve mülkün en fazla verene verilmek üzere dellal ile satılması demektir.⁸⁸⁰ Özellikle vakıf akarlarından istifade edenler öldüğünde ya da kullanım hakkından vazgeçtiğinde yeni bir müstefid müzâyede ile aranıyordu.

M. Rehn⁸⁸¹

Sözlükte sabit, daim, payidar, her hangi bir şeyi herhangi bir sebepten dolayı mahbus, mevkuf kılmak demek olan rehin, ıstılâhî olarak bir malı ondan tamamen ya da kısmen istifası mümkün olan bir malî hak karşılığında hak sahibinin ya da başkasının elinde rıza ile mahbus ve mevkuf kılmaktır.⁸⁸² Yani dinî bir değeri olan aynî bir eşyayı borcun tamamını ya da bir kısmını bu maldan karşılamak mümkün olacak şekilde borç

⁸⁷⁶ Galata'da mudârebe ortaklığı çoğunlukla gemiciler ile sermayeci arasında olmaktadır. Galata Şer'iyye Sicilleri'nde mudârebe ortaklığı için bkz. Fethi Gedikli, "Galata Şer'iyye Sicillerinde Mudârebe-Karz İlişkisi", *İstanbul Araştırmaları*, S. 4/Kış, İstanbul 1998, s. 111-128.

⁸⁷⁷ Bilmen, *Istılahat*, VII, 101.

⁸⁷⁸ *Galata 494 No'lu ŞS*, 1b/1; 2a/6; 19b/9.

⁸⁷⁹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 29a/3; 33a/2; 33b/7; 38a/3; 45a/3; 48a/1.

⁸⁸⁰ Şemseddin Sami, *Kamus*, s. 1330.

⁸⁸¹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 1b/3; 2a/3; 4a/5; 9a/2; 13a/6; 15a/6; 15b/11; 17a/3; 18a/6; 19a/1; 19b/12; 20a/10; 21b/4.

⁸⁸² Bilmen, *Istılahat*, VII, 5.

karşılığı teminat olarak vermektir.⁸⁸³ Böylece borcu veren için bir teminat olacak ve insanlar borç verme ve almada daha rahat davranabileceklerdir. Böylece toplumsal dayanışma ve yardımlaşmanın bir göstergesi ve dinimizin de teşvik ettiği olan ihtiyacı olana borç verme esası, insanlar arasında yaygınlaşabilecektir.

İncelediğimiz defterde de taraflar borcuna karşılık bir ya da daha çok kalem malını rehin bırakmış, borç ödenerek mal rehinden kurtulmuştur. (Fekk-i rehn) Ancak tabiidir ki bazı rehin verme durumlarında niza çıkmış ve iş mahkemeye intikal etmiştir.

Kalyoncu Süleyman Beşe bin İsmail, Hasan Beşe bin Hüseyin'den aldığı 3 kuruş karşılığında 12 kuruşluk piştovunu rehin verdiğini ve parasını ödediği halde kendisine iade etmediğini bildirerek piştovunu mahkeme huzurunda talep etmiştir. Hüseyin Beşe durumu inkar ettiğinde davacı Süleyman Beşe şer'î olarak iddiasını isbat edemediğinden davadan men olunmuştur.⁸⁸⁴

N. Sulh ve İbrâ⁸⁸⁵

Sulh veya musâleha, tarafeynin, yani davacı ve davalının (müddeî ile müddeâaleyh) aralarındaki nizâyı ref ve izale eden bir akittir.⁸⁸⁶ Defter de bir çok davanın tarafların kendi aralarında anlaşmaları ya da muslihûnun araya girmesi sonucunda sulh ile neticelendiğini görüyoruz.

İbrâ ise, bir kimseyi bir davadan, bir haktan beri kılmak, onun hakkında davada hak talebinde bulunmaktan vazgeçmektir. İbrâ, bir kimsenin zimmetini bütün haklardan beri kılmak yani *ibrâ-yı âmm* ve belirli bir hak veya davadan beri kılmak yani *ibrâ-yı hâss* olarak ikiye ayrılmaktadır.⁸⁸⁷

Defterde dava sonlarında ibrâ hakkında “*her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb her birimiz ber vech-i muharrer âharın ibrâsını ibrâyı kabûl eyledik*”

⁸⁸³ Zuhaylî, *İslam Fıkhı*, VI, 305.

⁸⁸⁴ *Galata 494 No'lu ŞS*, 21b/4.

⁸⁸⁵ *Galata 494 No'lu ŞS*, 6b/18; 10b/14; 18a/7; 18b/12; 30a/5. Defterde bir çok davanın muslihûn tavassutuyla tatlıya bağlandığını, işlerin uzamasına izin verilmediğini görüyoruz. Bu dava kayıtlarının dipnotlarını Sosyal Hayat bölümünde Muslihûn Tavassutu bölümünde göstermeyi uygun bulduk.

⁸⁸⁶ Bilmen, *Istilahat*, VIII, 5.

⁸⁸⁷ Bilmen, *Istilahat*, VIII, 5.

şeklinde ya da “*zîmmetini ibrâ-yı âmm ibrâ vü iskât edüb*” şeklinde kayıtlar düşölmektedir.

O. Şirket⁸⁸⁸

Şirket⁸⁸⁹, sözlükte ortaklık, ortak olma manasına gelmektedir. İstılahta ise bir şeyin birden fazla kimseye ihtisası ve o kimselerin o şey ile imtiyazı demektir. Şirket, akd-i şirket manasında kullanılmaktadır. Şirket sahiplerinden her birine şerik, müşterik ve müşarık denir. Şirketin sermayesi olan mal, mal-ı müşterek, ortaklığa da iştirak denir.⁸⁹⁰

Şirketleşme bir taraftan işlerin beraberce yürütölerek yardımlaşmanın kapısını aralamış olmaktadır. İncelediğimiz defterde Galata’da ticaret ve esnaftan şirket kurup beraberce çalışanları görüyoruz. Tabii akd-i şirketin feshi de mümkündür.

Mesela Çörekçi es-Seyyid İsmail Çelebi bin İbrahim ile Çörekçi Salih Çelebi bin Ahmed ve mahkemede bulunmayan diğler Ahmed hisseleri sırasıyla 1-2-1 şeklinde ortaklaşa çörekçilik yapmışlar fakat 2 sene geçtikten sonra şirket akdini fesh etmişlerdir. Es-Seyyid İsmail Çelebi de, *fesh-i akd-i şirket birle hesâbımızı sahîhan ru’yet eylediğimizde fâide-i hâsiladan benim bir sehm hisseme bâ-temessük isâbet eden 100 kuruşu taleb ederim diyerek alacağımı istemiştir.*⁸⁹¹

Aynı ortaklık ile ilgili bir kayda daha rastlıyoruz. Çörekçiler kethüdâsı es-Seyyid el-Hâc Ahmed Ağa hâzır olduğı bu davada Salih Usta bin Ahmed, ortaklardan Ahmed Beşe’nin kendi hissesine düşen 600 kuruşu vermediğini söyleyerek hakkını taleb etmiştir. Ahmed Beşe’nin, esnaf-ı mezkûreden el-Hâc İsmail Usta bin Mahmud, Musa Usta bin Ahmed, el-Hâc Hasan bin Abdullah’ı şahit göstermesiyle dava reddolunmuştur.⁸⁹²

⁸⁸⁸ Galata 494 No’lu ŞS, 2b/12; 3b/10; 5a/8; 8a/1; 12b/12; 17a/5; 17b/10; 18b/16; 19a/4; 19b/9; 27a/4.

⁸⁸⁹ Galata Şer’iyye Sicillerindeki şirketler ve ortaklık yapılan iş kolları hakkında bkz. Fethi Gedikli, “Galata Şer’iyye Sicillerinde Osmanlı Şirketleri”, *İstanbul Araştırmaları*, S. 7/ Güz, İstanbul 1998, s. 7-92.

⁸⁹⁰ Bilmen, *Istılahat*, VII, 59.

⁸⁹¹ Galata 494 No’lu ŞS, 12b/12.

⁸⁹² Galata 494 No’lu ŞS, 17b/10.

Müslümanlar gibi gayr-i Müslimler de ortaklık kurup ticarete atılıyorlardı.⁸⁹³

P. Tereke (Terike)⁸⁹⁴

Ölünün geride bırakmış olduğu ve hak sahipleri arasında taksîme konu olan maddî değere denir. Sosyal hayat bölümünde Sadaka vasiyetinde anlattığımız gibi öncelikle vefat edenden intikal eden mal ve haklardan, techiz ve tekfin masrafları çıktıktan, borçlar ödendikten ve terekenin üçte birini geçmeyecek şekilde vasiyet yerine getirildikten sonra kalan mal varislere intikal eder.⁸⁹⁵

R. Vekâlet⁸⁹⁶

Lügatta “hıfz, kifâyet, itimat, teslim, tefvîz” manalarına gelen vekâlet, fikhî istilâh olarak, bir kimsenin kendisi de yapabileceği muamelattan bir işini başkasına tefvîz etmesi, onu kendi yerine ikame etmesidir. Kendisine başkası tarafından iş tefvîz edilene “vekîl”, onu vekîl tayin edene “müvekkil”, bu tefvîz işine de tevkîl denir.⁸⁹⁷

İncelediğimiz defterde birçok muamele vekîller sayesinde görülmüştür. Özellikle kadınlar, mahkeme işlerini yürütmek için başta eşleri ve babaları gibi aile efrâdı olmak üzere vekîller tayin etmişler ve davaları onlar sayesinde takip etmişlerdir. Defterde vekîller için *vekîl-i müseccel-i şer'îsi*, *vekîl-i şer'îsi* veya *sâbit ve sübût-i vekâletine hükm-i şer'î lâhık olan* gibi kayıtlar geçmektedir.

Mahkeme kayıtlarına vekîl olarak geçen şahıs müvekkil tarafından işlerini yürütmeye tefvîz edildiğini şahitlerle isbat etmek zorundaydı. Gördüğümüz vekîller, kayda geçerken vekâletine şehâdet edenlerin isimleriyle birlikte yazılırlardı. Mesela, Özi Kalesi'nde oturan Hüseyin Alemdar bin Ahmed tarafından vekîl olarak tayin edilen Rıdvanoğlu el-Hâc Ahmed Ağa bin Mehmed'in vekâletine Ihlamurcu Mustafa Ağa bin Osman ve Abdullah Ağa bin Ali şahitlik yapmışlardır.⁸⁹⁸

⁸⁹³ Galata 494 No'lu ŞS, 18b/16.

⁸⁹⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 3a/4; 3a/8; 27b/10; 39a/1; 39a/5.

⁸⁹⁵ Fikret Karaman ve Arkadaşları, *Dini Kavramlar Sözlüğü*, Editör İsmail Karagöz, Ankara 2007, s. 652.

⁸⁹⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 4a/4; 7b/16; 8a/1; 10a/7; 16a/3; 18a/1; 18a/3; 18a/6; 19b/8; 19b/10; 21b/6; 21b/8; 22a/5; 28a/1; 29b/6; 29b/930a/5; 30a/5; 30b/7; 30b/8; 30b/9; 31b/8; 32a/6.

⁸⁹⁷ Bilmen, *Istilahat*, VI, 311.

⁸⁹⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 34a/3.

Vekîl tayin edildiğinde vekâlet mahkemede kayda geçiriliyordu.⁸⁹⁹ Vekîl nasbına misal olarak şu davayı verebiliriz:

Venedik elçisinin ikinci serkâtibi Nikola Kolombo veled-i Tiro Venedik'e gideceğinden dolayı Venedik tercümanlarından Françesko Frankiri'yi vekîli olarak atamıştır. Çeşitli mal satışlarından ve karzdan doğan alacaklarını ve borçuları saydıktan sonra *hakkımı merkûmûndan taleb ve dahî ahz ü kabza veledi'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve bunlar mütavakkıf olduğu umûrun kilise tarafından tercüman-ı mersûmu vekîl ve nâib-i münnâb nasb u ta'yîn eylediğimde ol dahî vekâlet-i merkûmu kabûl ve ve hidemât-ı lâzimesi mahallinde ikâmete ta'ahhüd eyledi* diyerek vekâletini tercümana vermiştir.

Vekâlet verilirken kayda geçirildiği gibi vekâletten azil de mahkemeye bildirilir ve sicile işlenirdi. Mesela Kâsım Paşa'da Sinan Paşa Mahallesi'nde oturan Ahmed Kapudân bin el-Hâc Mustafa daha önce Alâiye Kazâsı Mahmudlar köyünden Kulaklı İbrahim bin Abdullah'ı vekîl tayin ettiğini söyledikten sonra artık vekâletten azledip yerine aynı köyden Basiroğlu İbrahim bin Mehmed'i vekîl nasbettiğini bildirmiştir.⁹⁰⁰

II. PARA BİRİMİ VE ÖLÇÜLER

Araştırmamıza konu olan Galata Şer'iyeye Sicili'ni göz önünde bulundurarak o dönem kullanılan paralar ile ağırlık, uzunluk ve hacim ölçülerini kısaca tanıtmak istiyoruz. Buna göre defterde akçe, kuruş veya para olarak verilmiş değerler karşılaştırılarak rayiç bedeller ortaya çıkacaktır.

Zer-i Mahbûb: Altın paralardan birinin adıdır. Zer-i mahbûb, h. 1202 senesinde 3,5 kuruş değerindeydi.⁹⁰¹ Defterde *İstanbul zer-i mahbûbu* ve *İstanbul zer-i mahbûbu nısfıyyesi* olarak geçmektedir.⁹⁰²

⁸⁹⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 33b/1; 30b/9; 46a/1.

⁹⁰⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 41a/3.

⁹⁰¹ Pakalın, *Deyimler*, III, 655.

⁹⁰² Galata 494 No'lu ŞS, 7b/11.

Mısır Altûnu: Mısır *zer-i mahbubu* olmalıdır. Bu altın para Mısır'da basıldığından bu adla anılmıştır⁹⁰³ Bunlardan başka yarım ve çeyreklik olarak Mısır nisfiyesi ve rub'iyeye⁹⁰⁴ de defterimizde geçmektedir.

Kuruş: Kökeni Avrupa olan, gümüş Osmanlı parasıdır. Defterde en çok rastladığımız para birimi olan kuruş Osmanlıların o gün kullandığı gümüş para birimiydi.

XI. yy.da Avrupa'da gümüş madenlerinin çoğalması ve XV.asrın sonunda Amerika'nın Keşfi ile bol miktarda gümüş elde edilmiş, Avrupa ülkelerinde daha büyük ebadda gümüş sikkeler basılmaya başlanmıştır. XVI. asrın ortalarından itibaren Avrupa kuruşları Osmanlı ülkesine girmiş ve piyasada kullanılmaya başlanmıştır. Bunlar içinde en çok tanınanı üzerindeki aslan resmi sebebiyle "*esedî gurûş*" ya da "*aslanlı gurûş*" olarak anılan Hollanda kuruşuydu. Yine İspanyolların da "*riyal gurûş*"u piyasaya girmişti. XVII. asırda esedî kuruşun değeri 70, riyal kuruşun değeri ise 80 akçeye eşitti.⁹⁰⁵

Osmanlılarda kuruş, ilk kez II. Süleyman devrinde basılmıştır. 1099/1688 senesinde darbedilen sikkeler 6 dirhem ağırlığında idi.⁹⁰⁶ II. Viyana bozgunundan sonra yaşanan savaşların nihayete ermesinden sonra büyük çaplı kuruş basımına başlandı. III. Ahmed (1703-1730) devrinden itibaren esedî kuruşlar örnek alınarak kuruşlar basılmaya başlandı. Böylece 1 Osmanlı kuruşu=120 akçe=40 para şeklinde düzenlendi. İlk Osmanlı kuruşları 25,6 gram ağırlığında olup bunun yaklaşık 16 gramı saf gümüştü. Kuruş içindeki saf gümüş oranı zamanla düşmüş ve Osmanlı kuruşu değer kaybetmiştir. İncelediğimiz defter tarihinde yani 1788 senesinde Osmanlı kuruşundaki saf gümüş oranı 7 gram kadardı.⁹⁰⁷

Para: Farsça'da kıta, cüz, parça manasına gelen pâre, kuruşun kırkta biri değerini karşılayan sikkedir. Para lafzı ayrıca, nakit manasına da gelmekte ve böylece anlamı genişlemiş olmaktadır. Hicrî 818/m. 1415-16 senesinde Memlük Melik

⁹⁰³ Pakalın, *Deyimler*, II, 529.

⁹⁰⁴ *Galata 494 No'lu ŞS*, 7a/2.

⁹⁰⁵ Şevket Pamuk, "Kuruş", *DİA*, XXVI, 458.

⁹⁰⁶ Pakalın, *Deyimler*, II, 326.

⁹⁰⁷ Pamuk, "Kuruş", *DİA*, XXVI, 458.

Müeyyed adına basılan sikkelere Osmanlılar, h. 1045/ m.1635-36 senesinden itibaren para denilmiş ve paranın kesri olarak akçe kabul olunmuştu.⁹⁰⁸

Akçe: Osmanlılar tarafından başlangıçta gümüş sikke, sonra da genel manada para karşılığı kullanılan tabirdir. Akçe “beyaz, parlak, temiz” manalarına gelen ak kökünden türemiştir. Osmanlılarda ilk akçe Orhan Gazi zamanında basılmıştır.⁹⁰⁹

Mısır Altûnu: Mısır *zer-i mahbubu* olmalıdır. Bu altın para Mısır’da basıldığından bu adla anılmıştır⁹¹⁰ Zer-i mahbûb, h. 1202 senesinde 3,5 kuruş değerindeydi.⁹¹¹

Bunlardan başka yarım ve çeyreklik olarak Mısır nisfiyyesi ve rub‘iyye⁹¹² de defterimizde geçmektedir.

Dirhem: Arap para sisteminde gümüş sikke yerine kullanılmış ve Osmanlılara geçmiş bir para birimidir. Osmanlılar ilk dönemlerde gümüş para için dirhemi kullanmışlarsa da sonradan bu ismi terk etmişlerdir.⁹¹³

Dirhem ayrıca, okkanın 400 de biri ağırlığında bir ölçü birimidir. Şer‘î dirhem 70 adet orta boy arpa ağırlığıyken, Orhan Gazi devrinde bunun dörtte birine dirhem denmiştir. Farklı ağırlıklar olsa da,⁹¹⁴ İstanbul’da kullanılan Osmanlı standart dirhemi, 16 kırat yani 3,207 g.’dir.⁹¹⁵

Dönüm: Arsa satışlarında karşımıza çıkan dönüm, Osmanlı döneminde, 4 evlek=10 nişan=100 çubuk=1600 arşın kare olmak üzere günümüzde 919,30 metrekaredir.⁹¹⁶

⁹⁰⁸ Pakalın, *Deyimler*, II, 752-53; Ayrıca, para ve paranın Osmanlılarda kullanımı ve gelişimi için bkz. Ali Akyıldız, “Para”, *DİA*, XXXIV, s. 163-166.

⁹⁰⁹ Halil Sahillioğlu, “Akçe”, *DİA*, II, 224-225.

⁹¹⁰ Pakalın, *Deyimler*, II, 529.

⁹¹¹ Pakalın, *Deyimler*, III, 655.

⁹¹² *Galata 494 No’lu ŞS*, 7a/2.

⁹¹³ Pakalın, *Deyimler*, I, 453-454.

⁹¹⁴ Pakalın, *Deyimler*, I, 454.

⁹¹⁵ İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu*, s. 249.

⁹¹⁶ İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu*, s. 249.

Kıyye: Bkz. Okka/vakiyye. Defterde kimi yerde satışta *ma'lûmü'l-kıyye* şeklinde geçmektedir.

Medre: Ekin ölçęi ile altı okkalık şarap kabı manasına gelen şarap ölçmeye yarayan bir ölçü birimidir. Eyaletlere göre değişirdi.⁹¹⁷ İncalcık'ın hesabına göre 8-9 okkaya yani 10-11,5 kg.'a karşılık gelirdi.⁹¹⁸ İncelediğimiz defterde şarap satışında merde ölçü birimi kullanılmıştır.⁹¹⁹

Vakiyye/vukiyye: Halk arasında *okka* olarak yaygınlaşmış 400 dirhemlik yani 1,28 kg.'a tekabül eden ağırlık birimidir.⁹²⁰

Varil: Fıçı olarak da geçmektedir. Defterde şarap taşımak için kullanıldığından şarap için ölçüsünü vereceğiz. 1 varil=40 medre=89,810 kg.dır.⁹²¹

Zirâ': Lügatta bilek, orta parmak ucundan dirsek ucuna kadar kol manasına gelen zirâ', kol uzunluğu karşılar bir ölçü birimidir. Diğer ismi de arşındır.⁹²² *Zirâ'-ı mimarî* yirmi dört parmak⁹²³ yani 0,758 m.dir.

III. OSMANLI TOPLUMUNDA REÂYÂ

Osmanlı toplumu, yönetime katılıp katılmama durumuna göre askerî ve reâyâ olarak ikiye ayrılır. Askerî sınıfın dışında yönetime katılmayan; tarım, sanayi ve ticaret ile uğraşan ve devlete vergi veren kesim reâyâdır. Raiyyet, bir hükümdarın sorumluluğu altındaki halkı karşılayan bir terimdir.⁹²⁴ Osmanlı toplumu da geleneksel Ortadoğu toplum yapısına benzer şekilde çiftçi, tüccar ve zanaatkar olarak üç üretici sınıfa dayanır. Bunlardan son ikisi şehrli grubu oluşturur. Sultanın emri üzerine her sınıf kendi mevkiine göre elbiseler giymek zorundadır.⁹²⁵

⁹¹⁷ Pakalın, *Deyimler*, II, 436.

⁹¹⁸ İncalcık, *Osmanlı İmparatorluğu*, s. 252.

⁹¹⁹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 8b/12.

⁹²⁰ Pakalın, *Deyimler*, III, 580; İncalcık, *Osmanlı İmparatorluğu*, s. 253.

⁹²¹ İncalcık, *Osmanlı İmparatorluğu*, s. 250.

⁹²² Pakalın, *Deyimler*, III, 663.

⁹²³ Pakalın, *Deyimler*, III, 664; İncalcık, *Osmanlı İmparatorluğu*, s. 248.

⁹²⁴ Bahaeddin Yediyıldız, "Osmanlı Toplumu", *Osmanlı Devleti Tarihi*, İstanbul 1999, II, 465.

⁹²⁵ Halil İncalcık, *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*, İstanbul 2005, s. 156

Biz de Galata ve bağı bölgelerdeki toplumsal sınıflardan, özellikle şehirli reâyâ olarak esnaf ve tüccarları inceleyeceğiz.

Galata'da çiftçiler de yok değildir. Ancak Galata ve çevresinin şehirleşmiş olması ve yoğun nüfusunda çokça görülmezler. Özellikle Galata surları dışında ve Boğaz'da kuzeye çıkıldıkça kırsal yerleşimler görülmektedir. Mesela, Mehmed Sâdık bin Hasan'ın Kuruçeşme köyünde bulunan çiftliğinde çalışan çiftçiler *zür râ' taifesinden* olarak zikredilmiş ve *rençberlik* hizmeti karşılığı ücretlerini Mehmed Sadık'ın ölmesi üzerine kardeşinden istemişlerdir.⁹²⁶ Yine, *bağcılık*la uğraşanlara da defterde rastlamaktayız.⁹²⁷ Deftere göre Mesela Beşiktaş'ta⁹²⁸ İstinye nahiyesine tâbi 'Kefeli'⁹²⁹, Hümâyûnâbâd⁹³⁰ ve Rumeli Feneri⁹³¹ köylerinde; Boğazkesen Hisarı ve Küçükdere mevkilerinde⁹³² bağlar olduğunu öğreniyoruz. Hayvancılıkla ilgili olarak Rumeli Kavak Hisarı'nda mandıracıya rastlıyoruz.⁹³³

IV. TİCARET VE TÛCCARLAR

Çağlar boyunca medeniyet kuran devletler ve şehirler, bu medeniyetlerini ticarete dayanarak kurmuşlar ve dünya üzerinde ticaret yaparak zenginleşmişlerdir. Gerek İstanbul, gerekse hemen karşısında kurulan Galata, birer liman ve ticaret şehirleridir.

Osmanlı ticareti hakkındaki genel kanı, Osmanlıların ticarete pek önem vermedikleri ve sadece fetihlerle ilgilendikleri şeklindedir. Ticarî bir takım karar aldıkları zaman da aldıkları bu kararlar devleti yıkıma götürmüştür. Kapitülasyonlar bunun tipik örneğidir.

Fakat hakikat hiç de böyle değildir. Bir İslam toplumu olan Osmanlılar ticarete ziyadesiyle ehemmiyet veriyorlardı. Tüccarlar, sosyal mertebede köylü, esnaf hatta bazı askeri zümrelerden de üstte bir derecede yer alırdı. Osmanlılar, ticareti küçük görmek

⁹²⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 3a/4.

⁹²⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 42b/5.

⁹²⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 27b/12.

⁹²⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 32a/3.

⁹³⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 31a/4.

⁹³¹ Galata 494 No'lu ŞS, 37a/4.

⁹³² Galata 494 No'lu ŞS, 32b/7.

⁹³³ Galata 494 No'lu ŞS, 39a/6.

şöyle dursun onu teşvik ediyor, ticaretin en üst düzeyde olmasının arzuluyordu. Bunun en önemli sebebi, halkın refahın seviyesinin yükselmesi, piyasadaki malın ucuz ve kaliteli olmasının ticaret ile sağlanmasıdır. Buna göre ticaret amaç değil araçtır. Ayrıca devletin nakdî gelirlerinin artması da ticaretle mümkündür.⁹³⁴

Sinan Paşa'nın söyledikleri Osmanlıların ticarete verdikleri ehemmiyeti gözler önüne sermektedir:

*“Ülkedeki tüccar sınıfına iyi gözle bakın, onları koruyun, kimsenin onları hor görmesine izin vermeyin. Çünkü onların yürüttüğü ticaret sayesinde ülkede refah artıyor; onların gayretiyle dünyada ucuzluk yayılıyor; ticaret erbabı sayesinde dünyada hükümdarın ünü yabancı ülkelerde duyuyor; ülkenin zenginliği de onların sayesinde artıyor.”*⁹³⁵

Mahalli üretim ve ticaret esnaf tarafından yapıldığı halde şehirler arası, bölgeler ve milletler arası ticaret tüccarların elindeydi.⁹³⁶

İncelediğimiz Galata Şer'iyeye Sicilinde alacak, alım-satım, çalışma ücreti gibi birçok kayıttta tüccarların isimleri geçmektedir. Galata'da Türkler ve Osmanlı tebâsı olan Ermeni, Rum ve Yahûdiler yani zimmîler olduğu kadar; başta Venedikli, Flemenk, İngiliz ve Fransız olmak üzere Galata'ya ticaret yapmak için gelen birçok müste'meni de görmekteyiz.

Defterde geçen kayıtları incelediğimizde gemilerle Karadeniz ve Akdeniz'e açılan tüccarlar, ticaret için gittikleri noktalar ve taşıdıkları mallar bize o günün ticareti hakkında önemli fikirler vermektedir.

Mesela Akdeniz'de bulunan Aşkeroz adası ahalîsinden Andreya veled-i Mihal ve İstimat veled-i Zaharya arasındaki davadan Aşkeroz adası ile Âsitâne yani İstanbul arasında şarap ticareti olduğunu görüyoruz. Bu davada Andreya, İstimat'ın gemisine yüklediği 544 varil içindeki hamrının İstanbul'a ulaştıktan sonra 300 medrelik kısmının yok ettiğini söyleyerek değeri olan 300 kuruşu istemiş ardından da kendi isteğiyle

⁹³⁴ Mehmet Genç, *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi*, İstanbul 2009, s. 207-208.

⁹³⁵ Mübahat S. Kütükoğlu, “Osmanlı İktisadî Yapısı”, *Osmanlı Devleti Tarihi*, İstanbul 1999, II, 474.

⁹³⁶ Kütükoğlu, “Osmanlı İktisadî Yapısı”, s. 474.

davadan çekilmiştir.⁹³⁷ Bir başka kayıta Âsitâne'den kalkan gemi Karadeniz'deki Koz İskelesine ve oradan yine Âsitâne'ye dönmüştür.⁹³⁸

Yine ardarda gelen iki davada, Ashâb-ı sefâyinden el-Hâc Abdi Ağa'nın gemisinin Âsitâne'den buğday yüklemek için Karadeniz'e açılmak için çıktığı, hedeflenen durakları arasında Sinop ve Anapa iskelelerinin olduğunu görüyoruz. İstanbul'a buğday getirmek için çıkılan bu seferin masrafları *İhsân-ı Hümâyûn*'dan (*cârib-i mîrden*) yani hazineden karşılanmıştır.

Ancak, sefer akamete uğramış ve Sarıyer'de durulmuştur. Bundan sonra ilk davada Ömer Reis, ücretle tutulan ve yelkencisi Yanaki aracılığıyla 10 mellaha peşin olarak ödenen 400 kuruştan o ana kadar yaptıkları hizmetin karşılığı düşülüp geri kalan ücretleri istenmiştir.⁹³⁹

Diğer davada ise taraflar Ömer Reis ile yelkenci Yani, ve aşçısı Todori 4 mellahtır. Yelkenci 120 kuruş, aşçı 80 ve mellahlara yine 40'ar kuruş peşin verilmiş olup; Sarıyer'e gelindiğinde hizmetlilere fazla paraları iade veya yine hedeflenen vazifeye çıkılmak arasında seçim hakkı verilmiş, onlar da tekrar aynı vazifeyi yürütmeyi kabul etmişlerdir.⁹⁴⁰

Gemi ile sefere çıkanlar arasında sermayeci⁹⁴¹ olarak katılanları da görüyoruz. Bunların mudârebe ortaklığında bulduklarını düşünebiliriz. Galata şehrindeki mudârebe ortaklığını inceleyen Fethi Gedikli, mudârebe ortaklığının çoğunlukla gemiciler ile sermaye sahipleri arasında vuku bulunduğunu söylemektedir.⁹⁴²

Araştırmamıza konu olan defterde ismi geçen tüccarların alış-veriş yaptıkları mallar şunlardır:

⁹³⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 7b/16.

⁹³⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 4a/3.

⁹³⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 17b/13.

⁹⁴⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 17b/14.

⁹⁴¹ Galata 494 No'lu ŞS, 5a/7.

⁹⁴² Fethi Gedikli, "Galata Şer'iyye Sicillerinde Osmanlı Şirketleri", *İstanbul Araştırmaları*, S. 7/ Güz, İstanbul 1998, s. 27.

Kendir ⁹⁴³	Cam ⁹⁴⁴	Sakız Kaytanı ⁹⁴⁵
Sahtiyân ⁹⁴⁶	Pirinç ⁹⁴⁷	Hamr ⁹⁴⁸
Kapaklarıyla beraber 8 aded fiçî ⁹⁴⁹		Dakik ve ihlamur ⁹⁵⁰
Halat ⁹⁵¹	Kefere Kahvesi ⁹⁵²	15 bin ağaç kefçe ⁹⁵³
Esvâb ⁹⁵⁴	Çelik ⁹⁵⁵	Soğan ⁹⁵⁶
Nacak, kese, cüzdân, tâs, ma'lûmu'l-vezn sût ⁹⁵⁷		
Ma'lûmu'l-vezn bir kazan ve ma'lûmu'z-zirâ' beyaz boğası ⁹⁵⁸		

Tüccarların işlerinde yardımcı olmaları için yanlarında hizmetkâr çalıştırdıklarını görüyoruz. Ancak Tüccar Hasan Beşe, yanına aldığı hizmetkârın eşyalarını alıp kaçmasına karşın, bir es-Seyyid Ali'den kefil olduğuna dair söz almıştır.⁹⁵⁹

Galata'da İsâk veled-i Dâvîd adlı Yahudi, Tüccârdan Ahmed Beşe bin Hasan'ın İstanbul Yeni Cami etrafındaki sergisini bırakıp Ahmed Beşe'nin emri olmadan gittiğinde 5-10 gün sergiye nezaret ettiğini belirterek karşılığında 15 kuruş ücret istemişse de davası mahkemece meşrû görülmeyip reddolunmuştu.⁹⁶⁰

⁹⁴³ Galata 494 No'lu ŞS, 3a/1.

⁹⁴⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 30b/9.

⁹⁴⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 3a/7.

⁹⁴⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 3b/16.

⁹⁴⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 11a/2.

⁹⁴⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 7b/16.

⁹⁴⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 11b/9.

⁹⁵⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 14b/10.

⁹⁵¹ Galata 494 No'lu ŞS, 15b/12.

⁹⁵² Galata 494 No'lu ŞS, 23a/2.

⁹⁵³ Galata 494 No'lu ŞS, 4b/11.

⁹⁵⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 18a/8.

⁹⁵⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 14a/5.

⁹⁵⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 40b/11.

⁹⁵⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 3a/5.

⁹⁵⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 4a/6.

⁹⁵⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 20a/1.

⁹⁶⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 3a/6.

V. GALATA'DA ÜRETİM YAPAN ESNAF VE SANATKARLAR

Esnaf, şehir ve kasabalarda mal ve hizmet üretimi ile ilişkili herhangi bir iş kolunun belirli bir alanda uzmanlaşmış olarak çalışanların meydana getirdiği meslekî örgütlenmelerdir. Esnaf grupları, herhangi bir malın hammaddesinden tüketime gelinceye kadar geçtiği her aşamada hizmet eden ayrı gruplar halinde teşkilatlanırdı.⁹⁶¹ Küçük ticaret erbabından ve zanaatkarlardan oluşan esnaf toplulukları, hem hammaddeyi işleyerek üretimini yapıyor hem de işlenmiş malların satışıyla meşgul oluyordu.⁹⁶²

Her esnaf topluluğu, meslekî faaliyetlerinde tabi bulunacağı özel kuralları kendisi kararlaştırır ve ustaların ortak kararı olarak kadıya sunar. Kadı da şeriata, kanunlara, örf ve adete uygunluğunu inceleyerek divana arz eder ve divanda kabul edilen bu kurallar artık esnaf için bağlayıcı olurdu.⁹⁶³

Bu kuralları uygulamak ve muhtemel sapmaları engellemek için bir icra kurulu oluşturulurdu. Bu icra kurulu, “ihtiyar ustalar”. “nizam ustaları” ve “lonca ustaları” denen ileri gelenlerden teşekkül eden bir ihtiyar heyeti ile bu heyetin başkanı durumundaki “kethüdâ” ve yardımcılarında oluşurdu.⁹⁶⁴ Osmanlı esnafı, mal kalitesini düşürmemek, resmi makamlarca belirlenmiş fiyatın üstünde satış yapmamak, haksız rekabette bulunmamak gibi hususlarda birbirlerini kefil gösterirlerdi.⁹⁶⁵

İncelediğimiz defter de Galata'daki esnaf ve sanatkârların esnafların durumunu hakkında bize ipuçları vermektedir. Esnaflar mesleki tecrübelerine göre; şakird, kalfa, usta, ustabaşı ve ihtiyar olarak ayrılmaktadırlar. Yine defterde esnaf loncalarına, esnaf örgütlerindeki esnafları çekip çeviren, gerektiğinde şehâdette bulunan kethüdâlara rastlıyoruz. Bu esnaf kethüdaları “berat” ile vazife almaktadırlar.⁹⁶⁶ İncelenen defterde, yorgancılar kethüdâsı⁹⁶⁷, oturakçılar kethüdâsı⁹⁶⁸, çizmeciler kethüdâsı⁹⁶⁹, berberler

⁹⁶¹ Genç, *Devlet ve Ekonomi*, s. 294.

⁹⁶² Ziya Kazıcı, *Osmanlı'da Toplum Yapısı*, İstanbul 2010, s. 123

⁹⁶³ Genç, *Devlet ve Ekonomi*, s. 297.

⁹⁶⁴ Genç, *Devlet ve Ekonomi*, s. 297.

⁹⁶⁵ Ayhan Işık, “Osmanlı'da Esnaf Teşkilatı ve Şer’iyye Sicillerindeki Tezahürleri”, *Din ve Hayat*, S. 10, İstanbul 2010, s.104.

⁹⁶⁶ *Galata 494 No’lu ŞS*, 13b/11.

⁹⁶⁷ *Galata 494 No’lu ŞS*, 14a/3.

kethüdâsı⁹⁷⁰, çörekçiler kethüdâsı⁹⁷¹, keresteciler kethüdâsı⁹⁷², üstüpücüler kethüdâsı⁹⁷³, tütüncüler kethüdâsı⁹⁷⁴, sebzeciler kethüdâsı⁹⁷⁵ ve reisler kethüdâsı⁹⁷⁶ geçmektedir. Defterde Berberler Kethüdâsı es-Seyyid el-Hâc Ahmed Ağa⁹⁷⁷ ve tütüncüler kethüdâsı Mehmed Emin Ağa⁹⁷⁸, barutçular Kethüdâsı Mehmed Ağa bin Mustafa olarak görülmektedir.

Yine esnaf loncalarında kethüdâların altında olmak üzere mutlaka bir yiğitbaşı da bulunurdu.⁹⁷⁹ İncelediğimiz defterde eskici⁹⁸⁰, ve yorgancı⁹⁸¹ esnafının “*yiğitbaşı*”larına rastlıyoruz. O tarihte barutçu esnafının yiğitbaşısı el-Hâc Halil bin Salih’dir.⁹⁸²

Osmanlı iktisâdî hayatında mühim bir yer işgal eden bir müessese olan loncalar esnafı denetlemekte, gerektiğinde kurallara uymayanları esnaflık yapmaktan men etmektedir. Mesela Beyoğlu’ndaki dükkanında kalpakçılık yapan Andrey veled-i Yani, Galata ve civarının kalpakçıları ustabaşısı Palaş veled-i Konstantin ve ihtiyar ustalarından Filib veled-i Yorgi ve Anaşaş veled-i Konstantin ve Afton veled-i Dimitri veled-i Yani ve Todori veled-i Yorgi tarafından esnaf nizamına aykırı hareket ve diğer esnafı rahatsız ettiği için şikayet edilmiş ve çalışmadan men edilmesi istenmiştir. Ustaların mahkemeye yaptıkları şikayet şöyledir:

“... *Mersûm Andrey veled-i Yani esnâfımızdan olup Galata haricinde Beyoğlu nam mahalde vâki’ bir bâb dükkanında müstakillen kalpak tesannu’ edüb lâkin kendü halinde kesbiyle meşgûl olmayub ve nizâm-ı kadîmemize muhal harekete tasaddî ve nizâm-ı kadîmemizi muhtell ve müşevveşe bâdî ve esnâf-ı mezkûreyi dâima ta’cîz ve rencîde ve*

⁹⁶⁸ Galata 494 No’lu ŞS, 6b/18.

⁹⁶⁹ Galata 494 No’lu ŞS, 21a/1.

⁹⁷⁰ Galata 494 No’lu ŞS, 19b/13.

⁹⁷¹ Galata 494 No’lu ŞS, 17b/10.

⁹⁷² Galata 494 No’lu ŞS, 4b/16.

⁹⁷³ Galata 494 No’lu ŞS, 2b/11.

⁹⁷⁴ Galata 494 No’lu ŞS, 13b/11.

⁹⁷⁵ Galata 494 No’lu ŞS, 29a/1.

⁹⁷⁶ Galata 494 No’lu ŞS, 8b/16.

⁹⁷⁷ Galata 494 No’lu ŞS, 49b/8.

⁹⁷⁸ Galata 494 No’lu ŞS, 13b/11.

⁹⁷⁹ Kazıcı, *Osmanlı’da Toplum*, s. 125, 142.

⁹⁸⁰ Galata 494 No’lu ŞS, 31a/2.

⁹⁸¹ Galata 494 No’lu ŞS, 14a/3.

⁹⁸² Galata 494 No’lu ŞS, 39b/11.

tekdîrden hâlî olmayub ve esnaf-ı mezkûre umûr ve husûsun tanzîm içûn lonca ta'bir olunan istişaremize rağbet ve ihtiyar ustalarımıza itaat ve inkıyâd etmeyüb şedîd'ül-lisân olmağla kendüye bid'defâ'at tenbih eylediğimizde mütenebbih olmayub ısrârında ısrar itmekle bu vechile emn ü râhatımız meslûb olub kendüye hoşnûd ve râzî değıliz deyu her biri bi'l-muvâcehe şekâ ve mersûm Andreyâ ba'de'l-yevm Galata ve tevâbi'inde kalpakçılık işlememek üzere...’’⁹⁸³

Genelde bir loncanın üyeleri aynı dine mensub olurdu. Bazen Müslüman ve gayr-i Müslimlerin aynı loncaya üye olduğu da görülürdü.⁹⁸⁴

Osmanlı Devletinde sanatkâr ve tüccarın sayılarını sınırlayan gedik sistemi vardı. Şehirlerde her bir esnaf grubu için usta ve dükkan sayısı ihtiyaca göre belirlenirdi. İktisâdî şartların daha fazlasını kaldırmayacak durumlarda yeni dükkanların açılmasına izin verilmezdi. Dükkan açıp sanat ya da ticaret yapmak isteyen bir kimse, ya gedik sahibi birinden gediğini kiralayacak ya da boşalan gediği müzayedede satın almak zorundaydı.⁹⁸⁵

İncelediğimiz sicilde de gedik satışlarına çokça tesadüf etmekteyiz. Buna göre “*beyne'l-esnaf/ beyne'l-hiref gedik ta'bîr olunur âlât-ı lâzime-i ma'lûme*” tam ya da ½, ¼, şeklinde hisse olarak alınıp-satılırdı. Bu gediklerin açıkça yazılması, hangi esnafın hangi aleti kullandığını bize bildirmesi açısından mühimdir.

Defterimizde geçen gedik tabir olunur aletler ve fiyatları ile kullanıldıkları esnaf grubu şöyledir:

Tablo- 5 Defterde Geçen Esnaf Gedikleri ve Fiyatları			
Esnaf	Gedik Tabir Olunur Âlâtı- Lâzime	Hisse	Fiyat
Berber ⁹⁸⁶	Kazan, leğen, ayna, mikras, bileği taşı	-	62 Kuruş

⁹⁸³ Galata 494 No'lu ŞS, 2b/13.

⁹⁸⁴ Kütükoğlu, “Osmanlı İktisadî Yapısı”, s. 475.

⁹⁸⁵ Işık, “Osmanlı'da Esnaf Teşkilatı”, s.105. İncelediğimiz defterde aletlerin satıldığı ve kiralandığına dair birçok örnek vardır.

⁹⁸⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 19b/13.

Bakkal ⁹⁸⁷	2 terâz ma derâhim, 5 fiçı, 5 tabla, 2 kantar ve sâir âlât-ı lâzime-i ma'lûme (vs.)	30/120	450 Kuruş
Varilci ⁹⁸⁸	2 Keser ve 2 tokmak ve 2 bıçak vs.	1/2	70 Kuruş
Şerbethane ⁹⁸⁹	12 fiçı, 40 vukiyye bir kazan ve enbik vs.	-	750 Kuruş
Şekerci ve Akideci ⁹⁹⁰	4 terâz ma'a derâhim, 88 şişe, 6 kâse, 6 mikras, 2 tencere, 3 kahve ibriği 10 kutu ve 4 mühür, 2 mermer taş, elek, nühas mangal tepsi ve 8 tabla, taş dibek, 2 kavanoz, çekmece, 800 dirhem, sandık, 2 yasdık, 2 seccâde, akçe tahtası	1/2	500 Kuruş
Kahve dükkani ⁹⁹¹	16 beledi yasdık, 6 minder, 3 beylik, keçe, 12 kahve ibriği, maşrapa, 2 cezve, 1 hırba, kahve kutusu, 10 fağfûrî fincan, leğen ma'a ibrik, 7 tonbak zarf, nühas kürek, nühas mangal, terâz, pirinç şamdan vs.	1/2	175 Kuruş
Kahveci dükkani ⁹⁹²	8 kahve ibriği ve çekmece vs.	-	80 Kuruş
Kasab ve Selhane ⁹⁹³	40 çengel, sağır ve kebîr 2kantar ve bir terâz ma'a derâhim, 2 satır, balta, çekmece, akçe tahtası vs.	-	1000 Kuruş
Barutçu ⁹⁹⁴	2 dibek, 4 kubrân 8 elek, kazan, terâz ma'a	1/2	350 Kuruş

⁹⁸⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 32a/1.

⁹⁸⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 33b/8.

⁹⁸⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 33b/9.

⁹⁹⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 35a/1.

⁹⁹¹ Galata 494 No'lu ŞS, 38b/6; 38b/7.

⁹⁹² Galata 494 No'lu ŞS, 39a/2.

⁹⁹³ Galata 494 No'lu ŞS, 38a/2.

⁹⁹⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 39b/11.

	derâhim, kantar		
Manav ⁹⁹⁵	2 terâz ve ma‘a derâhim, 3 tabla, 3 küfe, akçe tahtası vs.	1/4	45 Kuruş
Sebzeci ⁹⁹⁶	2 kantar, 2 terâz ma‘a derâhim, 2 şiş, fiçı, vs	-	-
Kalpakçı ⁹⁹⁷	40 kalıp, 3 destgâh, 3 mikrâz, akçe tahtası, 2 dolab ve adedi beynimizde ma‘lûm kalpak, kuzu derisi, çuka kaput, çuka cübbe, köhne çukaya kaplı nâfe kürk, çuka entâri, basma kuşak, çuka çakşır, Şam alacası entâri	-	269 Kuruş
Şerbethane ⁹⁹⁸	50/150 iskemle, 7/21 fiçı 20/60 billur bardak 10/30 sofrâ 33/99 vukiyye		720 Kuruş (Tarik-i istiğlâl ile)
Bakkal ⁹⁹⁹	Kantar, 2 terâz ma‘a derâhim, 1 akçe tahtası, çekmece vs.	40/100	-
Terzi ¹⁰⁰⁰	Mikrâs, destgâh, endâze vs.	-	65 Kuruş
Berber ¹⁰⁰¹	Kazan, leğen ve bir....., ayna, bileği taşı	-	20 Kuruş

Gediklerin kiralandığına da defterimizde rastlıyoruz. Mesela kürkçü dükkanının gediği ortaklardan biri tarafından diğerine kiralanmış ve ücreti de

⁹⁹⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 28b/5.

⁹⁹⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 29a/1.

⁹⁹⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 29b/7.

⁹⁹⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 29b/9.

⁹⁹⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 30b/8. Satış içine dükkandaki eşyalar dışında bir çok eşya girdiği için bakkaldaki eşyanın fiyatını bilemiyoruz.

¹⁰⁰⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 48a/3.

¹⁰⁰¹ Galata 494 No'lu ŞS, 49b/8.

alınmıştır.¹⁰⁰² Yine üstte geçen kasap dükkanının 1000 kuruşa satılan gediği bilâhare aylık 15 kuruşa kiralandığını görmekteyiz.¹⁰⁰³ Bunlardan başka kahveci gediği yıllık 20 kuruş¹⁰⁰⁴, sandıkçı gediği aylık 2 kuruş¹⁰⁰⁵, şerbethâne gediği ise aylık 65 kuruş¹⁰⁰⁶ karşılığında kiralanmıştır.

Gedik olarak satılan eşyada tağrîr veya gabn bulunduğunda iâde edildiğini görüyoruz. Mesela, Fındıklı Molla Çelebi Mahallesi'nde sakin Attar Halil Beşe bin Hüseyin, Selîme Hatun Mahallesi'nde oturan Attar Osman Ağa bin Ömer'den *attar ve çömlekçi gediği ta'bir olunur âlât-ı lâzime ve eşya-yı ma'lume'yi tarih-i i'lamdan üç ay mukaddem âlât ve eşyayı safka-i vahide ile üç yüz kırk kuruşa satın almıştır. Fakat, bey'-i mezbûr tağrîr ve gabn-ı fahişe mukarin olmağla redd ü mebi' u iştirâ ve semeni matlûbumdur deyû* dava ettiğinde Osman Ağa da aynı davadan iki ay önce şahitler huzurunda 60 kuruşa sulh olmuştu diye kendini savunduğu sırada yeniden muslihûn tavassut edip 30 kuruşa aralarını bulmuştur.¹⁰⁰⁷

İncelediğimiz defterde adı geçen esnaf ve sanatkârlar şunlardır:

Abacı ¹⁰⁰⁸	Aşçı ¹⁰⁰⁹	Attar ¹⁰¹⁰
Bahçıvan ¹⁰¹¹	Balıkçı ¹⁰¹²	Bakkal ¹⁰¹³
Bakırcı ¹⁰¹⁴	Barutçu ¹⁰¹⁵	Berber ¹⁰¹⁶
Bezci ¹⁰¹⁷	Bezzaristâni ¹⁰¹⁸	Boğasıcı ¹⁰¹⁹

¹⁰⁰² Galata 494 No'lu ŞS, 27a/4.

¹⁰⁰³ Galata 494 No'lu ŞS, 38a/2.

¹⁰⁰⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 10b/12.

¹⁰⁰⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 21b/10.

¹⁰⁰⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 13a/4.

¹⁰⁰⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 2a/1.

¹⁰⁰⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 13a/6.

¹⁰⁰⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 17b/14.

¹⁰¹⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 2a/1.

¹⁰¹¹ Galata 494 No'lu ŞS, 8a/8.

¹⁰¹² Galata 494 No'lu ŞS, 15a/4.

¹⁰¹³ Galata 494 No'lu ŞS, 12a/2.

¹⁰¹⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 16a/4.

¹⁰¹⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 39b/11.

¹⁰¹⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 2a/7.

¹⁰¹⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 46a/2.

Camcı ¹⁰²⁰	Çalgıcı ¹⁰²¹	Çiçekçi ¹⁰²²
Çilingir ¹⁰²³	Çizmeci ¹⁰²⁴	Çömlekçi ¹⁰²⁵
Çörekçi ¹⁰²⁶	Çukacı ¹⁰²⁷	Çukadar ¹⁰²⁸
Debbağ ¹⁰²⁹	Dellal ¹⁰³⁰	Değirmenci ¹⁰³¹
Demirci ¹⁰³²	Doğramacı ¹⁰³³	Duhan Kıyıcı ¹⁰³⁴
Duhani ¹⁰³⁵	Dülger ¹⁰³⁶	Ekmekçi ¹⁰³⁷
Esirci ¹⁰³⁸	Eskici ¹⁰³⁹	Funda kömürçüsü ¹⁰⁴⁰
Francalacı ¹⁰⁴¹	Habbaz ¹⁰⁴²	Haffaf ¹⁰⁴³
Hallac ¹⁰⁴⁴	Halatçı ¹⁰⁴⁵	Hamal ¹⁰⁴⁶
Hamamî ¹⁰⁴⁷	Hayyat ¹⁰⁴⁸	Helvacı ¹⁰⁴⁹

¹⁰¹⁸ Galata 494 No 'lu ŞS, 47b/7.

¹⁰¹⁹ Galata 494 No 'lu ŞS, 29b/7.

¹⁰²⁰ Galata 494 No 'lu ŞS, 30b/9.

¹⁰²¹ Galata 494 No 'lu ŞS, 22a/3.

¹⁰²² Galata 494 No 'lu ŞS, 28b/9.

¹⁰²³ Galata 494 No 'lu ŞS, 18b/17.

¹⁰²⁴ Galata 494 No 'lu ŞS, 6a/2.

¹⁰²⁵ Galata 494 No 'lu ŞS, 2a/1.

¹⁰²⁶ Galata 494 No 'lu ŞS, 17b/10.

¹⁰²⁷ Galata 494 No 'lu ŞS, 2a/2.

¹⁰²⁸ Galata 494 No 'lu ŞS, 6a/9.

¹⁰²⁹ Galata 494 No 'lu ŞS, 44b/7.

¹⁰³⁰ Galata 494 No 'lu ŞS, 30b/9.

¹⁰³¹ Galata 494 No 'lu ŞS, 6a/6.

¹⁰³² Galata 494 No 'lu ŞS, 2b/11.

¹⁰³³ Galata 494 No 'lu ŞS, 8a/3.

¹⁰³⁴ Galata 494 No 'lu ŞS, 2b/9.

¹⁰³⁵ Galata 494 No 'lu ŞS, 16b/15.

¹⁰³⁶ Galata 494 No 'lu ŞS, 12a/4.

¹⁰³⁷ Galata 494 No 'lu ŞS, 11b/15.

¹⁰³⁸ Galata 494 No 'lu ŞS, 18a/3.

¹⁰³⁹ Galata 494 No 'lu ŞS, 31a/2.

¹⁰⁴⁰ Galata 494 No 'lu ŞS, 3a/2.

¹⁰⁴¹ Galata 494 No 'lu ŞS, 18a/1.

¹⁰⁴² Galata 494 No 'lu ŞS, 20a/3.

¹⁰⁴³ Galata 494 No 'lu ŞS, 6a/6.

¹⁰⁴⁴ Galata 494 No 'lu ŞS, 14a/3.

¹⁰⁴⁵ Galata 494 No 'lu ŞS, 1b/4.

¹⁰⁴⁶ Galata 494 No 'lu ŞS, 30a/4.

Ihlamurcu ¹⁰⁵⁰	Kafesçi ¹⁰⁵¹	Kahveci ¹⁰⁵²
Kalpakçı ¹⁰⁵³	Kasap ¹⁰⁵⁴	Kaytancı ¹⁰⁵⁵
Kazancı ¹⁰⁵⁶	Keresteci ¹⁰⁵⁷	Kimyacı ¹⁰⁵⁸
Koltukçu ¹⁰⁵⁹	Kömürcü ¹⁰⁶⁰	Kunduracı ¹⁰⁶¹
Kuruyemişçi ¹⁰⁶²	Kuyumcu ¹⁰⁶³	Külahçı ¹⁰⁶⁴
Kürkçü ¹⁰⁶⁵	Lüleci ¹⁰⁶⁶	Makaracı ¹⁰⁶⁷
Makremeci ¹⁰⁶⁸	Manav ¹⁰⁶⁹	Mandıracı ¹⁰⁷⁰
Marangoz ¹⁰⁷¹	Mimar ¹⁰⁷²	Mumcu ¹⁰⁷³
Münâdi ¹⁰⁷⁴	Nalband ¹⁰⁷⁵	Na'ıçacı ¹⁰⁷⁶

¹⁰⁴⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 11b/13.

¹⁰⁴⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 11b/10.

¹⁰⁴⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 11b/14.

¹⁰⁵⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 15a/4.

¹⁰⁵¹ Galata 494 No'lu ŞS, 7a/9.

¹⁰⁵² Galata 494 No'lu ŞS, 5a/6.

¹⁰⁵³ Galata 494 No'lu ŞS, 2b/13.

¹⁰⁵⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 38a/2.

¹⁰⁵⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 31b/5.

¹⁰⁵⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 17a/7.

¹⁰⁵⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 12a/5.

¹⁰⁵⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 6a/9.

¹⁰⁵⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 23a/6.

¹⁰⁶⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 19b/9.

¹⁰⁶¹ Galata 494 No'lu ŞS, 3b/16.

¹⁰⁶² Galata 494 No'lu ŞS, 7b/11.

¹⁰⁶³ Galata 494 No'lu ŞS, 20b/12.

¹⁰⁶⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 4a/8.

¹⁰⁶⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 18b/10.

¹⁰⁶⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 6b/18.

¹⁰⁶⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 10a/7.

¹⁰⁶⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 44a/2.

¹⁰⁶⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 8a/8.

¹⁰⁷⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 39a/6.

¹⁰⁷¹ Galata 494 No'lu ŞS, 42b/4.

¹⁰⁷² Galata 494 No'lu ŞS, 48b/5.

¹⁰⁷³ Galata 494 No'lu ŞS, 19b/11.

¹⁰⁷⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 3b/12.

¹⁰⁷⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 45b/7.

¹⁰⁷⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 14b/11.

Neccar ¹⁰⁷⁷	Oturakçı ¹⁰⁷⁸	Oymacı ¹⁰⁷⁹
Pazarbaşı ¹⁰⁸⁰	Pastırmacı ¹⁰⁸¹	Pabuççu ¹⁰⁸²
Rençber ¹⁰⁸³	Saatçi ¹⁰⁸⁴	Sabuncu ¹⁰⁸⁵
Sahtiyancı ¹⁰⁸⁶	Sandıkçı ¹⁰⁸⁷	Sarac ¹⁰⁸⁸
Sarrafcı ¹⁰⁸⁹	Sebzeci ¹⁰⁹⁰	Sığır Kasabı ¹⁰⁹¹
Simitçi ¹⁰⁹²	Sofçu ¹⁰⁹³	Sütçü ¹⁰⁹⁴
Şerbetçi ¹⁰⁹⁵	Şekerci ve Akideci ¹⁰⁹⁶	Tabancacı ¹⁰⁹⁷
Tabib ¹⁰⁹⁸	Terzi ¹⁰⁹⁹	Tombakçı ¹¹⁰⁰
Tuzcu ¹¹⁰¹	Tütüncü ¹¹⁰²	Tülbentçi ¹¹⁰³
Uncu ¹¹⁰⁴	Ütücü ¹¹⁰⁵	Yağcı ¹¹⁰⁶

¹⁰⁷⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 30a/1.

¹⁰⁷⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 6a/10.

¹⁰⁷⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 2b/10.

¹⁰⁸⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 14a/3.

¹⁰⁸¹ Galata 494 No'lu ŞS, 16a/3.

¹⁰⁸² Galata 494 No'lu ŞS, 10b/9.

¹⁰⁸³ Galata 494 No'lu ŞS, 3a/4.

¹⁰⁸⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 13b/7.

¹⁰⁸⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 18b/13.

¹⁰⁸⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 11a/3.

¹⁰⁸⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 21b/10.

¹⁰⁸⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 44b/7.

¹⁰⁸⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 13b/7.

¹⁰⁹⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 15a/7.

¹⁰⁹¹ Galata 494 No'lu ŞS, 20b/15.

¹⁰⁹² Galata 494 No'lu ŞS, 31b/5.

¹⁰⁹³ Galata 494 No'lu ŞS, 11a/8.

¹⁰⁹⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 49b/7.

¹⁰⁹⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 8a/6.

¹⁰⁹⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 35a/1.

¹⁰⁹⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 45b/6.

¹⁰⁹⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 4a/5.

¹⁰⁹⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 1b/4.

¹¹⁰⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 5b/15.

¹¹⁰¹ Galata 494 No'lu ŞS, 20a/5.

¹¹⁰² Galata 494 No'lu ŞS, 13b/11.

¹¹⁰³ Galata 494 No'lu ŞS, 11a/5.

Yazıcı¹¹⁰⁷

Yorgancı¹¹⁰⁸

Yemenici¹¹⁰⁹

Zürrâ¹¹¹⁰

Za'îm¹¹¹¹

VI. DONANMA VE DENİZCİLİK

Galata ve Kasımpaşa Tersâne-i Âmire dolayısıyla Osmanlı Devletinin deniz üssüdür. Kalyoncu Kışlası, Kaptan Paşa köşkü, mahzenler, gibi binalar ile Osmanlı bahriyesi buradan yönetilmiştir.¹¹¹² Tersâne'nin ihtiyaçlarını karşılamak için Azabkapı ve civarında çeşitli dükkanlar ve esnaf bulunurdu. Tersâne halkı denilen vazifeliler, ihtiyacı karşılayamayınca yerli halktan çeşitli sanatkârlar tersâne'de çalışmak için ücretle tutulurlardı.¹¹¹³

Biz de incelediğimiz sicilde donanma ve denizcilikle ilgili meslekleri ve esnaf gruplarını ayrı zikretmeyi uygun bulduk.

Defterimizde sefâyin-i sultaniyyeye dahil olan bir karavelede gemi hocası olarak Ahmed Hoca bin Osman ismini görmekteyiz.¹¹¹⁴ Yine Tersânede vazifeli olarak Tersâne-i Âmire Kethüdâsı¹¹¹⁵, Tersâne-i Âmire Varilcibaşısı Yani veled-i Nikola¹¹¹⁶ ile Tersâne-i Âmire Çavuşlarından İbrahim Çavuş bin Hüseyin¹¹¹⁷ de defterimizde geçmektedir.

¹¹⁰⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 8a/5.

¹¹⁰⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 10b/10.

¹¹⁰⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 1b/1.

¹¹⁰⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 3a/1.

¹¹⁰⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 15b/9. Başka bir kayıтта Yorgani olarak da geçmektedir, Galata 494 No'lu ŞS, 14a/3.

¹¹⁰⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 6a/8.

¹¹¹⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 3a/4.

¹¹¹¹ Galata 494 No'lu ŞS, 16b/12.

¹¹¹² Tersâne-i Âmire'nin tarihi gelişimi ve ihtiva ettiği bölümler için bkz. Bostan, *Bahriye*, s. 1-14.

¹¹¹³ Bostan, *Bahriye*, s.71.

¹¹¹⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 39a/5.

¹¹¹⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 11b/16.

¹¹¹⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 6a/9.

¹¹¹⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 6b/20.

Yine buğday nakletmek için amacıyla İstanbul'dan Sinop'a oradan da Anapa'ya gitmek üzere denize açılan el-Hâc Abdi Ağa'nın gemisinde reis, yelkenci, aşçı ve mellahları görüyoruz.¹¹¹⁸

Defterde ardı ardına gördüğümüz iki kayıttan kayıkçılık yapmak için iskele mütevellîsine “rüşvet” adıyla bir miktar paranın verildiğini anlıyoruz. Bu durumu bugünkü taksi duraklarına benzetebiliriz. Kayıkçılık etmek isteyenler, iskeleden ayrıldıklarında bu parayı geri istemekteler. Kayıtlarda kayıkçılık edildiğine dair bir süre olmadığından işe başlamadan ayrılmak istediklerini çıkarabiliriz.

Galata'da Balıkpazarı İskelesi kayıkçılarından Mustafa Beşe bin Mahmud¹¹¹⁹ ve Mahmud bin Abdullah¹¹²⁰ iskelenin mütevellîsi Ali bin Mehmed'e iskelede kayıkçılık işlemek için *bi-tarîki'r-rüşve* sırasıyla 20 ve 30 kuruş vermişler ve *iskele-i mezbûreden hurûc ve medfû'ları olan meblağ-i merkûm* 20 ve 30 kuruşları geri talep etmişlerdir. Sonra aralarına muslihûn girmiş ve Mustafa Beşe 15 kuruşa, Mahmud ise 20 kuruşa sulhü kabul edip davayı sonlandırmışlardır.

Defterde bazı deniz araçlarının da ismi geçmektedir. Bunlar, kayık, sandal, piyade kayık, piyade üç çifte kayık, sivri kıçlı, kalyon kıçlı ve karavele isimli gemilerdir.

Araştırmamıza konu olan şer'îye defterinde ismi geçen denizcilikle alakalı diğer meslekler şunlardır:

Ashâb-ı Sefayin ¹¹²¹	Filikeci ¹¹²²	Kalyoncu ¹¹²³
Kayıkçı ¹¹²⁴	İskele kayıkçılığı ¹¹²⁵	Kalafatçı ¹¹²⁶
Kapudan ¹¹²⁷	Mellâh ¹¹²⁸	Sefîne reîsi ¹¹²⁹

¹¹¹⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 17b/13; 17b/14.

¹¹¹⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 20a/3.

¹¹²⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 20a/4.

¹¹²¹ Galata 494 No'lu ŞS, 7b/14.

¹¹²² Galata 494 No'lu ŞS, 18a/2.

¹¹²³ Galata 494 No'lu ŞS, 3a/3.

¹¹²⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 2a/7.

¹¹²⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 20a/3-4.

¹¹²⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 2b/11.

Sefine yazıcısı¹¹³⁰

Sandalcı¹¹³¹

Üstüpücü¹¹³²

Varilci¹¹³³

Yelkenci¹¹³⁴

¹¹²⁷ *Galata 494 No'lu ŞS, 36a/1.*

¹¹²⁸ *Galata 494 No'lu ŞS, 11b/12.*

¹¹²⁹ *Galata 494 No'lu ŞS, 19b/6.*

¹¹³⁰ *Galata 494 No'lu ŞS, 14b/12.*

¹¹³¹ *Galata 494 No'lu ŞS, 1b/2.*

¹¹³² *Galata 494 No'lu ŞS, 2b/11.*

¹¹³³ *Galata 494 No'lu ŞS, 33b/8.*

¹¹³⁴ *Galata 494 No'lu ŞS, 2a/5.*

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GALATA'DA DİNÎ HAYAT

I. DİNÎ HAYATIN DEVAMINI SAĞLAYAN CAMİLER

“*Câmi*”, Arapça cem‘ kökünden türemiş olup, “toplayan, bir araya getiren” demektir.¹¹³⁵ İslâmiyetin ilk dönemlerinde Cuma namazlarının kılındığı büyük mescidler için kullanılan “el-mescidü’l-câmî” yani cemaati toplayan mescid anlamına gelen bu tamlama kısaltılarak “cami” şekline dönüşmüştür.¹¹³⁶

Mescid ise, eğilmek, tevazu ile alını yere koymak” manasına gelen “sücûd” kökünden gelerek secde edilen yer manasını taşımaktadır.¹¹³⁷ Mescid, diğer İslam ülkelerinin aksine, zamanla ülkemizde mahallelerde Cuma ve bayram namazları kılınmayan minaresiz küçük mabedleri¹¹³⁸; câmi ise, cuma kılınmasına izin verilmiş, içinde minber bulunan ve hutbe okunan ibadethaneleri karşılar olmuştur. Türk şehirlerinde cemaatin toplandığı ana camilere “*ulu cami*” ve “*cami-i kebir*” Osmanlı sultanlarının yaptırdığı büyük, geniş, çoğunlukla külliye tarzında ve birden çok minareli camilere ise “*selâtin camii*” denmiştir.¹¹³⁹

Bizim incelediğimiz Galata’da mescid, cami hatta hanedan mensubu olan Valide Sultan’ın yaptırdığı bir cami de bulunmaktadır. Defterimizde ismi geçen ibadethaneler şunlardır:

Câmi‘-i Kebîr¹¹⁴⁰: Güzelce Kâsım Paşa Câmi‘i olarak da bilinir. Galata’ya bağlı Kâsım Paşa kasabasında Kanuni Sultan Süleyman’ın vezirlerinden Güzelce Kâsım Paşa tarafından Mimar Sinan’a yaptırılmıştır. Bu kasaba da Paşa-yı mezkûrun ismiyle

¹¹³⁵ Şemseddin Sami, *Kamûs-i Türki*, 465-466.

¹¹³⁶ Ahmet Önkal-Nebi Bozkurt, “Cami”, *DİA*, VII, 46.

¹¹³⁷ Önkal-Bozkurt, “Cami”, *DİA*, VII, 46.

¹¹³⁸ Şemseddin Sami, *Kamûs*, s. 1341; Ayvansarâyî, *Hadikatü’l-cevâmi*, s. 457.

¹¹³⁹ Semavi Eyice, “Cami” (Mimari Tarihi), *DİA*, VII, 56.

¹¹⁴⁰ *Galata 494 No’lu ŞS*, 33a/3.

anılagelmiştir. III. Ahmed zamanında yangından zarar gören cami, 1135/1722-23 senesinde yenilenmiştir. Ayrıca cami musakkafatından bir mahkeme binası ve çifte hamam da yapılmıştır.¹¹⁴¹

Cami, Sultan Abdülaziz zamanında 1867 ve 1981 tarihlerinde tamir ve ta'diller geçirmiştir. Tek minareli olarak yapılan camiye Sultan Abdülaziz zamanında bir minare daha ilave edilmiştir.

Câmi'-i Cedîd¹¹⁴²: Galata Yeni Cami¹¹⁴³ ve Vâlîde Camii adlarıyla da meşhur olan bu caminin bânîsi, II. Mustafa ve III. Ahmed'in annesi olan Gülnûş Emetullah Sultan'dır. Hemen karşısına Vâlîde Sultan'ın kethüdâsı Mehmed Paşa tarafından bir medrese de eklenmiştir.¹¹⁴⁴ Aslında bu cami de Latinlere ait ve harap olan San Fransisko Kilisesinin yerine yapılmış ve 1109/1697 senesinde hizmete açılmıştır. 1937 senesinde harap halde bırakılmış ve sadece dört duvardan ibaretken parsellenerek hırdavatçılar çarşısı olarak kullanılmaya başlanmıştır.¹¹⁴⁵ Şu an cami yerinde hırdavatçılar çarşısı bulunmakla birlikte ibadete Bereketzâde Medresesinde devam edilmektedir.

Çevresinde oluşan mahalle, defterimizde Câmî'-i Cedîd mahallesi olarak geçmektedir.

Arap Cami'-i Şerîfi¹¹⁴⁶: Arap kuşatması sırasında yapıldığı iddia edilen cami Galata'daki San Poulou ve San Domeniko kilisesidir. Fetih'ten sonra Endülüslü müslümanların yerleştirilmesi sonucu Arap Camii adını almıştır.¹¹⁴⁷

Alaca Mescid¹¹⁴⁸: Osmanlı Şeyhülislam'ı Zembilli Ali Cemâli Efendi tarafından yaptırılmıştır. Kâsım Paşa Camii Cuma vaizi ve imamı olan Şeyh Hüseyin

¹¹⁴¹ Ayvansarâyî, *Hadikatü'l-cevâmi'*, s. 397-98.

¹¹⁴² *Galata 494 No'lu ŞS*, 39a/1.

¹¹⁴³ *Galata 494 No'lu ŞS*, 29b/5.

¹¹⁴⁴ Ayvansarâyî, *Hadikatü'l-cevâmi'*, s. 427.

¹¹⁴⁵ Semavi Eyice, "Galata" (Galatada Türk Eserleri), *DİA*, XIII, 307.

¹¹⁴⁶ *Galata 494 No'lu ŞS*, 17a/4.

¹¹⁴⁷ Çobanoğlu, "Camiler", I, 341.

¹¹⁴⁸ *Galata 494 No'lu ŞS*, 32a/4.

Efendi'nin minber eklettiğine göre¹¹⁴⁹ Cuma namazı kılınan bir camidir. Defterimizden çevresinde bir mahallesi olduğunu öğreniyoruz.

Asma Mescid¹¹⁵⁰: Kasımpaşa'da II. Bayezid devrinde Tersâne-i Âmire kalafatçıbaşısı Yunus Ağa tarafından yaptırılmıştır. Yol üzerinde olduğundan Asma Mescid diye şöhret bulmuştur.¹¹⁵¹ Çevresinde oluşan mahalle Asma Mescid Mahallesi olarak defterimizde geçmektedir.

Çatma Mescid¹¹⁵²: Kâsım Paşa'da bulunan mescid'in bânîsi Koca Kâsım Paşa'dır. Vakfı ve etrafında bir mahallesi vardır.¹¹⁵³

Emin Câmi'¹¹⁵⁴: Kâsım Paşa'daki camiin bânîsi Tersâne Emîni olan Baş Hasan Efendi'dir. 984/1576-77 senesinde yapılmıştır. Camiin bir de mektebi vardır.¹¹⁵⁵ Defterimizde Emin Camii Mahallesi geçmektedir.

El-Hâc Ferhad Mescidi¹¹⁵⁶: Kasım Paşa'dadır. Karanlık Mescid olarak da bilinen camie Şeyhülislam Seyyid Mehmed Efendi bir minber koydurmuş ve Cuma namazı kılınmaya başlamıştır.¹¹⁵⁷

Gedik Ahmed Kapudan Camii¹¹⁵⁸:

İlyas Çelebi Mescidi¹¹⁵⁹:

Mahmud Bedreddin Camii¹¹⁶⁰:

Molla Çelebi Câmi'-i Şerîfi¹¹⁶¹:

¹¹⁴⁹ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 428.

¹¹⁵⁰ *Galata 494 No'lu ŞS*, 2a/3.

¹¹⁵¹ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 402-403.

¹¹⁵² *Galata 494 No'lu ŞS*, 20b/14.

¹¹⁵³ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s.404.

¹¹⁵⁴ *Galata 494 No'lu ŞS*, 35b/5.

¹¹⁵⁵ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s. 402.

¹¹⁵⁶ *Galata 494 No'lu ŞS*, 31b/5.

¹¹⁵⁷ Ayvansarâyî, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, s.405.

¹¹⁵⁸ *Galata 494 No'lu ŞS*, 48b/5.

¹¹⁵⁹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 12b/11.

¹¹⁶⁰ *Galata 494 No'lu ŞS*, 21a/1.

¹¹⁶¹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 42b/6.

Okçu Musa Mescidi¹¹⁶²: Bânîsi Okçubaşı Musa Ağa'dır.¹¹⁶³ Defterimizde Galata'da Okçu Musa Mahallesini görmekteyiz.

Tophâne-i Âmire Kışlağı Camii¹¹⁶⁴: Bânîsi, aynı zamanda Tophâne'yi de yenileyen Kanuni Sultan Süleyman'dır. Topçulara ihdas edilen bu cami, Sultan III. Mustafa devrinde yandıktan sonra bina emini Yenişehirli Osman Efendi tarafından tekrar yaptırılmıştır.¹¹⁶⁵

II. DİNÎ VAZİFEYİ İCRA EDEN GÖREVLİLER

A. İmam

Arapça “*emm*” “öne geçmek, sevk ve idare etmek” kökünden gelen imam kelimesi, ıstılahî olarak “cemaatle kılınan namazlarda öne geçen kimse” demektir.¹¹⁶⁶

Osmanlı devletinde imamlar, İslam toplumuna hizmet veren kadrolar içerisinde en geniş alanı işgal eden topluluktur. Osmanlılarda imamların hizmet alanı geniş bir çeşitlilik arzeder. İctimaî teşkilatlanmada mahalle imamları mühim bir vazife icra ederken; sivil ve askeri kesimde hizmet vermek üzere, resmi veya özel statüde birçok yerde imamları görmekteyiz.¹¹⁶⁷ Mesela donanma gemilerinde “imam” da mürettebatın içerisinde zikredilmektedir.¹¹⁶⁸ 1230/1815 tarihli kayda göre “*Mahmûdiye*” kalyonunda imamı da mürettebat arasında sayıldığını görmekteyiz.¹¹⁶⁹ Defterimizde sefâyin-i sultaniyyeye dahil olan bir karavelede gemi hocası olarak Ahmed Hoca bin Osman ismi geçmektedir.¹¹⁷⁰

İmamlar, padişah beratı ile hizmete alındıklarından Osmanlı devlet sisteminde “askerî”den sayılırlardı. Berat sahibi imamlar vazifeleri devam ettiği sürece bazı istisnalar dışında raiyyet rüsûmu ve avârızdan muaf tutulurlardı. Vazifelerini

¹¹⁶² Galata 494 No'lu ŞS, 16b/15.

¹¹⁶³ Ayvansarâyî, *Hadikatü'l-cevâmi*, s. 428.

¹¹⁶⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 5b/13.

¹¹⁶⁵ Ayvansarâyî, *Hadikatü'l-cevâmi*, s.477.

¹¹⁶⁶ Mustafa Sabri Küçükbaşçı, “İmam”, *DİA*, XXII, 178.

¹¹⁶⁷ Kemal Beydilli, “İmam”, *DİA*, XXII, 181.

¹¹⁶⁸ İdris Bostan, *Osmanlı Bahriye Teşkilatı: XVII Yüzyılda Tersâne-i Âmire*, İstanbul 1992, s. 182-183-185.

¹¹⁶⁹ İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*, Ankara 1988, s. 474.

¹¹⁷⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 39a/5.

tamamladıklarında ise tekrar raiyyet statüsüne geçerlerdi.¹¹⁷¹ İncelediğimiz defterde imamların padişah fermanı ile vazifeyi üstlendikleri birçok kez kaydedilmiştir. Mesela Tophâne-i Âmire Kışlasında bulunan cami imamı es-Seyyid Hüseyin Efendi bin es-Seyyid Mehmed Efendi'nin “bâ berât-ı âlişân” ile burada bulunduğu belirtilmiştir.¹¹⁷²

İmamlar maaşlarını hizmet verdikleri mescid veya camiin vakfından alırlardı. Tayinleri de genelde vakıf mütevellîsinin teklifiyle gerçekleşirdi. Zamanla vakıfların ismen varolması ve gelirlerini kaybetmesi ile maaşları devlet üstlenmeye başlamıştır. İmam tayinlerinde genelde imamların ehliyetli, yetişmiş ve güzel ahlak sahibi olmaları dikkate alınırken bazen bu hassasiyet söz konusu olmaz, özellikle köy gibi yerleşim birimlerinde vazife babadan oğula veya aile fertlerine geçmekteydi.¹¹⁷³

Vakıflar imam ve müezzinlerin kalacağı evleri de ayarlıyordu. İmamların, bu meşrûtalarda vazifesi süresince kalmalarına müsaade ediliyor, vazife değişiminde evlerin boşaltılması gerekiyordu. Nitekim Tophâne Kışla Camii imamı es-Seyyid Hüseyin Efendi bin es-Seyyid Mehmed Efendi, evlat bırakmadan vefat eden selefi Mustafa Efendi'nin hanımının imamlara mahsus olan evde oturduğundan çıkarılmasını talep etmiştir. Ayrıca “bilâ veled fevt olmağla” kaydından eğer oğlu olsa idi yerine onun tayin edilebileceğini çıkarabiliriz.¹¹⁷⁴

Osmanlı şehir teşkilatında mahallenin özel konumu “mahalle imamı” kavramını da beraberinde getirmiştir. Defterimizde de birçok kayıta “mahalle imamı” tabiri geçmektedir. İmam devleti temsil eden bir görevliydi ve kadı tarafından teftiş olunurdu. Mahalle'nin teftişi, düzeni, asayişi, ahlakın korunması gibi işlerden mesuldü. Ayrıca imamlar mahalle halkı hakkında tam bir bilgi sahibi olmak zorundaydılar. Mahallede ikamet edenlerin kimlikleri, mahalleye gelen yabancılar, ölüm, defin, doğum kayıtlarını tutarlardı.¹¹⁷⁵ Bir kimsenin mahalleye yerleşmesi için mahalle sakinlerinden biri ve imamın kefâleti gerekmekteydi. Yine mahalle halkına vergilerin paylaşılması

¹¹⁷¹ Halil İnalçık, *Osmanlı İmparatorluğu; Toplum ve Ekonomi*, İstanbul 1993, I. 50-52.

¹¹⁷² *Galata 494 No'lu ŞS*, 5b/13.

¹¹⁷³ Beydilli, “İmam”, 181.

¹¹⁷⁴ *Galata 494 No'lu ŞS*, 5b/13.

¹¹⁷⁵ Beydilli, “İmam”, 181.

ve halktan toplanması vazifesi de imama aitti. Tüm bu yetki ve vazifeler imamın mahalledeki nüfuzunu arttıran etmenlerdi.¹¹⁷⁶

İmamların, mahallede huzuru bozan kişilerin mahkemece yerlerinden çıkarılmalarını talep hususunda da ön planda olduğunu görüyoruz. Tophâne’de Muhyiddîn Efendi Mahallesi imamı es-Seyyid eş-Şeyh Mustafâ Efendi ve müezzini Molla İsmail, mahallede nâmahremden imtina etmeyip mahalleliyi de rahatsız eden bir çifti attırmak için arzuhalde ismi geçenler arasındadırlar.¹¹⁷⁷

Ayrıca imamların şahid ve vasî olduklarını da görüyoruz. Örneğin aşağıda ismi geçen Lütfullah Efendi kayıtlara şâhid olarak geçmiştir. Yine Emekyemez Mahallesi imamı Mustafâ Efendi bin el-Hâc İbrahim, Kalafatçı el-Hâc Hasan bin Ahmed tarafından terekesi üzerinde vasî nasbolmuş ve vasiyeti üzerine harcamasını mahkeme huzurunda kayda aldırılmıştır.¹¹⁷⁸

Nikâh işlemleri imamların en önemli vazifelerindedir. İmamlar nikâh kıyılacak tarafların nikâhın şartlarını taşıyıp taşımadığına dikkat ederler, aksi halde nikâhlarını kıymazlardı. Örneğin Sarı Lütfi Mahallesi imamı Hasan Efendi bin Halil “*mâni ‘-i şer ‘isi vardır*” diyerek bir nikâhı kıymaktan imtina etmiş, bunun üzerine kızın babası ve vekili olan Yahşi Beşe, “*hakikat-i hali suâl olunub kibel-i şer ‘den hüccet i ‘tâ olunmak matlûbumdur*” diyerek mahkemeden gerçeğin ortaya çıkarılmasını talep etmiş ardından şâhidlerin de delaletiyle kızının tezvîcine izin almıştır.¹¹⁷⁹

İmamların camide çocuk okutmakla da ilgilendiklerini görüyoruz. Alaca Mescidi eski imamı el-Hâc Abdullah Efendi aynı zaman da *muallim-i sübyândı*.¹¹⁸⁰

İmam’ın olmadığı zaman yerine vekâleten bir imamın geçtiğini ve onun da imamlar ve müezzinler gibi mahkemede şâhid olarak bulunduğunu görüyoruz. Örnek olarak Alaca Mescid vekil imamı Hâfız Mustafa Efendi’yi verebiliriz.¹¹⁸¹ Yine câmi ‘-i

¹¹⁷⁶ Yel-Küçükaşçı, “Mahalle” s. 325.

¹¹⁷⁷ Galata 494 No’lu ŞS, 4a/1.

¹¹⁷⁸ Galata 494 No’lu ŞS, 37b/8

¹¹⁷⁹ Galata 494 No’lu ŞS, 37b/7.

¹¹⁸⁰ Galata 494 No’lu ŞS, 31b/7.

¹¹⁸¹ Galata 494 No’lu ŞS, 31b/7.

Kebîr’de de imam vekîli es-Seyyid Mustafa Efendi bin Mehmed Efendi’ye rastlıyoruz. Defterimizde ismi geçen diğer imamlar şunlardır:

Bedreddin Bey Mahallesi imamı Hasan Efendi bin Halîl¹¹⁸²

Bedreddin Bey Mahallesi imamı es-Seyyid Mehmed Emin Efendi bin es-Seyyid Ahmed¹¹⁸³

Çatma Mescid Mahalle imamı Hüseyin Efendi bin Abdullah bin eş-Şeyh Hasan Efendi¹¹⁸⁴

El-Hâc Ahmed Mahallesi imamı es-Seyyid Hafız Ali Efendi bin es-Seyyid Mehmed¹¹⁸⁵

El-Hâc Ferhâd Mahalle imamı Hüseyin Efendi bin Ahmed¹¹⁸⁶

Fındıklı İbrahim Efendi Mahallesi imamı Lütfullah Efendi bin Süleyman¹¹⁸⁷

Gedik Abdi Kapudan Câmî’-i Şerîfi imamı Hafız el-Hâc Mehmed Efendi bin Ahmed¹¹⁸⁸

Hümâyûnâbâd karyesi imamı Abdülhalim Efendi¹¹⁸⁹

İlyas Çelebi Mescid-i Şerîfi imamı eş-Şeyh Mustafa Efendi bin Ahmed¹¹⁹⁰

Kâsım Paşa el-Hâc Ahmed Mahallesi imamı es-Seyyid Hâfız Ali Efendi ibn-i es-Seyyid Mehmed Efendi¹¹⁹¹

Kemankeş Kara Mustafa Paşa Mahallesi’nde Hasan Efendi¹¹⁹²

¹¹⁸² Galata 494 No’lu ŞS, 3b/12.

¹¹⁸³ Galata 494 No’lu ŞS, 38b/9.

¹¹⁸⁴ Galata 494 No’lu ŞS, 38b/9.

¹¹⁸⁵ Galata 494 No’lu ŞS, 41a/4.

¹¹⁸⁶ Galata 494 No’lu ŞS, 38b/9.

¹¹⁸⁷ Galata 494 No’lu ŞS, 35b/11.

¹¹⁸⁸ Galata 494 No’lu ŞS, 48b/5.

¹¹⁸⁹ Galata 494 No’lu ŞS, 23a/8.

¹¹⁹⁰ Galata 494 No’lu ŞS, 12b/11.

¹¹⁹¹ Galata 494 No’lu ŞS, 8a/3.

¹¹⁹² Galata 494 No’lu ŞS, 40b/9.

Okçu Musa Mescidi imamı Abdullah Efendi bin Mustafa¹¹⁹³

Sakabaşı Mahallesi imamı eş-Şeyh Mehmed Efendi bin Mustafa¹¹⁹⁴

Seydî Ali Çelebi Mahallesi imamı Mustafa Efendi bin Mahmud¹¹⁹⁵

Sultan Bayezid Mahallesi imamı el-Hâc Mustafa Efendi bin Mehmed¹¹⁹⁶

Surûrî Efendi Mahallesi imamı Mahmud Efendi bin Ramazan¹¹⁹⁷

Tophâne-i Âmire Kışlası Camii eski imamı Mustafa Efendi¹¹⁹⁸

Yahya Kethüdâ Mahallesi imamı Ahmed Efendi¹¹⁹⁹

İstanbul Edirne Kapı'da Çakır Ağa Mahallesi imamı el-Hâc Mustafa Efendi bin Mehmed¹²⁰⁰

B. Müezzin

Müezzin, sözlükte, “çağırın, ezan okuyan, kamet getiren” manasına gelmektedir.¹²⁰¹ Osmanlı Devrinde dini hizmetlerin icrasında mühim bir rol oynayan müezzinler, sivil ve askeri kesimde hizmet verirdi. Osmanlı şehir ve mahalle teşkilatlanmasında ehemmiyetli bir yer işgal eden imamların bir numaralı yardımcısı müezzinlerdi. Müezzinler padişah beratıyla vazifeye başladıklarından vergiden muaf tutulurlardı. Bu yüzden askerî sınıf içinde yer alırlar, görevlerinden ayrıldıklarında yeniden sivil hale dönerlerdi.¹²⁰²

Müezzinler, maaşlarını cami ve mescid vakıflarından alıyordu. II. Mahmud devrinde maaşlı sisteme geçinceye kadar, müezzin tayinleri vakıf mütevellîsinin teklifi

¹¹⁹³ Galata 494 No'lu ŞS, 16b/15.

¹¹⁹⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 12b/11.

¹¹⁹⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 13b/9-38a/4..

¹¹⁹⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 6b/16.

¹¹⁹⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 17a/3.

¹¹⁹⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 5b/13.

¹¹⁹⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 38b/9.

¹²⁰⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 6b/16.

¹²⁰¹ Mustafa Sabri Küçükaşçı, “Müezzin”, *DİA*, XXXI, 491.

¹²⁰² Küçükaşçı, “Müezzin”, *DİA*, XXXI, 493.

ve Şeyhülislamın tasdiki ile olur ve tayin hakkında bir berat verilirdi.¹²⁰³ Mesela *İlyas Çelebi bin İbrahim nâm sâhibü'l-hayrın Mescid-i şerifinde bâ-berât-ı âlişan halen müezzin olan Molla Osman bin el-Hâc İbrahim*¹²⁰⁴ kaydı müezzinlerin de imamlar gibi vazifelerine padişah beratı ile başladıklarını göstermektedir.

Müezzinlerin mahkemede şهادetleriyle öne çıktığını görüyoruz. Kimi davalarda mahalle müezzinleri imamlar ile birlikte şâhid olarak bulunuyorlardı. Mesela Sultan Bayezid Mahallesi icâre sebebiyle alacak davasında davacı iddiasını isbat için mahalle imamı el-Hâc Mustafa Efendi bin Mehmed ile müezzini Molla Mustafa bin Hüseyin'i şâhid olarak göstermiştir.¹²⁰⁵ Başka bir davada vakıf ile ilgili bir hususta Alaca Mescid müezzinini de şâhidler arasında görüyoruz.¹²⁰⁶

Ayrıca, mahkemede davalı ya da davacı olan bir hanım tarafından vekil tayin edildiğinde bu vekâletin şahidleri olarak imam ve müezzinlere sıkça rastlamaktayız. Mesela, Fındıklı İbrahim Efendi Mahallesi bir vekâlet için şâhid olarak mahalle imamı ile müezzin es-Seyyid Mehmed Emin Efendi bin Mustafa da bulunmaktaydı.¹²⁰⁷ Aynı şekilde Seydî Ali Çelebi Mahallesi müezzini Mustafa bin Mustafayı da şâhid olarak görmekteyiz.¹²⁰⁸

Yine mahallenin huzuru için müezzinlerin de eşraf ile birlikte hareket ettiğini görüyoruz. Câmî'-i Kebîr Mahallesi'nde kiraya verdiği ev sakinlerinin kendi hallerinde olmayıp mahalleliyi rahatsız etmesi üzerine, aralarında mahalle-i mezbûre müezzini Osman Efendi'nin de bulunduğu bir heyet mahkemeye giderek zikrolunan ailenin çıkarılıp yerlerine ehl-i ırz bir aile konmasını ev sahibi Seydî Mehmed'e tenbih etmesini Kadı'dan istemişlerdir.¹²⁰⁹ Tophâne'de Muhyiddîn Efendi Mahallesi müezzini Molla İsmail'i de benzer bir sebepten mahkemede görüyoruz.¹²¹⁰

Defterimizde ismi geçen diğer müezzinler şunlardır:

¹²⁰³ Küçükaşçı, "Müezzin", *DİA*, XXXI, 494.

¹²⁰⁴ *Galata 494 No'lu ŞS*, 22b/13.

¹²⁰⁵ *Galata 494 No'lu ŞS*, 6b/16.

¹²⁰⁶ *Galata 494 No'lu ŞS*, 31b/7.

¹²⁰⁷ *Galata 494 No'lu ŞS*, 35b/6.

¹²⁰⁸ *Galata 494 No'lu ŞS*, 38a/4.

¹²⁰⁹ *Galata 494 No'lu ŞS*, 6b/18.

¹²¹⁰ *Galata 494 No'lu ŞS*, 4a/1.

İlyas Çelebi Mescid-i Şerîfi müezzini Molla Osman bin el-Hâc İbrahim¹²¹¹

Merhûm Süleyman Efendi bin Himmet¹²¹²

Molla Çelebi Câmî‘-i Şerîfi müezzini Mehmed Efendi¹²¹³

Okçu Musa Mescidi müezzini Mustafa Efendi bin Mehmed¹²¹⁴

Seydî Ali Çelebi Mahallesi müezzini Molla Mustafa bin Mustafa¹²¹⁵

Surûrî Efendi Mahallesi müezzini Mehmed Efendi¹²¹⁶

İstanbul Edirne Kapı’da Çakır Ağa Mahallesi müezzini Molla Mustafa bin Hüseyin¹²¹⁷

C. Vâiz

Vaiz, camilerde cemaate Kur’an-ı Kerim ve hadis kitaplarından faydalanarak mevâiz, nasihatler ve ümûr-i diniye ile ilgili meseleleri anlatan alimdir.¹²¹⁸ Bu vaazlar genellikle Cuma, bayram, teravîh namazlarında olduğu gibi belli vakitlerde de olabilir.

Araştırmamıza konu olan defterde Câmî‘-i Kebîr’de Çarşamba günleri öğleden sonra vaaz veren Berberzâde Mustafa Efendi, evlat bırakmadan vefat edince yerine meşâyihdan İsmail Efendi tayin edilmiştir.¹²¹⁹ Buradan anladığımız kadarıyla eğer yetmişmiş bir evladı olsa idi yerine geçmesi için kendisine “*hüccet*” verilecekti.

D. Gayr-i Müslim Din Adamları

Galata’da gerek yerli Rumlar, Ermeniler, Ceneviz kolonisinden kalan zimmîler, gerekse de ticaret şehri olması hasebiyle bulunan müste’menler olmak üzere hatırı sayılır bir hristiyan nüfusu vardı. Ancak defterde kilise namına pek sık kayıt

¹²¹¹ Galata 494 No’lu ŞS, 12b/11.

¹²¹² Galata 494 No’lu ŞS, 39b/9.

¹²¹³ Galata 494 No’lu ŞS, 42b/6.

¹²¹⁴ Galata 494 No’lu ŞS, 16b/15.

¹²¹⁵ Galata 494 No’lu ŞS, 13b/9.

¹²¹⁶ Galata 494 No’lu ŞS, 44a/2.

¹²¹⁷ Galata 494 No’lu ŞS, 6b/16.

¹²¹⁸ Şemseddin Sami, *Kamûs*, s. 1483-84

¹²¹⁹ Galata 494 No’lu ŞS, 33a/3.

göremiyoruz. Santa Marka Mahallesi daha önce geçmişti. Ayrıca bir vakfa da sahip olan Ermeni Kilisesi sicilde görülmektedir.¹²²⁰

İncelediğimiz defterde ikisi zimmî diğeri müste'men olmak üzere üç gayr-i Müslim din adamına tesadüf etmekteyiz:

Venedik Râhiblerinden Kalnikos Kodile veled-i Corci¹²²¹

Papa Agob¹²²²

Papa Yorgi¹²²³

III. VAKIFLAR

A. Vakfın Tanımı, Tarifi ve Hususiyetleri

Maddî bir karşılık beklemeden insanların iyiliği için çalışan insanlara yardım etmek gibi, ulvî bir düşünenin mahsûlü olan vakıf müessesesi, yüzyıllardan beri İslam ülkelerinde büyük bir ehemmiyet kazanmış, sosyal ve ekonomik hayat üzerinde derin tesirler icra etmiş olan dinî ve hukûkî bir müessesedir.

İnsan fitratında mevcut olan muavenet insanlık tarihi kadar eskidir. Bu his, dinî emir ve hükümlerle birleşince daha bir kuvvet kazanır. İslam ülkelerinde vakıfların, asırlarca büyük fonksiyon icra etmesinin sebebini burada aramak lâzımdır.¹²²⁴

İslâm dini, *insanlara faydası dokunan mümini insanların en hayırlısı*¹²²⁵, *Allah yolunda harcanan malı da güzel mal*¹²²⁶, ferdin amel defterini kıyamete kadar açık tutacak olan en mühim yollardan biri olarak da *sadaka-i cariye*¹²²⁷ kabul etmiştir. İşte bu esasları imanlarının bir gereği olarak benimseyen müminler, hayırda yarışarak nice vakıf eserler vücuda getirmiştir.

¹²²⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 20b/15.

¹²²¹ Galata 494 No'lu ŞS, 31a/3.

¹²²² Galata 494 No'lu ŞS, 19a/5.

¹²²³ Galata 494 No'lu ŞS, 27b/12.

¹²²⁴ Ziya Kazıcı, *İslâmî ve Sosyal Açıdan Vakıflar*, İstanbul 1985, s. 9.

¹²²⁵ Taberânî, *Mu'cemu'l-evsat*, VI, 368.

¹²²⁶ Tirmizî, *Şemâil*, 190.

¹²²⁷ Müslim, *Vasiyyet*, 14.

Vakıf, bir mülkün menfaatini halka tahsis edip aynını Allah Teâlâ'nın mülkü hükmünde olarak temlik ve temellükten müebbeden men etmektir.¹²²⁸ Vakfın kuruluşu için aranan şartlar yani vakfın rükunleri dörttür. Bunlar:

- Vakfeden kimse (Vâkıf).
- Vakfedilen mal (Mevkûf).
- Vakıf Sigası.
- Vakıftan yararlananlar (Mevkûfun aleyh)

Bir vakfın kurulabilmesi için vâkıftan vakıf sigasının ya da onun yerine kaim olabilecek bir hareketin sadır olması gerekmektedir. Vakıf sigası, “malımı filan cihete vakfettim” veya “şu malımı fakirlere bir sadaka-i müebbede olarak tasadduk ettim” şeklinde lafızlardır.¹²²⁹ Bu lafız, mahkemeye tescil sureti ile geçerlilik kazanabileceği gibi, vasiyet yolu ile de vakıf kurulabilir. Bunun yanında bir kimse arsası üzerinde mescid yaptırıp, ezan okutup namaz kılınmasına müsaade etse artık bu yer de vakf-ı lazım suretiyle vakfolmuş olur.¹²³⁰

Vakıf oluşturulurken bir vakfiye hazırlanır. Vakfiye, vakfa dair vâkıfın takrîrini, şerâitini havi olan vesikadır. Hakimin tesciliyle vakfiye-i müseccele adını alır.¹²³¹ Vakfiyelerde, Allah'a hamd ve Rasûlüne salât ü selamdan sonra hayra teşvik edici ayet, hadisler ve bu minvalde şiirler zikredilir. Bunlar vakfiyeye giriş şeklindedir. Vakfiyelerde şu hususlar yer alır:

- a) Vakfolunan malların neler olduğu.
- b) Vakfolunan bu malların nasıl idare edileceği.
- c) Vakıf gelirlerinin nerelere sarfedileceği.

¹²²⁸ Bilmen, *Istılahat*, IV, 284.

¹²²⁹ Bilmen, *Istılahat*, IV, 297.

¹²³⁰ Kazıcı, *Vakıflar*, s. 37-38.

¹²³¹ Bilmen, *Istılahat*, IV, 287.

d) Vakfın kimler tarafından idâre olunacağı ve müessesede kaç kişinin çalışacağı, bunlara verilen maaşlar, bu maaşların nerelerden elde edilen gelirden temin edileceği, ev fiyatı vs. gibi hususlar teferruatlıca zikredilir.

e) Hâkimin, vakfın sıhhat ve lüzumuna dâir hükmü.

f) Sonunda tarih ile üst kısmında hâkim veya hâkimlerin mührü bulunur.

Vakfiye, dibâce, vakfın hizmet şartları ve sonuçtan olmak üzere üç ana bölümden oluşur. Çeşitli dönemlerde kurulan vakıfların vakfiyelerinde, gerek başta ve gerekse sonda pek çok dua bulunur. Metinde geçen duaları iki kısma ayırmak mümkündür. Bunlardan biri hayır dua diğeri de beddua şeklindedir.¹²³²

Defterimizde, vasiyet ile vakfa örnek olan bir dava vardır. Bu davada vakfın ilgileneceği hususlar, paranın nasıl akara yöneleceği anlatılmakta ve sonunda tehtid olarak Bakara suresi 181. ayet zikredilmektedir.¹²³³ Bu ayette “*Her kim bunu işittikten ve kabullendikten sonra vasiyeti değiştirirse, günahı onu değiştirenleredir. Şüphesiz Allah (her şeyi) işitir ve (her şeyi) bilir.*” Denilerek bir nevi vakfi değiştirenlere, işlemesine mani olanlara gözdağı verilmiş olunuyordu.

Bunun yanında vakıf tevliyeti ile ilgili davalar, cibâyet vazifesi ile ilgili bir itiraz, vakfın işleyişi gibi hususlarda vakfiyelere atıflar yapılmaktadır. Mesela Merhûme Emetullah ibnet-i Ali Vakfı kurulurken 1165 senesi Şa‘bânü’l-Mu‘azzamın yirmi yedinci gününde Kâsım Paşa Mahkemesi siciline vakfiyesi işlenmiştir.¹²³⁴

Vakıfları sadece fakirlere yardım olarak dar bir çerçevede anlamak yanlış olur. Vakıflar, dinî (cami, mescid, tekke); ilmî (medrese, kütphane); iktisâdî (han, hamam, arasta vs) ictimâî (hamam, imaret, darüşşifa) pek çok alanda kurulmuş ve hizmet vermişlerdir.¹²³⁵ İncelediğimiz defterde, mescid ve camilere gelir olmak üzere kurulan vakıflar, mahalle yardımlaşma kutusu diyebileceğimiz avarız vakfı, çeşme inşa ve

¹²³² Kazıcı, *Vakıflar*, s. 40-41.

¹²³³ *Galata 494 No’lu ŞS*, 47b/8.

¹²³⁴ *Galata 494 No’lu ŞS*, 33a/3.

¹²³⁵ Kazıcı, *Vakıflar*, s. 81-82.

ihyasına ayrılan vakıf, kandiller için kurulan vakıf olmak üzere dinî ve ictimâî birçok vakfa rastlıyoruz.

Vakıfların harcamaları vakfin muhasebe defterlerine kaydolunuyor ve çıkacak bir tartışmada delil teşkil ediyordu. Nitekim Rumeli Hisarında oturan es-Seyyid Mehmed Sadık Çelebi bin Hasan ve Salih Efendi, ashâb-ı hayrâtdan Hammamîzâde el-Hâc Mehmed Ağa nâm sâhibü'l-hayrın mütevellîsi Abdullah Efendi bin el-Hâc Mehmed'in vâkîf-ı merhûmun Fatih Camii'nde Bayram namazı öncesi hatim okunması ve okuyanlara birer akçe verilmesi şeklinde bir sözü olduğunu ve kendilerinin de mutasarrıflar olarak senesi 3'er kuruştan 5 senede toplam 30 kuruş alacakları olduğunu iddia etmişlerse de mütevellî inkar etmiştir. İddiacıların ellerinde bu hususu ispatlayacak bir senet olmadığı gibi, vakfin muhasebe kayıtlarının incelenmesi sonunda da bir kayda rastlanmadığından dava reddolunmuştur.¹²³⁶

Avâriz Vakıfları: Galleleri bir köy ya da mahalle ahâlîsinin ihtiyaçlarına sarf edilmek üzere tesis edilmiş vakıflara *avâriz vakıflar* denir. Köy ya da mahalledeki fakirlerin techiz ve tekfinine, hastaların tedavisine fakir kızların çehizleri ve su yollarının tamirine ayrılan paralar bu tür vakıflara misaldir.¹²³⁷ Defterimizde el-Hâc Ferhad Mescidi Mahallesi¹²³⁸ ve Surûrî Efendi Mahallesi Avâriz¹²³⁹ vakıflarını görüyoruz.

İcâre-i Vâhideli Vakıflar: Mütevellîleri veya evkaf idareleri tarafından ay, sene gibi kısa müddetle tayiniyle muvakkaten kiraya verilen vakıf musakafatı ve müsteğallatıdır. Bu vakıflarda ferağ ve intikal cârî değildir.¹²⁴⁰

İcâreteynli Vakıflar: İki icareli yani icâre-i müeccele ve icâre-i müaccele ile kiraya verilen vakıflardır. Peşin alından bir kira bedeli ile muvakkaten alınan kira bedeli birlikte söz konusu olmaktadır. Vakfin müte'cirine bi'l-icâreteyn mutasarrıf denir. İcâreteynli vakıflarda ferâğ, intikal ve başkasına icâr cârîdir.¹²⁴¹ Nitekim Şu'fa

¹²³⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 8b/11.

¹²³⁷ Bilmen, *Istilahat*, IV, 294.

¹²³⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 31b/6.

¹²³⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 48a/2.

¹²⁴⁰ Bilmen, *Istilahat*, IV, 294.

¹²⁴¹ Bilmen, *Istilahat*, IV, 295.

konusunda geçtiği gibi bir şahıs tasarrufunda olan bir evin hissesinden ferağ etmiştir. Ayrıca defterden anlaşıldığına göre vakfın ev veya arsasında tasarruf sahibi olan bir kimse fâriğ olur ya da ölürse mutasarrıf olduğu gayr-i menkul ilan ile müzâyedeye çıkarılırdı. Mesela *Tophâne'de İlyas Çelebi Mescid-i Şerifi Vakfı'nın müsteğallâtından olub Bereketzâde Mahallesi'nde bulunan tebî'an kırk zirâ' arsaya aylık yirmi beş akçe icâre-i müeccele ve mu'accel-i ma'lûme ile mutasarrıf olan Abraham bilâ veled hâlik olub arsa-i mezkûre mahlûle ve taraf-ı vakf-ı mezkûre âid ve râci' oldukdan sonra Sûk-ı Sultân'da ba'de'l-müzâyede inkitâ'u'r-ra'iyetü'l-yevm bedel-i misli olan iki yüz on gurûşa kâim-makâm-ı mütevellî eş-Şeyh Mehmed Efendi bin eş-Şeyh Mustafa Efendi tarafından Bereketzâde Mahallesi'nde oturan Manol veled-i Malkon icâr u tefvîz olunmuştur.*¹²⁴²

Galata vakıflarına da Galata Kadısı nezâret ettiğini anlıyoruz. İncelediğimiz siclide bu durum, kayıtlarda *nâzır-ı hâkimü's-şer'* ve *Galata Kadıları Efendiler dâ'ileri nezâretinde* şeklinde geçmektedir. Kadılar, vakıf mütevellîlerinin denetimini sağladığı gibi tekkeleri kontrol etmek gibi görevleri de uhdesine almıştı.¹²⁴³

B. 494 No'lu Galata Şer'iyye Defterinde İsmi Geçen Vakıflar

İncelediğimiz defterde karşımıza çıkan Galata'daki vakıflar şunlardır:

Sultan Ahmed Camii Vakfı.¹²⁴⁴ Galata'da camie gelir için vakıflar kurulmuştur. Bu vakıflara nezâret etmek Kızlar Ağası'nın vazifesidir.¹²⁴⁵

Merhûm ve Mağfûr Sultan-ı Sâlis Vakfı¹²⁴⁶

Ruznâmçe İbrahim Efendi Vakfı¹²⁴⁷

Beşiktaş Ortaköy'de çeşme-i mâ-i lezîzin mehmâtına mevkûfe nüküd Vakfı¹²⁴⁸

¹²⁴² *Galata 494 No'lu ŞS, 33b/7 benzer bir hüccet için, 33a/2.*

¹²⁴³ Ortaylı, "Kadı", *DİA*, XXIV, 72.

¹²⁴⁴ *Galata 494 No'lu ŞS, 32b/11.*

¹²⁴⁵ Evliya Çelebi, *Seyahatname*, I, s. 392.

¹²⁴⁶ *Galata 494 No'lu ŞS, 31a/4.*

¹²⁴⁷ *Galata 494 No'lu ŞS, 11b/16.*

¹²⁴⁸ *Galata 494 No'lu ŞS, 45a/1.*

Defterdâr-ı esbak Derviş Mehmed Efendi Vakfı ve Kapudân-ı esbak Çelebi
Hasan Paşa Vakfı¹²⁴⁹

El-Hâc Ferhad Mescidi Mahallesi Avârız Vakfı¹²⁵⁰

El-Hâc Ferhad Mescid-i Şerîfi Şem‘-i Asel Vakfı¹²⁵¹

El-Hâc Ferhad Mahallesi’nde bulunan musluk vakfı¹²⁵²

El-Hâc Süleyman Vakfı¹²⁵³

Ermeni Kilisesi Vakfı¹²⁵⁴

Gümrük Kâtibi Merhûm İbrahim Efendi Vakfı¹²⁵⁵

Haffaf es-Seyyid el-Hâc Mehmed’in Mekteb-i Şerîfi Evkâfi¹²⁵⁶

Hammamîzâde el-Hâc Mehmed Ağa Vakfı¹²⁵⁷

Haremeyn Vakfı¹²⁵⁸

İlyas Çelebi Mescid-i Şerîfi Vakfı¹²⁵⁹

Tophâne’de İlyas Çelebi Mescid-i Şerîfi yakınındaki türbede ikâd ü kanâdîl
Vakfı¹²⁶⁰

Merhûm eş-Şeyh Mustafa Efendi bin eş-Şeyh Mehmed Efendi Vakfı¹²⁶¹

Merhûm Müezzîn Süleyman Efendi bin Himmet Vakfı¹²⁶²

¹²⁴⁹ Galata 494 No’lu ŞS, 28a/4.

¹²⁵⁰ Galata 494 No’lu ŞS, 31b/6.

¹²⁵¹ Galata 494 No’lu ŞS, 31b/5.

¹²⁵² Galata 494 No’lu ŞS, 39b/10.

¹²⁵³ Galata 494 No’lu ŞS, 14b/8.

¹²⁵⁴ Galata 494 No’lu ŞS, 20b/15.

¹²⁵⁵ Galata 494 No’lu ŞS, 38a/3.

¹²⁵⁶ Galata 494 No’lu ŞS, 46a/1.

¹²⁵⁷ Galata 494 No’lu ŞS, 8b/11.

¹²⁵⁸ Galata 494 No’lu ŞS, 38a/4.

¹²⁵⁹ Galata 494 No’lu ŞS, 33b/7.

¹²⁶⁰ Galata 494 No’lu ŞS, 46b/10.

¹²⁶¹ Galata 494 No’lu ŞS, 46b/9.

Merhûm Şeyhzâde çeşme-i mâ-i lezîz Vakfı¹²⁶³

Merhûm Mahmud Bedreddin Camii Vakfı¹²⁶⁴

Merhûm el-Hâc Taceddin Halife Vakfı¹²⁶⁵

Merhûm el-Hâc Nureddin Vakfı¹²⁶⁶

Merhûm Gedik Abdi Kapudan Câmî‘-i Şerîfi Vakfı¹²⁶⁷

Merhûm Güğümbaşı Vakfı¹²⁶⁸

Merhûm İsmail Ağa Mu‘allimhane Evkâfi¹²⁶⁹

Merhûm Kâtib Mehmed Çelebi Mektebi Evkâfi¹²⁷⁰

Merhûm Kettanî El-Hâc Mustafa Vakfı¹²⁷¹

Merhûme Emetullah ibnet-i Ali Vakfı¹²⁷²

Okçu Musa Mescidi Vakfı¹²⁷³

Sirkeci başı Mustafa Mescid-i Şerîfi Vakfı¹²⁷⁴

Surûrî Efendi Mahallesi Avârız Vakfı¹²⁷⁵

Carciyo Kilisesinin ve Raso Fukarasın ta‘âmiyelerine mevkûfe nukûd¹²⁷⁶

¹²⁶² Galata 494 No’lu ŞS, 39b/9.

¹²⁶³ Galata 494 No’lu ŞS, 31b/6.

¹²⁶⁴ Galata 494 No’lu ŞS, 21a/1.

¹²⁶⁵ Galata 494 No’lu ŞS, 34a/3.

¹²⁶⁶ Galata 494 No’lu ŞS, 33a/2.

¹²⁶⁷ Galata 494 No’lu ŞS, 48b/5.

¹²⁶⁸ Galata 494 No’lu ŞS, 43b/5.

¹²⁶⁹ Galata 494 No’lu ŞS, 28a/1.

¹²⁷⁰ Galata 494 No’lu ŞS, 29a/3.

¹²⁷¹ Galata 494 No’lu ŞS, 26b/3.

¹²⁷² Galata 494 No’lu ŞS, 33a/3.

¹²⁷³ Galata 494 No’lu ŞS, 16b/15.

¹²⁷⁴ Galata 494 No’lu ŞS, 28a/1.

¹²⁷⁵ Galata 494 No’lu ŞS, 48a/2.

¹²⁷⁶ Galata 494 No’lu ŞS, 28b/9.

İstanbul Odun Kapısı dışında Haseki Vakfı¹²⁷⁷

C. Vakıf Görevlileri

İncelediğimiz defterde geçen vakıflarda vazifeli olarak mütevellî, kâimmakâm-ı mütevellî câbî, hâlî ve nâzır geçmektedir.

1) Mütevellî

Vakfın işlerini dinin ahkâmı ve vakfın şartlarına uygun bir şekilde idare etmek üzere tayin olunan kimsedir.¹²⁷⁸ Defterde mütevellîlerin vakfın gelirini kar için kullanabileceği *hâsıl olan ğallelerini akara tebdîle kıbel-i şer'den me'zûn* gibi kayıtlarla belirtilmiştir.

Beşiktaş Ortaköy'de çeşme-i mâ-i lezîzin mehmâtına mevkûfe nükûd Vakfı'nın mütevellîsi Ser-Peykâne-i Hâssa el-Hâc Ahmed Efendi ibn-i Mehmed¹²⁷⁹

El-Hâc Ferhad Mescid-i Şerîfi Şem'-i Asel Vakfının mütevellîsi Şeyhü'l-Kurrâ es-Seyyid el-Hâc Mustafa bin Mehmed¹²⁸⁰

El-Hâc Ferhad Mescidi Mahallesi avârızı ve merhûm Şeyhzâde çeşme-i mâ-i lezîz evkâflarının mütevellîsi Şeyhü'l-Kurrâ es-Seyyid el-Hâc Mustafa bin Mehmed¹²⁸¹

Gümrük Kâtibi Merhûm İbrahim Efendi Vakfı'nın mütevelliyesi Hâce Hava Hâtûn¹²⁸²

Haffaf es-Seyyid el-Hâc Mehmed'in mekteb-i şerîfi evkâfının mütevellîsi Hafız İsmail Efendi bin Abdullah¹²⁸³

Hammanîzâde el-Hâc Mehmed Ağa Vakfı'nın mütevellîsi Abdullah Efendi bin el-Hâc Mehmed¹²⁸⁴

¹²⁷⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 30b/8.

¹²⁷⁸ Bilmen, *İstılahat*, IV, 287.

¹²⁷⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 45a/1.

¹²⁸⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 31b/5.

¹²⁸¹ Galata 494 No'lu ŞS, 31b/6.

¹²⁸² Galata 494 No'lu ŞS, 38a/3.

¹²⁸³ Galata 494 No'lu ŞS, 46a/1.

Merhûm Kâtib Mehmed Çelebi Mekteb-i Latîfi evkâfının mütevellîsi eş-Şeyh Ahmed Efendi bin el-Hâc İbrahim¹²⁸⁵

Merhûm Gedik Abdi Kapudan câmi'-i şerîfi Vakfı'nın mütevellîsi İbrahim Efendi bin Süleyman Efendi¹²⁸⁶

Merhûm İlyas Çelebi Mescid-i Şerîfi Vakfı'nın mütevellîyesi Ümmü Gülsüm bint-i Mehmed bin Abdi¹²⁸⁷

Merhûm el-Hâc Nureddin Vakfı'nın mütevellîyesi Şerîfe Hafize bint-i el-Hâc Mehmed Ali¹²⁸⁸

Okçu Musa Mescid-i Şerîfi'nin mütevellîsi Duhânî Mehmed Ağa bin Mehmed¹²⁸⁹

Ruznamçe İbrahim Efendi Vakfı mütevellîsi es-Seyyid Numan Efendi¹²⁹⁰

Surûrî Efendi Mahallesi Avâriz Vakfı'nın mütevellîsi bâ'isü'l-kitâb Mehmed Ali Çelebi bin Halil¹²⁹¹

Carciyo Kilisesinin ve Raso Fukarasın ta'âmiyelerine mevkûfe nukûdün mütevellîsi Kirağos veled-i Samak¹²⁹²

Bazı hususlarda mütevellî yerine geçmek, mütevellîye ait işleri görmek üzere hakim tarafından *kâim-makâm-ı mütevellî* nasbolunur. Vakfın galesini yani varidatını korumak için gaib olan mütevellînin yerine muvakkaten tayin olunur.¹²⁹³

¹²⁸⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 8b/11.

¹²⁸⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 29a/3.

¹²⁸⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 48b/5.

¹²⁸⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 9a/6.

¹²⁸⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 33a/2.

¹²⁸⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 16b/15.

¹²⁹⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 11b/16.

¹²⁹¹ Galata 494 No'lu ŞS, 48a/2.

¹²⁹² Galata 494 No'lu ŞS, 28b/9.

¹²⁹³ Bilmen, *Istilahat*, IV, 288.

İlyas Çelebi Mescid-i Şerifi Vakfı'nın kâim-makâm-ı mütevellîsi eş-Şeyh Mehmed Efendi bin eş-Şeyh Mustafa Efendi¹²⁹⁴

Merhûm Kettanî El-Hâc Mustafa Vakfı mütevellîsi vâkıfın oğlu Mahmud Ağa¹²⁹⁵

2) Nâzır-ı Vakf

Mütevellînin vakıf hakkındaki tasarruflarına nezâret etmek ve mütevellî için vakıf işlerinde re'yen merci olmak üzere nasbolunan görevlidir.¹²⁹⁶ Galata'daki vakıflara Galata kadısı ve Babüssaade Ağası'nın nezaret ettikleri çeşitli kayıtlarda geçmiştir.

3) Câbî-i Vakf

Vakfın galesini, varidatını toplama vazifesine *cibâyet* bu işe memur kimseye de câbi denir.¹²⁹⁷ İncelediğimiz defterde cibâyet vazifesi ve câbi-i vakflara tesadüf ediyoruz.

İlyas Çelebi Mescid-i Şerifi vakfının câbîsi eş-Şeyh Mehmed Efendi bin eş-Şeyh Mustafa¹²⁹⁸

Merhûm el-Hâc Nureddin Vakfı'nın câbîsi Hafız Mustafa Efendi bin Mehmed¹²⁹⁹

Merhûm eş-Şeyh Mustafa Efendi bin eş-Şeyh Ahmed Efendi'nin Tophâne'de İlyas Çelebi Mescid-i Şerifi altındaki zâviye yakınında bulunan türbeye koyduğu *ikâd ü kanâdil vakfının* cibâyet ve kitâbet vazifesini yevmî yarımşar akçeye akçeye kendi üzerine vefatından sonra ise Tarîk-i Gülşeniyye'den eş-Şeyh Mehmed Efendi'ye şart ve

¹²⁹⁴ Galata 494 No 'lu ŞS, 33b/7.

¹²⁹⁵ Galata 494 No 'lu ŞS, 26b/3.

¹²⁹⁶ Bilmen, *Istilahat*, IV, 288.

¹²⁹⁷ Bilmen, *Istilahat*, IV, 288.

¹²⁹⁸ Galata 494 No 'lu ŞS, 22b/13.

¹²⁹⁹ Galata 494 No 'lu ŞS, 33a/2.

tayin etmiş ve vefatından sonra mahkeme her iki vazifeye de Gülşenî Şeyh Mehmed Efendi'yi getirmiştir.¹³⁰⁰

İlyas Çelebi Mescidi Vakfı'nda cibâyet vazifesi için müezzin ile vakfın câbisi eş-Şeyh Mehmed Efendi bin eş-Şeyh Mustafa arasında bir dava vuku bulmuştur. Buna göre, mescidin müezzini Molla Osman bin el-Hâc İbrahim, “*vâkıf-ı merhûm-u mezbûrun işbu yedimde olan dokuz yüz yetmiş yedi senesi târihiyle müverraha bir kıt'a vakfiye mantûkunca cibâyet cehtini mescid-i mezbûrda müezzin olanlara şart ve ta'yîn etmekle halen ben mescid-i mezbûrda bâ-berât-ı âlî müezzin olmamla cihet-i mezkûre mezbûr eş-Şeyh Mehmed Efendi üzerinden ref' ve ber mûceb-i şart-ı vâkıf bana tevcîh olunmak matlûbumdur*” diyerek cibâyet vazifesinin Şeyh Mehmed Efendi'den alınarak kendisine verilmesini istemiştir.

Şeyh Mehmed Efendi de savunmasında, *yedimde olan işbû derkenâr mantûkunca vâkıf-ı mezbûr cibâyet cehtini nâzır-ı hâkimü'ş-şer' mûmâ ileyh re'yiyle mütedeyyin kimesneye tevcîh ceht-i mezkûreye benden evvel eş-Şeyh Mustafa bin Ahmed ve mezbûr eş-Şeyh Mustafa'dan evvel es-Seyyid Muslihiddin bin Mustafa ve mezbûr Muslihiddin'in ferağından yine mezbûr eş-Şeyh Mustafa bin Ahmed elli seneden mütecâviz bâ-berât müstakillen mutasarrıflar olub mezbûr eş-Şeyh Mustafa bu esnâda bilâ-veled fevt ve ceht-i mezkûre bâ-berât-ı âlişan bana tevcîh olunmuşdur* diyerek cibâyet vazifesinin müezzinlere verildiğini inkar etmiştir. Bundan sonra mahkeme, Şeyh Mehmed Efendi'nin delil olarak gösterdiği derkenâr incelendiğinde durumun Mehmed Efendi'nin takrîrine mutabık olduğuna hükmedildikten başka bir de eskiden beri müezzinlikle câbîliğin farklı vazifeler olduğunu İlyas Çelebi Mahallesi ahâlîsinden es-Seyyid Ahmed Ağa bin Hüseyin, es-Seyyid el-Hâc Hasan Ağa bin Mehmed, Hüseyin Ağa bin Hasan, es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Efendi bin Halil, Derviş İsmail bin Mustafa, es-Seyyid Mehmed Efendi bin es-Seyyid Abdurrahman, Hâfız Mustafa Efendi ve İsmail Efendi Ömer Beşe görüşleriyle desteklenerek müezzin Molla Osman'ın davası reddedilmiştir.¹³⁰¹

¹³⁰⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 46b/10.

¹³⁰¹ Galata 494 No'lu ŞS, 22b/13.

Bu davada İlyas Çelebi Mescidi Vakfı'nın dört dönem cibâyet vazifesini icra eden üç şahsı görmekteyiz. Bunlardan Şeyh Mustafa ölüm sebebi, Şeyh Muslihiddin de kendi isteği ile görevden ayrılmıştır.

4) Kâtib-i Vakf

Vakıflarda kitâbet görevinin de bulunduğunu görmekteyiz. Üstte de geçtiği gibi Merhûm eş-Şeyh Mustafa Efendi bin eş-Şeyh Ahmed Efendi'nin Tophâne'de İlyas Çelebi Mescid-i Şerîfi altındaki zâviye yakınında bulunan türbeye koyduğu *ikâd ü kanâdil vakfının* cibâyet ve kitâbet vazifesi yevmî yarımşar akçeye vâkıfın ölümünden sonra şart-ı vakıf olarak Tarîk-i Gülşeniyye'den eş-Şeyh Mehmed Efendi'ye verilmiştir.¹³⁰²

Kitâbet vazîfesi de hüccet ile alınmakta ve vazîfe değişimi şer'iyeye defterlerine kaydedilmektedir. Müezzîn Süleyman Efendi bin Himmet'in Kâsım Paşa el-Hâc Ferhad Mahallesi'nde bulunan vakfının kitâbeti hüccet-i şer'iyeye ile yevmî bir akçeye Hafız Mustafa Efendi bin İbrahim'e verilmişse de o vazîfesinden feragat edip kitâbeti Hüseyin Efendi bin Ahmed'e bırakmış o da kabul etmiştir.¹³⁰³

El-Hâc Ferhad Mescidi Mahallesi Avârız Vakfı Kâtibi es-Seyyid Mehmed Efendi¹³⁰⁴

El-Hâc Ferhad Mahallesi'nde bulunan musluk vakfı¹³⁰⁵ kâtiberi Hafız Mustafa Efendi bin İbrahim ve Hüseyin Efendi bin Ahmed¹³⁰⁶

5) Hâlf-i Vakf

El-Hâc Ferhad Mescidi Mahallesi Avârız Vakfı Hâlf-i vakf Mehmed Ali Çelebi¹³⁰⁷

¹³⁰² Galata 494 No'lu ŞS, 46b/10.

¹³⁰³ Galata 494 No'lu ŞS, 39b/9.

¹³⁰⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 31b/6.

¹³⁰⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 39b/10.

¹³⁰⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 39b/10.

¹³⁰⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 31b/6.

Merhûm Kettanî El-Hâc Mustafa Vakfı'nın Hâlî-i vakf Selîm Efendi bin Abdullah¹³⁰⁸

IV. TARİKATLER

Defteri incelediğimizde Galata'da bulunan tarikatlerin izlerini görmekteyiz. Özellikle vakıf ile ilgili hususlarda ve şahitler olarak birçok şeyh adı geçmekteyse de çoğunun hangi tarîke bağlı olduğunu bilemiyoruz. Ancak bazı kayıtlar bizlere o gün Galata'da faal olan tarîkatler hakkında ipuçları vermektedir.

Mesela, Gülşeniyye tarîkatinden eş-Şeyh Mehmed Efendi, Merhûm eş-Şeyh Mustafa Efendi bin eş-Şeyh Ahmed Efendi'nin Tophâne'de İlyas Çelebi Mescid-i Şerîfi altındaki zâviye yakınında bulunan türbeye koyduğu *ikâd ü kanâdîl vakfının cibâyet ve kitâbet* vazifesini yevmî yarımşar akçeye akçeye üstlendiğini görmekteyiz.¹³⁰⁹

Galata'da bulunan ünlü Galata Mevlevîhânesi Şeyhi Fâhru's-sulehâi's-sâlikîn Lokman Bey Efendi ibn-i el-Merhûm Ali Paşa da bir et satışından doğan alacak davasından dolayı defterimizde görülmektedir.¹³¹⁰ Ayrıca defterde Tarîk-i Halvetiyye ve Tarîk-i Kadiriyyeden es-Seyyid el-Hâc eş-Şeyh Mehmed Efendi bin es-Seyyid eş-Şeyh el-Hâc Mehmed Sırrı Efendi¹³¹¹ isimlerine tesâdüf ediyoruz.

V. EĞİTİM

Galata, bir ticaret üretim ve asker şehri olduğundan medreselar çoğunlukla İstanbul'dadır. Zaten incelediğimiz defterde de medreseye rastlamıyoruz. İlim yuvası diyebileceğimiz Sarây-ı Sultaniyye, yani Galatasarayını daha önce semtler kısmında yazmıştık. Bunun yanında ilimle uğraşan bazı vazifelileri defterimizde görmekteyiz.

¹³⁰⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 26b/3.

¹³⁰⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 46b/10.

¹³¹⁰ Galata 494 No'lu ŞS, 21b/7.

¹³¹¹ Galata 494 No'lu ŞS, 42a/3.

İftihâru'l-ulemâi'l-mühakkıkîn muhtâru'l-fuzlâi'l-müdekkıkîn bi-mezîdi
inâyeti'l-mülkü'l-mu'în dârü'l-hadîs müderrisi İznikmidî Mevlânâ Hâfız Mustafa dâme
fazlehü¹³¹²

Mukayyed-i Galata Fahrü'l-müderrisîni'l-kirâm es-Seyyid Hâfız Mustafa
Efendi¹³¹³

Müderris El-Hâc Mahmud Efendi¹³¹⁴

Dersi'âm Hasan Efendi bin Mustafa¹³¹⁵

Fahrü'l-müderrisîni'l-kirâm Abdülhalim Efendi¹³¹⁶

Şeyhülkurra es-Seyyid el-Hâc Mustafa Efendi¹³¹⁷

Müderris Süleyman Efendi¹³¹⁸

Ayrıca medrese talebesi ya da ilim okumuş olduklarını düşünebileceğimiz
Molla lakaplı insanlara da rast geliyoruz. Bunlardan başka Suhte Mehmed¹³¹⁹ isimli bir
şahsın da talebe olduğunu düşünebiliriz.

¹³¹² Galata 494 No'lu ŞS, 26b/1.

¹³¹³ Galata 494 No'lu ŞS, 37a/2.

¹³¹⁴ Galata 494 No'lu ŞS, 13b/7.

¹³¹⁵ Galata 494 No'lu ŞS, 36b/8.

¹³¹⁶ Galata 494 No'lu ŞS, 34b/9.

¹³¹⁷ Galata 494 No'lu ŞS, 38b/9.

¹³¹⁸ Galata 494 No'lu ŞS, 21a/2.

¹³¹⁹ Galata 494 No'lu ŞS, 39a/6.

SONUÇ

Osmanlı tarihinin kaynakları arasında şer'iyeye sicilleri, önemli bir yer tutmaktadır. Bugünkü mahkeme kayıtlarına benzeyen kadı sicillerinde, merkezle yapılan belli başlı yazışmalar, devletten gelen emirler, halkın istekleri, fermanlar, kanunnameler, şer'î hüccetler ve çeşitli davalar bulunmaktadır. Halkın genel yaşayışı, kullandığı eşyalar, oturdukları evler, bu evlerin yapı ve bölümleri, halkın yaşadığı bölgeler, idarî taksimât ve dava konusu meseleler hakkında; şer'î mahkemelerce tutulan defterlerde önemli malumatlar bulunmaktadır Şer'iyeye sicilleri idarî ve ictimâî tarihe dair kıymetli bilgileri haiz olduğundan, bu defterler incelenmeden imparatorluğun gerçek tarihini hakkıyla meydana çıkarmak imkânsızdır.

Özellikle belirli bir şehre ait sicil defterleri elden geçirildiğinde o şehrin özel tarihi ve hayatı hakkında çok geniş bilgiler elde edilecek ve bu bulgular ışığında tarih yazımında daha doğru sonuçlara ulaşılabilecektir. Bundan dolayı biz de Galata ve tevâbiinin 494 Numaralı Şer'iyeye siciline göre idarî yapısını, ictimâî, iktisâdî ve dinî hayatını incelemeye çalıştık.

Defterin geneline bakıldığında Galata'nın Müslüman, Cenevizli, Rum, Ermeni, Yahudi ve dışarıdan gelen müste'menleriyle kozmopolit bir bölge olduğu görülmektedir. Elbette bu kadar farklı insanların bir arada yaşaması, çeşitli ictimâî, ticarî ilişkileri beraberinde getirmiştir.

Galata aynı zamanda Tersâne-i Âmire'nin burada bulunmasından dolayı Osmanlı Bahriyesinin merkezi durumundadır. Bu durum, Galata'yı denizcilikte de ön planda çıkarmaktadır. Tersâne'nin yanında Tophâne'nin de bu bölgede olması, şehrin bu kesimini askerî açıdan önemli kılmaktadır.

Galata'nın idarî yapısına göz attığımızda, Galata'nın bugünkü sınırlarının aksine çok geniş idarî bölge olduğu görülür. Kâsımpaşa'dan başlamak üzere Tophâne, Fındıklı, Beşiktaş kasabaları ile İstinye nahiyesi ve Karadeniz'e kadar Boğaz'ın Rumeli kıyıları Galata Kadısının nezaretindedir. Hatta, Marmara Denizi'nde bulunan Marmara Adası, Kapıdağı, Erdek, Mudanya ve Bandırma kazaları da idarî yönden Galata'ya bağlıdır. Bu

kasaba ve nahiyelerin mahallelere ayrıldığı, Galata surları dışında ve Boğaz sahilinden kuzeye çıkıldıkça kırsal kesimler ve köy halinde yerleşmelerin olduğu anlaşılmaktadır.

Galata ve muzâfâtı, kasaba, nahiye, köy ve mahalle olarak ayrı ayrı işlenerek isimlerinin menşei tespit edilmeye çalışıldı. Burada dikkat çeken husus bu mahalle ve köylerin birçoğunun bugün aynı adla yaşadığıdır. Ayrıca bu bölümde Galata Kadılığında vazîfe alan görevliler de incelenerek, isimleri geçen vazifeliler zikredildi.

Galata'da insanlar sosyal statülerine, dinî ve ilmî durumlarına, sosyal yapıda aldıkları rollere göre lakablar ve unvanlar almaktaydılar. Buna göre, nesebî ifâdelerde, kayıtlarda şahısları işaret etmek amacıyla yazılan kelimelerde, hatta şahısların cesetleri hakkında kullanılan tabirlerde dinî durumun ehemmiyetli olduğu aşikardır. Bundan başka ilmî durum, devlet kademelerindeki vazîfe, toplumda ifa edilen meslek gibi hususların şahısların nitelendirilmesinde ön planda olduğu dikkat çekmektedir.

Galata şer'iyeye defterinde gördüğümüz kadın ve çocuk haklarının gözetilmei, yaşlı ve hastalara bakılması, ahirete göç edeceklerin hem dünyada kalanları hem de ahireti düşünerek terekelerinden hayır vasiyet etmeleri toplumun güzel ahlaka dair yaşattığı nitelikler ve davranışlara örneklerdir. Ayrıca toplumun saygı duyduğu, dürüstlüğü ve ahlakı ile tanınmış şahısların (muslihûn) yaralama, gasp gibi suçlardan borçlara kadar birçok konuda insanların arasını bulup toplumsal barışı sağlamak için çalıştığı ve bu sayede mahkemelerin de iş yükünün hafiflediği özellikle dikkat çekmektedir. Tabii bu güzel davranışların yanında insanlar arasında işlenen suçlar ve ve suçların neticelerinin de sicilde yer bulduğu görülmektedir.

Osmanlı ve İslam hoşgörüsünün tabii tezahürü olan Müslümanların gayr-i Müslimler ile beraber yaşaması, alış-veriş yapıp ortaklık kurmaları açısından Galata iyi bir örnektir. Çeşitli din ve ırkların birlikte bulunduğu Galata'da, zimmî ve müste'men olan gayr-i Müslimlerin ictimâî, iktisâdî olarak müslümanlarla beraberce şirket kurup, alışveriş yaptığı, denizcilikte hizmet ettiği yani aynı toplumun birer parçası olarak yaşadığı görülür.

Galata'da bulunan kahvehaneler, mezarlıklar, han, hamam, çarşı ve pazarlar Galata'nın ictimâî, iktisâdî açıdan önemini gösteren mekanlardır. Ayrıca mahalle yapısı

incelendiğinde, mahallelerde huzur bozanların kovulduğu, avâriz vakıfları gibi müesseselerle mahallenin birlik olduğu, mahallede bulunan cami imamının ahâli nezdinde tabîî önder vazifesi görerek adeta “mahallenin imamı” olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca Galata’daki evler, içerdiği bölümler, evlerin yapısı ve fiyatları dönemin mimarî zevk ve iktisâdî durumu hakkında fikir vermektedir.

Aile hayatına bakıldığında nikâhların kayda alındığı, nikâh kıyma işinin imamlar tarafından ciddiyetler yürütüldüğü, kadınların mehir, nafaka, hidâne gibi haklarının titizlikle korunduğu ve bu hakların mahkemelerde garanti altına alındığı açıkça görülmektedir. Nikâh, muhâla‘a, talak ve hidâne kayıtlarında mehir, hidâne, nafaka miktarları incelenip tablo halinde sunuldu. Evlilik süresince veya boşandıktan sonra kadın ve çocuk haklarının özellikle korunduğu, Osmanlıların toplumun temel taşı olan aileye gereken önem verdiği de anlaşılmaktadır. Ayrıca, sadece evde yaşayan Osmanlı kadını imajının aksine, kadınların toplum hayatına katıldıkları, şirket kurup iş yaptıkları, haklarını mahkemede aradıkları dikkat çekicidir.

Galata üretim ve ticaret açısından da Osmanlı’nın önemli merkezlerindedir. Osmanlı-Rus savaşı devam ettiği sırada dahi Osmanlı tüccarının Akdeniz ve Karadeniz’e sefere çıktığı İstanbul’a çeşitli mal ve özellikle buğday tedariki için çaba gösterildiği açıkça görülmektedir. Reâyâyı oluşturan diğer sınıflar yani esnaf da incelendiğinde geleneksel yapıları ve töreye bağlılıkları, loncalar vasıtasıyla zanaat işleyeceklerin belli kurallara uyması gerektiği, uymaması halinde çalışmaktan men olduğu gibi hususlar esnafın işinde ciddiyet üzere olduğu ortaya koymaktadır. Yine incelenen kayıtlardan her isteyenin istediği gibi dükkan açamadığı anlaşılmış, toplumun ihtiyacına göre esnaflık yapılıp dükkan açabileceği esasına dayanan gedik müessesesi incelenerek, çeşitli esnafın gedik denilen aletleri ve fiyatları çıkarılmıştır. Ayrıca defterde geçen esnaf grupları incelenerek o gün hangi iş kollarının faaliyette olduğu ortaya konulmuştur.

Şehirdeki dinî hayata dair veriler, Galata ve muzâfâtında çok sayıda cami olduğunu, neredeyse tüm mahallelerin bu camiler etrafında teşekkül ettiğini ortaya koymaktadır. Bu bakımdan Galata halkının dinî yönden samimî ve namazına düşkün olduğunu söylenebilmektedir. İmam ve müezzinlerin mahalle içindeki rolleri,

vakıflardaki durumları, çeşitli davalarda şehâdetleri, mahalle imamı kavramı gibi hususlar, insanların imamın etrafında yer aldıklarını, imamların maddi manevi önder olduğunu göstermektedir. Galata'daki vakıflar incelediğinde vakıfların sayısı ve çok çeşitli alanlarda insanlara hizmet ettiğini anlaşılmaktadır.

EKLER

EK - 1 İNCELENEN DEFTER HAKKINDA MALUMAT VE TRANSKRİPSİYONDA TAKİP EDİLEN USUL

Araştırmamıza konu olan defter, Galata Mahkemesine ait 1203 (1788/1789) sene ve 494 no'lu Şer'iyeye Sicilidir. İ'lâm ve hüccetleri muhtevî defter, 44x15 cm ebadında ve 56 yapraktan müteşekkildir. Cildi ebrulu olan defterin kapağındaki orijinal etiketinde

“bin iki yüz üç Muharem’inden ilâ ğâyetihî Cümâdelâhire

Sene 1203

İ'lâm ve Hüccet”

şeklinde bir açıklama bulunmaktadır.

Defter, 1 Muharrem 1203 (2 Ekim 1788) tarihiyle başlamakta ve 29 Cümâdelâhira 1203 (27 Mart 1789) tarihinde bitmektedir. Ay başı ve ay sonu tarihleri 1, 29-30 şeklinde kaydedildiği gibi ğurre ve selh şeklinde de olmaktadır. Bu ikili kullanım aynı günkü kayıtlarda da görülebilmektedir. Kayıt sonlarında tarihler yazılırken kimi zaman 1203 kimi zaman 203 olarak atılmıştır. Bunun yanında aylar, bazen “Mim” (Muharrem) “Sad” (Safer) şeklinde kısaltılmış, bazen Muharrem, Safer şeklinde tam isimle yazılmış, hatta bazen ise o aya bir sıfat da eklendiği görülmüştür. Muharremü'l-Haram, Saferü'l-Hayr, Şabanü'l-Muazzam, Ramazanü'l-Mübarek gibi.

Defter, iki kısım olarak tutulmuştur. **1a** sayfası boş bırakılmış **1b** sayfası üstte “Ya Fettahu Ya Rezzak” yazılarak başlanmıştır. **1b** ila **24a** sayfaları arası i'lâmât kayıtları tutulmuş ve sonunda Kadı Mehmed Sadık Efendi'nin hatmiyle mühürlenmiştir. Ardından 2 yapraklık kısım boştur. Hüccet kayıtları **26b** sayfasından başlamakta ve **56a** sayfasına kadar sürmektedir. Yine Bu bölüm de Mehmed Sadık Efendi'nin mührüyle mühürlenmiştir. İlk sayfa olduğu gibi son sayfa da boştur. Anlaşıldığına göre i'lâm ve

hüccetler defter yarılanarak ayrı kısımlardan başlanmak suretiyle tutulmuştur. Defterin genişliğine binâen biz 50. yaprağa kadar olan kısmı çevirdik ettik ve incelememizi bu kayıtlar üzerinden yürüttük.

Metinde dava kayıtları numaralandırılmadığından incelememizde davalara atıf yapmak için numaralandırmayı uygun bulduk. Buna göre davalar yapraklara göre ayrı ayrı numaralandırıldı. Mesela 23. yaprağın a yüzündeki 5. Dava; **23a/5** şeklinde gösterildi.

Metnin transkripsiyonunda basit transkripsiyon usullerini takip ettik.

1- Özel isimler bugünkü kullanımları üzerine yazıldı. Osman, İsmail, Abdullah gibi. Ancak gayr-i Müslimlerin isimlerinde doğru okunabilmesi için uzun heceler eklendi.

2- Ta‘ahhüd, şer‘iyye kelimelerinde olduğu gibi, Arapçadaki “ayn” harfini göstermek üzere sağdan apostrof kullanıldı.

3- Eğer “ayn” kelime başında ise apostrof kullanılmadı. İnde, alâ gibi.

4- Cezimli hemze soldan apostrof ile gösterildi. Müste‘cir, müte‘men gibi.

5- Uzun heceler (â), (î), (û) şeklinde gösterildi. Mezkûr, tâbi‘, vekîl gibi.

6- Cümle başında olmadığı takdirde lâm-ı ta‘rîfler küçük olarak yazıldı. El-Hâc, es-Seyyid gibi.

7- “Kaf” ve “ğayn” harflerinin kalınlığını vurgulamak için (ā) ve (ū) şeklinde kullanımı benimsendi. Merkûm, kâim, ğāib gibi.

8- Metinde okunamayan kelimeler (.....) şeklinde olduğu gibi boş bırakılırken okunuşunda tereddüd edilen kelimelerin sonuna soru işareti (?) konuldu.

9- Metinde yazımı unutulmuş kelimeler parantez arası boşluk (); “gurûş[un]” kelimesinde olduğu gibi eksik kısımlar [] köşeli parantezle belirtildi.

EK-2 494 NO'LU GALATA ŞER'İYYE SİCİLİNİN
TRANSKRİPSİYONU

Ya Fettahu Ya Rezzak

[1b]

Ma'rûz-ı Dâ'î

Mahmiyye-i İstanbul'da Yağkapanı kurbünde sakin Yağcı Osman Beşe bin Ali nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'da Sultan Bayezid Mahallesi'nde sakin Yağcı Ali Beşe bin Halil nam kimesne muvâcehesinde bundan akdem Ali Beşe yedinde bi-tarîk'ıl-mudârebe malından def u teslim eylediğim yüz seksen dört buçuk gurûşu ba'de'l-a'mal meblağ-i mezkûrun yüz otuz dört buçuk gurûşu yedinden bade'l-ahz bâkî kalan elli gurûşu bana vermeyüb yedinde kalmağla hâlen taleb ederim deyû da'va eyledikde ol dahi cevabında ber-vech-i muharrer ikrar lâkin mablağ-i bâkî elli gurûşu yedimde hıfzımda iken bilâ ta'ud ve la taksîr zayi' olmuşdur deyücek husus-i mezkûrde Ali Beşe yeminle tasdik olunur ümenâdan olmağla bi't-taleb mezbûr Ali Beşe ba'de't-tahlifi'ş-şer'î mücebince müdde-i mezbûr Osman Beşe da'va'y-ı mezkûresiyle büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Alîlerine i'lâm olundu. Bâkî el-emr limen lehü'l-emr. Fî ğurre-i Muharrem sene 1203.

2

Ma'rûz-ı Dâ'î

Galata'da Bereketzâde Mahallesi'nde mütemekğine ma'rifetü'ş-şahs.....binti Karabet nâm Nasraniyye Galata Bâb Mahkemesinde Meclis-i Şer'de Sandalcı Alisâyî bin Serkiz nâm zimmî muvâcehesinde ben ücret ile hizmet eder makûlesinden olub bundan akdem mersûm Alisâyî zimmînin talebiyle ücret kavlınsız menziline bir buçuk sene kendüye hizmet edüb müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ecr-i misline ol dahî benimle oğlum işbû hâzır bi'l-meclis Bağdasır nâm zimmîde üç ay bir haftada müctemi'a menzil icâresinden iddi'â eylediği dokuz gurûş otuz paraya müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb her birimiz ber vech-i muharrer âharın ibrâsını ibrâyı kabûl eyledik deyû ikrâr u tasdiklerimiz tescîl ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. el-emru limen lehü'l-emr. Fî 3 Muharrem sene 203

3

Ma'rûz-ı Dâ'î

Galata'da el-Hâc A'mer Mahalesi'nde sakin ma'rifetü'z-zât Nefise binti Süleyman nâm hâtûnn Galata Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Halil Reis bin İbrahim nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Halil Reis zimmetinde cihet-i karzdan beş gurûş ve Halil Reis'in sulbî sağır oğlu Ali'ye beher ay dörder gurûş ücret kavliyle on ay irzâ' edüb müddet-i mezkûrede kavli-i mezkûr üzere iktiza eden kırk sekiz gurûş ki cem'an ciheteyn-i mezkûreteynden hakkım olan kırk beş gurûşun yirmi iki gurûşunu mukaddema yedinden ba'de'l-ahz bakî zimmetinde kalan yirmi üç gurûşu mezkûr Halil Reis ile on beş gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh mezkûrden mâ'ada sekiz

gurûşa müteallik'a da'vadan mezbûr Halil Reis'in zimmetini ba'de'l-ibra ve'l-kabûl mücebince bedel-i sulh mezkûr on beş gurûşu müdde'îye-i mezbûre Nefîse Hatûna edâ vü teslîme mezbûr Halil Reis'e tenbîh olunduğu Huzûr-i Alilerine i'lam olundu. Bakî emr veliyyü'l-emrindir. Fî 3 Muharrem sene 1203

4

Ma'rûz-ı Dâ'î

Mahmiyye-i İstanbul'da Tavşantaşı kurbünde sakine Hâce Rukıyye bint-i el-Hâc Ebûbekir nâm hâtun tarafından husus-ı âti'z-zikrde vekil-i şer'îsi Ahmed Ağa bin el-Hâc Ebubekir nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'da sâkin Halatçı el-Hâc Ömer Ağa bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde Galata hısnı ebvâbından Kürkçü Kapsu haricinde vâki' bir bâb Terzi dükkanından nısf-ı şâyi'î mezbur el-Hâc Ömer Ağa'nın ve nısf-ı şâyi'-i âharı müvekkilem Hâce Rukıyye Hatun'un tasarrufunda olub müvekkilem mezbure mutasarrıfa olduğu nısf-ı dükkanını beher şehir otuz üçer paraya mezbur el-Hâc Ömer Ağa'ya istîcar u teslim edüb icâre-i mezkûreden bir senede zimmetinden müctemi'a dokuz gurûş otuz altı parayı mezbûr el-Hâc Ömer Ağa'dan bi'l-vekale taleb ederim deyû¹³²⁰ da'vâ eyledikde ol dahi ber-vech-i muharrer ikrar u i'tiraf itmeğin meblağ-i mecmu'-i mezkûr dokuz gurûş otuz parayı müvekkile-i mezbûre içün vekil müdde'î-i mezbûr Ahmed Ağa'ya eda vü teslîme mezbûr el-Hâc Ömer Ağa'ya tenbîh olunduğu Huzûr-i Alilerine i'lam olundu. Bakî emr limen lehü'l-emr. Fî 3 Muharrem Sene 203

[2a]

Ma'rûz-ı Dâ'î-i Devlet-i Âliyyeleridir ki

1

Galata'ya muzâfe Kasaba-yı Fındıklı'da Molla Çelebi Mahallesi'nde sakin Attar Halil Beşe bin Hüseyin nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de kasaba-yı mezbûrede Selîme Hatun Mahallesi'nde sakin Attar Osman Ağa bin Ömer nâm kimesne muvâcehesinde mâdü'z-zikr Molla Çelebi Mahallesi'nde vâki'¹³²¹ bir bâb attar ve çömlekçi dükkanı derûnunda mevcûd attar ve çömlekçi gediği ta'bir olunur âlât-ı lâzime ve eşya-yı ma'lume mezbûr Osman Ağa'nın yedinden malı iken tarih-i i'lamdan üç ay mukaddem âlât ve eşyayı safka-i vahide ile üç yüz kırk gurûş semen-i medfu' u makbuza bana bey' u temlik ü teslîm ben dahi iştirâ vü temellük ü tesellüm ü kabz ü kabul etmişidim lakin bey'-i mezbûr tağrîr ve gabn-ı fahişe mukarin olmağla redd ü mebî' u iştirâ ve semeni matlûbumdur deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevabında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin müdde'î-i mezbûr husus-ı mezkûru târîh-i mezbûrden iki ay mukaddem benden da'vâ benimle altmış gurûş bedel-i makbuza mahzar-ı şühûdda sulh olub husus-ı mezkûre-i müte'allika da'vâdan benim zimmetimi ibra etmişdir deyû ba'de'd-def' ve'l-inkâr dâfi'-i mezkûr Osman Ağa ber-vech-i muharrer def'-i mezkûrunu isbât esnasında iken beynlerine muslihûn tavassut edüb müdde'î-i mezbûr Halil Beşe mezbûr Osman ile otuz gurûş bedel-i makbuza ba'de's-sulh ve'l-kabul husus-ı mezkûre ve bedel-i sulh-i mezkûre müte'allika âmme-i da'vâdan her biri âharının zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her biri âharın ibrasını kabul birle kat'-ı münaza'a eyledikleri Huzûr-i Âlilerine i'lam olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 3 Muharrem Sene 203

2

¹³²⁰ Üstü karalanmış

¹³²¹ Bu kelimededen sonra "bir taraftan" kaydının üstü çizilmiş.

Ma'rûz-ı Dâ'î

Mahmiyye-i İstanbul'da Ali Paşa Hanı'nda çukacı sahib-i arzuhal Malumata veled-i Manol nâm zimmî bi't-terâzî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'da mütemekkin ve derûn-i arzuhalde mezkûru'l-ism Markagi veled-i Dimitri nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Markagi zimmî dört ay mukaddem bin iki yüz iki senesi Ramazan-ı Mübareğin dördüncü günü Galata'da Sultan Bayezid Mahallesi'nde vâki' mütemekkin olduğu menzil derûnunda yedimde olan istikrâz u kabz eylediği kırk gurûş ve şartu'r-rucü' emriyle bir çuka mâî şalvar ve bir nefî çuka beneş malından ücret ve hıyatat ve kaytan ve şerîte masrûfum olan otuz gurûş ki cem'an yetmiş gurûş alacak hakkımı bana vermemekle hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikte ol dahi cevâbında külliyyen ba'de'l-inkâr müdde'î-i merkûm ber vech-i muharrer karz-ı mezkûr kırk gurûş müdde'âsını isbata kâdir olmayub talebiyle merkûm Markagi ba'de't-tahlifî'ş-şer'î ve emr-i mezkûr ile masruf-i merkum otuz gurûş müdde'âsını isbat içün eseru'l-istimhâl müddet-i mühl-i şer'î bi'd-defa'ât mürûr edüb isbat-ı müddeâya kâdir olmayub tâlib-i tahlif dahî olmamağın mücebince müdde'î-i merkûm da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ tenbih büyüce mu'arazadan men' olunduğu Mübaşirleri Ömer Çavuş kulları ma'rifetiyle Huzûr-i Âlilerine i'lam olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 5 Muharrem sene 203

Ma'rûz-ı Dâ'î

3

Galata haricinde Asma Mescid Mahallesi'nde sakin Osman Ağa bin Abdullah nam kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Mustafa Beşe bin Ahmed nam kimesne muvâcehesinde mezbûr Mustafa Beşe bundan yedimden istikraz u kabz ve masarîfına sarfiyla istihlak eylediği otuz gurûş mukabelesinde malından işbû mu'âyene olunan bir mâî çuka şalvar ve bir çuka cübbe ve bir çukave bir çuka yeleş yedime vaz'-ı rehn itmişidi hâlen meblağ-ı mezkûru bana edâ birle zikrolunan eşyayı yedimden gerü ahza mezbûr Mustafa Beşe'ye tenbîh olunmak matlûbumdur deyû da'vâ eylediğinde ol dahî ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğın mücebince meblağ-ı mezkûr otuz gurûşu müdde'î-i mezbûr Osman Ağa'ya edâya birle eşyâ-i muharrere-i mezkûreyi gerü ahza mezbûr Mustafa Beşe'ye tenbîh olunduğu Huzûr-i Âlilerine i'lam olundu. Bâkî emr limen lehü'l-emr. Fî 6 Muharrem sene 203.

Ma'rûz-ı Dâ'î

4

Galata'da Arab Çarşusunda sakin Oturakçı Abdullah Çelebi bin Mehmed nâm kimesnenin es-Seyyid Yusuf bin Mehmed nâm kimesne zimmetinde bundan akdem yedinden iştirâ vü kabz eylediği iki yasdık ve bir minder bir çarşâb semeninden alacağım dokuz gurûşun altmış parasını nakden ve doksan parası mukabelesinde bir tencere ahz ü kabz edüb bâkî beş gurûş on para alacak hakkım olduğu Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de lede'l-murâfa'a mezbûr es-Seyyid Yusuf'un ikrarıyla sâbit olmağın mücebince meblağ-ı mezbûr beş gurûş on parayı müdde'î-i mezbûr Abdullah Çelebi'ye edâya mezbûr es-Seyyid Yusuf'a tenbih olunduğu Huzûr-i Âlilerine i'lam olundu. Bâkî emr limen lehü'l-emr. Fî 6 Muharrem sene 203.

5

Sefîne reislerinden İbrahim Reis bin Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Yelkenci Andon veled-i Yani nam zimmî muvâcehesinde merkûm Andon zimmetinde cihet-i karzdan yüz beş gurûş otuz paradan

altmış bir buçuk gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyu da'vâ eyledikde ol-dahî cevabında ber-vech-i muharrer ikrar u i'tiraf itmeğın mücebince meblağ-i bâkî mezkûr altmış bir buçuk gurûşu müdde'î-i mezbûr İbrahim Reis'e edâ vü teslime merkum Andon'a tenbih olunduğu Huzûr-i Âlilerine i'lam olundu. Bâkî emr limen lehü'l-emr. Fî 6 Muharrem sene 203.

6

Ashab-ı sefayinden Konstantin veled-i Manol nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de sefînesinde reis olan Dimitri veled-i Fotaki nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Dimitri zimmî zimmetinde cihet-i karzdan otuz gurûş ve yalı ta'bir menâfi'-i sefîneden benim hisseme isabet eden yirmi üç gurûş yirmi altı para ve bundan mukaddem bi-tarıkı'l-mudârebe yedine def' u teslim eylediğim üç yüz iki buçuk gurûşu ba'de'l-a'mâl meblağ-i mezkûr üç yüz iki buçuk gurûşu bana teslim fâide-i hâsılasından benim hisseme isabet eden doksan gurûş ki cem'an yüz kırk üç gurûş yirmi altı parayı bana vermeyüb yed ü zimmetinde kalmağla hâlen taleb ederim deyu tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn merkûm Dimitri ile seksen gurûş üzere ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûrden mâ'adâ altmış üç gurûş yirmi altı paraya müte'allika da'vâdan merkûm Dimitri'nin zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl mücebince bedel-i sulh-i mezkûr seksen gurûşu müdde'î-i merkûm Konstantin zimmîye bi't-taleb edâ¹³²² vü teslime merkûm Dimitri zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlilerine i'lam olundu. Bâkî el-emr limen lehü'l-emr. Fî 6 Muharrem sene 203.

Ma'rûz-ı Dâ'î

7

Galata'da el-Hâc A'mer Mahallesi'nde sâkin Berber Ahmed Beşe bin Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Kayıkçı tâifesinden Ali Beşe bin Abdurrahman nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Ali Beşe zimmetinde bir aded piyade kayık semeninden altmış gurûşdan bâkî dokuz gurûş on para alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyu da'vâ eyledikde ol-dahî cevabında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i bâkî-i mezkûrun dört gurûşunu dahî kendüye etmişidim deyu mezbûr Ali Beşe eylediği def'ini isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mezbûr Ahmed Beşe ba'de't-tahlîfi's-şer'î mücebince meblağ-i bâkî-i mezbûr dokuz gurûş on parayı müdde'î-i mezbûr Ahmed Beşe'ye edâ vü teslime mazbûr Ali Beşe'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlilerine i'lam olundu. Bâkî el-emr limen lehü'l-emr. Fî 6 Muharrem sene 203.

[2b]

8

Ma'rûz-ı Dâ'î

Galata'da sâkin sâhib-i arzuhâl Mustafa bin İbrahim nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de sefîne reislerinden Ahmed Reis bin Süleyman nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Ahmed Reis zimmetinden cihet-i karzdan iki yüz elli gurûşdan bâkî iki yüz on bir gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i mezbûr ber-vech-i muharrer müddeâsını lede't-tezkiye makbûlü's-şehâde oldukları ihbâr olunan İsmail bin Abdullah ve es-Seyyid Mehmed Raşid bin Selim nâm kimesneler şehâdetleriyle mezkûr Ahmed Reis muvâcehesinde vech-i şer'î olarak isbât etmeğın mücebince meblağ-i bâkî-i merkum iki yüz on bir gurûşu müdde'î-i mezbûr Mustafa Ağa'ya edâ vü teslime mezbûr Ahmed

¹³²² Bu kelimeden sonra hataen "tenbih" kelimesi yazılıp karalanmıştır.

Reis'e tenbih olunduğu mübaşirleri Kapu Kethüdası Musa ile¹³²³ Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 7 Muharrem sene 203.

9

Ma'rûz-ı Dâ'î

Galata'da mütemekkin ve Duhan Kıyıcı Yûsub veled-i Seruye nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Duhâni Keğork veled-i Haçador nâm zimmî muvâcehesinde ben bundan mukaddem beher vukıyyesi beşer para ücret kavliyle mersûm Keğork'un yüz yetmiş yedi vukıyye üç yüz dirhem duhânın kıyub kavli-i mezkûr üzere ücret-i mezkûreden zimmetinde müctemî'a yirmi dokuz gurûş yirmi iki paranın on yedi buçuk gurûşunu yedinden ba'de'l-ahz zimmetinde bâkî kalan beş gurûş dokuz parayı mersûm Keğork'dan talep ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında zikrolunan ol kadar vukıyye duhânın müdde'î-i merkûm ile beher vukıyyesi dörder para ücret kavlini ikrâr ziyadesini inkâr etmekle müdde'î-i merkûm ber-vech-i muharrer ziyade müdde'âsını isbata kâdir olmayub bi't-taleb mersûm Keğork ba'de't-tahlifî's-şerî müdde'î-i merkûm ziyade da'vasıyla bila beyyine mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 7 Muharrem sene 203.

10

Ma'rûz-ı Dâ'î

Galata'da mütemekkin Oymacı es-Seyyid Abdullah bin Mehmed Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Musa Beşe bin Mustafa muvâcehesinde mezbûr Musa Beşe zimmetinde bâ-temessük cihet-i karzdan kırk üç gurûşdan bâkî otuz gurûş ve bir çuka ferâce semeninden yirmi yedi gurûş ki cem'an elli yedi [gurûş] alacak hakkım olmağla hâlen talep ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî ber-vech-i muharrer ikrâr lakin meblağ-i mecmû'-i mezkûru def'aten edâya kudretim yokdur deyû ber-vech-i âti te'cile talib olmağla müdde'î-i mezbûrden meblağ-i mecmû'-i mezkûrden târîh-i i'lam şehri gayetinde yedi gurûş ve bâkî kalan elli gurûşu beher şehri kendüye üçer gurûş verüb gayet-i şehri mezbûrden on altı ay yirmi gün tamamına değin edâ vü teslim üzere mezbûr Musa'yı bi't-terâzî te'cil ü taksît eyledikde ol dahî ber-vech-i muharrer müeccelen ve makta'an edâsı ve yine taahhüd eylediği tescil ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 7 Muharrem sene 203.

11

Mahmiyye-i İstanbul'da Aksaray kurbünde Murâd Paşa Mahallesinde sakin olub husus-ı âti'z-zikrde kendi nefsinden asâle ve Fatıma bint-i el-Hâc Ahmed Ağa tarafından vekîl-i şer'îsi Ahmed Ağa bin Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de timurcu esnafından el-Hâc Ahmed bin Feyzullah nâm kimesne muvâcehesinde kalafatçı esnâfının esinn-i ihtiyar ustalarından Halil Usta Mustafa Usta ve diğer Halil Usta ve Osman Usta ve üstüpücü esnâfının kethüdâları Abdî Ağa ve Ali Çelebi ve Hasan Usta ve Ali Usta ve sâyir cerîdeden mestûru'l-esâmî kimesneler hâzır oldukları halde Galata'da Kalafat Yeri nam mahalde vâkî' sakafî ahşâbından ve etrafı taş duvar ile muhât bir bâb mahzen bi'l-icareteyn benimle müvekkilem mûmâ ileyhânın bi'l-iştirâk taht-ı tasarrufunda olmağla hâlen ben mahzen-i mezkûru icâre-i kadîmesiyle mezbûr el-Hâc Ahmed bi'l-icare ve bi'l-vekâle icâr murâd eylediğimde esnâf-ı mezkûre büyüce mûmâna'at ederler suâl olunub mûmâna'atları men' olunmak bi'l-asâle ve bi'l-vekâle mestûrumdur deyû da'vâ eyledikde ânlar dahî

¹³²³ "Mübaşirleri Kapu Kethüdası Musa ile" kaydı metnin altına iliştilmiş ve eklediğimiz yere gelmesi bir okla işaret edilmiştir.

cevâblarında mahzen-i mezkûr an-asıl timurcu dükkanı olub ânuş havfından nâşî mahzen olmuşdür deyu beynlerinde ba'de merfu'ü'l-münâza'a beynleri islâh olunub mezbûr Ahmed Ağa mahzen-i mezkûru emtia vaz' olunmak üzere icâre-i kadîmesiye olan beher şehîr on paraya işbu hâzır bi'l-icâreteyn kalafatçı usta İsmail nâm kimesneye bi'l-asâle ve bi'l-vevale icâr u teslim eyledikde ol dahî ber-vech-i muharrer istîcâr ve kabûl eylediği Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 7 Muharrem sene 203.

12

Ashâb-ı sefâyinden Yamandi Reis veled-i Yanaki nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Nikola veled-i Prevamos nâm zimmî muvâcehesinde örf-i mellahînden sivri kıçlı ta'bir olunan bir kıt'a sefîne üç sehm itibariyle bir sehm-i şayi'î benim ve bir sehm-i şayi'î merkûm Nikola'nın ve bir sehm-i şayi'î gâib ani'l-meclis el-Hâc Osman Efendi nâm kimesnenin yedimizde malımız olub menâfî-i sefîne-i mezkûreyi merkum Nikola ile târîh-i i'lâmdan yirmi gün mukaddem Galata'da Cami'-i Kebîr Mahallesi'nde Mehmed Beşe'nin Kahvesi derûnunda mahzar-ı şühûdda hesabımızı sahîhan ru'yet eylediğimizde mezbûr Nikola zimmetinde menâfî-i mezkûrede benim altmış gurûş hakkım zuhûr edüb hatta ol kadar gurûş bana deyni olduğunu ikrâr u işhâd dahî itmekle meblağ-i mezkûru merkûm Nikola'dan taleb ederüm deyu ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i merkûm Yamandi Reis ber-vech-i muharrer müdde'âsını şehâdetleri makbûle olan Mehmed Beşe bin Selîm ve ehl-i hayra Hasan Reis bin Hüseyin nâm kimesneler şehâdetleriyle merkûm Nikola muvâcehesinde vech-i şer'î ile isbat etmeğin mücebince meblağ-i mezkûr altmış gurûşu merkum Yamandi Reis'e edâ vü teslîme merkûm Nikola zimmîye tenbîh olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 6 Muharrem sene 203.

13

Galata ve tevâbi'inde vâki' kalpakçı esnâfının ustabaşısı Palaş veled-i Konstantin ve esnâf-ı mezkûre..... esinn ü ihtiyar ustalarından Filib veled-i Yorgi ve Anaştaş veled-i Konstantin ve Afton veled-i Dimitri veled-i Yani ve Todori veled-i Yorgi nâm zimmîler Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de esnâf-ı mezkûreden¹³²⁴ Andreyâ veled-i Yani zimmî muvâcehesinde mersûm Andreyâ esnâfımızdan olub Galata haricinde Beyoğlu nam mahalde vâki' bir bâb dükkada müstakillen kalpak tesannu' edüb lâkin kendü halinde gâver? kesbiyle meşgûl olmayub ve nizâm-ı kadîmemize muhal harekete tesaddî ve nizâm-ı kadîmemizi muhtell ve müşevveşe bâdî ve esnâf-ı mezkûreyi dâima ta'cîz ve rencîde ve tekdîrden hâlî olmayub ve esnâf-ı mezkûre umûr ve husûsun tanzîm içün lonca ta'bir olunan istişaremize rağbet ve ihtiyar ustalarımıza itaat ve inkıyâd etmeyüb şedîd'ül-lisân olmağla kendüye bid'defâ'at tenbîh eylediğimizde mütenebbih olmayub ızrârında ısrar itmekle bu vechile emn ü râhatımız meslûb olub kendüye hoşnûd ve râzî değılüz deyu her biri bi'l-muvâcehe şekâ? ve mersûm¹³²⁵ Andreyâ ba'de'l-yevm Galata ve tevâbi'inde kalpakçılık işlememek üzere Emr-i Âlîleri sudûrunu istiâ ve istirahat eyledikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 8 Muharrem sene 203.

14

Galata haricinde Hüseyin Ağa Mahallesi'nde mütemekkin Alisayi veled-i Artin nam zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Haçador veled-i Ağya? nam

¹³²⁴ Burada evvela sehven "mezkûre'nin" yazılmış ancak "in" ekinin üstü çizilerek düzeltilmiştir.

¹³²⁵ Metinde bu kelimeden sonra yanlışlıkla Andon yazılmış fakat sonra üstü çizilerek doğrusu eklenmiştir.

zimmî muvâcehesinde merkûm Haçador târîh-i i'lamdan yirmi beş gün mukaddem ba'de'l-mağrib mahalle-i mezbûrede vâki' Parmak Kapu önünde yatağan bıçağı ile biğayr-i hakkın sol omzum üzerinden bir yerinden ve sağ kolum dirseğinden bir yerinden beni darb ü cerh etmekle müceb-i şer'isini merkûm Haçador'dan talep ederim deyû tesaddî eylediği

[3a]

da'vâsında bâ-tavassut-ı muslihîn merkûm Haçador zimmî ile an inkâr elli gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûr elli gurûşdan mâ-'adâ cerh-i mezkûreye ve mâ yühaddisü anhe müteallika âmme-i da'vâdan merkûm Haçador zimmînin zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl mücebince bedel-i sulh mezkûr elli gurûşu müdde'î-i merkum Alisayi zimmîye edâ vü teslîme merkûm Haçador'a tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 8 Muharrem sene 203.

1

Galata'da sâkin Hasan Beşe bin Osman nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Mehmed Yazıcı bin Mahmud nam kimesne muvâcehesinde mezbûr Mehmed Yazıcı zimmetinde bundan akdem yedinden iştirâ vü kabz eylediği beynimizde ma'lûmu'l-kıyye kendîr semeninden üç yüz kırk sekiz gurûşdan bâkî sekiz gurûş hakkım olmağla hâlen talep ederüm deyu tesaddî eylediği da'vâsında bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr Mehmed Yazıcı ile dört gurûş bedel-i makbûza ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ'adâya ve bedel-i sulh merkûme müteallika da'vâdan her biri âharın zimmetini ibrâ vü iskat eyleyüb ve her biri ber-vech-i muharrer âharın ibarâsın kabûl birle kat'-ı niza' eyledikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Bâkî el-emr limen lehü'l-emr. Fî 8 Muharrem eene 203.

2

Medine-i Üsküdâr'a muzâfe Gekboza Nahiye'sine tâbi' Kartal Karyesi'nde sakin Mustafa Beşe bin İsmail nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'da mütemekkin Funda kömürçüsü Manuk veled-i Lağavir nâm zimmî muvâcehesinde karındaşım olub verâseti hasren bana mevrûs olduğu halde bundan akdem vefât eden Halîl Beşe bin el-mezbûr İsmail'in merkûm Manuk zimmî ile oğlu gâib-ani'l-meclis Mardros zimmetinde bâ temessük cihet-i karzdan yetmiş iki gurûş alacak hakkım olub ve her biri âharın zimmetine lazım gelen meblağâ dahî bi'l-emr ve'l-kabûl kefil ve zâmin olduklarından sonra karındaşım mezbûr meblağ-i mezkûru kable'l-ahz ve'l-istîfâ fevt olub meblağ-i mezkûr hasren bana mevrûs olmağla meblağ-i mezkûru asâlete ve kefâlete binâen merkum Manuk'tan bi'l-verâse talep ederüm deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında külliyyen ba'de'l-inkâr müdde'î-i mezbûr ber-vech-i muharrer verâseti İbrahim bin İsmail ve Feyzullah bin İsmail şehâdetleriyle deyn-i mezkûru Kalyoncu Hüseyin Beşe bin Hasan ve Süleyman Beşe bin Ali nâm kimesneler şehâdetleriyle merkum Manuk zimmî muvâcehesinde vech-i şer'î üzere isbât etmeğin mücebince meblağ-i mezkûr yetmiş iki gurûşu müdde'î-i mezbûr Mustafa Beşe'ye asâlete ve kefâlete binâen edâ vü teslîme mezbûr Manuk zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 8 Muharrem sene 203.

3

Sâdır olan Fermân-ı Âlîlerine imtisâlen Galata Bâb Mahkemesi'nde me'zûnen mürsel Kâtib Abdullah Efendi dâ'îleri ve husûs-i mezkûre mübâşir ta'yîn buyurulan Ser-Bostancıyân-ı Hâssa Ağa kulları tarafından Abdurrahman Hasekî ile Galata'da Kurşunlu Mahzen İskeleyi'nde ber-vech-i âtî ğarîkan vefât eden mellâh taifesinden Küçük Abdî nâm kimesnenin iskele-i mezbûrede cenazesi üzerine varub huzûr-i

Müsliminde âzâsına ba‘de’l-keşf ve’n-nazar müteveffâ-yı mezbûrun âzâsında eser-i cerhden bir nesne olmayub müteveffâ-yı mezbûr iskele-i mezbûreye merbûta Esîr Ahmed Reis’in sefinesi mellâhlarından olub sefine-i mezkûreden deryâyâ nazar ederken kimesnenin sun‘unsuz bi-kazaen-lillah-i teala deryâyâ düşüb ğarîkan vefat ve ba‘dehü iskele-i mezbûreye ihrâc olunmuşidır deyû sikât-i Müslimîn ba‘de’l-ihbâr müteveffâ-yı mezbûrun cenâzesini defne izin veririken mezbûr-i dâ‘îleri mahallede ba‘de’tahrîr ve’l-inhâ Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Bâkî el-emr limen lehü’l-emr. Fî 9 Muharrem sene 203.

4

Ma‘rûz-ı Dâ‘î

Zürrâ‘ tâifesinden sâhib-i arzuhâl Todori veled-i Çoli ve sulbî kebîr Hristo nâm zimmîler Galata Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘de derûn-i arzuhalde mezkûrî’l-ism Haseki Ahmed Ağa nâm muvâcehesinde mezbûr Ahmed Ağa’nın karındaşı olub bundan akdem vefât eden Mehmed Sâdık bin Hasan bin Abdulah nâm kimesne zimmetinde Galata’ya muzâfe İstinye Nâhiye[sine] tâbi‘ Kuruçeşme Karyesi’nde vâki‘ mutasarrîf olduĝu bir bâb çiftliğinde her birimiz beher şehir dokuz gurûş ücret kavliyle yirmi bir ayda eylediğimiz rençberlik hizmetimizin ücret-i mezkûresi olan cem‘an üç yüz yetmiş sekiz gurûşun yüz elli gurûşunu müteveffâ-yı mezbûrun hayatında yedinden ba‘de’l-ahz bâkî kalan iki yüz yirmi sekiz gurûşu kable’l-ahz ve’l-istîfâ mezkûr Mehmed Sâdık vefât edüb terekesini karındaşı mezbûr Haseki Ahmed Ağa kabz etmekle meblaĝ-ı bâkî-i mezkûr müteveffâ-yı mezbûrun tereke-i vâfiyesinden talep ederiz deyû da‘vâ eylediklerinde mezbûr Ahmed Ağa cevabında müteveffâ-yı mezbûr karındaşı olduĝunu ikrâr mâ‘adâ husûs-i mezkûru külliyyen ba‘de’l-inkâr müdde‘iyân-i merkumân ber-vech-i muharrer¹³²⁶ müdde‘âlarını ber vechile isbâta kâdirler olmayub bi’t-taleb mezbûr Ahmed Ağa ba‘de’t-tahlîfi’ş-şer‘î mücebince müdde‘iyân-i merkumân ber-vech-i muharrer da‘vâ-yı mezkûreleriyle bilâ beyyine büyüce mu‘ârazadan men‘ olundukları Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu; Fî 8¹³²⁷ Muharrem sene 203.

5

Mahmiyye-i İstanbul’da sâkin tüccârdan Ahmed Beşe bin Hasan Galata Bâb Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘de Galata’da mütemekkin İsâk veled-i Dâvît nam Yahûdî muvâcehesinde merkum İsâk bundan akdem yedimden iştirâ vü kabz eylediği adedleri beynimizde ma‘lûm nacak ve kîse ve cüzdân ve tâs ve ma‘lûmu’l-vezn sût semenlerinden cem‘an üç yüz altmış üç paradan bâkî iki yüz altmış bir para ve yedine teslim eylediğim mecmû‘u dört gurûş kıymetlü bir tesbîh ma‘a sîm zincir ve bir duhân kîsemi bana vermeyüb yed ü zimmetinde kalmaĝla hâlen talep ederüm deyû da‘vâ eyledikde ol dahî ber-vech-i muharrer ikrâr etmeĝin mücebince meblaĝ-ı bâkî-i mezkûr iki yüz altmış bir parayı müdde‘î-i mezbûre edaya zikrolunan tesbîh ma‘a sîm ve bir duhân kîsesini bi-a‘yânihâ gerü redd ü teslîme Yahûdî-i merkûma tenbih olunduĝu Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Bâkî el-emr limen lehü’l-emr. Fî 9 Muharrem sene 203.

6

Galata’da mütemekkin İsâk veled-i Dâvît nam Yahûdî Galata Bâb Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘de tüccârdan Ahmed Beşe bin Hasan muvâcehesinde mezbûr Ahmed Beşe bin iki yüz iki Ramazân’ında Mahmiyye-i İstanbul’da Câmi‘-i Cedîd havâlîsinde ticaret etmek içün başka başka müstakillen sergi koyub ve mezbûr

¹³²⁶ Bu kelimeden sonra “da‘vâ-yı mezkûreleriyle” yazılmışsa da üstü çizilmiştir.

¹³²⁷ Yine deftere kayd olunurken sıralamanın atlandığını görüyoruz.

Ahmed Beşe ba‘zan sergisini bırağub gittükde hâlf kalduğu esnâda mezbûrun emr u icaretini yoğiken sergisine beş on gün nezaretim olmağla mücerred ber-vech-i muharrer nezaretine binâen mezbûr Ahmed Beşe malından bana on beş gurûş versün deyû tesaddî eylediği da‘vâsı takrîr-i meşrûh üzere meşrû‘a olmayub büyüce mu‘arazadan men‘ olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Bâkî el-emr limen lehü’l-emr. Fî 9 Muharrem sene 203.

7

Tüccar tâifesinden Yorgi nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘de sulbî kebîr oğlu Todori nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Todori zimmetinde ma‘lumu’l-mikdâr Sakız kaytanı semeninden altı yüz gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederüm deyû da‘vâ eyledikde ol dahî ber-vech-i muharrer ikrâr u i‘tirâf etmeğin mücebince meblağ-i mezkûr altı yüz gurûşu müdde‘î-i merkûm Yorgi zimmîye edâ vü teslime oğlu merkûm Todori zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Bâkî el-emr limen lehü’l-emr. Fî 9 Muharrem sene 203.

8

Galata’ya muzâfe Kasaba-i Kâsım Paşa’da el-Hâc Şa‘ban Mahallesi’nde sâkin ma‘rifetü’z-zat-ı şerîfe Latîfe bint-i es-Seyyid Hüseyin nâm hâtun Galata Bâb Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘de sulbî kebîr oğlu es-Seyyid Ali Hoca bin es-Seyyid İbrahim nâm kimesne muvâcehesinde oğlum mezbûr es-Seyyid Ali zimmetinde

[3b]

cihet-i karzdan on sekiz gurûş bir def‘a kezâlik karzdan on beş gurûş diyâr-ı âharda iken şartu’r-rucu‘ ile zevcesi gâibetü ani’l-meclis Sâliha nâm hâtûnun on yedi ayda me’kûlât ve meşrûbâtına malımdan masrûfum olunan yüz yirmi gurûş ki cem‘an yüz elli üç gurûş ile bundan akdem vefât eden âhar oğlum Süleyman nâm müteveffânın bi’l-cümle terekesini kabz edüb tereke-i vâfiyesinden hisse-i irsiyyemi oğlum es-Seyyid Ali’den taleb ederim ba‘de’d-da‘vâ ve’l-inkâr müdde‘îye-i mezbûre ber-vech-i muharrer müdde‘âsını ber vechile isbâta kâdir olmayub talebiyle mezbûr es-Seyyid Ali ba‘de’t-tahlifi’ş-şer‘î mücebince müdde‘îye-i mezbûre da‘vâ-yı mezkûresiyle bila beyine büyüce mu‘arazadan men‘ olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Bâkî el-emr Hazret-i men lehü’l-emr. Fî 8 Muharrem sene 203.

9

Francala esnâfindan Yorgi veled-i Konstantîn nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘de Dimitri veled-i Tanaş zimmî muvâcehesinde benim gâib ani’l-meclis Yani veled-i Kosta nâm zimmetinde bâ-i’lâm-i şer‘î francala semeninden mahkûm bih altmış gurûşa merkûm Dimitri bi’l-emr ve’l-kabûl kefil¹³²⁸ ve zâmin olmağla meblağ-i mezkûr altmış gurûşu kefaletine binaen merkûm Dimitri’den taleb ederim deyû da‘vâ eyledikde ol dahî cevâbında gâib-i merkûmun müdde‘î-i merkuma ol kadar deyni olub ve meblağ-i mezbûre kefil ve zâmin olduğunu ikrâr lâkin asıl gâib-i merkûm meblağ-i mezkûru müdde‘î[ye] tamamen edâ vü teslîm etmişdir deyû ba‘de’d-def‘ ve’l-inkâr dâfi‘-i merkum mezkûrunu isbata kâdir olmayub bi’t-taleb müdde‘î-i merkûm Yorgi zimmîye yemîn teklîf olundukda ol dahî yemîninden nükûl etmeğin mücebince müdde‘î-i merkûm Yorgi ber-vech-i muharrer da‘vâ-yı mezkûresiyle büyüce mu‘arazadan men‘ olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Bâkî emr Hazret-i men lehü’l-emr. Fî 10 Muharrem sene 203.

10

¹³²⁸ “Kefil” lafzı cümleye sonradan eklenmiş ve gireceği yere işaret olmak üzere bir çizgi çekilmiştir.

Ashab-ı sefâyinden Yamandi Reîs veled-i Yanki nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Nikola veled-i Prevamos nâm zimmî muvâcehesinde örf-i mellahîden sivri kışlı ta'bîr olunur bir kıt'a sefine üç sehm i'tibariyle bir sehm-i şâyi'î benim sehm-i şâyi'î merkûm Nikola'nın ve bir sehm-i şâyi'î gâib-ani'l-meclis el-Hâc Osman Efendi nâm kimesnenin yedimizde malımız iken târîh-i i'lâm dan yirmi gün mukaddem Galata'da Câmi'-i Kebîr Mahallesi'nde Mehmed Beşe'nin kahvesi derûnunda mahzar-ı şühûdda ber-vech-i muharrer iştirâ vü temlik ü teslim ü kabz u kabûl etmekle semeni olan meblağ-i mezkûr yüz altmış bir gurûşu bana vermeyûb zimmetinde kalmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında sehm-i mezkûru ol kadar gurûşa iştirâsını ikrâr lâkin meblağ-i mezkûru ceste ceste kendüye tamamen edâ vü teslim etmişidim deyû eylediği def'ini isbât içûn eserü'l-istimhal ve'l-imhâl müddet mehl-i şer'î mürûr edüb ber vechile isbâta kâdir olmayub ve tâlib-i tahlîf dahî olmamağın ikrârı mûcebince lâzım gelen yüz altmış bir gurûşu müdde'î-i mezbûr Yamandi Reîs'e edâ vü teslimi merkûm Nikola zimmiye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Bâkî el-emr limen [lehü'l-emr.] Fî 6 Muharrem sene 203.

Ma'rûz-ı Dâ'î

11

Kayıkçı tâifesinden Mustafa Beşe bin Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de yine tâife-i mezbûreden Abdullah Beşe bin İsmail nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Abdullah Beşe târîh-i i'lâm günü ba'de'z-zuhr Galata hâricinde Kürkçü Kapusu İskelesi'nde demir kanca ile sol dirseğimin bir yerimden amden bi-ğayr-i hakkın darb u cerh etmekle cerh-i mezkûrun mûceb-i şer'îsini mezbûr Abdullah Beşe'den taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr Abdullah ile sekiz gurûş bedel-i makbûza ba'de's-sulh ve'l-kabûl cerh-i mezkûr ve mâ yühaddisü anhe ve bedel-i sulh-i mezkûre müte'allika da'vâdan her biri âharım zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl kat'-ı nizâ' eyledikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Bâkî emr [limen lehü'l-emr.] Fî 10 Muharrem Sene 203.

Ma'rûz-ı Dâ'î

12

Galata haricinde Bedreddin Bey Mahallesi'nde sâkine sahib-i arzuhal mu'arrefetü'z-zât Şerîfe Nefise bint-i Yusuf nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de derûn-i arzuhalde mezkûr'ül-ism İmam Hasan Efendi bin Halil nâm kimesne muvâcehesinde ben bundan mukaddem işbû hâzır bi'l-meclis zevc-i sâbıgım Münâdî es-Seyyid Mustafa Ağa'ya teslim eyle deyû imam-ı mezbûr Hasan Efendi yedine malımdan def'u teslim eylediğim altmış gurûş kıymetlû bir çift elmaslı altûn küpemi emrim üzere es-Seyyid Mustafa Ağa teslim etmekle zikr olunan küpeyi es-Seyyid Mustafa Ağa bana vermemekle mücerred mukaddemâ imam-ı mezbûr yedine teslim eylediğime zikr olunan küpeyi imam-ı mezbûrdan geri taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsın takrîr-i meşrûh üzere meşru'a olmayub büyüce mü'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Bâkî emr Hazret-i men lehü'l-emrindir. Fî 9 Muharrem sene 203.

13

Mahmiyye-i İstabil'da hısnı ebvâbdan Balat Kapusu dâhilinde sâkine mu'arrefetü'z-zât Nefise bint-i Ahmed nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de hâlen zevci Mehmed Beşe bin Hüseyin muvâcehesinde zevcim mezbûr Mehmed zimmetinde cihet-i karzdan elli gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında inkâr etmekle müdde'îye-yi mezbûreye ber-vech-i

muharrer müde'âsını isbâta kâdire olmayub bi't-taleb mezbûr Mehmed Beşe'ye yemin teklif oldukda ol dahî yeminden nükûl etmekle mücebince meblağ-i mezkûr elli gurûşu zevcesi müdde'îye-yi mezbûre Nefîse Hâtûn'a eda vü teslîme zevci mezbûr Mehmed Beşe'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emr limen lehü'l-emr. Fî 8 Muharrem sene 203.

Ma'rûz-ı Dâ'î

14

Galata'da mütemekkin Bakkal Dimo veled-i Panayot nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Nikola veled-i Tiro nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Nikola zimmetinde bundan akdem yedinden iştirâ vü kabz eylediği ma'lûmu'l-kıyye zehâyir-i mütenevvia'a semeninden [on] üç gurûş otuz altı para hakkım olmağla hâlen talep ederim deyû ba'ded-da'vâ ve'l-inkâr mücebince meblağ-i mezkûr on üç gurûş otuz altı parayı müdde'î-i mezkûr Dimo'ya edâ vü teslîme mezbûr Nikola zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu; bâkî emr Hazret-i men lehü'l-emr. Fî 11 Muharrem sene 203.

15

Galata hâricinde Bedreddin Bey Mahallesi'nde sâkine mu'arrefetü'z-zat Ayişe bint-i Hasan nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de zevci ve ehli Mustafa Beşe bin Hüseyin nâm muvâcehesinde mezbûr Mustafa zevcim olub bilâ hilâf-i şer'-i mutahhar darb u ta'cîz eder deyû da'va ol dahî cevâbında müdde'îye-i mezbûre zevcesi olduğunu ikrar ve ber-vech-i muharrer darb da'vâsını inkârından mâ'adâ zevcem mezbûre bana itaat etmemekle mutâve'ata tenbih olunmak matlûbundur deyû teşekkâ birle beynlerinde ba'de vukû'î'l-münâza'a beynleri islâh olunub mezbûr Mustafa Beşe zevcesi merkûmeyi hilâf-i şer'-i mutahhar darb u ta'cîz etmeyüb meûnet-i sükânâsını görmeye ve müdde'îye-yi mezbûre dahî zevci merkûma itaâte her biri ta'ahhüd oldukları tescîl ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Bâkî e'l-emr Hazret-i men lehü'l-emrindir. Fî 10 Muharrem sene 203.

16

Tüccârdan es-Seyyid Muzaffer bin es-Seyyid Mehmed'in Kunduracı Yani veled-i Nikola zimmetinde adedi belirli ve ma'lûm sahtiyân semeninden yirmi üç gurûşdan bâkî on bir gurûş alacak hakkım olduğu Galata Bâb Mahkemesi'nde lede'l-mürâfa'a dâyin-i merkûmun ikrâriyle şer'an isbât olmağın mücebince meblağ-i bâkî mezkûr on bir gurûşu müdde'î es-Seyyid Muzaffer'e bi't-taleb edaya merkûm Yani'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emr Hazret-i men lehü'l-emrindir. Fî 10 Muharrem sene 203.

[4a]

1

Galata'ya muzâfe Kasaba-i Tophâne'de Muhyiddîn Efendi Mahallesi imamı sâhib-i arzuhâl es-Seyyid eş-Şeyh Mustafa Efendi ve müezzin Molla İsmail ve ahâlîsinden el-Hâc Hasan ve Salih ve Molla Hasan ve el-Hâc Mehmed ve Abdullah ve Abdurrahman ve Mustafa Beşe ve sâirleri Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de mahalle-i mezbûrede müste'ciren sâkin derûn-i arzuhâlde mezkûr'l-ism Lülecî Ahmed Beşe bin Mustafâ nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Ahmed Beşe ile zevcesi gâibetü ani'l-meclis Zeyneb nâm hâtûn kendü hâllerinde ve nâmahremden hâlî olmayub yed ü lisânlarıyla dâimâ bizi ta'cîz ü tekdîrden hâlî olmayub ızrârlarında ısrâr etmeleriyle bir vecihle kendüleri[n]den emn ü râhatımız meslûb olub hoşnûd u râzı değiliz deyû şekâ ve mahalle-i mezbûreden hurûçlarını iltimâs eyledikleri Mübâşirleri Halîl Çâvuş Kulları

yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. E'l-emru limen lehü'l-emr. Fî 11 Muharrem sene 203.

2

Mellâh tâifesiinden İsmail bin İbrahim nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de tüccârdan el-Hâc Süleyman bin Mustafa nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr el-Hâc Süleyman zimmetinde ma'lûmu'l-vezn bir kazan ve ma'lûmu'z-zirâ' beyaz ve kırmızı boğası semeninden yüz elli gurûşdan bâkî otuz gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğın mücebince meblağ-i bâkî mezkûr otuz gurûşu müdde'î-i mezbûr İsmail'e edâ vü teslîme mezbûr el-Hâc Süleymân Ağa'ya tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 11 Muharrem sene 203.

3

Mellâh tâifesiinden Hristo veled-i Yezd nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de sefîne reislerinden Tanaş veled-i Vaşo nâm zimmî muvâcehesinde ben bundan akdem mezbûr Tanaş'ın talebiyle râkib olduğu sefînesinde kavliyle mellah olub Âsitâne'den Bahr-i Siyâhîde vâkî' vâsıl Koz İskelesine ve ândan yine Âsitâne'ye gelince üç ayda eylediğim mellahlık hizmetimin ücret-i mislî olan otuz dört buçuk gurûşu bana tamâmen edâ vü teslîm edüb meblağ-i mezkûr hizmetimin ücret-i misline muâdil olmağın lâkin reîs-i merkûm ücret-i misli olarak ziyâde otuz beş buçuk gurûş dahî bana versün deyû tesaddî eylediği da'vâsını takrîr-i meşrûh üzere meşrû'a olmayub büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu; el-emru limen lehü'l-emr. Fî 12 Muharrem sene 203.

4

Galata hâricinde Kamer Hâtûn Mahallesi'nde mütemekkin bîzeban Serupe veled-i Karabet nâm zimmînin zevcesi ve tarafından mahzar hasm câhe-i âtîde işâret ma'hûdesiyle vekîl-i müseccel-i şer'îsi mu'arrefetü's-şahs Tûtî bint-i Serkiz nâm Nasraniyye Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de kezâlik mu'arrefetü's-şahs Seryûhi bint-i Karabet nâm Nasrâniyye muvâcehesinde zevcim müvekkilem merkûm Serupe'nin merkûm Seryûhi Nasrâniyye zimmetinde cihet-i karzdan kırk gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında külliyyen ba'de'l-inkar vekîl-i müdde'îye-i merkûme Tûtî nasrâniyye ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb merkume Seryûhi Nasrâniyye ba'de't-tahlîfi's-şer'î mücebince vekîl-i müdde'îye-i merkûme ber-vech-i muharrer da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyine mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Bâkî el-emr limen el-emr. Fî 12 Muharrem sene 203.

5

Galata haricinde Beyoğlu nâm mahalde mütemekkin sâhib-i arzuhâl Tabib Andon veled-i Ovanis nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de derûn-i arzuhâlde merkûmü'l-ism halili Sandalcı Alis nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Alis zimmî zimmetinde işbû temessük nâtik olduğu üzere cihet-i karzdan üç yüz elli gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ben ben müdde'î-i merkûma cihet-i mezkûreden deynim olan meblağ-i mezkûr üç yüz elli gurûş mukâbelesinde malımdan kırk beş gurûş kıymetlü bir entârî ve yirmi beş gurûş kıymetlü şeritli şalî bir cübbe ve seksen gurûş kıymetlü bir çiçekliye kaplı bir sincab kürk veyirmi beş gurûş kıymetlü bir entârî ve seksen dört gurûş kıymetlü vie elmaslı küpeyi yedine vaz' u rehn eylediğimden sonra müdde'î-i merkûm bilâ devr-i

şer'ribâ namıyla benden bi-ğayri hakkın benden ahz ü kabz eylediğibeher şehir dörder buçuk guruşdan üç sene iki ayda müctemi'a yüz yetmiş bir gurûş deyn-i mezkûrum olan üç yüz elli gurûşun yüz yetmiş bir gurûşuna takas ve mahsûb olunub bâkî kalan yüz yetmiş dokuz gurûşu yedimden ahz birle eşyâ-i mezkûreyi müdde'î-i merkûmdan gerü taleb ederim deyû eylediği da'vâsını müdde'î-i merkûm ba'de'l-inkâr merkûm Alis zimmî ribâ-yı meblağ-i mezkûr ile eşyâ-i rihân-ı mezkûre müdde'âlrını isbâta kâdir olmayub ribâ-yı meblağ-i mezkûre bi't-talebmerkûm Andon ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î vev eşyâ-i rihân-ı mezkûre taleb-i tahlîf olmayub mersûm Alis zimmî ribâ-yı meblağ-i mezkûr yüz yetmiş bir gurûş ile eşyâ-i mezkûre da'vâsıyla bilâ beyine mu'ârazadan ba'de'l-men' merkûm Alis zimmînin ikrârı mücebince lâzım kelen meblağ-i mezkûr üç yüz elli gurûşu müdde'î-i merkûm Andon zimmîye edâ vü teslîme merkûm Alis zimmîye tenbîh olunduğu Mübâşirleri Mehmed Çavuş Kulları yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emr limen lehül-emr. Fî 10 Muharrem sene 203.

6

Mellâh tâifesinden İsmail bin İbrahim nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de tüccârdan el-Hâc Süleyman bin Mustafa nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr el-Hâc Süleyman zimmetinde ma'lûmu'l-vezn bir bir kazan ve ma'lûmu'z-zirâ' beyaz boğası semeninden altmış altı gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğın mücebince meblağ-i mezkûr altmış altı gurûşu müdde'î-i mezbûr İsmail'e edâ vü teslîme mezbûr el-Hâc Süleyman'a tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 12 Muharrem sene 203.

7

Galata'da Sultan Bâyezîd Mahallesinde külahçı dükkânı fevkinde bir bâb menzilin odabaşısı mu'arrefetü'ş-şahs Zoyi bint-i Kostantin nâm Nasraniyye Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de menzil-i mezkûr bir odasında müşahere müste'ciri olan Kiryako veled-i Mihal nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Kiryako târîh-i i'lâm günü bre pezevenk deyû bi'l-muvâcehe bana şetm eyledikde müceb-i şer'îsi merkûm Kiryako'dan taleb ederim deyû ba'de'd-a'vâ ve'l-ikrâr mücebince merkûm Kiryako'ya şer'an ta'zîr lâzım geldiği Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 14 Muharrem sene 203.

8

Galata'da Sultan Bâyezîd Mahallesinde külahçı dükkânı kurbünde vâki' bir bâb menzilin odabaşısı mu'arrefetü'ş-şahs Zoyi Binti Kostantin nâm Nasraniyye Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Kiryako veled-i Mihal nâm zimmî ile zevcesi Limbi Nasrâniyye zevcân muvâcehesinde merkûmân taht-ı icâremde odabaşısı olduğu menzil-i mezkûrun bir odasında beher şehir beş gurûş icâre ile müste'cirlerim olub icâre-i¹³²⁹ mezkûreden târîh-i i'lâma gelince dört ayda merkûm Kiryako zimmetinde müctemi'a yirmi gurûş ile oda-i mezbûrenin bana lüzûmu olmağla târîh- i¹³³⁰ i'lâm şehri gâyetine izâfetle fesh etmemle gâyet-i şehir-i mezkûrde oda-i mezkûreyi tahliye ve bana teslîme zevcân-i merkûmâna tenbîh olunmak matlûbumdur deyû da'vâ eledikde ânlar dahî cevâblarında hâl-i vech-i muharrer üzere olduğunu her birimizi ikrâ u i'tirâf etmeğın mücebince meblağ-i mezkûr yirmi gurûş ile gâyet-i şehir-i mezkûrde oda-i mezkûreyi tahliye ve müdde'îye-i merkûmeye teslîme zevcân-, merkûmâna tenbih

¹³²⁹ Burada "mucebince" yazılmış fakat üstü karalanmıştır.

¹³³⁰ Metnin bu kısmında sehven "i'lâmdan" yazıldıktan sonra üstü çizilmiştir.

olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 14 Muharrem sene 203.

9

Galata hâricinde Beyoğlu nâm mahalde mütemekkin Şerbetçi Tanaş veled-i Yamandı nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Mike veled-i Yani nâm şâb zimmî muvâcehesinde benim mahall-i merkûmda vaki' şerbethanem derûnunda lâbis olduğum zibûnumkîse içinde mevzû' kırk dört gurûşu bundan akdem mesfûr Mike bi-ğayr-i hakkın ahz etmekle hâlen taleb ederüm deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn merkûm Mike ile an inkâr on gurûşa bi't-terâzî ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâya müte'allika da'vâdan merkûm Mike zimmînin zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl bedel-i sulh mezkûr on gurûşu târîh-i i'lâmdan

[4b]

doksan bir gün tamamında tamamen müdde'î-i merkûma edâya merkûm Mike ta'ahhüd ol dahî razı olub kat'-ı münâza'a eyledikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu; bâkî el-emr Hazret-i men lehü'l-emrindir. Fî 14 Muharremü'l-Harâm sene 203.

10

Galata'da sâkin Kayıkçı İbrahim Beşe bin Ahmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Kayıkçı Ebu Bekir Beşe bin Mustafa nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Ebu Bekir mâlik olduğu piyâde ta'bîr olunur bir 'aded kayığı mahzar-i şühûdda elli iki semen-i medfû' ve makbûza bana kat'-i bey' u temlîk etdikden sonra zikrolunan kayığı bana teslimden ibâ vü imtina' etmekle suâl olunub bana teslim mezbûr Ebu Bekir Beşe'ye tenbîh olunmak matlûbumdur deyû da'vâ eyledikde ol dahî ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğin mücebince zikr olunan kayığı müdde'î-i mezbûr İbrahim Beşe'ye teslim mezbûr Ebu Bekir Beşe'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 14 Muharrem sene 203.

11

Galata'da Azab Kapsu İskelesi'nde tüccârdan es-Seyyid Ahmed bin es-Seyyid Osman nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Ömer Ağa bin Yahya nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Ömer Ağa zimmetinde bundan akdem yedimden iştirâ vü kabz eylediği on beş bin aded ağaç kefçe semenlerinden cem'an yüz gurûş hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr mücebince meblağ-i mezkûr yüz gurûşu müdde'î-i mezbûr es-Seyyid Ahmed'e edâ vü teslim mezbûr Ömer'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 14 Muharrem sene 203.

12

Vilâyet-i Anadolu'da vaki' Niksâr Kazası ahâlîsinden Mustafa bin Halil bin Abdurrahman'ın li-ebeveyn karındaşı ve taraftan husûs-ı âti'z-zikrde vekîl olduğu Mehmed bin Abdullah ve Mustafa bin Mehmed şehâdetleriyle sâbit olan İbrahim nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Galata'da mütemekkin Âyazir veled-i Yani muvâcehesinde müvekkilim karındaşım mezbûrun merkûm Âyazir zimmetinde gâv sele semeninden on gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında müvekkili merkûm Mustafa'ya meblağ-i mezkûr on gurûş deyni olduğunu ikrâr lâkin meblağ-i mezkûru müvekkil-i mezbûr Mustafa'ya tamamen edâ vü teslim etmişidim eylediği def'ini isbâta kâdir olmayub mevkûfen alâ yemîni'l-müvekkil meblağ-i mezkûr on gurûşu müvekkilim merkûm içûn vekîl-i merkum İbrahim'e edâ vü teslim mezkûm Âyazir zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 13 Muharrem sene 203.

Ma'rûz-ı Dâ'î

Mahmiyye-i İstanbul'da Samatya kurbünde mütemekkin ma'rifetü'ş-şahs Öskohi Bint-i Hodik nâm Nasrâniyye Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de zevc-i sâbığı Hıyar Kazer veled-i Rakil nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Kazer zevcim iken firâşından hâsıla ve benden mütevellide on yaşında işbû hâzır bi'l-meclis kızı Anna'yı benim yedimde rızâsıyla iskân etmekle merkûm Anna'yı bi't-terâzî iksâya babası merkûm Kazer taahhüd eyledi deyû ikrâr u tasdikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Bâkî el-emr limen lehü'l-emr. Fî 16 min Muharrem sene 203.

14

Galata'da mütemekkin Şerbetçi Zafiri veled-i Yani nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de şerbetçi Dimitri veled-i Yorgi nâm zimmî muvâcehesinde merkum Dimitri zimmetinde bundan akdem yedimden iştirâ vü kabz eylediği ma'lûmü'l-kayd hınzır semeninden elli gurûşdan bâkî otuz yedi gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i meşrûh ikrâr lâkin meblağ-i bâkî mezkûr otuz yedi gurûşu dahî kendüye tamamen edâ vü teslîm etmişidim deyû eylediği def'ini isbâta kâdir olmayub bi't-taleb müdde'î-i merkûm Zafiri ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince meblağ-i bâkî mezkûr otuz yedi gurûşu müdde'î Zafiri zimmîye eda vü teslîme merkûm Dimitri zimmiye tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Bâkî el-emr limen lehü'l-emr. Fî 16 min Muharrem sene 203.

15

Galata'da mütemekkin Yamandi Reîs veled-i Yanaki nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Manav Apostol veled-i Mayamil nâm zimmî muvâcehesinde gâib ani'l-meclis Nikola veled-i Predomos nâm zimmî zimmetinde bâ-i'lâm-i şer'î mahkûm bih alacak hakkım olan yüz altmış bir gurûş tarafından bi'l-emr-i ve'l-kabûl merkûm Apostol kefil ve zâmin olmağla meblağ-i mezkûru kefâletine binaen merkûm Apostol zimmeden taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i merkûm Yamandi Reîs ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb merkûm Apostol ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince müdde'î-i merkûm Yamandi Reîs da'vâ-yı mezkûresiyle merkûm Apostol zimmî bilâ beyine büyüce mu'ârazadan men'olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 17 Muharrem sene 203.

16

Ashâb-ı sefayinden Hüseyin Reîs bin el-Hâc Ahmed Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Boğos veled-i Pedros muvâcehesinde merkûm Boğos zimmetinde bundan akdem yedimden iştirâ vü kabz eylediği ecnâs ve adedi beynimizde ma'lûm kereste semeninden cem'an yüz doksan gurûşdan bâkî on bir gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i bâkî-i mezkûr on [bir] gurûşu gâib ani'l-meclis ismi ma'lûmum olmayan keresteciler kethüdâsı böyle müdde'î-i mezbûra teslîm etmişidim deyû eylediği def'ini isbâta kâdir olmayub bi't-taleb müdd'î-i mezbûr ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince meblağ-i bâkî-i mezkûr on [bir] gurûşu müdde'î-i mezbûr Hüseyin Reîs'e eda vü teslîme merkûm Boğos zimmîye tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Bâkî el-emr limen lehü'l-emr. Fî 17 Muharrem sene 203.

17

Galata haricinde Bedreddin Bey Mahallesinde sâkine olub sinn ü cüssesinin bülûğa tahmîlini ve bülûğunu mu‘arrefe olan ma‘rifetü’z-zât Hatice bint-i Mustafa nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘de zevc ü ehli Ahmed Beşe bin İsmail muvâcehesinde mezbûr Hatîce’nin vâlidesi kezâlik ma‘rifetü’z-zât Fâtıma bint-i Ahmed hâzıra olduğı halde mezbûr Ahmed Beşe zevcim iken târîh-i i‘lâm günü beni tatlık etmekle zimmetinde mütekarrir ve ma‘kûdun aleyh otuz beş gurûş mehr-i müeccelem ile nafaka ve iddet-i ma‘lûmem ve meûnet-i süknâmı ve eşyâ-yı memlûkemden bir minder ve bir sepet sandık ve bir don ve bir çârşaf ve bir tencere ve bir sahan ve bir na‘leyn ve bir tâbe ve iki boğça ve bir makramemi bana vermeyüb yed ü zimmetinde kalmağla hâlen taleb ederim deyû da‘vâ eyledikde ol dahî hâl-i vech-i muharrer üzere olduğunu ba‘de’l-ikrâr müdde‘iye-i merkûme mehr-i mezkûr otuz beş gurûşu mezbûr Ahmed Beşe ile on gurûşa bi’t-terâzî ani’t-tarafeyn ba‘de’s-sulh ve’l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûrden mâ-‘adâ yirmi beş gurûşa ve nafaka iddet- ma‘lûme ve meûnet-i süknâsına müte‘allika da‘vâdan Ahmed Beşe’nin zimmetini ba‘de’l-ibrâ ve’l-kabûl mücebince bedel-i sulh mezkûr on ile eşyâ-yı muharrere-i mezkûreyi bi-a‘yânihâ müdde‘iye-i mezbûre Hatîce Hâtûn’a bi’t-taleb edâ vü teslîme mezbûr Ahmed Beşe’ye tenbih olunduğı Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. El-emru limen lehü’l-emr. Fî 15 Muharrem sene 203.

18

Tüccârdan Salih Beşe bin Hasan Galata Bâb Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘de Anberson veled-i Ohânîs muvâcehesinde merkûm Anberson bundan akdem beher vukıyyesi on dörder paraya olmak yedimden iştirâ vü kabz eylediğı iki yüz otuz sekiz vukıyye keşan semeninden cem‘an seksen üç gurûş on iki paranın dokuz gurûşunu ba‘de’l-ahz bâkî yetmiş dört gurûşu zimmetinde kalmağla hâlen taleb ederim deyû da‘vâ eyledikde ol dahî cevâbında beher vukıyyesi on dörder paraya olmak üzere müdde‘î-i mezbûr yedinden iştirâ vü kabz eylediğini ancak yüz on bir vukıyye kettan semeninden otuz sekiz gurûş otuz dört paradan bâkî yirmi dokuz gurûş otuz dört para zimmetinde deyni olmağın ikrâr mâ-‘adâ yüz yirmi yedi vukıyye kettan şerâsını inkâr etmekle müdde‘î-i mezbûr Sâlih Beşe ziyade müdde‘âsını isbâta ba‘de’l-havâle merkûm Anberson’un ikrârıyla lâzım gelen yirmi dokuz [gurûş] otuz dört parayı müdde‘î-i mezbûr Sâlih Beşe’ye edâ vü teslîme merkûm Anberson zimmîye tenbih olunduğı Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. El-emru limen lehü’l-emr. Fî 14 Muharrem sene 203

[5a]

1

Galata’da mütemekkin kayıkçı tâifesinden Bartil veled-i Ligor nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘de yine tâife-i merkûmeden Marko veled-i Ligor nâm zimmî muvacâhesinde merkûm Makro zimmetinde cihet-i karzdan elli gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba‘de’d-da‘vâ ve’l-inkâr müdde‘î-i merkûm ber-vech-i muharrer müdde‘âsını isbâta kâdir olmayub bi’t-taleb merkum Makro ba‘de’t-tahlîfi’ş-şer‘î mücebince müdde‘î-i merkûm Bartil da‘vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyine büyüce mu‘ârazadan men‘ olunduğı Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. El-emru limen lehü’l-emr. Fî 18 Muharrem sene 203.

2

Vilâyet-i Anadolu’da Taşköprü Kazâsına tâbi‘ Alisarayı ahâlîsinden olub Galata’ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa’da Dîvanhâne İskelesi’nde kayıkçı iken bundan akdem ber-vech-i âtî vefat eden İbrahim Beşe bin Ahmed verâseti karye-i mezbûrede sâkineler anası Fâtıma bint-i Abdullah ve li-ebeveyn kız karındaşı Âyişe bint-i el-

mezbûr Ahmed nâm hâtûnlara mahzar oldu lede'ş-şer'î'l-enverde zâhir oldukdan sonra mezbûretân Âyişe ve Fâtîma taraflarından hudûs-ı âti'z-zikri taleb ü da'vâ ve ahz ü kabza lede'l-iktizâ sulh ü ibrâyâ bâ-hüccet-i şer'îye vekîl olduğu zât-i mezbûretân bi'l-ma'rifati'ş-şe'iyye zeyl-i hüccette isimleri mezkûr yine karye-i mezbûre ahâlîsinden Mehmed Beşe bin Mehmed ve Halil Beşe bin Abdullah şehâdetleriyle sâbit ve sübût-i delâletine hükm-i şer'î lâhik olan Demirci Süleymân Beşe bin Hüseyin nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Tersâne-i Âmire'de sâkin mandeci ta'bîr olunur derûn-i arzuhalde mezkûrî'l-ism Kalyoncu Kara Mehmed Beşe bin Ahmed nâm kimesne muvâcehesinde müvekkiletân-i mezbûretânın mûrisleri merkûm kalyoncu İbrâhim Beşe'yi bin iki yüz iki senesi Ramazânü'l-Mübâreğinin on üçüncü günü iskele-i mezbûrede ba'de'z-zuhr ve değnek ile her a'zâsına işbû mezbûr Kalyoncu Kara Mehmed Beşe amden bi-ğayr-i hakkın darb ve darb-i mezkûrden müteessiren on bir gün mürûrundan fevt olmağla müceb-i şer'îsini bi'l-vekâle taleb ederüm deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-istintâk mezbûr Kara Mehmed Beşe müdde'î vekîl-i mezbûrun müdde'âsını bi'l-küllîye inkârdan mâ-'adâ işbû bir kıt'a keşif hücceti mantûku üzere sıhhat üzere iken mat'ûnen fevt oldu dedikden sonra müdde'î vekîl-i mezbûr ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbât için on bir gün ale't-tevâlî birkaç def ba'de'l-istimhâl ve'l-imhâl her def'ada ikâmet-i beyyineden izhâr-ı acz edüb mezbûr kalyoncu Kara Mehmed bi't-taleb ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince müdde'î vekîl-i mezbûr Süleymân Beşe ber-vech-i muharrer da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine büyüce mu'ârazadan men' olunduğu mübâşirleri Kapu Kethudâsı Hüseyin kulları yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Bâkî el-emr men lehü'l-emr. Fî 19 Muharrem sene 203.

3

Hayyat tâifesinden Haçador veled-i Mardros nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de yine tâife-i merkûmeden Hudâverdi veled-i Gabrîl zimmî muvâcehesinde merkûm Hudâverdi zimmetinde ücret-i hıyâtattan yirmi bir gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i mezkûru tamâmen kendûye teslîm etmişidim deyû eylediği def'ini şehâdetleri makbûle olan Ohannis veled-i Kazer ve Aleksân veled-i Artin zimmîler şehâdetleriyle merkûm Haçador muvâcehesinde vech-i şer'î üzere isbât etmeğin mücebince müdde'î-i merkûm Haçador da'vâ-yı mezkûresiyle büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 19 Muharrem sene 203.

4

Galata hâricinde Asma Mescid Malallesi'nde sâkine ma'rifetü'z-zât Rukiyye bint-i Halil nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de zevc-i sâbığı Kayıkçı es-Seyyid Veliyyüddîn bin Mustafa nâm kimesne muvâcehesinde ben bundan akdem gâib ani'l-meclis Hasan Beşe yediyle mezbûr es-Seyyid Veliyyüddîn Beşe'ye ikrâz u teslîm eylediğim on gurûş[u] bana vermeyüb zimmetinde kalmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i mezkûru müdde'îye-i mezbûrenin emriyle me'kûlât ve meşrûbâtına harc u sarf etmişidim deyû eylediği def'ini isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mezbûre Rukiyye Hâtûn ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince meblağ-i mezkûr on gurûşu müdde'îye-i mezbûre Rukiyye Hâtûn'a eda vü teslîme mezbûr es-Seyyid Veliyyüddîn'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 19 Muharrem sene 203.

5

Ma'rûz-ı Dâ'î

Galata hâricinde Asma Mescid Mahallesi'nde sâkine ma'rifetü'z-zât Rukiyye bint-i Halîl nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de zevc-i sâbığı Kayıkçı es-Seyyid Veliyyüddîn bin Mustafâ nâm kimesne muvâcehesinde ben bundan akdem gâib ani'l-meclis Hasan Beşe yediyle mezbûr es-Seyyid Veliyyüddîn Beşe'ye ikrâz u teslîm eylediğim on gurûşu bana vermeyüb zimmetinde kalmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i mezkûru yine gâib mezbûr yediyle müdde'ie-i mezbûreye tamâmen edâ vü teslîm etmişdim deyû eylediği def'inde müdde'ie-i mezbûre Rukiyye mezbûr es-Seyyid Veliyyüddîn beni hîn-i tezevvücünde meblağ-i mezkûru gaib-i mezbûr Hasan Beşe yediyle mu'accel-i tâm ile bana teslîm etmişdi [deyû] eylediği def'ini isbâta kâdire olmayub ve tâlib-i tahlîf dahî olmamağın mücebince müdde'ie-i mezbûre Rukiyye Hâtûn da'vâ-yı mezûresiyle bilâ-beyyine mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 19 Muharrem sene 203.

6

Mahmiyye-i İstanbul'da Yenikapu hâricinde sâkin Kahveci Osman Beşe bin Hüseyin nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata hâricinde Müeyyedzâde Mahallesi'nde Mehmed Sadık bin Feyzullah ve es-Seyyid Musa bin Mehmed nâm kimesneler muvâcehesinde ben bundan akdem yirmi beş gurûş kıymetlü bir tek sîmli piştovumu mezbûrân Mehmed Sâdık ve es-Seyyid Mûsâ'ya ma'an bitârîki'l-âriye def' u teslîm etmişdim anlar dahî ba'de'l-ahz âhara bey' ile istihlâk etmeleriyle kıymet-i mezkûresini merkûmândan tazmîn taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûrân ile on iki gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûrden mâ-'adâya müte'alika da'vâdan merkûmânın zimmetlerini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûrân on iki gurûşu müdde'î-i mezbûr Osman Beşe'ye edâ vü teslîme merkûmân Mehmed Sâdık ve es-Seyyid Mûsâ'ya tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru men lehü'l-emr. Fî 20 Muharrem sene 203.

7

Galata'da sâkin el-Hâc Ali bin Ömer nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de seffine reislerinden Sâlih Reîs bin Mustafâ nâm kimesne muvâcehesinde bundan akdem mezbûr Sâlih Reîs'in seffinesinde sermâyeci iken kendü me'kûlât ve meşrûbâtıma otuz gurûş masrafım olmağla meblağ-i mezkûrun on gurûşunu mücerred seffinesinde sermâyeci olduğuma binâen taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsını takrîr-i meşrûh üzere meşrû'a olmayub büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru men lehü'l-emr. Fî 21 Muharrem sene 203.

8

Ma'rûz-ı Dâ'î

Galata'da sâkin el-Hâc Ali bin Ömer nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de seffine reislerinden Sâlih Reîs bin Mustafâ nâm kimesne muvâcehesinde fâide-i hâsıla beynimizde sülûsen olmak üzere sermâye benim ve Gamil Reîs mezbûr olub mezbûr Sâlih Reîs ile bundan akdem menâfi'-i seffine[ye] şerîk olmamız ile menâfi'-i mezbûru mezbûr Sâlih Reîs ile hesâbımızı sahîhan rûyet eylediğimizde ben re's malımı ahz ve fâide-i hâsıladan sülûs hisseme isâbet eden on gurûşu bana vermemekle hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i mezkûru esnâ-yı hesâbda kendüye tamâmen edâ vü teslîm etmişdim deyû eylediği def'ini isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mezbûr el-Hâc Ali ba'de't-tahlîfi's-şer'î mücebince meblağ-i mezkûr on gurûşu müdde'î-i mezbûr el-Hâc

Ali Ağa'ya eda vü teslîme mezbûr Sâlih Reîs'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Bâkî el-emr men lehü'l-emr. Fî 21 Muharrem sene 203.

[5b]

Ma'rûz-ı Dâ'î

9

Galata[da] mütemekkin Franço veled-i Andon nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'[de] Yakomi veled-i Yûsub nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Yakomi Galata'da vaki' taht-ı icâremde olan şerbethânede beher sene altmış dört gurûş icâre ile mukaddemâ müste'cirim olub bir senelik icâre-i mezkûreden altmış dört gurûşun otuz iki gurûşunu yedinden ba'de'l-ahz bâkî zimmetinde kalan otuz iki gurûşu merkûm Yakomi'den taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin müdde'î-i merkûm meblağ-i bâkî mezkûr otuz iki gurûşu târîh-i i'lâmdan üç ay mukaddem mahzar-i sühûdda benimle yirmi yedi gurûş bedel-i makbûza sulh olub mâ-'adâdan zimmetimi ibrâ etmişidi deyû eylediği def'ini isbâta kâdir olmayub bi't-taleb müdde'î-i merkûm ba'de't-tahlîfi's-şer'î mücebince meblağ-i bâkî-i merkûm otuz iki gurûşu müdde'î-i merkûma edâya merkûm Yakomi'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Bâkî el-emr limen lehü'l-emr. Fî 22 Muharrem sene 203.

Ma'rûz-ı Dâ'î

10

Galata'da sâkin es-Seyyid Halil bin es-Seyyid Ömer nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de sefine reislerinden es-Seyyid Mustafa bin es-Seyyid Ali nâm kimesne muvâcehesinde ben bundan akdem Bahr-i Siyâh'da vâki' Bartın kazâsında sâkin er karındaşım es-Seyyid İbrahim Ağa'ya irsâl ü teslîm eyle deyû reîs-i mezbûr yedine def' u teslîm eylediğim beynimizde ma'lûmu'l-kıyye altmış yedi gurûş kıymetlü üzüm ve incirimi karındaşım gâib-i mezbûr emrim üzere teslîm etmeyüb altmış yedi gurûş semen-i makbûza âhara bey' ile istihlâk edüb kıymet-i mezkûrenin otuz gurûşunu yedinden ba'de'l-ahz bâkî otuz yedi gurûşunu bana vermeyüb yedinde kalmağla tazmîn taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr es-Seyyid Mustafa Reîs ile on yedi gurûş bedel-i makbûza ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâ yirmi gurûşa ve bedel-i sulh merkûma müte'allika âmme-i da'vâdan her biri âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her biri ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl birle kat'-ı münâza'a eyledikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru men lehü'l-emr. Fî 24 Muharrem sene 203.

11

Vilâyet-i Anadolu'da Gideros kazâsına tâbi' Tekyeönü Karyesi ahâlîsinden ma'rîfetü'z-zât Fatıma bint-i Mehmed nâm¹³³¹ hatun Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de yine karye-i merkûme ahâlîsinden Mehmed Beşe bin Ahmed nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Mehmed Beşe dokuz sene mukaddem Muharremü'l-Harâm'ın beşinci günü karye-i merkûmede vaki' derûnunda eşyam ile ma'an bir bâb mülk-i menzilimi bi-ğayr-i hakkın ihrâk bi'n-nâr etmekle kıymetleri olan cem'an beş yüz gurûşu mezbûr Mehmed Beşe'den tazmîn taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından¹³³² bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr Mehmed Beşe ile yirmi beş gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh mezkûrden mâ-'adâ zikrolunan muhterik ebniye ve

¹³³¹ Buraya el alışkanlığından olsa gerek "kimesne" yazılmışsa da üstü çizilmiş ve doğrusu olan "hâtûn" kelimesi eklenmiştir.

¹³³² Burada "mâ-'adâ zikrolunan" yazılmışsa da üstü çizilmiştir.

eşyanın kıymetlerine müteallika âmme-i da'vâdan mezbûr Mehmed Beşe'nin zimmetini ba'de'l-ibâ ve'l-kabûl bedel-i sulh mezkûr yirmi beş gurûşu müdde'îye-i mezbûre Fatıma Hatun'a edâ vü teslîme mezbûr Mehmed Başa'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 24 Muharrem sene 203.

12

Galata'da Sultan Bayezid Mahallesi'nde ma'rifetü'ş-şahs Mâriye bint-i Vasil nâm Nasraniyye Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Konstantin veled-i nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Konstantin'in oğlu Nikola nâm zimmî benim zevc ü ehlim olub bundan akdem beni bilâ nafaka cinsinden bir nesne bırakmayub diyâr-i âhara gitmekle babası merkûm Konstantin mûsî olmağla beni infâka merkûm Konstantin zimmîye tenbih olunmak talebimdir deyû deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf ve kendi mülkünde infâka ta'ahhüd eyledikde merkûme Mâriye Nasraniyye dahî râziye olub kat'-ı niza' eyledikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 22 Muharrem sene 203.

13

Galata'ya muzâfe Tophâne-i Âmire Kışlağı derûnunda vaki' câmi'-i şerîfin bâ berât-ı âlişân hâlen imamı sahib-i arzuhal es-Seyyid Hüseyin Efendi bin es-Seyyid Mehmed Efendi Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de ma'rifetü'z-zât Şerîfe Ayişe bint-i Mehmed nâm hâtûn muvâcehesinde işbu der-kenâr-ı nâtık olduğu üzere kışlağ-ı merkûm kurbünde vaki' bir bâb menzil-i câmi'-i mezkûrde imam olanlara süknâsı meşrûta olub mezbûre Ayişe Hâtûn'un zevci Mustafa Efendi câmi'-i mezkûrda bundan evvel imam iken bila veled fevt oldukta imâmet-i mezkûre bâ-berât-ı âlişân bana tevcih olmağla mezbûre Ayişe Hâtûn müteveffâ imâm-ı mezbûrun zevci olduğu hasebiyle menzil-i mezkûru fuzulî zabt ve derûnunda sâkin olmağla ber-mûceb-i şart-ı vâkıf menzil-i mezkûrdan hurûca mezbûre-i Şerîfe Ayişe Hâtûn'a tenbih olunmak matlûbumdur deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında hâl-i vech-i muharrer üzere olduğunu ikrâr u i'tirâf etmeğin mücebince menzil-i mezkûrdan hurûca ve müdde'î imâm-ı mezbûr es-Seyyid Hüseyin Efendi'ye hâliyyetühü teslîme mezbûre-i Şerîfe Ayişe Hâtûn'a tenbih olunduğu mübâşirleri topçu kullukçularından yediyle (Sahh)¹³³³ Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Bâkî el-emr limen lehü'l-emr. Fî 23 Muharrem sene 203.

14

Galata'da Yüncüzâde Mahallesi'nde sâkine ma'rifetü'z-zât Emetullah bint-i Mustafa nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de ma'rifetü'z-zât Ümmü Gülsüm bint-i Mehmed nâm hâtûn muvâcehesinde mezbûre Ümmü Gülsüm zimmetinde ma'lûmü'z-zira' iki gömleklik bez semeninden on iki gurûşdan bâkî dokuz gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında cihet-i mezkûreden ancak iki gurûş deyni olduğunu ikrâr mâ-'adâyı inkâr etmekle müdde'îye-i mezbûre ber-vech-i muharrer müdde'âsını şehâdetleri makbûle olan Derviş Mehmed bin Mustafa nâm kimesne ile Hatice bint-i Mehmed ve Raziye bint-i Mehmed nâm hâtûnlar şehâdetleriyle mezbûre Ümmü Gülsüm Hâtûn muvâcehesinde vech-i şer'î üzere isbât etmeğin mücebince meblağ-ı bâkî mezkûr dokuz gurûşu müdde'îye-i mezbûre Emetullah Hâtûna eda vü teslîme mezbûre Ümmü Gülsüm Hâtûn'a tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 22 Muharrem sene 203.

¹³³³ "Mübâşirleri topçu kullukçularından yediyle" kaydı satır altına yazılmış ve yazılması gereken yere işaret edimiştir. Bu kaydın ardından da metnin sıhhatine işaret eden "sahh" kaydı çekilmiştir.

15

Mahmiyye-i İstanbul'da Uzun Çarşı'da mütemekkin Tombakçı Boğos veled-i Kirkor nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Galata'da mütemekkin Mesrob veled-i Pedros nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Mesrob zimmetinde bâ temessük cihet-i karzdan beş yüz gurûş hakkım olub hatta cihet-i mezkûreden meblağ-i mezkûr beş yüz gurûş zimmetinde bana deyni olduğunu Mahrûsa-i Edirne'de Tahmîs Han'ı derûnunda¹³³⁴ mahzar-ı sühûdda ikrâr ve işhâd dahî etmişidi hâlen meblağ-i mezkûru taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer müdde'î-i merkûm da'vâsında mübtal ve mukaddem merkûm Mesrob zimmî ikrârında kâzib olmadığına müdde'î-i merkûm Boğos ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince meblağ-i mezkûr beş yüz gurûşu müdde'î-i merkûm Boğos'a edâ vü teslîme Mesrob zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Bâkî el-emr limen lehü'l-emr. Fî 22 Muharrem sene 203.

16

Galata'da mütemekkin İstefan veled-i Manuk nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de İsâk veled-i Alisa nâm zimmî muvâcehesinde merkûm İsâk târîh-i i'lâm günü Sultan Bayezid Mahallesi'nde sükda amden bi-ğayr-i hakkın sol gözûme ve arkama duhân çubuğu ile darb u kara vü bere etmekle müceb-i şer'îsini taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr mücebince merkûm İsâk zimmîye şer'an ta'zîr lâzım geldiği Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 25 Muharrem sene 203.

17

Galata'da mütemekkin neccar kalfalarından Davit veled-i Mıgırdıç nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Kazer veled-i Kirkor nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Kazer târîh-i i'lâm günü ta'zîri mûcib lafzıyla bana bi'l-muvacehe şetm etmekle müceb-i şer'îsini taleb ederim deyû da'vâ olduğu müdde'î-i merkûm Davit ta'zîr-i müceb lafzıyla bana bi'l-muvacehe şetm etmekle müceb-i şer'îsini merkûm Dâvî't-den taleb ederim deyû da'vâ ve her birileri âharın müdde'âlarını inkâr birle beynlerinde ba'de vukû'î'l-münâza'a beynlerine muslihûn tavassut edüb her biri tesaddî eyledikleri da'vâlarından fâriğler olub husus-i mezkûrelere müte'allika da'vâdan her biri ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl birle kat'-ı münâza'a eyledikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Bâkî el-emr limen lehü'l-emr. Fî 25 min Muharrem sene 1203.

[6a]

1

Galata'da sâkin es-Seyyid Ömer Efendi bin Peri nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de sefîne reislerinden Mehmed Reis bin Ebubekir nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Mehmed Reîs zimmetinde cihet-i karzdan altı gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mücebince meblağ-i mezkûr altı gurûşu müdde'î-i mezbûr es-Seyyid Ömer Efendi'ye edâ vü teslîme Mehmed Reîs'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emr limen lehü'l-emr. Fî 26 Muharrem sene 203.

2

Galata'da Hayyat Kiryazi veled-i Vasil nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Şerbetçi Andon veled-i Katar nâm zimmî muvâcehesinde Andon târîh-i i'lâmdan on sekiz ay mukaddem Galata'da vâki' çizmecî şerbethânesi derûnunda

¹³³⁴ Bu kelimededen sonra sehven "ol dahi cevabında" yazılmışsa da üstü çizilmiştir.

yedimden istikrâz u kabz eylediği iki yüz gurûş alacak hakkım olub ve deyn-i mezkûreni meş'ar-i Rûmî lisanı üzere işbû temessüğü yedime i'tâ etmekle meblağ-i mezkûr zimmetinde kalub bana vermemekle hâlen talen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında külliyyen ba'de'l-inkâr müdde'î-i merkûm ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbât içün eseru'l-istimhâl ve'l-imhâl bi'd-defa'ât müddet-i mühl-i şer'î kirâran ve merâran mürûr edüb ikâmet-i beyyineden izhâr-ı acz etmekle tâlib-i tahlîf dahî olmamağın mücebince müdde'î-i merkûm Kıryazi da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyine büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Bâkî emr limen lehü'l-emr. Fî 26 Muharrem sene 203.

3

Sâhib-i arzuhal es-Seyyid Veliyyüddin bin Mustafa nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de derûn-i arzuhalde mezkûru'l-ism es-Seyyid Abdünnebi bin Veliyyüddin nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr es-Seyyid Abdünnebi Vilayet-i Anadolu'da Karaağaç kazâsında vâki' taht-ı tasarrufumda olan bir kıta tarlamı bir sene tağlîben zabt u zirâ'at edüb zikrolunan tarlayı bana teslîm etmekle zirâ'atiyle terettüb eden arzı mezbûr es-Seyyid Abdünnebi'den tazmîn taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ tavassut-ı muslihîn mezbûr es-Seyyid Abdünnebi ile on iki gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh mezkûrdan mâ'adâya müte'allika da'vâdan es-Seyyid Abdünnebi'nin zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl mücebince bedel-i sulh merkûm on iki gurûşu müdde'î-i mezbûra edâya mezbûr es-Seyyid Abdünnebi'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. el-emru limen lehü'l-emr. Fî 21 Muharrem sene 203.

4

Galata'da mütemekkin İsâk veled-i Alisa nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de İstefan veled-i Manuk nâm zimmî muvâcehesinde merkûm İstefan târîh-i i'lâm günü Sultan Bayezid Mahallesi'nde bi'l-muvâcehe ta'zîri mûcib elfaz ile bana şetm etmekle müceb-i şer'îsini taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve's-suâl ve'l-ikrâr mücebince merkûm İstefan zimmîye ta'zîr lâzım geldiği Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 25 min Muharrem sene 203.

Ma'rûz

5

Galata'da mütemekkin Şerbetçi Yanaki veled-i Alus nâm zimmînin Nikola veled-i Yako nâm zimmî zimmetinde bundan akdem iştirâ vü kabz eylediği beynlerinde ma'lûmü'l-kıyye hamr semeninden yüz yirmi gurûşdan bâkî yetmiş [gurûş] alacak hakkı olduğu lede'l-murâfa'a merkûm Nikola'nın ikrârıyla sâbit olmağın mücebince meblağ-i bâkî-i mezkûr yetmiş gurûşu bi't-taleb müdde'î-i merkûm Yanaki'ye edâ'ya merkûm Nikola[ya] tenbih olunduğu Galata Bâb Mahkemesi'nde tescîl ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 26 Muharrem sene 203.

6

Galata'da sâkin Haffâf es-Seyyid el-Hâc Süleyman Ağa nâm kimesne derûn-i arzuhalde mezkûrû'l-ism Değirmenci Mustafa Ağa bin el-Hâc Mehmed nâm kimesne zimmetinde cihet-i karzdan yüz otuz yedi gurûş alacak hakkı olduğu Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de lede'l-murâfa'a mezbûr Mustafa Ağa'nın ikrâr u i'tirâfiyla şer'an sâbit olmağın mücebince meblağ-i merkûm yüz otuz yedi gurûşu bi't-taleb müdde'î-i mezbûre edâ vü teslîme mezbûr Mustafa Ağa'ya tenbih olunduğu mübâşirleri Kapu Kethüdâsı Dervîş kulları ma'rifetiyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 26 Muharrem Sene 203.

Ma'rûz-ı Dâ'î

7

Sefine yelkencilerinden Yani veled-i Tiro Nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Ömer Reîs bin el-Hâc Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde ben bundan akdem reis-i mezbûrun talebiyle ücret kavlınsız râkib olduğu seffinesinde Âsitâne-i Âliyye'den İsmail İskelesi'ne ve ândan Âsitâne-i Aliyye'ye gelince üç ay eylediğim mellahlık hizmetimin ücret-i mislî olan kırk beş gurûşu reîs-i mezbûr bana tamamen edâ vü teslîm ve meblğ-i mezkûr hizmet-i mezkûrenin ücret-i mislinden ezîd ü vâfir olmağla ücret-i mislî olmak üzere reîs-i mezbûr bana malından yirmi gurûş versin deyû tesaddî eylediği da'vâsını takrîr-i meşrûh üzere meşrû'a olmayub büyüce mu'ârazadan men' olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 20 Muharrem sene 203.

8

Kayıkcı tâifesinden İbrahim Beşe bin İbrahim nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Yemenici Dimitri veled-i Kano nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Dimitri târîh-i i'lâmdan bir gün mukaddem ba'de'l-ahz Kurşunlu Mahzen İskelesi'nde taş ile şakağima bi-ğayr-i hakkın darb ü cerh etmekle müceb-i şer'isini merkûmdan taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i merkûm ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub talebiyle zimmî-yi mersûm ba'de't-tahlîfi's-şer'î mücebince müdde'î-i merkûm da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyine mu'ârazadan men' olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 26 Muharrem sene 203.

9

Sâhib-i arzuhal Zafiri veled-i İstavri nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de hâlen Tersâne-i Âmire'de varilcibaşı derûn-i arzuhalde merkûmü'l-ism Yani veled-i Nikola muvâcehesinde merkûm Yani zimmînin ğâib ani'l-meclis ismi ma'lûm olmayan bir kimesne zimmetinde bâ tahvîl dört bin beş yüz gurûş alacağı olub meblağ-i mezkûrun tahsîline mübâşeret ile ve hîn-i tahsilde ne mikdâr meblağ sarf edersek bana rucû şartıyla mâlından harc u sarf eyle deyû bana emr etmekle ben dahî emr-i mezkûra binâen meblağ-i mezkûru ğâib-i mezbûrdan tahsîl esnâsında yetmiş gurûşluk bir göz kaput Çukadar Abdullah Ağa'ya ve elli gurûşluk bir fağfür tabak Kimyacı Osman Ağa'ya ve otuz gurûş Süleyman Ağa'ya ve yirmi gurûş Arif Ağa'ya ve yüz kırk gurûş ve sâir isimleri beynimizde ma'lûm mahallere ki cem'an üç yüz on gurûş masrûfum ile müstakillen bana da'vâ eylediği iki yüz doksan gurûş¹³³⁵ merkûm Yani'den taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında külliyen inkâr etmekle müdde'î-i merkûm Zafiri tesaddî eylediği iki yüz doksan gurûş da'vâsı takrîr-i meşrûh üzere meşrû olmayub büyüce münâza'adan ba'de'l-men' mablağ-i masrûf-i mezkûr üç yüz on gurûş müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb merkûm Yani ğıbbü't-tahlîfi's-şer'î mücebince müdde'î-i merkûm Zafiri meblağ-i mezkûr üç yüz on gurûş müdde'âsıyla bilâ beyine büyüce münâza'adan men' olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 26 Muharrem sene 203.

10

Oturakçı tâifesinden Abdullah bin Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de ma'rifetü's-şahs Zafiri bint-i Vasil nâm nasrâniyye muvâcehesinde merkûme Zafiri zimmetinde bir aded fistân semeninden altı buçuk

¹³³⁵ Burada sehven "davası" yazılmış ve üstü çizilmiştir.

gurûş[dan] üç gurûş yirmi beş para alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i mezbûr ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb merkûme Zafiri nasrâniyye ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince müdde'î-i mezbûr da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine büyüce münâza'adan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 27 Muharrem sene 203.

11

Galata'da mütemekkin Şerbetçi Anaştaş veled-i Dimo nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Manas veled-i Ohannis nâm şâbb-ı emred muvâcehesinde merkûm Manas zimmetinde cihet-i karzdan altı buçuk gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında inkârdan mâ-'adâ merkûm Manas şâbb-ı emred müdde'î-i merkûm sû-i töhmet olub bu misillü şâbb-ı emred hukûk-ı da'vâsını istima'ından hükkâm-ı kirâm memnu'lar olub vakt-i tevkîf

[6b]

olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Bâkî emr Hazret-i minhü'l-emrindir. Fî 27 min Muharremü'l-Harâm sene 203.

Ma'rûz-ı Dâ'î-i Devlet-i Aliyyeleridir ki

12

Sefîne reîslerinden Salih Reîs bin Mustafa nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de el-Hâc Ali Ağa bin Ömer nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr el-Hâc Ali bundan akdem Bartın kasabasında vâki' mahzene bilmeden vaz' eylediği on sekiz gurûş kıymetlü erzimi iznimsiz âhara on sekiz gurûş semen-i makbûza bey' etmekle kıymet-i mezkûresini mezbûr el-Hâc Ali Ağa'dan tazmîn taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin müdde'î-i mezbûr Salih Reîs ile hesâbımızı sahîhan rûyet eylediğimiz esnada meblağ-i mezkûru kendûye tamamen edâ vü teslîm etmişidim deyû eylediği def'ini isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mezbûr Salih Reîs yemin teklif olundukda ol dahî yeminden nükûl etmeğin mücebince müdde'î-i mezbûr Salih Reîs da'vâ-yı mezkûresiyle büyüce münâza'adan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 21 Muharrem sene 203.

13

Yağcı İlya veled-i Dimitri nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Yağcı Yani veled-i Tanaş nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Yani târîh-i i'lâm günü Galata'da Perşembe Pazarı nâm mahalde sükda yumruk ile bi'ğayr-i hakkın ağzımı darp etmekle müceb-i şer'isini merkûm Yani'den taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından fâriğ olub husûs-ı mezkûre-i müte'allika da'vâdan merkûm Yani zimmîyi ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl kat'-ı münâza'a eyledikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 29 Muharrem sene 203.

14

Galata'da mütemekkin Keğork veled-i Asvador'un Andon veled-i Yani zimmetinde cihet-i karzdan yüz gurûş alacak hakkı olduğu Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de lede'l-murâfa'a merkûm Andon'un ikrârıyla şer'an sâbit olmağın mücebince meblağ-i merkûm yüz gurûşu müdde'î-i merkûm Keğork zimmîye bi't-taleb edâ vü teslîme mersûm Andon'a tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 28 Muharrem sene 203.

15

Francalacı tâifesinden Dimitrâki veled-i Tanaş nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de yine tâife-i mezkûreden Mihâl veled-i İlya nâm zimmî

muvâcehesinde¹³³⁶ merkûm Mihal zimmetinde cihet-i karzdan seksen gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında cihet-i mezkûreden ancak altmış gurûş deyni olduğunu ikrâr mâ-'adâyı inkâr etmekle müdde'î-i merkûm ber-vech-i muharrer ziyâde yirmi gurûş müdde'âsını isbâta ba'de'l-havâle merkûm Mihal'in ikrâriyle lâzım gelen altmış gurûşu müdde'î-i merkûm Dimitrâki zimmîye edâ vü teslîme mersûm Mihal zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 29 Muharrem sene 203.

16

Mahmiyye-i İstanbul'da hısnı ebvâbından Edirne Kapusu kurbünde Çakır Ağa Mahallesi'nde mütemekkin ma'rifetü'ş-şahs Lemirini bint-i Frankoli nâm Nasrâniyye Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata Sultan Bâyezid Mahallesi'nde mütemekkin mu'arrefetü'ş-şahsbint-i Yorgi nâm Nasrâniyye muvâcehesinde merkûme zimmetinde mâdü'z-zikr Çakır Ağa Mahallesi'nde vâki' mutasarrıfa olduğum bir bâb menzil icâresinden yirmi gurûşdan bâkî on altı gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'îye-i merkûme ber-vech-i muharrer müdde'âsını şehâdetleri makbûle olan mahalle-i mezbûre imamı el-Hâc Mustafa Efendi bin Mehmed ve müezzini Molla Mustafa bin Hüseyin nâm kimesneler şehâdetleriyle merkûme Nasrâniyye muvâcehesinde vech-i şer'î üzere isbât etmeğın mücebince meblağ-i bâkî-i mezkûr on altı gurûşu müdde'îye-i merkûme Lemirini nasrâniyyeye edâ vü teslîme merkûme ya tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 29 Muharrem sene 203.

17

Habbaz tâifesinden Hüseyin Beşe bin İbrahim nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Kirkor veled-i Liğor nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Kirkor zimmetinde ma'lumu'l-vezn nân-ı azîz semeninden otuz gurûşdan bâkî yirmi altı gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğın mücebince meblağ-i bâkî mezkûr yirmi altı gurûşu müdde'î-i mezbûr Hüseyin Beşe'ye edâ vü teslîme merkûm Kirkor zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 28 Muharrem sene 203.

Ma'rûz-ı Dâ'î

18

Galata'da Câmi'-i Kebîr Mahallesi müezzini Osman Efendi ve ahâlisinden Mehmed Beşe ve Ömer Beşe ve Lüleci Mustafa Beşe ve İbrahim Beşe ve Ömer Ağa ve oturakçılar kethüdâsı Ömer Ağa ve es-Seyyid İbrahim Ağa ve el-Hâc Mustafa ve diğer Mustafa ve el-Hâc Ali ve el-Hâc Osman ve es-Seyyid Memiş ve es-Seyyid Mehmed ve diğer Mehmed Ağa ve el-Hâc Ömer Ağa Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Seydî Mehmed bin el-Hâc Ahmed nâm kimesneler muvâcehesinde mezbûr Seydî Mehmed mahalle-i mezbûrede tarik-ı hâss derûnunda vâki' mutasarrıf olduğu bir bâb menziline ğâibân ani'l-meclis Halîme ve zevci Mehmed nâm zevcâna îcâr ü iskân edüb lâkin zevcân-ı mezbûrân kendü hallerinde ırzlarıyla mukayyedler olmayub menzil-i mezkûr derûnuna kendülere ecnebî mechûlü'l-ahvâl ricâ vü nisâdan kimesneler da'vet etmeleriyle zevcân-ı mezbûrân ber-vechile emn ü râhatımız olmayub zevcân-ı mezbûrânı menzil-i mezkûrdan ihrâc ve menzil-i mezkûru kefile rabt olarak ehl-i ırz zümresinden kimesneye îcâr eylemesine mezbûr Seydî Mehmed'e tenbih olunmak matlûbumuzdur deyû dediklerinde mezbûr Seydî Mehmed dahî cevâbında menzil-i

¹³³⁶ Burada "muvâcehesinde" kelimesi yanlışlıkla ikinci defa yazılmış ve ikincisinin üstü çizilmiştir.

mezkûrda müste'cirleri olan zevcân-ı mezbûrânı ihrâc ve menzil-i mezkûru ehl-i ırz zümresinden kimesneye icâra müte'ahhid olub ahâlî-i mahalle-i mezbûra dahî bu vechile râzî oldukları Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 29 Muharrem sene 203.

19

Galata hâricinde Kamer Hâtûn Mahallesi'nde mütemekkiye olub şahsı ta'rif-i şer'î ile mu'arrefe olan Mariyora bint-i Nikola nâm Nasrâniyye Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de mahalle-i mezbûrede mütemekkiye ma'rifetü'ş-şahs Anna Sakini? bint-i Yorgi nâm Nasrâniyye muvâcehesinde merkume Anna Sakini Nasrâniyye zimmetinde¹³³⁷ bâ i'lâm-i şer'î mahkum bih alacak hakkım olan otuz beş gurûşa müte'allika da'vâdan merkûme Anna Sakini Nasrâniyyenin zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ol dahî ibrâmı kabûl birle kat'-ı münâza'a eyledik deyû ikrâr u tasdîkleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 29 Muharrem Sene 203.

20

Tersâne-i Âmire çavuşlarından İbrahim Çavuş bin Hüseyin nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Seydî Mehmed bin el-Hâc Ahmed nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Seydî Mehmed'in Galata'da Arab Çarşusu'nda tarik-ı hâss derûnunda vâki' taht-ı icâresinde olan bir bâb kahve dükkânına müceddeden ebnâ vü ihdâs eylediği üç aded pencerelerinden tarik-ı hâss-ı merkûmda kâin dükkân-ı mezkûre muttasıl benim menzilimin makarr-ı nisvân olan mahalline nezâreti olduğundan mâ-'adâ dükkân-ı merkûmda mechûlül-ahvâl kimesneleri gecelerde ve dükkân-ı merkûm arsasına müceddeden bir kapı ihdâs ve küşâd etmekle kibel-i şer'den mu'âyene olunub zarar-ı şer'îsi men' olunmak matlûbumdur dedikte kibel-i şer'den kâtib Abdullah Efendi ve Hâssa mi'mârânından el-Hâc Abdullah Halife dâ'ileri irsâl olunub ba'de'l-mu'âyene Seydî Mehmed'in binâ ve ihdâs eylediği zikrolunan üç pencerelerinden müdde'î-i merkûmun menzilinın makarr-ı nisvân olan mahalline kat'â nezâreti ve zarar-ı şer'îsi olmayub ve küşâd eylediği kapının dahî kimesneye zarar-ı şer'îsi olmadığını mezbûr dâ'ileri mahallinde tahrîr ve bi-ecma'ihim Meclis-i Şer'e gelüb alâ vukû'ih ba'de'l-inhâ müdde'î-i mezbûr İbrahim Çavuş ber-vech-i muharrer da'vâ-yı mezkûresiyle büyüce mu'ârazadan ba'de'l-men' dükkân-ı mezbûr derûnunda gececeelerde kimesneyi etmemek üzere mezbûr Seydî Mehmed'e tenbîh olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 29 min Muharrem sene 203.

[7a]

1

Derûn-i arzuhâlde merkûmetü'l-ism Takohi bint-i Agob nâm nasrâniyye Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de sâhib-i arzuhâl Manuk veled-i Serupe nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Agob zimmînin işbu hâzır bi'l-meclis İngiltere yasakçılarında Feyzullah Beşe bin Hüseyin nâm kimesneye cihet-i karzdan deyni olan yüz on üç gurûş yedi paradan ben bi'l-emr ve'l kabûl kefil ve zâmine olduğumdan sonra hâzır mezbûr Feyzullah Beşe meblağ-i bâkî-i mezkûr yüz on üç gurûş yedi parayı bi'l-murâca'a mersûm Manuk'dan taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn merkûm Manuk zimmî ile elli gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh mezkûrdan mâ-'adâya müte'allika da'vâdan mersûm Manuk zimmînın zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl olunduğu mübâşirleri es-Seyyid Mehmed Said Çavuş yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 28 min Muharrem sene 203.

2

¹³³⁷ Burada çizilmiş bir kelime bulunmaktadır.

Galata'da mütemekkin Manas veled-i Ohannis nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de şerbetçi Anaştaş veled-i Dimo nâm zimmî muvâcehesinde ben târîh-i i'lâmdan on beş gün mukaddem mersûm Anaştaş [ye]dine îdâ' u teslîm eylediğim dört aded Mısır altunu ve dört aded Mısır nısfıyesi ve bir rub'ıyyemi bana vermeyüb yedinde kalmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i mersûm ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mersûm Anaştaş ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince müdde'î-i merkûm da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 27 Muharrem sene 203.

Ma'rûz

3

Galata'da mütemekkin Yorgi veled-i Vasil nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de diğer Yorgi veled-i Vasil nâm zimmî muvâcehesinde diğer Yorgi târîh-i i'lâmdan bir hafta mukaddem Vâlîde Hânı'nda dükkânım önünde sükda on beş gurûş kıymetli kalpağımı bi-gayr-i hakkın gasben ahz etmekle aynı mevcûdsa aynı müstehlik ise kıymetini tazmîn taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i merkûm ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb merkûm diğer Yorgi ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince müdde'î-i merkûm da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 22 Muharrem sene 203.

Fî ğurre-i Saferü'l-Hayr mahlût Muharrem ile gaflet olunmaya¹³³⁸

4

Galata'da mütemekkin Kasper veled-i Manas nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de diğer Keğork veled-i Kirkor nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Kirkor ile ğâiban anı'l-meclis oğlu Andon ve zevcesi Ayva Nasrâniyye bundan akdem altmış beş gurûşu yedinden istikrâz u kabz ve her biri âharın zimmetinde lâzım gelen meblağ kefil ve zâmine olmalarıyla meblağ-i mezkûr altmış beş gurûşu asâlet ve kefâletine binâen mersûm Keğork zimmîden taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mücebince meblağ-i merkûm altmış gurûşu medd'î-i mersûm Kasper zimmîye asâlet ve kefâletine binâen edâ vü teslîme mersûm Keğork zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî ğurre-i Safer sene 203.

Ma'rûz-ı Dâ'i Devlet-i Âliyyeleridir ki

5

Galata'da mütemekkin Ali Beşe bin Abdülbakî nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Osman bin Ali nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Osman Beşe'nin karındaşı Hüseyin bin el-mezbûr Ali nâm kimesne zimmetinde bir re's bârgir semeninden elli gurûş mezbûr Osman bi'l-emr ve'l-kabûl kefil ve zâmin olduktan sonra meblağ-i mezkûrun kırk beş gurûşunu kefil-i mezbûr yedinden ba'de'l-ahz bâkî kalan beş gurûşu kefâletine binâen mezbûr Osman'dan taleb ederim deyû eyledikde ol dahî cevâbında meblağ-i mezkûr elli gurûşun kırk beş gurûşuna kefil olduğunu ikrâr ziyâde beş gurûşa kefâletini ba'de'l-inkâr müdde'î-i mezbûr ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mezbûr Osman Beşe ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince müdde'î-i mezbûr Ali Beşe da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine münâza'adan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 3 Safer sene 203.

6

¹³³⁸ Muharrem ayının bitip Safer ayının başladığını bildiren bu ifade sayfa kenarına not edilmiştir.

Galata'ya muzâfe kasaba-i Fındıklı'da Selîme Hâtûn Mahallesi'nde sâkine ma'rifetü'z-zât Emine bint-i Hüseyin nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de zevc-i mutlağı el-Hâc Süleyman bin İsmail nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr el-Hâc Süleyman zevcim iken mukaddemâ beni tatlık edüb mehr-i müeccelim olan yirmi beş gurûş zimmetinde iken sekiz gurûş on para mehr-i müeccel tesmiyesiyle ba'dehu tevdîd-i akd edüb târîh-i i'lâmdan dokuz gün mukaddem yine beni tatlık etmekle zimmetinde mehreyin-i mezkûreyinden otuz üç gurûş on para ve cihet-i karzdan altmış gurûş ve kız karındaşı ğâibe ani'l-meclis Ayişe Hâtûn'a deyni olub yüz on altı gurûş ki cem'an iki yüz yirmi dokuz gurûş ile nafaka ve iddet-i ma'lûmem ve meûnet-i süknâmı mezbûr el-Hâc Süleyman'dan talep ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr el-Hâc Süleyman ile seksen gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh mezkûrden mâ-'adâya nafaka-i iddet ve meûnet-i süknâsına müte'allika da'vâdan mezbûr el-Hâc Süleyman'ın zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûrun otuz gurûşunu hâlen müdde'îye-i mezbûreye teslim ve on gurûşunu târîh- i'lâmdan on gün tamamında ve kırk gurûşunu zikrolunan on gün mürûrundan sonra beher şehir müdde'îye-i mezbûreye beşer gurûş verüb sekiz ay tamamına değin mezbûr el-Hâc Süleyman'ı te'cîl eyledikde ol dahî muharrer müeccelen ve mukassiden edâ-i deyne ta'ahhüd eyledi deyû ikrâr ü tasdikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 27 Muharrem sene 203.

7

Sefîne reislerinden Mehmed bin Ebubekir nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de es-Seyyid Ömer Efendi bin Pîrî nâm kimesne muvâcehesinde ben bundan akdem mezbûr es-Seyyid Ömer Efendi yedine ğâib ani'l-meclis diğêr Mehmed yediyle bi'l-emâne vaz' u teslim eylediğim bir aded balık ağımı bana vermeyüb hâlen yedinde mevcûd olmağla talep ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mücebince zikrolunan balık ağımı müdde'î-i mezbûr Mehmed Reis'e bi-a'yânihâ redd ü teslim merzbûr es-Seyyid Ömer Efendi'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 26 Muharrem sene 203.

8

Galata'da mütemekkin mua'rrefetü'ş-şahs Alis bint-i Panayot nâm Nasrâniyye Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Galata Voyvodası'nın sâbık subaşısı Abdi Ağa bin el-Hâc Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde Dobra Venedik Tercümânlarından Yasef veled-i İsâk tercümân hâzır olduğu halde ben bundan akdem malımdan işbû mu'âyene olunan yirmi gurûş kıymetlü yaldızlı bir çift sîm kuşak ve on gurûş kıymetlü güherbârlı bir sîm kuşak ma'a kolan altmış gurûş kıymetlü yaldızlı ma'lûmu'l-aded sîm halkalarını tercümân-ı hâzır merkûm yediyle mezbûr Abdi Ağa'ya îrâ' u teslim etmişidim zikrolunan kuşaklar ve kolan ve halkaları mezbûr Abdi işbû meclis-i şer' de bi-a'yânihâ tamamen bana def' u teslim ben dahî ahz u kabz edüb husûs-i mezkûre müte'allika da'vâdan mezbûr Abdi Ağa ile tercümân-ı mezbûrun zimmetlerini ibrâ vü iskât eylediğimde ânlar dahî ibrâmı kabûl eylediler deyû ikrâr ü tasdikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu.. Fî 27 Muharrem sene 203.

9

Kafesçi esnâfından es-Seyyid Mustafâ bin Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de yine esnâf-ı mezbûreden Ebubekir bin Ali nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Ebubekir zimmetinde cihet-i karzdan kırk iki gurûş alacak hakkım olmağla hâlen talep ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğın mücebince meblağ-i mezkûr kırk iki gurûşunu

müdde'î-i mezbûr es-Seyyid Mustafa'ya edâ vü teslîme mezbûr Ebubekir'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 3 Safer sene 203.

10

Galata hâricinde Tatavla nâm mahalde mütemekkin ma'rifetü's-şahs Tuba Bint-i Nikola nâm Nasrâniyye Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de İstavri veled-i Petro nâm zimmî muvâcehesinde merkûm İstavri zimmetinde cihet-i karzdan dört buçuk gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mücebince meblağ-i mezkûr dört buçuk gurûşu müdde'îye-i mezbûre Tuba Nasrâniyyeye edâ vü teslîme merkûm İstavri zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 4 Safer sene 203.

[7b]

11

Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Firuz Ağa Mahallesi'nde sâkine derûn-i arzuhâlde mezkûretü'l-ism mu'arrefetü'z-zât Âmine bint-i Hüseyin nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Sipahi Fırını kurbünde sâkine Âyişe bint-i Abdullah nâm hâtûnun zevci ve tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl olduğu zât-ı mezbûreyi bi'l-ma'rifeti's-şer'îye ârifân es-Seyyid Süleyman bin Halil ve Mustafa bin Hüseyin şehâdetleriyle sâbit ve şehâdetine hükm-i şer'î lâhik olan sâhib-i arzuhâl Kuruyemişçi Süleyman Ağa bin Hasan nâm kimesne muvâcehesinde ben bundan akdem müvekkilem mezbûrenin yediyle zevci vekîl-i mezbûr yedine îdâ' u teslîm eylediğim elli aded İstanbul zer-i mahbûbu nisfiyyesi ve yirmi aded İstanbul zer-i mahbûbu ve kırk gurûş kıymetlü bir altûn kuşak ve yüz elli gurûş kıymetlü bir çift altûn bilezik ve cihet-i karzdan alacak hakkım olan¹³³⁹ yüz gurûşu¹³⁴⁰ bana vermeyüb yed ü zimmetinde kalmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında meblağ-i karz-ı mezkûr yüz gurûş müdde'îye-i mezbûre Âmine Hâtûn'a deyni olduğunu ikrâr zikrolunan vedîaları külliyyen inkârdan gayri müdde'îye-i mezbûre Âmine Hâtûn ile işbû hâzıra bi'l-meclis Fatıma Hâtûn iki gün mukaddem menzilime gelüb zevcem mezbûrenin sandığı derûnundan bi-ğayr-i hakkın ahz eyledikleri bir elmaslı altûn çiçek ve bir çift altûn bilezik ve elmaslı gerdâniyyeyi işbû meclis-i şer'de mezbûrân bana def' u teslîm bnen dahî bi'l-vekâle ahz ü kabz edüb mâ'adâ ahz eyledikleri bir altûn kuşak ve bir altûn saati bana vermemeleriyle hâlen bi'l-vekâle taleb ederim deyû da'vâ eylediğimde dahî cevâblarında zikrolunan kuşak ve saati ahzlarımı ba'de'l-inkâr müdde'îye-i mezbûre Âmine Hâtûn zikrolunan vedî'aları vekîl-i mezbûr Süleyman Ağa zikrolunan kuşak ve saati her biri isbâta kâdirler olmayub bi't-taleb her biri ba'de't-tahlîfi's-şer'î mücebince müdde'îye-i mezbûre Âmine Hâtûn zikrolunan vedî'a-i mezkûre ve vekîl-i mezbûr Süleyman Ağa kuşak ve saat da'vâlarıyla bilâ beyyine her biri mu'ârazadan ba'de'l-men' merkûm Süleyman Ağa'nın ikrârı mücebince lâzım gelen meblağ-i merkûm yüz gurûşu müdde'îye-i mezbûre Âmine Hâtûn'a edâ vü teslîme merkûm Süleyman Ağa'ya tenbih olunduğu Mübâşirleri Kapu Kethüdâsı Mehmed Kulları yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 3 Muharrem sene 203.

12

Galata'da sâkin İsmail bin Ahmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Agob veled-i Artin nâm zimmî muvâcehesinde ben mersûm Agob

¹³³⁹ Yanlışlıkla yazılan "elli" sayısının üztü çizilmiş.

¹³⁴⁰ Burada yanlışlıkla "müdde'îye-i mezbûre Âmine" yazılmışsa daçizilmiş ve gereken yere tekrardan yazılmıştır.

yedine üç sene mukaddem malımdan îdâ' u teslîm eylediğim yirmi gurûşu bana vermemekle hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i mezbûr ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mersûm Agob ba'de't-tahlîfî'ş-şer'î mûcebince müdde'î-i mezkûresiyle bilâ beyyine büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî ğurre-i Safer sene 203.

13

Dobra Venedik re'âyâsından Hristo veled-i Andon nâm müste'men Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de mu'arrefetü'ş-şahs Eleni bint-i Panayot nâm Nasrâniyye muvâcehesinde Dobra Venedik tercümânlarından Yasef veled-i İsâk nâm tercümân hâzır olduğu halde merkûme Eleni Nasrâniyye zimmetinde bâ-i'lâm-i şer'î mahkûm bih hakkım olan iki yüz yirmi altı gurûşu bunan akdem merkûme Eleni Nasrâniyye ile yüz kırk gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûrden mâ-'adâya mûte'allika da'vâdan Nasrâniyye-i merkûme zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl bedel-i sulh mezkûrun yirmi gurûşunu yedinden ahz bâkî yüz yirmi gurûşu merkûme Eleni Nasrâniyyeden taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mûcebince bâkî-i mezkûr yüz yirmi gurûşu müdde'î-i müste'men-i merkûm Hristo'ya edâ vü teslîme merkûme Eleni Nasrâniyyeye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 27 Muharrem sene 203.

14

Galata'da sâkin Süleyman Reîs bin Mehmed Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de ashâb-ı sefâyinden Mehmed Beşe bin Ahmed nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Mehmed Beşe zimmetinde dört ayda müctemi'a reislik ücretinden alacak hakkım olan otuz iki gurûşun on beş gurûşunu Mehmed Beşe'ye ihet-i karzdan zimmetimde deynim olan on beş gurûşa bi't-terâzî ba'de't-takas ve'l-mahsûb bâkî kalan on beş gurûşu mezbûr Mehmed Beşe'den taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından mezbûr Mehmed Beşe ile beş gurûş bedel-i makbûza ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâya ve bedel-i sulh mezkûre mûte'allika da'vâdan her biri âharın ibrâ vü iskât ve her biri âharın ibrâsını kabûl birle kat'-ı münâza'a eylediği Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 6 Safer sene 203.

15

Sefîne reislerinden el-Hâc Mehmed bin Ali nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Mellah es-Seyyid Ahmed bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr es-Seyyid Ahmed zimmetinde cihet-i karzdan yirmi üç gurûş on sekiz para hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mûcebince meblağ-i mezkûr yirmi üç [gurûş] on sekiz parayı müdde'î-i mezbûr el-Hâc Mehmed'e edâ vü teslîme mezbûr es-Seyyid Ahmed'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 7 Safer sene 203.

Ma'rûz-ı Dâ'î

16

Bahr-i Sefîd'de vâki' Aşkeroz Adası ahâlîsinden Andreyâ veled-i Mihâl nâm¹³⁴¹ zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de yine ada-i mezkûre ahâlîsinden İstimat veled-i Zaharya nâm zimmî tarafından husûs-ı âti'z-zikrde tasdîka vekîl olmak üzere hâzır olan Manol veled-i Yorgi nâm zimmî muvâcehesinde ben bundan akdem müvekkil-i merkûm İstimat reîs'in râkib olduğu sefinesiyle Âsitâne'ye nakl içün ada-i mezkûrede sefîneyi mezkûreye vaz' u tahmîl eylediğim beş yüz kırk dört

¹³⁴¹ Burada, yanlışlıkla "kimesne" yazılmış ancak üstü karalanarak doğrusu olan zimmî yazılmıştır.

varil derûnunda mevzu' hamrımı Âsitâneye ba'de'n-nakl üç yüz medre hamrımı merkûm istihlâk etmekle kıymeti olan cem'an üç yüz gurûşu müvekkil-i merkûm İstimat bana zâmin olsun deyû tesaddî eylediği da'vâsından meccânen fâriğ olub salifü'l-beyân üç yüz medre hamra ve kıymet-i mezkûresi olan üç yüz gurûşa müte'allika da'vâdan müvekkil-i merkûm İstimat zimmînin zimmetini ibrâ vü iskât ol dahî ber-minvâl-i meşrûh ibrâsını kabûl birle kat'-ı münâza'a eyledikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 24 Muharrem'l-Haram sene 203.

17

Galata'da sâkin İbrahim Beşe bin Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'-i Şerîf'de halatçı satur el-Hâc Ali Beşe bin Hüseyin nâm kimesne muvâcehesinde ğâib ani'l-meclis olan Hasan Reîs bin Abdullah nâm zimmetinde bir bâb mülk-i menzil semeninden alacak hakkım olan iki yüz otuz gurûşdan bâkî yüz sekiz gurûş mezbûr el-Hâc Ali bi'l-emr ve'l-kabûl kefil ve zâmin olmağla meblağ-i bâkî mezkûr kefâletine binâen mezbûr el-Hâc Ali'den taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mezbûr Ali ba'de't-tahlîfû's-şer'î mücebince müdde'î-i mezbûr da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 11 Safer sene 203.

18

Galata hâricinde Hüseyin Ağa Mahallesi'nde Corci veled-i Anna nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de yine mahalle-i mezbûrede sâkine ma'rifetü's-şahs Lûsiye bint-i nâm Nasrâniyye muvâcehesinde ben ücret ile hizmet makûlesinde olub ben bundan akdem merkûme Lusiye'nin talebiyle ücret kavlınsız altı ay hizmet edüb müddet-i mezkûrede eylediğimi hizmetimin ücret-i mislini merkûme Lusiye Nasrâniyyeden taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i merkûm ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub merkûme Lusiye Nasrâniyye ba'de't-tahlîfû's-şer'î mücebince müdde'î-i merkûm Corci da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. El-emru limen lehü'l-emr. Fî 10 Saferu'l-Hayr sene 203.

[8a]

1

Ma'rûz-ı Dâ'î

Tüccârdan Apostol veled-i Nikola veled-i Aposto nâm zimmî tarafından husus-i âti'z-zikrde taleb ü da'vâ ve ahz ü kabza ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya vekîl olan Yağcı Hasan Çelebi bin Ömer ve Ahmed Ağa bin Kâsım nâm kimesneler şehâdetleriye sâbit olan yağcı esnâfından Ahmed bin İbrahim nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de yine esnâf-ı mezkûreden ve diğeri Ahmed bin el-Hâc Ahmed nâm kimesne muvâcehesinde müvekkilim merkûm Apostol bundan akdem süftece tarîkiyle bin beş yüz gurûşunu mezbûr ve diğeri Ahmed'in şerîki Bahr-i Siyâh cânibinde Tuna sevâhilinde vâki' İsmail kasabasında müsâfîren sâkin Küçük Mehmed bin Abdullah nâm kimesneye def' u teslîm edüb mezbûr Küçük Mehmed dahî şerîki mezbûr ve diğeri Ahmed'in üzerine havâle-i sahîyye-i şer'iyye ile havâle edüb ve her biri havâleyi ba'de'l-kabûl mezbûr diğeri Ahmed meblağ-i mezkûrun bin iki yüz kırk altı gurûşunu mevekkilem merkûme def' u teslîm edüb bâkî kalan iki yüz elli dört gurûşunu mezbûr diğeri Ahmed'den bi'l-vekâle taleb ederim deyû da'vâ eyledikte ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i bâkî-i mezkûrun yüz gurûşunu dahî mevekkil-i merkûm Apostol'a teslîm etmişidim deyû mezbûr diğeri Ahmed miktâr-i

mezkûrda eylediği def'ini isbâta ba'de'l-havâle mezbûr dğer Ahmed'in ikrâriyle lâzım gelen yüz elli dört gurûşunu müvekkil-i merkum içün vekîl-i mezbûra edâ vü teslîme mezbûr diğer Ahmed'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 10 Saferu'l-Hayr sene 203.

2

Sâhib-i arzuhâl Osman Beşe bin Yusuf Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de derûn-i arzuhâlde merkûmü'l-ism Civân veled-i Yavan nâm zimmî muvâcehesinde mersûm Civân târîh-i i'lâmdan yirmi iki [gün] mukaddem civârı Saltanat-ı Aliyye'de İstinye nâhiyesine tâbi' Baltalimanı nâm mahalde kâin odam derûnunda mevcûd altmış gurûşunu bi-ğayr-i hakkın ahz etmekle hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i mezbûr ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbât içün Meclis-i Şer'de ikâmet eylediği iki Müslim kimesneler müdde'î-i mezbûrun da'vâsına mütâbık edâ-i şehâdet-i şer'iyye edemeyüb şehâdet-i âhar ikâmetinde izhâr-ı acz birle bi't-taleb merkûm Civân ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mûcebince müdde'î-i merkûm da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine büyüce mu'ârazadan men'olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 10 Saferu'l-Hayr sene 203.

3

Sâhib-i arzuhâl Doğramacı İbrahim Beşe bin Mustafa nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'ya muzâfe Kasaba-i Kâsım Paşa'da el-Hâc Ahmed Mahallesi imâmı derûn-i arzuhâlde mezkûru'l-ism es-Seyyid Hâfiz Ali Efendi ibn-i es-Seyyid Mehmed Efendi muvâcehesinde mezbûr es-Seyyid Ali Efendi dükkânımda ma'lûmü'z-zirâ' doğramayı şeraya va'd etmişidi ba'dehu va'dinden abâ vü imtina' etmekle zikrolunan doğramayı şeraya imâm-ı mezkûr cebr olunsun deyû tesaddî eylediği da'vâsından takrîr-i meşrûh üzere meşrû'a olmayub mu'ârazadan men'olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 11 Safer sene 203.

4

Galata'da mütemekkin Yakub Beşe bin Süleyman nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Mustafa bin İsmail nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Mustafa zimmetinde cihet-i karzdan on beş gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i mezbûr ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mezbûr Mustafa ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mûcebince müdde'î-i mezbûr da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine mu'ârazadan men'olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 10 Safer sene 203

5

Sâhib-i arzuhâl Uncu Karabet veled-i Simavun nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de derûn-i arzuhâlde merkûmü'l-ism Francalacı Dimitri veled-i Nikola nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Dimitri zimmetinde bundan akdem yedimden iştirâ vü kabz eylediği fiyât ve vezni beynimizde ma'lûm dakîk semeninden dört yüz yetmiş gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn merkûm Dimitri ile ani'l-inkâr doksân gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh mezkûrdan mâ-'adâya târîh-i i'lâma gelince bi'l-cümle beynlerinde cârî ahz ü i'tâyâ mûte'allika da'vâdan her biri âharın zimmetini ibrâ vü iskât ve her biri âharın ibrâsını ba'de'l-kabûl mûcebince bedel-i sulh merkûm doksân gurûşu müdde'î-i merkûm Karabet'e edâya merkûm Dimitri'ye tenbih olunduğu mübâşirleri Abdurrahman Çavuş kulları yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 11 Safer sene 203.

6

Galata'da mütemekkin Şerbetçi Petro veled-i Yani nâm zimmînin Yani veled-i İstati nâm zimmî zimmetinde vezni beynlerinde ma'lûm hamr ve arak semenlerinden on altı buçuk gurûş cihet-i karzdan on gurûşla cem'an yirmi altı buçuk gurûş alacak hakkı olduğu Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de lede'l-murâfa'a merkûm İstati zimmînin ikrâriyle şer'an sâbit olmağın alâ mûcib-i ikrârihi meblağ-i mecmu' mezkûr yirmi altı buçuk gurûş müdde'î-i merkûm Petro zimmîye bi't-taleb edâya merkûm Yani zimmîye tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 9 Safer sene 203.

7

Galata'da mütemekkin Yorgi veled-i Todori'nin es-Seyyid Veliyyüddin bin es-Seyyid Veliyyüddin zimmetinde bâ-temessük ravğan-i sâde semeninden yüz on gurûşdan bâkî otuz gurûş alacak hakkı olduğu lede'l-murâfa'a merkûm es-Seyyid Veliyyüddin'in ikrâriyle şer'an sâbit olmağın mûcebince meblağ-i bâkî mezkûr seksen gurûşu müdde'î-i merkûma bi't-taleb edâ vü teslîme mezbûr es-Seyyid Veliyyüddin'e tenbih olduğu Galata Bâb Mahkemesi'nde tescil ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 13 Muharrem sene 203.

8

Galata hâricinde Hüseyin Ağa Mahallesi'nde mütemekkin Manav Panayot veled-i Nikola nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Bağçivân Andon veled-i Boğos nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Andon zimmî zimmetinde bâ-temessük zimmetinde cihet-i karzdan seksen gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mûcebince meblağ-i mezkûr seksen gurûşu müdde'î-imerkûm Panayot'a edâ vü teslîme merkûm Andon zimmîye tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 14 Saferü'l-Hayr sene 203.

9

Galata'da sâkin es-Seyyid el-Hâc Salih bin es-Seyyid Mehmed nâm kimesnenin Sedri veled-i İskarlet nâm zimmî zimmetinde beynlerinde ma'lûmü'l-vezn şem'-i asel semeninden kırk dokuz gurûş alacak hakkı olduğu Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de lede'l-murâfa'a merkûm Sedri'nin ikrâriyle şer'an sâbit olmağın mûcebince meblağ-i merkûm kırk dokuz gurûşu bi't-taleb müdde'î-i mezbûre edâ vü teslîme merkûm Sedri zimmîye tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Bâkî emr limen lehü'l-emr. Fî 15 Saferü'l-Hayr sene 203.

10

Galata'da mütemekkin Panayot veled-i Yorgi nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Yorgi veled-i Andon ve Dimitri veled-i Toğodoş nâm zimmîler muvâcehelerinde zimmîyân-i mersûmân Galata'da Balık Pazarında vâki' odam derûnunda kâin kîse derûnunda mevzu' malımdan üç yüz gurûşumu bi-ğayr-i hakkın ahz etmeleriyle hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i merkûm ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb her biri ba'de't-tahlîfi's-şer'î mûcebince müdde'î-i merkûm da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine büyüce mu'ârazadan men' olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 14 Saferü'l-Hayr sene 203.

[8b]

11

Ma'rûz-ı Dâ'î-i Devlet

Galata'ya muzâfe İstinye nâhiye[sine] tâbi' Rumeli Hisarı'nda sâkin es-Seyyid Mehmed Sadık Çelebi bin Hasan ve Salih Efendi nâm kimesneler Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata Kâdîları Efendiler dâ'îler nezâretinde âsûde

evkâfdan olub ashâb-ı hayrâtdan Hammamîzâde el-Hâc Mehmed Ağa nâm sâhibü'l-hayrın mütevellisi Abdullah Efendi bin el-Hâc Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde her biri takrîr-i kelâm edüb vâkıf-ı merhûm-i mezbûr hâl-i hayâtında ve kemâl-i akl ve sohbetinde malından kırk gurûşu vakf ve habs edüb ve şöyle şart eylediği meblağ-i merkûm istirbâh u hâsıl olan ğallesinden Mahmiyye-i İstanbul'da merhûm ve mağfûrın leh Sultan Mehmed Han Câmi'-i Şerifinde kable edâi's-salati'l-'îd birer hatm-i şerîf tilâvet edüb ve tilâvet eden kimesneler yevmiye birer akçe vazîfe ta'yîn etmekle biz mutasarrıf olmamızla beher sene üçer gurûşdan beş senede müctemi'a otuz gurûş vazîfemizi mütevellî-i mezbûr dahî cevâbında vakf-ı mezbûrun mütevellisi olduğunu ikrâr ve müdde'iyân-i mezbûrân da'vâlarını bi'l-küllîye inkârdan mâ-'adâ müdde'iyân-i mezbûrânın husûs-ı mezkûre dâir yedlerinde bir senedi dahî olmamağla ve defter-i muhâsebede mestûr ve mukayyed olmayub kavlı-i müciddleriyle da'vâlarına iltifât olunmayub dahî olmamağla büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 14 Safer sene 203.

12

Galata muzâfâtından Mudanya nâhiyesi ahâlisinden Polidi veled-i Süfyânos nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'da mütemekkin Sahak veled-i Kasper nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Sahak bundan akdem beher medresi seksen beşer akçeye olmak üzere yedimden iştirâ vü kabz eylediği yetmiş yedi medre hamr semeninden cem'an elli dört gurûş yirmi bir para iki akçenin yirmi beş gurûşunu bundan akdem yedinden bade'l-ahz bâkî yirmi dokuz gurûş yirmi bir para iki akçe zimmetinde kalmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında müdde'î-i merkûm yedinden beher medresi seksener akçeye olmak üzere zikrolunan yetmiş yedi medre hamr iştirâsını ikrâr ziyâdeye şerâsını inkârdan mâ-'adâ müdde'î-i merkûmun kabzı müte'arref olduğu yirmi beş gurûşdan gayri yirmi gurûş dahî kendüye teslim edüb bâkî ancak beş gurûş on üç para bir akçe deynim kalmışidi deyû mikdâr-ı mezkûrde ba'de'd-def' ve'l-inkâr müdde'î-i merkûm ziyâde müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb müdde'î-i merkûma yemîn teklîf olundukta ol dahî yemînden nükûl etmeğin mücebince müdde'î-i merkûm beher medresinde ziyâde beşer akçe müdde'âsıyla bilâ beyine ve yirmi gurûş mutâlebesiyle büyüce mu'ârazadan ba'de'l-men' merkûm Sahak'ın ikrârıyla lâzım gelen beş gurûş on para bir akçeyi müdde'î-i merkûm zimmîye edâya merkûm Sahak zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 15 Safer sene 203.

13

Sefîne reislerinden Vasil veled-i Dimitri nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de es-Seyyid Mehmed bin Musa nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr es-Seyyid Mehmed zimmetinde cihet-i karzdan iki gurûş ve âhardan istidâne ve kendüye ikrâz u teslim eylediğim iki yüz gurûşun devr-i şer' ile ribhi olan on gurûş ve yol-i sefîneden kırk gurûş ki cem'an elli iki gurûşu mezbûr es-Seyyid Mehmed'den taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr es-Seyyid Mehmed ile on beş gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûrdan mâ-'adâya müte'allika da'vâdan mezbûr es-Seyyid Mehmed'in zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl mücebince bedel-i sulh-i merkûm on beş gurûşu müdde'î-i merkûma edâya es-Seyyid Mehmed'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 16 Safer sene 1203.

14

Tüccar tâifesinden Yani veled-i İstati nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de yine tâife-i merkûmeden Yavan veled-i Abraham nâm zimmî muvâcehesinde ben bundan akdem dört yüz doksan altı gurûş malımdan merkûm Yavan'a idâ' u teslîm etmişidim hâlen meblağ-i mezkûr[u] merkûm Yavan'dan taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ancak dört yüz yetmiş gurûş ahzını ikrâr mâ-'adâ yirmi altı gurûşu inkâr etmekle müdde'î-i merkûm ber-vech-i muharrer ziyâde müdde'âsını şehâdetleri makbûle olan Ağter veled-i Bretomos ve Serkiz veled-i Kaplan ve Şabaz veled-i Tavit nâm zimmîler şehâdetleriyle merkûm Yavan muvâcehesinde ber-vech-i şer'î üzere isbât etmeğin mücebine meblağ-i mecmû'-i mezkûr dört yüz doksan altı gurûşu müdde'î-i merkûm Yani zimmîye edâ vü teslîme mersûm Yavan zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 20 Safer sene 203.

15

Ashâb-ı hayrâtdan Merhûm Gümrük Kâtibi İbrahim Efendi Vakfı'nın bi'l-meşrûta mütevelliyesi Hâce Hava Hâtûn ibnet-i Mehmed tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîli müsecceli Mehmed Emin bin Osman Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Galata'da Alaca Mescid kayyımı Ahmed bin Mustafa muvâcehesinde Galata'da bulunan Pirî Bey Vakfı'ndan mektebin hocası Osman Efendi hâzır olduğu halde bin yüz yetmiş sekiz senesi târihiyle müverraha işbû vâkıf-ı mezbûrun bir kıt'a vakfiyye-i ma'mûl bahâsı mantûkunca vâkıf-ı mezbûr vakf eylediği beş aded musluklu taş tekreden birini zikrolunan Alaca Mescid'e imam olanlara süknâsı şurûta bir bâb menzilin bir odasına vaz' ve yevmî iki akçe tekne-i mezbûreye vaz'-ı mâ eden kimesneye ve mahall-i merkûm harâb oldukda ma'mûr olan bir mektebe vaz' u ta'yîn oluna deyû şart u ta'yîn etmekle mahall-i merkûm harâb¹³⁴² ve kayyım-ı mezbûr tekne-i mezbûreyi Mescid-i mezkûre hilâf-ı şart-ı vâkıf vaz' etmekle ber-muceb-i şart-ı vâkıf tekne-i mezbûreyi bi'l-vekâle bana teslîm ben dahî zikrolunan mekteb-i ma'mûre nakl ü vaz'a bi'l-vekâle matlûbumdur deyû vakfiyye-i mezkûreyi ibrâzile da'vâ eyledikde vekîl-i mezbûrun takrîr-i meşrûhu vakfiyye-i mezkûrenin mazmûnuna mutâbık olub vakfiyye-i mezkûrenin mazmûnunu Mehmed Sadık bin Abdullah ve es-Seyyid Süleyman bin es-Seyyid Mehmed şehâdetleriyle sâbit oldukdan sonra tekne-i mezkûreyi nakl ü vaz' için vekîl-i mezbûre teslîm kayyım-ı mezbûr Ahmed'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 19 Safer sene 203.

16

Galata'da Alaca Mescid Mahallesi'nde sâkin mütekâ'idîn-i Hasekiyân-ı Dergâh-ı Âlî'den ashâb-ı sefâyinden sâhib-i arzuhâl Hammâmî Salih Ağa bin el-Hâc Ağa Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de mezbûr Salih Ağa'nın kalyon kıçlı ta'bir olunur bir kıt'a sefînesinde Yelkenci Ali Beşe bin Ali ve aşçısı Yakub Beşe bin Ahmed ve mellahlardan Ali bin Ömer ve Hasan bin Hüseyin ve Memiş bin Hasan ve diğer Memiş bin Ahmed Koca reisi Yani veled-i Andon ve Aleksandri veled-i Panayot ve Asper veled-i Yorgo muvâcehelerinde Reîsler Kethüdâsı Ahmed Ağa ve Kapân-ı Dakîk tüccarından el-Hâc Mehmed ve el-Hâc Ömer Ağa ve el-Hâc Ahmed Ağa ve el-Hâc Hasan Ağa hâzır oldukları halde zikrolunan sefînemi Âsitâne-i Âliyye'den Bahr-i Siyâh'da vâki' Sinop İskelesi'ne ve ondan Anapa İskelesi'ne varub sefîne-i merkûmeye hinta vaz' u tahmîl ve Âsitâne-i Âliyye'ye nakl için cânib-i mîrden ücret-i ma'lûme ile istîcâr olunub ve cânib-i mîrden İhsân-ı Hümâyûn olunan meblağ ber-vech-i peşîn bana teslîm ben dahî kezâlik ber-vech-i peşîn selef ta'bir olunur müddet beyân olunmaksızın

¹³⁴² Burada yanlışlıkla "oldukda" yazılmışsa da üstü çizilmiştir.

reîs-i merkûme verdiğim seksen gurûş ve aşçıya verdiğim yüz seksen gurûş ve yelkenciye verdiğim yüz yirmi gurûş ve altı nefer mellahûn-i merkûndanher birine verdiğim kırkar gurûş ki cem'an altı yüz yirmi gurûş makbûzları olub sefîne-i mezkûre ile bin iki yüz iki senesi Zilka'de'sinin dördüncü günü Galata'da Kalafat Yeri nâm mahalden Şile İskelesi'ne varub ve ric'at yüz on gün meks ve ücret-i zehâb hizmetleri sebkât etmeleriyle kendülere medfû'um olan meblağ-i mezkûrden eyledikleri hizmet-i merkûmelerinin ber-mu'tâd-ı kadîm ecr-i misilleri fûrûnihâde kılınub bâkî kalan meblağı bana ve yâhûd sefîne-i mezkûre bu esnâda bâ-Emr-i Âlî Varna mebâyi'asına me'mûr olmağla mahal-i merkûme varub ve sefîne-i mezkûreme hinta vaz' u tahmîl ve Âsitâne-i Âliyye'ye nakl mezbûrûna tenbîh olunmak matlûbumdur deyû da'vâ eyledikde ânlar dahî ceâblarında husûs-i mezkûr müdde'î-i mezbûrun takrîr-i meşrûhu üzere olduğunu her biri ikrâr ve makbûzumuz olan meblağ-i mezbûr yüz on gün eylediğimiz meks ve hizmet zehâblarımızın ecr-i misline müsâvî ve mu'âdildir deyû beyenlerinde ba'de vukûi'l-münâza'a ve bâ-visâdat-i muslihîn mezbûrûn sefîne-i merkûme ile zikrolunan Varna İskelesi'ne varub ve ândan sefîne-i merkûmeye hinta vaz' u tahmîl ve Âsitâne'ye nakle her biri ta'ahhüd-i tâm eylediklerinden sonra mezbûrûnun nefislerine ve hîn-i mutâlebede Meclis-i Şer'de ihzârlarına işbû hâzır bi'l-meclis ve sefîne-i merkûmenin Kapudanı Zeynel Kapudan bin Süleyman nâm kimesne kefil olub ve mezbûr Salih Ağa dahî bu vechile râzı olduğu tescîl ve huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 19 Safer sene 203.

[9a]

1

Tüccardan Kanilo veled-i Varako nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de bakkal taifesinden Toğofilo veled-i Yorgi nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Toğofilo bundan akdem yedimden iştirâ vü kabz eylediği on iki fiçı derûnunda mevzû' iki bin dört yüz vukiyye zeytûn semeninden alacağım olan yüz seksen gurûşun yüz gurûşunu yedinden ba'de'l-ahz bâkî kalan sekden gurûşu bana vermeyüb zimmetinde kalmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ancak sekiz fiçı derûnunda mevzû' bin iki yüz vukiyye zeytûnu yüz yetmiş gurûşa şerâsını ikrâr ziyâdeyi inkâr etmekle müdde'î-i merkûm ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb merkûm Toğofilo zimmî ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince müdde'î-i merkûm ziyâde yetmiş beş gurûş da'vâsıyla bilâ beyyine mu'ârazadan ba'de'l-men' merkûm Toğofilo'nun ikrârıyla lâzım gelen beş gurûşu müdde'î-i merkûm Kanilo zimmîye edâ vü teslîme merkûm Toğofilo zimmîye tenbîh olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 21 Safer sene 203.

2

Galata haricinde Bedreddin Bey Mahallesi'nde sâkine mu'arrefetü'z-zât Zeliha bint-i Ali nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'da Alaca Mescid Mahallesi'nde sâkine Âyişe bint-i Mehmed nâm hâtûn muvâcehesinde mezbûre Âyişe mâdü'z-zikr Bedreddin Bey Mahallesi'nde sâkine olduğum menzilimde müsâfireten sâkine iken târîh-i i'lâmdan bir gün mukaddem işbû Meclis-i Şer'de mu'âyene olunan bir çuka kaput ve bir neftî beneşi bi-ğayr-i hakkın ahz etmekle hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında müdde'îye-i mezbûre târîh-i merkumda zikrolunan mahallede menzilime gelüb istikrâz u kabz eylediği doksan yedi gurûş mukâbelesinde işbû zikrolunan kaputve beneşi yedime rehn ve vaz' u teslîm etmişidi deyû eylediği da'vâsını isbâta kâdire olmayub bi't-taleb mezbûre Zeliha ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince mezbûre Âyişe meblağ-i mezkûr doksan yedi gurûş

da'vâsıyla bilâ beyyine mu'ârazadan ba'de'l-men'mezbûre Âyişe'nin ikrârıyla zikrolunan kaput ve beneşi müdde'îye-i mezbûre Zeliha'ya gerü redd ü teslîme mezbûre Âyişe'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 21 Safer sene 203.

3

Gemlik Kazâsına tâbi' Ömer Bey nâm karye ahâlîsinden olub Galata'da müsâfîren sâkin es-Seyyid Ali bin Mustafa Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Mehmed Reîs bin Ömer muvâcehesinde benim ğâib ani'l-meclis Süleyman Yazıcı zimmetinde bâ-temessük cihet-i karzdan alacak hakkım olan üç yüz gurûşdan bâkî iki yüz kırk bir gurûşa bi'l-emr ve'l-kabûl mezbûr es-Seyyid Mehmed Reîs kefil ve zâmin olmağla meblağ-i bâkî-i mezkûr iki yüz kırk bir gurûşu kefilâtine binâen mezbûr es-Seyyid Mehmed Reîs'den taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mücebince meblağ-i bâkî-i mezkûr iki yüz kırk bir gurûşu müdde'î-i mezbûra bi-hükmi'l-kefilâle edâ vü teslîme mezbûr es-Seyyid Mehmed Reîs'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 23 Safer sene 203.

4

Galata'da sâkin yağcı esnâfindan el-Hâc Osman bin Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de çörekçi esnâfindan Mahmud Beşe bin Ömer nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Mahmud Beşe zimmetinde beynimiz[de] ma'lûmü'l-vezn ravğan-i sâde semeninden iki yüz elli altı gurûşdan bâkî elli gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn yirmi beş gurûşa mezbûr Mahmud Beşe ile ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûrden mâ-'adâ yirmi beş gurûşa müte'allika da'vâdan mezbûr Mahmud Beşe'nin zimmetiniba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûr yirmi beş gurûşu müdde'î-i mezbûr el-Hâc Osman'a edâ vü teslîme mezbûr Mahmud Beşe'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 24 Safer sene 1203.

5

Ma'rûz-ı Dâ'î-i Devlet-i Aliyyeleridir ki

Galata'da sâkin el-Hâc İbrahim bin Osman nâm kimesnenin Keğork veled-i İstefan nâm zimmî zimmetinde cihet-i karzdan iki yüz doksan sekiz buçuk gurûş alacak hakkı olduğu lede'l-murâfa'a zimmî-i merkûmun ikrârıyla şer'an sâbit olmağın mücebince meblağ-i merkûm iki yüz doksan sekiz buçuk gurûşu müdde'î-i mezbûre bi't-taleb edâ vü teslîme zimmî-i mersûma tenbih olunduğu Galata Bâb Mahkemesi'nde tescil ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 25 Safer sene 1203.

6

Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Firuz Ağa Mahallesi'nde sâkine ma'rifetü'z-zât A'mâ Emetullah bint-i Ali bin Ahmed nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata Kâdîları Efendiler dâ'îleri nezâretinde âsûde olan evkâfdan olub kasaba-i mezbûrede vâki' ashâb-ı hayrâtdan Merhûm İlyas Çelebi Mescid-i Şerîfi Vakfı'nın evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere bâ-berât-ı âlişân hâlen mütevelliyesi sâhibe-i arzuhâl ma'rifetü'z-zât Ümmü Gülsüm bint-i Mehmed bin Abdi nâm Hâtûn muvâcehesinde ve mütevelliyeye-i mezbûre Ümmü Gülsüm Hâtûn'un bâ-hüccet-i şer'îyye hâlen kâim-makâmı eş-Şeyh Mehmed Efendi bin eş-Şeyh Mustafa Efendi ile mescid-i mezbûrun imamı eş-Şeyh Mustafa Efendi ve mürtezika-i vakf-ı mezkûr hâzır oldukları halde ben vakf-ı mezbûra mukaddemâ bâ-berât mütevelliyeye iken mezbûre Ümmü Gülsüm Hâtûn üzerimden def' ve kendüye berât ettirmekle evlâd-ı vâkıfdan olmamla tevliyyet-i mezkûreyi taleb ederim deyû da'vâ eyledikde mezbûre Ümmü Gülsüm Hâtûn cevâbında bin yüz altmış altı senesi Zilhicce ğurresi târihiyle

müverraha Galata Mahkemesi sicillâtından mahrec ve bi'l-esâ musahhah ve bin yüz yetmiş sekiz senesi Zilka'desinin on dokuzuncu günü târihiyle müverrah iki kıt'a i'lâm-ı şer'î mantûklarını mûnderic bi'l-esâ sahh mekârim-i semhle müveşşeh bin yüz seksen senesi Zilka'desinin yirmi birinci günü târihiyle müverrah ve ol hinde Galata Kâdîsı Çelebizâde Merhûm Mehmed Esad Efendi'nin hatmini hâvî

[9b]

işbû bit kıt'a i'lâm-ı şer'î mantûkunca hidem-i mezbûr İlyas Çelebi Merhûm el-Hâc Memi nâm sâhibü'l-hayr ile karındaşlar olmağla müstakillen binâ binâ eyledikleri Mescid-i şeriflerinin tevliyetlerini her biri kendü evlâdlarına şart edüb ben mezbûr İlyas Çelebi evlâdından ve mezbûr[e] Emetullah mezbûr el-Hâc Memi evlâdından olub hatta babam mezbûr Mehmed hayatında mezbûr İlyas Çelebi Vakfî'na kırk sene mikdârı evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere mütevellî olub ba'de vefâtihî kız karındaşım Rukiye nâm Hâtûn kezâlik müddet-i mezbûrede mütevellîye olub ba'de vefâtihâ nevbet-i tasarruf bana geldikde sağîre bulunduğum cihetle mezbûre Emetullah hilâf-ı şart-ı vâkıf tevliyeti mezkûreyi ber-takrîb üzerine berât etdirmekle ben dahî bundan akdem kendü ile Dîvân-ı Sadr-ı A'zamîde Arz Odası'nda bi'd-defe'ât terâfî' olunduğumuzda mezbûre Emetullah mezbûr el-Hâc Memi evlâdından olub ondan berû âbâ vü ecdâd ondan bir ferd zikrolunan İlyas Çelebi Vakfî'na mütevellî olmayub benim âbâ vü ecdâdım evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere mütevellî olagelüb mezbûre Emetullah İlyas Çelebi evlâdından olmadığı yedimde olan senedât-ı şer'îyye ve i'lâmât-ı mer'îyye ve evâmîr-i aliyye mantûklarınca zâhir olub ve mezbûre Emetullah min ba'd İlyas Çelebi Vakfî tevliyetine müdâhaleve mu'ârazadan defe'âtle men' olunmuşîdi mezbûre Ümmü Gülsüm Hâtûn'un ibrâz eylediği evâmîr-i Aliyye ve üç kıt'a i'lâm-ı şerîfler mantûkları mezbûre Ümmü Gülsüm Hâtûn'un bi'l-cümle takrîr-i meşrûhuna mutâbık olub ve merhûm-i mezbûr İlyas Çelebizâde Mehmed Esad Efendi'nin i'lâm-ı mezkûrunun mazmûnunu mezbûre Emetullah münkire olmağla mezbûre Ümmü Gülsüm Hâtûn mazmûn-i i'lâm-ı mezkûru lede't-tezkiye ğıbbü't-takrîr zâhir olan es-Seyyid Süleyman ibn-i es-Seyyid Mehmed ve Ali bin Ahmed ve Hafız Mustafa Efendi ibn-i el-Hâc Mehmed ve İshak Ağa ibn-i el-Hâc Mehmed nâm kimesneler şehâdetleriyle mezbûre Emetullah Hâtûn muvâcehesinde vech-i şer'î üzere isbât eyledikten sonra mezbûre Ümmü Gülsüm Hâtûn'un babası müteveffâ Mehmed tevliyet-i mezkûreyi kırk sene evlâdiyyet ve meşrûtiyyet üzere mutasarrıf olub ve ba'dehû kezâlik kız karındaşı mezbûre Rukiye ve ba'dehû mezbûre Ümmü Gülsüm Hâtûn dahî işbû târih-i i'lâma gelince kırk üç sene ilâ hâzihi'l-ân bilâ nizâ' mutasarrıfa olub mezbûre Emetullah'ın kat'â tevliyet-i mezkûrede alâkası olmadığı lede's-şer' zâhir ve nümâyân olmağın mezbûre Emetullah'ın da'vâ-yı mezkûresine iltifât olunmayub tevliyet-i mezkûre kemâ fi'l-evvel mezbûre Ümmü Gülsüm Hâtûn'un yedinde ibkâ ve fi ba'de mezbûre Emetullah şâibe-i tezvîresiyle ve mezbûre Ümmü Gülsüm Hâtûnu rencîde ve ta'cîz etmemek üzere Emr-i Âlîlerini istirhâm eylediği Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 24 Safer sene 1203.

[10a]

1

Galata'ya muzâfe Kasaba-i Kâsım Paşa Piyâle Paşa-yı Sağîr Mahallesi'nde sâkine mu'arrefetü'z-zât Şerîfe Âmine bint-i es-Seyyid Abdurahman nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de zevc-i sâbığı Çukadar es-Seyyid Mustafa Ağa bin İbrahim nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr es-Seyyid Mustafa zimmetinde cihet-i karzdan otuz beş gurûş hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-

ikrâr mücebince meblağ-i mezkûr otuz beş gurûşu müddeye-i mezbûre-i şerîfe Âmine Hâtûna edâ vü teslîme mezbûr es-Seyyid Mustafa Ağa'ya tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 28 min Safer sene 1203.

2

Havâss-ı Refî'a Kazâsına tâbî Hasköy'de sâkin Yazıcı Ömer bin İbrahim nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'da mütemekkin Markar veled-i Parsih nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Markar zimmî zimmetinde cihet-i karzdan otuz altı buçuk gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i mezbûr ber-vech-i muharrer müdde'âsını şehâdetleri makbûle olan İbrahim bin Halil Mustafa bin Halil nâm kimesne şehâdeleriyle muvâcehesinde vech-i şer'î üzere isbât etmeğin mücebince meblağ-i mezkûr otuz altı buçuk gurûşu müdde'î-i mezbûr Ömer Beşe'ye edâ vü teslîme merkûm Markar zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 27 Safer sene 203.

3

Galata'da mütemekkin Vasil nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de sulbî kebîr oğlu Napasti nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Napasti zimmînin bi-şartı'r-rucû' emriyle zevcesi gâibe ani'l-meclis Mâriye nâm Nasrâniyye'nin me'kûlât ve meşrûbâtına masrûfum olan yetmiş gurûşu oğlum merkûmdan bi'l-murâce'a taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn merkûm Napasti ile otuz gurûşa sulh olub mâ-'adâya mütellika da'vâdan oğlu merkûmun zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl mücebince bedel-i sulh merkûm otuz gurûşu babam merkûm Vasil'e edâya merkûm Napasti'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 29 Safer sene 203.

4

Galata'da mütemekkin Kasper veled-i Manas nâm zimmînin İstefan veled-i Kiğork nâm zimmî muvâcehesinde cihet-i karzdan yetmiş beş gurûş alacak hakkı olduğu lede'l-murâfa'a merkûm İstefan zimmînin ikrârıyla şer'an sâbit olmağın mücebince meblağ-i merkûm yetmiş beş gurûşu müdde'î-i merkûma bi't-taleb edâ vü teslîme merûm İstefan zimmîye tenbih olunduğu Galata Bâb Mahkemesi'nde tescîl ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî selh-i Safer sene 203.

5

Venedik tüccârından Matyo Nikol'un veled-i Matyo nâm müste'men Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'da mütemekkin Askeroğlu Artin veled-i Serkiz nâm zimmî muvâcehesinde Venedik Tercümânlarından Françesko Frankini nâm tercümân hâzır olduğu halde zimmî-i merkûm Artin altı ay mukaddem yedimden iştirâ vü kabz eylediği beynimizde ma'lûmü'l-aded cam semeninden üç bin beş yüz yetmiş bir gurûş otuz üç para zimmetinde alacak hakkım olub hatta deyn-i mezkûrîni nâtik işbû temessükü dahî yedime verdikten sonra meblağ-i mezkûrun beş yüz kırk dokuz gurûşunu yedinden ba'de'l-ahz bâkî zimmetinde kalan üç bin yirmi iki gurûş otuz üç parayı merkûm Artin zimmîden taleb ederim deyû da'vâ eyledikten sonra ol dahî cevâbında hâl-i vech-i muharrer üzere olub müdde'î-i müste'men merkûma meblağ-i bâkî-i mezkûr üç bin yirmi iki gurûş otuz üç para zimmetinde sahîhan deyni olduğunu ikrâr u i'tirâfdan sonra deyn-i mezkûrîni def'aten edâya kudretim yokdur deyû ber-vech-i âtî te'cîle tâlib oldukda müdde'î-i müste'men merkûm meblağ-i bâkî-i mezkûr târîh-i i'lâmdan altmış bir gün tamamında tamamen edâ vü teslîm etmek üzere mesfûr Artin zimmîye te'cîl eyledikde ol dahî meblağ-i bâkî-i mezkûr üç bin yirmi iki gurûş otuz üç parayı ecl-i mezkûr hulûlünde müdde'î-i müste'men-i merkûma tamamen edâ

vü teslîme taahhüd eylediği tescîl ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 29 Safer sene 203.

Fî Ğurre-i Rebûlevvel¹³⁴³

6

Galata'da mütemekkin Uncu Kasper veled-i Kasper nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Francalacı Andon veled-i Andon nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Andon zimmetinde ma'lumü'l-vezn dakîk semeninden elli altı gurûşdan bâkî elli bir gurûş alacak hakkım olmağla taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn merkûm Andon ile yirmi gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûrdan mâ-'adâ otuz bir gurûşa müte'allika da'vâdan merkûm Andon'un zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûr yirmi yirmi gurûşu müdde'î-i merkûm Kasper zimmîye edâ vü teslîme mersûm Andon'a tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 2 Rebûlevvel sene 203.

7

Galata'ya muzâfe Kasaba-i Kâsım Paşa'da el-Hâc Hüsrev Mahallesi'nde sâkine Şerîfe Âyişe bint-i Ali nâm hâtûnun sadriye-i kebire kızı tarafından husûs-ı âti'z-zikrde sulh ve ibrâya vekil olduğu ber-vech-i sâbit ve sübût-i vekâletine hükm-i şer'î lâhik olan Şerîfe Fatıma bint-i Şişli Mustafa nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Galata'da mütemekkin makaracı esnâfindan Kara Mustafa bin Ali nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Kara Mustafa nâm müvekkilem mezbûreyi târîh-i i'lâm günü dükkânı önünde sükda bi-ğayr-i hakkın kakdurub tekme ve yumruk ile her a'zâsına darb ve kara bere etmekle müceb-i şer'îsini mezbûrdan bi'l-vekâle taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr Kara Mustafa ile bi'l-vekâle¹³⁴⁴ on gurûş aba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûrden mâ-'adâ husûs-ı mezkûre ve mâ yühaddisü anhünne müte'allika da'vâdan mezbûr Kara Mustafa'nın zimmetini bi'l-vekâle ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl mücebince bedel-i sulh-i merkûm on gurûşu müvekkilem merkûme içün vekîl-i müdde'îye-i mezbûreye edâ vü teslîme mezbûr Kara Mustafa'ya tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 27 min Safer sene 203.

8

Galata'ya muzâfe Kâsım Paşa'da Yahya Kethüda Mahallesi'nde sâkine sâhibe-i arzuhal ma'rifetü'z-zât Âmine bint-i Mustafa nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de derûn-i arzuhalde mezkûretü'l-ism câr-i Molla Saka kezâlik mu'arrefetü'z-zât Fatıma bint-i el-Hâc İbrahim Efendi nâm hâtûn muvâcehesinde mezbûre Fatıma Hâtûn'un zevci Abdî Ağa bin Ali hâzır olduğu halde mezbûr Fatıma Hâtûn ve işbu hâzıra bi'l-meclis câriye-i memlûkesi zenciye Mes'ûde ile târîh-i i'lâmdan dört gün mukaddem sâkin olduğu menzilde bi-ğayr-i hakkın hatab ile darb ve malımdan mecmû'u dört yüz elli gurûş kıymetlü elmaslı iki altun çiçek ve bir zümrüd yüzüğümü dahî ahz etmeleriyle darb-ı mezkûrun müceb-i şer'îsi ile eşyâ-i mezkûrenin ayları mevcûd ise aylarını müstehlik ise ba'de's-sübût kıymet-i mezkûrelerini mezbûre Fatıma'dan taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûre Fatıma ile an inkâr yüz gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh mezkûrdan mâ-'adâ darb-ı mezkûre ve ma yahdesü anhünne ve zikrolunan çiçeklere ve kıymetlerine ve târîh-i i'lâma gelince bi'l-cümle beynlerinde cereyan eden hukûk-i

¹³⁴³ Sayfanın soluna not olarak iliştirilmiştir.

¹³⁴⁴ "taleb ederim deyû tesaddî" kaydı sehven tekrar yazılmış olup üstü çizilmiştir.

sâire-i şer'iyeye müte'allika âmme-i de'avî ve kâffe-i mutâlibât ve imân u muhasamâtdan mezbûre Fatıma ile zevci hâzır-ı mezbûrun ve câriye-i mezbûrenin zimmetlerini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl mûcebince bedel-i sulh merkûm yüz gurûşu müdde'ıye-i mezbûre Âmine Hâtûn'a edâ vü teslîme mezbûre Fatıma Hâtûn'a tenbih olunduğu Mübaşirleri es-Seyyid Mustafa Çavuş kulları yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 3 Rebûlevvel sene 203.

[10b]

9

Ma'rûz-ı Dâ'î

Pabuççu Yûsub veled-i Karabet zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Nursuz veled-i Mikâil nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Nursuz zimmetinde cihet-i karzdan yirmi sekiz gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i mesfûr ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi'-taleb Nursuz ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mûcebince müdde'î-i merkûm da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine büyüce mu'ârazadan men'olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 4 Rebûlevvel sene 203.

10

Ma'rûz-ı Dâ'î

Galata Kemankeş Kara Mustafa Paşa Mahallesi'nde mütemekkin mu'arrefetü'ş-şahs Kusiye bint-i Kirkor nâm Nasrâniyye Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Ütücü Serkiz veled-i Karabet nâm zimmî muvâcehesinde ben bundan akdem merkûm Serkiz zimmîye beni ölünceye değin görüp gözetmek şartıyla malımdan almış gurûş ile yüz aded findık ve yüz aded yaldızlı altunlarımı merkûm Serkiz'e hibe vü teslîm etmişidim lâkin hibe-i mezkûre şart-ı fâside mukârin olmağla meblağ-i mezkûr ile zikr olunan altunlarımı merkûm Serkiz'den taleb ederim deyû da'vâ eyledikde külliyyen ba'de'l-inkâr müdde'ıye-i mezbûre ber-vech-i muharrer müdde'âsını bir vecihle isbatdan izhâr-ı acz edüb bi'-taleb merkûm Serkiz ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mûcebince müdde'ıye-i merkûme ber-vech-i muharrer da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine büyüce şer'î mu'ârazadan men'olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 3 Rebûlevvel sene 203.

11

Galata'ya muzâfe Kasaba-i Beşiktaş'a tâbi' Arnavud Karyesi'nde mütemekkin mu'arrefetü'ş-şahs Binti () nâm Nasrâniyye Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de zevci mutlağı Foti veled-i Kostantin nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Foti zimmetinde cihet-i karzdan kırk gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn merkûm Foti ile on gurûş bedel-i makbûza ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâya müte'allika da'vâdan merkûm Foti zimmînin zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl kat'-ı münâza'a eyledikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 3 Rebûlevvel sene 203.

12

Galata'da mütemekkin Avakim Veled-i Avadik nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Bağdasır veled-i Canik nâm zimmî muvâcehesinde işbu sene Saferü'l-hayrın on ikinci günü tarihiyle müverraha bir kıt'a i'lâmü'ş-şer'î mantûkunca Galata hâricinde Beyoğlu nâm mahalde vâki' merkûm Bağdasır taht-ı icâresinde olan bir bâb kahve dükkanı derûnunda mevcûd beyne'l-hiref gedik ta'bîr olunur âlât-ı lâzime-i ma'lûmesini her sene yirmi gurûşa bana icâre ve teslîm edüb ve icâre-i mezkûreden ber-vech-i peşîn seksen gurûşu kendûye def' u teslîm edüb ve

dükkan-ı merkûmda dört ay müste'cir olduktan sonra dükkan-ı mezkûreden ben hurûc ve dükkan-ı mezkûre ile âlât-ı mezbûreyi merkûm Bağdasır'a teslim medfû'um olan olan meblağ-i mezkûr seksen gurûşu merkûm Bağdasır ile yirmi gurûş bedel-i makbûza sulh ve mâ-'adâdan zimmetini ibrâ etmişidim lâkin ben sulh ve ibrâma nâdim olmamla meblağ-i mezkûrun mâ-'adâsını merkûm Bağdasır'dan taleb ve dükkan-ı merkumu bana îcâr eylesin deyû tesaddî eylediği da'vâsı takrîr-i meşrûh üzere meşrû'a olmayub büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî ğurre-i Rebûlevvel sene 203.

13

Sefîne yelkencilerinden Andon veled-i Todori nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Mellah Aspiru? veled-i Yorgo nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Aspiru zimmetinde cihet-i karzdan kırk beş gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğin mücebince meblağ-i mezkûr kırk beş gurûşu müdde'î-i merkûm Andon zimmîye edâ vü teslîme merkûm Aspir zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 4 Rebûlevvel sene 203.

14

Sâhib-i arzuhâl mu'arrefetü'z-zât Ümmü Gülsüm bint-i İbrahim nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de zevc-i sâbığı olub derûn-i arzuhâlde mezkûru'l-ism Mehmed bin İsmail nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Mehmed zevcim iken firâşından hâsıl ve benden mütevellid sulbî oğlu Ahmed'in bâ-hüccet-i şer'iyye nafakamda müstedânesinden dört senede müctemi'a yüz sekiz gurûşu hâlen taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr ile on beş gurûş bedel-i makbûza ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâ ve bedel-i sulh-i mezkûre müte'allika da'vâdan her biri âharın zimmetini ibrâ vü iskât edüb ve her biri ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl birle kat'-ı nizâ'eyledikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 6 Rebûlevvel sene 203.

15

Sâhib-i arzuhâl Ali bin Ahmed kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de zevcesi olub derûn-i arzuhâlde mezkûretü'l-ism Fatımâ bint-i Ali nâm hâtûn muvâcehesinde ben bundan akdem malımdan nakden yüz elli gurûş ve yüz elli gurûş kıymetlü ma'lûmü'l-vezn kettânımı ve eşyâ-[i] memlûkemden bir nühas mangal ve otuz sahan ve on tencere ve iki kazan ve bir serdi sandık ve dört tebsi ve iki kazan ve bir şalvarımı zevcem Fatıma Hâtûn'a bi-tarîki'l-emâne def'u teslim etmişidim hâlen taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından meccânen fâriğ olub husûs-ı mezbûre müte'allika da'vâdan zevcesi Fatıma'nın zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl kat'-ı nizâ'eylediği bi'l-iltimas Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 4 Rebûlevvel sene 203.

16

Galata'da mütemekkin Nikola veled-i Dimtri nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Bahr-i Sefid'de vâki' Andros Adası'nda Kocabaşı Nikoli veled-i Yanaki nâm zimmî muvâcehesinde merkum Kocabaşı Nikoli bir sene mukaddem ada-i mezkûrede yirmi nefer hasta zimmîlere hizmet eyle deyû beher yevm birer gurûşa beni istîcâr ben dahî dört ay zikr olunan yirmi nefer hasta zimmîlere etmemle dört ayda müctemi'a olan yüz yirmi gurûş ücretimi merkûm Kocabaşı Nikoli'den taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn merkûm Kocabaşı Nikoli ile on beş gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâya müte'allika da'vâdan merkûm Kocabaşı Nikoli'nin zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl

bedel-i sulh-i mezkûr on beş gurûşu müdde'î-i merkûm Nikola'ya edâ vü teslîme merkûm Kocabaşı Nikoli'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 6 Rebûlevvel sene 203.

17

Ma'rûz-ı Dâ'î-i Devlet-i Âliyyeleridir ki

Sefîne resilerinden Ali Reîs ibn-i Süleyman nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de mellah tâifesinden Andon veled-i Dimitri nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Andon zimmetinde cihet-i karzdan otuz beş gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mücebince meblağ-i mezkûr on beş gurûşu müdde'î-i mezbûr Ali Reîs'e edâ vü teslîme mezbûr Andon zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 7 Rebûlevvel sene 203.

18

Ma'rûz-ı Dâ'î-i Devlet-i Âliyyeleridir ki

Galata'da mütemekkin Nikoli nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Hayyat Mike veled-i Andon zimmî muvâcehesinde ben bundan akdem merkûm Mike yedine hıyâtât etmek içün yedine teslîm eylediğim iki çuka yelek ve bir fermenemi zâyî' etmekle ba'de's-sübût kıymet-i mezkûresini merkûm Mike'den taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn merkûm Mike zimmî ile on iki gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâya müte'allika da'vâdan merkûm Mike zimmînin zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl mücebince bedel-i sulh-i merkûm on iki gurûşu müdde'î-i merkûm zimmîye edâya merkûm Mike'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 7 Rebûlevvel sene 203.

[11a]

1

Kalyoncu taifesinden es-Seyyid Ali bin Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de yine taife-i mezbûreden Hasan bin Veliyyüddin nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Hasan bundan akdem sille ile ağzıma bi-ğayri hakkın darb ve ön dişlerimden ikisini mahallinden ihrâc etmekle müceb-i şer'îsi ile bi-ğayri hakkın malımdan ahz eylediği on beş gurûşu mezbûr Hasan'dan geri taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî külliyen inkâr müdde'î-i mezbûr es-Seyyid Ali ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb Hasan ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince müdde'î-i mezbûr es-Seyyid Ali da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine büyüce mu'ârazadan men'olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 8 Rebûlevvel sene 203.

2

Tüccardan Osman bin Ahmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de İbrahim bin Hasan nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr İbrahim zimmetinde ma'lûmü'l-vezn pirinç semeninden yirmi iki buçuk gurûşdan bâkî on gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i bâkî-i mezkûru müdde'î-i mezbûrun emriyle ğâib ani'l-meclis Mehmed nâm kimesneye teslîm etmişidim deyû eylediği def'ni isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mezbûr Osman Beşe ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince meblağ-i bâkî-i mezkûr on gurûşu müdde'î-i mezbûr Osman Beşe'ye edâ vü teslîme mezbûr İbrahim Beşe'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 8 Rebûlevvel sene 203.

3

Mahmiyye-i İstanbul'da Sahtiyancı Musa Beşe bin Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'da sâkin Mehmed Beşe bin Ömer nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Mehmed zimmetinde bundan akdem safka-i

vahide ile yedimden iştirâ vü kabz eylediği beynimizde ma'lûmü'l-aded sahtiyan semeninden yüz otuz sekiz gurûşdan bâkî yirmi sekiz gurûş hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mûcebince meblağ-i bâkî-i mezkûr yirmi sekiz gurûşu müdde'î-i mezbûr Musa Beşe'ye edâ vü teslîme mezbûr Mehmed Beşe'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 8 Rebûlevvel sene 203.

4

Mahmiye-i İstanbul'da mütemekkin Dimitri veled-i Yorgi nâm zimmî Galata Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'da mütemekkin diğer Dimitri veled-i Yorgi nâm zimmî muvâcehesinde merkûm diğer Dimitri zimmetinde bâ-temessük cihet-i karzdan kırk dokuz gurûşdan bâkî otuz iki gurûş hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin kâziben ikrâr eyledim dedikde merkûm Dimitri da'vâ-yı mezkûresiyle mübtal ve merkûm diğer Dimitri ber-vech-i muharrer ikrârında kâzib olmadığına merkûm diğer Dimitri tahlîf olunmağın mûcebince meblağ-i bâkî-i mezkûr otuz iki gurûşu müdde'î-i merkûm Dimitri'ye edâ vü teslîme diğer Dimitri'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 9 Rebûlevvel sene 203.

5

Galata haricinde Hüseyin Ağa Mahallesi'nde mütemekkin Dülbendci Zaharya veled-i Matlûb nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de yine Dülbendci Kostantin veled-i Anna nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Kostantin zimmetinde cihet-i karzdan doksan beş gurûş zirâ'ı beynimizde ma'lûm dülbend semeninden otuz beş gurûş ve bir çift piştov semeninden yirmi gurûş ve yine dülbend semeninden otuz gurûş ki cem'an yüz yetmiş beş gurûş alacak hakkımı bana vermemekle hâlen taleb ederim deyû ol dahî cevâbında külliyyen ba'de'l-inkâr müdde'î-i merkûm Zaharya ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb merkûm Konstantin tahlîf olunmağın mûcebince müdde'î-i merkûm Zaharya da'vâ-yı mezkûresiyle merkûm Kostantin zimmîye bilâ beyyine büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 10 Rebûlevvel sene 203.

6

Hayyat taifesinden Hüseyin Beşe bin Ahmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Şahin veled-i Abraham nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Şahin zimmetinde bâ-temessük cihet-i karzdan kırk gurûşdan bâkî yirmi dokuz buçuk gurûş ve üç zirâ' çuka ve sekiz zirâ' şal semenlerinden yirmi gurûş ki cem'an kırk dokuz buçuk gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin mâdü'z-zikr çuka ve şal semenleri olan yirmi yirmi gurûşunu dahî kendûye teslîm etmişidim deyû eylediği def'ini isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mezbûr Hüseyin Beşe ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mûcebince meblağ-i mecmû'-i mezkûr kırk dokuz buçuk gurûşu müdde'î Hüseyin Beşe'ye edâ vü teslîme merkûm Şahin zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 10 Rebûlevvel sene 203.

7

Mahmiyye-i İstanbul'da Çukacılar Hanı'nda mütemekkin Askeroğlu Artin veled-i Serkiz nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'da mütemekkin Yako veled-i Gavrail nâm Yahûdî muvâcehesinde Yahûdî-i mersûm bundan akdem yedimden safka-i vahide ile iştirâ vü kabz eylediği on aded sandık derûnunda mevzu' beynimizde ma'lûmü'l-aded cam semeninde bâ-temessük alacak hakkım olan dört yüz gurûşun yüz doksan beş gurûşunu yedinden ba'de'l-ahz bâkî

zimmetinde kalan iki yüz beş gurûş deyne bir def'a safka-i vahide ile yedinden iştirâ vü kabz eylediği beş sandık cam semeninden iki yüz altmış üç gurûşdan bâkî doksan üç gurûş on iki para ki cem'an iki yüz doksan sekiz gurûş on iki parayı Yahûdî-i mezbûrdan taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin işbu sene Saferü'l-Hayrın üçüncü günü şühûd mahzarlarında hesâbımızı sahîhan ru'yet ve meblağ-i mecmû'-i mezkûru kendüye edâ vü teslîm etmişidim deyû def' ve müdde'î-i merkûm cevâbında târîh-i i'lâmdan on bir gün mukaddem mâdü'z-zikr Çukacılar Hanı'nda benim odamda bana ol kadar gurûş zimmetinde sahîhan deyni olduğunu mahzar-i şühûdda ikrâr u işhâd etmişidi deyû muahhar târihiyle eylediği def'ini lede't-tezkiye makbûlü'ş-şehâde oldukları ihbâr olunan han-ı mezkûrda mütemekkin Kuyumcu Ohannis veled-i Karabet ve Keğork veled-i Sahak nâm zimmîler şehâdetleriyle Yahûdî-i mersûm muvâcehesinde vech-i şer'î üzere sibât etmeğin mücebince meblağ-i mecmû'-i merkûm iki yüz doksan sekiz gurûş on iki parayı müdde'î-i merkûm Artin'e edâya¹³⁴⁵ Yahûdî-i mersûma tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 10 Rebûlevvel sene 203.

8

Mahmiyye-i İstanbul'da mütemekkin Bakkal Yanaki veled-i Yamandi nâm zimmî Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata haricinde Hüseyin Ağa Mahallesi'nde mütemekkin Sofçu Pedros veled-i Artin nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Pedros zimmetinde zehâyir-i mütenevvi'a semeninden yüz otuz altı gurûşdan bâkî elli bir gurûş hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mücebince meblağ-i bâkî-i mezkûr elli bir gurûşu müdde'î-i merkûm Yanaki'ye edâ vü teslîme merkûm Pedros zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 11 Rebûlevvel sene 203.

[11b]

9

Tüccardan Yani veled-i Manol nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de hayyat taifesinden Panayot veled-i Yanaki nâm zimmî muvâcehesinde ben bundan akdem merkûm Panayot yedinden semen-i ma'lûm ve makbûza iştirâ eylediğim kapaklarıyla ma'an sekiz aded fiçıları bana teslîm zikrolunan sekiz aded kapaklarını bana teslîm etmemekle hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mücebince mâdü'z-zikr sekiz aded kapakları müdde'î-i merkûm Yani zimmîye teslîme merkûm Panayot'a tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 12 Rebûlevvel sene 203.

10

Hayyat taifesinden Yani veled-i Manol Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Mihal veled-i Mihal nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Mihal zimmetinde bir çuka şalvar ve bir çuka semeninden otuz [gurûş] alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i mezkûru kendüye tamamen teslîm etmişidim deyû eylediği def'ini isbâta kâdir olmayub bi't-taleb merkûm Yani ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince meblağ-i mezkûr otuz gurûşu müdde'î-i merkûm Yani zimmîye edâ vü teslîme merkûm Mihal zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 13 Rebûlevvel sene 203.

11

Ma'rûz-ı Dâ'î

¹³⁴⁵ Bu kelimeden sonra yanlışlıkla tenbih yazılmışsa da üzeri çizilmiştir.

Sâhib-i arzuhâl Arnavud Ahmed Beşe bin Yakub nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de derûn-i arzuhâlde mezbûru'l-ism diğ er Ahmed bin Ebubekir nâm kimesne muvâcehesinde li-ebeveyn er karındaşım olub bundan akdem vefât eden Mehmed'in sulbiyye kızı işbû hâzıra bi'l-meclis Saliha nâm sağıreyi anası ğâibe ani'l-meclis Hatice bint-i el-mezbûr Ebubekir'in müddet-i sefer ba'îdde olan diyâr-ı âharda iken karındaşı mezbûr diğ er Ahmed'in oğlu Mehmed nâm sağıre beylerinde ma'lûm mehr-i mu'accel ve müeccel tesmiyesiyle mahzar-ı sühûdda velâyet-i tezvîc ol dahî bi'l-velâye tezevvüc etmekle lâkin ben hîn-i akitte ber-vech-i muharrer diyâr-ı âharda bulunub mücerred hâzır bulunmadığım ecilden akd-i mezkûru fesh ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsı takrîr-i meşrûh üzere sahiha ve mu'tebere olmayub da'vâsına olunmadığı Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 12 Rebûlevvel sene 203.

12

Mellah taifesinden Hüseyin Beşe bin Abdullah nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de sefine reislerinden Molla Ahmed bin Ali nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Molla Ahmed zimmetinde ma'lûmü'l-aded dergehlik ağaç semeninden elli beş gurûşdan bâkî yirmi beş gurûş alacak hakkım olmağ la hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i mezbûr ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb Molla Ahmed'e yemîn teklîf olundukda nükûl etmeğ in mücebince meblağ -i bâkî-i mezkûr yirmi beş gurûşu müdde'î-i mezbûr Hüseyin Beşe'ye edâ vü teslîme mezbûr Molla Ahmed'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 15 Rebûlevvel sene 203.

13

Ma'rûz-ı Dâ'î

Galata'ya muzâfe Kasaba-i Tophâne'de Firûz Ağa Mahallesi'nde sâkin Kalyoncu es-Seyyid Salih Beşe bin Hayali Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de kasaba-i mezbûrede Çeşmî Hüseyin Efendi Mahallesinde sâkin Hamamî el-Hâc İsmail bin Mustafa nâm kimesnenin zevcesi tarafından husus-ı âti'z-zikrde vekîl olduğu Osman bin Halil ve İsmail bin Ömer şehâdetleriyle sâbit olan Şerîfe Ümmü Gülsüm bint-i es-Seyyid Ahmed nâm hâtûn muvâcehesinde müvekkil-i mezbûr el-Hâc İsmail Ağa'nın on yedi yaşında abd-i memlûkü Mehmed Tahir nâm ğulâm benim sağır oğlum es-Seyyid Ali'yi hamam-ı mezkûr derûnunda bundan akdem arkasına alub yere darb ve a'zâsını hurd ve müteessiren vefât etmekle cinâyet-i mezkûrenin müceb-i şer'îsi müvekkil-i mezbûr el-Hâc İsmail Ağa'ya izâfetle vekîl-i mezbûreden taleb ederim deyû da'vâ eyledikden sonra vekîl-i mezbûre dahî cevâbında husûs-ı mezbûru inkârdan mâ'adâ işbû zevcim müvekkilem mezbûrenin yedinde olan bir kıt'a i'lâm-ı şer'î mantûkunca mezbûr es-Seyyid Salih Beşe'nin zevcesi sağır-i mezbûrun anası ğâibetü ani'l-meclis Fatıma bint-i el-Hâc Ahmed nâm hâtûn kendü tarafından asâle ve zevci mezbûr Salih Beşe'nin tarafından vekâleti müsbet olduğu halde vekâlet-i husûs-i mezkûru huzûr-i şer' de zevcim müvekkilim mezbûrdan da'vâ ve elli gurûş bedel-i makbûza bi'l-asâle ve bi'l-vekâle zevcim müvekkilim mezbûr ile sulh olub husûs-i mezkûre müte'allika da'vâdan zevcim mezbûrun zimmetini asâlete ve vekâlete ibrâ etmişidi deyû mazmûnu takrîr-i meşrûhuna mutâbık i'lâm-ı mezkûru ibrâzile def' sadrında iken iken beylerinde muslihûn tavassutıyla vekîl-i mezbûra mezbûr es-Seyyid Salih Beşe'ye bi-tarîki'l-musâleha on gurûş def'u teslîm ol dahî ahz u kabz edüb husûs-i mezkûre müte'allika

âimme-i da'vâdan müvekkil-i mezbûr¹³⁴⁶ İsmail Ağa'nın zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl kat'-ı münâza'a eyledikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 15 Rebûlevvel sene 203.

14

Zikr-i âtî husûs içün Galata'da Azab Kapusu haricinde sâkin Helvacı Halil Beşe bin Mü'min'in taleb ü iltimâsıyla taraf-ı şer' den mürsel Kâtib es-Seyyid İsmail Efendi dâ'ileri mâdû'z-zikr Azab Kapusu haricinde vâki' mezbûr Halil Beşe'nin helvacı dükkanının fevkinde bir bâb oda derûnunda ber-vech-i âtî cerîhan vefât eden Zağferânbolu ahâlîsinden Helvacı Ali Beşe bin Mustafa'nın cenâzesi üzerine varub huzûr-i Müsliminde a'zâsına nazar olundukda müteveffâ-yı mezbûr bundan akdem Galata'da Kalafat Yeri nâm mahalde sûkda nehâran sol kolunun dirseği üzerinde bir yerinden yatağan bıçağı ile darb ve cerh olunub ba'dehu oda-i mezkûreye nakl otuz gün murûrunda vefât eylediği ba'de'l-ihbâr ve'l-keşf cenâzesini defne izin verdiğini mezbûr dâ'ileri mahalinde tahrîren ve ma'an meb'ûsümenâ-i şer' ile meclis-i şer'e gelüb ala vukû'a inhâ ve takrîr eylediği Galata Bâb Mahkemesi'nde tescîl ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 17 Rebûlevvel sene 203.

15

Galata'da mütemekkin Etmekçi İstefan veled-i Üstüyan nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de yine Etmekçi Anberson veled-i Parnak nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Anberson târîh-i i'lâmdan beş ay mukaddem Vilâyet-i Rumeli'de Sofya nâm mahalde yedimde malım olan yüz elli kıymetlü iki re's bârgîrlerimi bi-ğayr-i hakkın ahz etmekle hâlen taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn merkûm Anberson ile kırk gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh mezkûrdan mâ-'adâ zikrolunan bârgîrlere ve kıymetlerine müte'allika da'vâdan merkûm Anberson zimmînin zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl mücebince bedel-i sulh-i merkûm kırk gurûşu müdde'î-i merkûm İstefan'a edâ vü teslîme merkûm Anberson zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 18 Rebûlevvel sene 203.

16

Sâdır olan Emr-i Âlîlerine imtisâlen Tersâne-i Âmire Kethüdâları Dâ'ileri nezâretinde âsûde evkâfdan merhûm Ruznâmçe İbrahim Efendi Vakfı müsakkafâtından olub mahrûsa-i Galata hısnı ebvâbından Kireç Kapusu haricinde Kılıç Ali Paşa Mahallesinde vâki' tarîk-ı hâsda kâin menâzil-i adîdeden ale'l-iştirâkû's-seviyy bir bâb menzilin bi'l-icâreteyn mutasarrıfaları Çiçilya bint-i Abram ve Serpohi? bint-i Pedros nâm Nasrâniyyeler Galata Bâb Mahkemesinde Meclis-i Şer'-i Münîr'de vakf-ı mezkûrdan menzil-i merkûma muttasıl kezâlik ale'l-iştirâkû's-seviyy

[12a]

bir bâb menzilin bi'l-icâreteyn mutasarrıfları derûn-i arzuhâlde isimleri merkûm Abraham ve karındaşı Keğork veled-i Andon ve karındaşı ve müşteriği mesfûr Keğork tarafından hsuûs-i âti'z-zikrde vekîl olub ber-vech-i şer'î vekâleti sâbit ve sübût-i vekâletine hükm-i şer'î lâhik olan merkûm Abraham muvâcehesinde mütevellî-i vakf mezkûr es-Seyyid Numan Efendi hâzır olduğu halde bin iki yüz iki senesi Zilhicce'sinin yirminci günü târihiyle müverrah ve bi'l-esâ musahhah işbû âhar arzuhâl hâmişinde bir kıt'a i'lâm mantûku üzere mesfûrân Abraham ve karındaşı Keğork mutasarrıf oldukları bahçelerine mürûr ve ubûr içün kadîmden mevcûd köprüye adem-i

¹³⁴⁶ Yanlışlıkla el-Hâc yazılmış ve üstü karalanmıştır.

kanâ'atnâşî zikrolunan atîk köprü ittisâline hulefâ-i mi'mâr misâhalarıyla tûlen dört zirâ' dört parmak ve arzen üç zirâ' on dokuz parmak ve kadden on bir zirâ' on beş parmak menzil-i mezkûrlarından bahçe-i merkûma kezâlik mürûr ve ubûr içûn sakaffi mevcûd ahşâbdan mücidden köprü binâ ve ihdâs etmeleriyle bize ve sâir erbâb-ı tarîk-i hâssa zarar-ı şer'îsi olmağla suâl olunub kal' u ref' olunması matlûbumuzdur deyû mahallinde tarafımızdan vekîl olan sâhib-i arzuhâl işbû bi'l-meclis Mıgırdıç veled-i İstefan nâm zimmî bi'l-vekâle da'vâ eyledikde ânlar dahî cevâblarında mâdû'z-zikr münâza'un fih olan köprü kadîm olup târî-i i'lâmdan on sekiz sene mukaddem vukû' bulan harîkle muhterik oldukda vaz'-ı kadîmi ve hey'et-i asliyyesi binâ etmişidik deyû hudûsünü inkâr ve bizimle münâza'a ve beynimizde vukû'-i muhâsama ile nizâ'ımız mümtedd olmuşidi el-hâletü hâzihi zikrolunan köprünün hemdi her halde vakf-ı merkûma mazarr u bekâsı vakf-ı şerîfe infa' olmağla mesfûrân Abraham ve Keğork veled-i Andon'un her birine köprü-yü mekûmun ibkâsına tarafımızdan izn ve ref' u kal'ine mûte'allika âmme-i davâdan mesfûrân Abraham ve karındaşı Keğork'u ibrâ eylediğimizden sonra ânlar dahî ba'de'l-kabûl lâkin mesfûretân Çiçilya bint-i Abraham ve Serpohi bint-i Pedros'dan her biri mesfûrân Abraham ve Keğork veled-i Andon'a dâimâ münâza'a ve muhâsamadan hâlî olduklarına binâen mesfûrân Abraham ve Keğork kendi mallarından teberru'an mesfûretân Çiçilya ve Serpohi'ye kat'an lin-nizâ' beş yüz gurûş verüb medfû'larından zimmetlerini ibrâ yine ânlar dahî meblağ-i mezbûru ba'de'l-ahz zikrolunan köprünün kal' ve ref'ine mûte'allika târîh-i i'lâm gelince hukûk-ı sâireye mûte'allika âmme-i da'vâdan mesfûrân Abraham ve Keğork'un zimmetleri ibrâ-yı âm râfî'ul-hısâm ile ibrâvü iskât ve ânlar dahî medfû'ları olan beş yüz gurûşa ve sâire mütellika da'vâdan eylediler mesfûretânın zimmetlerini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her biri ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyleyüb bu vecihle kat'-ı nizâ' ve ref'-i husûmet eyledikleri tescîl ve Mübâşirleri Mehmed Esad Çavuş Kulları yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 26 Safer sene 203.

1

Ma'rûz-ı Dâ'î

Galata'da sâkin es-Seyyid el-Hâc Hüseyin Ağa bin Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Tiro veled-i Yani nâm zimmî muvâcehesinde benim ğâib ani'l-meclis Başyatoz? zimmetinde cihet-i karzdan yüz gurûşdan bâkî doksan beş gurûş alacak hakkım olup merkûm Başyatoz zimmînin dahî merkûm Tiro zimmî zimmetinde cihet-i mezkûreden doksan beş gurûş alacağı olmağla medyûnum Başyatoz deyn-i mezkûreyle merkûm Tiro zimmî üzerine üçümüz bir meclisde iken havâle-i sahîha-i şer'iyye ile havâle ve her birimiz ber-vech-i muharrer havâle-i mezkûreyi kabûl eylediğimizden sonra merkûm Tiro meblağ-i mezkûrun elli yedi gurûşunu bana edâ vü teslîm bâkî kalan otuz sekiz gurûşu merkûm Tiro'dan talep ederim da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğın mücebince meblağ-i bâkî-i mezkûr otuz sekiz gurûşu müdde'î-i mezbûreye bi-hükmi'l-havâle edâ vü teslîme merkûm Tiro'ya tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 17 Rebûlevvel sene 203.

2

Galata'da mütemekkin es-Seyyid Hüseyin bin Hasan nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Bakkal Aslan veled-i Sava? nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Aslan zimmetinde bundan akdem beher vukıyyesi on sekiz paraya olmak üzere yedimden iştirâ vü kabz eylediği elli vukıyye ravğan-ı zeyt semeninden yirmi iki buçuk gurûş hakkım olmağla hâlen talep ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i

mezbûr es-Seyyid Hüseyin ber-vech-i muharrer müdde'âsını Kalyoncu Hasan Beşe bin Mustafa ve Mehmed Beşe bin el-Hâc Hüseyin nâm kimesneler şehâdetleriyle merkûm Aslan muvâcehesinde vech-i şer'î üzere isbât etmeğin mücebince meblağ-i mezkûr yirmi iki buçuk gurûşu müdde'î-i mezbûr es-Seyyid Hüseyin'e edâ vü teslîme merkûm Aslan zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 19 Rebûlevvel sene 203.

3

Galata Voyvodası ve Beytü'l-Mâl-i Âmme ve Hâssa Emini Fahru'l-ikrâr el-Hâc Mustafa Ağa tarafından umûr-i beytü'l-mâl'e ru'yet eden vekîl-i müsecceli el-Hâc İbrahim Ağa'nın iltimâsiyle taraf-ı şer'den me'zûnen mürsel Kâtib es-Seyyid Abdülfettah Efendi dâ'îleri Galata Sultan Bayezid Mahallesinde vâki' Doğramacı Yorgi veled-i Suva zimmînin menziline cerihan hâlik olan Tuzla... Bakkal Anaştaş veled-i Hristo nâm zimmînin lâşesi üzerine varub huzûr-i Müslimîn'de hâlik-i merkûmun a'zâsına nazar olundukda hâlik-i merkûm Galata'da Balık Pazarı Kapusu haricinde sükda târîh-i i'lâmdan bir gün mukaddem ba'de'l-mağrib yatağan bıçağıyla göbeğinden bir yerinden darp ve cerh olunub hayyen menzil-i mezkûre nakl ve ol anda hâlik olduğunu ba'de'l-ihbâr ve'l-keşf lâşesini ilka-i hafre izin verdiğimiz merbûr dâ'îleri mahallinde tahrîr ve ma'an meb'ûs ümenâ-i şer'le Meclis-i Şer'e gelüb alâ vukû'a inhâ ve takrîr eylediği Galata Bâb Mahkemesi'nde tescil ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 20 Rebûlevvel sene 203.

4

Dülger Mardros veled-i Kirkor nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Keresteci İstefan veled-i Pedros nâm zimmî muvâcehesinde merkûm İstefan bundan akdem bi-ğayr-i hakkın iki yüz altmış sekiz gurûşumu ahz etmekle hâlen geri taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i merkûm ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb merkûm İstefan ba'de't-tahlîfi's-şer'î mücebince müdde'î-i merkûm da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 18 Rebûlevvel sene 203.

5

Galata'da mütemekkin Keresteci İstefan veled-i Pedros nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Dülger Mardros veled-i Kirkor nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Mardros bundan akdem yedimden iştirâ vü kabz eylediği kereste-i mütenevvi'a-i ma'lûme semeninden alacak hakkım olan beş yüz altmış üç gurûşun dört yüz kırk dört gurûşunu merkûma ceste ceste yedinden ba'de'l-ahz bâkî kalan yüz yirmi gurûşu merkûm Mardros'dan taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn merkûm Mardros ile seksen gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâya müte'allika da'vâdan merkûm Mardros'un zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl mücebince bedel-i sulh merkûm seksen gurûşu müdde'î-i merkûm zimmîye edâya merkûm Mardros'a tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 18 Rebûlevvel sene 1203.

[12b]

6

Galata haricinde Hüseyin Ağa Mahallesi'nde mütemekkin mu'arrefetü's-şahs Ditoriyye bint-i İlya nâm Nasrâniyye Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de zevc-i mutlağı Kazer veled-i Arakil nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Kazer zevcim olup târîh-i i'lâm günü beni tatlık etmekle zimmetinde mukarrer ve ve ma'küdün aleyh mehr-i müeccelim olan on gurûş ile cihet-i karzdan dört gurûş ki cem'an on dört gurûşumu

işbu Meclis-i Şer‘de merkûm Kazer tamamen bana def‘ u teslîm eylediğinde ben dahî ahz ü kabz eyledim deyû ikrâr ve tasdikleri tescil ve Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Fî 19 Rebîulevvel sene 203.

7

Bâ‘isü’l-i‘lâm Mehmed Saîd Ağa bin el-Hâc Ömer’in Galata haricinde Sarây-ı Sultaniyye’de habbâziyânın odabaşısı Bostanî İbrahim Ağa bin Musa nâm kimesne zimmetinde bâ-temessük cihet-i karzdan yüz elli gurûşdan bâkî otuz gurûş alacak hakkı olduğu Galata Bâb Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘de lede’l-murâfa‘a mezbûr İbrahim Ağa’nın ikrârıyla sâbit olmağın mücebince meblağ-i bâkî-i mezkûr otuz gurûşunu müdde‘î-i mezbûr Mehmed Saîd’e edâ vü teslîme mezbûr İbrahim’e tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Fî 21 Rebîulevvel sene 203.

8

Sefîne sandalcılarından Süleyman bin Hasan nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘de sefine resilerinden Abdi Reîs bin Abdüllatif nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Abdi Reîs zimmetinde ücret-i sandalcılıktan beş buçuk gurûş ve sandal-ı merkûma vaz‘ u tahmîl eylediğim emti‘a-i ma‘lûme nevlinden on iki gurûş ki cem‘an on yedi buçuk gurûşu reîs-i mezbûrdan talep ederim deyû tesaddî eylediği da‘vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn reîs-i mezbûr ile sekiz gurûşa ba‘de’s-sulh ve’l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûrdan mâ-‘adâ dokuz buçuk gurûşa müte‘allika da‘vâdan mezbûr Abdi Reîs’in zimmetini ba‘de’l-ibrâ ve’l-kabûl mücebince bedel-i sulh-i mezkûr sekiz gurûşu müdde‘î-i mezbûr Süleyman’a edâ vü teslîme mezbûr Abdi Reîs’e tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Fî 21 Rebîulevvel sene 203.

9

Sâhib-i arzuhâl Kapân-ı Dakîk tüccârından Mehmed Ağa bin İbrahim nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘de derûn-i arzuhâlde merkûmetü’l-ism mu‘arrefetü’ş-şahs Mariyora bint-i Dimitri nâm Nasrâniyye muvâcehesinde Nasrâniyye-i merkûmenin sadrî kebîr oğlu ğâib ani’l-meclis Zâfirî veled-i İstavri nâm zimmî bâ-i‘lâm-i şer‘î mahkûm bih alacak hakkım olan bin elli gurûşdan bâkî beş yüz yirmi dokuz gurûşa bâ-i‘lâm-i şer‘î mahkûm bih derkenâr mantûkunca anası merkûme Mariyora bi’l-emr ve’l-kabûl kefil ve zâmine olmağla meblağ-i bâkî-i mezkûru Nasrâniyye-i merkûme yedinden talep ederim deyû da‘vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i bâkî-i mezkûru def‘aten edâya iktidârım yoktur deyû ber-vech-i âtî te‘cîle talibe olmağla Nasrâniyye-i merkûme beher şehir müdde‘î-i mezbûr Mehmed Ağa’ya yirmşer gurûş verüb târîh-i i‘lâmdan yirmi altı buçuk ay tamamına değin edâ-i deyn etmek üzere müdde‘î-i mezbûr Nasrâniyye-i merkûmeyi te‘cîl ve taksîd eylediğide ol dahî ber-vech-i muharrer müeccelen ve mukassadan edâ-i deyne ta‘ahhüd eylediği Mübâşirleri Ahmed Çavuş kulları ma‘rifetiyle Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Fî 18 Rebîulevvel sene 203.

10

Mahmiyye-i İstanbul’da Tuzcular sûkunda sâhib-i arzuhâl Bakkal Yanaki veled-i Yamandi nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘de Galata haricinde Hüseyin Ağa Mahallesi’nde mütemekkin derûn-i arzuhâlde merkûmü’l-ism Sofçu Pedros veled-i Artin nâm zimmî muvâcehesinde Dergâh-ı Âlî kapucubaşlarından olub Medîne-i Üsküdar’da sâkin Merhûm Mustafa Paşazade Musa Bey zimmetinde zehayîr-i mütenevvi‘a-i ma‘lûme semeninden yed[i] yüz kırık gurûş alacak hakkım olub bin iki yüz senesi Cemâziyelâhir’de mûmâ ileyh Musa Bey’in medîne-i mezbûrede vâkî‘ sâhilhânelerinde üçümüz bir meclisde iken medyûnum mûmâ ileyh deyn-i

meblağ-i mezkûriyle merkûm Pedros üzerine beni havâle-i sahîha-i şer‘iyye ile havâle edüb ve her birimiz havâle-i mezkûreyi kabûl etmemizle meblağ-i mezkûru bi-hükmi’l-havâle merkum Pedros’dan taleb ederim deyû da‘vâ eyledikde ol dahî cevâbında külliyyen ba‘de’l-inkâr müdde‘î-i merkûm Yanaki ber-vech-i muharrer müdde‘âsını isbât içün şâhid olmak üzere Meclis-i Şer‘de¹³⁴⁷ ikâmet eylediği beş nefer müslim ve bir nefer zimmî da‘vâ-yı mezkûresine mutâbık edâ-i şehâdet-i şer‘iyye eylemeyüb ibra’l-istimhâl ve’l-ihmâl bi’d-defa‘ât müddet-i mühl-i şer‘î mürûr edüb şâhid-i âhar ikâmetinde izhâr-ı acz ve ve bir vecihle isbâta kâdir olmayub bi’t-taleb merkûm Pedros ba‘de’t-tahlîfi’ş-şer‘î mücebince müdde‘î-i merkûm Yanaki da‘vâ-yı mezkûresiyle merkûm Pedros zimmîye bilâ beyyine büyüce mu‘ârazadan men‘olunduğu Mübâşirleri es-Seyyid Ali Çavuş kulları yediyle Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Fî 20 Rebûlevvel sene 203.

11

Galata Kâdîları Efendileri nezâretinde âsûde evkâfdan olub Galata’ya muzâfe kasaba-i Tophâne vâki‘ ashâb-ı hayrâtan merhûm İlyas Çelebi Mescid-i Şerîfi imamı derûn-i arzuhâlde ismi mezkûr eş-Şeyh Mustafa Efendi bin Ahmed tarafından husûs-i âti’z-zikrde vekîl olduğu mescid-i mezbûr müezzini Molla Osman bin el-Hâc İbrahim ve lüleci ve Reîs Süleyman bin Halîl nâm kimesneler şehâdetleriyle mahzar-i c.... âtîde sâbit ve sübût-i vekâletine hükm-i şer‘î olan mu‘arrefetü’z-zât Hatîce bint-i Ahmed nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘-i Münîr’de yine kasaba-i mezbûrede Sakabaşı Mahallesi imamı ve mescid-i mezbûr evkâfının bâ-hüccet-i şer‘iyye kâim-makâm-ı mütevellisi sâhib-i arzuhâl eş-Şeyh Mehmed Efendi bin Mustafa muvâcehesinde müvekkilim mezbûr mescid-i merkûm evkâfının ber-vech-i hasbî kitâbet cihetine bâ-berât-ı âlişân mutasarrîf iken mezbûr eş-Şeyh Mehmed Efendi cihet-i mezkûreyi müvekkilim mezbûrun gıyâbında ber-takrîb üzerine berât ettirmekle mezbûr eş-Şeyh Mehmed Efendi cihet-i mezkûreden kasr-ı yed ve ke’l-evvel müvekkilim mezbûr üzerine tevcih ve berât olunmak bi’l-vekâle matlûbumdur deyû da‘vâ eyledikde mezbûr eş-Şeyh Mehmed Efendi cevâbında müvekkil-i merkûm eş-Şeyh Mustafa Efendi mutasarrîf olduğu cihet-i mezkûreyi bin iki yüz iki Şaban’ının on ikinci günü nâzır-ı vakf-ı sâbıkâ Galata Kâdısı Fazîletlü es-Seyyid Ahmed Efendi huzûrunda hüsn-i rızâ vü tayyib ihtiyâriyle bana ferâğât ve kasr-ı yed ve yesinde olan berâtı teslîm etdikden sonra nâzır-ı mûmâ ileyh efendi dâ‘îleri müvekkil-i mezbûrun kasr-ı yedini meş‘arda arz ve arzı mücebince üzerime tevcihe işbû berât-ı şerîf-i âlişân yedime i‘tâ vü ihsân olunmuşidi deyû mazmûnu takrîr-i meşrûhuna mutâbık bir kıt‘a berât-ı şerîf-i âlişân ibrâz ile eylediği def‘ini lede’t-tezkiye adâletleri zâhir olan kuzzât-ı kirâmdan es-Seyyid İsmail Efendi bin Hasan ve es-Seyyid eş-Şeyh Süleyman Efendi bin el-Hâc Yahya ve es-Seyyid Mustafa Çelebi bin Ali nâm kimesneler vekîl-i müdde‘iye-i mezbûre Hatîce hâtûn muvâcehesinde vech-i şer‘î üzere isbât etmeğin mücebince müvekkil-i mezbûr eş-Şeyh Mustafa Efendi cihet-i mezkûre mutâlebesiyle büyüce şer‘î mu‘ârazadan ba‘de’l-men‘ cihet-i mezkûre eş-Şeyh Mehmed Efendi üzerine kemâ fi’s-sâbık ibkâ iktizâ eylediği Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Fî 22 Rebûlevvel sene 203.

12

Galata hısnı ebvâbından Tophâne Kapusu haricinde vâki‘ Çörekçi kurbünde sâkin Çörekçi es-Seyyid İsmail Çelebi bin İbrahim nâm kimesne Galata Bâb

¹³⁴⁷ Üstü çizilmiş bir cümle var.

Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Galata haricinde Hüseyin Ağa Mahallesi'nde sâkin Çörekçi Salih Çelebi bin Ahmed nâm kimesne muvâcehesinde ben mezbûr Salih Çelebi

[13a]

ve ğâib ani'l-meclis Ahmed mezbûr Salih Çelebi'nin mâdü'z-zikr Hüseyin Ağa Mahallesi'nde vâki' bir bâb çörekçi kurbünde fâide-i hâsıladan iki sehmi mezbûr Salih Çelebi'nin ve bir sehmi benim ve bir sehmi ğâib mezbûr Ahmed'in olmak üzere çörekçilikde iki sene şerîk olub fesh-i akd-i şirket birle hesâbımızı sahîhan ru'yet eylediğimizde fâide-i hâsıladan benim bir sehm hisseme bâ-temessük isâbet eden yüz gurûşu mezbûr Salih Çelebi'den talep ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğin mücebince meblağ-i mezkûr yüz gurûşu müdde'î-i mezbûr es-Seyyid İsmail'e edâya mezbûr Salih Çelebi'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 23 Rebûlevvel sene 203.

1

Tüccârden Mehmed Ağa bin Mehmed nâm kimesnenin Nikola veled-i Dimitri nâm zimmî zimmetinde gâv sele semeninden yüz dört gurûş alacak hakkı olduğu lede't-mürâfa'a merkûm Nikola'nın ikrâriyle şer'an sâbit olmağın mücebince meblağ-i merkûm yüz dört gurûşu bi't-taleb müdde'î-i mezbûr Mehmed Ağa'ya edâya zimmî-i mersûma tenbih olunduğu Galata Bâb Mahkemesi'nde tescîl ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 25 Rebûlevvel sene 203.

2

Flemenk tüccârından Petraki veled-i Birafyon? nâm müste'men Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Françedil oğlanlarından Yani veled-i Simon muvâcehesinde Flemenk Yasakçılarından Mehmed Beşe ile Ohannis veled-i Serkiz nâm zimmî hâzır oldukları ben bundan akdem yüz yirmi beş gurûş kıymetlü iki top Flemenk yüz yirmi beş gurûşa Ahmed semen-i makbûza bey' eyle deyû merkûm Yani yedine teslîm etmişidim ol dahî emrim üzere âhara bey' etmeyüb hâzır merkûm Ohannis'e emrimsiz vaz' u rehn etmekle zikrolunan kumaşları bana teslîme merkûm Yani'ye tenbih olunmak matlûbumdur deyû da'vâ eyledikde merkûm Yani hâzır merkûm ber-minvâl-i meşrûh ikrâr ve zikrolunan kumaşları hâzır merkûm Ohannis zimmî merkûm Yani'ye teslîm ol dahî müdde'î-i müste'men merkûma kezâlik teslîm edüb ol dahî ahz u kabz eylediği Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 24 Rebûlevvel Sene 203.

3

Kürkçü Ohannis veled-i Serkiz nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Françedil oğlanlarından Yani veled-i Simon muvâcehesinde Yasakçı Mehmed Beşe hâzır olduğu halde merkûm Yani zimmetinde kürk semeninden kırk altı gurûş alacak hakkım olmağla hâlen talep ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında müdde'î-i merkûma kürk semeninden kırk gurûş deyni olduğunu ikrâr mâ-'adâ altı gurûşu inkâr etmekle müdde'î-i merkûm ziyâde altı gurûş müdde'âsını isbâta ba'de'l-havâle merkûm Yani'nin ikrâriyle lâzım gelen kırk gurûşu müdde'î-i merkûm zimmîye edâ vü teslîme mesfûr Yani'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 24 Rebûlevvel sene 203.

4

Galata haricinde Hüseyin Ağa Mahallesi'nde mütemekkinler Mihalaki ve Nikola ve lede'l-merkûm Konstantin nâm Frendaş zimmîler Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Şerbetçi Mığırđıç veled-i Agob nâm zimmî muvâcehesinde Galata haricinde Kalafatçıbaşı Mahallesi'nde vâki' bir bâb şerbethâne derûnunda beyne'l-hiref

gedik ta'bir olunur ale'l-iştirâkû's-seviyy mâlik olduğum âlât-ı lâzıme-i ma'lûmemizi beher şehir altmış beşer gurûşa merkûm Mıgırdıç'a icâr u teslim eylediğimizde ol dahî ber vech-i muharrer isticâr u kabûl eyledikten sonra icâre-i mezkûreden üç ayda zimmetinde müctemi'a yüz doksan beş gurûşdan bâkî yüz seksen sekiz gurûş alacak hakkımız olub hatta ol kadar gurûş zimmetinde bize sahîhan deyni olduğunu târîh-i i'lâmdan bir gün mukaddem mahzar-i şühûdda ikrâr u işhâd dahî etmekle meblağ-i bâkî-i mezkûr yüz seksen gurûşu merkûm Mıgırdıç'den talep ederiz deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'iyân-i merkûmân ber-vech-i muharrer müdde'âlarını lede't-tezkiye makbûlü'ş-şehâde oldukları ihbâr olunan berber Mehmed Ağa bin Hüseyin es-Seyyid Ali bin Mustafa nâm kimesneler şehâdetleriyle merkûm Mıgırdıç muvâcehesinde vech-i şer'î üzere isbât etmeğin mücebince meblağ-i bâkî-i mezkûr yüz seksen sekiz gurûşu müdde'iyân-i merkûmâna edâ vü teslimi merkûm Mıgırdıç zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 24 Rebûlevvel sene 203.

5

Galata haricinde Bedreddin Bey Mahallesi'nde sâkin olub husûs-i âti'z-zikrde kendü nefinden asâle ve Âyişe ibnet-i Halil tarafından vekîl olduğu ber-vech-i şer'î sâbit olan mu'arrefetü'z-zât Siyahî bint-i Abdullah nâm zenciye hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de kezâlik ma'rifetü'z-zât Selîme bint-i Abdullah nâm zenciye muvâcehesinde mahalle-i mezbûrede vâki' ma'lumü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir bâb vakıf menzili benimle müvekkile-i mezbûre Âyişe Hanım ale'l-iştirâkû's-seviyy bi'l-icâreteyn bundan akdem mutasarrıfa iken menzil-i mezbûrda mezbûre Selîme on ay fuzûlî sâkine olub müddet-i mezkûrede iktizâ eden ecr-i mislini işbu yedimizde olan kuvvâ-yı şerîfe mücebince müvekkil-i mütevellî ile mezbûre zenciye Selîme'den bi'l-asâle ve bi'l-vekâle talep ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından zenceiye-i mezbûre Selîme ile on gurûş bedel-i makbûza bi'l-asâle bi'l-vekâle ba'de's-sulh ve'l-kabûl menzil-i mezkûrun müddet-i merkûmede iktizâ eden ecr-i mislini bedel-i sulh-i mezkûre ve târîh-i i'lâma gelince bi'l-cümle beynlerinde cereyân eden hukûk-i sâire'yi şer'iyeye müte'allika âmme da'vâdan her biri bi'l-asâle ve bi'l-vekâle âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her biri ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl birle kat'-ı münâza'a eyledikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 22 Rebûlevvel sene 203.

6

Sâhib-i arzuhâl Stavri veled-i Nikola nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Abacı Valo Veled-i Todori nâm zimmî muvâcehesinde ben bundan [akdem] Valo yedinden istikrâz u kabz eylediğim üç gurûş mukâbelesinde biri Kıbrıs basması ve biri Leh basması iki aded yorganlarımı yedine irhân ü teslim etmişidim hâlen meblağ-i mezkûru ahz birle iki aded yorganımı bana teslimi merkûm Valo zimmîye tenbih olunmak matlûbumdur deyû deyû da'vâ eyledikde ol dahî ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin zikrolunan Leh basması müdde'î-i merkûm Stavri zimmîye teslim etmişidim deyû eylediği def'ini şehâdetleri makbûl olan Hasan Ağa bin Mehmed ve Hasan Beşe bin Mehmed nâm kimesneler şehâdetleriyle merkûm Stavri muvâcehesinde vech-i şer'î üzere isbât etmeğin mücebince müdde'î-i merkûm İstavri zikrolunan Leh basması yorgan da'vâsıyla büyüce mu'ârazadan ba'de'l-men' merkûm Valo zimmînin ikrâriyle meblağ-i mezkûr üç gurûşu ahz birle zikrolunan Kıbrıs basması yorganı müdde'î-i merkûm Stavri'ye teslimi merkûm Valo zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. el-emr. Fî selh-i Rebûlevvel sene 203.

[13b]

Ma'rûz-ı Dâ'î

7

Saatçi esnâfindaniken bundan akdem hâlik olan Avadik veled-i Abraham veled-i İrsam nâm zimmînin verâseti sulbî kebîr oğlu Apik nâm zimmîye muhzıra ve ba'dehû kable'l-kısme merkûm Apik dahî hâlik olub verâseti ashâb-ı arzuhâl zevce-i metrûkesi Mariyem ve sulbî kebîr oğlu Mikayil ve sulbiyye kebîre kızı Talohi ve sulbiyye sağıre kızı Mayana muhzıra olduğu lede'sş-şer'î'l-enver zâhir oldukdan sonra merkûmûn Mikayil ve Takohi ve Mariyem husûs-i âti'z-zikrde asâlete ve sağıre-i merkûmenin anası ve vasî-i mensûbesi merkûme Mariyem Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de mütemekkin derûn-i arzuhâlde merkûmü'l-ism Sarraf Karakaş Artin veled-i Abraham nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Artin hâlik-i evvel Saatçi merkûm Avadik'in yedinden hayâtında yirmi sene mukaddem istikrâz u kabz eylediği on üç bin gurûş hâlik-i evvel kable'l-ahz ve'l-istîfâ hâlik olub meblağ-i mezkûr oğlu babamız servetimiz merkûm Apik zimmîye hasren mevrûs oldukdan sonra babamız merkûm dahî hâlik oldukda meblağ-i mezkûr bize mevrûs olmağla hâlen meblağ-i mezkûru Sarraf merkûm Artin'den bi'l-asâle ve bi'l-vesâye taleb ederim deyû da'vâ eylediklerinde Sarraf merkûm Artin cevâbında yedimde olub bin yüz seksen yedi senesi Rebûlâhîr'in yirminci günü Bâb Mahkemesi'nde hilâfe-i mevlâ olan müderrisîn-i kirâmdan el-Hâc Mahmud Efendi'nin hatmini hâvî bi'l-esâ sahh mekârim-i semhle müveşşeh işbû bir kıt'a i'lâm-ı şer'î mantûkunca hâlik-i evvel merkûm Avadik'in oğlu ve tarafından vekîl-i müsbet-i şer'îsi hâlik-i sâni merkûm Apik cihet-i mezkûreden yedi yüz gurûşdan bâkî dört yüz altmış yedi gurûş benden hayâtında bi'l-vekâle da'vâ ve benimle iki yüz otuz üç gurûş bedel-i makbûza sulh olub mâ'adâya husûs-i mezkûre ve sâire müte'allika âmme-i da'vâdan benimle şerîklerim hâlikân Aleksanve Agob ve Pedros'dan her birimiz zimmetlerimizi ibrâ-yı âmm ile ibrâ vü iskât etmişidi deyû mazmûnunu takrîr-i meşrûhuna mutâbık i'lâm-ı mezkûru¹³⁴⁸ ibrâzile eylediği def'ini lede't-tezkiye adâletleri zâhir olan Ali Çelebi bin Ahmed ve es-Seyyid Süleyman bin es-Seyyid el-Hâc Mehmed nâm kimesne şehâdetleriyle merkûmûn Mikayil ve Mariyem ve Takohi muvâcehesinde vech-i şer'î üzere isbât etmeğin mücebince müdde'ûn-i merkûmûn da'vâ-yı mezkûresiyle büyüce şer'î mu'ârazadan men' oldukları Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 29 Rebûlevvel sene 203.

Rebûlâhîr gürresi

8

Galata haricinde Beyoğlu nâm mahalde mütemekkin Agob veled-i Yusub nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Serkiz veled-i Tavil nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Serkiz zimmetinde cihet-i karzdan yüz altı gurûşdan bâkî elli altı gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i bâkî-i mezkûr elli altı gurûşa müte'allika da'vâdan benim zimmetimi ibrâ etmişidi deyû eylediği def'ini müdde-i merkûm münkir olmağla dâfi'-i merkûm Serkiz ber-vech-i muharrer def'-i mezkûrunu isbâta kâdir olmayub bi't-taleb müdde'î-i merkûm ba'de't-tahlîfi'sş-şer'î mücebince meblağ-i merkûm elli altı gurûşu müdde'î-i merkûm Agob zimmîye edâ vü teslîme merkûm Serkiz zimmîye tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 2 Rebûlâhîr sene 203.

9

¹³⁴⁸ Burada sehven "zimmetler" yazılmış sonra da üstü çizilmiştir.

Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Seydî Ali Çelebi Mahallesi'nde Zeyneb bint-i el-Hâc Ahmed nâm hâtûn tarafından husûs-i âti'z-zikrde taleb-i da'vâya vekîl olduğu zât-i mezbûreyi bi'l-mu'arrefeti's-şer'iyeye ârifân mahalle-i mezbûre imamı Mustafa Efendi bin Mahmud ve müezzin Molla Mustafa bin Mustafa nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-i vekâletine hükm-i şer'î lâhik olan ma'rifetü'z-zât Fâtıma bint-i Mehmed nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Duhanî Mustafa Beşe bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'ası İbiş Kapudân Menzili ve Ali Çavuş Bağçesi ve Hasan Beşe menzili ve tarîk-i hâss ve tarîk-i âmm ile mahdûd müştemilât-ı ma'lûmeyi hâvî bir bâb mülk-i menzil işbû bir kıt'a hüccet-i şer'iyeye mantûkunca müvekkilem mezbûre Zeyneb Hâtûn'un mülkü iken menzil-i mahdûd-i mezkûrun nısf-ı şâyi'-i mezbûr Mustafa Beşe fuzûlî bi-ğayr-i hakkın zabt etmekle kasr-ı yedine tenbih olunmak matlûbumdur deyû bi'l-vekâle da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında menzil-i mahdûd-i mezkûr müvekkile-i mezbûre'nin yedinde mülkü iken nısf-ı şâyi'ini tarafından vekîl-i müsbeti Mehmed Ali Çelebi bin Mahmud nâm kimesne vekâlete bin yüz doksan yedi senesi târihinde bâ-hüccet zevci Ali Çavuş bin Mehmed'e yüz gurûşa bey' ve semeninden ibrâ mezbûr Ali Çavuş dahî nısf-ı menzil-i mezkûru bin bin iki yüz senesi târihinde bâ-hüccet Ahmed Reîs bin Ahmed'e kezâlik yüz gurûş semen-i makbûza bey' ve mezbûr Ahmed Reîs nısf-ı menzil-i mezkûru bin bin iki yüz üç senesi târihinde işbû hüccet ile yüz gurûş semen-i makbûza bana bey' u temlîk etmişidi deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr vâki' mezbûr Mustafa Ali Çavuş yüz gurûşa bey' ve semeninden ibrâ eylediğini ber-vechile isbâta kâdir olmayub bi't-taleb müvekkile-i mezbûreye tahlîf içün kîbel-i şer'den Kâtib es-Seyyid İsmail Efendi dâ'îleri me'zûnen irsâliyle müvekkile-i mezbûre ba'de't-tahlîfi's-şer'î mücebince nısf-ı menzil-i mezkûrdan kasr-ı yed ve müvekkile-i mezbûre Zeyneb Hâtûn'a teslîme mezbûr Mustafa Beşe'ye tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 3 Rebûlâhir sene 203.

10

Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Karabaş Mustafa Ağa Mahallesi'nde Hatice bint-i Abdullah bin Abdurrahman nâm hâtûn tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl olduğu zât-i mezbûreyi bi'l-ma'rifetü's-şer'iyeye ârifân el-Hâc İsmail bin Abdullah ve Hasan bin Osman nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit olan mu'arrefetü'z-zât Saliha bint-i İsmail nâm hâtûn Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata haricinde Müeyyedzâde Mahallesi'nde sâkin Mehmed bin Ali bin Abdullah nâm kimesnenin damadı ve tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl olduğu Hafız Hüseyin bin Hüseyin ve Mustafa Beşe bin Hüseyin nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit olan Yorganî Hasan Ağa bin Ahmed nâm kimesne muvâcehesinde müvekkile-i mezbûre târih-i i'lâmdan bir sene mukaddem Diyâr-ı Çerkes İskelelerinden Kunduzî İskelesi'nde merbût sefine derûnunda abd-i memlûkü olan beş yüz gurûş kıymetlü bir re's gulâmı yanında iken firâr ve diyâr-ı harb olan Çerkes'e âzim ve mahall-i merkûmda ismi ma'lûm olmayan bir harbî ahz ve müvekkil-i merkûm Mehmed'e semen-i ma'lûm ve makbûza bey' etmekle binâenaleyh gulâm-ı merkûmun kıymeti olan meblağ-i merkûm beş yüz gurûşu müvekkil-i merkûm Mehmed'den bi'l-vekâle taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsı takrîr-i meşrûh üzere meşrû'a olmayub büyüce mu'ârazadan men'olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 4 Rebûlâhir sene 203.

11

Galata Kurşunlu Mahzen kurbünde Kemankeş Kara Mustafa Paşa Mahallesi'nde vâki' bir bâb duhanî kahveci dükkanının bi'l-icâreteyn mutasarrıfı

Ahmed Beşe bin Ali nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de mezbûr Ahmed'in dükkan-ı mezbûrede müste'cir dükkan-ı

[14a]

merkûmun tütüncü esnâfının yedlerinde memhûr ve ma'mûlün bih tahrîr defteri mantûkunca gedik ta'bîr olunur âlât-ı lâzimesine mâlik olan Osman Beşe bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde tütüncü esnâfının bâ-berât-ı âlişân kethüdâları Mehmed Emin Ağa tarafından vekîl-i müsecceli Mehmed Ağa bin Mehmed ve esin-i ihtiyâr esnâfından Galatalı Hafız es-Seyyid Mehmed Efendi ve Ali Ağa ve Hüseyin Çelebi ve es-Seyyid Abdi Çelebi ve diğeri Mehmed Ağa ve sâirleri hâzır oldukları halde da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Osman Beşe mutasarrıf olduğum dükkan-ı mezkûrumda icâre-i kadîmesi olan beher şehir yüz para icâre ile müste'cirim olub icâre-i mezkûresini mâh be-mâh müste'cir-i mezbûr edâda cevri u ezâsı olmayub lâkin mezbûr Osman dükkan-ı mezbûrda ve hancılık etmesine râzı olmamamla dükkan-ı mezbûrdan hurûca mezbûr Osman Beşe tenbih olunmak matlûbumdur dedikde mezbûr Osman Beşe dahî cevâbında dükkan-ı mezkûrun bir mantûk defter-i mezkûr gediği benim tasarrufumda olub Galata ve tevâbi'inde vâki' tütüncü dükkanları gedikleri ma'dûd ve mahsûr ve ziyâde ihdâsı ve dükkan mutasarrıfları müste'cirlerini büyüce ihrâca tasdikleri memnû' ve nizâm-ı kadîmemiz vech-i muharrer üzere cârî olagelmekle kethüdâ vekîl-i ve esnâfımızdan istihbâr olunsun dedikde kethüdâ vekîli ve sâir hâzırdan ve mezbûrdan ba'de'l-istintak fi'l-hakîka dükkan-ı mezkûrun gediği ber-vech-i muharrer yedimize kibel-i şer' den îtâ olunan tahrîr defteri mantûkunca mezbûr Osman Beşe'nin tasarrufunda olub yedimizde olan tuğralı Emr-i Âlî mantûkunca dükkanımız ma'dûd ve mahsûr ve ziyâde ihdâsı ve dükkan sâhibleri müste'cirlerini icâre-i kadîmesini edâda cevri u ezâları yoğiken büyüce ihrâcına tesaddileri memnû' olub mezbûr Ahmed Beşe'yi ihrâc birle âhar kimesneyi dükkan-ı mezkûre tütüncü olmak üzere iskân bu vechile hilâf-ı Emr-i Âlî ziyâde dükkan ihdâ dâiyesinde olub ihtilâf-ı nizâmı mûcib harekete tesaddî eder deyü ihbâr ve mazmûnu min külli'l-vücûh tekrîr-i meşrûhlarına mutâbık ibrâz eyledikleri bir kıt'a Emr-i Âlî'nin mazmûnunu mezbûr Ahmed Beşe münkarr ve ma'rûf olmağla hilâf-ı Emr-i Âlî büyüce ihrâc ve ihtilâf-ı nizâmı mûcib harekete tesaddî ile muğâyir-i Fermân-ı Âlî rencîde ve mu'arazadan men'olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 4 Rebûlâhir sene 203.

1

Zikr-i âtî husûs içün Galata Voyvoda ve Beytü'l-mâl-i Âmme ve Hâssa Emini Fahrü'l-İkrân el-Hâc Mustafa Ağa tarafından vekîl-i müsecceli ve ümûr-i beytü'l-mâlî ru'yet eden el-Hâc İbrahim iltimâsıyla kibel-i şer' den me'zûnen mürsel Kâtib Abdullah Efendi dâ'ileri Galata'da Sandukçular Sûkunda vâki' bakkal dükkanı fevkünde odada Bakkal Hristo veled-i Yakomi nâm zimmînin lâşesi üzerine varub huzûr-i müsliminde hâlik-i merkûmun a'zâsına nazar olundukda sol kaba etinden bir yerinde yatağan bıçağı yarası olub hâlik-i merkûmun oda-i mezkûre tahtında vâki' bakkal dükkanı önünde sûkda nehâran darb u cerh olunub ba'dehu oda-yı mezkûreye nakl ve altı gün mürûrunda hâlik olduğunu ba'de'l-ihbâr lâşesini ilkâ-i hafre izin verdiğini mezbûr dâ'ileri mahallinde tahrîr ve ma'an meb'ûs ümenâ şer' iyle Meclis-i Şer' e gelüb alâ vukû'a inhâ ve takrîr eylediği Galata Bâb Mahkemesi'nde tescîl ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 5 Rebûlâhir sene 203.

2

Sâhib-i arzuhâl Ahmed Beşe bin Murtaza nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de derûn-i arzuhâl'de mezkûru'l-ism Hammâmî Ahmed

Ağa bin el-Hâc İbrahim nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Ahmed Ağa zimmetinde cihet-i karzdan altmış beş gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr Ahmed Ağa ile yirmi gurûş bedel-i makbûza ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâya bedel-i sulh-i mezkûre ve târîh-i i'lâma gelince bi'l-cümle beynlerinde cereyân eden ahz ve i'tâ ve hukûk-ı sâire-i şer'iyeye müte'allika âmme-i da'vâdan her biri âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb her biri âharın ibrâsını kabûl birle kat'-ı münâza'a eyledikleri tescîl ve mübâşirleri Kapu Kethüdâsı Mehmed yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 9 Rebûlâhir sene 203.

3

Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Cuma Pazarı nâm mahalde kâin ashâb-ı hayratdan Pazarbaşı-yı esbak merhûm el-Hâc Hüseyin Ağa'nın mekteb-i şerîfi musakkafâtından olub Galata'da Arab Çarşusunda vâki' bir bâb yorgancı dükkanına bi'l-icâretein mutasarrıfa olan sâhibe-i arzuhâl fahru'l-mühazzerât Şerife Âyişe Hanım ibnet-i es-Seyyid Mehmed Efendi tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl-i müsecceli Mustafa bin Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de bi'l-vekâle ifâde-i merâm edüb müvekkilem mûmâ ileyhânın dükkanı mezkûrda beher şehir altmış para ile müste'cir olan Yorganî Mehmed bin Abdullah nâm kimesne yirmi beş aydan berû firâr-ı ğaybet-i münkatî'a ile ğâib olub hayâtı ve memâtı ğayr-i ma'lûm mefkûd olmağla dükkan-ı merkûm mağfel ve icâreden mu'dal kalmağla dükkan-ı mezkûrun kilidi feth ve derûnunda mevcûd eşyayı ma'rifet-i şer'ile tahrîr ve li-ecli'l-hıfz yed-i emîne vaz' u teslîm olunmak bi'l-vekâle matlûbumdur dedikte kîbel-i şer'den me'zûnen mürsel Kâtib es-Seyyid Mehmed Refî' Efendi dâ'îleri ve yorgancılar kethüdâsı es-Seyyid Mehmed ve yiğitbaşları Mustafa ve hırfet-i merkûmenin sâir esinn ü ihtiyârlarıyla dükkan-ı merkûma varub kilidini ba'de'l-feth ğâib-i mezkûrun dükkan-ı mezkûr derûnunda malı olan on sekiz gurûş kıymetlü on iki aded otluk memlü Diyarbekir çatı yasdık ve yedi gurûş kıymetlü on aded sağır köhne yasdık ve beş gurûş kıymetlü hurda ve yapağı memlü kendir çuvaldan üç minder ve otuz gurûş kıymetlü beşi cedîd ve ikisi müsta'mel yedi aded basma yorgan ve üç gurûş kıymetlü köhne yedi kundak yorganı ve on iki gurûş kıymetlü dört aded Yanbolu küpesi ve on gurûş kıymetlü elli sekiz aded kendir çuval ve dört gurûş kıymetlü kendir çuvaldan sekiz minder ğılafı ve bir gurûşluk on sağır köhne otluk memlü yasdık ve üç gurûş kıymetlü köhne üç seccade ve üç gurûş kıymetlü yapağı memlü üç baş yadığı ve bir gurûş kıymetlü çift bağırdağ ve üç gurûş kıymetlü bir köhne çekmece ve iki köhne sağır dolab ve on beş gurûşluk on yedi buçuk vukıyye yine dört buçuk gurûş kıymetlü bir anbar derûnunda mevzû' hırdavat ve yirmi para kıymetlü bir parça mak'ad saçağı ki cem'an yüz yirmi gurûş kıymetlü eşyasını tahrîr ve ümenâdan olduğu ihbâr olunan Hallac Ahmed Beşe bin Mahmud ğâib-i mezbûrun zuhûruna kadar liecli'l-hıfz teslîm eylediğini mezbûr dâ'îleri ba'de't-tahrîr ve'l inhâ Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 9 Rebûlâhir sene 203.

4

Galata'da mütemekkiye mu'arrefetü'ş-şahs Fotini bint-i Yani nâm Nasrâniyyenin Apostol veled-i Vasil nâm zimmî zimmetinde cihet-i karzdan on üç gurûş otuz para alacak hakkı olduğu lede'l-mürâfa'a merkûm Apostol zimmînin ikrâriyle şer'an sâbit olmağın mücebince meblağ-i merkûm on üç gurûş otuz parayı müdde'ıye-i merkûmeye bi't-taleb edâya merkûm Apostol'a tenbih olduğu Galata Bâb Mahkemesi'nde tescîl ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 11 Rebûlâhir sene 203.

5

Galata'da mütemekkin tüccardan Salti veled-i Yamandi Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Pandeli veled-i Todori nâm zimmî muvâcehesinde mersûm Pandeli zimmetinde bundan akdem yedinden iştirâ vü kabz eylediği ma'lûmü'l-kayd çelik semeninden yirmi yedi gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i merkûm ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub talebiyle mersûm Pandeli zimmîye yemin teklîf olundukda ol dahî yeminden nükûl etmeğin mücebince meblağ-i mezkûr yirmi yedi

[14b]

gurûşunu müdde'î-i merkûm Santi'ye edâya mersûm Pandeli zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 13 Rebûlâhir sene 203.

6

Galata'da mütemekkin Mesrob nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Kaliçe Bint-i Yani nâm Nasrâniyyenin zevci tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl olduğu Mehmed Emin Ağa bin Abdullah ile Keğork veled-i Artin şehâdetleriyle sâbit olan Tanaş veled-i Yorgi nâm zimmî muvâcehesinde müvekkile-i mezbûrenin talebiyle beher şehr on gurûş ücret kavliyle şerbethânesinde dört ay hizmet müddet-i mezkûrede iktizâ eden kırk gurûşun on gurûşunu müvekkile-i merkûme yedinden ba'de'l-ahz bâkî kalan otuz gurûşu müvekkile-i mezbûreden taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından fâriğ olub meblağ-i mezkûre-i müte'allika da'vâdan müvekkile-i mezbûrenin zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl kat'-ı münâza'a eyledikleri tescîl ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî selh-i Rebûlevvel sene 203.

7

Mahmiyye-i İstanbul'da Kumkapı dahilinde mütemekkin Şerbetçi Paraşko veled-i Anaştaş nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Galatalı Murad veled-i Bağçini nâm zimmî muvâcehesinde mersûm Murad zimmetinde bâ-temessük cihet-i karzdan alacak hakkım olan seksen gurûşun otuz sekiz gurûşunu bundan akdem yedinden ba'de'l-ahz bâkî kırk iki gurûş zimmetinde kalmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i bâkî-i mezkûru dahî ceste ceste tamamen kendüye edâ vü teslîm etmişidim deyû eylediği def'ini isbâta kâdir olmayub bi't-taleb müdde'î-i merkûm Paraşko zimmî ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince meblağ-i bâkî-i mezkûr kırk iki gurûşu müdde'î-i merkûm Paraşko zimmîye edâya mersûm Murad zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 13 Rebûlâhir sene 203.

8

Derûn-i arzuhâlde mezkûretü'l-ism mu'arrefetü'z-zât Hayrunnisa bint-i Mehmed nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de sâhibe-i arzuhâl mu'arrefetü'z-zât Şerîfe Mustafa¹³⁴⁹ nâm hâtûn muvâcehesinde mezbûre Şerîfe Hatice Hâtûn yedimde olan bir kıt'a i'lâm-ı şer'î mantûkunca yedimden iştirâ vü kabz eylediği yüz on altı gurûş mukâbelesinde Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Firûz Ağa Mahallesi'nde vâki' el-Hâc Süleyman vakfında mutasarrıfa olduğum bir bâb menzilini bâ-re'y-i mütevellî vefâen bana fâriğa olub ben dahî menzil-i mezkûru ba'de't-tahliye beher şehr altmışar paraya kendüye icâr etmişidim meblağ-i mezkûr yüz on altı gurûş ile menzil-i mezkûr icâresinden târîh-i i'lâma gelince on sekiz gurûş ki cem'an yüz otuz

¹³⁴⁹ Şerîfe Hatice Hâtûn bint-i Mustafa olmalı.

dört gurûşu bana edâ birle menzil-i mezkûru bâ-re'y-i mütevellî gerü ahza mezbûre Hatice Hâtûn'a tenbih olunmak matlûbumdur deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i mecmu'-i mezkûru hâlen edâya kudretim yokdur dedikde müdde'îye-i mezbûre meblağ-i mecmu'-i mezkûr yüz otuz dört gurûşu târîh-i i'lâmdan altı ay tamamında tamamen edâ etmek üzere mezbûre Şerîfe Hatice Hâtûn'u te'cîl eyledikde ol dahî ber-vech-i muharrer ecl-i mezkûr hulûlünde meblağ-i mecmu'-i mezkûru edâ vü teslîm birle menzil-i mezkûru bâ-re'y-i mütevellî gerü ahza ta'ahhüd ve ecl-i mezkûr hulûlünde meblağ-i mezkûrun edâsına işbu hâzıra bi'l-meclis Hamide bint-i İbrahim nâm hâtûn kefil ve zâmine olduğu tescîl ve Mübâşirleri Hüseyin Çavuş kulları yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 3 Rebûlâhir sene 203.

9

el-Hâc İbrahim bin Süleyman nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de el-Hâc Ebubekir bin el-Hâc Feyzullah nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr el-Hâc Ebubekir bundan akdem beynimizde ma'lûm bir hususun etmeşiçûn bi-tarîkî'r-rüşûd on beş gurûşumu ahz etmekle hâlen meblağ-i mezkûru mezbûr el-Hâc Ebubekir'den taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ikrâr lâkin meblağ-i merkûm on beş gurûşa müte'allika da'vâdan benim zimmetimi ibrâ ben dahî ibrâsını kabûl etmişidim deyû a'de'd-def' ve'l-inkâr dâfi'-i mezbûr def'-i mezkûrunu isbâta kâdir olmayub bi't-taleb müdde'î-i mezbûr ba'de't-tahlîfi's-şer'î mücebince meblağ-i mezkûr on beş gurûşu müdde'î-i mezbûra redd ü teslîme mezbûr el-Hâc Ebubekir'e tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 12 Rebûlâhir sene 203.

10

Tüccardan İsmail Beşe bin Ali nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de sefine yazıcılarından Mehmed Yazıcı bin Ebubekir nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Mehmed Yazıcı zimmetinde ma'lûmü'l-vezn dakîk ve ma'lûmü'l-aded ihlamur semenlerinden otuz beş gurûşdan bâkî yirmi altı gurûş otuz para alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mücebince meblağ-i bâkî-i mezkûr yirmi altı gurûş otuz parayı müdde'î-i merkûm İsmail Beşe'ye edâya mezbûr Mehmed Yazıcı'ya tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 14 Rebûlâhir sene 203.

11

Na'lçacı esnâfından Ali Beşe bin Ahmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'da mütemekkin abacı derzilerinden Kostantin veled-i Lefter nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Kostantin bir sene mukaddem Galata'da Karaköy nâm mahalde vâki' bir bâb na'lçacı dükkanında mevzû' malımdan diyâr-ı âharda iken dükkan-ı mezbûrda sâkin esnâf-ı mezkûreden ğâib ani'l-beled Ebubekir Beşe yediyle bi-ğayr-i hakkın ahz eylediği elli gurûşumu merkûm Kostantin zimmîden gerü taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında hâl-i vech-i muharrer üzere olduğunu ikrâr u i'tirâf etmeğın mücebince meblağ-i mezkûr elli gurûşu müdde'î-i mezbûr Ali Beşe'ye gerü redd ü teslîme mesfûr Kostantin zimmîye tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 16 Rebûlâhir sene 203.

12

Sefine yazıcılarından Mehmed bin Ebubekir nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de tüccardan İsmail Beşe bin Ali nâm kimesne muvâcehesinde ben bundan akdem on altı gurûş kıymetlü bir aded kılıcımı bi-tarîk'ıl-emâne mezbûr İsmail Beşe'ye yedine def' u teslîm etmişidim hâlen kılıc-ı mezkûr bi-aynihî mezbûr İsmail Beşe yedinde mevcûd olmağla taleb ederim deyû da'vâ eyledikde

ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin kılıc-ı mezkûru on sekiz gurûş bedel-i makbûz mukâbelesinde bana bey' u teslîm etmişidi deyû eylediği def'ini isbâta kâdir olmayub bi't-taleb müdde'î-i mezbûr Mehmed Yazıcı ba'de't-tahlîfi's-şer'î mücebince zikrolunan kılıcı müdde'î-i mezbûre Mehmed Yazıcı'ya redd ü teslîme mezbûr İsmail Beşe'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 14 Rebûlâhir sene 203.

13

Bâ'isü'l-i'lâm es-Seyyid Mehmed Arif bin Abdullah Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de es-Seyyid Ebubekir bin Ahmed nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr es-Seyyid Ebubekir bundan akdem yedimden iştirâ vü kabz eylediği malûmü'l-aded sahtiyân semeninden on sekiz gurûşdan bâkî on beş gurûş zimmetinde alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû bad'de'd-da'vâ ve's-sûâl ol dahî cevâbında

[15a]

müdde'î-i mezbûre zikrolunan sahtiyân semeninden ancak on gurûş deyni olduğunu ikrâr ziyâdeyi inkâr etmekle müdde'î-i mekûm ziyâde müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mezbûr es-Seyyid Ebubekir ba'de't-tahlîfi's-şer'î mücebince müdde'î-i mezbûr ziyâde sekiz gurûşu mütâlebesiyle bilâ beyine mu'ârazadan ba'de'l-men' mezbûr es-Seyyid Ebubekir'in ikrâriyle lâzım gelen meblağ-i bâkî-i mezkûr yedi gurûşu müdde'î-i mezbûr es-Seyyid Mehmed Arif'e edâ vü teslîme mezbûr es-Seyyid Ebubekir'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 15 Rebûlâhir sene 203.

1

Habbaz tâifesinden Sahak veled-i Boğos nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Yani veled-i Nikola nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Yani zimmetinde ma'lûmü'l-vezn nân-ı azîz semeninden yirmi iki gurûş otuz para alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğin mücebince meblağ-i mezkûr yirmi iki gurûş otuz parayı müdde'î-i merkûm Sahak zimmîye edâya merkûm Yani zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 19 Rebûlâhir sene 203.

2

Sefîne resilerinden Mustafa Reîs bin Ahmed'in el-Hâc Mustafa bin Ali nâm zenci zimmetinde cihet-i karzdan ve esvâb-ı mütenevvi'a-i ma'lûme semenlerinden elli beş gurûş alacak hakkı olduğu Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de lede't-terâzi' mezbûr el-Hâc Mustafa'nın ikrâriyle şer'an sâbit olmağın mücebince meblağ-i merkûm elli beş gurûşu müdde'î-i mezbûr Mustafa Reîs'e edâ vü teslîme merkûm el-Hâc Mustafa'ya tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 21 Rebûlâhir sene 203.

3

Galata'da mütemekkin sâhib-i arzuhâl Yako veled-i Ğavrail nâm yehûd Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Mahmiyye-i İstanbul'da Çukacılar Hanı'nda mütemekkin Askeroğlu demekle ma'rûf derûn-i arzuhâlde merkûmü'l-ism Artin veled-i Serkiz nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Artin zimmîye kırk üç aded sandık derûnunda mevzû' ma'lûmü'l-aded cam semenlerinden bin dokuz yüz altmış gurûş otuz paradan bâkî bin dokuz yüz gurûş otuz para deyne beynimizde ma'lûmü'l-aded cam semenlerinden bâ-i'lâm-i şer'î mahkûm bih iki yüz doksân sekiz gurûş on iki para kimin hisâbi'l-mecmû' iki bin yüz doksân sekiz gurûş on iki para zimmetinde sahîhan deynim olub meblağ-i mecmû'-i mezkûru dâyinim merkûm Artin'e def'aten edâya kudretim yokdur deyû ber-vech-i âtî te'cile tâlib olmağla Yahûdî-i mersûm merkûm Artin'e beher şehri yirmişer gurûş verüb târîh-i i'lâmdan yüz on ay tamâmına değin edâ-i deyn etmek

üzere merkûm Artin Yahûdî-i mersûm te'cîl ve taksîd eyledikde ol dahîber-vech-i muharrer müeccelen ve mukassıdan edâ-i deyne ta'ahhüd eylediği tescîl ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 21 Rebûlâhir sene 203.

4

Sâhib-i arzuhâl İhlamurcu es-Seyyid el-Hâc Hüseyin Ağa bin es-Seyyid Mehmed'in derûn-i arzuhâlde ismi mezkûr Büyükdereli Balıkçı Uzun Mehmed Emin bin Ali zimmetinde beynlerinde ma'lûmü'z-zira' balık ağı semeninden bâ-temessük beş yüz otuz gurûşdan bâkî üç yüz seksen gurûş alacak hakkı olduğu Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de lede'l-murâfa'a mezbûr Mehmed Emin'in ikrârıyla şer'an sâbit olmağın alâ müceb-i ikrârıhi meblağ-i bâkî-i mezkûr üç yüz seksen gurûşu müdde'î-i mezbûr es-Seyyid el-Hâc Hüseyin Ağa'ya bi't-taleb edâ vü teslîme mezbûr Mehmed Emin'e tenbih olduğu tescîl ve mübâşirleri Ser-Bostâniyân-i Hâssa Ağa Kulları Çukadarlarından Ali yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 22 Rebûlâhir sene 203.

5

Mahmiyye-i İstanbul'da Ayvansaray Kapusu haricinde Arslan İskelesi kurbünde sâkin sâhibe-i arzuhâl Rukiyye bint-i Abdullah bin Abdülmennan nâm hâtûn tarafından husûs-i âti'z-zikrde taleb ü da'vâ vü ahz ü kabza ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya vekîl olduğu zât-ı mezbûreyi bi'l-mu'arrefeti's-şer'iyye ârifân Ebubekir bin Mustafa ve Süleyman bin Abdullah nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-i vekâletine hükm-i ler'î lâhik olan ma'rifetü'z-zât Salîha bint-i Abdullah nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Galata'da Alaca Mescid Mahallesi'nde sâkin derûn-i arzuhâlde mezkûr'l-ism mu'arrefetü'z-zât nâm hâtûn muvâcehesinde müvekkilem mezbûrenin mezbûre Hatice Hâtûn zimmetinde bâ-temessük cihet-i karzdan yüz yirmi gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûre Hatice Hâtûn ile bi'l-vekâle yetmiş gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûrdan mâ-'adâ benelli gurûşa ol dahî müvekkilem mezbûreye devr-i şer'î ribâ nâmiyla doksan dört gurûş vermişidim deyû müvekkilem mezbûreye izâfetle benden iddi'â eylediği mezkûr doksan dört gurûşa müte'allika da'vâdan her birimiz bi'l-asâle ve bi'l-vekâle âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını ba'de'l-kabûl mücebince bedel-i sulh-i mezkûr yetmiş gurûşu mevekkile-i mezbûre için vekîl-i müdde'îye-i mezbûreye edâ vü teslîme mezbûre Hatice Hâtûn'a tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 21 Rebûlâhir sene 203.

6

Galata'da mütemekkin Hayyat Hristo veled-i Lazari nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Mikola veled-i Kostantin nâm zimmî muvâcehesinde mersûm Nikola zimmetinde cihet-i karzdan on gurûş ve bir yağlık semeninden üç gurûş ve bir peşkîr semeninden otuz para ki cem'an on üç gurûş otuz para alacak hakkım mukâbelesinde malından beş gurûş kıymetlü ve bir dizliğini yedime vaz' u rehin etmişidi hâlen meblağ-i mezkûru bana edâ birle fekk-i rehne mersûm tenbih olunmak matlûbumdur deyû¹³⁵⁰ ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i merkûm ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub talebiyle mersûm Nikola'ya yemin teklif olundukda ol dahî yeminden nükûl etmeğın mücebince meblağ-i mezkûr on üç gurûş otuz payı

¹³⁵⁰ Burada "matlûbumdur" kelimesi tekrar edildiği için üsrtü karalanmıştır.

müdde'î-i merkûma edâ birle fekk-i rehne mersûm Nikola'ya tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 22 Rebûlâhir sene 203.

7

Galata'da mütemekkinine mu'arrefetü's-şahs Susanna bint-i Yani nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Sebzeci Nikola veled-i Yani nâm zimmî muvâcehesinde merkûme Susanna¹³⁵¹ Nasrâniyye'nin damadı Yorgi veled-i Kostantin nâm zimmî hâzır olduğu halde merkûm Nikola zimmetinde beynimizde ma'lûmü'l-kıyye balkabağı semeninden yüz yirmi gurûşdan bâkî otuz gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî ber-vech-i muharrer ikrâr ve mablağ-i mezkûr otuz gurûşu müdde'îye-i merkûme Susanna Nasrâniyye'ye tamamen edâ vü teslîm ol dahî ahz ü kabz eylediği Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 24 Rebûlâhir sene 203.

[15b]

8

Galata haricinde Kamer Hâtûn Mahallesi'nde mütemekkin mu'arrefetü's-şahs İstimatiyye bint-i Dimitri nâm Nasrâniyye Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de kezâlik mu'arrefetü's-şahs Sultana bint-i İsteryo nâm nasrâniyye muvâcehesinde merkûm Sultana Nasrâniyye zimmetinde bâ-temessük cihet-i karzdan yüz gurûşdan bâkî kırk iki gurûş hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn merkûme Sultana ile yirmi gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûrdan mâ-'adâ yirmi iki gurûşa müte'allika da'vâdan merkûme Sultana Nasrâniyyenin zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl mücebince bedel-i sulh-i mezkûr yirmi gurûşu müdde'îye-i merkûme İstimatiyye nasrâniyye'ye edâ vü teslîme merkûme Sultane Nasrâniyyeye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 22 Rebûlâhir sene 203.

9

Galata'da sâkin Yorgancı Hasan Beşe bin Veliyyüddin nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata haricinde Bedreddin Bey Mahallesi'nde sâkine Emetullah bint-i Mehmed Emin nâm hâtûn muvâcehesinde mezbûre Emetullah Hâtûn zimmetinde cihet-i karzdan altı gurûş ve bir minder ve beş çatma yasdık semenlerinden on sekiz buçuk gurûş ki cem'an yirmi dört buçuk gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında müdde'î-i mezbûr ciheteyn-i mezkûreteynden ancak yedi gurûş otuz para deyni olduğunu ikrâr mâ-'adâyı inkâr etmekle müdde'î-i mezbûr ber-vech-i muharrer ziyâde müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mezbûre Emetullah Hâtûn'a yemin teklif olundukda ol dahî yeminden nükûl etmeğın mücebince meblağ-i bâkî-i mezkûr on dört gurûş otuz parayı müdde'î-i mezbûr Hasan'a edâ vü teslîme mezbûre Emetullah Hâtûn'a tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 25 Rebûlâhir sene 203.

10

Galata hısnı ebvâbından Kireç Kapsu haricinde mütemekkin Kaleci? Aron veled-i Efrayim nâm Yahûdî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Askeroğlu Artin veled-i Serkiz nâm zimmî muvâcehesinde Yako veled-i Gavrail nâm Yahûdî hâzır olduğu halde takrîr-i kelâm edüb merkûm Artin'in hâzır Yahûdî-i merkûm zimmetinde bâ-i'lâm-i şer'î alacak hakkı olduğu iki bin yüz doksan dokuz gurûş iki parayı beher şehri kendüye yirmişer gurûş verüb târîh-i i'lâmdan yüz on ay tamâmına değın edâ-i

¹³⁵¹ Burada isim yanlışlıkla "Sasunna" yazılmış.

deyn etmek üzere yahûdî-i hâzır merkûm Yako Yahûdî mersûm Artin te'cîl ve taksîd edüb ol dahî ber-vech-i muharrer müeccelen ve mukassiden edâ-i deyne ta'ahhüd etmişidi ben müeccel-i merkûm beher yirmişer gurûşa medyûn-i hâzır merkûmun emriyle kefil ve zâmin oldum deyû makarr-i merkûm Aron yahûdînin ikrâriyle merkûmân Artin ve Yako Yahûdî tasdîk eyledikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 25 Rebûlâhir sene 203.

11

Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de vâki' ashâb-ı hayrâtdan merhûm İlyas Çelebi nâm ashâb-ü'l-hayrın Mescid-i şerîfi evkâfından bâ-hüccet-i şer'iyye kâim-i makam-ı mütevellisi eş-Şeyh Mehmed Efendi bin eş-Şeyh Mustafa Efendi Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Zincirlikuyu nâm mahalde sâkinler Sinan Beşe ve İsmail Beşe nâm kimesneler muvâcehesinde mezbûrân Sinan Beşe ve karındaşı İsmail Beşe ve âhar karındaşları el-Hâc Mehmed evlad-ı Abdullah mal-ı vakf-ı mezbûrdan olmak üzere vakf-ı mezbûrun benden evvel kâim-i makam-ı mütevellisi eş-Şeyh Mustafa Efendi yedinden ale'l-iştirâkû's-seviyy bâ-temessük istikrâz u kabz eyledikleri beş yüz gurûş mukâbelesinde mahal-i merkûmda kâin bir bâb değirmen derûnunda mevcûd beyne'l-hiref gedik ta'bîr olunur sülûsen mâlik oldukları eşyâ-yı lâzime-i ma'lûmelerini vaz' u rehin etdiklerinden sonra mezbûr el-Hâc Mehmed fevt olub verâseti zevcesi işbu hâzıra bi'l-meclis Ümmü Gülsüm bin Salih ile sulb-i sağîr oğlu Mehmed Tahir ve sulbiyye-i sağîre kızı Ümmühânî'ye ba'de'l-ihzâr meblağ-i merkûm beş yüz gurûş ile bilâ devr-i şer'î ribâsı olan yetmiş gurûşu vakf-ı mezbûr içün mezbûrân Sinan Beşe ve karındaşı İsmail Beşe ve sağîrân-ı mezbûranın anaları ve vasîleri hâzıra zevce-i mezbûre Ümmü Gülsüm'ün bi'l-asâle ve bi'l-vesâye kabz eylediği birle müteveffâ-yı mezbûrdan bi't-tevliye taleb ederim deyû tesaddî eylediğim ribâ da'vâsı meşrû'a olmayub büyüce mu'ârazadan men' olunmuşdum meblağ-i merkûm beş yüz gurûş müdde'âmı mezbûrân Sinan Beşe ve karındaşı İsmail Beşe ile mezbûre Ümmü Gülsüm asâle ve vesâye inkâr etmeleriyle meblağ-i merkûm beş yüz gurûşdan müteveffâ-yı mezbûr el-Hâc Mehmed'in hissesine isâbet eden yüz altmış altı gurûş yirmi altı para iki akçeyi beyâna havâle olunub mezbûrân Sinan Beşe ve İsmail Beşe'den müdde'âmı ber-vechile isbâta kâdir olmayub mezbûrânın yemîn eyleyecekleri dahî yakînen ma'lûm olmağla sulh-i vakf hakkında edlâ ve enfa'olduğuna binâen ben mezbûrân Sinan Beşe ve İsmail Beşe ile meblağ-i mezkûrdan hisselerine isâbet eden üç yüz otuz üç gurûş on üç para bir akçeyi iki yüz doksan dört gurûşa bi't-tevelliye ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh-i merkûm iki yüz doksan dört gurûşu mezbûrân Sinan Beşe ve İsmail Beşe karındaşı def'aten edâya kudretim deyû ber-vech-i âtî te'cîle tâlibler olmalarıyla mezbûrân Sinan Beşe ve karındaşı İsmail Beşe beher şehir vakf-ı mezkûr bana sekiz gurûş verüb târîh-i i'lâmdan otuz altı ay yirmi bir gün tamamına değin edâ-i deyn etmek üzere mezbûrânı te'cîl ve taksît eylediğimde ânlar dahî ber-vech-i muharrer müeccelen ve mukassiden edâ-i deyn birle fekk-i rehne mezbûrân ta'ahhüd eylediler deyû ikrâr ve tasdîkleri tescîl ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 23 Rebûlâhir sene 203.

12

Galata'da sâkin halatçı sâhib-i arzuhâl el-Hâc Ömer bin Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de tüccardan derûn-i arzuhâlde ismi mezkûr es-Seyyid el-Hâc Osman bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr es-Seyyid el-Hâc Osman zimmetinde halat semeninden bâ-temessük altı yüz elli gurûş ve haric ez-temessük yine halat semeninden yüz dört gurûş ki cem'an yedi yüz elli dört gurûş

alacak hakkım olmağla taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf eyledikten sonra mezbûr es-Seyyid el-Hâc Osman meblağ-i mecmû'-i mezkûr yedi yüz elli dört gurûşu târîh-i i'lâmdan yüz bir gün tamamında tamamen deyni müdde'î-i mezbûr el-Hâc Ömer'e edâ vü teslîme ta'ahhüd edüb ol dahî râzı olduğu tescîl ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 27 Rebûlâhir sene 203.

13

Galata'da Sultan Bayezid Mahallesi'nde mütemekkin mu'arrefetü'ş-şahs Mariye bint-i Nikola nâm Nasrâniyye Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de zevci mutlağî Tanaş veled-i Yanaki nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Tanaş zevcim iken on beş gün mukaddem beni tatlık etmekle zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan on altı gurûş mehr-i müeccelimi bana vermemekle hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mücebince meblağ-i merkûm on altı gurûşu müdde'îye-i merkûme Mariye nasrâniyyeye edâya merkûm Tanaş'a tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 26 Rebûlâhir sene 203.

[16a]

1

Galata'da sâkin es-Seyyid Ahmed bin Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Simon veled-i Pedros nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Simon zimmetinde ma'lûmü'l-vezn çamaşır semeninden elli gurûş on para alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mücebince meblağ-i mezkûr elli gurûş on parayı müdde'î-i mezbûr es-Seyyid Ahmed'e edâya merkûm Simon zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 28 Rebûlâhir sene 203.

2

Habbaz Anbersom veled-i Markar nâm zimmînin Manol veled-i Dimitri nâm zimmî zimmetinde bundan akdem yedimden iştirâ vü kabz eylediği nân-ı azîz semeninden on gurûş otuz para alacak hakkı olduğu lede'l-murâfa'a mersûm Manol zimmînin ikrâriyle şer'an sâbit olmağın mücebince meblağ-i merkûm on gurûş on¹³⁵² parayı müdde'î-i merkûma bi't-taleb edâya merkûm Manol'a tenbih olunduğu Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de tescîl ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 25 Rebûlâhir sene 203.

3

Galata'da sâkin Pastırmacı Osman bin Ahmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de yine Pastırmacı Ahmed bin Ahmed ve Mehmed bin Abdullah nâm kimesneler muvâcehesinde mezbûrân bundan akdem ma'lûmü'l-vezn pastırmalarını semen-i ma'lûme âhara bey' ve semeni mezkûru bize teslîm eyle deyû beni taraflarından emr ve tevkîl ben dahî zikrolunan pastırmayı iki ay zarfında semen-i misliyle âhara bey' ve semenini kendülere teslîm ve müddet-i mezkûrede ecr-i misl olmak üzere mezbûrân bana teslîm eyledikleri yedi gurûş ecr-i mislime mu'âdil olmayub ziyâde ecr-i misl taleb derim deyû da'vâ eyledikde anlar dahî cevâblarında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin ancak on sekiz gün zarfında zikrolunan pastırmayı bey' edüb me'hûzu olan meblağ-i mezkûr yedi gurûş müddet-i mezkûrede eylediği hizmetinin ecr-i mislinden ezîddir deyû ziyâde hizmetini inkâr etmeleriyle müdde'î-i mezbûr ber-vech-i muharrer ziyâde müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mezbûrân ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince müdde'î-i mezbûr Osman ber-vech-i

¹³⁵² Yanlışlıkla otuz yerine on yazılmış olmalıdır.

muharrer ziyâde mutâlebesiyle bilâ beyyine mu‘ârazadan men‘ olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Fî 29 Rebûlâhir sene 203.

4

Bakırcı esnâfindan el-Hâc Hüseyin Ağa bin el-Hâc Mehmed’in Samak veled-i Ağyazir nâm zimmî zimmetinde bakır semeninden seksen sekiz gurûş on sekiz para alacak hakkı olduğu Galata Bâb Mahkemesi’nde lede’l-murâfa‘a zimmî-i mersûmun ikrâriyle şer‘an sâbit olmağın mücebince meblağ-i merkûm seksen sekiz gurûş on sekiz parayı müdde‘î-i mezbûr el-Hâc Hüseyin Ağa’ya bi’t-taleb edâ vü teslîme zimmî-i mersûma tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Fî 29 Rebûlâhir sene 203.

5

İstanbul’da Tekfur Sarayı kurbünde mütemekkin Karabet veled-i Murat nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘de Beyoğlu’nda mütemekkin Aleksan veled-i Ayil muvâcehesinde ğâibe ani’l-meclis zevcem Altun nâm Nasrâniyye târîh-i i‘lâmdan dokuz ay mukaddem sara illeti darî olub illet-i mezkûreyi ben def‘ ederim deyû merkûm Aleksan’a malımdan yüz gurûşumu ba‘de’l-ahz illet-i mezkûre mündeffi‘ olmamağla me’hûzu olan meblağ yüz gurûşu gerü taleb ederim deyû ba‘de’d-da‘vâ ve’l-inkâr müdde‘î-i merkûm Karabet ber-vech-i muharrer müdde‘âsını isbâta kâdir olmayub bi’t-taleb merkûm Aleksan ba‘de’t-tahlîfi’ş-şer‘î mücebince müdde‘î-i merkûm da‘vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine mu‘ârazadan men‘ olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Fî 28 Rebûlâhir sene 203.

6

Bahr-i Sefîd’de vâki‘ Şire Adası ahâlisinden Piro veled-i Yani Galata Bâb Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘de Şerbetçi Cani veled-i Arino merkû Cani zimmetinde Galata’da vâki‘ Helvacı Sûk’unda kâin bir bâb şerbethâne icâresinden iki ayda müctemi‘a kırk iki gurûş ve hamr semeninden yedi gurûşdan bâkî dört buçuk gurûş ki cem‘an kırk altı buçuk gurûş alacağım olub hatta ciheteyn-i mezkûreteynden bana ol kadar gurûş zimmetinde sahîhan deyni olduğunu târîh-i i‘lâmdan beş gün mukaddem mahzar-ı sühûdda ikrâr u izhâr dahî etmekle meblağ-i mecû‘ i mezkûru merkûm Cani’den taleb ederim ba‘de’d-da‘vâ ve’l-inkâr müdde‘î-i merkûm ber-vech-i muharrer müdde‘âsını Dimitri veled-i Hristo ve Yorgi veled-i Dimo şehâdetleriyle merkûm Cani muvâcehesinde vech-i şer‘î üzere isbât etmeğın mücebince meblağ-i mecû‘-i mezkûr kırk altı buçuk gurûşu müdde‘î-i merkûm Piro’ya edâ vü teslîme merkûm Yani zimmiye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Fî 29 Rebûlâhir sene 203.

7

Galata’da Alaca Mescid Mahallesi’nde sâkin mu‘arrefetü’z-zât Hatice bint-i Osman nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘de Molla Musa bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Molla Musa mahalle-i mezbûrede vâki‘ mutasarrıfa olduğum bir bâb menzirimde beher şehr yüz para icâre ile müste‘cirim olub menzil-i mezkûrun bana lüzûmu olmağla işbu târîh-i i‘lâm şehri ğâyetinde izâfetle fesh-i icâr etmemle menzil-i mezkûru tahliye ve bana teslîme mezbûr Molla Musa’ya tenbih olunmak matlûbumdur deyû da‘vâ eyledikde ol dahî ber-vech-i muharrer ikrâr u i’tirâf etmeğın mücebince menzil-i mezkûru ğâyet-i şehr-i mezkûrde tahliye ve müdde‘iye-i mezbûre Hatice Hâtûn’a teslîme mezbûr Molla Musa’ya tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Fî 29 Rebûlâhir sene 203.

Fî Ğurre-i Cümâdelûlâ¹³⁵³

¹³⁵³ Yeni ayın başladığını belirten bu cümle sayfa kenarına iliştilmiştir.

8

Galata'da sâkin es-Seyyid Hüseyin bin es-Seyyid Mustafa nâm kimesnenin Mehmed bin Ahmed nâm kimesne zimmetinde cihet-i karzdan altmış bir gurûşdan bâkî otuz gurûş hakkı olduğu lede'l-murâfa'a mezbûr Mehmed'in ikrâriyle şer'an sâbit olmağın mücebince meblağ-i bâkî-i merkûm otuz gurûşu bi't-taleb müdde'î-i mezbûr es-Seyyid Hüseyin'e edâ vü teslîme mezbûr Mehmed'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî ğurre-i Cümâdelûlâ sene 203.

9

Kalyoncu Ahmed Beşe bin Abdullah nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Mığırđıç veled-i Kazer nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Mığırđıç'ın oğlu ğâib ani'l-meclis Kırkor nâm zimmî zimmetinde cihet-i karzdan alacak hakkım olan kırk yedi gurûş ve eşyâ-yı ma'lûme semeninden dokuz gurûş ki cem'an elli altı gurûşa bi'l-emr ve'l-kabûl babası merkûm Mığırđıç kefil ve zâmin olmağla¹³⁵⁴ bi-hükmi'l-kefâle merkûm Mığırđıç'dan taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn merkûm Mığırđıç ile yirmi gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ'adâ otuz altı gurûşa müte'allika da'vâdan merkûm Mığırđıç ile oğlu merkûm Kırkor'un zimmetlerini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûr yirmi gurûşu mezbûr Ahmed Beşe'ye edâ merkûm Mığırđıç zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî Cümâdelûlâ sene 203.

[16b]

Ma'rûz-i Dâ'î-i Devlet-i Âliyyeleridir ki

10

Galata'ya muzâfe kasaba-i Beşiktaş'da Süleymaniye Mahallesi'nde sâkin Ömer Beşe bin İbrahim nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de zevcesi mu'arrefetü'z-zât Ayişe bint-i Osman nâm hâtûn muvâcehesinde mezbûre Âyişe zevcem olub mehr-i mu'accelini kendüye ibkâ etmişiken bana itaatten ibâ etmekle itaatına tenbih olunmak matlûbumdur deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin mezbûr Ömer Beşe beni infak ü iskân etmeyüb hâlen bana ecnebi olub işbu hâzır bi'l-meclis İbrahim Ağa nâm kimesnenin menziline beni iskân edüb ğilk ü merâfiki başka bir menzil tedârikiyle beni iskân ü infâk ü iksâyâ tenbih olunmak matlûbumdur dedikde mücebince mezbûr Ömer Beşe ğilk ü merâfiki başka bir menzil tedârik edüb zevcesi mezbûreyi iskân ü infâk ü iksâyâ zevci mezbûr Ömer Beşe'ye itaat ve inkıyâda zevcesi mezbûre Âyişe Hâtûn'dan her birine tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 3 Cümâdelûlâ sene 203.

11

Galata'da sâkin Ali Beşe bin Ahmed nâm kimesnenin Haçador veled-i Mardiros nâm zimmî zimmetinde kuruyemiş semeninden yirmi iki buçuk gurûş alacak hakkı olduğu lede'l-murâfa'a merkûm Haçador'un ikrâriyle şer'an sâbit olmağın mücebince meblağ-i merkûm yirmi iki buçuk gurûş u müdde'î-i mezbûr Ali Beşe'ye bi't-taleb edâ vü teslîme merkûm Haçador'a tenbih olunduğu Galata Bâb Mahkemesi'nde tescîl ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 2 Cümâdelûlâ sene 203.

12

Galata'ya muzâfe kasaba-i Kasım Paşa'da Tahta Kadı Mahallesi'nde mütemekkin sâhib-i arzuhâl Bakkal Tanaş veled-i Yani nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de kasaba-i mezbûrede Surûrî Efendi Mahallesi'nde sâkin

¹³⁵⁴ Burada "merkûm" yazılmış ve üstü çizilmiştir.

Za'ım Mehmed Ağa bin Osman nâm ma'tûhun bâ-hüccet-i şer'iyye vasî-i mensûbu es-Seyyid Mustafa bin Hasan nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Mehmed Ağa zimmetinde zehâyir-i mütebevvi'a-i ma'lûme semenlerinden ba'de külli ihtisâb yüz on dört gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i merkûm ber-vech-i muharrer müdde'âsını lede't-tezkiye makbûlü'ş-şehâde oldukları ihbâr olunan el-Hâc Hafız Hüseyin Efendi bin el-Hâc Ömer ve Mustafa bin İbrahim şehâdetleriyle vasî-i mezbûr muvâcehesinde vech-i şer'î üzere ba'de'l-isbât ve'l-halef¹³⁵⁵ mücebince meblağ-i merkûm yüz on dört gurûşu merkûm Tanaş zimmîye ma'tûh-i mezbûrun malından edâ vü teslîme vasî-i merkûma tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 4 Cümâdelûlâ sene 203.

13

Galata'ya muzâfe kasaba-i Kasım Paşa'da Surûrî Efendi Mahallesi'nde sâkin zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Nefise bint-i Hüseyin nâm Hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Abdullah Ağa bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Abdullah Ağa zimmetinde bâ-temessük cihet-i karzdan altmış üç gurûşdan bâkî elli gurûş hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr Abdullah Ağa ile otuz gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâya müte'allika da'vâdan mezbûr Abdullah Ağa'nın zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl mücebince bedel-i sulh-i merkûm otuz gurûşu müdde'îye-i mezbûre¹³⁵⁶ mezbûr Abdullah Ağa'ya tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 3 Cümâdelûlâ sene 203.

14

Galata'da mütemekkin tüccardan Davit veled-i Avram nâm Yahûdî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de veled-i Avram nâm Yahûdî muvâcehesinde merkûm zimmetinde beynimizde ma'lûmü'z-zirâ' kumaş semeninden yetmiş gurûşdan bâkî yirmi gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî ikrâr lâkin meblağ-i bâk-i mezkûru dahî kendüye tamamen edâ vü teslîm etmişidim deyû eylediği def'ini Yako veled-i¹³⁵⁷ İsak ve Hayım veled-i Zahari nâm Yahûdîler şehâdetleriyle müdde'î-i merkûm muvâcehesinde vech-i şer'î üzere isbât etmeğin mücebince müdde'î-i merkûm da'vâ-yı mezkûresiyle büyüce mu'arazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 6 Cümâdelûlâ sene 203.

15

Galata'da vâki' ashâb-ı hayrâtdan merhûm Okçu Musa Mescid-i Şerîfi'nin mütevellîsi Duhânî Mehmed Ağa bin Mehmed nâm kimesneden fazla-i vakıftan olmak üzere yevmî iki akçe iddi'â eden mescid-i şerîfin imamı Abdullah Efendi bin Mustafa ve yine fazla vakıfdan olmak üzere bâ-hüccet yevmî bir akçe firâşet ve yevmî bir akçe ebkeş? ve yevmî nisf akçe ikâd ü kanâdîl vazîfeleri ki cem'an iki buçuk akçe iddi'â eden mescid-i şerîf müezzini Mustafa Efendi bin Mehmed nâm kimesneler Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de mütevellî-i mezbûr muvâcehesinde mezbûr Mehmed Ağa'dan evvel mescid-i şerîfin mütevellîsi ğâib ani'l-meclis Mustafa Efendi vezâif-i mezkûreyi fazla-i vakf-ı mezbûrdan olmak üzere bize vermemekle halem mütevellî-i mezbûr Mehmed Ağa dahî fazla-i vakf-ı mezbûrdan bize vermeğe tenbih olunmak matlûbumuzdur deyu da'vâ eylediklerinde ol dahî cevâbında vezâif-i mezbûre muhdes olub vakf-ı mezbûrdan fazla olmadığından mâ-'adâ işbu yedimde olan defter-i

¹³⁵⁵ Buraya "etmeğin" yazılmışsa da üstü çizilmiştir.

¹³⁵⁶ Edaya şeklinde bir kayd unutulmuştur.

¹³⁵⁷ "Veledi" kelimesinden sonra "lam" ve "dal" harfleri seven tekrar yazılmıştır.

muhâsebe mantûkunca vakf-ı mezbûrun¹³⁵⁸ on dokuz bin üç yüz otuz sekiz akçe deyni vardır deyû eylediği def'ini mezbûrân İmam Abdullah Efendi ve Müezzîn Mustafa Efendi ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğın mücebince müdde'iyân-i mezbûran vakf-ı mezbûra nema hâsıl oluncaya değın da'vâ-yı mezkûreleriyle büyüce mu'arazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 6 Cümâdelûlâ sene 203.

16

Sâhib-i arzuhâl Dülger İstavri veled-i Mihal nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de derûn-i arzuhâlde mezkûrû'l-ism el-Hâc Mustafa bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr el-Hâc Mustafa'nın işbû hâzır bi'l-meclis Keresteci Yavan veled-i Mavridi nâm zimmîye kereste-i mütenevvi'a-i ma'lûme semeninden yüz yetmiş bir gurûş deyni olub benim dahî merkûm Yavan zimmetinde ol kadar gurûş alacak hakkım olmağla medyûnum merkûm Yavan deyn-i mezkûru ile medyûnun mezbûr el-Hâc Mustafa üzerine üçümüz bir mahalde iken beni havâle her birimiz havâle-i mezkûreyi kabûl etmişidik hâlen meblağ-i mezkûru mezbûr el-Hâc Mustafa'dan taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğın mücebince meblağ-i mezkûr yüz yetmiş gurûşu müdde'î-i merkûm İstavri zimmîye bi-hükmi'l-havâle edâ vü teslîme mezbûr el-Hâc Mustafa'ya tenbih olunduğu Mübâşirleri Mustafa Çavuş Kulları yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 7 Cümâdelûlâ sene 203.

17

Sâhib-i arzuhâl mu'arrefetü'z-zât Ümmü Gülsüm bint-i Mustafa nâm Hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de zevc-i sâbıgı derûn-i arzuhâlde mezkûrû'l-ism Lüleci Hüseyin Beşe bin Ahmed nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Lüleci Hüseyin Beşe zevcim iken firâşından hâsıllar ve benden mütevellid oğullar Mehmed Emin ve Mustafa nâm sağîrân hacr u terbiyemde iken sağîrân-ı mezbûrânın bâ-hüccet-i şer'iyye nafaka-i mukaddere-i mefrûza müstedânelerinden yirmi iki ayda zimmetinde müctemi'a altmış altı gurûşu babaları mezbûr ile otuz gurûşa sulh olduğumda bedel-i sulh-i mezkûru bana edâsıyla ba'de'l-ilzâm mezbûr Mehmed Emin on bir yaşını ve mezbûr Mustafa dokuz yaşını tekml eylediklerinde bu vechile sağîrân-ı mezbûrânı babaları mezbûr Hüseyin Beşe'ye teslim eylediğimde oldahî ahz ü teslîm eyledi deyû ikrâr ve tasdikları Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 8 Cümâdelûlâ sene 203.

18

Venedik re'âyâsından Luka veled-i Kerâsim nâm müste'men Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de sefîne reislerinden Mihal Reîs veled-i Aleksandri ve sefîne mellahlarından Nikola veled-i Engeli ve Aleksandır veled-i Mihal ve Asper veled-i Konstantin ve Nikola veled-i Yorgi ve Komyan veled-i İra nâm zimmîler muvâcehesinde Venedik Tercümanlarından Ahmed Beşe hâzır olduğu halde ben merkûmûnun râkib oldukları sefîneye vaz' eylediğim zenbil derûnunda mevcûd malımdan nakden yüz elli gurûş ve on iki gurûş kıymetlü bir altûn yüzük ve dokuz gurûş kıymetlü bir iğnedânımı merkûmûn bi-ğayr-i hakkın ahz etmeleriyle hâlen taleb ederim deyû da'vâ eylediklerinde ânlar dahî cevâblarında külliyyen her biri ba'de'l-inkâr müdde'î-i müste'men merkûm Luka ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb merkûmûndan her biri tahlîf olunmağın mücebince müdde'î-i müste'men merkûm Luka da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine mu'arazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 9 Cümâdelûlâ sene 203.

¹³⁵⁸ İkinci kez "vakf-ı mezbûrun" yazılmış ve üstü çizilmiştir.

[17a]

1

Galata'da sâkin Mahmud Beşe bin Mustafa nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Mustafa bin el-Hâc İbrahim nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Mustafa Efendi zimmetinde bundan akdem yedimden iştirâ vü kabz eylediği seren ta'bîr olunur bir direk semeninden yirmi beş gurûş hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr Mustafa Efendi ile on iki buçuk gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûrdan mâ-'adâ on iki buçuk gurûşa müte'allika da'vâdan mezbûr Mustafa Efendi'nin zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl mücebince bedel-i sulh-i mezkûr on iki gurûşu müdde'î-i merkûm Mahmud Beşe'ye edâ vü teslîme mezbûr Mustafa Efendi'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 8 Cümâdelûlâ sene 203.

2

Venedik re'âyâsından İstimat veled-i Nikola nâm müste'men Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Nikte veled-i Yani nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Nikte ile övâ babası Yani veled-i İstimat ve karındaşı Vasil veled-i el-merkûm Yani nâm zimmîler bundan akdem her biri zimmetinde lazım gelen âharı kefil olmak üzere iktirâz u kabz eyledikleri altmış altı gurûş ile yine malımdan merkûm yediyle iştirâ vü kabz eyledikleri ma'lûmü'l-aded cild-i bakar semeninden beş yüz yirmi beş gurûş ki cem'an beş yüz doksan bir gurûş alacak hakkım olmağla hâlen bi'l-asâle ve bi'l-kefâle merkûm Nikte'den taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i merkûm ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb merkûm Nikte ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince müdde'î-i merkûm İstimat da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 12 Cümâdelûlâ sene 203.

3

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Surûrî Efendi Mahallesi'nde sâkin za'îm Mehmed Ağa bin Osman nâm ma'tûhun bâ-hüccet-i şer'iyye vasî-i mensûbu Na'leynci es-Seyyid Mustafa bin Hasan nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de li-ecli'l-husûme ma'tûh-i mezbûre kibel-i şer'den vasî nasb olunan mahalle-i mezbûre imamı Mahmud Efendi bin Ramazan nâm kimesne muvâcehesinde ma'tûh-i mezbûr târîh-i i'lâmdan iki sene mukaddem kemâl-i akl ve sıhhatinde istikrâz u kabz ve umûruna sarf ile istihlâk eylediği elli gurûş mukâbelesinde bana malından iki çuka beneş ve bir sîm sa'atini yedime vaz' u rehn etmekle meblağ-i mezkûru ma'tûh-i mezbûr malından bana edâ birle fekk-i rehne vasî-i mezbûre kibel-i şer'den tenbih olunmak matlûbumdur deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i mezbûr ber-vech-i muharrer müdde'âsını lede't-tezkiye adâletleri zâhir olunan mahalle-i mezbûre sükkânından es-Seyyid İbrahim Odabaşı bin Mehmed ve Mustafa bin Mehmed şehâdetleriyle mezbûr Mahmud Efendi muvâcehesinde vech-i şer'î üzere ba'de'l-isbât ve't-tahlîf mücebince meblağ-i merkûm elli gurûşu ma'tûh-i mezbûrun malından edâ birle fekk-i rehne mezbûr Mahmud Efendi'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 8 Cümâdelûlâ sene 203.

4

Zikr-i âtî husûs içûn bi't-taleb taraf-ı şer'den me'zûnen mürsel Kâtib es-Seyyid İsmail Efendi dâ'îleri Galata'da Şehsüvâr Mahallesi'nde sâkin Yakub Ağa'nın menzilinde ber-vech-i âtî cerîhan vefât eden İbrahim Beşe bin el-Hâc Mustafa'nın cenâzesi üzerine varub huzûr-i Müslimîn'de a'zâsına nazar olundukda müteveffâ-yı

mezbûrun sağ kasığı üzerinde bir yerinde ve sağ kolunun dirseğinde bir yerinde yatağan bıçağı paresi olduğu ve müteveffâ-yı mezbûr Galata'da Arap Cami'-i Şerifi Çeşmesi karşusunda attar dükkanı önünde sükda nehâran darb u cerh olunub hayyen menzil-i mezkûre nakl ve bir gün mürûrunda vefât eylediğini ba'de'l-ihbâr ve'l-mu'âyene cenâzesini defne verdiğini mezbûr dâ'ileri mahallinde tahrîr ve ma'an meb'ûs ümenâ-i şer'le Meclis-i Şer'e gelüb ala vukû'a inha ve takrîr eylediği Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 14 Cümâdelûlâ sene 203.

5

Galata'da Balıkpazarı'nda mütemekkin Balıkçı Parteliye veled-i Ligori nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de yine Balıkçı Hristodoli veled-i Aleksî nâm zimmî muvâcehesinde ben bundan akdem merkûm Hristodoli ile fâide-i hâsılâsı beynimizde sülûsen üzere balık bey' u iştirâsında bir müddet şer'k olub re's-i malımdan otuz iki gurûş fâide-i hâsılâdan benim sehm hisseme isâbet eden on gurûş ki cem'an kırk iki gurûşu merkûm Hristodoli'den taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn merkûm Hristodoli ile on gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl müdde'î-i merkûm Parteliye bedel-i sulh-i mezkûrdan mâ-'adâ otuz iki gurûşa ve merkûm Hristodoli müdde'î-i merkûmdan bi-şartı'r-rücu' emriyle Galata Voyvodasına vermişidim deyû iddi'â eylediği yirmi beş gurûşa müte'allika da'vâdan her biri âharın ibrâ vü iskât ve her biri âharın ibrâsını ba'de'l-kabûl mücebince bedel-i sulh-i mezkûr on gurûşu müdde'î-i merkûm Parteliye zimmîye edâ vü teslîme merkûm Hristodoli zimmîye tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 16 Cümâdelûlâ sene 203.

6

Ma'rûz-i Dâ'î-i Devlet-i Âliyyeleridir ki

Mahmiyye-i İstanbul'da hısnı ebvâbından Fener Kapusu haricinde mütemekkin Taynatı bint-i Nikola nâm Nasraniyyenin zevci ve tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl olduğu şahs-ı merkûmeyi bi'l-mu'arrefeti's-şer'iyye ârifân Feyzullah Ağa bin Abdurrahman ve Hüseyin Beşe bin İbrahim nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-i vekâletine hükm-i şer'î lâhık olan sâhib-i arzuhâl Yanaki veled-i Manol nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata haricinde Beyoğlu nâm mahalde mütemekkin ma'rîfetü's-şahs derûn-i arzuhâlde merkûmetü'l-ism sabuncu zevcesi demekle ma'rûf Mariye bint-i Nikola nâm Nasraniyye târîh-i i'lâmdan dört sene mukaddem zevcem müvekkile-i mezbûrenin yedinden istikrâz u kabz ve umûrine sarfla istihlâk eylediği üç yüz gurûşun iki yüz gurûşunu târîh-i i'lâmdan işbu sene mukaddem zevcem müvekkilem mezbûreye teslîm bâkî zimmetinde yüz gurûş alacak hakkı olmağla hâlen bi'l-vekâle taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında müvekkile-i mezbûre meblağ-i bâkî-i merkûm yüz gurûşu benimle seksen gurûş bedel-i makbûza sulh olub mâ-'adâya müte'allika da'vâdan zimmetini ibrâ vü iskât edüb ben dahî ibrâsını kabûl etmişidim deyû eylediği def'ini şehâdetleri makbûle olan Ases Mustafa Beşe bin Ahmed nâm kimesne Kuyumcu Mardros veled-i Karabet nâm zimmî şehâdetleri ile müdde'î-i vekîl-i merkûm muvâcehesinde vech-i şer'î üzere isbât etmeğın mücebince müdde'î-i vekîl-i merkûm Yanaki ber-vech-i muharrer da'vâ-yı mezkûresiyle büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Mübâşirleri Feyzullah Çavuş Kulları yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 16 Cümâdelûlâ sene 203.

7

Tüccardan el-Hâc Mehmed bin Abdullah'ın Kazancı Karabet veled-i Kiğork zimmetinde ma'lûmü'l-vezn gökçe nühâs semeninden üç yüz otuz dokuz gurûş otuz altı paradan bâkî yüz yirmi sekiz gurûş otuz altı para alacak hakkı olduğu Galata Bâb

Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de lede'l-murâfa'a ve'l-muhâsebe zimmî-i merkûmun ikrâriyle şer'an sâbit olmağın ala mücebi-i ikrârihi meblağ-i bâkî-i mezkûr yüz yirmi sekiz gurûş otuz altı parayı müdde'î-i merkûm el-Hâc Mehmed'e bi't-taleb edâ vü teslîme merkûm Karabet zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 17 Cümâdelûlâ sene 203.

8

Venedik re'âyâsından Santalı Anaştaş veled-i Nikola nâm müste'men Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Menteş veled-i Yako Yahudi muvâcehesinde Venedik yasakçılarında Ahmed Beşe hâzır olduğu halde merkûm Menteş zimmetinde cihet-i karzdan yüz yirmi iki gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn merkûm Menteş Yahûdî ile altmış beş gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûrdan mâ-'adâya müte'allika da'vâdan merkûm Menteş Yahûdî'nin zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl mücebince bedel-i sulh-i merkûm altmış beş gurûşu müdde'î-i müste'men Anaştaş'a edâ vü teslîme merkûm Menteş Yahûdîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 17 Cümâdelûlâ sene 203.

[17b]

9

Ma'rûz-i Dâ'î-i Devlet-i Âliyyeleridir ki

Mahmiyye-i İstanbul'da Cevâhir Bezaristan'ında el-Hâc Ömer bin el-Hâc Hasan nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Oturakçı Abdullah bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde yüz on altı buçuk gurûşa âhara bey' ve kabz-ı semen ve semen-i mezkûru bana teslîm eyle deyû mezbûr Abdullah yedine bundan akdem malımdan def' u teslîm eylediğim bir vaşak kürk ve bir çuka ferâcemi emrimle yüz on altı buçuk gurûş semen-i makbûza âhara ba'de'l-bey' semen-i mezkûru bana vermeyüb yedinde kalmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin ben dahî merkûm el-Hâc Ömer Ağa'ya yüz yirmi sekiz gurûş kıymetlü bir zıyaî şalımlı âhara bey' ve kabz-ı semen ve semen-i mezkûru bana teslîm eyle demişidim el-hâletü hâzihî beynimizde münâza'at-i kesîre vâkî' olmağla târîh-i i'lâmdan üç gün mukaddem bâ-tavassut-ı muslihîn zikrolunan şalımlı yüz yirmi sekiz gurûş semeninden yüz sekiz gurûşa müdde'î-i merkûm ile sulh ve sâlifü'z-zikr ve vaşak kürk ve ferâce semenleri yüz on altı gurûşun yüz sekiz gurûşuna takas ve merkûm el-Hâc Ömer mükâsa kabûl ve bâkî sekiz gurûşu müdde'î-i merkûme teslîm ve her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât edüb ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl etmişidi deyû eylediği def'ini şehâdetleri makbûle olan Ali Ağa bin İbrahim es-Seyyid İsmail Ağa bin es-Seyyid Ahmed nâm kimesneler şehâdetleri ile müdde'î-i mezbûr el-Hâc Ömer Ağa muvâcehesinde vech-i şer'î üzere isbât etdikden sonra müdde'î-i mezbûr el-Hâc Ömer Ağa dahî makarr ve mu'arref olmağın mücebince müdde'î-i mezbûr el-Hâc Ömer Ağa da'vâ-yı mezkûresiyle büyüce mu'arazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 14 Cümâdelûlâ sene 203.

10

Çörekçi esnafından olub Galata haricinde Hüseyin Ağa Mahallesinde sâkin sâhib-i arzuhâl Salih Usta bin Ahmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de yine esnâf-ı mezkûreden derûn-i arzuhâlde mezkûrü'l-ism Ahmed Beşe bin Hüseyin nâm kimesne muvâcehesinde esnâf-ı mezkûrenin kethüdâsı es-Seyyid el-Hâc Ahmed Ağa hâzır olduğu halde ben mezbûr Ahmed Beşe ve gâib ani'l-meclis es-Seyyid İsmail mahalle-i mezkûrede vâkî' çörekçi fırınında fâide-i hâsılası beynimize sülûsen

olmak üzere iki sene mütevelliyeye çörekçilikde şerik olup fesh-i akd ü şirket birle hesâbımızı mahzar-ı şühûdda ba'de'r-ru'ye her birimiz re's malımızı ba'de'l-ahz ve'l-istîfâ lâkin fâide-i hâsıladan benim sülüs hisseme isâbet eden altı yüz gurûşu mezbûr Ahmed Beşe kabz edüb bana vermemekle hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin ğâib-i mezbûr Salih Usta ile târîh-i i'lâmdan otuz altı ay mukaddem esnâf-ı mezkûre ma'rifetiyle ru'yet eylediğimiz hesâb-ı mezkûr esnâsında re's malımızı fâide-i hâsılayı her birimiz ahz ü kabz ve istîfâ-yı hakk edüb husûs-i şirkete ve sermâye ve fâide-i hâsılaya ve hukûk-i sâireye müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz¹³⁵⁹ âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik deyû ba'de'd-def' ve'l-inkâr dâfi-i merkûm Ahmed Beşe ber-vech-i muharrer def-i mezkûrunu lede't-tezkiye adâletleri zâhir olan esnâf-ı merkûmeden el-Hâc İsmail Usta bin Mahmud ve Musa Usta bin Ahmed ve el-Hâc Hasan bin Abdullah nâm kimesneler şehâdetleriyle müdde'î-i mezbûr vech-i şer'î üzere isbât etmeğın mücebince Salih Usta ber-vech-i muharrer da'vâ-yı mezkûresiyle büyüce şer'î mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 18 Cümâdelûlâ sene 203.

11

Galata'ya muzâfe kasaba-i Fındıklı'da Perîzât Hâtûn Mahallesi'nde sâkin mu'arrefetü'z-zât Ümmü Gülsüm bint-i Mustafa nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de hâlen dâmâdım es-Seyyid Mehmed Tahir bin Mahmud muvâcehesinde mahalle-i mezbûrede vâki' sâkin olduğum menzilimin bir odasında beher şehir altmış para icâre ile dâmâdım mezbûr müste'cirim olup icâre-i mezkûreden târîh-i i'lâma gelince on bir ayda zimmetinde müctemi'a on altı buçuk gurûşu dâmâdım mezbûr ile on iki gurûş bedel-i makbûza ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâya müte'allika da'vâdan dâmâdım zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl oda-i mezkûreyi târîh-i i'lâm gününden beher şehir yine altmışar paraya dâmâdım mezbûra icâr u teslîm ol dahî istîcâr u kabûl eyledi deyû ikrâr u tasdikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 19 Cümâdelûlâ sene 203.

12

Bakkal tâifesinden İlya veled-i Vasil nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Toğodoş veled-i Hristo nâm zimmî muvâcehesinde ben bundan akdem dâyinim ğâib ani'l-meclis Sebzeci el-Hâc Mehmed'e ver deyû merkûm Toğodoş yedine teslîm eylediğim kırk gurûşu emrimle dâyinim mezbûra vermişidim meblağ-i mezkûru mukaddemâ merkûm Toğodoş yedine eylediğime bana ve merkûm Toğodoş zimmîden gerû taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsı takrîr-i meşrûh üzere meşrû'a olmayub büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 20 Cümâdelûlâ sene 203.

13

Ashâb-ı sefâyinden el-Hâc Abdi Ağa'nın bir kıt'a seffinesinde reîs olan Ömer Reîs bin Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de seffine-i merkûmun yelkencisi Yanaki veled-i Komidas nâm zimmî muvâcehesinde ben yelkencim yediyle ğâibûn ani'l-meclis el-Hâc Mehmed nâm kimesne ile Keleş ve Suva ve Nikola ve Todori ve Mihâl ve Dimitri ve Hristo ve Marodi ve diğer Nikola diğer Yako nâm on nefer mellahûn mellahûna Âsitâne'den Bahr-i Siyâh cânibinde vâki'

¹³⁵⁹ Bu cümleden sonra alt satıra atlanmış ancak der kenar olarak "âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz" kısmı eklenerek yanına sahh kaydı düşülmüştür.

Sinop İskelesi'ne ve ândan Anapa İskelesi'ne varub sefîne-i merkûmeye hinta vaz' u tahmîl ve Âsitâne-i Âliyye'ye nakl içün cânib-i mîrden ücret-i ma'lûme ile istîcâr olunub ve cânib-i mîrden İhsân-ı Hümâyûn olunan meblağ-ı ber-vech-i peşin bana teslim ben dahî yelkencim merkûm yediyle kezâlik ber-vech-i peşin selef ta'bîr olunur müddet beyân olmaksızın her birine kırk gurûşdan cem'an dört yüz gurûş makbûzları olub Galata Kalafat Yeri nâm mahalden ancak Sarıyar İskelesi'ne varub bir müddet meks ve ücret zehâb hizmetleri sebkât ve karâr etmeleriyle kendülere medfû'ları olan meblağ-ı mezkûrdan eyledikleri hizmet-i merkûmelerinin ber-mu'tâd-ı kadîm ecr-i misilleri fûrûnihâde kılınıb bâkî kalan mebağ-ı mücerred ve yelkencim merkûmdan talep ederim dedikde yelkenci-i merkûm dahî mellahûn-i gâibûn-i merkûmûnu alub sefîne-i merkûmede mellahlık hizmetini ettirmeğe ta'ahhüd eylediği Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 19 Cümâdelûlâ sene 203.

14

Ashâb-ı sefâyinden el-Hâc Abdi Ağa nâm kimesnenin bir kıt'a seffinesinde reîs olan Ömer Reîs bin Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de sefîne-i merkûmun yelkencisi Yani ve aşçısı Todori ve mellahlarından Yakomi ve Masko ve Suva ve Landeri nâm zimmîler muvâcehesinde sefîne-i mezbûreyi Âsitâne-i Âliyye'den Bahr-i Siyâh'da vâki' Sinop İskelesi'ne ve ândan Anapa İskelesi'ne varub sefîne-i merkûmeye hinta vaz' u tahmîl ve Âsitâne-i Âliyye'ye nakl içün cânib-i mîrden ücret-i ma'lûme ile istîcâr olunub ve cânib-i mîrden İhsân-ı Hümâyûn olunan meblağ-ı ber-vech-i peşin bana teslim ben dahî kezâlik ber-vech-i peşin selef ta'bîr olunur müddet beyân olmaksızın yelkenciye verdiğim yüz yirmi gurûş ve aşçıya verdiğim seksen gurûş ve dört nefer mellahûn-i merkûmdan

[18a]

her birine kırk gurûş ki cem'an üç yüz altmış gurûş makbûzları olub sefîne-i merkûme ile Galata'da Kalafat Yeri nâm mahalden ancak Sarıyar İskelesi'ne varub bir müddet meks ü ücret zehâb hizmetleri sebkât etmeleriyle kendülere medfû'um olan meblağ-ı merkûmdan eyledikleri hizmet-i merkûmelerinin ber-mu'tâd kadîm ecr-i misilleri fûrûnihâde kılınıb bâkî kalan meblağ-ı bana edâ¹³⁶⁰ ve yâhud sefîne-i merkûme ile yine Anapa'ya varub ve sefîne-i merkûmeye merkûmeye hinta vaz' u tahmîl ve Âsitâne-i Âliyye'ye nakle merkûmûne tenbih olunmak matlûbumdur deyû da'vâ eyledikde ânlar dahî cevâblarında husûs-i mezkûrde müdde'î-i mezbûrun takrîr-i meşrûh üzere olduğu her biri ikrâr u i'tirâf eylediklerinden sonra sefîne-i merkûme ile Âsitâne-i Âliyye'den Sinop İskelesi'ne ve ândan Anapa İskelesi'ne varub sefîne-i merkûmeye hinta vaz' u tahmîl ve Âsitâne-i Âliyye'ye nakle her biri ta'ahhüd nâm etmeleriyle reîs-i merkûm dahî razı olduğu tescîl ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 18 Cümâdelûlâ sene 203.

1

Galata'da mütemekkin Francalacı Mihâl veled-i Eksâna zimmînin Manol veled-i Dimtri nâm zimmî zimmetinde francala semeninden on iki gurûş alacak hakkı olduğu lede'l-murâfa'a merkûm Manol zimmînin ikrâriyle şer'an sâbit olmağın mücebince meblağ-ı merkûm on iki gurûşu müdde'î-i merkûme bi't-taleb edâyâ mersûm Manol'a tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 22 Cümâdelûlâ sene 203.

2

¹³⁶⁰ Üstü çizilmiş bir kelime bulunmakta

Filikeci İstimat veled-i İstefan nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Liğor veled-i Yorgi nâm zimmî muvâcehesinde ben bundan akdem merkûm Liğor'un bi-şartı'r-rücu' emriyle ğâib ani'l-meclis ismi ma'lûm olmayan bir zimmîye deyni olan üç gurûşu ben dâyin-i ğâib merkûme malımdan edâ etmemle meblağ-i mezkûru bi'l-mürâca'a merkûm Liğordan taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mücebince meblağ-i mezkûr üç gurûşu müdde'î-i merkûm İstimat zimmîye edâ vü teslîme merkûm Liğor zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 23 Cümâdelûlâ sene 203.

3

Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Firûz Ağa Mahallesi'nde sâkine Hafize bint-i Ahmed bin Abdullah nâm hâtûn tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl olduğu zât-ı mezbûreyi bi'l-mu'arrefeti's-şer'iyye ârifân el-Hâc Ebubekir Ağa bin el-Hâc Mehmed ve Ahmed Beşe bin Mühtedî nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-i vekâletine hükm-i şer'î lâhık olan Mahmud Efendi bin el-Hâc Mustafa nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de yine kasaba-i mezbûrede sâkin Esirci Abdülkadir bin Ali Alemdar nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Abdülkadir müvekkilem mezbûre Hafize Hâtûn yedi yüz yirmi gurûşa Çerkesiyyetü'l-asl bir re's cârîyesini bey' u teslîm ve semen-i mezkûrun yedi yüz gurûşunu müvekkilem mezbûre yedinden ba'de'l-ahz mezbûr Abdülkadir ile müvekkilem mezbûre bey'-i mezkûru bi't-terâzî beynlerinde fesh u ikâle birle müvekkilem mezbûre cârîye-i mezbûreyi mezbûr Abdülkadir'e gerü redd ü teslîm edüb semen-i mezkûrden medfû'u olan yedi yüz gurûşu bi'l-vekâle mezbûr Abdülkadir'den gerü taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında husûs-i mezkûru külliyyen ba'de'l-inkâr müdde'î vekîl-i mezbûr Mahmud Efendi ber-minvâl-i meşrûh müdde'âsını ber-vechile isbâtdan izhâr-ı acz edüb bi't-taleb mezbûr Abdülkadir ğıbbü't-tahlîfi's-şer'î mücebince müdde'î vekîl-i mezbûr ber-vech-i muharrer da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 23 Cümâdelûlâ sene 203.

4

Galata'da sâkin Oturakçı Osman bin Ali nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Kalyoncu Ahmed Beşe bin Hüseyin nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Ahmed Beşe zimmetinde cihet-i karzdan on sekiz gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i mezkûrun on dört gurûşunu kendûye teslîm etmişidim deyû mezbûr Ahmed Beşe mikdâr-ı mezkûrde eylediği def'ini isbâta kâdir olmayub bi't-taleb müdde'î-i mezbûr Osman Beşe'ye ba'de't-tahlîfi's-şer'î mücebince meblağ-i mezkûr on sekiz gurûşu müdde'î-i mezbûr Osman'a edâ vü teslîme mezbûr Ahmed Beşe'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 23 Cümâdelûlâ sene 203.

5

Galata'da mütemekkin İlya veled-i Vasil nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Sitğoş veled-i Hristo nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Sitğoş zimmetinde cihet-i karzdan on beş gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i mezkûru emriyle kendü umûruna harc u sarf etmişidim deyû eylediği def'ini isbâta kâdir olmayub bi't-taleb müdde'î-i mersûm teklif-i yemin olundukda ol dahî yeminden nükûl etmeğın mücebince müdde'î-i mersûm da'vâ-yı mezkûresiyle büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 19 Cümâdelûlâ sene 203.

6

Mahmiyye-i İstanbul'da hısnı ebvâbından Bahçe Kapusu dahilinde Esmâ bint-i el-Hâc Ahmed nâm hâtûn tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl-i müsecceli es-Seyyid Osman Efendi ibn-i es-Seyyid Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de kasaba-i Kâsım Paşa'da Eyyühüm Mahallesi'nde sâkine mu'arrefetü'z-zât Şerîfe Ümmü Gülsüm bint-i Veliyyüddin nâm hâtûn muvâcehesinde müvekkilem mezbûre bundan akdem mezbûre Şerîfe Ümmü Gülsüm Hâtûn yedinden istikrâz u kabz eylediği iki yüz elli gurûş mukâbelesinde iki yüz elli gurûş kıymetlü bir sarı lâhur şalını birine vaz u rehn etdikden sonra mebleğ-i mezkûrun iki yüz kırk gurûşunu mezbûre Ümmü Gülsüm müvekkilem mezbûre yedinden ba'de'l-ahz bâkî on gurûşu dahî müvekkilem mezbûre yedinden ahz birle fekk-i rehne mezbûre Ümmü Gülsüm Hâtûn'a tenbih olunmak matlûbumdur deyû bi'l-vekâle ba'de'd-da'vâ ve's-süâl ü ve'l-ikrâr mücebine meblağ-i bâkî-i mezkûr on gurûşu müvekkile-i mezbûre malından vekîl-i mezbûr yedinden ahz birle zikrolunan şalı rehinden birle fekk ve müvekkile-i mezbûre için vekîl¹³⁶¹ müdde'î-i mezbûr Osman Efendi'ye teslim mezbûre Şerîfe Ümmü Gülsüm Hâtûn'a tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 25 Cümâdelûlâ sene 203.

7

Galata'ya muzâfe kasaba-i Beşiktaş'da Sinan Paşa-yı Atîk Mahallesi'nde sâkin es-Seyyid Mustafa bin es-Seyyid Ahmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de yine mahalle-i mezbûrede sâkin Alisi Beşe bin Zülfikar nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Alisi Beşe zimmetinde cihet-i karzdan yetmiş gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû deyû tesaddî eylediği da'vâsından meccânen fâriğ olub meblağ-i mezkûra müte'allika da'vâdan mezbûr Alisi Beşe'nin zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl kat'-ı münâza'a eyledikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 27 Cümâdelûlâ sene 203.

8

Tüccardan el-Hâc Mehmed bin Abdullah nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Kalyoncu es-Seyyid Mehmed bin Ahmed ve es-Seyyid Hüseyin nâm kimesneler muvâcehesinde işbu hâzır bi'l-meclis es-Seyyid Ahmed bin es-Seyyid Hüseyin zimmetinde esvâb semeninde bâ-i'lâm-i şer'î mahkûm bih altmış üç gurûşdan bâkî alacak hakkım¹³⁶² olan kırk dokuz gurûşu beher şehir bana üçer gurûş verüb on sekiz ay on gün tamamına değin tamamen edâ-i deyn üzere medyûnum hâzır-ı mezbûr târih-i i'lâm senesi Rebûlevvelin yirmi birinci günü te'cîl ü taksît eylediğimden sonra

[18b]

müeccel-i mezkûre mezbûrân kefil ve zâmin olmalarıyla müeccel-i mezkûrdan hâzır-ı mezbûr zimmetinde bir aylık üç gurûşu mezbûrândan bi-hükmi'l-kefâle taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ânlar dahî ikrâr u i'tirâf etmeleriyle alâ mûcib-i ikrârihimâ meblağ-i mezkûr üç gurûşu müdde'î-i mezbûra bi-hükmi'l-kefâle edâ vü teslim mezbûrân Mehmed ve Ali'ye tenbih olunduğu bi'l-iltimâs Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 23 Cümâdelûlâ sene 203.

9

¹³⁶¹ Burada "mezbûre yedinden" yazılmışsa da üstü karalanmıştır.

¹³⁶² Bu kelimeden sonra sehven "olmağla" yazılmış ve üstü karalanmıştır.

Galata'da sâkin Hasan Yazıcı bin el-Hâc Hasan nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de sefine reislerinden Eyyüb Reîs bin Hasan nâm kimesne muvâcehesinde ben bundan akdem mezbûr Eyyüb Reîs'in bi-şartı'r-rücû' emriyle karındaşı ğâib ani'l-meclis Osman nâm kimesneye kapuluk ta'bîr olunur ma'lûmü'l-aded ihlamur ağaçlarımı safka-i vâhîde ile yüz elli gurûşa bey' u temlîk ü teslîm etmemle semen-i mezkûru mezbûr Eyyüb Reîs'den bi'l-mürâca'a taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i mezbûr ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mezbûr Eyyüb Reîs ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince müdde'î-i mezbûr da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 29 Cümâdelûlâ sene 203.

10

Galata'da Yeşil Direkli Hamam karşusunda mütemekkin Kürkçü Nikola veled-i Yavan nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Kürkçü Radoş veled-i Boşko nâm zimmî muvâcehesinde ben bundan akdem Radoş zimmîye beynimizde ma'lûm'l-aded kuzu derilerimi altmış gurûş semen-i makbûza bey' u teslîm ve ba'dehu bey'-i mezkûru beynimizde bi't-terâzî fesh ve ikâle-i mezkûreme nâdim olub zikrolunan derilerimi yedimden ahz birle semen-i mezkûru bana teslîme Radoş zimmîye tenbih olunmak matlûbumdur deyû tesaddî eylediği da'vâsı takrîr-i meşrûh üzere meşrû'a olmayub büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 28 Cümâdelûlâ sene 203.

11

Galata'da Yeşil Direkli Hamam karşusunda sâhib-i arzuhâl Radoş veled-i Boşko nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de derûn-i arzuhâlde merkûmü'l-ism Kürkçü Nikola veled-i Yavan nâm zimmî muvâcehesinde ben bundan mukaddem Nikola'ya beher ay onar gurûş ücret ile dokuz ay kendüye kürkçülük hizmeti edüb müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ücreti olan doksan gurûşun otuz beş gurûşunu yedinden ba'de'l-ahz bâkî elli beş gurûşu merkûm Nikola'dan taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında merkûm Radoş beher ay beşer gurûş ücret kavliyle yedi ay hizmet eylediğini ikrâr ziyâdeyi inkâr etmekle müdde'î-i merkûm Radoş ber-vech-i muharrer ziyâde müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb merkûm Nikola ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince müdde'î-i merkûm kabzını mu'teref olduğu meblağ-i mezkûr otuz beş gurûş ferûnihâde kılınub ziyâde da'vâsıyla bilâ beyyine mu'ârazadan men' olunduğu Mübâşirleri Hüseyin Çavuş Kulları yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 28 Cümâdelûlâ sene 203.

12

Galata'ya muzâfe kasaba-i Beşiktaş'da Sinan Paşa-yı Atık Mahallesi'nde sâkin Alisi Beşe bin Zülfikar nâm kimesne zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de sâbikan dâmâdı es-Seyyid Mahmud Çelebi bin el-Hâc Ali nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr es-Seyyid Mahmud Çelebi zimmetinde cihet-i karzdan alacak hakkım olan elli bir gurûşu beher hafta bana birer gurûş vermek üzere dâmâdım mezbûru bundan akdem bâ-i'lâm rızâsıyla te'cîl eyledikten sonra meblağ-i mezkûrun on üç gurûşu[nu] bana teslîm bâkî kalan otuz sekiz gurûşu dâmâdım mezbûrdan taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr es-Seyyid Mahmud Çelebi ile on beş gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâya müte'allika da'vâdan dâmâdım mezbûrun zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl mücebince bedel-i sulh-i merkûm on beş gurûşu müdde'î-i mezbûr Alisi Beşe'ye mezbûr es-Seyyid Mahmud Çelebi'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 26 Cümâdelûlâ sene 203.

13

Sabuncu es-Seyyid Mehmed bin İbrahim nâm kimesnenin Anaştaş veled-i Yavan zimmî zimmetinde beynlerinde ma'lûmü'l-vezn sabun semeninden on dört gurûş alacak hakkı olduğu lede'l-murâfa'a zimmî-i mersûmun ikrâriyle şer'an sâbit olmağın mücebince meblağ-i merkûm on dört gurûşu müdde'î-i mezbûra bit-taleb edâya merkûm Anaştaş zimmîye tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 29 Cümâdelûlâ sene 203.

14

Galata'da Yeşil Direkli Hamam karşusunda mütemekkin Kürkçü Nikola veled-i Yavan nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Kürkçü Radoş veled-i Boşko nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Radoş zimmetinde cihet-i karzdan on iki gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mücebince meblağ-i mezkûr on iki gurûşu müdde'î-i merkûm Nikola'ya edâ vü teslîme merkûm Radoş zimmîye tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 28 Cümâdelûlâ sene 203.

15

Mahmiyye-i İstanbul'da Hoca Paşa Mahallesi'nde Şerîfe Ümmü Gülsüm bin el-Hâc Mustafa nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'da mütemekkin veled-i Yako nâm Yahudi muvâcehesinde mersûm Galata'da Karaköy nâm mahalde vâki' bir bâb mahzenimde beher şehr üçer gurûş ile müste'cirim olub icâre-i mezkûreden işbu sene Rebûlevvel guresinden Cümâdelûlâsı gâyetine gelince zimmetinde müctemî'a dokuz gurûşu mersûmden hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin mahzen-i mezkûrdan târîh-i i'lâmdan üç gün mukaddem hurûc edüb meblağ-i mezkûru dahî kendüye teslim etmişidim deyû eylediği def'ini isbâta kâdir olmayub bi't-taleb müdde'îye-i mezbûre ba'de't-tahlîfi's-şer'î mücebince meblağ-i merkûm dokuz gurûşu müdde'îye-i mezbûreye edâya mersûm Yahudîye tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 27 Cümâdelûlâ sene 203.

16

Galata'da mütemekkin Esterati? veled-i Yani nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Dimitri veled-i Yani nâm zimmî muvâcehesinde ben merkûm Dimitri ile fâide-i hâsıla beynimizde münâsafa olmak üzere vücûh-i tüccarda bir müddet şerik olub fesh-i akd-i şirket birle hesabımızı sahîhan ba'de'r-ru'ye her birimiz re's malımızı ahz ü kabz edüb fâide-i hâsıladan benim hissemeye isâbet eden on üç gurûşu merkûm Dimitri'den taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında şirket-i mezbûreyi ikrâr fâide-i hâsılayı ba'de'l-inkâr müdde'î-i merkûm ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub talebiyle merkûm Dimitri ba'de't-tahlîfi's-şer'î mücebince müdde'î-i merkûm da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine mu'ârazadan men'olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 27 Cümâdelûlâ sene 203.

17

Mahmiyye-i İstanbul'da Vefa Meydanı kurbünde Pertev Paşa Mahallesi'nde mütemekkin el-Hâc Abdullah bin es-Seyyid el-Hâc İsmail nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'da sâkin çilingir esnafından Ömer Beşe bin Ahmed nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Ömer Beşe Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Cihangir Mahallesi'nde vâki' bir bâb menzilibde beher şehr on üçer buçuk gurûş icâre ile müste'cirim olub icâre-i mezkûreden sekiz ay yirmi üç günde zümmetinde müctemî'a alacağım olan yüz on sekiz gurûş beş paranın

[19a]

yirmi dokuz gurûşunu bi-şartı'r-rucû' emriyle menzil-i mezkûrun ta'mîrine malından masrûfu olan yirmi dokuz buçuk gurûşa bi't-terâzî ba'de't-takas vel-mahsûb bâkî kalan seksen sekiz gurûş yirmi parayı mezbûr Ömer Beşe'den talep ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr Ömer Beşe ile otuz gurûş bedel-i makbûza ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâya târîh-i i'lâma gelince hukûk-i sâireye müte'allika-i âmme da'vâdan her biri âharın zimmetini ibrâ vü iskât ve her biri ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl birle kat'-ı nizâ' eyledikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 28 Cümâdelûlâ sene 203.

1

Mahmiyye-i İstanbul'da Sultan Bayezid Mahallesi'nde sâkin ma'rifetü'z-zât sâhibe-i arzuhâl Hatice bint-i Hüseyin nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Piyâle-i Sağır Mahallesi'nde sâkin derûn-i arzuhâlde merkûmetü'l-ism muarrefetü'z-zât Şerîfe Zeliha bint-i es-Seyyid Ebubekir nâm hâtûn muvâcehesinde Âmine nâm hâtûn hâzıra olduğu halde mezbûre Şerîfe Zeliha zimmetinde cihet-i karzdan alacak hakkım olan yüz kırk gurûş mukâbelesinde hâzıra-i merkûme malından bir çift altûn kuşak ve bir sîm saat bir incili ve yelek ve doksan beş aded altûnları yedime vaz' u rehn etmekle meblağ-i merkûmu bana edâ birle fekk-i rehne merkûme Şerîfe Zeliha'ya tenbih olunmak matlûbumdur deyû da'vâ eyledikte ol dahî ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğin mücebince meblağ-i merkûm yüz kırk gurûşu müdde'ye-i mezbûe Hatice Hâtûn'a edâ birle fekk-i rehne merkûme Şerîfe Zeliha Hâtûn'a tenbih olunduğu Mübâşirleri Hamza Çavuş Kulları yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî selh-i Cümâdelûlâ sene 203.

Ğurre-i Cümâdelâhira¹³⁶³

2

Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Ekmekçibaşî Mahallesi'nde sâkin Hasan Çelebi bin Mustafa nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de yine mahalle-i mezbûrede¹³⁶⁴ sâkin Mehmed bin Salih nâm kimesne muvâcehesinde mahalle-i mezbûrede vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir bâb vakıf menzil dört sehm i'tibâriyle bâ-izn-i mütevellî üç sehm-i şâyi'i benim tasarrufumda olub ve bir sehm-i şâyi'i işbu hâzıra bi'l-meclis mu'arrefetü'z-zât Râbia Hâtûn ibnet-i Mustafa'nın tasarrufunda iken bundan akdem mezbûre Râbia tasarrufunda olan bir hisse-i şâyi'asını bâ-izn-i mütevellî mezbûr Mehmed'e fâriğa olub lâkin menzil-i mezkûrun üç sehm-i şâyi'i benim tasarrufumda olmağla şeffî' olmuş olurum mezbûr Mehmed mutasarrıf olduğu bir sehm-i şâyi'ini ferâğa mezbûr Mehmed'e cebr olunsun deyû deyû tesaddî eylediği da'vâsı vakfa şüf'a cârî olmamağla takrîr-i meşrûh üzere meşrû'a olmayub büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 2 Cümâdelâhira sene 203.

3

Kalyoncu Hasan Beşe bin Ali nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de ğılâfî sîmli zıkr-i âtî yatağan bıçağına vaz'-ı yedi mütehakkık olan Kalyoncu Ali Çavuş bin İsmail nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Ali Çavuş'un yedinde olub işbu mu'âyene olunan ğılâfî sîmli yatağan bıçağı beş seneden berû malım iken târîh-i i'lâmdan on ay mukaddem Özü Kal'asında zâyi' etmişidim hâlen bi'l-

¹³⁶³ Yeni ayın başladığını belirten bu cümle sayfa kenarına iliştilmiştir.

¹³⁶⁴ Burada "vâki'" kelimesi sehven yazılmış ve üstü çizilmiştir.

istihkāk taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında zikrolunan bıçağa vaz' u yedi ikrâr müdde'î-i mezkûrun malı olduğunu inkâr etmekle müdde'î-i mezbûr ber-vech-i muharrer müdde'âsını şehâdetleri makbûle olan Kalyoncu Musa Beşe bin Mehmed ve Kalyoncu es-Seyyid Ahmed bin Mehmed nâm kimesneler şehâdetleriyle mezbûr Ali Çavuş muvâcehesinde vech-i şer'î üzere ba'de'l-ısbât ve'l-half zikrolunan bıçağı müdde'î-i mezbûr Hasan Beşe'ye teslîme mezbûr Ali Çavuş'a tenbih olunduktan sonra mezbûr Ali Çavuş zikrolunan bıçağı işbu Meclis-i Şer' de müdde'î-i mezbûre teslim ol dahî ahz ü kabz eylediği Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 3 Cümâdelâhira sene 203.

4

Ma'rûz-ı Dâ'î-i Devlet-i Âliyeleridir ki

Galata hısnı ebvâbından Azab Kapsu dâhilinde vaki' Pehlivan Fırını demekle ma'rûf bir bâb çörekçi fırını derûnunda mevcûd beyne'l-hiref gedik ta'bîr olunur âlât-ı lâzime-i ma'lûme üç sehm i'tibariyle bir sehm-i şâyi'ine mâlik olan Çörekçi Hasan Beşe bin Süleyman nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de bir sehm-i şâyi'ine mâlik olan es-Seyyid Mustafa bin Halil nâm kimesne muvâcehesinde âlât-ı mezkûre ber vech-i muharrer üç sehinden i'tibâr olunur birer sehm-i bizim ve bir sehm-i şâyi'î gâib ani'l-meclis Mustafa Beşe bin Hasan nâm kimesnenin yedimizde malımız olu âlât-ı mezkûreyi mukaddemâ bize bey' edüb gâibetü ani'l-meclis Havva nâm hâtûn âlât-ı mezkûreyi bizden gerü taleb ü da'vâ edüb ben asâle ve şeriklerim mezbûrân es-Seyyid Mustafa ve Mustafa Beşe taraflarından bi-şartı'r-rucû' mer ü tevekkülleriyle gâibe-i mezkûre Havva ile iki yüz yirmi gurûş bedel-i makbûza sulh olmuşidim bedel-i sulh-i mezkûrden mezbûr es-Seyyid Mustafa'nın hissesine isâbet eden yetmiş üç gurûş üç para bir akçeyi bi'l-murâca'a mezbûr es-Seyyid Mustafa'dan taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında emr-i mezkûrîni ba'de'l-inkâr müdde'î-i mezbûr ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mezbûr es-Seyyid Mustafa ba'de't-tahlîfi's-şer'î mücebince müdde'î-i mezbûr Hasan Beşe ber-vech-i muharrer da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 3 Cümâdelâhira sene 1203.

5

Galata haricinde Beyoğlu nâm mahalde kâin Santa Marka Mahallesi'nde mütemekkin Françelü Hayyat Civan veled-i Zahayil nâm müste'men Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de bir mantûk Ahidnâme-i Hümâyûn'dan Françe tercümanı Vandan hâzır olduğu halde ifâde-i merâm edüb ben ve zevcem Öskohi bint-i Baltazar müddet-i vâfireden ve mahalle-i mezkûrede mutasarrıf olduğumuz menzilde mütemekkinine olub bu âna kadar ahâlî-i mahalle-i mezkûreden kimesneye kat'â¹³⁶⁵ başka mahalle ahâlîsinden ashâb-ı ağırdandan Papa Agob ve Pedros ve diğer Agob birkaç gün mukaddem benim tarafımdan âhar kimesneyi mahrûsa-i mezbûre muzâfâtından Kâsım Paşa Mahkemesinden ihzâr ve bizi menzilizimizden ihrâca tesaddî etmeleriyle lâkin husûs-i mezkûrede mahalle-i mezkûre ahâlîsinim kat'â haberleri olmayub ve biz dahî müfid olmamızla keyfet-i hâlimiz bî-garaz ehl-i vukûfdan suâl olunmak matlûbumdur dedikde sâdır olan Emr-i Âlîlerine imtisâlen li-ecli't-te'kîd kibel-i şer'den Kâtib es-Seyyid Mehmed Refi' Efendi dâ'îleri irsâl olunub ol dahî mahalle-i mezkûreye varub müste'men-i mersûmun menzil-i önünde sûkda akd-i Meclis-i Şer'-i Nebevî eyledikde mersûm cevâbının keyfiyet-i ahvâline vukûf-i tâmmı

¹³⁶⁵ Bu kısımda mürekkep lekesinden dolayı okunamayan 2 kelime vardır.

olan mahalle-i mezkûre ahâklîsinden bîgaraz kimesneden Françesko veled-i Aleksandır veveled-i Corci ve Yorgi veled-i Yani ve Andon veled-i Dimitri ve Doğramacı Karabet veled-i Ohannis ve Hristo veled-i Nikola ve veled-i Kostantin ve Hekim Cano veled-i Marko ve Karlo veled-i Petro ve Andon ve Todori ve Marko ve diğer Andon ve diğer Yani ve âhar Yani meclis-i ma'kûd-i mezkûrde müst'men-i mersûm muvâcehesinde tercüman-ı mekûm kezâlik hâzır olduğu halde müst'men-i merkûm ve zevcesi öteden berû kendü hallerinde ırzlarıyla mukayyed olub bu âna kadar hareket-i kabîha sâdır olduğu ma'lûmumuz değildir deyû müst'men-i merkûm ile zevcesi merkûmenin hüsm ü hallerini haber ve ke'l-evvel mahalle-i mezkûrede mütemekkin olmalarını istid'â eylediklerini mezbûr dâ'ileri mahallinde tahrîr ve bi-cemî'ihim Meclis-i Şer'e gelüb alâ vukû'a inhâ ve takrîr eyledikleri tescîl ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 3 Cümâdelâhira sene 1203.

[19b]

6

Sefîne reîslerinden Mustafa Reîs bin Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de el-Hâc Mehmed bin Hüseyin nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr el-Hâc Mehmed zimmetinde ma'lûmü'z-zirâ' dülbend semeninden elli beş gurûşdan bâkî on beş gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mücebince meblağ-i bâkî-i mezkûr on beş gurûşu müdde'î-i mezbûr Mustafa Reîs'e edâ vü teslîme mezbûr el-Hâc Mehmed'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 5 Cümâdelâhira sene 203.

7

Tüccardan el-Hâc Ömer bin el-Hac Ahmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de el-Hâc Ahmed bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr el-Hâc Ahmed zimmetinde bâ-temessük cihet-i karzdan otuz beş gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mücebince meblağ-i mezkûr otuz beş gurûşu müdde'î-i mezbûr el-Hâc Ömer'e edâ vü teslîme mezbûr el-Hâc Ahmed'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 6 Cümâdelâhira sene 203.

8

Mahmiyye-i İstanbul'da sâkin el-Hâc Mustafa Ağa bin İbrahim nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata haricinde Beyoğlu'nda mütemekkin Dülger kalfalarından Hristo veled-i Nikola'nın sulbî kebîr oğlu ve tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl-i şer'îsi olan Yorgaki nâm zimmi muvâcehesinde müvekkil-i merkûm zimmetinde ücret-i mu'temedlikden doksan gurûşdan bâkî altmış gurûş ve vekîl-i merkûm zimmetinde mismar semeninden dört gurûş ki cem'an altmış dört gurûşu merkûm Yorgaki'den asâlet ve vekâletine binâen taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn merkûm Yorgaki ile sekiz gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûrdan mâ-'adâya müte'allika da'vâdan vekîl-i merkûm ile müvekkilem merkûmun zimmetlerini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl mücebince bedel-i sulh-i mezkûr sekiz gurûşu müdde'î-i mezbûr el-Hâc Mustafa Ağa'ya edâ vü teslîme merkûm Yorgaki'ye asâlet ve vekâletine binâen tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 4 Cümâdelâhira sene 203.

9

Galata haricinde Müeyyedzâde Mahallesi'nde sâkine mu'arrefetü'z-zât Halime bint-i Abdullah nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Kömürcü es-Seyyid Ahmed bin Mehmed ve dâmâdı Ali Çelebi bin el-Hâc Mehmed muvâcehesinde

fâide-i hâsıla beynimizde müsâvî olmak üzere ben bir buçuk sene mukaddem bi-tarîkı'l-mudârebe mezbûrân yedlerine def' u teslîm eylediğim elli gurûşu hâlen yedlerinden tamamen ba'de'l-ahz fâide-i hâsıladan nısf-ı hisseme isâbet eden yüz gurûşu mezbûrândan talep ederim deyû da'vâ eyledikde ânlar dahî dahî cevâblarında fâide-i hâsılayı inkâr etmeleriyle müdde'îye-i mezbûre ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâtdan acz birle ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î müdde'îye-i mezbûre da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 7 Cümâdelâhira sene 203.

10

Galata'da Yüncüzâde Mahallesi'nde sâkine mu'arrefetü'z-zât Şerîfe Âyişe bint-i Mehmed nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de sâbikan kaynanası Âmine bint-i Abdullah hâtûnun oğlu ve tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl olmak üzere hâzır olan el-Hâc Salih bin Abdullah muvâcehesinde mezbûr el-Hâc Salih zevcim iken ben hul' olmamla mezbûrun firâşından hâsıl ve benden mütevellid bir buçuk yaşında es-Seyyid Abdullah bi-hakki'l-hidâne hacr u terbiyemde iken sağır-i mezbûru rızamla kayın validem müvekkile-i mezbûre teslîm ol dahî ahz u kabz eyledi deyû ikrâr u tasdikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 6 Cümâdelâhira sene 203.

11

Galata haricinde Beyoğlu nâm mahalde mütemekkin Mumcu Marko veled-i Yako nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Duhânî Malkos veled-i Manas nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Malkos mahall-i merkûmda vâki' bir bâb menzilimin bir odasında beher şehir beşer gurûş icâre ile müste'cirim olub icâre-i mezkûreden târîh-i i'lâma gelince iki ayda zimmetinde müctemî'a on guruşu bana vermemekle hâlen ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i mezkûr on gurûşu müdde'î-i merkûme tamamen edâ vü teslîm etmişidim deyû eylediği def'ini isbâta kâdir olmayub bi't-taleb müdde'î-i merkûm Makro'ya yemin teklif olundukda ol dahî yeminden nükûl etmeğin mücebince müdde'î-i merkûm Marko da'vâ-yı mezkûresiyle büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 4 Cümâdelâhira sene 203.

12

Galata'da mütemekkin Yusub veled-i Sahak nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Manol veled-i Karabet nâm zimmî muvâcehesinde Acı Mıgırdıç veled-i Karabet nâm zimmî hâzır olduğu halde merkûm Manol'un hâzır-ı merkûm Mıgırdıç'a cihet-i karzdan zimmetinde deyni olan elli gurûş mukâbelesinde hâzır-ı merkûm yedine bir sîm bıçak ve bir sîm kutu ve bir bağa kutu ve bir saatini vaz' u rehn etdikden sonra meblağ-i merkûm elli kuruşu bi-şartı'r-rücû'-i menzil Manol'un emriyle malından dâyin-i merkûm Mıgırdıç'a edâ vü teslîm merkûm Mıgırdıç dahî yedinde olan rehâni bana teslîm etmekle meblağ-i merkûm elli gurûşu bi'l-mürâca'a bana edâ birle eşyâ-yı mezkûreyi yedimden ahza mersûm Manol'a tenbih olunmak matlûbumdur deyû da'vâ eyledikde merkûm Manol dahî cevâbında hâzır-ı merkûm Mıgırdıç'a meblağ-i mezkûr elli gurûş deyni olduğunu ve mukâbelesinde eşyâ-yı mezkûreyi yedine vaz' u rehn eylediğini ikrâr emr-i mezkûrîni ba'de'l-inkâr müdde'î-i merkûm Yusub ber-vech-i muharrer emr-i mezkûr müdde'âsını isbâta ba'de'l-havâle ve hâzır-ı mersûm Mıgırdıç dahî meblağ-i mezkûr elli gurûşu ahzını makarr u mu'terif olub müdde'î-i merkûm Yusub'un ikrârı mücebince lâzım gelen eşyâ-yı mezkûreyi merkûm Manol'a teslîme müdde'î-i mersûm Yusub'a tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 6 Cümâdelâhira sene 203.

Galata haricinde Şahkulu Mahallesi'nde sâkine mu'arrefetü'z-zât Asiye bint-i el-Hâc Ali nâm hâtûn ile sadrî kebîr oğlu Mustafa nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Berber Boğos veled-i Pedros nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Boğos târîh-i i'lâmdan bir buçuk sene mukaddem Galata haricinde Kamer Hâtûn Mahallesi'nde vâki' bir bâb berber dükkanın derûnunda mevcûd beyne'l-esnâf gedik ta'bîr olunur mâlik olduğu bir kazan ve bir leğen ve bir ayna ve bir mikras ve bir bileği taşını almış iki gurûş semen-i medfû' u makbûza Berberler Kethüdası es-Seyyid el-Hâc Ahmed Ağa'nın oğlu işbu hâzır bi'l-meclis es-Seyyid Molla Mustafa yediyle bey' u temlik ü teslim etmişidi lâkin meblağ-i mezkûr tağrîr ve gabn-ı fâhişe mukârin olmağla zikrolunan eşyaları yedimizden ahz birle meblağ-i mezkûru merkûm Boğos'dan gerü taleb ederim deyû da'vâ eyledikte merkûm Boğos dahî cevâbında zikrolunan âlat-ı mezkûreyi almış iki gurûş semen-i makbûza merkûmâna bey' ve mebi'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ-yı tâmm ile ibrâ vü iskât ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl etmişidik deyû ba'de'd-def' ve'l-inkâr dâfi'-i merkûm Boğos mezkûrîni şehâdetleri makbûle olan Mustafa Beşe bin Hamza ve Abdullah Ağa bin Mehmed nâm kimesneler şehâdetleriyle müdde'iyân-ı merkûmân muvâcehelerinde vech-i şer'î üzere isbât etmeğın mücebince müdde'iyân-ı merkûmân Asiye ve Mustafa da'vâ-yı mezkûresiyle merkûm Boğos zimmîye büyüce şer'î mu'ârazadan men' olundukları Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 7 Cümâdelâhira sene 203.

[20a]

1

Tüccardan Hasan Beşe bin el-Hâc Hüseyin nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de es-Seyyid Ali bin es-Seyyid Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr es-Seyyid Ali ğâib ani'l-meclis Mehmed bin Abdullah nâm kimesneyi hizmetkâr olmak üzere yanına intisâb etdirdiği hinde mezbûr Mehmed senin bir nesneni ahz ve firâr ederse mâhûduna ben kefil ve zâminim dedikten sonra mezbûr Mehmed yüz gurûş kıymetlü bir re's at ve bir çift piştovumu bi-ğayr-i hakkın ahz ve firâr etmekle kıymet-i mezkûrelerini mezbûr es-Seyyid Ali'den kefâletine binâen taleb ederim deyû tesaddî eylediğim da'vâmdan bâ-tavassut-ı muslihîn yirmi beş gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâya müte'allika da'vâdan mezbûr es-Seyyid Ali'nin zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûr yirmi beş gurûşu târîh-i kitâbdan altı ay tamamında tamâmen bana edâ etmek üzere mezbûr es-Seyyid Ali'yi te'cîl ol dahî ecl-i mezkûr hulûlünde mablağ-i mezkûru bana edâ eyledi deyû ikrâr u tasdikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 9 Cümâdelâhira sene 203.

2

Habbaz Anbersom veled-i Marko nâm zimmînin İsak veled-i Refâil nâm Yahudi zimmetinde nân-ı azîz semeninden on üç gurûş alacak hakkı olduğu lede'l-murâfa'a merkûm İsak yahudi'nin ikrârıyla şer'an sâbit olmağın mücebince meblağ-i merkûm on üç gurûşu müdde'î-i merkûm Anbersom zimmîye edâya merkûm Refâil'e tenbih olduğu Galata Bâb Mahkemesi'nde tescil ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 9 Cümâdelâhira sene 203.

3

Galata'da Balıkpazarı İskelesi kayıkçılarından Mustafa Beşe bin Mahmud nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de iskele-i mezbûrenin mütevellîsi

Ali bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde ben mezbûr Ali'ye malımdan iskele-i mezbûrede kayıkçılık işlemek için bi-tarîki'r-rüşve yirmi gurûş def' u teslim etmemle lâkin ben iskele-i mezbûreden hurûc ve medfû'um olan meblağ-i merkûm yirmi gurûşu mezbûr Ali'den gerü taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr Ali ile on beş gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâya müte'allika da'vâdan mezbûr Ali'nin zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl mücebince bedel-i sulh-i merkûm on beş gurûşu müdde'î-i mezbûr Mustafa Beşe'ye edâya merkûm Ali'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 8 Cümâdelâhira sene 203.

4

Galata'da Balıkpazarı İskelesi kayıkçılarından Mahmud bin Abdullah nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de iskele-i mezbûrenin mütevellîsi Ali bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde ben mezbûr Ali'ye malımdan iskele-i mezbûrede kayıkçılık işlemek için bi-tarîki'r-rüşve otuz gurûş def' u teslim etmemle lâkin ben iskele-i mezbûreden hurûc ve medfû'um olan meblağ-i merkûm otuz gurûşu mezbûr Ali'den taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından mezbûr Ali ile yirmi gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâya müte'allika da'vâdan mezbûr Ali'nin zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl mücebince bedel-i sulh-i merkûm yirmi gurûşu müdde'î-i mezbûr Mahmud'a edâya merkûm Ali'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 8 Cümâdelâhira sene 203.

5

Kalyoncu Osman Beşe bin Hasan Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Tuzcu Mehmed bin Ahmed muvâcehesinde kasaba-i Kâsım Paşa'da Kayıkhâne'ye rabt eylediğim piyâde ta'bîr olunur otuz beş gurûş kıymetlü üç çifte bir kayığımı mezbûr Mehmed ve ğâibân ani'l-meclis Mustafa ve diğer Mustafa târîh-i i'lâmdan on bir ay mukaddem bi-ğayr-i hakkın ahz u istihlâk etmeleriyle kıymeti olan meblağ-i mezkûrden mezbûr Mehmed'in hissesine isâbet eden on bir gurûş yirmi altı para iki akçe bi-tarîki'd-damân mezbûr Mehmed'den taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i mezbûr ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb müdde'î-i mezbûr Mehmed ba'de't-tahlîfi's-şer'î mücebince müdde'î-i mezbûr da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 8 Cümâdelâhira sene 203.

6

Tüccardan Hüseyin bin Ali nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de sefine reîslerinden Emrullah Reîs bin İbrahim nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Emrullah Reîs zimmetinde cihet-i karzdan on sekiz gurûş ve nohud semeninden dört gurûş yirmi dokuz para ki cem'an yirmi iki gurûş yirmi dokuz paradan bâkî yedi gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr Emrullah Reîs ile beş gurûş on beş paraya ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâya müte'allika da'vâdan mezbûr Emrullah Reîs'in zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûr beş gurûş on beş parayı müdde'î-i mezbûr Hüseyin Reîs'e edâ vü teslîme mezbûr Emrullah Reîs'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 10 Cümâdelâhira sene 203.

7

Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Firuz Ağa Mahallesi'nde sâkine mu'arrefetü'z-zât Emetullah bint-i İsmail nâm hâtûnun sadrî kebîr oğlu Süleyman bin Mehmed zimmetinde bin iki yüz Ramazan-ı Şerîf ğurresinden târîh-i i'lâm senesi Cümâdelûlâsı ğâyetine gelince işbu bir kıt'a hüccet-i şer'iyeye mantûkunca küllü yevm

onar para nafaka-i mukaddere-i mefrûza müstedânesinden dokuz ayda müctemi‘a altmış yedi buçuk gurûş alacak hakkı olduğu Galata Bâb Mahkemesi’nde lede’l-murâfa‘a ve’l-mücâsiye mezbûr Süleyman’ın ikrâriyle şer‘an sâbit olmağın ala mûcib-i ikrârihi meblağ-i mecmû‘-i mezkûr altmış yedi buçuk gurûşu anası müdde‘iye-i mezbûre Emetullah’a edâ vü teslîme oğlu mezbûr Süleyman’a tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Fî 11 Cümâdelâhira sene 203.

8

Kalyoncu Mustafa Beşe bin Hüseyin nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘de sefine reîslerinden Mehmed Reîs bin İbrahim nâm kimesne muvâcehesinde babam olub Özü Kal‘asında sâkin mezbûr Hüseyin’in mezbûr Mehmed Reîs zimmetinde cihet-i karzdan deyn-i şer‘îden alacağı olan otuz gurûşu ben mücerreden oğlu olduğuma binâen mezbûr Mehmed Reîs’den taleb ederim deyû tesaddî eylediği da‘vâsı takrîr-i vech-i şer‘î üzere meşrû‘a olmayub büyüce mu‘ârazadan men‘ olduğu Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Fî 12 Cümâdelâhira sene 203.

9

Galata’da sâkin Oturakçı el-Hâc Mahmud bin Ali nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘de Ahmed Ağa bin Mustafa nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Ahmed Ağa zimmetinde iki top çiçeklisi semeninden iki yüz gurûşdan bâkî yirmi gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû tesaddî eylediği da‘vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr Ahmed Ağa ile on gurûşa ba‘de’s-sulh ve’l-kabûl mâ‘adâ on gurûşa müte‘allika da‘vâdan mezbûr Ahmed Ağa’nın zimmetini ba‘de’l-ibrâ ve’l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûr on gurûşu müdde‘î-i mezbûr el-Hâc Mahmud’a edâya mezbûr Ahmed Ağa’ya tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Fî 12 Cümâdelâhira sene 203.

10

Galata’ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa’da Piyâle-i Kebîr Mahallesi’nde sâkine mu‘arrefetü’z-zât Ünzile bint-i Mehmed nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi’nde Meclis-i Şer‘de Galata’da sâkin Kuyumcu es-Seyyid Hasan bin Mehmed muvâcehesinde işbu hâzıra bi’l-meclis Şerîfe Fatıma bint-i es-Seyyid Mehmed ve dâmâdı ğâib ani’l-meclis Mehmed yedleriyle mezbûr es-Seyyid Hasan’dan istikrâz u kabz eylediğim on gurûş mukâbelesinde malımdan otuz gurûş

[20b]

kıymetlü bir tek altûn bileziğimi mezbûr es-Seyyid Hasan yedine vaz‘ u rehn etmişidim hâlen meblağ-i merkûmu yedinden ahz birle zikrolunan bileziği bana teslîme mezbûr es-Seyyid Hasan’a tenbih olunmak matlûbumdur deyû tesaddî eylediği da‘vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr es-Seyyid Hasan ile yirmi gurûşa ba‘de’s-sulh ve’l-kabûl zikrolunan bileziğe ve kıymetine müte‘allika da‘vâdan mezbûr es-Seyyid Hasan’ın zimmetini ba‘de’l-ibrâ ve’l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûrun on gurûşunu müdde‘iye-i mezbûrenin mezbûr es-Seyyid Hasan’a deyn-i mezkûru olan on gurûşa bi’t-terâzî ba‘de’t-takas ve’l-mahsûb bâkî on gurûşu müdde‘iye-i mezbûre Ünzile Hâtûn’a edâya mezbûr es-Seyyid Hasan’a tenbih olduğu Huzûr-i Âlîlerine i‘lâm olundu. Fî 10 Cümâdelâhira sene 203.

11

Tüccardan Hüseyin bin Mustafa’nın Halil bin Mustafa ve es-Seyyid Abdülcelil bin el-Hâc İbrahim zimmetlerinde cihet-i havâleden otuz beş gurûş alacak hakkı lede’l-murâfa‘a mezbûrânın ikrâriyle şer‘an sâbit olmağın müceb-i ikrârihimâ meblağ-i mezkûr otuz beş gurûşu müdde‘î-i mezbûre bi’t-taleb edâya mezbûrândan her birine

tenbih olunduğu Galata Bâb Mahkemesi'nden Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 13 Cümâdelâhira sene 203.

12

Galata'da Sultan Bayezid Mahallesi'nde mütemekkin Kuyumcu Keğork ve Galata'da Kemeraltı nâm mahalde mütemekkin Kuyumcu Haçador veled-i Haçador ve Galata'ya muzâfe Arnavudköy nâm mahalde mütemekkin Kuyumcu Yusub veled-i Ovanis nâm zimmîler Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Venedik tercümanlarından Françesko Frankini hâzır olduğu halde her biri takrîr-i kelâm edüb merkûm Keğork zimmînin babası ğâib ani'l-meclis Askeroğlu demekle arîf Artin veled-i Serkiz nâm zimmînin Venedik tüccarından işbu hâzır bi'l-meclis Matyo Nikol'un veledi Matyo nâm müste'men işbu sene Saferu'l-Hayr'ın yirmi dokuzuncu günü târihiyle müverraha bir kıt'a i'lâm-i şer'î mantûkunca cam semeninden mahkûm bih zimmetinde deyni olan üç bin yirmi iki gurûş otuz üç parayı müste'men-i merkûm i'lâm-i mezkûr târihinden altmış bir gün tamamında tamamen kendüye edâ etmek üzere te'cîl ve merkûm Artin dahî meblağ-i mezkûru ecl-i mezkûr hulûlünde dâyni müste'men-i merkûma tamamen edâya ta'ahhüd edüb ve ecl-i mezkûr hulûl etmekle deyn-i mezkûrîni edâ edememekle müste'men-i merkûm tekrar işbu târih-i i'lâmdan altmış bir gün tamamında tamamen kendüye edâ etmek üzere merkûm Artin'i te'cîl edüb merkûm Artin dahî meblağ-i mezkûru ecl-i mezkûr hulûlünde dâyni hâzır müste'men-i merkûma edâya ta'ahhüd etmekle biz merkûm Artin'in târih-i i'lâmdan altmış bir gün tamamına değin nefisine ve hîn-i mutâlebede Meclis-i Şer'e ihzârına kefil ve merkûm Artin ecl-i mezkûr hulûlünde meblağ-i mezkûru dâyni hâzır müste'men-i merkûma edâ etmeyüb hayatta olub firâr ederse meblağ-i mezkûrun edâsına her birimiz başka başka müstakillen kefil ve zâmin olduk deyû merkûmûnun ikrârlarını merkûm tasdîk eylediği Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 12 Cümâdelâhira sene 203.

13

Mahmiyye-i İstanbul'da Hoca Paşa Mahallesi'nde sâkin Mehmed Ağa bin Eyyüb ve Ali Ağa bin Ömer nâm kimesneler Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Galata'da Kara Mustafa Paşa Mahallesi'nde mütemekkin Avram veled-i Yako nâm Yahudi muvâcehesinde mâdü'z-ikr Kara Mustafa Paşa Mahallesi'nde vâki' bir bâb Yahûdhane on iki sehinden dokuz sehm-i şayi'ine biz mutasarrıf olub merkûm Avram Yahudi hâne-i mezbûrede beher şehri seksen gurûş icâre ile mukaddema müste'cirim olub icâre-i mezkûreden üç ayda zimmetinde hissemize isâbet eden yüz seksen gurûşdan bâkî kırk beş gurûş alacak hakkımız olmağla hâlen taleb ederiz deyû da'vâ eylediklerinde ol dahî ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i bâkî-i mezkûr kırk beş gurûşu dahî kendülere teslîm etmişidim deyû eylediği def'ini isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mezbûrân Mehmed Ağa ve Ömer Ağa'dan her biri ba'de't-tahlîfi's-şer'î mücebince meblağ-i bâkî-i mezkûr kırk beş gurûşu müdde'iyân-ı mezbûrana edâ vü teslîme merkûm Avram Yahudi'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 14 Cümâdelâhira sene 203.

14

Mahrûse-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Çatma Mescid Mahallesi'nde sâkine sâhibe-i arzuhâl mu'arrefetü'z-zât Azize bint-i Mustafa nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de derûn-i arzuhâlde mezkûretü'l-ism Âyişe bint-i Mehmed nâm hâtûn muvâcehesinde mezbûre Âyişe Hâtûn zimmetinde cihet-i karzdan otuz gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûre Âyişe ile on beş gurûş on para bedel-i

makbûza ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâya bedel-i sulh-i merkûme müte'allika da'vâdan her biri âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her biri âharın ibrâsını kabûl birle kat'-ı münâza'a eyledikleri tescîl ve Mübâşirleri Mehmed Çavuş kulları yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 13 Cümâdelâhira sene 203.

15

Mahmiyye-i İstanbul'da Hoca Paşa kurbünde sâkine sâhibe-i arzuhâl ma'rifetü'z-zât Saliha Hanım ibnet-i İbrahim Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'-i Münîr'de Galata'ya muzâfe kasaba-i Beşiktaş'a tâbi Ortaköy ahâlîsinden Acı Kostantin ve Panayot veled-i Azeb ve Andon veled-i Refâyil ve Aleksan veled-i Avasil ve Ohannis veled-i Pedros ve Avadik veled-i Payıl ve Yusub veled-i Trasti ve Tuna? veled-i Trandefil muvâcehesinde karye-i merkûmede vâki Bostan Deresi intihâsına karîb mahalde vâki Ermenî Kenîsesi Vakfi musakkafâtından olub bundan akdem ale'l-iştirâkû's-seviyy sığır kasablarından Kasper nâm zimmî ile zevcesi¹³⁶⁶ nâm Nasrâniyye bâ-re'y-i mütevellî menzil tahtında şerbethâneye mutasarrıflar iken bilâ izn-i mütevellî vefâen fâriğ olmalarıyla ahâlî-i merkûmûn şerbethâne-i mezbûreyi fuzûlî sedd ü bend ettirmeleriyle küşâd olunması matlûbumuzdur deyû tesaddî da'vâsına iltifât olunmayub büyüce mu'ârazadan ba'de'l-men' kare-i merkûmede mütemekkin hâlen sâlifü'z-zikr menzile bâ-re'y-i mütevellî mutasarrıfa olan Mâriye bint-i Yako nâm Yahûdiye tarafından husûs-ı âti'z-zikrde vekîl-i müsbet-i şer'iyyesi Yako veled-i () nâm Yahûdî Meclis-i Şer',-i Kadîm'de mâdü'z-zikr menzilin mutasarrıfı Ohannis tarafından vekîli Avadik nâm zimmî ve mukaddemâ sâlifü'l-beyân mutasarrıflarından Kasper nâm zimmî hâzırân oldukları halde ahâlî-i karye-i merkûmûn muvâcehelerinde bâ-izn-i mütevellî anam Mâriye bint-i Yako'nun bi'l-icâreteyn mutasarrıfa olduğu

[21a]

menzilin tahtında bir bâb şerbethâneyi bi-ğayr-i vech sedd ü bend etmeleriyle vekâletim hasebiyle küşâd olunmasını taleb ederim dedikde ahâlî-i karye-i merkûmûn şerbethâne-i merkûme mukaddemâ hâzır u kadem Kasper nâm zimmînin taht-ı tasarrufunda iken işbû bin iki yüz iki senesi Ramazan-ı Şerîfi'nin dördüncü günü târihiye müverreh kasaba-i mezbûre mahkemesinde nâib-i şer' olan es-Seyyid İshak Reşid Efendi'nin hatmiyle mahtûm ve bi'l-esâ sahh mekârim-i semhle müveşşeh bir kıt'a i'lâm nâtik olduğu üzere mersûm Kasab Kasper zimmî mahal-i merkûmda kâin menzilin kolcu kapusuna bir buçuk zirâ' kurbünde müceddeden kapu ihdâs ve küşâd ve şerbethâne ihdâs eylediğinde mahallinde cümlemiz erâzil ü eşkıyye havfından bi'l-küllîye emn ü râhatımız meslûb olduğu ecilden bizler lede'l-iştikâ bâ-Emr-i Âlî Bostancıbaşı Ağa ma'rifetiyle ve hâzır u kadem Kasper zimmî minvâl-i meşrûh üzere olduğunu ba'de'l-ikrâr el-hâletü hâzihi bu misillü ma'rifet-i şer' ve bâ-Emr-i Âlî memnû' ve mesdûd olan şerbethâne küşâd olunmak meşrû' olmamağla fîmâ ba'd ierbethâne-i mezkûrenin küşâd olunmamak üzere tekrar iddi'âlîlari sudûrunu istid'â ve istirhâm eyledikleri tescîl ve Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 10 Rebûlevvel sene 1203.

1

Mahrûse-i Galata Kâdîları Efendiler dâ'îleri nezâretinde âsûde evkâfından olub mahrûse-i muzâfe kasaba-i Fındıklı'da Kabataş nâm mahalde vâki Çizmecibaşı-yı esbak Merhûm Mahmud Bedreddin Çarmuhî Mescid-i Şerîfi ve Zâviyesi Vakfı'nın yevmî iki akçe vazîfe ile tevliyetine mutasarrıf olan Çizmecibaşı el-Hâc İbrahim ibn-i

¹³⁶⁶ Bu kısım defterin eskimesinden olsa gerek orta kısmın yapıp açılmadığından okunamamaktadır.

İsmail bilâ veled fevt olub mahlûlünden esnâf-ı mezkûreden es-Seyyid Halil'e tevcîh ve üzerine berât etdirmekle işbû arzuhâl babasında sâdır olan Emr-i Âlîlerine imtisâlen arzuhâl ve derkenâra nazar olundukda tevliyet-i mezkûre öteden berû çizmeci esnâfının kethüdâları mutasarrıf olageldiği ma'hûd ve derkenârda müstebân olduğundan mâ'adâ tevliyet-i mezkûre mezbûr es-Seyyid Halil üzerinden ref' ve kaydı terkîn olunub esnâf-ı mezkûrenin hâlen kethüdâsı sâhib-i arzuhâl Mehmed bin Hüseyin'e tevcîh olunmak üzere İrade-i Hümâyûn-i Şevket-makrûn ta'alluk etmekle şerefyâfteye sudûr olan İzn-i Hümâyûn mücebince tevliyet-i mezkûre vazîfe-i mersûmesiyle mezbûr es-Seyyid Halil ref'inden kethüdâ-yı mezbûr Mehmed'e tevcîh olunmak iktizâ eylediği Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 23 Rebûlevvel sene 1203.

2

Vilâyet-i Anadolu'daKazâsı Salahlı nâm karye ahâlîsinden olub hâlen Galata'da sâkin husûs-i âti'z-zikrde kendü nefsinden asîl ve Ömer Beşe ibn-i Osman tarafından vekîl olmak üzere hâzır olan Ebubekir ibn-i Halil ve Hasan Beşe ibn-i Ömer nâm kimesneler Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de yine karye-i mezbûre ahâlîsinden Kasab es-Seyyid Salih ibn-i Mahmud nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr es-Seyyid Salih karye-i mez[bûre] ahâlîsinden olub kendü halinde olmayub bizi ızrâr ve rencîdeden hâlî olmadığına binâen Galata Kâdisının bir kıt'a i'lâm mantûkunca kendûden teşekkâ etmişidik yine ızrârında ızrâr ve karye-i mezkûreyi bâdî harekete tesaddî birle..... nâmcesâret ve kendûden emn ü râhatımız meslûb olub havfımızdan nâşî karye-i mezkûreye varmamızdan hazer edüb ..rından cümlemiz müteezzî ve mezbûr Salih karye-i merkûmede sâkin oldukça olmayacağı mukarrerdir deyû bin iki yüz senesi Muharrem'inin yedinci günü târihiyle müverraha ve bi'l-esâ musahhah Galata Mahkemesi'nde nâibü'ş-şer'u'l-kadîm olan müderris-i kirâmdan Süleyman Efendi'nin hatmiyle mahtûm işbû bir kıt'a i'lâm mantûkunca kendûden teşekkâ etmişidik el-hâletü hâzihi şekâmızdan fâriğ olub mezkûre dâir merkûm es-Seyyid Salih'de.....nizâ'imız yokdur karye-i mezbûrede sâkin olmak üzere Emr-i Âlîleri sudûrunu istid'â ettikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 6 Rebûlâhîr sene 1203.

[21b]

3

Ma'rûz-i Dâî-i Devlet-i Âliyyeleridir ki

Galata'da el-Hâc A'mer Mahallesinde sâkine mu'arrefetü'z-zât Âmine bint-i Abdullah nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de hâlen zevci İbrahim bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde ben bundan akdem zevcim mezbûrun yedine îdâ' u teslîm eylediğim bir çiçekli entâri ve bir şalî cübbemi bana vermeyüb yedinde mevcûd olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-ikrâr mücebince zikrolunan entâri ve cübbemi müdde'ye-i mezbûre Âmine Hâtûn'a redd ü teslîme mezbûr İbrahim'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 14 Cümâdelâhîra sene 203.

4

Kalyoncu Süleyman Beşe bin İsmail nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Hasan Beşe bin Hüseyin nâm kimesne muvâcehesinde ben bundan akdem mezbûr Hüseyin Beşe yedinden istikrâz u kabz eylediğim üç gurûş mukâbelesinde malımdan on iki gurûş kıymetli bir tek piştovumu yedine rehn ü vaz' u teslîm etmişidim meblağ-i mezkûru yedinden ahz birle zikrolunan piştovu bana teslîme mezbûr Hasan Beşe'ye tenbih olunmak matlûbumdur deyû da'vâ eyledikde ol dahî

cevâbında külliyyen inkâr etmekle müdde'î-i mezbûr Süleyman Beşe ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mezbûr Hasan Beşe ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince müdde'î-i mezbûr Süleyman Beşe da'vâ-yı mezkûresiyle mezbûr Hasan Beşe'ye bilâ beyyine büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 15 Cümâdelâhira sene 203.

5

Cezîre-i Tunus ahâlisinden Solomon veled-i Musa nâm Yahûdî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Giridî Mehmed Odabaşı bin Hüseyin muvâcehesinde ben bundan akdem mezbûr Mehmed Odabaşı yedine îdâ' u teslîm eylediğim bir sandık derûnunda mevzû' bir bornoz ve iki kıt'a Yahûdî kitâbı ve iki gömlek ve dört fota ve bir sirac takımı ve bir minderimi bana vermeyüb yedinde mevcûd olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında eşyâ-yı mezkûreyi ğâib ani'l-beled Mehmed nâm kimesne yedine bi'l-emâne vaz' u teslîm etmişidim deyû eylediği def'ini şehâdetleri makbûle olan İsmail bin Ömer ve Mehmed bin Ali nâm kimesneler şehâdetleriyle Yahûdî-i merkûm muvâcehesinde vech-i şer'î üzere isbât edüb husûs-i mezkûr ğâib-i mezbûrun huzûruna tevkîf olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 17 Cümâdelâhira sene 203.

6

Galata haricinde Bedreddin Bey Mahallesi'nde sâkine Şerîfe Ümmü Gülsüm binti es-Seyyid İshak nâm hâtûnun anası ve tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl olduğu zât-i mezbûreyi bi'l-mu'arrefeti'ş-şer'iyye ârifân es-Seyyid Ahmed Çelebi bin es-Seyyid Ömer ve es-Seyyid el-Hâc Ömer bin Ali nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit olan mu'arrefetü'z-zât Âyişe binti Mustafa nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de kızım müvekkilem mezbûrenin zevc-i sâbığı es-Seyyid Ali Çelebi bin es-Seyyid Hüseyin nâm kimesne muvâcehesinde kızım müvekkilem mezbûre mezbûr es-Seyyid Ali Çelebi ile beynlerinde zevciyyet kâime iken mezbûrun firâşından hâsıl ve kızım mezbûreden mütevellid bi-hakkı'l-hidâne hacr u terbiyemde olan sağır oğlu es-Seyyid Mehmed nâm sağır ile kızım müvekkile-i mezbûrenin batnında mevcûd haml içün bâ-hüccet-i şer'iyye beher yevm takrîr olunan on beşer paradan bin iki yüz iki senesi Zilhicce'sininin yirmi üçüncü gününden işbu sene Cümâdelâhira'nın on beşinci gününe gelince beş ay yirmi bir günde zimmetinde müctemi'a altmış beş gurûşu bi'l-vekâle mezbûr es-Seyyid Ali Çelebi'den taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğin mücebince meblağ-i merkûm altmış beş gurûşu müvekkile-i merkûme içün vekîl-i müdde'îye-i mezbûreye edâya mezbûr es-Seyyid Ali Çelebi'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 9 Cümâdelâhira Sene 1203.

7

Sâhib-i arzuhâl Kasap Yani veled-i Hristo nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de derûn-i arzuhâlde ismi mezkûr Fahru's-sulehâi's-sâlikîn Galata Mevlevîhâne Şeyhi Lokman Bey Efendi ibn-i el-merhûm Ali Paşa tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl olduğu es-Seyyid Abdurrahman Efendi ibn-i es-Seyyid Ebubekir ve Derviş Hüseyin bin Mustafa şehâdetleriyle sâbit olan Derviş Mehmed Sadık Efendi bin el-Hâc muvâcehesinde müvekkil-i mûmâ ileyh zimmetinde ma'lûmü'l-kıyye lahm-i ğanem semeninden bâ-tahvîl yüz seksen gurûşdan bâkî elli gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde vekîl-i mezbûr dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmekle ala mûcib-i ikrarihi meblağ-i bâkî-i mezkûr elli gurûşu müdde'î-i merkûm Yani zimmîye edâya müvekkil-i mûmâ

ileyhe izâfetle vekîl-i mezbûr Derviş Mehmed Sadık Efendi'ye tenbih olunduğu Mübâşirleri İsmail Çavuş Kulları yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 19 Cümâdelâhira sene 1203.

8

Galata'da Karaköy nâm mahalde mütemekkin Sarraf Tokas' veled-i Artin nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de İnciye bint-i Yorgi nâm Nasrâniyye muvâcehesinde Nasrâniyye-i merkûmenin zevci ğâib ani'l-meclis Asper veled-i Serkiz nâm zimmî zimmetinde cihet-i karzdan alacak hakkım olan üç yüz yetmiş beş gurûşa bi'l-emr-i ve'l-kabûl zevcesi Nasrâniyye-i mersûme kefil ve zâmine olmağla meblağ-i merkûmu Nasrâniyye-i merkûm[en]in kefâletine binâen hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğin mücebince meblağ-i mezkûr üç yüz yetmiş beş gurûşu müdde'î-i merkûm Kokak¹³⁶⁷ zimmîye bi-hükmi'l-kefâle edâ vü teslîme merkûme İnciye Nasrâniyye'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 20 Cümâdelâhira sene 203.

9

Dellak Süleyman bin Süleyman nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Yamalı Hamamcısı İsa Beşe bin İbrahim nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr İsa Beşe bundan akdem hamam-ı mezkûrede dellaklık işlemek içün bi-tarîkı'r-rüşve on beş gurûşumu ahz etmekle hâlen geri taleb ederim deyû da'vâ eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr İsa Beşe ile yedi buçuk gurûşa ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâ yedi buçuk gurûşa müte'allika da'vâdan mezbûr İsa Beşe'nin zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl mücebince bedel-i sulh-i mezkûr yedi buçuk gurûşu müdde'î-i mezbûr Süleyman'a edâyaya mezbûr İsa Beşe'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 18 Cümâdelâhira sene 203.

10

Galata haricinde Kâtib Mustafa Çelebi Mahallesi'nde sâkine mu'arrefetü'z-zât Âmine bint-i Mehmed nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Sandıkçı Ali Beşe bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Ali Beşe zevcim ğâib ani'l-meclis Sandıkçı İsmail Beşe'nin Galata'da Sultan Bayezid Mahallesi'nde vâki' bir bâb sandıkçı dükkanının derûnunda mevcûd beyne'l-esnâf gedik ta'bîr olunur

[22a]

âlât-ı lâzime-i ma'lûmesinden beher ay ikişer gurûşa müste'ciri olub zevcim ğâib-i mezbûr İsmail Beşe beher ay icâre-i mezkûreyi bana teslîme mezbûr Ali Beşe'ye emr edüb işbu sene Cümâdelûlâ'sı ğâyetine gelince dört ayda icâre-i mezkûreden zimmetinde müctemi'a sekiz gurûşu binâen mezbûr Ali Beşe'den taleb ederim deyû da'vâ ve ikrâr mücebince meblağ-i mezkûr sekiz gurûşu müdde'îye-i mezbûre Âmine Hâtûn'a edâ vü teslîme mezbûr Ali Beşe'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 19 Cümâdelâhira sene 1203.

1

Tüccardan Mehmed bin İbrahim nâm kimesnenin Seropa veled-i Keğork nâm zimmî zimmetinde ma'lûmü'l-kıyye duhân semeninden bâ-temessük yüz seksen beş gurûş on altı para alacak hakkı olduğu Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de lede'l-murâfa'a zimmî-i merkûmun ikrâriyle şer'an sâbit olmağın ala mûcib-i ikrârîhi meblağ-i mezkûr yüz seksen beş gurûş on altı parayı müdde'î mezbûr Mehmed Beşe'ye

¹³⁶⁷ Üstteki yazımla örtüşmüyor, Önce Tokas, sonra Kokak olarak geçiyor.

bi't-taleb edâ vü teslîme merkûm Seropa zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 20 Cümâdelâhira sene 203.

2

Galata haricinde Yahya Çelebi Mahallesi'nde sâkin sâhib-i arzuhâl Berber Ahmed Beşe bin Ali nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de kayınvalidesi derûn-i arzuhâlde mezkûretü'l-ism mu'arrefetü'z-zât Saliha bint-i Abdullah nâm hâtûn muvâcehesinde mezbûre Saliha'nın sadriyye kebîre kızı işbu hâzıra bi'l-meclis Hatice bint-i Mustafa nâm hâtûn zevce-i medhûl.... olub zevcem mezbûreyi iğfâl birle kendi menziline iskân etmekle ğilk ve murafıkı başka bir menzil tedârik birle zevcem mezbûreyi bana teslîme kayınvalidem mezbûr Saliha Hâtûn'a tenbih olunmak matlûbumdur deyû da'vâ eyledikde ol dahî ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğin mücebince ğilk ve murafıkı başka bir menzil tedârik edüb zevcesi mezbûreyi iskân etmek üzere mezbûre Hatice'yi zevci mezbûr Ahmed Beşe'ye teslîme kayınvalidesi mezbûre Saliha Hâtûn'a tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 20 Cümâdelâhira sene 203.

3

Galata Sultan Bayezid Mahallesi'nde vâki' bir bâb menzilin bir odasında mütemekkin olub husûs-i âti'z-zikrde kendi tarafından asâlete ve zevcesi Anna bint-i Mezik tarafından vekîl-i şer'isi Çalgıcı Seropa veled-i Kirkor nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de menzil-i mezkûrun odabaşısı Kirkor veled-i Toma nâm zimmî muvâcehesinde menzil-i mezkûrun âhar bir odasında müste'ciren mütemekkin ğâib anî'l-meclis ismi ma'lûmum olmayan bir zimmî târîh-i i'lâmdan üç gün mukaddem zevcem merkûmenin mütemekkinine olduğu oda kapusunu depüp zevcem merkûme havfından nâşî batnında mevcûd iki aylık muzğa ilkâ etmekle merkûm Kirkor menzil-i mezkûrun odabaşısı olduğuna binâen husûs-i mezkûrun müceb-i şer'isini mücerred merkûm Kirkor'dan bi'l-asâle ve bi'l-vekâle taleb ederüm deyû tesaddî eylediği da'vâsı takrîr-i meşrûh üzere meşrû'a olmayub büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 20 Cümâdelâhira sene 203.

4

Galata haricinde Şahkulu Mahallesi'nde sâkine mu'arrefetü'z-zât Hanife bint-i Hüseyin nâm hâtûn Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de kayınatası Seydi Mehmed Çelebi bin el-Hâc Ahmed nâm kimesne muvâcehesinde kayınatam mezbûr bir sincab kürk ve bir çiçekli entâri ve bir şeritli canfes entâri ve bir Şam alacası şalvar ve bir ferâce ve üç yaşmak ma'a makrame ve beş değirmi yemeni ve dört değirmi sarı entâri ve hamam takımı ve bir abiye ve bir sîm karalı sandık ve bir latîfe pabuç ve bir nühas mangal ve bir tas ve bir don ve bir çift na'leyn ve yedi buçuk vukıyye kettâmı bana hibe vü temlîk ben dahî meclis-i hibede ittihâb ü kabz u kabûl eylediğimden sonra eşyâ-yı mezkûreyi kayınatam bi-ğayr-i hakkın ahz etmekle hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında eşyâ-yı mezkûreyi müdde'ie-i mezbûreye hibe ve temlîk eylediğini ba'de'l-inkâr müdde'ie-i mezbûre ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mezbûr Mehmed Çelebi ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince müdde'ie-i mezkûre Hanife Hâtûn'a da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu.

5

Derkenâr mantûkunca Mustafa ibn-i İsmail nâm kimesne bâ-i'lâm-i şer'î mahkûm bih yetmiş iki gurûş deyni içün Galata Zindânı'nda altı buçuk aydan berû mahbûs olan sâhib-i arzuhâl Manuk veled-i Bağadir nâm zimmî Galata Bâb

Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de dâyin-i mezbûr Mustafa tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekil olduğu Ömer Beşe bin Ali ve Ali Beşe bin Abdullah şehâdetleriyle sâbit olan Hüseyin Beşe bin Hasan muvâcehesinde ben bundan akdem ber-vech-i muharrer deyn-i mezkûrum içün altı buçuk aydan berû mahbûs olub lâbis olduğum köhne libâsımdan gayri ismi mal itlâk olunur nesnem olmayub mukaddem ma'ser ve müflis olmamla bu vechile edâ-i deyne iktidârım yokdur deyû asârımı da'vâ ve vekil-i mezbûr Hüseyin Beşe yesârını isbâta kâdir olmayub merkûm Manuk ber-vech-i muharrer müdde'âsını es-Seyyid Süleyman bin es-Seyyid Ahmed ve Ali bin Ahmed ve Ahmed Ağa bin el-Hâc Mustafa şehâdetleriyle vekil-i mezbûr muvâcehesinde isbât etmeğin mücebince zimmî-i merkûmun yesârı sâbit olmadıkça habsi meşrû' olmayub habsden itlâk olunduğu tescil ve Mübâşirleri Mehmed Çavuş Kulları yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 19 Cümâdelâhira sene 203.

6

Galata Sultan Bayezid Mahallesi'nde mütemekkiye mu'arrefetü'ş-şahs İnciye bint-i Yorgi nâm Nasrâniyye Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Engeli? veled-i Mihâl nâm zimmî muvâcehesinde zevcim ğâib ani'l-meclis Asper veled-i Serkiz'in merkûm Engeli zimmetinde cihet-i karzdan alacağı olan üç yüz yetmiş beş gurûşu ğâib-i merkûmun ben zevcesi olduğuma binâen mücerred merkûm Engeli'den taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsı takrîr-i meşrûh üzere meşrû'a olmayub büyüce mu'ârazadan men'olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 21 Cümâdelâhira sene 203.

7

Galata'da sâkin Süleyman Beşe bin Ahmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de Hayat Vasil veled-i Todori nâm zimmî muvâcehesinde ben beş ay mukaddem merkûm Vasil yedine ba'zı mahallerini hiyâtat içün teslîm eylediğim bir alaca entâri ve bir çuka şalvarımı bana vermeyüb yedinde mevcûd olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğin mücebince zikrolunan entâri ve şalvarı müdde'î-i mezbûra teslîme merkûm Vasil'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 22 Cümâdelâhira sene 1203.

[22b]

8

Ma'rûz-i Dâ'î

Galata'da sâkin Duhâni İbrahim bin Osmanın es-Seyyid Halil bin Ömer nâm kimesne zimmetinde duhân semeninden kırk bir gurûşdan bâkî dokuz gurûş alacak hakkı olduğu Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de lede'l-murâfa'a mezbûr es-Seyyid Halil'in ikrâriyle şer'an sâbit olmağın mücebince meblağ-i bâkî-i mezkûr dokuz gurûşu müdde'î-i mezbûr İbrahim Beşe'ye edâya mezbûr es-Seyyid Halil'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 23 Cümâdelâhira sene 203.¹³⁶⁸

9

Galata'da sâkin Kalyoncu İbrahim bin Osman nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de es-Seyyid Halil bin Ömer nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr es-Seyyid Halil zimmetinde beynimizde ma'lûmü'l-vezn duhân semeninden alacağım olan kırk bir gurûşun altı gurûşunu bundan akdem yedinden ba'de'l-ahz bâkî kalan otuz beş gurûşu mezbûr es-Seyyid Halil'den taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol

¹³⁶⁸ Bu kaydın tamamıyla üstü çizilmiş ve sonraki davada düzeltilmiştir.

dahî cevâbında müdde'î-i mezbûra duhân semeninden ancak on beş gurûş deyni bulunduğunu ikrâr mâ'adâ yirmi gurûşu ba'de'l-inkâr müdde'î-i mezbûr ber-vech-i muharrer ziyâde müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb müdde'î-i mezbûr es-Seyyid Halil ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince müdde'î-i mezbûr ziyâde yirmi gurûş mutâlebesiyle bilâ beyyine mu'ârazadan ba'de'l-men' mezbûr es-Seyyid Halil'in ikrâr eylediği meblağ-i mezkûr on gurûşun altı gurûşunu fûrûnihâde kılınub bâkî kalan dokuz gurûşu mezbûr İbrahim Beşe'ye edâya mezbûr es-Seyyid Halil'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 23 Cümâdelâhira sene 203.

10

Galata'da Sultan Bayezid Mahallesi'nde mütemekine mu'arrefetü'ş-şahs Rusiyye bint-i Markar nâm Nasrâniyye Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de li-ebeveyn er karındaşı Andon nâm zimmî muvâcehesinde ben bundan akdem ğâib ani'l-meclis Manav Ahmed Beşe'den elli sekiz gurûşa iştirâ vü kabz eylediğim piyade ta'bîr olunur kayığımı karındaşım merkûm iznimsiz bi-ğayr-i hakkın ahz ve bâyi'-i mezbûr Ahmed Beşe'ye teslîm etmekle zikrolunan kayığı mezbûr Ahmed Beşe'den ahz ve bana teslîme er karındaşım merkûma tenbih olunmak matlûbumdur deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-minvâl-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğin mücebince zikrolunan kayığı ğâib-i mezbûr Ahmed Beşe'den ahz ve müdde'îye-i merkûmeye teslîme mesfûr Andon'a tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 24 Cümâdelâhira sene 203.

11

Zikr-i âtî husûs için Galata Bâb Mahkemesi'nde bi't-taleb me'zûnen mürsel Kâtib Abdullah Efendi dâîleri Galata haricinde Hüseyin Ağa Mahallesi'nde Sakız Ağacı nâm mahalde sükda ber-vech-i âtî hâlik olan olan Kirkor nâm zimmînin lâşesi üzerine varub huzûr-i Müsliminde a'zâsına nazar olundukda hâlik-i merkûmun a'zâsında eser-i cerh ve bir nesne olmayub enfe hâlik olduğunu ba'de'l-ihbâr ve'l-mu'âyene lâşesini ilkâ-i hafre izin verdiğini mezbûr dâîleri mahallinde ba'de't-tahrîr ve'l-inhâ Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 24 Cümâdelâhira sene 203.

12

Mahmiyye-i İstanbul'da Sultan Mehmed Câmi'-i Şerîfi kurbünde sâkin el-Hâc Halil bin Mustafa nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de sâkin es-Seyyid Ahmed Ağa bin es-Seyyid Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde ben bundan akdem ğâib ani'l-meclis el-Hâc Mehmed yediyle mezbûr es-Seyyid Ahmed Ağa'ya ikrâz u teslîm eylediğim on beş gurûş ve saat semeninden elli beş gurûş bi-şartı'r-rucû' emriyle zevcesine malımdan verdiğim iki yüz üç gurûş ki cem'an zimmetinde alacak hakkım olan iki yüz yetmiş üç gurûşun yüz seksen dört buçuk gurûşunu Yemenici el-Hâc Mustafa yediyle mezbûr es-Seyyid Mustafa yediyle¹³⁶⁹ mezbûr es-Seyyid Ahmed Ağa'dan ba'de'l-ahz bâkî seksen sekiz gurûş yirmi parayı mezbûr es-Seyyid Ahmed Ağa'dan talep ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i bâkî-i merkûm seksen sekiz gurûş yirmi parayı dahî müdde'î-i mezbûr el-Hâc Halil Ağa'ya mezbûr Yemenici Mustafa yediyle tamamen def' u teslîm etmişidim deyû eylediği def' ini isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mezbûr el-Hâc Halil Ağa ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince meblağ-i bâkî-i merkûm seksen sekiz gurûş yirmi parayı müdde'î-i mezbûr el-Hâc Halil

¹³⁶⁹ Burada Mustafa iki kere geçmiş. İlkinde Hacı ikincisinde Seyyid olarak geçmişse de Hacı Mustafa doğru tabirdir. Diğerî sehven yazılmıştır.

Ağa'ya edâya mezbûr es-Seyyid Ahmed Ağa'ya tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 22 Cümâdelâhira sene 203.

13

Galata Kadıları Efendiler dâ'ileri nezâretinde âsûde evkâfindan Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de vâki' ashâb-ı hayrâtdan merhûm İlyas Çelebi bin İbrahim nâm sâhibü'l-hayrın Mescid-i şerîfnde bâ-berât-ı âlişan hâlen müezzin olan Molla Osman bin el-Hâc İbrahim nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Mescid-i mezbûr vakfının bâ-berât-ı âlişan hâlen câbîsi sâhib-i arzuhâl eş-Şeyh Mehmed Efendi bin eş-Şeyh Mustafa muvâcehesinde vâkîf-ı merhûm-u mezbûrun işbu yedimde olan dokuz yüz yetmiş yedi senesi târihiyle müverraha bir kıt'a vakfiyye mantûkunca cibâyet cehtini mescid-i mezbûrda müezzin olanlara şart ve ta'yîn etmekle hâlen ben mescid-i mezbûrda bâ-berât-ı âlî müezzin olmamla cihet-i mezkûre mezbûr eş-Şeyh Mehmed Efendi üzerinden ref' ve ber müceb-i şart-ı vâkîf bana tevcîh olunmak matlûbumdur deyû da'vâ eyledikde câbî-i mezbûr dahî cevâbında yedimde olan işbû derkenâr mantûkunca vâkîf-ı mezbûr cibâyet cehtini nâzır hâkimü's-şer' mûmâ ileyh re'yiyle mütediyyin kimesneye tevcîh ceht-i mezkûreye benden evvel eş-Şeyh Mustafa bin Ahmed ve mezbûr eş-Şeyh Mustafa'dan evvel es-Seyyid Muslihiddin bin Mustafa ve mezbûr Muslihiddin'in ferağından yine mezbûr eş-Şeyh Mustafa bin Ahmed elli seneden mütecâviz bâ-berât müstakillen mutasarrıflar olub mezbûr eş-Şeyh Mustafa bu esnâda bilâ-veled fevt ve ceht-i mezkûre bâ-berât-ı âlişan bana tevcîh olunmuşdur deyû mescid-i mezbûrede müezzin olanlara şart ve ta'yîn eylediğini inkâr ve derkenâr-ı mezkûreye nazar olundukda mazmûnu mezbûr eş-Şeyh Mehmed Efendi'nin takrîr-i meşrûhuna mutâbık olub cibâyet cehti başka müezzinlik başka amel kadîm minvâl-i muharrer üzere câri olduğunu mâdü'z-zikr İlyas Çelebi Mahallesi ahâlisinden es-Seyyid Ahmed Ağa bin Hüseyin ve es-Seyyid el-Hâc Hasan Ağa bin Mehmed ve Hüseyin Ağa bin Hasan ve es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Efendi bin Halil ve Derviş İsmail bin Mustafa ve es-Seyyid Mehmed Efendi bin es-Seyyid Abdurrahman ve Hâfız Mustafa Efendi ve İsmail Efendi Ömer Beşe nâm kimesneler dahî ba'de'l-ihbâr vakfiyye-i mezkûre iki yüz yirmi altı seneyi mütecâviz olub müezzin-i mezbûrun da'vâsı asl-ı vakıfda olmayub mahz-ı şart da'vâsı olmağın ve makûle şart-ı mahz da'vâsının sübûtunda mağla şehâdet-i câize olmadığı ber-müceb-i fetvâ-yı şerîfe tescîlin sübûtuna muhtâc olmağla ol vechile da'vâ-yı merkûmu lede's-şer'i'l-enver sübûtu mertebe-i mehâle resîde ve müezzin-i mezbûrun kavlı-i mücerrediyile şer'an nesne sâbit olmayub büyüce mu'ârazadan ba'de'l-men' cibâyet-i mezkûre mezbûr eş-Şeyh Mehmed Efendi'nin üzerinde kemâkân ibkâ olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 24 Cümâdelâhira sene 1203.

14

Galata'da Şehsüvâr Mahallesi'nde sâkin es-Seyyid Mustafa bin Ömer nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de zevcesi mu'arrefetü'z-zât Ümmü Hânî bint-i Mehmed nâm hâtûn muvâcehesinde mezbûre Ümmü Hânî zevcem olub mehr-i mu'accelini kendüye ibkâ etmişiken bana ita'atten ibâ vü imtinâ' etmekle itaatine tenbih olunmak matlûbumdur deyû da'vâ eyledikde ol dahî ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğın mücebince zevci mezbûr es-Seyyid Mustafa'ya itaat ve inkiyâda zevcesi mezbûre Ümmü Hânî Hâtûn'a tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 25 Cümâdelâhira sene 203.

[23a]

1

Galata'da sâkin Mehmed Beşe bin Abdullah nâm kimesne zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de İbrahim Beşe nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr İbrahim Beşe Galata'da el-Hâc A'mer Mahallesi'nde vâki' bir bâb menziliinde beher şehir altışar para icâre ile müste'cirim olub icâre-i mezkûreden altı ayda zimmetinde müctemî'a yedi gurûş on para ile menzil-i mezkûrun bana lüzûmu olmağla târîh-i i'lâm şehri ğāyetine izâfetle fesh-i icâr etmemle menzil-i mezkûru ğāyet-i şehir-i mezkûrde tahliyye bana teslîme mezbûr İbrahim Beşe tenbih olunmak matlûbumdur deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğın mücebince meblağ-i merkûm yedi gurûş on parayı edâya ve menzil-i merkûmu ğāyet-i şehir-i mezkûrde tahliye ve müdde'î-i mezbûr Mehmed Beşe'ye teslîme mezbûr İbrahim Beşe'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 25 Cümâdelâhira sene 203.

2

Galata'da mütemekin tüccardan Françesko veled-i Mayoni nâm müste'men Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Hasan Alemdar bin el-Hâc Ali nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Hasan Alemdar zimmetinde bundan akdem yedimden iştirâ vü kabz eylediği üç yüz doksan beş vukıyye üç yüz dirhem keferi kahvesi semeninden altı yüz on üç gurûş on altı paradan bâkî yetmiş üç gurûş on altı para hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i bâkî-i mezkûru tamamen kendüye edâ vü teslîm etmişidim deyû eylediği def'ini isbâta kâdir olmayub bi't-taleb müste'men-i merkûm Françesko ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince meblağ-i bâkî-i mezkûr yetmiş üç gurûş on altı parayı müste'men-i merkûm Françesko'ya edâ vü teslîme mezbûr Hasan Alemdar'a tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 24 Cümâdelâhira sene 1203.

3

Sefîne resilerinden Hüseyin bin Mustafa nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Mellah Dimitri veled-i Palaş nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Dimitrita'bîr olunur cihet-i karzdan yirmi sekiz gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ikrâr lâkin meblağ-i mezkûru ismi ma'lûm olmayan foça reîsi yediyle kendüye teslîm etmişidim deyû eylediği def'ini isbâta kâdir olmayub bi't-taleb müdde'î-i merkûm Hüseyin Reîs ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince meblağ-i mezkûr yirmi sekiz gurûşu müdde'î-i mezbûr Hüseyin Reîs'e edâ vü teslîme merkûm Dimitri zimmîye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 25 Cümâdelâhira sene 203.

4

Kayıkcı Yani veled-i Tabori nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Musa veled-i Hayim nâm Yahûdî muvâcehesinde merkûm Musa târîh-i i'lâmdan bir gün mukaddem Galata'da Kurşunlu Mahzen kurbünde habbaz fırını önünde cebimden kese derûnunda mevcûd yedi buçuk gurûş ile on gurûş kıymetlü bir tasvîrimi bi-ğayr-i hakkın ahz etmekle hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr müdde'î-i merkûm ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb merkûm Musa Yahûdî ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince müdde'î-i merkûm Yani zimmî da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine mu'ârazadan men'Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 25 Cümâdelâhira sene 203.

5

Sefîne resilerinden Mahmud Reîs bin Ali nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Mellah Mustafa Beşe bin İbrahim nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Mustafa Beşe zimmetinde cihet-i karzdan on bir gurûş alacak

hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr Mustafa Beşe ile yedi gurûş bedel-i makbûza ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâya bedel-i sulh-i mezkûre müte'allika da'vâdan her biri âharın zimmetini ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl kat'-ı münâza'a eyledikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 26 Cümâdelâhira sene 203.

6

Mahmiyye-i İstanbul'da sâkin Koltukçu Ahmed Beşe bin Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Galata'da Sultan Bayezid Mahallesi'nde mütemekkin Nikoli veled-i Todori nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Nikoli zimmînin ustası ğâib ani'l-meclis Kalpakçı Yamandı nâm zimmî zimmetinde lahûr şal semeninden alacağım olan kırk gurûşu merkûm Nikoli ğâib-i merkûmun mücerred şâkirdi olmağla meblağ-i mezkûru merkûm Nikoli'den taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsı takrîr-i meşrûh üzere meşrû'a olmayub büyüce mu'ârazadan men' olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 26 Cümâdelâhira sene 203.

7

Galata'da sâkin Yorgânî Hasan Ağa bin Veliyyüddin nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de es-Seyyid Ahmed bin es-Seyyid Hüseyin nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr es-Seyyid Ahmed zimmetinde bundan akdem yedimden iştirâ vü kabz eylediği eşyâ-i mütenevvi'a-i ma'lûme semeninden yüz yirmi gurûşdan bâkî sekiz gurûş hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû ba'de'd-da'vâ ve'l-inkâr mücebince meblağ-i bâkî-i mezkûr sekiz gurûşu müdde'-i mezbûr Hasan Ağa'ya edâ vü teslîme mezbûr es-Seyyid Ahmed'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 26 Cümâdelâhira sene 203.

8

Galata'ya muzâfe İstinye nâhiyesine tâbi' Hümâyûnâbâd karyesi imamı Abdülhalim Efendi ve ahâlîden Mustafa Ağa ve el-Hâc İbrahim Ağa ve Mehmed Ağa ve Derviş Mehmed Efendi ve Hüseyin Ağa ve Ali Ağa ve sâirleri Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de es-Seyyid İbrahim bin Ahmed ve es-Seyyid Hüseyin bin Süleyman muvâcehelerinde mezbûr es-Seyyid İbrahim ve es-Seyyid Hasan ile ğâibûn ani'l-meclis mezbûr es-Seyyid İbrahim'in zevcesi Ümmü Gülsüm ve oğlu Mustafa ve kızı Şerîfe Fatıma ve dâmâdı Süleyman ve mezbûr es-Seyyid Hasan'ın zevcesi Zeyneb ve kız karındaşı diğer Ümmü Gülsüm karye-i mez[bûre] ahâlisinden olub öteden berû kendü hallerinde olmayub her biri hadîdü'l-lisân olub dâima bizi yed ü lisânlarıyla ta'cîz ü tekdîrden hâlî olmadıklarından mâ'adâ mezbûrât şen'iyeti terekkebe ve kendülere ecnebi kimesnelere adem-i tehâşî mücânebet ile mekşûfetü'l-vücûh keşt ü güzâr şütüm-i ğalîza ile bi'l-müvâcehe şetm etmeleriyle mezbûrûndan bir türlü emn ü râhatımız meslûb olub işbû arzuhâl hâmişinden bi'l-esî musahhih bir kıt'a i'lâm mantûkunca mezbûrûn karye-i mezbûreden ihrâc olunmuşidi yine ber takrîb karye-i mezbûre'ye duhûl edüb ef'âl-i kabîhalarını iksâr ve kendülere defa'âtla tenbih eylediğimizde kat'a mütenebbiheler olmayub âdet-i me'lûfelerinde ısrâr ve mel'anet-i sâbıkalarını icrâda her biri dakika fevt etmeyüb kemâ fi'l-evvel her birimizi itâle-i lisân ile rencîde ve remîde etmeleriyle zulm-i ezâ ve cevr-i fesâdlarından âciz olmadık kimesne kalmayub hatta târîh-i i'lâmdan üç gün mukaddem karye-i mezbûre ahâlisinden işbu hâzır bi'l-meclis Sakallı demekle meşhûr Mehmed Ağa'yı keser ve hatabet ile darb etmeleriyle mezbûrûnun evzâ' u etvârlarından hoşnûd ve râzı olmayub ber-vechile emn ü râhatımız yokdur deyû teşekkî ve karye-i mezbûreden hurûclarını

iltimâs eyledikleri Mübâşirleri İzzetlü Bostâniyân-i Hâssa Ağa Kulları tarafından Mustafa Haseki yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 26 Cümâdelâhira sene 1203.

[23b]

9

Mellah Kiryako veled-i Yani nâm zimmî Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de sefîne reîslerinden Yani veled-i Nikola nâm zimmî muvâcehesinde merkûm Yani bundan akdem on dört gurûş kıymetlü ma'lûmü'l-vezn hintamı bi-ğayr-i hakkın ahz ve âhara bey' ile istihlâk etmekle kıymet-i mezkûresi on dört gurûş ile yine bi-ğayr-i hakkın ahz eylediği yirmi iki gurûş otuz parayı merkûm Yani Reîs'den taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn merkûm Yani Reîs ile altı gurûş bedel-i makbûza ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâ bedel-i sulh-i mezkûre müte'allika da'vâdan her biri âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her biri âharın ibrâsını kabûl birle kat'-ı nizâ' eyledikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 26 Cümâdelâhira sene 203.

10

İşbû derkenâr-ı arzuhâl ve şütût-ı vakiyyesine nazar birle muktezâsını i'lâm eylesin deyû sâdır olan Fermân-ı âlîlerine imtisâlen Mahmiyye-i İstanbul ve Galata ve Eyüb ve Üsküdar ve muzâfâtlarında vâki' çizmecî esnâfî ve esnâfından ve yiğitbaşları es-Seyyid Osman Ağa ve baş yiğitbaşları Mehmed Ağa ve kâtibleri es-Seyyid el-hâc Ahmed Ağa ve Alemdar es-Seyyid Mehmed Ağa es-Seyyid Ahmed Efendi ve Hasan ve es-Seyyid Mehmed ve Hamza Ağa ve Osman Ağa ve es-Seyyid Mehmed Ağa Halil Ağa ve es-Seyyid Mehmed ve el-Hâc Osman ve Mustafa ve el-Hâc İsmail ve İbrahim ve Mehmed Çelebi ve diğer Mehmed ve es-Seyyid Süleyman ve Hasan Ağa ve es-Seyyid Mehmed ve es-Seyyid Mahmud ve Abdullah ve diğer Hasan Ağa ve diğer es-Seyyid Mehmed ve es-Seyyid el-Hâc ve es-Seyyid Mustafa Ağa ve es-Seyyid Ahmed Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'-i Münîr'de bâ berât-ı âlişân Çizmecibaşı Hüseyin Ağa ibn-i el-Hâc es-Seyyid ile çizmeciyân esnâfının kethüdâsı Mehmed bin Hüseyin ve esnâf-ı mezkûreden Mustafa Ağa ve Süleyman Ağa ve Sarı Mehmed Ağanâm kimesneler ma'an ikrâr ve takrîr-i kelâm ve ifâde-i merâm edüb işbû yedimizde olub bin yüz iki senesi Şaban'ının on beşinci günü târihiyle müverraha Galata Mahkemesi sicillâtından? mahrec bir kıt'a hüccet nâtik olduğu üzere ashâb-ı hayrâtdan Çizmecibaşı-yı esbak Merhûm Mahmud Bedreddin Çarmûhî nâm sâhibü'l-hayrın Galata muzâfe kasaba-i Fındıklı'da Kabataş nâm mahalde vâki' elsine-i nâsda Çizmeciler Tekyesi denilmekle meşhûr zâviye ve mebnî mescid-i şerîfi ve edânî-i nühâsiyye dört aded kütüb ve evkâf-ı sâire iki akçe vazîfe ile tevliyetini ol hayatda oldukça nefesine ve nezâretini esnâfının kethüdâarına şart u ta'yîn edüb kendûden sonra tevliyeti tevliyeti âhara meşrûta olmamakdan nâşî tevliyet-i mezkûrenin mütevellîsi re'y-i hâkimü's-şer'e menûtt olmağla vâkîf-ı mezbûrun vefâtından sonra vâkîf-ı mezbûrun imâret

[24a]

1

Sâhib-i arzuhâl Halatçı el-Hâc Yakub Ağa bin Ahmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de derûn-i arzuhâlde mezkûrü'l-ism Ömer Reîs bin Mustafa nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Ömer Reîs zimmetinde bâ-temessük cihet-i karzdan sekiz yüz seksen iki gurûş alacak hakkım olmağla hâlen¹³⁷⁰ taleb ederim

¹³⁷⁰ Bu kelimeden sonra sehven "meblağ" yazılmış ve üstü çizilmiştir.

deyû da'vâ eyledikde ol dahî ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf etmeğin mücebince meblağ-i mezkûr sekiz yüz seksen iki gurûşu müdde'î-i mezbûr el-Hâc Yakub Ağa'ya edâ vü teslîme mezbûr Ömer Reîs'e tenbih olunduğu tescîl ve Mübâşirleri es-Seyyid Zeynelabidin Çavuş Kulları yediyle Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 28 Cümâdelâhira sene 203.

2

Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Tomtom Mahallesi'nde sâkin es-Seyyid el-Hâc Süleyman bin es-Seyyid Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de es-Seyyid el-Hâc Ahmed bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde ben bundan akdem yüz elli gurûş kıymetlü bir aded saz lahûr şalımu mezbûr es-Seyyid el-Hâc Ahmed'e îdâ' u teslîm etmişidim hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî külliyyen inkâr etmekle müdde'î-i mezbûr ber-vech-i muharrer müdde'âsını isbâta kâdir olmayub bi't-taleb mezbûr es-Seyyid el-Hâc Ahmed ba'de't-tahlîfi'ş-şer'î mücebince müdde'î-i mezbûr es-Seyyid el-Hâc Süleyman da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine büyüce mu'arazadan men'olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 29 Cümâdelâhira sene 1203.

3

Sefîne reîslerinden İsmail Ağa bin Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de ashâb-ı sefâyinden Hüseyin Ağa bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Hüseyin Ağa zimmetinde reîslik ücretinden yirmi üç buçuk gurûş ve bi-şartı'r-rucû' emriyle sefinesi mellahlarına malımdan verdiğim elli yedi gurûş ki cem'an seksen buçuk gurûşu mezbûr Hüseyin Ağa'dan taleb ederim deyû tesaddî eylediği da'vâsından bâ-tavassut-ı muslihîn mezbûr Hüseyin Ağa ile yirmi beş gurûş bedel-i makbûza ba'de's-sulh ve'l-kabûl mâ-'adâya ve bedel-i sulh-i mezkûre müte'allika da'vâdan her biri âharın zimmetini îbrâ vü iskât eyleyüb ve her biri âharın îbrâsını kabûl birle kat'-ı münâza'a eyledikleri Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî 29 Cümâdelâhira sene 1203.

4

Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Cihangir Mahallesi'nde sâkine ma'rifetü'z-zât Zeliha bint-i Mustafa Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de Ömer Beşe bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr Ömer Beşe zevcim iken bir hafta mukaddem beni tatlık etmekle zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan on gurûş mehr-i müecceli bana teslîm edüb lâkin nafaka-i iddet-i bâkıyye ile meûnet-i süknâmı bana vermemekle hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî cevâbında ber-vech-i muharrer ikrâr u i'tirâf ve bi't-terâzî nafaka-i iddet-i bâkıyye ve meûnet-i süknâsı içün ta'yîn olunan dört gurûşu müdde'îye-i mezbûreye edâya mezbûr Ömer Beşe'ye tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî selh-i Cümâdelâhira Sene 1203.

5

Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Tomtom Mahallesi'nde sâkin es-Seyyid el-Hâc Süleyman bin es-Seyyid Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de es-Seyyid el-Hâc Ahmed bin Mehmed nâm kimesne muvâcehesinde mezbûr es-Seyyid el-Hâc Ahmed zimmetinde cihet-i karzdan iki yüz gurûş alacak hakkım olmağla hâlen taleb ederim deyû da'vâ eyledikde ol dahî ber-vech-i muharrer ikrâr lâkin meblağ-i mezkûr mukâbelesinde iki yüz elli gurûş kıymetlü elli miskal bir çift altûn bilezik ve yirmi iki gurûş kıymetlü bir çift Tunus Şalımu mezbûr es-Seyyid el-Hâc Süleyman yedine irhân ü teslîm etmişidim deyû eylediği da'vâsını

müdde'î es-Seyyid el-Hâc Süleyman münkir olmağla muvâcehesinde mezbûr es-Seyyid el-Hâc Ahmed da'vâ-yı mezkûresini eserü'l-istimhâl ve'l-imhâl ber vechile isbâta kâdir olmayub tâlib-i tahlîf dahî olmamağın mezbûr es-Seyyid el-Hâc Ahmed da'vâ-yı mezkûresiyle bilâ beyyine büyüce mu'ârazadan ba'de'l-men' mezbûr es-Seyyid el-Hâc Ahmed'in ikrârı mücebince lâzım gelen iki yüz gurûşu müdde'î-i mezbûr es-Seyyid el-Hâc Süleyman'a edâ vü teslîme mezbûr es-Seyyid el-Hâc Ahmed'e tenbih olunduğu Huzûr-i Âlîlerine i'lâm olundu. Fî selh-i Cümâdelâhira Sene 1203.

Temmel kelâm fî meddi'l-makâm

Mehmed Sadık

MÜHÜR
[26b]

Mâ Hüve

1

İftihâru'l-ulemâi'l-mühakkıkîn muhtâru'l-fuzlâi'l-müdekkıkîn bi-mezîdi inâyeti'l-mülkü'l-mu'în dârü'l-hadîs müderrisi İznikmidî Mevlânâ Hâfız Mustafa dâme fazlehû tevkî-i refî'-i hümâyûn ve asl olçak ma'lûm ola ki; sen ehl-i ilm ve sâhib-i fazîlet olub her vechile müstehikk-ı inâyet ve şâyetse-i atıfet olduğun ecilden hâliya hafikde mezîd-i inâyet-i âliye-i sâhâne ve mezîd-i re'fet-i seniyye-i Pâdişânem zuhûra getirülüb ben dahî iki yüz üç senesi Muharremü'l-Haramı ğurresinden zabt etmek üzere şerefyâfte-i sudûr olan Hatt-ı Hümâyûn-i şevket-makrûnum mücebince avâtıf-ı aliyye-i mülûkâne ve avârif-i behiyye-i hüsrevânemden Galata Kazâsı'm sana tevcîh ve inâyet edüb i'lâmîcûn ta'yîn olunmuşdur buyurdum ki;

Hatt-ı Hümâyûn-i şevket-makrûnumla sâdır olan Fermân-ı celîli'l-kadrim mücebince zikrolunan Galata Kazâsına mâh-ı merkûme ğurresinden mutasarrıf olub ahâlîsi beyninde icrâ-yı Ahkâm-ı Şer'iyye-i Nebeviye ve îkâd ü Evâmîr-i Aliyye Mustafâ-yı Sallallahü Te'âla ala şâri'ihâ'da bezl-i makdûr ve sa'y-i mevkûr ile şöyle bilesiz allâme-i şerîfe i'timâd kılâsız tahrîr-i fî'l-yevmi't-tâsi' aşer min Şa'bân li-sene isnâ ve mieteyn ve elf.

2

Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Firuz Ağa Mahallesi'nde sâkine olub sinn ve cüssesinin bülûğuna tahammülü ve bülûğunu mu'arrefe ve zâtı ta'rîf-i şer'i ile mu'arrefe olan Fatıma bint-i Abdullah nâm bikr bi'l-ma'rife mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de zâtı kezâlik ta'rîf-i şer'i ile mu'arrefe olan işbu râfi'atü'l-vesîka Zeliha bint-i Osman nâm hâtûn mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben mezbûre Zeliha Hâtûn'un talebiyle menziline ücret kavlini dokuz sene mütevâliye hizmet edüb müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ücret-i mislî mukabelesinde bana malından iki minder ve altı yasdık ve bir döşek ma'a çarşaf ve bir yorgan ma'a çarşaf ve bir baş yasdığı ve iki mak'ad ve bir hırka ve iki alaca entâri ve altı kat çamaşır ve iki tencere ve dört sahan ve bir sini ve bir tâbe ve bir leğen ma'a ibrik ve bir çorba tası ve bir hamam tası ve bir kadayıf tepsisi ve bir kahve ibriği ve iki fincan ve iki maşrapasını def' u teslîm eyledikde ben dahî yedinden tamamen ve kâmilan ahz ü kabz edüb müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ücret-i misline müte'allika âmme-i da'vâdan mezbûre

Zeliha Hâtûn ile sadriye-i kebîre kızı işbu hâzıra bi'l-meclis Şerîfe Havva bint-i es-Seyyid Mehmed Efendi nâm hâtûnun zimmetlerini ibrâ-yı âmm ile ibrâ vü iskât eyledikte ânlar dahî ibrâmı kabûl eylediler dedikde inebü't-tasdîki's-şer'î mâ def' bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sânî min Muharrem sene 1203.

Hüddâm

3

Mahrûse-i Galata'da Yüncüzâde Mahallesi'nde sâkin Keresteci el-Hâc Mustafa Ağa bin Hasan nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de ashâb-ı hayrâtdan merhûm Kettanî El-Hâc Mustafa nâm sâhibü'l-hayrın Mahmiyye-i İstanbul'da merhûm ve mağfûrun leha Vâlide Sultan Hazretlerinin Câmî'-i Şerîfînde ve Hocapaşa Câmî'-i Şerîfînde vaz' eylediği dersiyeye ve sâir âsâr-ı cemîlesi evkâfının bi'l-meşrûta mütevellîsi ve vâkıf-ı merhûmun sulbî kebîr oğlu sâhibü hâze'l-kitâb Mahmud Ağa mahzarında ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûruna değin bâ-hüccet-i şer'iyeye yedimde mâlik ve hakkı olub sâlifü'z-zikr Yüncüzâde Mahallesi'nde vâkî' bir taraftan el-Hâc Ahmed menzili bir taraftan Çavuşzâde es-Seyyid Süleyman Efendi menzili ve tarafeyni tarîk-i âmm ile mahdûd ve fevkânî üç bâb oda ve matbah ve abdesthane ve sofa ve tahtânî bir bâb oda ve matbah ve bi'r-i mâ ve sarnıç ve bir mikdâr bahçe ve sokak kapusunu müştemil bir bâb menzili bi'l-cümleti't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffetü'l-hukûk ve'l-merâfik tarafından îcâb ve kabûlü hâvî şürût-i müfîde ve mevâzi'adan ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile vakf-ı mezbûre akar olmak üzere mütevellî-i mezbûre bin beş yüz gurûşa bey' u teslîm eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer mal-ı vakf-ı mezbûr ile bi't-tevliye iştirâ vü tesellüm ü kabûl ve kabz eyledikten sonra semeni olan meblağ-i mezkûrun bin beş yüz gurûşun iki yüz gurûşunu mal-ı vakf-ı mezbûrdan olmak üzere mütevellî-i mezbûr yedinden ahz ü kabz edüb mâ-'adâ bin üç yüz gurûşunu zikr-i âti mu'accele içün taraf-ı vakf-ı mezbûrda ibkâ adüb menzil-i mezkûr ve vakf-ı mezkûr müsteğallâtından olduktan sonra mütevellî-i mezbûr menzil-i mezkûru fâriğan ani's-suâl bin üç yüz gurûşu icâre-i mu'accele ve beher yevm bir akçe icâre-i müeccele ile taraf-ı vakıftan bi't-tevliye bana îcâr u tefvîz ben dahî ber-vech-i muharrer istîcâr u tefvîz ve kabûl edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve ğabnına ve mu'accele-i merkûmenin adem-i istîfâsına müte'allika âmme-i da'vâdan taraf-ı vakf-ı mezbûr ile mütevellî-i mezkûrun zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ol dahî bi't-tevliye ibrâmı kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâlis min Muharremü'l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

es-Seyyid Süleyman bin el-Hâc Ahmed

es-Seyyid Ahmed Çelebi bin Mehmed

es-Seyyid Süleyman Efendi bin es-Seyyid Mehmed

el-Hâc Ahmed Ağa bin el-Hâc Hasan

Selîm Efendi bin Abdullah Hâlî-i vakf

[27a]

1

Mahrûse-i Galata haricinde Sirkeci Mescid Mahallesi'nde sâkine olub zâtı ta'rîf vesîkada mestûru'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Âmine bint-i Ahmed nâm hâtûn mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de vâlidesi ma'rifetü'z-zât işbu râfi'atü'l-vesîka Rukiyye bint-i Abdullah nâm hâtûn mahzarında ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm edüb Mahmiyye-i İstanbul'da Balat kapusunda Yatağan Çeşmesi nâm mahalde vâkî' zevcim el-Hâc Ahmed ile sâkine olduğum mezil derûnunda mevcûd eşyâ-i memlûkemden üç minder ve sekiz çatma yasdık ve mak'ad ve üç çit şilte ve iki

yorgan ma‘a çarşab ve bir baş yadığı ve iki köşe yadığı ve bir yüz yadığı ve döşek ma‘a çarşaf ve bir seccade ve dört entâri ve yemeni ve çevre ve havlu ve yağlık adedi kırk ve hilâlî üç gömlek ve bir peşkir ve bir sofrâ ve üç tencere ve beş sahan ve bir tâbe ve leğen ibrik ve bir sini ve iki kadayıf tepsisi ve iki kahve ibriği ve iki kahve tepsisi ve iki hamam tası ve iki çorba tası ve iki lenger ve iki fağfûrî fincan ma‘a tombak zarf ve bir sîmli nişân kutusu ve bir sîmli ayna ve bir sepet sandık ve bir tahta sandık ve bir sedefli iskemle ve bir firâş ve dört şamdan ve bir minkal ve hamam takımı ve sâir eşyâyı ma‘lûmemi tarafeynden îcâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey‘bey’-i bât-i sahîh-i şer‘î ve safka-i vâhîde ile yüz gurûşa vâlidem mezbûreye bey‘ u temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer iştirâ vü tesellüm ü kabûl ve kabz eyledikten sonra semeni meblağ-i mezbûr yüz gurûşa müte‘allika da‘vâdan vâlidem mezbûrenin zimmetini îbrâ vü iskât eyleyüb ol dahî îbrâmı kabûl eylediği fîmâ ba‘d eşyâyı muharrere-i mezkûre vâlidem mezbûre Rukiyye’nin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olup benim kat‘an alaka ve medhalim kalmamıştır dedikte ğıbbü’t-tasdîki’ş-şer‘î mâvaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fi’l-yevmi’s-sâlis min Muharrem li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Mehmed bin İbrahim
Ali Çelebi bin Ahmed
Mehmed bin Hasan
es-Seyyid Süleyman bin Mehmed

2

Hâcegân-ı Dîvân-ı Hümâyûn’dan umdetü erbâbi’t-tahrîr ve’l-kalem zîdetü ashâbi’t-tasdîr ve’r-rumem hâlen tezkîre-i evvel sâhib-i yedi’l-kitâb ve’l-müstedâb İzzetlü Ömer Efendi bin el-Hâc Mustafa Ağa’nın yedine Üsküdar’a tâbi‘ Kandilli’de vâki‘ sâhilhânelerinde bağçevan olan Üstü veled-i Manol nâm zimmî Mahrûse-i Galata’da Meclis-i Şer‘-i Şerîf-i Enver’de müşârun ileyh Ömer Efendi Hazretlerinin taraf-ı bâhirü’ş-şerîflerinden husûs-i âti’z-zikri tasdîka vekîl-i şer‘îleri Mahrûse-i mezbûrede Asesbaşı Ahmed bin Abdullah mahzarında îkrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm edüb ben müvekkil-i müşârun ileyh hazretlerinin sâhilhâne-i mezkûrelerinde bağçevân olup sâhilhâne-i mezkûrenin bi’r-i mâ ve dolab ve dîvâr ve iskele ve matbah ve mahâll-i sâirenin ta‘mîr ve termîm ve tecdîdine müvekkil-i müşârun ileyh efendi hazretlerinin bi-şart-ı’r-rucû‘ emriyle bâ defter-i müfredât malımdan mecmû‘u masrûfum olan iki bin üç yüz doksan iki buçuk gurûşu müvekkil-i müşârun ileyh efendi hazretleri bana tamamen def u teslîm ben dahî bi’t-tamam ve’l-kemâl yedlerinden ahz u kabz edüb meblağ-i masrûf-i mezkûreden müvekkil-i müşârun ileyh hazretlerinin yed ü zimmetlerinden bir akçe ve bir habbe alacak hakkım kalmayub husûs-i mezkûre müte‘allika âmm-i da‘vâdan müvekkil-i müşârun ileyh efendi hazretlerini îbrâyı âmm ile ve iskât eylediğimde ânlar dahî ber-minvâl-i meşrûh îbrâyı mezkûremi eylediler deyû makarr merkûm Bağçevan Üstü zimmînin îkrâr-ı meşrûhunu vekîl-i mezbûr vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk etmeğın mâvaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fi’l-yevmi’r-râbi‘ min Muharrem li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

3

Mahrûsa-i Galata’ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa’da Surûrî Efendi Mahallesi’nde sâkine olup zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü’l-esâmî-i Müslimîn ta‘rifleriyle mu‘arrefe olan Nefise bint-i Mehmed nâm hâtûn Mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Şerîf-i Enver’de zevc-i muhâlî’i işbu râfi‘u’l-kitâb es-Seyyid Feyzullah

bin Hüseyin mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr es-Seyyid Feyzullah zevcim olub beynimizde adem-i hüsn-i mu'âşeretden nâşî ben hul'a tâlibe ve râğibe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan on gurûş mehr-i müeccelem ile nafaka-i iddet-i ma'lûmem üzerlerine ve meûnet-i süknam dahî kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr es-Seyyid Feyzullah ile muhâla'a-i sahîha-i şer'iyye hul' olduğumdan ol dahî ber-vech-i muharrer hul'-i mezbûru ba'de'l-kabûl hukûk-i zevciyyete müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât edüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis min Muharrem li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

4

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Firuz Ağa Mahallesi'nde sâkin kürkçü esnâfından İbrahim Usta bin Abdullah nâm kimesne mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'de şerîği işbu râfi'u'l-kitâb diğeri İbrahim Usta bin Şaban nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm mahrûse-i mezbûrede Kürkçüler sükunda vâki' bir bâb kürkçü dükkânı derûnunda mevcûd beyne'l-esnâf gedik ta'bîr olunur bir arşûn ve bir ve bir açkı ve sâir âlât-ı lâzime-i ma'lûmenin nisf-ı şâyi'-i benim ve nisf-ı şâyi'-i şerîkim mezbûr diğeri İbrahim Usta'nın yedimizde malımız olub hâlen ben mâlik olduğum nisf-ı âlât-ı lâzime-i mezkûremi târih-i kitâbetten beher sene şerîkim mezbûr diğeri İbrahim Usta'ya yüz elli gurûşa icâr u teslîm eylediğimde ve bir senelik icâresi olan yüz elli gurûşu ber-vech-i peşin şerîkim mezbûrenin İbrahim Usta yedinden tamamen ahz ü kabz edüb ol dahî ber-vech-i muharrer isticâr u kabûl edüb ve bana medfû'u olan bir senelik icâre-i mezkûreden şerîkim mezbûr İbrahim Usta zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ben dahî ibrâsını kabûl eyledim dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâlis min Muharremü'l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddam

5

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe Fındıklı'da İbrahim Efendi Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Şerîfe Saliha bint-i es-Seyyid Halil nâm hâtûn mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de zevc-i muhâli'i işbu râfi'u'l-kitâb Mehmed Emin bin Ali nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Mehmed Emin zevcim olub beynimizde adem-i hüsn-i mu'âşeretden nâşî ben hul'a tâlibe ve râğibe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan yirmi beş gurûş mehr-i müeccelem ile nafaka-i iddet-i ma'lûmem üzerlerine ve meûnet-i süknam dahî kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr Mehmed Emin ile muhâla'a-i sahîha-i şer'iyye ile hul' olduğumda ol dahî ber-vech-i muharrer hul'-i mezbûru ba'de'l-kabûl hukûk-i zevciyyete müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâdis min Muharremü'l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddam

[27b]

6

Mahrûsa-i Galata'da Bereketzade Mahallesi'nde sâkin râfi'atü hâzihi'l-vesîka Şerîfe Fatıma bint-i el-Hâc Mehmed hâtûnun zevci tarafından vekîl-i şer'îsi es-Seyyid

İbrahim Ağa bin Mustafa nâm kimesne mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Enver’de takrîr-i kelâm ve ifâde-i merâm edüb Vilâyet-i Anadolu’da Kandıra Kazâsında Gömcek Karyesi Ahâlisinden işbu hâzır bi’l-meclis Halil Beşe bin İbrahim nâm kimesne on yaşında liebeveyn kızkarındaşı Fatıma nâm sağîreyi li-ecli’t-tebennî ve’t-terbiye zevcem müvekkilem mezbûreye teslim etmişidi lâkin sağîre-i mezbûre nafakaya muhtâce olmağla men lehü hakku’t-taleb ve’l-ahz üzerine kibel-i şer‘den kader-i ma‘rûf-i meblağ farz u takdîr olunmak bi’l-vekâle matlûbumdur dedikde hâkim-i mevki’-i sadr-kitâb tubâ lehü ve hüsnü meâb efendi hazretleri dahî sağîre-i mezbûrenin nafaka ve kisve bahâsîçün men lehü hakku’t-taleb ve’l-ahz üzerine târîh-i kitâbetden küllü yevm dörder para farz u takdîr edüb meblağ-i mefrûz-i mezkûru sağîre-i mezbûrenin nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-i zurûresine harc u sarfa veledi’l-iktizâ istidâneye inden-nazar men lehü hakku’t-taleb ve’l-ahz üzerine rucû‘a müvekkile-i mezbûreye kibel-i şer‘den izin vermeğın mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fi’l-yevmi’l-hâmis min Muharrem li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

7

Mahrûsa-i Galata haricinde Sirkeci Mescid Mahallesi’nde sâkine zatı ta‘rîf-i şer‘î ile mu‘arrefe olan Zeliha bint-i Derviş Hüseyin nâm hâtûn mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer‘de validesi ma‘rifetü’z-zât işbu bâ‘isü’l-vesîka Âyişe bint-i Ömer nâm hâtûn mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahrûse-i mezbûreye muzâfe kasaba-i Tophâne mahallâtından Cihangir Mahallesi’nde vâki‘ zevcim el-Hâc Mehmed ile sâkine olduğum menzil derûnunda mevcûd eşyâ-yı memlûkemden üç minder ve beş beledi yasdık ve üç yemeni mak‘ad ve bir döşek ve iki yorgan ve bir baş yastığı ve üç tencere ma‘a kapak ve dört sahan ve bir tâbe ve bir tas ve bir sağîr sini ve bir leğen ibriğimi tarafımdan icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey‘-i bât-i sahîh-i şer‘î ve safka-i vâhîde ile validem mezbûreye otuz gurûşa bey‘ u temlîk ü teslim eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm mutâlebesinden validem mezbûrenin zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ol dahî ibrâmı kabûl eyledi fîmâ ba‘d eşyâ-i muharrer-i merkûme validem mezbûrenin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olmuşdur dedikde ğıbbü’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fi’l-yevmi’s-sâdis min Muharremü’l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

8

Mahmiyye-i İstanbul hısnı ebvâbından Odun Kapsu haricinde sâkin tüccardan el-Hâc Hasan bin Abdullah nâm kimesne mahrûse-i Galata’da Meclis-i Şer‘de Bahr-i Sefid’de vâki‘ Kumkale kasabası ahâlisinden işbû râfî‘u’l-kitâb Zaimoğlu Mehmed Ağa bin el-Hâc Hasan mahzarında ikrâr-ı tâmm ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Mehmed Ağa zimmetinde cihet-i karzdan alacak hakkım¹³⁷¹ olan üç yüz otuz gurûşu bundan akdem taleb-i da‘vâya tesaddî birle beynimizde münâza‘ât vukû‘undan sonra el-hâletü hâzihi beynimizde muslihûn tavassut edüb da‘vâ-yı mezkûremden mezbûr Mehmed ile iki yüz elli gurûş üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde ben dahî sulh-i mezkûru ba‘de’l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûr iki yüz elli gurûşu mezbûr Mehmed Ağa yedinden tamamen ahz ü kabz edüb ma‘adâya ve târîh-i kitâbete gelince beynimizde bi’l-cümle cereyan eden hukûk-ı sâire-i şer‘iyyeye müte‘allika âmme-i da‘vâdan her birimiz âharın zimmetini

¹³⁷¹ Burada yanlışlıkla “olub” yazılmış, doğrusunun eklenmesiyle üstü çizilmiştir.

ibrâ-yı âmm ileibrâ vü iskât ve her birimiz âharınibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' min Muharremü'l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

9

Mahrûsa-i Galata'da Bereketzade Mahallesi'nde mütemekkiye olup nefsinitevzîce mâni'-i şer'isi olmadığını Dimitraki veled-i Hristo ve Yani veled-i Manol ahbârlarıyla zâhir olan ma'rifetü's-şahs âsimine bint-i Yani nâm Nasrâniye mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de işbû hâmilü'r-rakîm Kahveci Yorgi veled-i Pandeli nâm Nasrânî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb hâlen ben târîh-i kitâb günü üç bin akçe mehr-i müeccel tesmiyesiyle mahzar-ı şuhûdda nefsimi merkûm Yorgi'ye tezvîc ve tenkîh eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer tezevvüc ve kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâmin min Muharrem li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

10

Mahrûsa-i Galata'da Câmi'-i Kebîr Mahallesi'nde sâkin Kalyoncu İbrahim Çavuş nâm kimesne mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de Öni validesi olup yine mahalle-i mezbûrede sâkine zatı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan işbû râfi'atü'l-kitâb Şerîfe Âyişe bint-i es-Seyyid İbrahim nâm hâtûn mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb babam olup verâseti benimle zevcesi Öni validem mezbûreye mütehasıra olduğu halde vefât eden Kalyoncu Hüseyin Ağa bin bin İbrahim nâm kimesnenin terekesinden hisse-i irsiyyemi Öni validem mezbûre tamamen bana def' u teslîm ben dahî bi't-tamam ve'l-kemal ahz u kabz edüb babam müteveffâ-yı mezbûrun kalîl ve kesîr celîl ve hakîr nükûd ve urûz akar ve menkûl bi'l-cümle terekesine müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetiniibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharınibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâmin min Muharremü'l-haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

11

Mahrûsa-i Galata'da Yüncüzâde Mahallesi'nde sâkine olup zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Fatıma bint-i Mehmed nâm hâtûn mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de zevc-i mutlağı işbû râfi'atü'l-kitâb İsa Beşe bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr İsa Beşe zevcim olup târîh-i ilâm günü bâyinen beni tatlık etmekle zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan beş gurûş mehr-i müeccelemlile nafaka-i iddet ve meûnet-i süknâm içün bi't-terâzî ta'yîn olunan iki gurûş ki cem'an yedi gurûşu tamamen bana def' u teslîm eyledikde ben dahî ahz u kabz eyledim hukûk-i zevciyyete müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetiniibrâ vü iskât edüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharınibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâmin min Muharremü'l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

12

Mahrûsa-i Galata haricinde Tatavla Karyesinde mütemekkin Konstantin veled-i Yorgi nâm zimmî mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de kalyoncu tâifesinden

işbû râfî'ü'l-kitâb Mehmed Beşe bin Hasan ve Hasan Beşe bin Musa nâm kimesneler mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm akd-i âti'z-zikrin sudûruna deĝin bâ-hüccet-i şer'iyeye yedimde mülk ve hakkım olub

[28a]

mahrûse-i mezbûreye muzâfe kasaba-i Beşiktaş'da Bağları hilâlinde Fundalık nâm mahalde vâki' bir taraftan Papa Yorgi Bağ ve bir taraftan müşteriyân-ı mezbûrânın bağları bir taraftan Zaharya zimmî bağı bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd on-on sekiz¹³⁷² dönüm kürümî mülk bağımlı tarafeynden icâb ve kabûlü hâvi surût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile ale'l-iştirâkü's-seviyy yüz yirmi gurûşa mezbûrân Mehmed Beşe ve Hasan Beşe'ye bey' u temlik ü teslim eylediğimde ânlar dahî ber vech-i muharrer yedimden iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eylediklerinden sonra semeni olan yüz [yirmi] gurûşu mezbûrân Mehmed Ağa ve Hasan Ağa yedlerinden tamamen ve kâmilen ahz ü kabz edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât edüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik fimâ ba'd bağı mahdûd-i mezkûr cemî'-i mütemilâtıyla mezbûrân Mehmed Beşe ve Hasan Beşe'nin mülk-i müşterâları hakk-ı sarfları olub benim kat'â alakam ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâmin min Muharrem'l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

1

Mahrûse-i Edirne'de sâkin Numan Ağa bin Ali nâm kimesne tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl olduğu es-Seyyid Mahmud Çelebi bin Hasan ve Süleyman Beşe bin İbrahim nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-i vekâletine hükmi-şer'î lâhık olan İbrahim Çelebi bin Mustafa nâm kimesne¹³⁷³ Mahrûsa-i Galata'da Meclis-i Şer'-i Enver'de müvekkil-i mezbûrun hâlen zevce-i menkûhası işbu râfî'atü'l-vesika ma'rifetü'z-zât Âyişe bint-i İsmail nâm hâtûn mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb müvekkilim mezbûr Numan Ağa'nın Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Ekmekçibaşı Mahallesi'nde vâki' ashâb-ı hayratdan merhûm İsmail Ağa nâm sâhibü'l-hayrın bina eylediği mu'allimhane evkâfi musakkafâtına zımm ve ilhâk olmak üzere kasaba-i mezbûrede Karabaş Mustafa Ağa Mahallesi'nde kâin işbu mütevellî temessükü mantûkunca beher şehir altmış akçe icâre-i müeccelelü ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir bâb vakf-ı menzil-i mezkûr derûnunda ashâb-ı hayratdan merhûm Sirkecibaşı Mustafa Mescid-i Şerîfi vakfından beher şehir on akçe icâre-i müeccelelü terbî'an yüz yirmi altı zirâ' arsa-i hâliye bâ-temessük mütevellî taht-ı tasarrufunda olub müvekkilim mezbûr Numan Ağa ber-vech-i muharrer mutasarrıf olduğu menzil-i mezkûr ile arsa-i mezkûresini kendü hün-ü rızâ vü tayyib ihtiyâtıyla zevcesi mezbûre Âyişe bi-re'y-i mütevellî meccânen ferâğ u tefvîz eyledikde ol dahî ber-vech-i muharrer tefeenvuz u kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi'l-âşir min Muharrem'l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Molla Mehmed bin İbrahim

Kuru Ali bin Ahmed

Hüddâm

2

¹³⁷² On kelimesi üst satırda yazılmışsada altta tekrarı yanlış olmalıdır. Satışı yapılan mülkün yüzölçümünün bilinmemesi satışta belirsizlik olacağından caiz değildir. Yani satış 18 dönüm olmalıdır.

¹³⁷³ Burada sehmen "meclis" yazılmış ve üstü karalanmıştır.

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe İstinye Nâhiyesi'e tâbi' Hızır Deresi nâm karyede mütemekkin Naşo zimmî mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbu hâmilü'r-rakîm Kıryazi veled-i Mihâl nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb karye-i mezbûrede vâki' bir taraftan Mihâl menzili ve bir taraftan Simo menzili ve bir taraftan Todori menzili ve bir taraftan bazen Kıryako menzili ve tarîk-i âmm ile mahdûd tahtânî bir bâb oda ve ve bir mikdâr havlu ve sokak kapusu[nu] müştemil bir bâb mülk-i menzili babam Kômürcü Konstantin veled-i Yavan nâm zimmînin yedinde mülkü iken hâlik oldukda benimle zevce-i metrûkesi anam Kıraziye bint-i Yorgi Nasrâniyyeye ba'de anam merkûme Kıraziye Nasrâniyye dahî hâlike olub menzil-i mahdûd-i mezkûr hasren bana mevrûs olmağla hâlen ben menzil-i mezkûr-i mahdûdu bi'l-cümletü't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafından icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î merkûm Kıryazi zimmîye yüz on dört gurûşa bey' u temlik ü teslim eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm yüz on dört gurûşu merkûm Kıryazi yedinden tamamen ahz ü kabz edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik fimâ ba'd menzil-i mahdûd-i mezkûr cemî'-i mütemilâtıyla merkûm Kıryazi zimmînin mülk-i müşterâsı hakk-ı sarfî olub benim kat'â alakam ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min Muharrem'l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

3

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Firuz Ağa Mahallesi'nde sâkine olub zatı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Âmine bint-i Osman nâm hâtûn mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de hâlen zevci işbû râfi'u'l-kitâb Yemenici Ali Beşe bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' senevî kırk para icâre-i müeccelelü bi'l-icâreteyn mutasarrıf olduğum bir bâb vakf menzilin nısf-ı şayi'ini elli gurûş bedel mukâbelesinde bâ-re'y-i mütevellî ferâğ-i kat'î-i mu'teber ile zevcim mezbûr Ali Beşe'ye ferâğ¹³⁷⁴ u tefvîz eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer tefevvuz u kabûl edüb mütevellî-i vakfa temhîr-i temessük etmekle ben nısf-ı menzil-i mezkûre ve zevcim mezbûr dahî bana medfû'u olan bedel-i mezkûr elli gurûşa müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik fimâ ba'd menzil-i mezkûr zevcim mezbûrun hakkı-ı mefûzu olub benim nısf-ı menzil-i mezkûrde kat'â alakam kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min Muharrem li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

4

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Kapudân Sinan Mahallesi'nde sâkin İsmail Ağa bin Halil mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de halilesi râfitü'l-vesîka Havva Hâtûn ibnet-i Süleyman tarafından husûs-i âti'z-zikrde tasdîka vekîl-i şer'îsi Süleyman Efendi bin Ali mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb Mahmiyye-i İstanbul'da Balık Pazarı Kapusu dahilinde vâki' ma'lûmü'l- hudûd

¹³⁷⁴ Burada üstü karalanmış bir kelime vardır.

tabakât-ı selâsede müstemilât-ı ma'lûme ve kapuları tarîk-i âmm'e küşâd beş bâb mahzen ve bir bi'r-i mâiyi muhtevî Değirmen Han'ı demekle ma'rûf kârgîr hanın on sekiz sehm-i şâyi'i Defterdâr-ı esbak Derviş Mehmed Efendi Vakfı'na senede üç yüz seksen akçe ve Kapudân-ı esbak Çelebi Hasan Paşa Vakfı'na senevî üç yüz yetmiş sekiz akçe mukâta'a-i kadîmesi olub han-ı mezkûr on sekiz sehm i'tibâriyle dokuz sehm-i şâyi'i bâ-hüccet-i şer'iyye yedimde mülk ve tasarrufumda olmağla hâlen ben han-ı mezkûrde mâlik olduğum dokuz sehm hisse-i şâyi'a-i mezkûremin dört sehm-i şâyi'i tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden mevâzı'adan ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile halilem sevgilem mezbûre Havva Hâtûn'a bin beş yüz gurûşa bey' u temlik ü teslim eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semen-i mezkûrun beş yüz gurûşa müte'allika da'vâdan halilem sevgilem mezbûrenin zimmetini ibrâ vü iskât eylediğimde ol dahî ibrâmı kabûl eyledi fimâ ba'd han-ı mezkûrde olan dokuz sehm hisse-i şâyi'a-i mezkûreden beş sehm-i şâyi'i yedimde ibkâ dört sehm-i şâyi'i halilem müvekkilem mezbûre Havva Hâtûn'un mülk-i müşterâ ve hakk-ı sarfı olub benim dört sehm hisse-i şâyi'a-i mezkûre alakam kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâlis aşer min Muharrem li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Katip Efendiler bi-ecme'ihim

ve Muhzırlar

[28b]

5

Mahrûsa-i Galata haricinde Beyoğlu nâm mahalde mütemekkin manav tâifesinden Tanaş veled-i Hristo nâm zimmî mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de yine tâife-i merkümeden işbu hâmilü'r-rakîm Konstantin veled-i Simon nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mâdü'z-zikr Beyoğlu'nda vâki İngiltere Sarayı karşısında kâin ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müstemilât bir bâb manav dükkânı derûnunda mevcûd beyne'l-hiref gedik ta'bîr olunur iki terâz ve ma'a derâhim ve üç tabla ve üç küfe ve bir akçe tahtası ve sâir âlât-ı lâzime-i ma'lûme dört sehm i'tibâriyle iki sehm-i şâyi'i benim ve iki sehm-i şâyi'-i âharı müşterî-i merkûmun yedimizde malımız olmağla hâlen ben mâlik olduğum iki sehm hisse-i mezkûremin bir sehmini yedimde ibkâ ve bir sehm-i şâyi'imi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ve safka-i vâhide ile kırk beş gurûşa merkûm Konstantin'e bey' u temlik ü teslim eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm kırk beşi merkûm Konstantin yedinden ahz ü kabz edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl eyledik fimâ ba'd zikrolunan bir sehm merkûm Konstantin'in mülk-i müşterâsı hakk-ı sarfı olmuşdur dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi'l-âşir min Muharrem li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

6

Galata'da mütemekkin şerbetçi hizmetkârlarından Yorgi veled-i Petro nâm zimmî mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de Mahmiyye-i İstanbul'da bezâristan kurbünde sâkin oturakçı işbû râfî'u'l-kitâb Mustafa Çelebi bin İsmail nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Mustafa Çelebi târîh-i kitâbetden bir gün mukaddem kable'l-mağrib mahrûse-i mezbûrede Yanıkkapı nâm mahalde Moralı Şerbethanesi önünde sükda beyaz kabzalı bıçak ile amden bi-ğayr-i

hakkın sağ elimin ibhâme parmağa darb ü cerh ve mufassalîn-i bîşden kat‘ etmekle müceb-i şer‘îsini mezbûr Mustafa Çelebi’den bundan akdem da‘vâya tesaddî birle beynimizde münâza‘ât-ı kesîre cereyân etmişidim el-hâletü hâzihî beynimizde muslihûn tavassut edüb beni da‘vâ-yı mezkûremden mezbûr Mustafa Çelebi ile otuz gurûş üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde ben dahî sulh-i mezkûru ba‘de’l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûr otuz gurûşu mezbûr Mustafa Çelebi yedinden işbu Meclis-i Şer‘de tamamen ahz ü kabz edüb ben husûs-i mezkûre ve mâ yühaddisü anhe ol dahî bana medfû‘u olan bedel-i sulh-i mezkûr otuz gurûşa müte‘allika âmme-i da‘vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ-yı âmm ile [ibrâ] ve iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fi’l-yevmi’l-âşir min Muharremü’l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

7

Mahrûsa-i Galata’ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa’da Çatma Mescid Mahallesi’nde sâkin olub zâtları ta‘rîf-i şer‘î ile ma‘rife olan Âyişe ve Emetullah bintey Süleyman bin Mehmed nâm kız karındaşı hâtûnlar mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Enver’de kasaba-i mezbûrede el-Hâc Ferhad Mahallesi ivâzî vakfının bi’l-fiil mütevellîsi ve ğalle-i vakf-ı mezbûru akara tebdîl ve kıbel-i şer‘den me’zûn olan işbu râfî‘u’k-kitâb Şeyhü’l-kurra es-Seyyid el-Hâc Mustafa Efendi bin Mehmed mahzarında her biri ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mâdü’z-zikr Çatma Mescid Mahallesi’nde vâki‘ bir taraftan duhânî hâzır es-Seyyid Mustafa Efendi’nin tasarrufunda olan vakf menzil ve bir taraftan bazen elmacı kızı Fatıma Hâtûn tasarrufunda olan menzil bahçesi ve bazen Âyişe Hâtûn ve İbiş tasarruflarında olan menzil ve bir taraftan İzmirli hanımın menzili ve taraf-ı râbî‘i tarîk-i âmm ile mahdûd ve fevkânî iki bâb oda ve ve bir matbah ve sofa ve tahtânî iki bâb oda ve avlu ve bir mikdâr bahçe ve kenef ve abdesthane ve kömürlük ve mihtab ve bi’r-i mâ ve sokak kapusunu müstemil bir bâb mülk-i menzili irsen ve şey’en yedimizde bi’l-münâsafâ mülkümüz olmağla hâlen biz menzil-i mezkûru bi’l-cümletü’t-tevâbi‘ ve’l-levâhik ve kâffetü’l-hukûk-i vel’merâfik tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey‘-i bât-i sahîh-i şer‘î ile vakf-ı mezbûre akar olmak üzere mütevellî-i mezbûre iki yüz elli gurûşa bey‘ u teslîm eylediğimizde ol dahî mal-ı vakf-ı mezbûr ile bi’t-tevliye iştirâ vü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikden sonra semeni olan meblağ-i mezkûrun elli beş gurûşunu mal-ı vakf-ı mezbûrdan olmak üzere mütevellî-i mezbûr yedinden ahz ü kabz ve bi-kaderi’l-husûs beynimizde iktâm eyledik mâ‘adâ yüz doksan beş gurûşu zikr-i âtî mu‘accele içün taraf-ı vakıfta ibkâ edüb menzil-i mezkûr ve vakf-ı mezkûr müsteğallâtından olduktan sonra mütevellî-i mezbûr menzil-i mahdûd-i mezkûru fâriğan ani’ş-şevâğil yüz doksan beş gurûş icâre-i mu‘accele ve beher şehir on beş akçe icâre-i müeccele ile taraf-ı vakıftan bi’t-tevelliye bize ale’l-iştirâkû’s-seviyy icâr u tefvîz u teslîm biz dahî ber-vech-i muharrer iştirâken istîcâr u tefevvuz ve kabûl edüb bey‘-i mezkûrun tağrîr ve gabnına mu‘accele-i merkûmun istîfâ ve adem-i istîfâsına müte‘allika âmme-i da‘vâdan taraf-ı vakf-ı mezbûr ile mütevellî-i mezbûrun zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ol dahî bit-tevelliye ibrâmızı kabûl eyledi dediklerinde ğıbbü’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fi’l-yevmi’s-sâni aşer min Muharremü’l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

8

Mahrûsa-i Galata’ya muzâfe Marmara Nahiyesi’ne tâbi‘ Peristos Karyesi ahâlisinden olub hâlen mahrûse-i mezbûrede sâkin Yanaki veled-i Tohari nâm zimmî

mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Enver’de yine karye-i merkûme ahâlisinden işbu hâmilü’r-rakîm Manol veled-i Yorgaki nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti’z-zikrin sudûruna deġin yedimde mülk ve hakkım olub karye-i merkûmede vâki‘ bir taraftan Paraşko menzili ve bir taraftan Münâdî..... menzili ve bir taraftan Yanaki menzili ve tarik-i âmm ile mahdûd ve bir bâb oda ve bir sofa ve bir mikdâr avluyu müştemil bir bâb mülk-i menzili tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey‘-i bât-i sahîh-i şer‘î ile doksan gurûşa merkûm Manol zimmiye bey‘ u temlîk ü teslîm eylediġimde ol dahî ber vech-i muharrer yedimden iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl edüb semeni olan meblaġ-i mezkûr doksan gurûşu merkûm Manol bana def‘ u teslîm eylediġinde ben dahî tamamen ahz ü kabz eyleyüb bey‘-i mezkûrun taġrîr ve gabnına ve semenine müte‘allika da‘vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât edüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik fimâ ba‘d menzil-i mahdûd-i mezkûr cemî‘-i mütemilâtıyla merkûm Manolun mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfi olub benim kat‘â alaka ve medhalim kalmamışdır dedikde ġibbû’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fi’l-yevmi’s-sâlis aşer min Muharrem li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

9

Medîne-i Üsküdar’da Yeni Mahalle’de mütemekkinler Manok veled-i Ferhat nâm zimmî ile zevcesi ta‘rîf-i şer‘î ile mu‘arrefe olan Ranuhi bint-i Nursuz nâm zevcân Mahrûsa-i Galata’da Meclis-i Şer‘-i Enver’de mahrûse-i mezbûrede vâki‘ Carciyo Kilisesinin ve Raso Fukarasın ta‘âmiyelerine mevkûfe nukûdun mütevellîsi ve nukûd-i mezkûreyi akara tebdîle kıbel-i şer‘den me‘zûn olan işbu hâmilü’r-rakîm Kiraġos veled-i Samak nâm zimmî muvâcehesinde her biri ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti’z-zikrin sudûruna deġin bâ-hüccet-i şer‘iyye bi’l-munâsafâ yedimizde mülk ve hakkım olub mâdü’z-zikr Yeni Mahalle’de vâki‘ bir taraftan Uncu Ovanis menzili ve bir taraftan Keġork Şerbethanesi ve bir taraftan çiçekçi bahçesi bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd ve terbî’an üç yüz elli zirâ‘ arsa üzerinde mebnî fevkânî iki bâb oda ve bir sofa ve bir kenef

[29a]

ve tahtâni bir bâb oda ve bir sofa ve bi’r-i mâ-ı lezîz ve kenef ve bir matbah ve kiler ve kömürlük ve eşcâr-ı müsmire ve ġayr-i müsmireli bahçe ve sokak kapusunu müştemil bir bâb mülk-i menzilimi bi’l-cümletü’t-tevâbi‘ ve’l-levâhik kâffetü’l-hukûk-i vel’merâfik tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey‘-i bât-i sahîh-i şer‘î vakf-ı mezbûre akar olmak üzere mütevellî-i merkûme altı yüz kırk gurûşa bey‘ u teslîm eylediġimizde ol dahî mal-ı vakf-ı mezbûr ile bi’t-tevliye iştirâ vü tesellüm ve kabûl eyledikten sonra semeni-i mezkûr altı yüz kırk gurûşun iki yüz kırk gurûşun mal-ı vakf-ı mezbûrdan olmak üzere mütevellî-i merkûm yedinden ahz ü kabz mâ‘adâ dört yüz gurûşunu gurûşu zikr-i âti mu‘accele içün mütevellî-i mezbûr yedinde ibkâ edüb menzil-i mezkûr ve vakf-ı merkûm müsteġallâtından oldukdan sonra mütevellî-i merkûm menzil-i mezkûru fâriġan ani’ş-şevâġil dört yüz kırk gurûş icâre-i mu‘accele ve yevmî iki akçe icâre-i müeccele ile taraf-ı vakıftan bi’t-tevelliye münâsafâ bize icâr u tefvîz u teslîm eyledikde ben dahî ber-vech-i muharrer iştirâken tefevvuz ve istîcâr u kabûl edüb mu‘accele-i merkûme dört yüz kırk gurûşu mütevellî-i merkûme yedinde ibkâ eyledikde dört yüz kırk gurûşa ba‘de’t-takas ve’l-mahsûb bey‘-i mezkûrun taġrîr ve gabnına ve mu‘accele-i merkûmun istîfâ ve adem-i istîfâsına müte‘allika âmme-i da‘vâdan taraf-ı vakf-ı merkûm ile mütevellî-i mersûmun zimmetini ibrâ vü iskât

eylediğimizde ol dahî ibrâmızı bit-tevellîye kabûl eyledi dediklerinde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min Muharremü'l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

1

Sebzeci esnafından olub husûs-i âti'z-zikrde kendü nefsinden asâle ve şerîki Kettâni veled-i Kiryan nâm zimmî tarafından vekîl olduğu Yako veled-i Kiro ve Rodo veled-i Foça nâm zimmîler şehâdetleriyle sâbit olan Tanaş veled-i Manol nâm zimmî mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de esnâf-ı merkûmenin kethüdâsı es-Seyyid Mehmed Emin Ağa ve esnâf-ı mezkûreden Ali Beşe ve Yako ve Hristo ve Tuna ve Zodo ve Nato ve Rado ve Yaşân ve Yako ve Zişo ve Kolo ve diğer Kolo ve Yamandi ve Kiko ve sâirleri hâzır oldukları halde bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahrûse-i mezbûreye muzâfe Tophâne-i Âmire kârhânesi kurbünde vâki' bir bâb sebzeci dükkânı derûnunda mevcûd beyne'l-esnâf gedik ta'bîr olunur iki kantar ve iki terâz ma'a derâhim ve iki şiş ve bir fıçı ve sâir âlât-ı lâzime-i ma'lûme ve üç sehm i'tibâriyle bir sehmi benim ve bir sehmi şerîkim müvekkilem merkûm Ketâni zimmînin ve bir sehmi Dimitri veled-i Yako zimmînin yedimizde şâyi'an malımız iken merkûm Dimitri hâlik olub mâlik olduğu bir sehmi-i şâyi'-i mezkûru zevce-i metrûkesi olub Vilâyet-i Rumeli'de Görce Kazâsına tâbi' Kumançeze? nâm karyede mütemekkinine Reste nâm Nasrâniyye ile sulbî sağır oğlu işbû hâzır bi'l-meclis Yorgo'ya hasren mevrûs olmağla hakikat-i hali kethüdâ ve esnâf-ı hâzırdan merkûmûndan suâl olunub takrîrleri tahrîr ve kibel-i şer'den yedimize hüccet i'tâ olunmak bi'l-asâle ve bi'l-vekâle matlûbumuzdur¹³⁷⁵ dedikde kethüdâ-yı mezbûr ve esnâf-ı mezkûreden istîfâ olundukda ânlar dahî cevâblarında fi'l-hakîka âlât-ı mezkûre üç sehm i'tibâriyle bir sehmi merkûm Tanaş'ın ve şerîki müvekkil-i merkûm Ketâni zimmînin ve bir sehmi merkûm Dimitri'nin yedlerinde şâyi'an malları iken merkûm Dimitri hâlik olub mâlik olduğu bir sehmi-i şâyi'-i mezkûru karye-i merkûmede mütemekkinine zevcesi merkûme Reste Nasrâniyye ile sulbî sağır oğlu hâzır-ı merkûm Yorgo'ya hasren mevrûs olduğu bizim ma'lûmumuzdur deyû her biri al tarîkı's-şehâde haber vermeleriyle işbû sahîfe-i sahîha li-ecli's-sene ketb ve tahrîr olunub işbu hâmilü'r-rakîm merkûmûn yedleriyle i'tâ olundu. Fi'l-yevmi'r-râbi' min Muharrem li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

2

Mahrûsa-i Galata'da mütemekkin şerbetçi hizmetkârlarından Zibo veled-i Yorgi nâm zimmî mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de Mahmiyye-i İstanbul'da Bezâristan kurbünde sâkin oturakçı işbû râfi'u'l-kitâb Mustafa Çelebi bin İsmail nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Mustafa Çelebi târîh-i kitâbetden bir gün mukaddem mahrûse-i mezbûrede Yanıkkapı nâm mahalde Moralı Şerbethanesi önünde sükda beyaz kabzalı bıçak ile amden bi-ğayr-i hakkın sağ elimin vustâ ve sebbâbe parmaklarıma darb ü cerh ve gaml-ı mânde olmağla müceb-i şer'isini mezbûr Mustafa Çelebi'den bundan akdem da'vâya tesaddî birle beynimizde münâza'ât-ı kesîre cereyân etmişidim el-hâletü hâzihî beynimizde muslihûn tavassut edüb beni da'vâ-yı mezkûremden mezbûr Mustafa Çelebi ile on beş gurûş üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde ben dahî sulh-i mezkûru kabûl bedel-i sulh-i mezkûr on beş gurûşu mezbûr Mustafa Çelebi yedinden işbu Meclis-i Şer'de tamamen ahz ü kabz edüb

¹³⁷⁵ Burada sehven "deyû" yazılmış ve üstü karalanmıştır.

ben cerh-i mezkûre ve mâ yühaddisü anhe ol dahî bana medfû‘u olan bedel-i sulh-i mezkûr on beş gurûşa müte‘allika âmme-i da‘vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fi’l-yevmi’l-âşir min Muharremü’l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

3

Galata’da Kemankeş Mustafa Paşa Mahallesi’nde sâkin Zeyneb bint-i el-Hâc Abdullah Ağa nâm Hâtûn’un zevci ve tarafından husûs-i âti’z-zikrde vekîl olduğu zât-ı mezbûreyi bi’l-mu‘arrefeti’ş-şer‘iyye ârifân Ömer Efendi bin el-Hâc İbrahim es-Seyyid Mustafa Ağa bin es-Seyyid Ali şehâdetleriyle sâbit olan Hüseyin Çelebi bin Abdullah nâm nâm kimesne mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Münîr’de mahrûse-i mezbûre haricinde Müeyyedzâde Mahallesi’nde vâki‘ ashâb-ı hayratdan merhûm Kâtib Mehmed Çelebi Mekteb-i Latîfi evkâfının bi’l-fi‘l mütevellisi işbû râfi‘u’l-kitâb eş-Şeyh Ahmed Efendi bin el-Hâc İbrahim mahzarında bi’l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb vakf-ı mezkûrdan olub mâdü’z-zikr Kemankeş Kara Mustafa Paşa Mahallesi’nde vâki‘ birbirine muttasıl üç bâb mahzen-i kârgîr ve bir bâb berber dükkanının her biri on altışar sehm i‘tibâriyle zikrolunan mehâzin ve berber dükkanında i‘tibâr-ı mezkûr üzere her birinde birer sehm-i şâyi‘ine bi’l-icâreteyn mutasarrıfa olan sağîre Rukiyye bint-i el-mezbûr el-Hâc Abdullah fevt olub hisse-i mezkûreleri mahlûl ve taraf-ı vakf-ı mezbûre âid ve râci‘ olmağla Sûk-i Sultânî’de işbû hâzır bi’l-meclis Münâdî es-Seyyid Mustafa Çelebi yediyle ba‘de’l-müzâyede ve inkitâ‘u’r-ra‘iyyeti’l-yevm bedel-i misli olan yüz elli gurûşda zevcim müteveffîye-i merkûme-i sağîre-i mezbûrenin kız karındaşı ve hissedârı müvekkilem mezbûre Zeyneb Hâtûn üzerinde karardâde olunub ziyâde ile tâlib-i âharı zuhûr etmemekle mütevellî-i mezbûr zikrolunan mehâzin ve berber dükkanında i‘tibâr-ı mezkûr üzere müteveffîye-i sağîre-i mezbûrenin bir sehm hisse-i şâyi‘a-i mezkûrelerini yüz elli gurûş icâre-i mu‘accele ve icâre-i müeccele-i kadîmesiyle taraf-ı vakıftan bi’t-tevliye zevcim müvekkilem mezbûre Rukiyye Hâtûn’a icâr u teslîm ve icâre-i mu‘accele-i mezkûre yüz elli gurûşu mütevellî-i mezbûre tamamen de‘f u teslîm ve umûr-i vakf-ı mezbûre sarf u istihlâke emr eylediğinde ol dahî emri üzere sarf u istihlâk edüb müvekkilem mezbûre mu‘accele-i mezkûrenin istifâ ve adem-i istifâsına müte‘allika âmme-i da‘vâdan taraf-ı vakf-ı mezkûr ile mütevellî-i mezbûrun zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ol dahî bi’t-tevelliye ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fi’l-yevmi’l-hâmis min Muharrem li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

4

Mahrûsa-i Galata haricinde Bedreddin Bey Mahallesi’nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü’l-esâmî-i müslimîn ta‘rifleriyle mu‘arrefe olan Şerîfe Nefîse bint-i Yusuf nâm hâtûn mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Enver’de zevci sâbiğî işbû râfi‘u’l-kitâb Münâdî es-Seyyid Mustafa Ağa bin es-Seyyid Ali nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr es-Seyyid Mustafa Ağa’nın yedinde olan bir kıt‘a i‘lâm-ı şer‘î mantûkunca mezbûr es-Seyyid Mustafa Ağa zevc ü ehlim iken beni bundan akdem tatlık etmekle zimmetinde mütekarrir ve ma‘kûdun aleyh olan otuz gurûş mehr-i müeccele ile nafaka-i iddet-i ma‘lûmem ve meûnet-i süknâm içûn bi’t-terâzî ta‘yîn olunan sekiz gurûş ki cem‘an otuz sekiz gurûş gurûşu mahzar-ı şühûdda tamamen bana def‘ u teslîm ben dahî ahz u kabz etmişidim ba‘dehû mezbûr

[29b]

es-Seyyid Mustafa beni iğfâl ve seni tezevvüc ederim deyû malımdan işbû defter-i müfredât mantûkunca on makreme ve bir peşkîr ve bir yorğan ma'a çarşab ve bir döşek ma'a çarşab ve altmış gurûş kıymetlü bir elmas altûn küpe ve bir umûriyye altûn ve bir safiyye ve bir boğça ve bir havlumu bi-ğayr-i hakkın ahz etmekle ayları mevcûd ise aylarını müstehlek ise ba'de's-sübût kıymetlerini mezbûr es-Seyyid Mustafa'dan tazmîn taleb ederim deyû da'vâya tesaddî eylediğimde ol dahî cevâbında külliyyen ba'de'l-inkâr ve ben müdde'âmı isbata kâdire ve tahlîfe tâlibe olmamamla bilâ beyyine mu'arazadan men' olunmuşidim el-hâletü hâzihî beynimizde muslihûn tavassut edüb ben tesaddî eylediğim da'vâ-yı mezkûremden mezbûr es-Seyyid Mustafa Ağa ile elli gurûş üzerine inşâ-i akd-i sulh olduğumda ol dahî sulh-i mezkûru kabûl ve bedel-i sulh-i mezkûr elli gurûşu mezbûr es-Seyyid Mustafa Ağa işbû Meclis-i Şer'de tamamen bana def u teslîm ben dahî ahz ü kabz u kabûl edüb mehr-i mezkûreme ve eşyâ-i muharre[re]-i mezkûreye ve kıymetlerine ve hukûk-i zevciyyete ve târîh-i kitâbete gelince bi'l-cümle beynimizde cereyan eden ahz u i'tâ ve mu'âmelât-ı şettâ ve hukûk-i sâire-i şer'iyyeye müte'allika âmme-i da'vâ ve mutâlebât ve kâffe-i îmân ve muâsamatdan her birimiz âharlar zimmetini ibrâ-yı âmm ve kat'-ı nizâ' ile ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' min Muharremü'l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

5

Mahrûsa-i Galata'da Yeni Câmi kurbünde sâkine olub nefsinı tevzîce mâni'-i şer'îsi olmadığımı zatını ârifân Abdi bin Abdullah ve Ali bin Ahmed nâm kimesneler ihbârlarıyla zâhir olan Âyişe bint-i Mehmed nâm hâtûn mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de işbû râfi'u'l-kitâb Mustafa Beşe bin Veliyyüddin nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Mustafa¹³⁷⁶ altı bin akçe mehr-i müeccel tesmiyesiyle zevc ü ehlim iken üç gün mukaddem beni tatlık edüb mehr-i mezkûru altı bin akçe zimmetinde kalub hâlen ben târîh-i kitâbet günü yine beş yüz akçe mehr-i müeccel tesmiyesiyle nefsimi mezbûr Mustafa Beşe'ye mahzar-ı şühûdda tezvîc ve tenkîh eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer tezevvüc ve kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min Muharrem li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

6

Mahrûsa-i Galata'da Yüncüzâde Mahallesi'nde sâkine Saliha bint-i Abdullah nâm hâtûnun damadı ve tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl olduğu zatını bi'l-ma'rifeti's-şer'iyye ârifân Mehmed Ağa bin Ahmed ve es-Seyyid İsmail bin es-Seyyid İbrahim nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-i vekâletine hükm-i şer'î lâhik olan Hüseyin Ağa bin Mehmed nâm kimesne Meclis-i Şer'-i Enver'de müvekkile-i mezbûrenin zevc-i muhâli'-i işbû râfi'u'l-kitâb Oturakçı Ebu's-Su'ûd bin Ali nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr es-Seyyid Ebu's-Su'ûd ve müvekkilem kayınvalidem mezbûre Saliha Hâtûn'un zevc ü ehli olub beynlerinde hüsn-

¹³⁷⁶ Bundan sonra gelen üç satırın üstü çizilmiş ve sayfa kenarına doğrusu işlenerek mühürle tasdik edilmiştir. Çizilen kısım şöyledir: "...mukaddemâ zevcim iken beni tatlık edüb zimmetinde mütekarir ve ma'küdon aleyh olan altı bin akçe mehr-i müeccel üzerine zımm ile târîh-i kitâbet günü altı bin beş yüz gurûş mehr-i müeccel tesmiyesiyle mahzar-ı şühûdda nefsimi mezbûr Mustafa Beşe'ye..."

i mu'âşeretleri olmamağla müvekkilem mezbûre Saliha Hâtûn hul'a tâlibe ve râğibe olduğu ecilden mezbûrun zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan iki bin akçe mehr-i müecceli ile nafaka-i iddet-i ma'lûmesi üzerlerine ve meûnet-i süknası dahî müvekkilem mezbûrenin üzerinde olmak üzere mezbûr es-Seyyid Ebu's-Su'ûd ile bi'l-vekâle muhâla'a-i sahîha-i şer'iyeye ile hul' olduğunda ol dahî ber-vech-i muharrer hul'-i mezkûru ba'de'l-kabûl hukûk-i zevciyyete ve ibtidâ-i zevciyyetden târîh-i kitâbete bi'l-cümle beynlerinde cereyan eden ahz u atâ ve mu'âmelât-ı şettâ ve hukûk-i sâire-i şer'iyeye müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz bi'l-asâle ve bi'l-vekâle âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasfiki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâmin aşer min Muharrem li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

7

Mahrûsa-i Galata'da Alaca Mescid Mahallesi'nde sâkin Kalpakçı Süleyman Ağa bin Mehmed nâm kimesne mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de işbû râfî'u'l-kitâb Kalpakçı Ahmed Beşe bin Hüseyin nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahrûse-i mezbûrede hısnı ebvâbından Kürkçü Kapsu dahilinde vâki' bir bâb kalpakçı dükkanı derûnunda beyne'l-esnâf gedik ta'bîr olunur kırk adet kalıp ve üç destgâh ve üç mikrâz ve bir akçe tahtası ve iki dolab ve adedi beynimizde ma'lûm kalpak ve kuzu derisi ve bir çuka kaput ve bir çuka cübbe ve bir köhne çukaya kaplı nâfe kürk ve bir çuka entâri ve bir basma kuşak ve bir çuka çakşır ve bir Şam alacası entârimi tarafeynden kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ve safka-i vâhide ile iki yüz altmış dokuz gurûşa mezbûr Ahmed Beşe'ye bey' u temlik eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni mezkûr iki yüz altmış dokuz gurûş mezbûr Ahmed Beşe'nin zimmetinde kalub benim ve benim olan ğâibûn ani'l-meclis Yeniköylü Çukacı Yanaki zimmîye çuka semeninden elli gurûş ve Çukacı Dimitri zimmîye kezâlik çuka semeninden kırk gurûş ve Çukacı Yako zimmîye çuka semeninden sekiz buçuk gurûş ve Çukacı Sakızlı zimmîye çuka semeninden beş buçuk gurûş ve Boğasıcı¹³⁷⁷ () nâm kimesne boğası semeninden yirmi sekiz gurûş ve yine Boğasıcı¹³⁷⁸ () nâm kimesne kezâlik buğası semeninden yirmi gurûş ki cem'an yüz elli iki gurûş semen-i mezkûrden yüz elli iki gurûşunu dâyinlerim mezbûrûna edâ vü teslîme mezbûr Ahmed Beşe'yi tarafımdan emr u tevkîl eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer emr üzere dâyinlerim mezbûrûna edâyâ ta'ahhüd edüb semen-i mezkûrdan bâkî kalan yüz on yedi gurûşa müte'allika da'vâdan mezbûr Ahmed Beşe'nin zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ol dahî ibrâyı kabûl eyledi fîmâ ba'd zikrolunan âlât ve eşyâ mezbûr Ahmed Beşe'nin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub benim kat'â alâka ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasfiki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâmin aşer min Muharrem li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

8

Mahrûsa-i Galata'da Cizyedâr Sûk'da mütemekkin Şerbetçi Nikola veled-i Corci nâm zimmî mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de sefîne yelkencilerinden râfî'u'l-kitâb Ali bin Abdullah nâm kimesne tarafından husûs-i âti'z-

¹³⁷⁷ Burada şahsın ismi yazılmamış bir boşluk bırakılmıştır.

¹³⁷⁸ Aynı şekilde burada da şahsın ismi yazılmamış bir boşluk bırakılmıştır.

zikri tasdîka vekîli Mustafa Ağa bin Ali nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb müvekkil-i mezbûr Ali Beşe târîh-i kitâbetten bir hafta mukaddem mesbûku'z-zikr Cizyedâr Sûk'da mütemekkin olduğu şerbethane önünde kable'l-mağrib yatağan bıçağı ile amden bi-ğayr-i hakkın boğazından bir yerinden darb ü cerh etmekle müceb-i şer'îsi müvekkil-i merkûm Ali Beşe'den bundan akdem taleb ve da'vâ etmişidim el-hâletü hâzihî beynimizde muslihûn tavassut edüb ben da'vâ-yı mezkûremden meccânen fâriğ olub cerh-i mezkûre ve mâ yühaddisü anhe müte'allika âmme-i da'vâdan müvekkil-i mezbûr Ali Beşe'nin zimmetini ibrâ-yı âmm ile ibrâ vü iskât eylediğimde ol dahî ibrâmı kabûl eyledi deyû makarr-ı merkûm Nikola zimmînin ikrâr-ı meşrûhunu vekîl-i merkûm Mustafa Ağa vicâhen tasdik ve şifâhen tahkîk etmeğin mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi'l-işrîn min Muharrem li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

9

Mahrûsa-i Galata'da Sultan Bayezid Mahallesi'nde mütemekkinine Simpeçe? bint-i Nikte nâm Nasrâniyyenin zevci ve tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl olduğu şahs-ı merkûmeyi bi'l-mu'arrefeti's-şer'iyye ârifân Dimitri veled-i Nikola ve Tiro veled-i Nikola kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-i vekâletine hükm-i şer'î lâhık olan Yanaki veled-i Zaharya nâmı mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de işbu hâmilü'r-rakîm Kuyumcu Hristo veld-i Yorgi nâm zimmî muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahrûse-i mezbûre hısnı ebvâbından Balık Pazarı Kapusu dahilinde kâin Kuleli demekle meşhûr bir bâb şerbethane derûnunda mevcûd beyne'l-hiref gedik ta'bîr olunur yüz elli iskemlenin ellisi ve yirmi bir fiçının

[30a]

yedisi ve altmış billur bardağın yirmisi ve otuz sofranın onu ve doksan dokuz vukiyye nühasın otuz üç vukiyyesi zevcem müvekkilem merkûmenin müstekillen yedinde malı olmağla hâlen zevcem müvekkilem merkûme ber-vech-i muharrer mâlike olduğu eşyâ-i mezkûreyi merkûm Hristo zimmîye bi-tarîki'l-istiğlâl yedi yüz yirmi gurûşa bey' u teslîm eyledikde ol dahî ber-vech-i meşrûh iştirâ vü teslîm ve kabûl edüb meblağ-i mezkûr yedi yüz yirmi gurûşu zevcem müvekkilem merkûm Hristo yedinden tamamen ahz u kabz eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î merkûm Hristo meclis-i mezkûrda vekîl-i merkûm Yanaki muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben eşyâ-i mezkûreyi târîh-i kitâbet gününden beher şehir yedişer gurûşa merkûm Yanaki'ye isti'mâl içün icâr u teslîm eylediğimde ol dahî ber-minvâl-i meşrûh istîcâr u tesellüm ve kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâmin aşer min Muharremü'l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm-ı Mahkeme

1

Mahrûsa-i Galata haricinde Tatavla nâm karyede mütemekkin olub şahsı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî kimesneler ta'rifleriyle mu'arrefe olan Kostantiniyye bint-i Acı Kiryako nâm Nasrâniyye mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de zevci mutlağî işbu hâmilü'r-rakîm Neccar Aleksî veled-i Andon nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb merkûm Aleksî âyinimiz üzere bilâ tesmiyetü'l-mehr zevc ü ehlim iken târîh-i kitâbet günü beni tatlîk etmekle hukûk-ı zevciyete ve malım olub bi-ğayr-i hakkın ahz ve âhara bey' ile istihlâk eylediği mecmû'u bin yedi yüz üç gurûş kıymetlü elmaslı iki aded çiçek ve bir çift elmaslı altûn bilezik ve elmaslı altûn gerdâniye ve iki aded elmaslı altûn yüzük ve bir damgahane kaplı bir sincab kürk ve bir

damgahane entâri ve bir tek altûn bilezik ve kıymetlerine ve mehr-i mislime ve ibtidâ-i zevciyyetden târîh-i kitâbete gelince bi'l-cümle beynimizde cereyan eden hukûk-i sâire-i şer'iyeye müte'allika âmme-i da'vâdan ben Aleksî zimmînin zimmetini ibrâ-yı âmm ile ibrâ vü iskât eyleyüb ol dahî kezâlik târîh-i kitâbete gelince hukûk-ı zevciyyete ve hukûk-i sâireye müte'allika âmme-i da'vâdan benim zimmetimi ibrâ vü iskât edüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik ve merkûm Aleksî zevcim iken firâşından hâsıla ve benden mütevellide bi-hakkı'l-hidâne hâlen hacr u terbiyemde olan infâk ve iksâya ta'ahhüd eyledim ol dahî râzî deyû makarr merkûme Kostantiniyye Nasrâniyyenin ikrâr-ı meşrûhası merkûm Aleksî zimmî vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk etmeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâmin aşer min Muharremü'l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm-ı Mahkeme

2

Mahrûsa-i Galata'da mütemekkin Malkos veled-i Manas nâm zimmî mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbu hâmilü'r-rakîm Abraham veled-i Vartan nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûruna değın yedimde mâlik ve hakkım olub Vilâyet-i Anadolu'da Arapgir kazâsında vâkı', bir bir taraftan Tatos menzili ve bir taraftan Artin menzili ve iki taraftan tarîk-ı âmm ile mahdûd fevkânî üç bâb oda tahtânî bir bâb oda ve bir sofa ve kenef ve bir mikdâr bağçe ve sokak kapusunu müstemil bir bâb mülk-i menzili babam merkûm Manas'ın elinde mülk iken hâlik oldukda menzil-i mezkûr benimle âhar sulbî kebîr oğulları ğâibân ani'l-meclis Agob ve Mekbon? nâm zimmîlere hasren mevrûs olmağla hâlen ben menzil-i mezkûrde olan bir sehm hisse-i irsiye-i şâyi'amı tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile mersûm İbrahim'a iki yüz elli gurûşa bey' u temlîk ve mahallinde zabta taslît eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü kabûl eyledikden sonra semeni olan meblağ-i merkûm iki yüz elli gurûşu merkûm Abraham yedinden tamamen ahz ü kabz edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl eyledik fimâ ba'd menzil-i mezkûrde olan bir sehm hisse-i irsiye-i şâyi'a-i mezkûrem merkûm Abraham'ın mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub benim kat'â alakam ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min Muharrem li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm-ı Mahkeme

3

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Firuz Ağa Mahallesi'nde sâkin Derviş Süleyman bin Halil nâm kimesne mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de dâmâdı işbu râfî'u'l-kitâb el-Hâc Mehmed Ağa bin Hüseyin nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr el-Hâc Mehmed Ağa kızım işbu hâzır bi'l-meclis Zeliha nâm sağîrenin zevc ü ehli olub lâkin beynlerinde hüsn-i mu'âşeretleri olmamağla hul'a tâlibe ve râğibe olduğu ecilden mezbûr el-Hâc Mehmed Ağa'nın zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan kırk gurûş mehr-i müecceli ile nafaka-i iddet-i ma'lûmesi kızım mezbûrenin üzerlerine ve meûnet-i süknası dahî kendi olmak üzere dâmâdım mezbûr el-Hâc Mehmed Ağa ile muhâla'a-i sahîha-i şer'iyeye ile bi'l-velâye hul' olduğumda ol dahî ber-vech-i muharrer hul'-i mezkûru ba'de'l-kabûl ve kızım sağîre-i mezbûrenin hîn-i akidde mehr-i mu'accele tesmiye olunan altmış gurûşu

işbû Meclis-i Şer‘de dâmâdım mezbûr el-Hâc Mehmed Ağa’dan taleb-i da‘vâ¹³⁷⁹ ve şer‘an ahz ederse me’hûzuna ben kefil ve zâmin oldum dedikde ğıbbü’t-tasdîki’s-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fi’l-yevmi’t-tâsi‘ ve’l-‘ışrîn min Muharrem li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm-ı Mahkeme

4

Mahrûsa-i Galata’ya muzâfe kasaba-i Tophâne’de Firuz Ağa Mahallesi’nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü’l-esâmî-i müslimîn ta’rifleriyle mu‘arrefe olan Nefise bint-i Abdullah nâm hâtûn mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Enver’de zevc-i mutlağ işbû râfi‘u’l-kitâb Hamal es-Seyyid Hüseyin bin es-Seyyid Halil nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr es-Seyyid Hüseyin zevc ü ehlim iken târîh-i kitâbet günü beni bâyinen tatlık etmekle zimmetinde mütekarrir ve ma‘kûdun aleyh olan on gurûş mehr-i müeccelem ile nafaka-i iddet-i ma‘lûmem mukâbelesinde bi’t-terâzî ta‘yîn olunan üç gurûş ki cem‘an on üç gurûş gurûşu işbû¹³⁸⁰ Meclis-i Şer‘de tamamen bana def‘ u teslîm ben dahî yedinden ahz u kabz edüb hukûk-ı zevciyyete ve sâireye müte‘allika âmme-i da‘vâdan her biri âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her biri ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü’t-tasdîki’s-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fi’l-yevmi’ls-sâmin aşer min Muharrem li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm-ı Mahkeme

5

Mahrûsa-i Galata haricinde Hüseyin Ağa Mahallesi’nde mütemekkin olub şahsı zeyl-i vesîkada muharrerü’l-esâmî-i müslimîn ta’rifleriyle mu‘arrefe olan Mariye bint-i Abraham nâm Nasrâniyye mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Enver’de husûs-i âti’z-zikrde kendü tarafından asîl ve zevcesi Katherine bint-i Abraham Nasrâniyye tarafından tasdîka vekîl-i şer‘îsi işbu hâmilü’r-rakîm Şerbetçi Yûsub veled-i Karabet nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben müvekkil-i merkûmenin kız karındaşı olub zevcân-ı mezbûrânın menzillerinde talebiyle ücret kavlınsız târîh-i kitâbete gelince iki sene hizmet edüb müddet-i mezkûrede beni teberru‘an infâk u iksâ etmişler idi ben müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ücret-i misline müte‘allika âmme-i da‘vâdan zevcân-ı mezbûrânın zimmetlerini ibrâ vü iskât eylediğimde ânlar dahî kabûl eylediler dedikde ğıbbü’t-tasdîki’s-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fi’l-yevmi’s-sâmin ve’l-‘ışrîn min Muharrem’l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

[30b]

6

Mahrûsa-i Galata’da Müeyyedzâde Mahallesi’nde sâkin el-Hâc Mahmud Ağa bin Veliyyüddin mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Münîr’de hâlen zevce-i menkûhası râfi‘atü hâzihi’l-vesîka Nefise bint-i Mehmed nâm hâtûn tarafından husûs-i âti’z-zikrde tasdîka vekîl-i şer‘îsi Mehmed bin İbrahim nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki‘ zevcim müvekkile-i mezbûre ile sâkine olduğum menzil derûnunda mevcûd eşyâ-i memlûkemden işbû defter-i müfredât mantûkunca iki çatma yasdık ve altı minder ve altı çuka mak‘ad ve dört köşe yasdığı ve on yorgan ve üç kapu perdesi ve beş pencere perdesi ve bir beyaz şal kuşak ve bir beneşe kaplu karsak kürk ve bir beneşe kaplu sincab kürk ve on baş yasdığı ve bir lâhûr

¹³⁷⁹ Üstü çizilmiş bir kelime var.

¹³⁸⁰ Burada’’hâzır’’ yazılmış fakat üstü çizilmiştir.

yeşil şal ve bir turuncu lâhûr şal ve limonî lâhûr şal ve bir gögez lâhûr şal ve bir vaşak kürk ve bir nafe kürk ve bir samur kürk ve yine beneşe kaplu samur kürk ve bir elmaslı bıçak ve bir Kontoş kürk ve iki bol yenli ferâce ve yasdık ve dört minder ve üç mak‘ad ve on iki beledî yasdık ve iki çuka mak‘ad ve yine dört minder ve iki kaput ve sekiz tencere ma‘a kapak ve bir sahan ma‘a kapak ve bir tas ve dört güğüm ve iki abdest leğeni ve iki leğen ma‘a ibrik ve sâir hırdavât-ı ma‘lûmeme tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfide ve murâfakadan ârî bey‘-i bât-i sahîh-i şer‘î ve safka-i vâhîde ile zevcem müvekkile-i mezbûreye iki bin yüz yirmi gurûşa bey‘ u temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temlîk ü teslîm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i mezkûr iki bin yüz yirmi gurûşu zevcem müvekkile-i mezbûre Nefise Hâtûn‘a cihet-i karzdan zimmetinde sahîhan deynim olan iki bin yüz yirmi gurûşa takas ve mahsûb eylediğimde ol dahî mütekâsa ve kabûl eyledi bey‘-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine mûte‘allika âmme-i da‘vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl eyledik fîmâ ba‘d eşyâ-i muharrere-i mezkûre zevcem müvekkile-i mezbûrenin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub benim kat‘â alâka ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü‘t-tasdîki‘ş-şer‘î Fî selh-i Muharrem sene 1203.

Hüddâm

7

Mahrûsa-i Galata‘da Sultan Bayezid Mahallesi‘nde mütemekkiye olub nefsinin tevzîce mâni‘-i şer‘îsi olmadığı şahsını ârifan Dimitri veled-i Apostol ve Andon veled-i Yavan nâm zimmîler ihbârlarıyla zâhir olan Zoyi bint-i Kostantin nâm Nasrânîye mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Münîr‘de işbû hâmilü‘r-rakîm Yanaki veled-i Kostantin nâm zimmî tarafından husûs-i âti‘z-zikrde vekîl olduğu¹³⁸¹ mua‘refân ve merkûmân şehâdetleriyle sâbit ve sübût-i vekâletine hükm-i şer‘î lâhik olan Panayot veled-i Yanaki muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben târîh-i kitâb günü beş yüz gurûş mehr-i müeccel tesmiyesiyle mahzar-ı şuhûdda nefsimi müvekkil-i merkûm Yanaki‘ye tezvîc ve tenkîh eylediğimde ol dahî tezevvüc ve kabûl eyledi dedikde ğıbbü‘t-tasdîki‘ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi‘t-taleb ketbolundu. Fî selh-i Muharremü sene 1203.

Hüddâm

8

Galata‘ya muzâfe kasaba-i Fındıklı‘da Selîme Hâtûn Mahallesi‘nde sâkin tüccardan el-Hâc Hüseyin bin el-Hâc Abdullah nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Hatîr‘de lâzîmü‘t-tevkîrde li-ebeveyn ammisi oğulları râfî‘u‘l-kitâb Abdullah Beşe ve Ahmed Beşe ibn-i Mustafa nâm kimesneler tarafından husûs-i câi‘z-zikri tasdîka vekîl-i şer‘îleri Mehmed Raşid Efendi bin Ahmed Efendi mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki‘ sâkin olduğum menzil derûnunda mevcûd eşyâ-yı memlûkemden yirmi sekiz aded mecmû‘u köhne kadife ve çatma veyasdık ve beş yemeni ve baş yadığı ve yapağı memlû on üç minder ve üç şilte ve dört kumaş köşe yadığı ve üç çuka mak‘ad ve Mısır hasırı ve üç yüz yadığı ve dört kilim ve üç döşek ve bir oda keçesi ve ikili kapı perdesi ve biri çuka ve biri kumaş ve biri kaliçe üç seccade ve yine üç çit mak‘ad ve bir kazan ve iki güğüm ve bir abdest leğeni ve iki leğen ma‘a ibrik ve bir beyaz orta keçesi ve bir kebîr nühas ibrik ve bir saplı ayak ve bir kevgir ve bir kebîr sini ve üç kenarlı tepsi ve altı çorba tası ve ma‘a kapak ve bir döşek şiltesi ve yirmi dört sahan ve on sahan kapağı ve üç maşraba ve

¹³⁸¹ Burada yanlışlıkla “şâhidân” yazılmışsa daüstü çizilmiştir.

sedefli ve sade üç iskemle ve altı tencere ma‘a kapak ve iki tava ve iki nühas mangal ve dört sağır lenger ve ve beş sağır sahan ma‘a kapak ve üç şamdan ve bir hamam tası ve bir kahve tepsisi ve iki kahve ibriği ve iki nühas bakraç ve on dokuz fağfur fincan ve altı tonbak fincan zarfi ve bir mercan tesbih ve on yorgan ma‘a çarşab ve bir tüfek ve bir mısır kılıcı ve bir som kabzalı hançer ve bir simli bıçak ve bir yeşil servi sandık ve bir çuka kaput ve bir saatimi ve Mahmiyye-i İstanbul hısnı ebvâbından Odun Kapusu haricinde vâki‘ Haseki Vakfı’ndan Ağa dükkanı demekle ma‘rûf bir bâb bakkal dükkanı derûnunda mevcûd beyne’l-esnâf gedik ta‘bîr olunur bir kantar ve iki terâz ma‘a derâhim ve bir akçe tahtası ve bir çekmece ve sâir âlât-ı lazime-i ma‘lûme yüz yirmi sehmden mâlik olduğum kırk sehm hisse-i şâyi‘amı tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfide ve müvâza‘adan ârî bey‘-i bât-i sahîh-i şer‘î ve safka-i vâhîde ile bin gurûşa müvekkilân-ı mezbûrân Abdullah Beşe ve Ahmed Beşe’ye ale’l-iştirâki’s-seviyy bey‘ u temlik ü teslim eylediğimde ânlar dahî ber vech-i muharrer iştirâken vü temellük ü teslim ve kabz u kabûl eylediklerinden sonra semen-i mezkûr bin gurûşa ve eşyâ-i muharrere-i mezkûreye ve âlât-ı lâzime-i merkûmelere müte‘allika âmme-i da‘vâdan müvekkilân-ı mezbûrânın zimmetlerini ibrâ-yı âmm ile ibrâ vü iskât eylediğimde ânlar dahî ber-vech-i muharrer ibrâmı kabûl eyledilere fimâ ba‘d zikrolunan eşyâ ve âlât müvekkilân-ı mezbûrân Abdullah Beşe ve Ahmed Beşe’nin ale’l-iştirâki’s-seviyy mülk-i müşterâları ve hakk-ı sarfları olub benim kat‘â alâka ve medhalim kalmamıştır dedikde ğıbbü’t-tasdîki’s-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fi’l-yevmi’s-sâmin ve’l-işrîn min Muharremü’l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Abdullah Efendi bin Mehmed Emin Efendi

Es-Seyyid İsmail Efendi bin el-Hâc Mehmed Efendi

Mehmed Nimetullah Efendi bin Mehmed

Hüddâm-ı Mahkeme

9

Âsitâne-i Âliyye’de mukîm Venedik Elçisinin ikinci serkâtibi Nikola Kolombo veled-i Tiro nâm müste’men Galata’da Meclis-i Şer‘-i Hatîr’de Venedik tercümanlarından işbû hâmilü’r-rakîm Françesko Frankiri nâm tercüman muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb hâlen ben ve Marako¹³⁸² Venedik’e râhî olmamla işbû defter-i müfredât mantûkunca Dellal Yahûdi zimmetinde cihet-i karzdan dört bin beş yüz gurûş ve Salom karısı? camcı zimmetinde cam semeninden bin kırk dokuz gurûş Samaya Loğon? zimmetinde kezâlik cam semeninden dört yüz gurûş ve Camcı Yakob Elfes? zimmetinde kezâlik cam semeninden bin iki yüz altmış üç gurûş ve Yusub Elyadi zimmetinde kezâlik cam semeninden üç yüz altmış dokuz gurûş ve Yakob Sarraf zimmetinde iplik semeninden iki yüz sekiz gurûş ve Hayım Meşulay zimmetinde hırdavat semeninden yüz elli gurûş on altı para ve İsak Ferisko zimmetinde hırdavat semeninden

[31a]

yüz otuz üç gurûş ve Yakob zimmetinde cam semeninden yüz altmış gurûş yirmi para ve Nesim Ferisko zimmetinde hırdavat semeninden iki yüz altmış dört gurûş altı para ve Salom Rantorini ve Sabetay Levi ve Somla nâm karındaşlar zimmetlerinde bâ-temessük cihet-i karzdan altı yüz altmış dört gurûş ve Sabatay İlya Ferisko zimmetinde hırdavat semeninden doksan altı gurûş ve Safırlı Çako zimmetinde çuka semeninden bâkî yetmiş gurûş ve mersûm Yakob zimmetinde kezâlik cam

¹³⁸² çizilmiş

semeninden üç yüz yirmi gurûş ki cem'an dokuz bin altı yüz elli altı gurûş iki para alacak hakkımı merkûmûndan talep ve dahî ahz ü kabza veledi'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve bunlar mütavakkıf olduğu umûrun kilise tarafından tercüman-ı mersûmu vekîl ve nâib-i münnâb nasb u ta'yîn eylediğimde ol dahî vekâlet-i merkûmu kabûl ve hidemât-ı lâzimesi mahallinde ikâmete ta'ahhüd eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâmin ve'l'ısrîn min Muharremü'l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm-ı Mahkeme

1

Mahrûsa-i Galata haricinde Tatavla karyesinde mütemekkin Manol veled-i Bogitmo nâm zimmî mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de yine mahrûsa-i mezbûre haricinde Sirkeci Mescid Mahallesi'nde sâkine râfi'atü'l-kitâb Hafize bint-i Ahmed nâm hâtûn tarafından husûs-i âti'z-zikrde tasdîka ve kefil olan Bostanî Hasan Ağa bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûruna deĝin bâ-hüccet-i şer'iyye yedimde mülk ve hakkım olub karye-i merkûmede vâki' bir taraftan Kostantin menzili ve bir taraftan Kasab Filib menzili ve bir taraftan mekâbir-i Müslimîn ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd ve bi-hesâb-ı tebi'î iki bin yüz otuz dokuz zirâ' arsa üzerinde mebnî fevkânî iki bâb oda ve bir sofa ve tahtânî iki bâb oda ve bir sofa ve kenef ve bi'r-i mâ ve sokak kapusunu müşt Emil mülk-i menzilimi müvekkile-i mezbûre Hafize Hâtûn'a bi-tarîki'l-istiğlâl yedi yüz gurûşa bey' u teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra meblağ-i mezkûr yedi yüz gurûşu müvekkile-i mezbûre Hafize Hâtûn yedinden tamamen ahz ü kabz eyledikten sonra müvekkile-i mezbûre Hafize târîh-i kitâbetden beher şehir on buçuk gurûşa bana icâr u teslîm eylediğinde ben dahî ber-vech-i muharrer istîcâr u kabûl ve icâre-i mezkûreden otuz bir buçuk gurûş müvekkile-i mezbûreye def' u teslîm ol dahî ahz ü kabz eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâlis min Saferu'l-Hayr li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

2

Mahmiyye-i İstanbul'da Sultan Mehmed Câmî'i kurbünde sâkin Mahmud Paşa Mahkemesi küttâbından Hüseyin Efendi bin el-Hâc Mehmed nâm kimesne Galata Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer'de takrîr-i kelâm ve ifâde-i merâm edüb Galata'da Karaköy nâm mahalde Çizmecî Sûkda vâki' bi'l-icâreteyn mutasarrıf olduğum bir bâb eskici dükkanında müste'cirim olan Eskici Ohannis nâm zimmî yedi aydan berü firâr ve gayb-ı münkatı'a ile ğâib ve mefkûd olmağla dükkan-ı mezkûr ve icâreden mu'dal kalmağla dükkan-ı mezbûrun kilidi feth ve ğâib-i mersûmun dükkan-ı merkûm derûnunda mevcûd olan eşyâsı kibel-i şer'den tahrîr ve yed-i emîne vaz' olunmak matlûbumdur dedikde kibel-i şer'den me'zûnen mürsel Kâtib Abdullah Efendi'nin ğâib-i merkûmun dükkan-ı mezkûr derûnunda eşyâsını tahrîr ve âminenden olduğu ihbâr olunan eskici esnâfının yiğitbaşları Gabril veled-i Boğdsar nâm zimmîyi kayyım nasb ve yedine teslîm edilen eşyânın defteridir ki ber-vech-i âti' zikrolunur Fi'l-yevmi's-sâlis min Saferu'l-Hayr Sene selâs ve mieteyn ve elf.

Destgâh	Bileği Taşı	Köhne Tahta Sandık
Aded	Aded	Aded
1	1	1

Sağır çekmece derûnunda bir parça kağıd Kalıp ...
Aded 1
1

Çizme kalıbı Köhne Çekmece Sağır Kahve Çuvalı Testere
Çift Aded Aded Aded
2 1 5 1

akçe Kebîr Kahve Çuvalı Köhne sarı çizme ve siyah Sağır çekmece derûnunda
Aded Çift Aded
2 10 14

İp Ölçü Bıçağı Köhne Kutu Çömlek
Aded Aded Aded Aded Aded
1 5 1 3 2

İskemle Fıçı Bir mikdâr parça bez Bir mikdâr gâv sele
Aded Aded Hurdası
3 1

Şişe derûnunda Kaval
mevzû' bir mikdâr Çift
ravğan-i zeyt 4

3

Venedik tüccarından Covanni Cotla nâm müste'men mahrûsa-i Galata'da Meclis-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de yine Venedik Râhiblerinden işbu hâmilü'r-rakîm Kalnikos Kodile veled-i Corci nâm Râhib muvâcehesinde Venedik tercümanlarından Françesko Frankini nâm tercüman hâzır olduğu halde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb merkûm Kalnikos Kodile zimmetinde ba'de külli'l-hesâb eşyâ-i ma'lûme esmânından alacak hakkım olan bin doksan yedi buçuk gurûşa olduğu cihet-i karzdan bin iki yüz üç gurûşa ve târîh-i kitâba gelinceye dek bi'l-cümle beynimizde cereyân eden ma'lûm ve mechûl ahz u i'tâ ve mu'âmelât-ı şettâ ve hukûk-i sâire-i şer'iyeye müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 4 Safer sene 1203.

4

Mahmiyye-i İstanbul'da Hüsrev Paşa Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Fatıma bint-i Mehmed nâm hâtûn mahrûsa-i Galata'da Meclis-i Şer'-i Enver'de Kudât-ı Mısıriyye'den işbu râfî'u'l-kitâb el-Hâc İbrahim Efendi bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûruna deĝin yedimde mülk ve hakkım olub mahrûsa-i mezbûre muzâfâtından İstinye nâhiyesine tâbi' Hümâyûnâbâd karyesinde

vâki' bir taraftan Kel Ahmed menzili ve bir taraftan Rasûloğlu Ahmed Çelebi menzili ve bir taraftan cebel ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd arsası merhûm ve mağfûr leh Sultân-ı sâlis vakfına senevî kırk akça mukâta'a-i kadîmesi olub fevkânî bir bâb oda ve bir sofa ve tahtânî bir bâb oda ve matbah ve bi'r-i mâ ve kenef ve istîcârly bir mikdâr bahçe ve sokak kapusunu müşt Emil bir bâb ebniyesi mülk-i menzilimi ve menzil-i mezkûr ittisâlinde yine arsası vakf-ı mezbûra senevî dört akçe mukâta'alı tahmînen bir dönüm kürümü mülk-i bağımı tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ve safka-i vâhide ile beş yüz gurûşa mezbûr el-Hâc İbrahim Efendi'ye bey' u temlik ve arsalary dahî bâ-izn-i mütevellî meccânen fâriğ u tefvîz u teslim eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tefevvuz u tesellüm ve kabz u kabûl edüb semeniy olan meblağ-iy mezkûr beş yüz gurûşu mezbûr el-Hâc İbrahim Efendi yedinden tamamen ve kâmil en ahz ü kabz edüb bey'-iy mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika âmme-iy da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-iy muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik fimâ ba'd zikrolunan menzilin ebniyesi ve kürümü mezbûr el-Hâc İbrahim Efendi'nin mülk-iy müşt erâsı ve arsalary hakk-ı makbûzu olub benim kat'â alakam ve medhalim kalmamışdır dedikte ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis min Safer li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

[31b]

5

Mahrûsa-iy Galata haricinde Tatavla karyesinde mütemekkiye olub şahsı zeyl-iy vesîkada muharrerü'l-esâmî ta'rifleriyle mu'arrefe olan Faniçe bint-iy Yanaki nâm nasrâniyye mahrûsa-iy mezbûrede Meclis-iy Şer'-iy Hatîr'de mahrûsa-iy mezbûreye muzâfe kasaba-iy Kâsım Paşa'da el-Hâc Ferhad Mescid-iy Şerîfi'nin ğalle vü mülhak vaz' olunan şem'-iy asel vakfının mütevellîs iy ve nükûd-iy vakfı akara tebdîli kîbel-iy şer'den me'zûn olan işbû râfî'u'l-kitâb Şeyhü'l-Kurrâ es-Seyyid el-Hâc Mustafâ bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-iy kelâm edüb akd-iy âti'z-zikrin sudûruna değin bâ-hüccet-iy şer'iyye silk-iy mülkümde mün selik olub karye-iy merkûmede simitçi fırını sûku derûnunda vâki' bir taraftan Dülger Paraşko mülkü ve bir taraftan Kürkçü Mihalaki zimmî menzili ve bir taraftan Sakızly Kaytancı Filibi zimmî menzili ve taraf-ı râbi'-iy tarîk-iy âmm ile mahdûd fevkânî bir bâb oda ve bir sofa ve tahtânî bir bâb oda ve kenef ve bir çamaşır ocağı ve bir mikdâr avlu ve bir mikdâr bahçe ve sokak kapısını müşt Emil bir bâb mülk-iy menzilimi bi'l-cümletü't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-iy bât-iy sahîh-iy şer'î ile dört yüz otuz gurûşa vakf-ı mezkûre akar olmak içün mütevellî-iy mezbûra bey' u teslim eylediğimde ol dahî nükûd-iy vakf-ı mezbûr ile bi't-tevliye iştirâ vü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semen-iy mezkûr dört yüz otuz gurûşun doks an gurûşunu nükûd-iy mevkûfeden olmak üzere mütevellî-iy mezbûr bana teslim ve üç yüz kırk gurûşunu zikr-iy âti-iy mu'accele içün mütevellî-iy mezbûr yedinden ibkâ edüb menzil-iy mezkûr vakf-ı mezkûr müstağallâtından oldukdan sonra mütevellî-iy mezbûr menzil-iy mezkûru fâriğan ani'ş-şevâil yevmî bir akçe icâre-iy müeccele ve üç yüz kırk gurûş icâre-iy mu'accele ile mu'accele-iy merkûmeyi semen-iy mezkûrden mütevellî yedinden bâkî kalan meblağ-iy mezkûr üç yüz kırk gurûşa takas ve mahsûb eylediğimde ol dahî bi't-tevelliye mütekâsa ve kabûl edüb bey'-iy mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine ve mu'accele-iy merkûmenin istîfâ ve adem-iy istîfâsına müte'allika âmme-iy da'vâdan taraf-ı vakf-iy merkûm ile mütevellî-iy mezbûrun zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ol dahî bi't-tevelliye

ibrâmi kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâmin ve'l'ısrîn min Muharrem'l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

6

Mahrûsa-i Galata'da Yüncüzâde Mahallesi'nde sâkine Afife bint-i İbrahim bin Abdurrahman nâm hâtûnun zevci ve tarafından husûs-i âti'l-beyânda vekîl olduğu zat-ı mezbûreyi bi'l-ma'rifeti's-şer'iyye ârifân Mehmed Çelebi bin Abdullah Abdurrahman bin Emrullah şehâdetleriyle sâbit olan Mehmed bin Hasan nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de mahrûsa-i mezbûreye muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da el-Hâc Ferhad Mescidi Mahallesi avârızı ve mahalle-i mezbûrede vâki' ashâb-ı hayrâtdan merhûm Şeyhzâde nâm sâhibü'l-hayrın binâ ve ihyâ eylediği çeşme-i mâ-i lezîz evkâflarının mütevellîsi ve vakfeyn-i mezkûreynden hâsıl olan ğallelerini akara tebdîle kıbel-i şer'den me'zûn olan râfi'u'l-kitâb Şeyhü'l-Kurrâ es-Seyyid el-Hâc Mustafa bin Mehmed nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûruna deĝin bâ-hüccet-i şer'iyye zevcem müvekkilem mezbûre Afife Hâtûn'un yedinde mük ve hakkı olub mahrûsa-i mezbûreye muzâfe kasaba-i Fındıklı'da el-Hâc Receb Mahallesi'nde vâki' bir taraftan Lüleci Hasan Beşe ve zevcesi Hatice ve kızı Rukiyye'nin tasarruflarında vakıf menzil ve bir taraftan Kayıkçı Hasan Beşe bahçesi ve bir taraftan Tatar Mustafa menzili ve bir taraftan tarîk-i hâss ile mahdûd müştamilât-ı ma'lûmeyi hâvî bir bâb mülk-i menzilimi bi'l-cümletü't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffeti'l-hukûk ve'l-merâfik tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile vakfeyn-i mezkûreyne akar olmak üzere mütevellî-i mezbûra doksan beş gurûşa bi'l-vekâle bey'-i fâriĝan ani's-şevâĝil teslîm eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer bi't-tevelliye iştirâ vü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semen-i merkûm doksan beş gurûşun kırk beş gurûşunu ğalle-i vakfeyn-i mezkûreyne olmak üzere mütevellî-i mezbûreynden bi'l-vekâle ahz u kabz edüb bâkî kalan elli gurûşunu zikr-i âti-i mu'accele içûn yed-i mütevellîde ibkâ ve menzil-i merkûm vakf-ı merkûm müstaĝallâtından oldukdan sonra mütevellî-i mezbûr menzil-i mahdûd-i mezkûru elli gurûş icâre-i mu'accele ve ve beher şeh'r on beş akçe icâre-i müeccele ile bi't-tevliye müvekkilem zevcem mezbûreye icâr u tefvîz eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer istîcâr u tefevvuz ve kabûl edüb bey'-i mezkûrun taĝrîr ve gabnına ve mu'accele-i merkûmenin istîfâ ve adem-i istifâsına müte'allika âmme-i da'vâdan taraf-ı vakfeyn-i mezkûreyne ile mütevellî-i mezbûrun zimmetini bi'l-vekâle ibrâ vü iskât eylediğimde ol dahî bi't-tevliye ibrâmi kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâmin ve'l'ısrîn min Muharrem'l-Haram li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Kâtib-i vakf es-Seyyid Mehmed Efendi

Hâlî-i vakf Mehmed Ali Çelebi

Hüddâm

7

Mahrûsa-i Galata'da seccâde-nişîn-i Şerî'at-i ğarrâ olan efendiler hazerâtı nezâretinde âsûde olan evkâfdan gümrük kâtibi merhûm İbrahim Efendi nâm sâhibü'l-hayrın bi'l-meşrûta mütevellîyesi ve vâkıf-ı merhûmun zevcesi olub mahrûsa-i mezbûreye muzâfe kasaba-i Beşiktaş'da Arap İskelesi nâm mahalde râfiatü hâzihi'l-vesîka Hâce Hava Hâtûn ibnet-i Mehmed tarafından husûs-i âti'z-zikrde ikrâra vekîl olduğu zat-ı mezbûreyi bi'l-ma'rifeti's-şer'iyye ârifân Hafız Mustafa Efendi bin Osman ve es-Seyyid el-Hâc Musa bin es-Seyyid Abdülkadir şehâdetleriyle sâbit olan kayyım

Molla Ahmed bin Mustafa nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Hatîr’de bi’l-vekâle takrîr-i kelâm edüb müvekkilem mütevellîye-i mezbûre Hâce Hava Hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Alaca Mescid-i Şerîf’de imâm olanlara süknâsı meşrûta-i menzilin bir odasında imâm-ı sâbık el-Hâc Abdullah Efendi muallim-i sübyân olub zevcim vâkıf-ı mezbûr İbrahim Efendi hayatında oda-i mezkûreye musluklu bir taş tekne vaz‘ etmişidi lâkin mürûr-i ezmine ile oda-i mezkûr harab ve zikrolunan tekne dahî mu‘dal kalub ibâdullah sâkî olmak üzere tekne-i mezbûre mescdi-i mezbûr[e] vaz‘ olunması kibel-i şer‘den bi’t-tevelliye bana izin verilmek matlûbumdur dedikde hâl-i bi’l-cümle vekîl-i mezbûrun takrîr-i meşrûhu vâkî’e mutâbık ve nefsü’l-emre muvâfık olduğu mâdü’z-zikr Alaca Mescid Mahallesi ahâlisinden imam vekîli Hâfiz Mustafa Efendi ve Müezzîn es-Seyyid Hüseyin Efendi ve Ahmed Efendi ve Mehmed Ağa ve Salih Ağa ve el-Hâc Süleyman ve Ahmed Çelebi ve Ahmed Efendi ve es-Seyyid Ömer Ağa ve el-Hâc Musa ve Mehmed Ağa ve Hasan Ağa nâm kimesneler haber verdiklerinden sonra tekne-i mezbûreyi oda-i mezbûreden ibâdullah sâkî olmak üzere mescdi-i mezkûre nakl ve vaz‘a mütevellîye-i müvekkile-i mezbûreye kibel-i şer‘den izn birle mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fi’l-yevmi’s-sâdis min Saferu’l-Hayr li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Abdurrahman bin Emrullah
Es-Seyyid Mahmud bin İsmail
Es-Seyyid Ahmed bin Mehmed
Es-Seyyid Süleyman bin Mehmed
Mustafa Efendi bin Osman

Hüddâm

8

Mahrûsa-i Galata’ya muzâfe kasaba-i Fındıklı’da Selîme Hâtûn Mahallesi’nde sâkine Mahmiyye-i İstanbul’da Odun Kapusu tüccarındanel-Hâc Hasan Ağa bin Abdullah tarafından husûs-i âti’z-zikrde taleb ve da‘vâ ve sulh ve ibrâya vekîl olduğu Mehmed Raşid Efendi bin Ahmed ve Molla Ahmed bin Mustafa şehâdetleriyle sâbit ve sübût-i vekâletine hükm-i şer‘î lâhik olan Hasan Ağa bin Ali nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Enver’de husûs-i âti’z-zikrde kendü tarafından asîl ve babası el-Hâc diğêr Hasan Ağa bin Halil ve Molla Mustafa ve Molla Mehmed Emin ve diğêr el-Hâc Hasan Ağa taraflarından vekîl olduğu el-Hâc Ali bin Salih ve Ali Ağa bin Mehmed şehâdetleriyle sâbit olan Kumkaleli işbû râfî‘u’l-kitâb Halil Ağa ve babası diğêr el-Hâc Hasan Ağa ve Molla Mustafa ve Molla Mehmed Emin zimmetlerinde cihet-i karzdan alacak hakkı olan beş yüz on üç gurûşu mezbûrûn ile iki yüz elli gurûş bedel-i makbûza bi’l-vekâle sulh olduğumda mezbûr Halil Ağa dahî asâlet ve vekâletine binâen sulh-i mezkûru ba‘de’l-kabûl ben mâ‘adâya mezbûr Halil Ağa dahî bi’l-asâle ve bi’l-vekâle târîh-i kitâba gelince müvekkilem mezbûr ile

[32a]

mezbûrûnun beynlerinde cereyân eden hukûk-i sâire-i şer‘iyyeye müte‘allika âmm-i da‘vâdan bi’l-asâle ve bi’l-vekâle her birimiz âharın ibrâsını ibrâ-yı âmm-i sahîh-i şer‘î ile ibrâ vü iskât eylediğimizde ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fi’l-yevmi’s-sâbi‘ min Saferu’l-Hayr li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Mehmed Ağa bin Ahmed
Mustafa bin Mehmed
İsmail Ağa bin Hüseyin

Kumkaleli ahâlisinden el-Hâc Hasan Ağa bin İbrahim

1

Bakkal esnâfından Yanaki veled-i Yamandı nâm zimmî Mahrûsa-i Galata'da Meclis-i Şer'-i Münîr'de yine esnâf-ı merkûmeden işbu hâmilü'r-rakîm Kostantin veled-i Yani nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahrûsa-i mezbûreye muzâfe kasaba-i Tophâne'de kışla' karşısında Acı Çeşme kurbünde Balaban Dükkanı demekle ma'rûf bir bâb bakkal dükkanı derûnunda mevcûd beyne'l-esnâf gedik ta'bîr olunur iki terâz ma derâhim ve beş fıçı ve beş tabla ve iki kantar ve sâir âlât-ı lâzime-i ma'lûme yüz yirmi sehm i'tibâriyle otuz sehm-i şâyi'î benim yedimde malım olmağla hâlen ben âlât-ı mezkûrede mâlik olduğum otuz sehm-i şâyi'îmi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î safka-i vâhîde merkûm Konstantin zimmîye dört yüz elli gurûşa bey' u temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ve tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm dört yüz elli gurûşu merkûm Kostantin yedinden tamamen ahz ü kabz edüb tağrîr ve gabnıma ve semenine müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik fimâ ba'd âlât-ı mezkûrede mâlik olduğum otuz sehm hisse-i şâyi'am merkûm Kostantin'in mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olmuştur benim kat'â alâka ve medhalim kalmamıştır dedikte ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâlis min Safer Sene li-selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

2

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Kazancıbaşı Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Ümmü Gülsüm bint-i Süleyman nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de zevc-i ğayr-i ehli işbû râfi'u'l-kitâb es-Seyyid Hüseyin bin es-Seyyid Halil nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr es-Seyyid Hüseyin on üç gurûş mehr-i mu'accel ve on üç gurûş mehr-i müeccel tesmiyesiyle zevc-i ğayr ve ehlim olub ben hul'a tâlibe ve râğibe olduğum ecilden mu'accel-i mezkûrun nisfi olan altı buçuk gurûşu mezbûr es-Seyyid Hüseyin Beşe'ye teslîm ve mehr-i müeccel-i mezkûrun nisfi olan altı buçuk gurûş üzerine mezbûr es-Seyyid Hüseyin muhâla'a-i sahîha-i şer'iyye ile hul' olduğumda ol dahî hul'-i mezkûru ba'de'l-kabûl hukûk-i zevciyyete müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât edüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikte ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâdis min Safer li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

3

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe İstinye nahiyesine tâbi' Kefeli Karyesi ahâlisinden Abdülkadir bin İbrahim nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de karye-i mezbûre ahâlisinden işbû râfi'u'l-kitâb Mustafa bin Ahmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûruna deĝin yedimde mâlik ve hakkım olub karye-i mekûme bağları hilâlinde vâki' bir taraftan Nuhoğlu bağı ve bir taraftan dere ve bir taraftan müşterî-i mezbûr Mustafa bağı ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd tahmînen yirmi dört dönüm mikdârı mülk-i baĝ arsamı tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile almış gurûşa mezbûr Mustafa Beşe'ye bey' u temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl edüb sonra semeni olan meblağ-i

mezkûr altmış gurûşu mezbûr Mustafa Beşe yedinden tamamen ahz ü kabz edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât edüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sânî min Safer li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

4

Mahrûsa-i Galata'da Alaca Mescid Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Âmine bint-i Mustafa nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de zevc-i muhâli'i işbu râfî'u'l-kitâb es-Seyyid Abdurrahman bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr es-Seyyid Abdurrahman zevcim olub beynimizde adem-i hüsn-i mu'âşeretden nâşî ben hul'a tâlibe ve râğibe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan otuz gurûş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma'lûmem üzerlerine ve meûnet-i süknâm dahî kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr mezbûr es-Seyyid Abdurrahman ile muhâla'a-i sahîha-i şer'iyye ile hul' olduğumda ol dahî ber-vech-i muharrer hul'-i mezbûru ba'de'l-kabûl hukûk-i zevciyyete müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât edüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' min Saferu'l-Hayr li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

5

Mahrûsa-i Galata haricinde Kamer Hâtûn Mahallesi'nde sâkin Hasan Ağa bin Ahmed mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de hâlen zevce-i menkûhası bâ'isetü hâzihi'l-vesîka Ümmü Gülsüm bint-i Abdullah nâm hâtûn tarafından husûs-i âti'z-zikri tasdîka vekîl-i şer'îsi Ali bin Ahmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir bâb mülk-i menzil bâ-hüccet-i şer'iyye yedimde mülküm olub hâlen ben menzil-i mezkûru dört sehm i'tibâriyle üç sehm-i şâyi'ini yedimde ibkâ ve bir sehm-i şâyi'ini tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile üç yüz gurûşa bey' u temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merküm üç yüz gurûşa müte'allika âmme-i da'vâdan zevcem müvekkile-i mezbûrenin zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve ol dahî ibrâmı kabûl eyledi fimâ ba'd menzil-i mezkûrun rub'-i şâyi'î zevcem müvekkile-i mezbûrenin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfi olmuşdur dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sânî min Saferu'l-Hayr li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm-ı Mahkeme

6

Mahmiyye-i İstanbul'da Sultanahmed kurbünde Firûz Ağa Mahallesinde sâkine Fatıma Hânım ibnet-i Abdurrahman'ın zevci ve tarafından husûs-i âti'z-zikrde ikrâr ve vekîl olduğu zat-ı mazbûreyi bi'l-ma'rifeti'ş-şer'iyye ârifân Hasan Çelebi bin Mehmed ve Mehmed Emin Beşe bin Hasan şehâdetleriyle sâbit olan haseki mütekâ'idlerinden Süleyman bin Ahmed mahrûsa-i Galata'da Meclis-i Şer'-i Hatîr'de bâ'isü'l-kitâb Hasan bin Ahmed mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahrûsa-i

mezbûre haricinde Kamer Hâtûn Mahallesi'nde vâki' bir taraftan Abdülkadir menzili ve bir taraftan Fatıma Hâtûn menzili ve bir taraftan Hüseyin Ağa menzilleri ve bir taraftan mekâbir-i Müslimîn ile mahdûd tahtânî üç bâb oda ve bir sofa ve dehliz ve kenef ve bi'r-i mâ ve eşcâr-ı müsmire ve ğayr-i müsmireli bahçe ve müştemilât-ı sâireyi hâvi bir bâb mülk-i menzil zevcem müvekkilem mezbûrenin bâ-hüccet-i şer'iyeye yedinde mülkü iken

[32b]

ba'de vefâtihâ menzil-i mahdûd-i mezkûr sadriyye kızı kebîre zevcem müvekkilem mezbûreye hasren mevrûs olmağla zevcem müvekkilem mezbûre menzil-i mahdûd-i mezkûru bi'l-cümletü't-tevâbi' ve'l-levâhik kâffetü'l-hukûk-i vel'merâfik tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer' ile mezbûr Hasan Ağa'ya bin yetmiş beş gurûşa bey' u temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm bin yetmiş beş gurûşu mezbûr Hasan Ağa yedinden bi't-tamam ve'l-kemâl ahz ü kabz edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika âmm-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eylediler fîmâ ba'd menzil-i mahdûd-i mezkûr bi'l-cümle mâ yeştemilü..... mezbûr Hasan Ağa'nın mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub müvekkilem mezbûrenin benim kat'â alaka ve medhali kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min Saferu'l-Muzaffer li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

7

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe İstinye nâhiyesine tâbi' Boğazkesen Hisarı'nda Arpa Emîni Mahallesi'nde mütemekkin Hatim veled-i Asail nâm zimmî mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de zevcesi mu'arrefetü's-şahs işbû hâmiletü'r-rakîm Lusiye bint-i Tuman? Nâm nasrâniyye muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahrûsa-i mezbûrede vâki' bir taraftan Vasil menzili ve bir taraftan Kostantin menzili ve bir taraftan Mıgır menzili ve taraf-ı râbî'i tarîk-i âmm ile mahdûd tahtânî iki bâb oda ve bir matbah ve bir kenef ve bir mikdâr eşcârlı bahçe ve sokak kapısını müştemil bir bâb mülk-i menzilimin nısf-ı şâyi'ini ve hisar-ı merkûm bağları hilâlinde vâki' Küçükdere nâm mahalde kâin bir tarafından Uzun Ahmed Bağı ve etrâf-ı sülûsiyesi tarîk-i âmm ile mahdûd ve tahmînen on beş dönüm kürümî mülk-i bağımın nısf-ı şâyi'ini dahî tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î safka-i vâhide ile zevcem mersûmeye yüz yetmiş beş gurûşa bey' u temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm yüz yetmiş beş gurûşa müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik fîmâ ba'd zikrolunan nısf-ı bağ ile nısf-ı menzil zevcem mersûmenin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olmuştur dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi'l-hâdî aşer min Safer li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

8

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe İstinye nâhiyesine tâbi' Boğazkesen Hisarı'nda Arpa Emîni Mahallesi'nde mütemekkin Hatim veled-i Asail nâm zimmî mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de "zevcesi ve sulbiyye sağîre kızı Zümrüd'ün anası

ve kibel-i şer‘den mensûbe vasîsi Lusiye bint-i Tuman nâm nasrâniyye muvâcehesinde”¹³⁸³ <Sahh> ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahrûsa-i mezbûrede vâki‘ bir taraftan Vasil menzili ve bir taraftan Konstandi¹³⁸⁴ menzili ve bir taraftan Mıgır menzili ve taraf-ı râbi‘i tarîk-i âmm ile mahdûd ve ma‘lûmü’l-müştemilât bir bâb mülk-i menzilimin nısf-ı şâyi‘i ve Hisar-ı merkûm bağları hılâlinde vâki‘ bir taraftan Uzun Ahmed Bağı ve etrâf-ı sülûsiyesi tarîk-i âmm ile mahdûd ve tahmînen on beş dönüm kürümî mülk-i bağımin nısf-ı şâyi‘ini dahî benim ve nısf-ı şâyi‘-i âharları zevcem işbû vasî-i merkûme¹³⁸⁵ Lusiye nâm nasrâniyye yedimizde mülkümüz olmağla hâlen ben zikrolunan nısf-ı menzil “ ()ve nısf-ı bağı sulbiyye kızım Zümrüd nâm sağîre içûn¹³⁸⁶ yüz yetmiş beş gurûşa bey‘ u temlik edüb¹³⁸⁷ “ol dahî merkûme içûn bi’l-velâye” iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl ve semen-i merkûm mutâlebesinden kızım sağîre-i merkûmenin zimmetini ibrâ vü iskât¹³⁸⁸ “eylediğimde vasiye-i merkûme Lusiye dahî ibrâ-yı mezkûru kabûl eyledi” <Sahh> dedikde ğıbbü’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fi’l-yevmi’s-sânî aşer min Sene 1203.¹³⁸⁹

es-Seyyid Süleyman bin Mehmed
es-Seyyid Mehmed Said Efendi
es-Seyyid Mehmed Emin Efendi bin el-Hâc İsmail
9

Sâbıkan Hümâyûnâbâd ustası İsmail Ağa bin el-Hâc İbrahim Mahrûsa-i Galata’da Meclis-i Şer‘-i Enver’de sulbî kebîr oğlu işbû râfi‘u’l-kitâb İbrahim Ağa mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mâdü’z-zikr Hümâyûnâbâd karyesinde vâki‘ üç taraftan tarîk-i âmm ve bir taraftan dere ile mahdûd ve arsası senevî kırk akçe mukâta‘a-i kadîmesi olub üzerinde mağrûs eşcârı yedimde mülk ve tasarrufumda olan tahmînen ve terbî’an yüz zirâ‘ bir kit‘a bahçenin eşcârını tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey‘-i bât-i sahîh-i şer‘î ile elli gurûşa oğlum mezbûr İbrahim Ağa’ya bey‘ u temlik arsasını dahî bâ-re’y-i mütevellî oğlum mezbûra meccânen fâriğ u tefvîz u teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tefevvuz ve kabz u kabûl eyledikten sonra semen-i mezkûr elli gurûşa ve bahçe-i mahdûd-i mezkûreye müte‘allika da‘vâdan oğlum mezbûr İbrahim Ağa’nın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ol dahî ibrâmı kabûl eyledi fîmâ ba’d eşcâr-ı mezkûr oğlum mezbûrun mülk-i müşterâsı ve arsası dahî hakk-ı mesfûzu olub benim kat‘â alaka ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fi’l-yevmi’r-râbi‘ aşer min Saferu’l-Hayr li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Halil bin İbrahim
Ali bin Ahmed

¹³⁸³ Bu davada eksik kısımlar birkaç kere olmak üzere sağ ve sol kenara yazılmış, bu yazılar “sahh” işareti ile tashih edilmiş ve Galata Kadısı Mehmed Sadık Efendi’nin mührüyle mühürlenerek tadik edilmiştir. İlgili ekler metinde tırnak içinde yazılmıştır.

¹³⁸⁴ Üstteki kayıttaki Konstantin yazıldığı halde bu kayıttaki Konsandi olarak kayda geçirilmiştir.

¹³⁸⁵ Bu terkiib’in yerinde evvela “hâzır bi’l-meclis” yazılmışsa da üzeri çizilerek “vasî-i merkûme” kayd-ı düşülmüştür.

¹³⁸⁶ Burada “safka-i vâhide ile” yazılmışsa da sonradan üstü çizilmiştir.

¹³⁸⁷ “Ber-vech-i muharrer bi’l-vekâye” yazısının üstü çizilerek tırnak içindeki yer kenara eklenmiş.

¹³⁸⁸ “Eyledim” kelimesinin üstü çizilerek tırnak içindeki cümle alt tarafa eklenmiştir.

¹³⁸⁹ “Zevcem merkûme Lusiye Nasrâniyyeye” cümlesi de yana eklenmiş fakat gireceği yere güzelce işaretleneceğinden dipnot olarak eklemeyi uygun bulduk.

Hüddâm

10

Mahrûsa-i Galata haricinde Kamer Hâtûn Mahallesi'nde mütemekkiye olub nefisini tevzîce mâni'-i şer'îsi olmadığını şahsını ârifân es-Seyyid Süleyman bin Mehmed ve Ali bin Ahmed kimesneler ta'rifleriyle mu'arrefe olan Manuko bint-i Andreyâ nâm Nasrâniyye mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de işbû hâmilü'r-rakîm Yorgi veled-i Mihâl nâm zimmi muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben târîh-i kitâb günü yirmi beş gurûş mehr-i müccel tesmiyesiyle mahzar-ı şuhûdda nefsimi merkûm Yorgi zimmiye tevzîc ve tenkîh eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer tezevvüc ve kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi'r-râbi' aşer min Safer li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

11

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Beşiktaş'a tâbi' Hümâyûnâbâd nâm Diğerbîn? karyesinde sâkin İbrahim Ağa bin İsmail nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de râfi'u hâze'l-kitâbü'l-müstetâb Şeyhüislam-ı esbak devletlü inâyetlü kerâmetlü atufetlü keremü'l-..... ve'ş-şiyem es-Seyyid Mehmed Şerîf Hazretleri taraf-ı bâhirü'ş-şer'lerinden tasdîka vekîl-i şer'ileri Ali Efendi bin Ömer mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb silk-i mülkümde münselik olub bâ-hüccet-i şer'iyye karye-i merkümede vâki' bir taraftan dere ve bir taraftan hamam duvarı ve bir taraftan imam ve müezzine meşrûta arsalar ve taraf-ı râbi'i tarîk-i âmm ile mahdûd senevî iki yüz kırk akçe mâdü'z-zikr karye-i merkümede Sultan Ahmed Han aleyhi'r-rahman ve'l-ğufrân tâbe serâük binâ ve ihyâ eylediği Câmî'-i Şerîf vakfına mukâta'a-i kadîmelü bi-hesâb-ı terbi'î altı yüz zirâ' arsa-i merküme üzerinde mebnî dahiliye ve hariciye sekiz bâb oda ve iki sofa ve iki matbah ve bir hamam ve iki bi'r-i mâ ve kenefler ve bir mikdâr bahçeyi müstemil bir bâb mülk-i menzilimi ve menzil-i mezkûr karşusunda vâki' üç taraftan tarîk-i âmm ve bir taraftan dere ile mahdûd senevî kırk akçe câmî'-i şerîf vakfına mukâta'a-i kadîmelü bi-hesâb-ı terbi'î yüz zirâ' arsa-i mevkûfe üzerinde mağrûs eşcâr-ı müsmire ve ğayr-i müsmireli bir kıt'a mülk-i bahçemi dahî bi-tarîki'l-istiğlâl bin gurûşa müvekkil-i müşârun ileyh hazretlerine bey' u temlik ü teslim eylediğimde ânlar dahî ber-vech-i muharrer iştirâ vü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra meblağ-i mezkûr bin gurûşu müşârun ileyh hazretlerini benim içün edâ eylese olmaz ise zikrolunan menzil ve bahçeyi semen-i misliyle

[33a]

âhara bey' ve semeninden deyn-i mezkûrum bin gurûşu müvekkil-i müşârun ileyh hazretlerine tamamen edâ vü teslim tarafımdan işbû hâzır bi'l-meclis Mehmed Efendi bin el-Hâc Salih nâm kimesneyi külemâ azletüke kânet vekîlün mefhûmu üzere vekâlet-i dîriyye ile vekîl ve nâib-i münnâb nasb u ta'yîn eylediğimde ol dahî vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve ecl-i mezkûr hulûlünde hizmet-i lâzimesini edâya ta'ahhüd eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Saferu'l-Hayr li-sene 203.

Hüddâm

1

Mahrûsa-i Galata'da muzâfe Sultan Bayezid Mahallesi'nde mütemekkiye şahsı ta'rif-i şer'î ile mu'arrefe olan Dürcan bint-i Davit nâm Nasrâniyye mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbu hâmilü'r-rakîm Şahbaz veled-i Bağdasır nâm zimmi muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezkûm Şahbaz mahalle-i

merkūmede vâki' menzilinin bir odasında beni iskân etmekle ben ancak mâlike olduğum bir döşek ve bir yorgan ve bir köhne kebemi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î safka-i vâhide ile merkum Şahbaz'a on gurûşa bey' u temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü tesellüm ü kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkūm on gurûşa eşyâ-i muharrer-i mezkûreye müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledikten sonra menzil-i merkūm derûnunda mevcûd bi'l-cümle melbûsât ve mefrûşât ve esâs-ı beytin mecmû'u merkūm Şahbaz'ın malıdır benim kat'â alâka ve medhalim yokdur dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâni aşer min Safer Sene li-selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

2

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Seferikoz Mahallesi'nde sâkine olub zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Âmine bint-i Mehmed nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de ashâb-ı hayrâtdan Merhûm el-Hâc Nureddin nâm sâhibü'l-hayr vakfının bi'l-meşrûta mütevelliyesi bâ'isetü'l-vesîka Şerîfe Hafîze bint-i el-Hâc Mehmed Ali nâm hâtûn tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl-i müseccel-i şer'îsi vakf-ı mezbûrun câbisi Hafîz Mustafa Efendi bin Mehmed mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb vakf-ı mezbûrdan olub mahalle-i mezbûrede vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât beher şehir yirmi akçe icâre-i müeccelelü bir bâb menzile mutasarrıfa olan Havva bint-i Abdullah nâm hâtûn bilâ veled fevt olub menzil-i mezkûr mezbûre âid ve râci' olmağla Sûk-ı Sultân'da Münâdî el-Hâc Osman yediyle ba'de'l-müzâyede ve'l-inkıtâ' el-yevm bedel-i misli olan doksan altı gurûşda benim üzerimde karârdâde olunub ziyâde ile tâlib-i âhar-ı zuhûr etmemekle mütevelliyeye-i müvekkile-i mezbûre Hafîze Hâtûn menzil-i mahdûd-i mezkûru icâre-i kadîme-i mezkûresiyle bi't-tevliye bana taraf-ı vakf-ı mezbûrdan îcâr u ben dahî ber-vech-i muharrer istîcâr u kabûl edüb ve mu'accele-i merkūmeyi mütevelliyeye-i müvekkile-i mezbûre içün vekîl-i mezbûre teslîm ve umûr-i vakf-ı mezbûr ile mütevelliyeye-i müvekkile-i mezbûrenin ve vekîl-i mezbûrun zimmetlerini ibrâ vü iskât eylediğimde ol dahî ibrâmı kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi'r-râbi' aşer min Saferu'l-Hayr li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

3

Mahrûsa-i Galata muzâfâtından kasaba-i Kâsım Paşa'da el-Hâc Hüsrev Mahallesi'nde sâkine iken bundan akdem vefât eden sâhibetü hayrât Merhûme Emetullah ibnet-i Ali nâm sâhibetü'l-hayrın bin yüz altmış beş senesi Şa'bânü'l-Mu'azzamın yirmi yedinci günü târihiyle müverraha Kâsım Paşa Mahkemesi Sicilinden mahrec bir kıt'a vakfiyye-i ma'mûl mantûkunca hayatında vakf u şürût eylediği kasaba-i mezbûrede Câmî'-i Kebîr Mahallesi'nde vâki' bir taraftan Câmî'-i Kebîr'de imâm-ı evvel olanlara meşrûta dükkan ve bir taraftan el-Halil Ağa veresesini menzilleri ve iki taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd ve iki kepenk bir bâb kahveci dükkanının tevliyeti ve dükkan-ı mezkûr dilerse kendi sâkin ve dilerse icâreteyn ile âhara îcâr olunub hâsıl olan icâresine müteferrik olub câmî'-i mezkûrde yevmü's-sülesâda ba'de'z-zuhr vâiz olan

meşâyihdan Berberzâde Mustafa Efendi'ye ba'de vefâtihi câmi'-i mezkûrde¹³⁹⁰ yevm-i merkûmda vakt-i mezbûrde vâ'iz olanlara şart u ta'yîn edüb ve mezbûr Berberzâde es-Şeyh Mustafa Efendi bilâ veled fevt olub ve meşrûnun lehûnden kimesne zuhûr etmemekle müteveffâ-yı mezbûrun yeri hâlî ve hizmet-i lâzimesi mu'dall kalmağla umdetü'l-meşâyihî'l-kirâm İsmail Efendi dahî her vechile ehl ü mahall ü müstehik olmağla hâkim-i mevki'-i sadr-ı kitâb tûbâ lehü ve hüsn-meâb efendi hazretleri tevelliyet-i mezkûreyi va'ziyye-i merkûme ile mûmâ ileyh İsmail Efendi'ye müteveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden tevcîh buyurdıklarında ol dahî kabûl ve hizmet-i lâzimesini ifâsına ta'ahhüd etmeğın işbû sahîfe-i sahîha li-ecli's-senedi's-serîr bi'l-iktizâ ketbolundu. Fî 14 Safer sene 203.

Hüddâm

4

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Fındıklı'da Selîme Hâtûn Mahallesi'nde sâkine on yedi yaşında olduğunu ve bulûğunu mu'arrefe olan mu'arrefetü'z-zât Zahide bint-i İbrahim nâm bîkr bâliğa mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben mezbûre Hâce Hafize Hâtûn'un talebiyle ücret kavlınsız iki sene müteveliye menziline kendüye hizmet edüb müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ücret-i misline müte'allika da'vâdan mezbûre Hâce Hafize Hâtûn ile zevci işbû hâzır bi'l-meclis es-Seyyid el-Hâc Ahmed Ağa'nın zimmetlerini ibrâ vü iskât eylediğimde ânlar dahî ibrâmı kabûl eylediklerinden sonra ben târîh-i kitâbet gününden beher şehir iki gurûşa nefsimi mezbûre Hâce Hafize Hâtûn'a icâr ve icâre-i mezkûreyi nafaka ve kisveme harc u sarfa mezbûre Hâce Hafize Hâtûn'a emr u tevkîl eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer isticâr u kabûl ve icâre-i mezkûreyi emr-i mezkûrum üzere nafaka ve kisveme harc u sarfa ta'ahhüd eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî'l-yevmi's-sâbi' aşer min Safer li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

5

Mahmiyye-i İstanbul'da Kumkapu kurbünde Süleyman Ağa Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Âmine bint-i Mahmud nâm Hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de zevc-i muhâlî'-i işbû râfî'u'l-kitâb es-Seyyid Mehmed bin Ali nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr es-Seyyid Mehmed zevcim olub beynimizde adem-i hüsn-i mu'âşeretden nâşî hul'a tâlibe ve râğibe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh elli gurûş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma'lûmem üzerlerine ve meûnet-i süknâm dahî kendi üzerime olmak üzere ve işbû iki yaşında olan sağîr oğlum Hüseyin yedi yaşını tekâmîl edinceye değin malımdan infâk ve iksâ etmek üzere ve kable tamamü'l-müdde sağîr-i mezbûr vefât ederse nafaka-i bâkiyesinden zimmetim beri olmak üzere zevcim mezbûr ile muhâla'a-i sahîha-i şer'iyye ile hul' olduğumda ol dahî hul'-i mezbûru ba'de'l-kabûl hukûk-i zevciyyete ve târîh-i kitâbete gelince hukûk-i sâireye müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât edüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî'l-yevmi's-sâmin aşer min Safer li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

¹³⁹⁰ Yanlışlıkla vakt kelimesi erken yazılmış ve üstü çizilmiştir.

Mahrûsa-i Galata'da Kara Mustafa Paşa Mahallesi'nde sâkine olub zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Hatice bint-i Abdullah nâm hâtûn Meclis-i Şer'-i Şerif-i Enver'de zevc-i mutlağî işbû râfi'u'l-vesîka Hasan Beşe bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Hasan Beşe zevcim iken beni târîh-i kitâbet günü tatlık etmekle zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan yirmi beş gurûş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma'lûmem ve meûnet-i süknâm içün bi't-terâzî ta'yîn olunan beş gurûş ki cem'an otuz gurûşu işbû meclis-i şer'de bana tamamen def u teslîm ben dahî ahz u kabz edüb hukûk-ı zevciyyete müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz âharın¹³⁹¹ ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi'ls-sâmin aşer min Saferu'l-Muzaffer li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

Mahrûsa-i Galata'da Bereketzâde Mahallesi'nde mütemekkin Manol veled-i Malkon nâm zimmî mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de mahrûsa-i mezbûreye muzâfe kasaba-i Tophâne'de İlyas Çelebi Mescid-i Şerifi vakfının kâim-makâm-ı mütevellisi işbû râfi'u'l-kitâb eş-Şeyh Mehmed Efendi bin eş-Şeyh Mustafa Efendi mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb vakf-ı mezkûr müsteğallâtından olub mâdü'z-zikr Bereketzâde Mahallesi'nde vâki' ma'lûmü'l-hudûd tebî'an kırk zirâ' arsaya beher şehir yirmi beş akçe icâre-i müeccle ve mu'accel-i ma'lûme ile mutasarrıf olan Abraham nâm zimmî bilâ veled hâlik olub arsa-i mezkûre mahlûl ve taraf-ı vakf-ı mezkûre âid ve râci' oldukdan sonra Sûk-ı Sultân'da ba'de'l-müzâyede inkitâ'u'r-ra'ıyyeti'l-yevm bedel-i misli olan iki yüz on gurûşda benim üzerimde karârdâde edüb ziyâde ile tâlib-i âharı zuhûr etmemekle kâim-makâm-ı mütevellî-i mezbûr arsa-i mezkûreyi iki yüz on gurûş icâre-i mu'accele ve icâre-i müeccle-i kadîme-i mezkûresiyle bi't-tevliye bana îcâr u tefvîz ve icâre-i mu'accele-i kâim-makâm-ı mütevellî-i mezbûre teslîm ve umûr-i vakf-ı mezkûre sarfla istihlâke emr ve ber-vech-i muharrer istîcâr u tefevvuz u kabûl eyledim mu'accele-i mezkûrenin istîfâ ve adem-i istîfâsına müte'allika da'vâdan taraf-ı vakf-ı mezbûr ile kâim-makâm-ı mütevellî-i mezbûrun zimmetini ibrâ vü iskât edüb ol dahî bi't-tevelliye ibrâmı kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi'l-ısrîn min Safer li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

Mahrûsa-i Galata'da mütemekkin varilci esnâfından İstefan veled-i Krançiko nâm zimmî mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de yine esnâf-ı merkûmede işbu hâmilü'r-rakîm Nikola veled-i Ester nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahrûsa-i mezbûre haricinde Beyoğlu kurbünde Arslanağzı nâm mahalde kâin bir bâb varilci dükkanı derûnunda mevcûd beyne'l-esnâf gedik ta'bîr olunur iki keser ve iki tokmak ve iki bıçağı ve sâir lâzime-i ma'lûmenin nısf-ı şâyi'-i benim ve nısf-ı şâyi'-i âharı Petro nâm zimmînin yedimizde malımız olmağla hâlen ben hisse-i şâyi'amı tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müffideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ve safka-i vâhîde ile yetmiş gurûşa merkûm Nikola'ya bey' u temlik ü teslîm eylediğimde ol dahî

¹³⁹¹ Yanlışlıkla zimmetini yazılmışsa da üstü çizilmiştir.

ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ü kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm yetmiş gurûşu merkûm Nikola yedinden tamamen ahz u kabz edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb her birimiz ber vech-i muharrer âharın ibrâsını ibrâyı kabûl eyledik fîmâ ba'd âlât-ı lâzime-i mezkûre müşterî-i merkûmun mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfi olub benim kat'â alâka ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi'l-'ısrîn min Saferu'l-Hayr li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

9

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe Marmara nahiyesine tâbi' Paşalimanı karyesinde mütemekkin Efendol veled-i Dimitri veled-i Tanaş nâm zimmî mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de karye-i merkûmede mütemekkin işbû hâmilü'r-rakîm İstavrinos veled-i Kostantin nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûruna deĝin bâ-hüccet-i şer'yye yedimde mülk-i hakkım olub karye-i merkûmede vâki' bir taraftan Aleksandri bahçesi ve bir taraftan arsa-i hâliye ve tarafını tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî bir camlı oda ve ve tahtânî bir kenef ve bi'r-i mâ ve sokak kapısını müştemil bir bâb şerbethânem derûnunda mevcûd on iki fiçı ve 40 vukıyye bir kazan ve enbik ve sâir âlât-ı lâzime-i ma'lûmeme tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ve safka-i vâhide ile yedi yüz elli gurûşa bey' u iştirâ vü temellük ü tesellüm ü kabz u kabûl eyledikten sonra semen-i mezkûr 750 gurûşu merkûm İstavrinos zimmînin zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb her birimiz âharın ibrâsını ibrâyı kabûl eyledik fîmâ ba'd zikrolunan şerbethâne derûnunda mevcûd âlât mersûm İstavrinos'un mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfi olub benim kat'â alâka ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi'l-'ısrîn min Saferu'l-Muzaffer li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

10

Mahrûsa-i Galata'da Bereketzâde Mahallesi'nde mütemekkinine olub yirmi yaşında olduĝu ve bülûĝu mu'arrefe olan mua'rrefetü'ş-şahs Mariyem bint-i Simadan nâm bîkr bâliĝa Nasrâniyye mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de yine mahalle-i mezbûrede mütemekkinine hâmiletü'r-rakîm Takohi? bint-i Artin nâm Nasrâniyyenin oĝlu ve tarafından husûs-i âti'z-zikri tasdîka vekîl olduĝu Lorincos veled-i Artin ve Mutatya veled-i Kazer şehâdetleriyle sâbit olan Viçan veled-i Andon nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb müvekkile-i merkûmenin talebiyle ücret kavlınsız on iki sene mütevelliyeye menziline müvekkile-i merkûmeye hizmet edüb müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ecr-i misli mukâbelesinde müvekkile-i merkûme malından bana def' u teslîm eylediği fakat iki yüz yirmi beş gurûşu ve mecmû'u doksan gurûş kıymetlü şeritli bir şâlî cebe ve şeritli bir atlas entâri ve bir çiçekli atlas hırka ve bir mahbes hane entâri ve bir çuka ferâce ve sûzeni işleme tûlbent kuşağı yedinden bi-tamamiye ahz u kabz eylediğimden sonra müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ecr-i misline müte'allika âmme-i da'vâ ve kâffe-i mutâlebât ve imân u muhâsamâtdan müvekkile-i merkûme Takohi Nasrâniyye ile oĝlu vekîl-i merkûm Viçan'ın ve âhar oĝlu işbû hâzır bi'l-meclis Artin'in zimmetlerini ibrâyı âmm ile ibrâ vü iskât eylediğimden ânlar dahî ibrâmı kabûl eylediler dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâdis ve'l-'ısrîn min Saferu'l-Muzaffer li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

11

Mahrûsa-i Galata'da mütemekkin Paskal veled-i Panayot nâm zimmî mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de Bahr-i Sefîd'de vâki' Tekfur dağı kazâsında mütemekkin hâmiletü hâzihi'r-rakîm Mariye bint-i Tanaş veled-i Dimitri Nasrâniyye tarafından husûs-i âti'z-zikri tasdîka vekîl-i şer'îsi karındaşı Dimitri veled-i el-merkûm Tanaş nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb müvekkile-i mezbûre mâriye bilâ tesmiyetü'l-mehr zevce-i medhûl bahâm olmağla hâlen ben zevce-i müvekkile-i merkûme Mâriye Nasrâniyyeyi târih-i kitâbet günü tatlık eyledim deyû makarr merkûm Paskal zimmînin ikrâr-ı meşrûhunu vekîl-i merkûm vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk etmeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâbi' ve'l-ışrîn min Saferu'l-Muzaffer li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

[34a]

1

Mahrûsa-i Galata'da Yüncüzâde Mahallesi'nde sâkin zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Âyişe bint-i Halil nâm hâtûn Meclis-i Şer'-i Münîr'de zevc-i muhâli'i işbû râfi'u'l-kitâb Mustafa bin Mustafa nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Mustafa zevcim olub beynimizde hüsn-i mu'âşeretimiz olmamağla ben hul'a tâlibe ve râğibe olduğum ecilden mezkûrun zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan otuz gurûş mehr-i müeccelim ve meûnet-i süknam üzerlerine mezbûr ile muhâla'a-i sahîha-i şer'iyye ile hul' olduğumda ol dahî hul'-i mezkûr[u] ba'de'l-kabûl hukûk-i zevciyyete müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi't-tâsi' ve'l-ışrîn min Saferu li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

2

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Piyale-i Sağîr Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rîfleriyle mu'arrefe olan Şerîfe Âmine bint-i es-Seyyid el-Hâc Abdurrahman nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de zevc-i muhâli'i işbu râfi'u'l-kitâb Çukadar es-Seyyid Mustafa Ağa bin İbrahim nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr es-Seyyid Mustafa Ağa zevcim olub beynimizde hüsn-i mu'âşeretimiz olmamağla hul'a tâlibe ve râğibe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan hakkım elli gurûş mehr-i müeccelemler ile nafaka-i iddet-i ma'lûmem üzerlerine ve meûnet-i süknam dahî kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr es-Seyyid Mustafa Ağa ile muhâla'a-i sahîha-i şer'iyye ile hul' olduğumda ol dahî ber-vech-i muharrer hul'-i mezbûru ba'de'l-kabûl hukûk-i zevciyyete ve ibtidâ-i zevciyyetden târih-i kitâba gelince beynimizde cereyan eden bi'l-cümle ahz u i'tâ ve mu'âmelât-ı şettâ ve hukûk-i sâire-i şer'iyyeye müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi'ls-sâmin ve'l-ışrîn min Saferu'l-Muzaffer li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

3

Bahr-i Siyâh'da vâki' Özi Kalesinde sâkin Hüseyin Alemdar bin Ahmed nâm kimesne tarafından menzil-i âti'z-zikri ferâğa ve kabz birle vekîl olduğu İhlamurcu Mustafa Ağa bin Osman ve Abdullah Ağa bin Ali nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit olan Rıdvan oğlu el-Hâc Ahmed Ağa bin Mehmed nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de husûs-iâti'z-zikrde kendi nefsimden asâlete ve zevcesi Hafize bint-i Mehmed nâm hâtûn tarafından tasdîka vekîli olmağla ber-vech-i şer'î sâbit olan Halil Çavuş bin Abdullah mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ashâb-ı hayrâtdan Merhûm el-Hâc Taceddin Halife Vakfından olub mahrûsa-i mezbûrede Câmi'-i Kebîr Mahallesi'nde vâki' ma'lûmü'l-hudûd beher şehr on beş akçe icârelü bir bâb ğalle ve tevliyeti temessük-i mütevellî mantûkunca câmi'-i mezkûrde imâm-ı evvel olanlara meşrûta olub menzil-i mezkûru müvekkilim bundan iki yüz gurûş bedel-i makbûza mukâbelesinde bâ-re'y-i mütevellî kendi nefsimden asâle sâhib-i evlâ müvekkilim mezbûre bâ-re'y-i mütevellî ferâğ zevcân-ı mezbûrâna ale'l-iştirâkû's-seviyy dört yüz yirmi beş gurûş bedel-i makbûza mukâbelesinde bâ-re'y-i mütevellî bi'l-vekâle ferâğ u tefvîz eyledikde ânlar dahî ber-vech-i iştirâk tefevvuz u kabûl edüb bedel-i mezkûrden müvekkilim mezbûrun zimmetinde alacağım olan iki yüz gurûşu istîfâ ve bâkî kalan iki yüz yirmi beş gurûşu müvekkilim mezbûre teslîm içûn yedimde bi'l-emâne ve bi'l-vekâle hıfz eyledim dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sânî¹³⁹² min Rebûlevvel li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

4

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Piyale-i Sağîr Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan işbû râfiatü'l-vesîka Şerîfe Âmine bint-i es-Seyyid el-Hâc Abdurrahman nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de zevc-i sâbiğı Çukadar es-Seyyid Mustafa Ağa bin İbrahim nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr es-Seyyid Mustafa Ağa ile zevciyyet beynimizde kâime iken mezbûrun firâşından hâsıl ve benden mütevellid bi-hakkı'l-hidâne hâlen hacr u terbiyemde olan iki buçuk yaşında sağîr oğlu es-Seyyid Mehmed nafaka ve kisveye muhtâc olmağla babası mezbûr es-Seyyid Mustafa üzerine kibel-i şer'den kader-i ma'rûf meblağ-i farz u takdîr olunmak matlûbumdur dedikde mezbûr es-Seyyid Mustafa dahî mezbûre Şerîfe Âmine'yi ba'de't-tasdîk hâkim-i mevki'-i sadr-kitâb tûbâ lehü ve hüsnü meâb efendi hazretleri dahî sağîr-i mezbûr es-Seyyid Mehmed'in nafaka ve kisve bahâsîçûn babası mezbûr es-Seyyid Mustafa Ağa üzerine bi't-terâzî târîh-i kitâbdan beher yevm dörder para farz u takdîr edüb meblağ-i mefrûz-i mezkûru sağîr-i mezkûrun nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-ı zarûriyesine harc u sarfa veledi'l-iktizâ istidâne ve inde'n-nazar babası mezbûr es-Seyyid Mustafa üzerine rucû'a mezbûre Şerîfe Âmine Hâtûn'a kibel-i şer'den izin vermeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-ışrîn min Safer sene 1203.

Hüddâm

5

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Seferikoz Mahallesi'nde sâkine olub zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan işbû râfi'atü'l-vesîka Hanife bint-i Süleyman nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de takrîr-i kelâm edüb işbû hâzıra bi'l-meclis dört yaşında Habibe nâm sağîreyi babası ğâib ani'l-meclis Halil

¹³⁹² Sehven Safer yazılmış sonra çizilerek düzeltilmiştir.

nâm kimesne bundan akdem li-ecli't-tebennî ve't-terbiye bana teslim etmişidi lâkin sağîre-i mezbûre nafaka ve kisveye muhtâce olmağla men lehü hakku't-taleb ve'l-ahz üzerine kibel-i şer'den kader-i ma'rûf meblağ farz u takdîr olunmak matlûbumdur dedikde hâl-i vech-i meşrûh üzere olub zikr-i âtî meblağ-i kader-i ma'rûf olduğu sikât-i sahîhatü'l-kelimâtdan zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i muvahhidîn ba'de'l-ihbâr hâkim-i mevki'-i sadr-kitâb tûbâ lehü ve hüsnü meâb efendi hazretleri dahî sağîre-i mezbûrenin nafaka ve kisve bahâsîçün men lehü hakku't-taleb ve'l-ahz üzerine târîh-i rakîmden küllü yevm yirmi akçe farz u takdîr edüb meblağ-i mefrûz-i mezkûru sağîre-i mezbûrenin nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-i zarûriyesine harc u sarfa veledî'l-iktizâ istidâneye ve inde'n-nazar men lehü hakku't-taleb ve'l-ahz üzerine rucû'a mezbûre Hanife Hâtûn'a kibel-i şer'den izin vermeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî'l-yevmi's-selh min Safer sene 1203.

Hüddâm

6

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Beşiktaş'a tâbi' Arnavud Karyesi'nde mütemekkiye olub şahsı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan işbû hâmiletü'r-rakîm bint-i ()¹³⁹³ nâm Nasrâniyye mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de zevc-i mutlağ Kayıkçı Foti veled-i Kostantin nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb merkûm Foti zevcim iken firâşından hâsıl batnımda mevcûd hamlim olmağla vaz'-ı haml ile iddetim munkaziye oluncaya değın merkûm Foti üzerine kibel-i şer'den kader-i ma'rûf meblağ farz u takdîr olunmak matlûbumdur dedikde ol dahî merkûmeyi ba'de't-tasdîk hâkim-i mevki'-i sadr-kitâb tûbâ lehü ve hüsnü meâb efendi hazretleri dahî mersûme vaz'-ı haml ile iddeti munkaziye oluncaya merkûm Foti üzerine târîh-i kitâbdan küllü yevm dörder para farz u takdîr edüb meblağ-i mefrûz-i mezkûru kendi harc u sarfa veledî'l-iktizâ istidâne ve inde'n-nazar merkûm Foti üzerine rucû'a merkûme Nasrâniyyeye kibel-i şer'den izin vermeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 3 Rebûlevvel sene 1203.

Hüddâm

[34b]

7

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Beşiktaş'a tâbi' Arnavud Karyesi'nde mütemekkiye olub şahsı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan bint-i nâm Nasrâniyye mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de zevc-i mutlağ işbû hâmilü'r-rakîm Kayıkçı Foti veled-i Kostantin nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb merkûm Foti zevcim iken târîh-i kitâb günü beni tatlîk etmekle zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan bin akçe mehr-i müeccelimi merkûm Foti yedinden işbû Meclis-i Şer'de tamamen ahz u kabz edüb hukûk-ı zevciyyete müte'allika da'vâdan her birimiz âharım zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-minvâl-i meşrûh âharım ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 3 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm

8

Mahrûsa-i Galata haricinde Kalafatçıbaşı Yunus Ağa Mahallesi'nde mütemekkin Andon veled-i Petros nâm zimmî mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de anası olub şahsı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî ta'rifleriyle mu'arrefe olan

¹³⁹³ Burada ismin yeri boş bırakılmış.

işbu hâmile-tü'r-rakîm Anna bint-i Ohannis nâm Nasrâniyye muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûruna deġin irsen yedimde mülk-i hakkım olub mahalle-i mezbûrede vâki' etrâf-ı erba'ası tercüman ve Aksabet ve Katerina menzilleri ve tarîk-i hâss ile mahdûd yetmiş zirâ' arsa üzerine mebnî fevkânî bir bâb oda ve bir sofa ve tahtânî bir bâb oda ve matbah ve müşterik bi'r-i mâ ve eşcâr-ı müsmire ve ġayr-i müsmireli bahçe ve sokak kapsını müştemil bir bâb menzilimi bi'l-cümletü't-tevâbi' ve'l-levâhik kâffetü'l-hukûk-i vel'merâfik tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î safka-i vâhide ile sekiz yüz gurûşa anam merkûme Anna Nasrâniyyeye bey' u temlik ü teslîm eylediġimde ol dahî ber vech-i muharrer yedimden iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl edüb semeni olan meblaġ-i mezkûr sekiz yüz gurûsu anam merkûme Anna Nasrâniyye yedinden tamamen ahz ü kabz edüb bey'-i mezkûrun taġrîr ve gabnına ve semenine müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik fîmâ ba'd menzil-i mahdûd-i mezkûr cemî'-i mütemilâtıyla anam merkûme Anna Nasrâniyyenin mülk-i müşterâsı hakk-ı sarfı olub benim kat'â alakam ve medhalim kalmamışdır dedikde ġıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi'r-râbi' min şehr-i Rebûlevvel li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

9

Mahrûsa-i Galata haricinde Müeyyedzâde Mahallesi'nde sâkine ve zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Halime bint-i Abdullah nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de İstanbul'da Tahta Minâre Mahallesi'nde sâkin kasab tâifesinden işbû râfî'u'l-kitâb Mustafa Beşe bin Halil nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Mustafa Beşe mukaddemâ zevcim olub beni tatlik eylediġi bâ-i'lâm-ı şer'î sâbit ve elli gurûş mehr-i müeccelimi bana edâya tenbîh olunub ben dahî yedinden ba'de'l-kabz mezbûrun zimmetinde cihet-i karzdan iki yüz gurûş hakkım olub mezbûrdan taleb-i da'vâ ol dahî bi'l-küllîye inkâr edüb müdde'âmı mahmiyye-i mezbûre şer'iyâtı Fahrü'l-müderrişini'l-kirâm Abdülhalim Efendi huzûrunda bir şâhid ikâmet âhar ikâmeti esnâsında merkûm Mustafa dahî bir re's ihtiyâre beyaz câriye ile eşyâ-i memlûkesinden bir çuka beneş bir çakşır ve bir kürek ve iki destar ve bir entâri ve bir kantar ve bir kepçe ve bir tencere ve bir mest pabuç ve bir leġen ma'a ibrîk ve bir terâz ve bir kamiyye saturu benden da'vâ ve isbât sadrında olduġumda beynimizde ba'de vukû'i'l-münâza'a vesâtat-i muslihûn beni da'vâ-yı mezkûre müdde'-i mezbûr Mustafa ile yirmi beş bedel-i makbûza ba'de akdi'l-musâleha ve'l-kabûl mâ'adâ müddeâm olan yüz yetmiş beş gurûş ile bir saat semeni olan on gurûş ve ferâce semeni olan sekiz gurûş mutâlebesine müte'allika da'vâdan mezbûr Mustafa'nın zimmetini ibrâ-yı âmm ile ibrâ vü iskât ol dahî benden iddi'â eylediġi eşyâ-i mezbûreyi yedimden ahz ü kabz edüb hukûk-i zevciyyete ve müdde'âsı olan câriye mutâlebesine târîh-i kitâba gelince bi'l-cümle beynimizde cârî hukûk-i ma'lûm ve mechûleye müte'allika âmme ve âdî mutâlebâtdan benim zimmetimi ibrâ-yı âmm ile iskât ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl dedikde ġıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâlis min şehr-i Rebûlevvel li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

10

Mahrûsa-i Galata'da Câmi'-i Kebîr Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Âmine bint-i

Hüseyin nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Münîr’de sadriyye-i kebîre kızı olup zâtı kezâlik ta‘rîf-i şer‘î ile mu‘arrefe olan işbû râfî‘atü’l-vesîka Şerîfe Hatice bint-i el-Hâc Ali nâm hâtûn mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben ihtiyâre ve illiye ve fakîre olup mecmû‘u köhne lâbise olduğum siyâbdan kaydı ismi mal itlâk olunur nesnem olmayub kızım mezbûre Şerîfe Hatice ile ma‘an sâkine olduğum menzil derûnunda mevcûd melbûsât ve meşrûfât ve edân-i nühâsiyye ve ğayr-i nühâsiyye ve emvâl ve eşyânın mecmû‘u kızım mezbûre Şerîfe Hatice Hâtûn’un mal ü mülkü olup benim kat‘â alâka ve medhalim yokdur dedikde ğıbbü’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fi’l-yevmi’l-hâmis min şehr-i Rebûlevvel li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

11

Mahrûsa-i Galata’ya muzâfe kasaba-i Fındıklı’da Kazancı Mahallesi’nde sâkine zatı ta‘rîf-i şer‘î ile mu‘arrefe olan işbû râfî‘atü’l-vesîka Fatıma bint-i Hüseyin nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Hatîr’de zevc-i mutlağ Mustafâ Beşe bin Numan nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Mustafa ile bundan akdem zevciyyet beynimizde kâime iken mezbûrun firâşından hâsıla ve benden mütevellid bi-hakkı’l-hidâne hâlen hacr u terbiyemde olan işbû hâzıra bi’l-meclis iki yaşında sağîre kızı Âyişe nafaka ve kisveye muhtâce olmağla babası mezbûr Mustafa üzerine kibel-i şer‘den kader-i ma‘rûf meblağ farz u takdîr olunmak matlûbumdur dedikde ol dahî mezbûre Fatıma’yı ba‘de’t-tasdîk hâkim-i mevki‘-i sadr-kitâb bi-tevkî‘atî‘r-rafi‘î’l-müstetâb tûbâ lehü ve hüsnü meâb efendi hazretleri dahî sağîre-i mezbûrenin nafaka ve kisvesîcûn târîh-i kitâbetden bi’t-terâzî küllü yevm üçer para babası mezbûr üzerine farz u takdîr edüb meblağ-i mefrûz-i mezkûru sağîre-i mezbûrenin nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-i zarûriyesine harc u sarfa veledî’l-iktizâ istidâneye ve inde’n-nazar babası mezbûr üzerine rucû‘a mezbûre Fatıma Hâtûn’a kibel-i şer‘den izin vermeğın mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fî ğurre-i Rebûlevvel li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

12

Mahrûsa-i Galata’da mütemekkin kuyumcu esnâfindan Ovanis veled-i Mikâil nâm zimmî tarafından husûs-i âti‘z-zikrde ikrâra vekîl olduğu Seropa veled-i Abraham ve Pedros veled-i Kirkor nâm zimmîler şehâdetleriyle sâbit olan Ağya veled-i Boğos nâm zimmî mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Münîr’de mahrûsa-i mezbûrede Sarı Lütî Mahallesi’nde mütemekkin İsveç Baştercûmanı işbû hâmiletü’r-rakîm Andoniyo Dimrat nâm tercûman muvâcehesinde bi’l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki‘ bir taraftan Anaştaşiye menzili ve bir taraftan Aleksandri veresesi menzili ve bir taraftan Mariyem ve Luciye

[35a]

menzilleri ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd tûlen ve arzan bi-hesâb-ı terbi‘î dört yüz doksan zirâ‘ arsa üzerine mebni ulyâda üç bâb oda ve bir sofa ve dehliz ve tahte’s-sema ve vustâda üç bâb oda ve matbah ve kenef ve merdiven ve süflâda iki bâb oda ve çamaşırhane ve ahır ve kenef ve sağîr havuz ve damlalık arsası ve bahçe ve sokak kapusunu müştamil mülk-i menzili altı bin dokuz yüz otuz iki sehm i‘tibâriyle bâ-hüccet-i şer‘iyye mâlik olduğu altı bin beş yüz doksan altı sehmi akd-i âti‘z-zikrin sudûruna değın yedimde mülk-i hakkım olmağla hâlen müvekkilim mezbûr menzil-i mahdûd-i mezkûrde olan altı bin beş yüz doksan altı sehm hisse-i şâyi‘asını tarafeynden

icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile beş bin gurûşa mesfûr Andoniyo Dimrat tercümana bey' u temlik ü teslim eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i mezkûr beş bin gurûşu tercüman-ı mesfûr Andoniyo Dimrat müvekkilim merkûma tamamen def' u teslim eylediğinde müvekkilim merkûm Ovanis dahî bi't-tamam ve'l-kemâl ahz ü kabz edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika âmme-i da'vâdan her biri âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her biri ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eylediler fimâ ba'd menzil-i mahdûd-i mezkûrde olan altı bin beş yüz doksan altı sehm hisse-i şâyiası tercüman-ı mesfûr Andoniyo Dimrat'ın mülk-i müşterâsı hakk-ı sarfı olub müvekkilim merkûmun kat'â alaka ve medhali kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 5 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm

1

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Kulaksız Ahmed Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Nâile bint-i İsmail nâm Hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de hâlen zevci işbû râfi'u'l-kitâb Hüseyin Beşe bin Ahmed nâm kimesne tarafından husûs-i âti'z-zikrde tasdîka vekîl-i şer'îsi olan Mehmed bin Hasan nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb işbû yedimde olan bir kıt'a hüccet-i şer'îyye mantûkunca kasaba-i mezkûre'de Sirkeci Muslihiddin Mahallesi'nde ve Bağhane Meydanı kurbünde vâki' mutasarıfı olduğum bir bâb şekerçi ve akideci dükkânı derûnunda mevcûd ve beyne'l-hiref gedik ta'bîr olunur dört terâz ma'a derâhim seksen sekiz şişe ve altı kâse ve altı mikras ve iki tencere ve üç kahve ibriği ve on kutu ve dört mühür ve iki mermer taş ve bir elek ve bir nühas mangal ve bir tepsi ve sekiz tabla ve bir taş dibek ve iki kavanoz ve bir çekmece ve sekiz yüz aded dirhem ve bir sandık ve iki yasdık ve iki seccâde ve bir akçe tahtası ve bir mülküm olan nisf-ı şâyi'lerini tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î safka-i vâhide ile beş yüz gurûşa zevcim mezbûr Hüseyin Beşe'ye bey' u temlik ü teslim eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ü kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i mezkûr beş yüz gurûş mutâlebesinden zevcim mezbûr Hüseyin Beşe'nin zimmetini ibrâ vü iskât eylediğimde ol dahî ibrâmı kabûl edüb fimâ ba'd gedik ta'bîr olunur âlât-ı lâzime-i ma'lûmede mâlike olduğum nisf-ı şâyi'am zevcim mezbûr Hüseyin Beşe'nin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub benim kat'â alâka ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 6 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm

2

Mahrûsa-i Galata haricinde Kamer Hâtûn Mahallesi'nde on dört yaşında olduğunu ve bülûğu mu'arrefe mu'arrefetü's-şahs Takohi bint-i Ohannis nâm bikr bâliğa mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de mahalle-i merkûmede mütemekkin işbu hâmilü'r-rakîm Hayyat Kirkor veled-i Arakil nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben merkûm Kirkor'un talebiyle ücret kavlınsız dört sene mütevelliyeye menziline hizmet edüb müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ücret-i misline müte'allika da'vâdan merkûm Kirkor ile zevcesi ğaibe ani'l-meclis Öskohi bint-i Bağda nâm Nasrâniyyenin zimmetlerini ibrâ vü iskât edüb ânlar

dahî ber-vech-i muharrer ibrâmı kabûl eylediler dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 9 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm

3

Mahrûsa-i Galata muzâfâtından İstinye nâhiyesine tâbi' Tarabya nâm karyede Ligorşako veled-i Kosta nâm zimmî mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de yine karye-i merkûmede mütemekkiye Françe tercümanlarından Rosta'nın zevcesi işbû hâmiletü'r-rakîm Sima bint-i Artin nâm Nasraniyye nâm kimesne tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl olduĝu Kabril veled-i Bartimos ve Sedrini veled-i Pandeli nâm zimmîler şehâdetleriyle sâbit olan İstefan veled-i Andon nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb işbû yedimde olan bir kıt'a hüccet-i şer'iyeye mantûkunca karye-i merkûmede vâki' bir tarafdan Manol vereseşi bahçesinden müferrez tarîk-i hâss ve bir tarafdan Mariyora menzili ve iki tarafdan tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî dört bâb oda ve bir matbah ve bir sofa ve dehliz ve tahtânî bir bâb oda ve üç mahzen ve âhar hüccet mantûkunca tercüman Bayaco'dan iştirâ olunan kendi arsasıyla mahlût havlu ta'bîr olunur arsayı müstemil mülk-i menzilimi cemî'-i tevâbive'l-levâhasıyla tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile bin üç yüz gurûşa müvekkile-i merkûme Sima Nasrâniyyeye bey' u temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i mezkûrun üç yüz gurûşunu müvekkile-i merkûme Sima Nasrâniyyeye yedinden tamamen ve kâmilan ahz ü kabz edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl eyledik fimâ ba'd menzil-i mahdûd-i mezkûr cemî'-i mütemilâtıyla müvekkile-i merkûme Sima nasrâniyyenin mülk-i müsterâsı hakk-ı sarfi olub benim kat'â alakam ve medhalim kalmamışdır keyfe mâteşâü ve tahtâr mutasarrıfa oluna dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 6 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm

4

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Firuz Ağa Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Fatma bint-i Abdullah nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de hâlen zevci işbû râfi'u'l-kitâb Osman bin Abdurrahman nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahrûsa-i mezbûrede vâki' sâkine olduğum menzil derûnunda mevcûd eşyâ-i memlûkemden üç minder ve üç yorgan ve dört yasdık ve bir sini ve bir leğen ibrik ve iki tencere ve bir güğüm ve altı sahan ve bir tâbe ve bir tas ve sâir eşyâ-i ma'lûmemi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ve safka-i vâhide ile yirmi gurûşa zevcim mezbûr Osman'a bey'¹³⁹⁴ u temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ü kabz u kabûl edüb semeni olan meblağ-i mezkûr

[35b]

yirmi gurûşa müte'allika da'vâdan zevcim mezbûr Osman'ın zimmetini ibrâ vü iskât eylediğimde ol dahî ibrâmı kabûl edüb fimâ ba'd eşyâ-i muharrere-i mezkûre zevcim mezbûr Osman'ın mülk-i müsterâsı ve hakk-ı sarfi olub benim kat'â alâka ve

¹³⁹⁴ "Bey'" kelimesi üst satırın sonu ile sonraki satırın başında iki kere yazılmış.

medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 9 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm

5

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Emin Câmi'î Mahallesi'nde sâkine zâtı Mehmed bin Abdullah ve Mehmed bin Hasan ta'rifleriyle ma'rife olan Zeyneb bint-i Abdullah nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de zevc-i mutlağ Sadr-ı A'zam Tatarlarından bâ'isü'l-vesîka Salih bin Ahmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Salih Ağa zevcim iken bundan akdem tatlık etmekle zimmetinde mütekarir ve ma'kûdun aleyh olan on gurûş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i bâkiyeme ve mezbûr Salih Ağa zevcim iken yedinde kalan eşyâ-i ma'lûmeme ve hukûk-i zevciyyete ve mezbûr Salih dahî benden iddi'â eylediği eşyâ-i ma'lûmeme ve ibtidâ-i zevciyyete ve târîh-i¹³⁹⁵ vesîkaya gelince bi'l-cümle beynlerinde cereyân eden ahz ü i'tâ ve mu'âmelât-ı şer'î ve hukûk-i ma'lûm ve mechûleye müte'allika âmme-i da'vâdan her biri âharın zimmetini iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 8 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

6

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Fındıklı'da İbrahim Efendi Mahallesi'nde sâkine Zeyneb bint-i Abdullah nâm hâtûn tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekil olduğu mahalle-i mezbûre imamı Lütfullah Efendi bin Süleyman ve müezzin es-Seyyid Mehmed Emin Efendi bin Mustafa nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit olan Yusuf Ağa bin Mahmud mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de yine mahalle-i mezbûrede sâkine işbû râfî'atü'l-vesîka Selime bint-i el-Hâc Ahmed nâm hâtûnun zevci ve tarafından husûs-i âti'z-zikrde vesîka vekil-i şer'îsi Yelkenci Mehmed bin Ahmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb müvekkilem mezbûre nâ-mekân olub müvekkilem mezbûre Selime Hâtûn menziline iskân etmekle müvekkilem mezbûre eşyâ-i memlûkesinden dört yasdık ve bir minder ve bir döşek ve iki yorgan ve bir baş yasdığı ve iki tencere ve bir sahan ve bir tâbe ve bir tas ve bir sini ve bir tepsi ve bir leğen ve ibrik ve sâir hırdavât-ı ma'lûmesini tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile ve safka-i vâhide ile müvekkilem mezbûre Selime Hâtûn'a on gurûşa bey' u temlik ü teslim eylediğimde ol dahî ibrâsını kabûl edüb fimâ ba'd eşyâ-i muharrere-i mezkûre müvekkilem mezbûre Selime Hâtûn'un mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub müvekkilem mezbûrenin kat'â alâka ve medhalı kalmayub menzil-i mezkûr derûnunda bi'l-cümle mevcûd mefrûşât ve melbûsât ve evân-ı nühâsile ve ğayr-i nühâs ve esâs-ı beytin mecmû'u müvekkilem mezbûre ile zevc-i vekil-i mezbûr Mehmed Ağa'nın malıdır müvekkilem mezbûre Zeyneb Hâtûn'un alâksı yokdur dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 8 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm

7

Mahrûsa-i Galata haricinde Karaköy İskelesi hamallarından es-Seyyid Mehmed bin Osman nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de yine iskele-i mezbûre hamallarından işbû râfî'u'l-kitâb es-Seyyid Hüseyin bin İbrahim nâm

¹³⁹⁵ Yanlışlıkla "Salih" yazılmışsa da düzeltilmiştir.

kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr es-Seyyid Hüseyin târîh-i kitâbetden bir gün mukaddem vakt-i asrda iskele-i mezbûrede siyah kabzalı Çerkez bıçağıyla sağ kefimde bir yerinde ve sağ pazumda bir yerinde ve sol kefimde bir yerinde ki cem'an üç yerimde amden bi-ğayr-i hakkın darb u cerh etmekle müceb-i şer'isini mezbûr es-Seyyid Hüseyin Beşe'den taleb ederim deyû da'vâya tesaddî birle beynimizde münâza'ât-ı kesîre cereyân etmişidi el-hâletü hâzihî beynimizde muslihûn tavassut edüb ben tesaddî eylediğim da'vâmdan bâ-tasasut-ı muslihûn altı gurûş üzerine mezbûr es-Seyyid Hüseyin ile ba'd's-sulh ve'l-kabûl bedel-i sulh-i mezkûr altı gurûşu mezbûr es-Seyyid Hüseyin yedinden tamamen ahz ü kabz edüb cürûh-i mezkûre ve mâ yühaddisü anhe ve bedel-i sulh-i mezkûre müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 8 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm

8

Mahrûsa-i Galata'da Câmi'-i Kebîr Mahallesi'nde sâkin Manav Mustafa Beşe bin Mehmed nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de zevcesi olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Hatice bint-i Abdullah nâm hâtûn mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' zevcem mezbûre ile ma'an sâkin olduğum menzil derûnunda mevcûd nakden yüz gurûş ve eşyâ-i memlûkemden bir döşek ve bir şilte ve iki yorgan ve iki yasdık ve bir çarşaf ve bir çuka kaput ve bir kürk ve bir leğen ibrik ve iki sahan ve iki tencere ma'a kapak ve bir sini ve sâir eşyâ-i ma'lûmeme zevcem mezbûre Hatice Hâtûn'a hibe-i sahîha-i şer'iyye ile hibe vü temlik ü teslim eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer meclis ittihâb ü kabz u kabûl eyledi fîmâ ba'd nükûd-i mezkûr ve eşyâ-i mezkûrenin mecmû'u mezbûre Hatice Hâtûn'un mülk-i mevhubu olub benim kat'â alâka ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî'l-yevmi't-tâsi' min şehr-i Rebûlevvel li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

9

Mahrûsa-i Galata Câmi'-i Kebîr Mahallesi'nde sâkine ve zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Hatice bint-i Abdullah nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de zikr-i âtî vesâyâsını tenfîze vasî-i muhtâr nasb ü ta'yîn eylediği zevci işbû râfi'u'l-kitâb Manav Mustafa Beşe bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben bi-emrillâhi te'âlâ vefât eylediğimde zevcim mezbûr bi'l-cümle terekemi ve zimem-i nâsda olan hukûkumu ahz ü kabza ve vech-i mesnûn üzere techîz ve tekfinim umûruna ru'yet ve düyûn-i müsbetem zuhûr ederse edâ ve bâkî kalan terekemle hisse-i irsiyyesini ba'de'l-ahz aslen vâris ve vârisem olmayub mûsâ leh bi-ekser mine's-sülûs tarîkiyle zevcim vasî-i¹³⁹⁶

[36a]

mezbûr ahz ü kabz eylesün deyû vasiyete ve tenfîze zevcim mezbûr Mustafa Beşe'yi vasiyy-i muhtâr nasb ü ta'yîn eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidemât-ı lâzimesini kemâ yenbağî mahallinde ikâmete ta'ahhüd

¹³⁹⁶ "Mezbûr" kelimesi çizilmiş ve diğer sayfada tekrar edilmiştir.

eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî'l-yevmi't-tâsi' min şehr-i Rebûlevvel li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Rehnî es-Seyyid Mustafa Efendi ibn-i Mehmed

Es-Seyyid Ali Efendi bin Abdullah

Mustafa bin Ali

Hüddâm

1

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Seferikoz Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Şerife bint-i es-Seyyid Mustafa nâm hâtûn Meclis-i Şer'-i Münîr'de hâlen zevci işbû râfi'ü'l-kitâb el-Hâc İbrahim Kapudan bin Yusuf nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Şâmî Hasan Ağa menzili ve bir taraftan benim tasarrufumda olan vakf-ı âhar menzirim ve bir taraftan merhûm icâre kâtibi odaları ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd ve fevkânî iki bâb oda ve bir sofa ve bir matbah ve kenef ve iki bi'r-i mâ ve eşcâr-ı müsmire ve ğayr-i müsmireli bahçe ve sokak kapısını müştemil bir bâb mülk-i menzilin nısf-ı şâyi'i benim ve nısf-ı şâyi'i âharı zevcim mezbûrun bâ-hüccet-i şer'iyeye yedimizde mülkümüz olmağla hâlen ben mâlike olduğum nısf-ı şâyi'a-i mezkûremi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî¹³⁹⁷ iki yüz gurûşa zevcim merkûm Kapudan İbrahim Ağa'ya bey' u temlik ü teslim eylediğimde ol dahî ber minvâl-i meşrûh iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i mezkûr iki yüz gurûşu zevcim merkûm yedinden tamamen ahz ü kabz edüb meblağ-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik fimâ ba'd menzil-i mezkûrun nısf-ı şâyi'i dahî zevcim mezbûr İbrahim Kapudan Ağa'nın mülk-i müşerâsı hakk-ı sarfi olub benim kat'â alakam ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 9 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm

2

Husûs-i âti'z-zikrin mahallinde keşf ve taksîmi bâbında sâdır olan Fermân-ı Âlîlerine imtisâlen savb-i şer'-i enverden Mevlana es-Seyyid Mehmed Refî Efendi bin el-Hâc Hüseyin irsâl olunub ol dahî hassa mi'mârânından Reşid Halil ve Mustafa nâm halifeler ile Mahrûsa-i Galata haricinde Bedreddin Bey Mahallesi'nde vâki' zikr-i âti menzile varub zeyl-i sahîfede mektûbül'esâmî-i müslimîn huzûrlarında akd-i meclis-i şer'-i nebevî eyledikde mahalle-i mezbûrede kâin ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir mikdar mahalli mülk ve bir mikdar mahalli mahrûsa-i mezbûrede Câmî-i Kebîr'de imam-ı evvel olanlara meşrûta bir bâb menzilin nısf-ı şâyi'ine bâ hüccet-i şer'iyeye ve bâ temessük mütevellî-i mâlike ve mutasarrıfa olan Âyişe Hanım ibnet-i Halil tarafından husûs-i câi'z-zikrde vekîl olduğu zat-ı mezbûreyi ârifân es-Seyyid Mustafa bin Hasan ve Mahmud Ağa bin Ahmed kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-i vekâletine hükm-i şer'î lâhık olan Çukadar Hasan Ağa bin Ömer meclis-i ma'kûd-i mezkûrde ve nısf-ı şâyi'i âharına kezâlik mâlike ve mutasarrıfa olan işbû râfi'atü'l-vesîka Siyahî bint-i Abdullah nâm zenciye mahzarında mesbûku'z-zikr Câmî-i Kebîr'de imam-ı evvel ve menzil-i mezkûrun mütevellîsi es-Seyyid Yahya Efendi hâzır olduğu halde bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb müvekkilem mezbûre Siyahînin ber-vech-i

¹³⁹⁷ Burada yanlışlıkla "şürût" yazılmışsa da üstü çizilmiştir.

muharrer yedlerinde şâyi'an mülk ü tasarruflarında olub menzil-i mezkûr her vecihle kebîr ve vâsî' olmağla taksîm olunduğu takdîrce her birinin hisseleri intikâ' mümkün olmağın menzil-i mezkûre nazar olunub müvekkilem mezbûrenin hissesi ifrâz olunmak bi'l-vekâle matlûbumdur dedikde mezbûre siyahî dahî vekîl-i mezbûr Hasan ba'de't-tasdîk Mevlana-yı mezbûr ve mi'mârân-ı mezbûrân ve müslimûm-i hâzırûn menzil-i mezkûre nazar ve müsâha eylediklerinde menzil-i mezkûrun bahçe ve bina tahtında kâin arsası tûlen ve arzan bi-hesâb-i terbi'î üç yüz yirmi yedi buçuk zirâ' beher zir'î otuzar akçeden cem'an dokuz bin sekiz yüz yirmi beş akçe ve enlemesi dahî bi-hesâb-i terbi'î yüz kırk altı buçuk zirâ' olub beher zir'î seksener akçeden cem'an yirmi altı bin üç yüz yetmiş akçe ve bi'r-i mâ-i mezkûrun kıymeti üç bin akçe ve sahrınc-ı mezkûrun kıymeti altı bin akçe ki min hasebi'l-mecmû' kırk beş bin yüz doksan beş akçe tahmîn ve takvîm ve beher hisseye yirmi iki bin beş yüz doksan yedi buçuk akçe iktizâ eyledikten sonra menzil-i mezkûrden bir taraftan ba'zan Ümmü Gülsüm Hâtûn ba'zan Emetullah Hâtûn menzilleri ve bir taraftan Hanife Hâtûn menzili ve bir taraftan zikri âtî müferrez menzil ile mahdûd büyût-i adîde ve bi'r-i mâ ve sokak kapısını müstemil zikrolunan sokak kapusu tarafından şehnişîn bâbında yüzden mi'mârân-ı mezbûrânın müsâhasıyla altı buçuk zirâ' zahrından kezâlik altı buçuk zirâ' ki terbi'an yüzseksen zirâ' arsa ve bahçe ve ebniye-i mezkûrde mevcûdesinden dahî yüz beş zirâ' hesâb-ı mezkûr üzere yirmi yedi bin üç yüz altmış akçe kıymetlü arsa ve binasının mecm'û vakf-ı mezkûrden mahal mezbûre siyahîye ta'yîn ve tahsîs olunub ve yine menzil-i mezkûrden müferrez mezbûre siyahîye ta'yîn olunan vakf-ı menzil

3

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Emin Câmi'î Mahallesi'nde sâkine olub zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan işbû râfi'atü'l-vesîka Zeyneb bint-i Abdullah nâm hâtûn Meclis-i Şer'-i Hatîr'de zevc-i sâbîğı Sadr-ı A'zam Tatarlarından Salih bin Ahmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Salih Ağa ile zevciyyet beynimizde kâime iken mezbûrun¹³⁹⁸ firâşından hâsil ve benden mütevellid bi-hakkı'l-hidâne hâlen hacr u terbiyemde olan dört buçuk yaşında Osman nafaka ve kisveye muhtâc olmağla babası mezbûr üzerine kîbel-i şer'den kader-i ma'rûf meblağ farz u takdîr olunmak matlûbumdur dedikde ol dahî mezbûreyi

[36b]

ba'de't-tasdîk hâkim-i mevki'-i sadr-kitâb tûbâ lehü ve hüsnü meâb efendi hazretleri dahî sağîr-i mezbûrun nafaka ve kisve bahâsîçûn târîh-i kitâbdan küllü yevm dörder para farz u takdîr edüb meblağ-i mefrûz-i mezkûru sağîr-i mezkûrun nafaka ve kisve bahâsına harc u sarfa veledi'l-iktizâ istidâne ve inde'n-nazar babası mezbûr üzerine rucû'a mezbûre Zeyneb Hâtûn'a kîbel-i şer'den izin vermeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 7 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm

4

Mahrûsa-i Galata'da muzâfe Alaca Mescid Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Zeliha bint-i Halil nâm Hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de zevc-i muhâli'i işbu râfi'u'l-kitâb es-Seyyid Osman bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr es-Seyyid Osman zevcim olub beynimizde adem-i hüsn-i mu'âşeretden nâşî ben ber-vech-i âtî hul'a tâlibe ve râğibe olduğum ecilden mezbûrun

¹³⁹⁸ Üstü çizdiği için okunamayan bir kelime var.

zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan otuz gurûş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i¹³⁹⁹ ma'lûmem üzerlerine ve meûnet-i süknam dahî kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr es-Seyyid Osman ile muhâla'a-i sahîha-i şer'iyeye ile hul' olduğumda ol dahî hul'-i mezbûru kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 11 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

5

Derûn-i hüccetde mezkûrû'l-ism râfi'atû'l-vesîka Şerîfe Âyişe bint-i es-Seyyid Ali Meclis-i Şer'-i Enver'de yine derûn-i hüccetde mezkûrû'l-ism zevc-i sâbiğı es-Seyyid Mehmed Haşim Efendi'nin babası ve tarafından husûs-i âti'z-zikrde tasdîka vekîl-i şer'îsi es-Seyyid Hafız Mehmed Efendi mahzarında takrîr-i kelâm edüb işbû hüccet nâtık olduğu üzere mezbûr Mehmed Haşim Efendi firâşından hâsıla ve benden mütevellide bi-hakkı'l-hidâne hâlen hacr u terbiyemde olan sağîre mezbûre Şerîfe Hafize'nin nafaka-i mukadderesi olan sekiz akçe sağîre-i mezbûreye kifâyet etmeyüb yevmî iki akçe dahî zam olunmak matlûbundur dedikde vekîl-i mezbûr mezbûreyi ba'de't-tasdîk hâkim-i mevki'-i sadr-kitâb tûbâ lehü ve hüsnü meâb efendi hazretleri dahî nafaka-i mukaddere-i mefrûza sekiz akçe üzerine bi't-terâzî yevmî iki akçe dahî zamm ü takdîr edüb meblağ-i mecmû'-i mefrûz-i mezkûr on akçeyi¹⁴⁰⁰ sağîre-i mezbûrenin nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-i zarûriyesine harc u sarfa veledi'l-iktizâ istidâne ve inde'n-nazar babası müvekkil-i üzerine rucû'a mezbûre Şerîfe Âyişe Hâtûn'a kibel-i şer'den izin vermeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 14 Rebûlevvel sene 203.

6

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Sakabaşı Mahallesi'nde sâkine Fatıma bint-i el-Hâc İdris bin Abdullah nâm hâtûn tarafından husûs-i âti'l-beyânda vekîl olduğu zat-ı mezbûreyi bi'l-mu'arrefeti'ş-şer'iyeye ârifân eş-Şeyh Mehmed Efendi bin eş-Şeyh Mustafa Efendi ve Seyfullah Ağa bin Abdullah şehâdetleriyle sâbit olan es-Seyyid Ahmed Ağa bin es-Seyyid İbrahim nâm kimesne¹⁴⁰¹ mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de müvekkil-i mezbûrenin li-ebeveyn kız karındaşı bâ'isü'l-vesîka Nefise bint-i el-mezbûr el-Hâc İdris nâm hâtûnun zevc-i ve tarafından husûs-i câi'z-zikrde tasdîka vekîl-i şer'îsi Hüseyin bin Hasan nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb müvekkilem mezbûre Fatıma Hâtûn kız karındaşı mahalle-i mezbûrede sâkine olduğu menzil derûnunda mevcûd eşyâ-i memlûkesinden işbû defter-i müfredât mantûkunca sekiz müsta'mel çatma yasdık üç minder ve üç çuka mak'ad ve bir döşek ve bir baş yasdığı ve bir yüz yasdığı ve üç yorgan ve iki Şam Alacası entârî ve bir çuka ferâce ve üç tencere ve altı sahan ve bir sini ve bir tepsi ve üç nühâs mangal ve bir leğen ma'a ibrik ve sâir hırdavât-ı ma'lûmesini tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile ve safka-i vâhide ile yüz gurûşa müvekkile-i mezbûre Nefise Hâtûn'a bey' u temlîk ve nakid yüz elli gurûşunu dahî hibe-i sahîha-i şer'iyeye ile hibe vü temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ve meclis-i hibede ittihâb ü kabz u kabûl eyledikden sonra semeni olan meblağ-i merkûm yüz gurûşa müte'allika da'vâdan kız karındaşı müvekkile-i mezbûre Nefise Hâtûn'nun zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ol dahî ibrasını kabûl eyledi fimâ ba'd eşyâ-i muharrere-i

¹³⁹⁹ İddet yerine yanlışlıkla olsa gerek "adem" yazılmıştır. Biz etinde doğrusunu yazmayı uygun bulduk.

¹⁴⁰⁰ Burada "levâzım-ı zarûriyyesine" kaydı yazılmışsa da üstü çizilmiştir.

¹⁴⁰¹ Yanlışlıkla "mahzarında ikrâr" yazılmış ve üstü çizilmiştir.

merkûme müvekkile-i merkûme Nefise Hâtûn'nun mülk-i müşterâsı ve nakd-i merkûm mülk-i mevhubu olub müvekkile-i merkûme Fatıma'nın kat'â alâka ve medhali kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 13 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

7

Mahrûsa-i Galata'da Câmi'-i Kebîr Mahallesi'nde sâkin İsmail Beşe bin Abdullah mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbû râfi' u'l-vesîka Nâile bint-i İsmail nâm hâtûn mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb işbû hâzıra bi'l-meclis yedi yaşında sülbiye sağîre kızım Hamide'yi mezbûre Nâile Hâtûn'a beher şehr dörder buçuk¹⁴⁰² gurûşa bi'l-velâye icâr u teslîm ve icâre-i mezkûreyi sağîre-i mezbûrenin nafaka ve kisvesine harc u sarfa mezbûre Nâile Hâtûn'a bi'l-velâye emreylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer istîcâr u kabûl ve emr-i mezkûrem üzere icâre-i mezkûreyi nafaka ve kisve ve sâir levâzım-i zarûriyesine harc u sarfa ta'ahhüd eyledi deyû makarr mezbûr İsmail Beşe'nin ikrârını mezbûre Nâile Hâtûn vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk etmeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 28 min Safer sene 203.

Hüddâm

8

Vilâyet-i Anadolu'da Trabzon Sancağında Of kazasına tâbi' Kunduz karyesi ahâlisinden iken bundan akdem gay-i munkatı'a ile ğâib ve mefkûd olan Hasan Ağa bin Mustafa'nın ammizâdesi bâ-hüccet-i şer'iyeye vasîsi Dersi'âm Hasan Efendi bin Mustafa mahrûsa-i Galata'da Meclis-i Şer'-i Münîr'de kazâ-i mezbûrede sâkin iken bundan akdem vefât eden el-Hâc Mehmed Ağa bin Süleyman Ağa'nın verâseti zevce-i metrûkesi Fatıma bint-i Hasan ile sulbî-i kebîr oğlu Ahmed Ağa'ya ve sülbiyye-i kebîre kızları Hatice ve Âyişe ve diğeri Fatıma'ya inhisârı tahakkukundan sonra husûs-i âti'z-zikrde kendi nefsinden asâle mezbûretân Fatıma ve diğeri Fatıma ve Hatice ve Âyişe taraflarından vekîl olduğu zâtlarını ârifân Abdullah Efendi bin Hasan ve Hüseyin Ağa bin İbrahim şehâdetleriyle sâbit olan işbû râfi' u'l-kitâb mezbûr Ahmed Ağa mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mefkûd-i mezkûr müteveffâ-yı mezbûrun hal ü hayâtında yedine idâ' u teslîm eylediğim nakit iki yüz otuz yedi gurûş yirmi yedi para ile işbû defter-i müfredât mantûkunca bir hilâlî saat ve bir çift taban demirli bıçak ve bir çift piştov ve bir simli Nemçekari haşe ve bir mercan tesbîh ve bir taşsız sîm yüzük ve bir sîm tabak ve iki samur sağîr kürk ve iki köhne gömlek ve bir köhne don ve bir boğça ve bir Yanbolu kepesi ve bir köhne yelek ve bir baş yasdığı ve bir minder

[37a]

ve bir mikdar tenef ipi ve bir tahta sofrası ve bir leğen ma'a kapak ve üç sağîr ve kebîr tencere ve bir kazan ve iki tâbe ve iki sahan ve bir aded defter-i zimem ve bir serü sandığı mezbûr Ahmed Ağa tamamen bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ve bi'l-verâse bana def' u teslîm ben dahî mefkûd-i merkûm için bi'l-vesâye ahz ü kabz eyledim dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 15 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

1

Galata'ya muzâfe İstinye nâhiyesine tâbi' Hınzırderesi nâm karyede mütemekkin Zoyi bint-i Todori nâm Nasrâniyyenin zevci ve tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl olduğu şahs-ı merkûmeyi bi'l-mu'arrefeti'ş-şer'iyeye ârifân Nikola veled-i

¹⁴⁰² Yanlışlıkla "akçe" yazılmışsa da üsrtü çizilerek kuruş olarak düzeltilmiştir.

Rizo ve Pala Zoyi veled-i Yanaki nâm zimmîler şehâdetleriyle sâbit olan Kostantin veled-i İster nâm zimmî mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Münîr’de işbu hâmilü’r-rakîm ve Ando veled-i Yamandi nâm zimmî muvâcehesinde bi’l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb karye-i merkûmede vâki‘ bir taraftan müşterî-i merkûmun menzili ve bir taraftan Yorgaki menzili ve bir taraftan Lusifan tarlası ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd tahtâni bir bâb oda ve bir sofa ve ve bir kenef ve sokak kapısını müstemil bir bâb mülk-i menzil müvekkilem zevcem merkûmenin zevc-i evveli Todori veld-i () nâm zimmînin yedinde mülkü olup ba‘de helâkihi zevcesi müvekkilem merkûme ile vasî-i mensûbesi olduğu sulbî oğlu Panayot nâm sağire hasren mevrûs olmağla bu vechile menzil-i mezkûr sekiz sehm i‘tibâriyle bir sehmi zevcem müvekkilem merkûmeye yedi sehmi¹⁴⁰³ sağire-i merkûme isabeti mütehakkik olduktan sonra sağir-i merkûmun yedi sehm hissesini semen-i misliyle âhara bey‘e işbû bir kıt‘a izin hücceti mantûkunca müvekkilem merkûme me‘zûne olduğuna binâen müvekkilem merkûme menzil-i merkûmda sağir-i merkûmun hisse-i mezkûresiyle ma‘an kendü hisse-i mezkûresini tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden [ârî] bey‘-i bât-i sahîh-i şer‘î ile elli gurûşa merkûm Andon zimmîye bi’l-asâle ve bi’l-vekâle bey‘ u temlik ü teslim eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semen-i merkûm elli gurûşu mersûm Andon zimmî yedinden bi’l-asâle ve bi’l-vekâle tamamen ahz ü kabz edüb fîmâ ba‘d menzil-i mahdûd-i mezkûr merkûm Andon zimmînin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfi olmuştur dedikte ğıbbü’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fî 15 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm

2

Mahmiyye-i İstanbul’da Sultan Mehmed kurbünde Dülgeroğlu Mahallesi’nde sâkine olup zâtı zeyl-i sahîfede mektûbü’l-esâmî-i müslimîn ta‘rifleriyle mu‘arrefe ve bülûğunu mu‘arrefe olan Fatıma bint-i Ahmed nâm bâkir bâliğa mahrûsa-i Galata’da Meclis-i Şer‘-i Münîr’de yine mahalle-i mezbûrede sâkine râfi‘atü hâzihi’l-vesîka Hafize bint-i Süleyman nâm hâtûnun zevci ve tarafından husûs-i âri’z-zikri tasdîka vekîl-i şer‘îsi Ali Beşe bin Ahmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben müvekkile-i mezbûrenin talebiyle ücret kavlınsız menzilinde sekiz sene müteveliye kendüne hizmet edüb müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ücret-i misli mukâbelesinde müvekkile-i mezbûre bana malından iki şâlî entâri iki.....hırka ve üç gömlek ma‘a don ve dört değirmi mücessem yemeni ve iki çevreyi bana def‘ u teslim ben dahî bi’t-tamam ahz ü kabz eylediğimden sonra müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ecr-i misline ve hukûk-i sâire-i şer‘iyyeye müte‘allika âmme-i da‘vâdan müvekkile-i mezbûre Hafize Hâtûn ile zevc-i vekîl-i mezbûrun zimmetlerini ibrâ-yı âmm ile ibrâ vü iskât eyleyüb ânlar dahî ibrâmı kabûl eylediler dedikte ğıbbü’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fî 18 Rebûlevvel sene 203.

Mustafa Efendi bin Muhammed

Mukayyed-i Galata Fahrü’l-müderrişini’l-kirâm es-Seyyid Hâfiz Mustafa Efendi

Hüddâm

3

Mahrûsa-i Galata haricinde Hüseyin Ağa Mahallesi’nde mütemekkiye olup şahsı zeyl-i vesîkada muharrerü’l-esâmî-i müslimîn ta‘rifleriyle mu‘arrefe olan işbu

¹⁴⁰³ “i‘tibâr hissesini semen-i misliyle âhara bey‘e” kaydının üstü çizilmiştir.

hâmiletü'r-rakîm Ditoriyeye bint-i İlya nâm Nasrâniyye mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de zevc-i mutlağî Kazer veled-i Arakîl nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb merkûm Kazer zevcim iken firâşından hâsıl ve batnımda mevcûd hamlim olmağla vaz'-i haml ile iddetim münkaziye oluncaya değîn nafakam içün merkûm Kazer üzerine üzerine kıbel-i şer'den kader-i ma'rûf meblağ farz u takdîr olunmak matlûbumdur dedikde merkûm Kazer dahî merkûmeyi ba'de't-tasdîk hâkim-i mevki'-i sadr-kitâb tûbâ lehü ve hüsnü meâb efendi hazretleri dahî merkûme Ditoriyeye Nasrâniyye vaz'-i haml ile iddeti munkaziye oluncaya değîn nafakasîçün merkûm Kazer üzerine târîh-i kitâbdan bi't-terâzî küllü yevm dörder para farz u takdîr edüb meblağ-i mefrûz-i mezkûru nasrâniyye-i merkûme vaz'-i haml ile iddeti münkaziye oluncaya değîn harc u sarfa veledi'l-iktizâ istidâne ve inde'n-nazar merkûm Kazer üzerine rucû'a merkûme nafakasına Ditoriyeye Nasrâniyyeye kıbel-i şer'den izin vermeğîn mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 19 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm

4

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe İstinye nâhiyesine tâbi' Rumeli Feneri karyesinde mütemekkiye olup zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Mariyora bint-i Dimitri nâm nasrâniyye mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de Kapan-ı Dakîk tüccârından işbû râfi' u'l-kitâb Mehmed Ağa bin İbrahim nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb yedimde mülk ü hakkım olup karye-i merkûmede vâki' bir taraftan Feyzullah bağı ve üç taraftan çayır ile mahdûd ve tahminen dört dönüm mikdârı kürümü mülk bağımi ve yine karye-i merkûmede vâki' bir taraftan mezbûr Feyzullah menzili ve bir taraftan Apostol menzili ve bir taraftan Dimirti menzili ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd müştemilât -ı ma'lûmeyi hâvî bir bâb mülk-i menzilimi mezbûr Mehmed Ağa'ya cihet-i kefâletden bâ-i'lâm-i şer'î mahkûm bih deynim olan beş yüz yirmi dokuz gurûş mukâbelesinde bi-tarîki'l-istiğlâl bey' u teslîm eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer iştirâ vü tesellüm ü kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 18 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm

5

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Seferikoz Mahallesi'nde sâkine on yaşında olduğı ve bülûğunu mu'arrefe olan Hafize bint-i Ali nâm kimesne bîkr bâliğa mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de râfi'atü'l-vesîka Hediye bint-i Mehmed nâm hâtûnun zevci ve tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl-i şer'îsi Mehmed Beşe bin Ebubekir mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben müvekkile-i mezbûrenin menziline on sene mütevelliyeye talebiyle ücret kavlınsız hizmet edüb müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ecr-i misli mukâbelesinde

[37b]

müvekkile-i mezbûr malından iki minder iki yasdık ve bir baş yasdığı ve bir döşek ve bir yorgan ve bir tencere ve bir tâbe ve iki sahan ve bir leğen ibrik ve bir kat çamaşır ve Şam alacası entâri ve dört değirmi yemenisini bana def' u teslîm edüb ben dahî bi't-tamam ahz ü kabz eyleyüb müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ecr-i misline ve müte'allika da'vâdan müvekkile-i merkûme ile zevc-i vekîl-i mezbûrun zimmetlerini ibrâ vü iskât eylediğimde ânlar dahî ibrâmı kabûl eylediler dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 19 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm

6

Mahrûsa-i Galata'da Alaca Mescid Mahallesi'nde sâkine Âyişe Hâtûn ibnet-i Mehmed Ağa bin Ahmed tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl olduğu zat-ı mezbûreyi bi'l-mu'arrefeti's-şer'iyye ârifân Osman Efendi bin Hüseyin Odabaşı ve Mehmed Sadık Çelebi bin Abdullah nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit olan Yusuf Çelebi bin Abdullah nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de müvekkilem mezbûrenin zevci olup zikr-i âti vesâyâsını tenfize vasî-i muhtâr nasbeylediği işbû râfî'u'l-kitâb Oturakçı Veliyyüddin bin Hamza mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb müvekkilem mezbûre zevci mezûrun zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan yüz gurûş mehr-i müeccelini zevci mezbûre hibe-i sahîha-i şer'iyye ile hibe vü temlik edüb ol dahî ber-vech-i muharrer kabûl eyledikten sonra müvekkilem mezbûr ben bi-emrillahi te'âlâ vefât eylediğimde zevcim mezbûr bi'l-cümle terekem ve zimem-i nâsda olan hukûkumu ahz ü kabz ve vech-i mesnûn üzere techîz ve tekfînim umûrunu rü'yet ve terekemin ifrâz ve sülûs-i mezkûrden elli gurûş iskât-ı savm u salât ve kefâret-i yemînim içün ve... fukarâya tasadduk oluna ve münâsib mahallere dört bi'r-i mâ hafr oluna ve dört Mushaf-ı şerîf iştirâ olunub müstahikkînden birer kimesneye verile ve fazla kalursa dilediği gibi vücûh-i birre harc u sarf eyleye ve sülûsânını dahî vereseme teslim eyleye deyû vasiyet ve tenfizine zevcim mezbûru vasî-i muhtâr nasb ü ta'yîn eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer vasiyet-i mezkûreyi kabûl ve merasimini mahallinde kemâ yenbeğî edâya ta'ahhüd ü iltizâm eyledi dedi dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 21 Rebûlevvel sene 203.

es-Seyyid Mahmûd Çelebi bin İsmail

es-Seyyid Mehmed Ağa bin es-Seyyid Ali

Hüddâm

7

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe İstinye Nâhiyesine tâbi' Sarıyar karyesi ahâlisinden olup mahrûsa-i Galata haricinde Sarı Lütî Mahallesi'nde sâkine Hatice nâm bikr bâliğanın babası tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekâleti ber-nehci şer'î sâbit olan işbû râfî'u'l-kitâb Yahşi Beşe nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de mâdü'z-zikr Sarı Lütî Mahallesi imamı Hasan Efendi bin Halil nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb kızım müvekkilem mezbûre nefsinin bir kimesneye tezvîc murâd eyledikde imam-ı mezbûr mâni'-i şer'îsi vardır deyû akd-i nikâhdan imtinâ etmekle hakikat-i hali suâl olunub kibel-i şer'den hüccet i'tâ olunmak matlûbumdur dedikde li-ecli's-şehâde Meclis-i Şer'e hâzırân olan es-Seyyid Mehmed Said Efendi bin es-Seyyid Emin ve es-Seyyid İbrahim bin Halil nâm kimesnelerden suâl olundukda ânlar dahî cevâblarında müvekkile-i merkûme Hatice bâliğa olup kimesnenin taht-ı nikâhında olmayub nefsinin tezvîc eyledikde mâni'-i şer'îsi olmadığı bizim ma'lûmumuzdur her biri imam-ı mezbûr muvâcehesinde alâ tarîki's-şehâde haber verdiklerinden sonra müvekkile-i mezbûre Hatice dilediği kimseye nefsinin tezvîce kibel-i şer'den izin birle mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 24 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm

8

Mahrûsa-i Galata'da Emekyemez Mahallesi'nde sâkin Kalafatçı el-Hâc Hasan bin Ahmed nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de zikr-i âti vesâyâsını tenfize vasî-i muhtâr nasb u ta'yîn eylediği mahalle-i mezbûre imamı işbû râfî'u'l-kitâb Mustafa Efendi bin el-Hâc İbrahim mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben bi-emrillahi te'âlâ vefât eylediğimde Mustafa Efendi bi'l-cümle terekemi ve zimem-i nâsda olan hukûkumu ahz ü kabz ve vech-i mesnûn üzere techîz ve tekfînim

umûrunu rü'yet ve düyûn-i müsbetem zuhûr ederse edâ ve bâkî kalan terekemin sülüsünü ifrâz ve sülüs-i mezkûrden yirmi gurûş iskât-ı savm u salâtım içün fukarâyâ tasadduk oluna ve bir fakîrin evine elli gurûş ile bir bi'r-i mâ hafr oluna ve yirmi gurûş ile aded Mushaf-ı şerîf iştirâ olunub müstahikkînden birer kimesneye verile ve fazla kalursa dilediği gibi vücûh-i birre harc u sarf eyleye ve sülüsânını dahî vâris [ve] vâriseme îsâl ü teslîm eyleye [deyû] vasiyet ve tenfizine mezbûr Mustafa Efendi'yi vasî-i muhtâr nasb ü ta'yîn eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer vasiyet-i mezkûreyi kabûl ve hidemât-ı lâzimesini kemâ yenbeğî mahallinde ikâmete ta'ahhüd eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 24 Rebûlevvel sene 203.

Kalafatçı Ali bin Yahya
İsmail bin İbrahim
Salih bin İsmail
Hafız Mustafa Efendi bin Yahya
9

Mahrûsa-i Galata'da Bereketzâde Mahallesi'nde mütemekkiye on sekiz yaşında olduğunu ve bülûğünü mu'arrefe ve şahsı Akna veled-i İsak ve Ovannis veled-i Mirza ta'rîfleriyle mu'arrefe olan Mariyem bint-i Haçador nâm bîkr bâliğa mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de hâmiletü hâzihi'r-rakîm Takohi bint-i Kirkor nâm Nasrâniyyenin zevci ve tarafından husûs-i âri'z-zikri tasdîka vekîl-i şer'îsi Andon veled-i Avadik nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben müvekkile-i mezbûreye menziline on bir sene mütevelliyeye talebiyle ücret kavlınsız hizmet edüb müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ecr-i misli mukâbelesinde müvekkile-i mezbûre malından bir sincab kürk ve üç libâde ve iki cübbe ve altı uçkur ve beş çevre ve dört fistan ve iki entâri ve beş gömlek ve altı don ve bir işleme yaşmak ve bir simli tarak ve dört bohça ve dört yasdık ve bir döşek ve bir minder ve bir yorgan ve iki çarşaf ve bir tahta sandık ve bir çift sîm kuşak ma'a kolan ve bir çift zümrüd küpe ve beş simli havlu ve bir simli peçe ve bir havlu ve bir simli na'leyn ve bir hamam tası ve bir keyl kutusu ve iki peşkir düğünî bohçası ta'bîr olunur bir gömlek ve bir don ve bir bağlık ve bir uçkur ve bir çevresini bana def' u teslîm edüb müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ecr-i misline müte'allika âmme-i da'vâdan müvekkile-i mezbûre ile vekîl-i merkûmun anası ğâibetü anî'l-meclis Derhi? Nasrâniyyenin ve vekîl-i merkûmun zimmetlerini ibrâ vü iskât eylediğimde ânlar dahî ibrâmı kabûl eylediler dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 22 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm

10

Mahrûsa-i Galata'da Câmî-i Kebîr Mahallesi'nde olub zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Hafize bin Abdullah nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de hâlen zevc-i Yorganî işbû râfî'u'l-kitâb Hafız Hüseyin Efendi bin Hasan nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' sâkine olduğum menzil derûnunda mevcûd eşyâ-i memlûkemden üç çuka

[38a]

mak'ad ve on iki çatma yasdık ve üç minder şiltesi ve üç minder ve iki köşe yasdığı ve iki baş yasdığı ve bir döşek ve bir döşek şiltesi ve beş yorgan ma'a çarşaf ve bir orta keçesi ve üç döşek çarşafı ve ve biri şal ve üçü çiçekli entâri ve bir şala kaplu samur ve çiçekliye kaplu kakum ve biri germe sûde kaplu karsak ve biri germe sûde kaplu sincab dört aded kürk ve bir Lahûr şal ve yedi sahan ma'a kapak ve dört tencere

ve bir leğen ma'a kapak ve yedi tas ma'a kapak ve bir tâbe ve bir kebîr sini ve iki güğüm ve bir leğen ma'a ibrik ve bir abdest leğeni ve bir minkâl ve üç kahve ibriği ve on fağfûr fincan ve iki yasdık ve bir anbar ve üç değirmi yemeni ve iki yeşil çuka ferâce ve iki yüz yasdığı ve bir kahve tepsisi ve bir kalıçe seccâde ve bir helâlî saat ve on sîm fincan zarfı ve sîm gülabdân ve bir sîm buhurdân ve bir sîm tabak ma'a kaşık ve bir çift elmaslı altun bilezik ve bir altun gerdâniye ve iki altun yüzük ve bir çift küpe ve bir cebe ve zevcim mezbûrun zimmetinde cihet-i karzdan hakkım olan bin yüz gurûşu zevcim mezbûra hibe-i sahîha-i şer'iyeye ile hibe vü temlik ü teslîm eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer meclis-i hibede ittihâb ü kabz u kabûl edüb fîmâ ba'd eşyâ-i mezkûre ve hâbî-i merkûm ve meblağ-i mezkûr zevcim mezbûr Hafız Hüseyin Efendi'nin mülk-i mevhûbu olub benim kat'â alaka ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 28 Rebûlevvel sene 203.

Mehmed bin İbrahim

Osman Çelebi bin Mustafa

Es-Seyid Ali Efendi bin Murad

Hüddâm

1

Mahmiyye-i İstanbul'da Balat Kapusu'nda Lonca nâm mahalde mütemekkiye olub nefsi âhara tevzîce mâni'-i şer'îsi olmadığı Yavan veled-i Tanaş ve Tanaş veled-i Kostantin nâm zimmîler ihbârlarıyla zâhir olan Tefârik bint-i Aleksan nâm nasrânîye mahrûse-i Galata'da Meclis-i Şer'-i Hatîr'de işbû hâmilü'r-rakîm Asperu Reîs veled-i Kırkor nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb nefsimi üç bin akçe mehr-i müeccel tesmiyesiyle târîh-i kitâb günü mahzar-ı şuhûdda merkûm Asperu Reîs'e tezvîc ü tenkîh eylediğimde ol dahî ber-minvâl-i muharrer tezevvüc ü kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî selh-i Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm

2

Kasap tâifesinden Kosta veled-i Tanaş nâm zimmî mahrûsa-i Galata'da Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbû râfi'u'l-kitâb es-Seyyid Mustafa Çelebi bin es-Seyyid Ahmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb Galata hısnı ebvâbından Tophâne kapusu haricinde vâki' bir bâb selhâne ve onunda muttasıl bir bâb kasab dükkanı derûnlarında mevcûd beyne'l-hiref gedik ta'bîr olunur kırk aded çengel ve ve sağîr ve kebîr iki kantar ve bir terâz ma'a derâhim iki satır ve bir balta ve bir çekmece ve bir akçe tahtası ve sâir âlât-ı lâzime-i ma'lûmemi bin gurûşa mezbûr es-Seyyid Mustafa Çelebi'ye safka-i vâhide ile bey' u teslîm eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer iştirâ vü tesellüm ü kabûl eyledikten sonra meblağ-i mezkûr bin gurûşu mezbûr es-Seyyid Mustafa Çelebi yedinden tamamen ahz u kabz eyledim mezbûr es-Seyyid Mustafa Çelebi zikrolunan selhâne ve kasab dükkanı derûnlarında mevcûd beyne'l-hiref gedik ta'bîr olunan âlât-ı mezkûreyi beher şehr on beşer gurûşa bana icâr u teslîm ben dahî ber-vech-i meşrûh târîh-i kitâb günü isticâr u kabûl eyledim dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 29 Rebûlevvel sene 203.

Hüddâm

3

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da el-Hâc Ferhad Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Hanife bint-i el-Hâc Abdullah nâm hâtûn mahrûsa-i

mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Münîr’de ashâb-ı hayrâtdan Merhûm Gümrük Kâtibi İbrahim Efendi nâm sâhibü’l-hayr vakfının bi’l-meşrûta mütevellisi bâ‘isetü hâzihi’l-vesîka Hâce Hava Hâtûn tarafından husûs-i âti’z-zikrde vekîl olduğu zat-ı mezbûreyi bi’l-mu‘arrefeti’ş-şer‘iyye ârifân Abdullah Efendi bin Mustafa ve Hafız Yahya Efendi bin eş-Şeyh el-Hâc Süleyman Efendi şehâdetleriyle sâbit olan Mehmed Emin Ağa bin Abdullah nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb vakf-ı mezbûrdan mahalle-i mezbûrede vâki‘ ma‘lûmü’l-hudûd ve’l-müştemilât beher şehîr otuz akçe icâre-i müeccele ile bir bâb menzilin nisf-ı şâyi‘asına mutasarrıf olan Ahmed Usta bilâ veled hâlik olup nisf-ı hissesi mahlûl ve vakf-ı mezbûre âid ve râci‘ olmağla Sûk-ı Sultânî’de ba‘de’l-müzâyede inkitâ‘u’r-ra‘iyye el-yevm bedel-i misli olan seksen bir gurûş otuz parada müteveffâ-yı mezbûrun zevcesi ve nisf-ı âharına mutasarrıfası mezbûre Hanife Hâtûn üzerinde karardâde olunub ziyâde ile tâlib-i âhar-ı zuhûr etmemekle mütevelliyeye-i mezbûre Hâce Hava Hâtûn nisf-ı menzil-i mahdûd-i mezkûru icâre-i kadîme-i mezkûresiyle bi’t-tevelliyeye bana taraf-ı vakf-ı mezbûrdan icâr u teslim ben dahî ber-vech-i muharrer istîcâr u kabûl edüb ve mu‘accele-i mezkûreyi mütevelliyeye müvekkile-i mezbûre için vekîl-i mezbûra teslim ve umûr-i vakf-ı mezkûre sarfla istihlâke emr edüb mu‘accele-i mezkûrenin istîfâ ve adem-i istîfâsına müte‘allika da‘vâdan taraf-ı vakf-ı mezbûr ile mütevelliyeye-i mezbûrenin zimmetlerini ibrâ vü iskât eylediğimde ol dahî ibrâmı kabûl eyledi dedikde ğıbbü’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fî ğurre-i Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

4

Mahrûsa-i Galata’ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa’da Seydi Ali Çelebi Mahallesi’nde sâkine Zeyneb bint-i el-Hâc Ahmed nâm hâtûn tarafından husûs-i âti’z-zikrde vekîl olduğu zat-ı mezbûreyi bi’l-mu‘arrefeti’ş-şer‘iyye ârifân mahalle-i mezbûre imamı Mustafa Efendi bin Mahmud ve müezzin Mustafa bin Mustafa nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit olan ma‘rifetü’z-zât Fatıma bint-i Mehmed nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Münîr’de işbû râfi‘atü’l-vesîka ve diğîr Fatıma bint-i Hüseyin nâm hâtûn mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki‘ etrâf-ı erba‘ası başkapudân menzili ve Haremeyn Vakfından Ali Çavuş bahçesi ve Molla Hasan menzili ve tarîk-i hâss ile mahdûd ve fevkânî iki bâb oda ve dehliz ve tahtında bir bâb oda ve bir matbah ve bi’r-i mâ ve bir mikdâr avlu ve sokak kapısını müştemil bir bâb mülk-i menzil bâ-hüccet-i şer‘iyye müvekkilem mezbûre Zeyneb Hâtûn’un yedinde mülkü olmağla müvekkilem mezbûre Zeyneb Hâtûn menzil-i mahdûd-i mezkûrun nisf-ı şâyi‘ini tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden âri bey‘-i bât-i sahîh-i şer‘î ile yüz gurûşa mezbûre diğîr Fatıma Hâtûn’a bey‘ u temlîk ü teslim eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semen-i mezkûr yüz gurûşa müte‘allika da‘vâdan mezbûre diğîr Fatıma Hâtûn’nun zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ol dahî ibrâsını kabûl eyledi fî mâ ba‘d nisf-ı menzil-i

[38b]

mezkûr mezbûre diğîr Fatıma Hâtûn’nun mülk-i müşterâsı olup müvekkilem mezbûre Zeyneb Hâtûn’un nisf-ı menzil-i mezkûrde kat‘â alaka ve medhali kalmamışdır dedikde ğıbbü’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fî 4 Rebûlâhir sene 1203.

Hüddâm

5

Mahrûsa-i Galata'da Sultan Bayezid Mahallesi'nde mütemekkinine olub nefsinin âhara tevzîce mâni'-i şer'isi olmadığı Ahmed bin Mehmed ve Öskohi veled-i Yamandi ihbârlarıyla zâhir olan Eleni bint-i Yani nâm Nasrânîyye mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de işbû hâmilü'r-rakîm Farnikol veled-i Yakomi nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben nefsimi bin akçe mehr-i müeccel tesmiyesiyle işbû târîh-i kitâb günü merkûm Farnikol zimmîye mahzar-ı şuhûdda tezvîc ü tenkîh eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer tezevvüc ü kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 5 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

6

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Fındıklı'da Molla Çelebi Mahallesi'nde sâkine olub zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Ümmü Gülsüm bint-i Osman nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de işbû râfi'u'l-kitâb Mehmed Said bin Ahmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir bâb kahve dükkanı derûnunda mevcûd beyne'l-hiref gedik ta'bîr olunur on altı beledî yasdık ve altı minder ve üç beylik ve bir keçe ve on iki kahve ibriği ve bir maşrapa ve iki cezve ve bir hırba ve bir ve bir kahve kutusu ve on fağfûrî fincan ve bir leğen ma'a ibrik ve yedi tombak zarf ve bir nühas kürek ve bir nühas mangal ve ve bir terâz ve bir pirinç şamdan ve sâir âlât-ı lâzime-i ma'lûmenin nısf-ı şâyi'-i âharı Mustafa Beşe'nin bâ-hüccet-i şer'iyye yedimizde mülk ü hakkımız olmağla hâlen ben mâlike olduğum nısf-ı âlât-ı lâzime-i mezkûreyi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î safka-i vâhide ile mezbûr Mustafa Said'e yüz yetmiş beş gurûşa bey' u temlik ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ü kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm yüz yetmiş beş gurûşu müşterî-i mezbûr yedinden tamamen ahz u kabz eyleyüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik fîmâ ba'd gedik ta'bîr olunur âlât-ı lâzime-i mezkûrenin nısf-ı şâyi'-i müşterî-i merkûm Mehmed Said'in mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub benim kat'â alâka ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 5 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

7

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Fındıklı'da Molla Çelebi Mahallesi'nde sâkine olub zâtı ta'rîf-i mu'arrefe olan Ümmü Gülsüm bint-i Osman nâm hâtûn Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbû râfi'u'l-kitâb Mustafa Beşe bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' bâ-hüccet-i şer'iyye mâlike olduğum bir bâb kahve dükkanı derûnunda mevcûd beyne'l-hiref gedik ta'bîr olunur on altı beledi yasdık ve altı minder ve üç beylik ve bir keçe ve on iki kahve ibriği ve bir maşrapa ve iki cezve ve bir hırba ve bir ve bir kahve kutusu ve on fağfûrî fincan ve bir leğen ma'a ibrik ve yedi tombak zarf ve ve bir nühas kürek ve bir nühas mangal ve bir terâz ve bir pirinç şamdan ve sâir âlât-ı lâzime-i ma'lûmenin nısf-ı şâyi'-ini tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile mezbûr Mustafa Beşe[ye] yüz yetmiş beş gurûşa bey' u temlik ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ü kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm yüz yetmiş beş gurûşu mezbûr Mustafa Beşe yedinden tamamen ahz u kabz eyleyüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine

müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik fîmâ ba'd nısf-ı âlât-ı lâzime-i mezkûre merkûm Mustafa Beşe'nin mülk-i müşterâsı olmuştur dedikte ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 4 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

8

Mahrûsa-i Galata haricinde Tatavla nâm karyede mütemekkin Neccar Yorgi veled-i Hristo nâm zimmî mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbu hâmilü'r-rakîm Tiro veled-i Yorgi nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb karye-i merkûmede vâki' bir taraftan Yani menzili ve bir taraftan menzil arsası ve ve bir taraftan merkûm Tiro'nun damlalık arsası ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd beş yüz doksan zirâ' mülk-i menzil arsamın iki yüz zirâ'ını ifrâz ve yedimde ibkâ ve mâ'ada üç yüz doksan zirâ'ını tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile yüz gurûşa merkûm Tiro'ya târîh-i kitâbdan üç sene mukaddem bey' u temlîk ü teslîm etmişidim ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm yüz gurûşu merkûm Tiro yedinden ahz ü kabz edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl eyledik fîmâ ba'd arsa-i müfreze-i mezkûre târîh-i mezbûrdan berû merkûm Tiro'nun mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub benim kat'â alakam ve medhalim kalmadığından sonra merkûm Tiro arsa-i mezkûresi üzerine malından yedi yüz gurûş kıymetlü fevkânî üç bâb oda ve bir sofa ve tahtânî bir bâb oda ve bir matbah ve bir kenef ve sokak kapısı müceddeden ebnâ ve inşâ etmişidi deyû makarr-ı merkûm Yorgi'nin ikrâr-ı meşrûhunu merkûm Tiro zimmî vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk etmeğin mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Rebûlâhir li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm-ı Mahkeme

9

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Çatma Mescid Mahallesi ivâzî mütevellîsi Şeyhülkurra es-Seyyid el-Hâc Mustafa Efendi mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de mahrûsa-i mezbûre haricinde Bedreddin Bey Mahallesi imamı işbû râfî'u'l-kitâb es-Seyyid Mehmed Emin Efendi bin es-Seyyid Ahmed mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr imam es-Seyyid Mehmed Emin Efendi mütevellî olduğum sâlifü'z-zikr ivâz vakfı malından olmak üzere yedimden bundan akdem istikrâz eylediği yüz gurûş ve devr-i şer' ile üç senede zimmetinde müctemi'a kırk beş gurûş hasıl olanki cem'an yüz kırk beş gurûşu imam-ı mezbûr es-Seyyid Mehmed Emin Efendi'den bi't-tevellîye taleb ü da'vâya tesaddî birle beynimizde münâza'ât vâki' olmuşidi el-hâletü hâzihi beynimizde muslihûn tavassut edüb beni da'vâ-yı mezkûremden imam-ı mezbûr es-Seyyid Mehmed Emin Efendi ile yüz yirmi beş gurûş üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde ben dahî bi't-tevellîye sulh-i mezkûru kabûl ve bedel-i sulh-i mezkûr yüz yirmi beş gurûşu vakf-ı mezbûr içün bi't-tevellîye imam-ı mezbûr yedinden tamamen ahz ü kabz eyledim dedikte ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 7 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

El-Hâc Ferhâd Mahalle İmamı Hüseyin Efendi bin Ahmed

Çatma Mescid Mahalle İmamı Hüseyin Efendi bin Abdullah bin eş-Şeyh Hasan

Efendi

Yahya Kethüda İmamı Ahmed Efendi

[39a]

1

Mahrûsa-i Galata'da Câmî'-i Cedîd Mahallesi'nde sâkin İsmail Beşe bin Osman nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de li-ebeveyn er karındaşı kızı mu'arrefetü'z-zât işbû bâ'isetü'l-vesîka Âmine Hâtûn muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûre Âmine'nin babası verâseti bi'l-cümle kızı mezbûre Âmine Hâtûn'a muhzır olduğu halde bundan akdem vefât eden Mehmed bin el-mezbûr Osman nâm müteveffânın terekesinden bana isâbet eden hisse-i irsiye-i şer'iiyemi mezbûre Âmine Hâtûn yedinden tamamen ahz ü kabz edüb müteveffâ-yı mezbûrun kalîl ve kesîr celîl ve hakîr nükûd ve urûz akar ve menkûl bi'l-cümle terekesine müte'allika âmme-i da'vâdan mezbûre Âmine'nin zimmetini ibrâ vü iskât eylediğimde ol dahî ibrâmı kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 9 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

İbrahim bin Mahmud
Abdullah Ağa bin Abdullah

2

Mahrûsa-i Galata'da el-Hâc A'mer Mahallesi'nde sâkin olub zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Şerîfe Emetullah bint-i Osman nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbû râfi'u'l-kitâb es-Seyyid Veliyyüddin bin Hasan nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' mutasarrıfa olduğum menzirim tahtında kâin bir bâb kahveci dükkanı derûnunda mevcûd beyne'l-esnâf gedik ta'bîr olunur sekiz kahve ibriği ve bir çekmece ve sâir âlât-ı lâzime-i ma'lûmeme tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile seksen gurûşa mezbûr es-Seyyid Veliyyüddin Beşe'ye¹⁴⁰⁴ bey' u temlîk ve dükkan-ı mezbûru dahî beher şehr altmışar paraya mezbûr es-Seyyid Veliyyüddin Beşe'ye icâr u teslîm eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü isticâr u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm seksen gurûşu müşterî-i mezbûr es-Seyyid Veliyyüddin Beşe yedinden tamamen ahz u kabz edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb her birimiz ber vech-i muharrer âharın ibrâsını ibrâyı kabûl eyledik fimâ ba'd âlât-ı lâzime-i mezkûre mezbûr es-Seyyid Veliyyüddin Beşe'nin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub benim âlât-ı mezkûrede kat'â alâka ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 9 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

Es-Seyyid Mahmud bin İsmail
Mehmed bin Murtaza
Hüseyn bin el-Hâc Mehmed

3

Mahrûsa-i Galata'da Yüncüzâde Mahallesi'nde sâkin olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Âyişe bint-i Abdullah nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbû râfi'atü'l-vesîka Fatıma bint-i Abdullah nâm hâtûn mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm eşyâ-i memlûkemden bir köhne

¹⁴⁰⁴ Burada yanlışlıkla "icâr u teslîm eylediğimde ol dahî ber-vech-i" yazılmışsa da üstü çizilmiştir.

minder ve iki köhne yorgan ve bir köhne kilim ve iki yemeni yasdık ve bir çuka ferâce ve bir kadayıf tepsisi ve iki tencere ve dört sahan ve bir çorba tası ve bir abdest ibriği ve sâir hırdavât-ı ma'lûmeme tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh ve safka-i vâhide ile mezbûre Fatıma Hâtûn'a on gurûşa bey' u temlîk ü teslîm ve ğâib ani'l-meclis Kırımî Yağcı İbrahim zimmetinde cihet-i karzdan alacağım olan yüz gurûşu ve Osman bin el-Hâc Hüseyin nâm kimesne zimmetinde cihet-i mezkûreden alacağım olan seksen gurûş ki cem'an yüz seksen gurûşu mezbûre Fatıma Hâtûn'a hibe vü temlîk ve kabza taslît eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ü kabz u kabûl eyledikten sonra semen-i mezkûr on gurûş mutâlebesinden mezbûre Fatıma Hâtûn'un zimmetini ibrâ vü iskât eylediğimde ol dahî ibramı kabûl eyledi fimâ ba'd eşyâ-i muharrere-i mezkûre mezbûre Fatıma Hâtûn'un mülk-i müşterâsı ve meblağ-i mecmû'-i mezkûr yüz seksen gurûş dahî mülk-i mevhubu olub benim kat'â alâka ve medhalim kalmayub mezbûre Fatıma Hâtûn'un mahalle-i mezkûrede vâki' sâkine olduğu menzili derûnunda bi'l-cümle mefrûşât ve melbûsât ve evân-ı nühâsiyye ve ğayr-i nühâsiyye ve esâs-ı beytin mecmû'u mezbûre Fatıma Hâtûn'un malıdır benim kat'â alâka ve medhalim yokdur dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 9 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

Yazıcı Molla Abdullah

Çizmecî es-Seyyid Mehmed Ağa

Boğasıcı Hacı Ahmed

Hasan Kethüda

Es-Seyyid Ali Odabaşı

Ve ğayrihim

4

Mahrûsa-i Galata'da sâkin Halil Beşe bin İbrahim nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbû râfi'u'l-kitâb sefîne reislerinden Ömer Reis¹⁴⁰⁵ bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben mezbûr Ömer Reis'in talebiyle ücret kavlınsız yedi ay kendüye hizmet edüb müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ecr-i mislini mezbûr Ömer Reis'den talep ü da'vâya tesaddî etmişidim el-hâletü hâzihi beynimizde muslihûn tavassut edüb beni tesaddî eylediğim da'vâ-yı mezkûremden merkûm Ömer Reis ile beş gurûş bedel-i makbûza ba'de's-sulh ve'l-kabûl ben müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ecr-i misline ol dahî bana medfû'u olan bedel-i sulh-i mezkûre ve târîh-i kitâba gelince bi'l-cümle beynimizde cereyân eden ahz ü i'tâyâ müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 10 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

5

Kalyoncu tâyifesinden Kıbrıslı Ahmed Beşe bin İbrahim nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de sefâyin-i sultâniyyeden karavele kapudanlarından râfi'u hâzihi'l-kitâb Mehmed Arif Kapudan bin İbiş Kapudânın tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl olduğu ber-vech-i şer'î üzere sâbit olan sefîne-i mezkûre hocası Ahmed Hoca bin Osman nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i

¹⁴⁰⁵ Yanlışlıkla burada "talebiyle" yazılmış ve üstü çizilmiştir.

kelâm edüb li-ebeveyn er karındaşım olub verâseti hasren bana muhzıra olduğu halde bundan akdem vefât eden Kalyoncu Osman Beşe ibn-i el-mezbûr İbrahim'in terekesini kapudân-ı mezbûr bi'l-emâne ahz ü kabz edüb tereke-i müteveffâ-yı mezbûrden ba'de'l-harc ve'l-masraf bâkî kalan elli beş buçuk gurûşu müvekkil kapudân-ı mezbûr bana tamamen def u teslim ben dahî ahz ü kabz edüb karındaşım müteveffâ-yı mezbûrun kalîl ve kesîr celîl ve hakîr nükûd ve urûz akar ve menkûl ma'lûm ve mechûl bi'l-cümle terekesine müte'allika âmme-i da'vâdan müvekkil-i mezbûr ile vekîl-i mezbûrun zimmetlerini ibrâ vü iskât eyleyüb ânlar dahî ibrâmı kabûl eylediler dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 10 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

6

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe İstinye nâhiyesine tâbi' Rumeli Kavak Hisarı'nda sâkine zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Fatıma bint-i İsmail nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbû râfî'u'l-kitâb İbrahim Ağa bin Ömer nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûruna değin bâ hüccet-i şer'iyye yedimde mülk ü hakkım olub sâlifü'z-zikr Kavak Hisarı'nda vâki' etrâf-ı erba'adan Mandıracı menzili ve Nigâhir Hâtûn menzili ve Suhte Mehmed mülkü ve tarîk-i hâss ve tarîk-i âmm ile mahdûd ve iki bâb oda ve bir sofa ve ahûr ve bi'r-i mâ ve eşcâr-ı müsmire ve ğayr-i müsmireli bahçe ve sokak

[38b]

mezkûr mezbûre diğer Fatıma Hâtûn'nun mülk-i müşterâsı olub müvekkilem mezbûre Zeyneb Hâtûn'un nisf-ı menzil-i mezkûrde kat'â alaka ve medhali kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 4 Rebûlâhir sene 1203.

Hüddâm

5

Mahrûsa-i Galata'da Sultan Bayezid Mahallesi'nde mütemekkiye olub nefsinin âhara tevzîce mâni'-i şer'îsi olmadığı Ahmed bin Mehmed ve Öskohi veled-i Yamandı ihbârlarıyla zâhir olan Eleni bint-i Yani nâm Nasrânîyye mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de işbû hâmilü'r-rakîm Farnikol veled-i Yakomi nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben nefsimi bin akçe mehr-i müeccel tesmiyesiyle işbû târîh-i kitâb günü merkûm Farnikol zimmîye mahzar-ı şuhûdda tezvîc ü tenkîh eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer tezevvüc ü kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 5 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

6

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Fındıklı'da Molla Çelebi Mahallesi'nde sâkine olub zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Ümmü Gülsüm bint-i Osman nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de işbû râfî'u'l-kitâb Mehmed Said bin Ahmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir bâb kahve dükkanı derûnunda mevcûd beyne'l-hiref gedik ta'bîr olunur on altı beledî yasdık ve altı minder ve üç beylik ve bir keçe ve on iki kahve ibriği ve bir maşrapa ve iki cezve ve bir hırba ve bir ve bir kahve kutusu ve on fağfûrî fincan ve bir leğen ma'a ibrik ve yedi tombak zarf ve bir nühas kürek ve bir nühas mangal ve ve bir terâz ve bir piriñç şamdan ve sâir âlât-ı lâzime-i ma'lûmenin nisf-ı şâyî'-i âharı Mustafa Beşe'nin bâ-hüccet-i şer'iyye yedimizde mülk ü hakkımız olmağla hâlen ben mâlike olduğum nisf-ı âlât-ı lâzime-i mezkûreyi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-i

müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î safka-i vâhide ile mezbûr Mustafa Said'e yüz yetmiş beş gurûşa bey' u temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ü kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm yüz yetmiş beş gurûşu müşterî-i mezbûr yedinden tamamen ahz u kabz eyleyüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik fimâ ba'd gedik ta'bîr olunur âlât-ı lâzime-i mezkûrenin nısf-ı şâyî'-i müşterî-i merkûm Mehmed Said'in mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub benim kat'â alâka ve medhalim kalmamışdır dedikte ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 5 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

7

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Fındıklı'da Molla Çelebi Mahallesi'nde sâkine olub zâtı ta'rîf-i mu'arrefe olan Ümmü Gülsüm bint-i Osman nâm hâtûn Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbû râfî'u'l-kitâb Mustafa Beşe bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâkî' bâ-hüccet-i şer'iyeye mâlike olduğum bir bâb kahve dükkanı derûnunda mevcûd beyne'l-hiref gedik ta'bîr olunur on altı beledi yasdık ve altı minder ve üç beylik ve bir keçe ve on iki kahve ibriği ve bir maşrapa ve iki cezve ve bir hırba ve bir ve bir kahve kutusu ve on fağfûrî fincan ve bir leğen ma'a ibrik ve yedi tombak zarf ve ve bir nühas kürek ve bir nühas mangal ve bir terâz ve bir pirinç şamdan ve sâir âlât-ı lâzime-i ma'lûmenin nısf-ı şâyî'-ini tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile mezbûr Mustafa Beşe[ye] yüz yetmiş beş gurûşa bey' u temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ü kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm yüz yetmiş beş gurûşu mezbûr Mustafa Beşe yedinden tamamen ahz u kabz eyleyüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik fimâ ba'd nısf-ı âlât-ı lâzime-i mezkûre merkûm Mustafa Beşe'nin mülk-i müşterâsı olmuşdur dedikte ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 4 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

8

Mahrûsa-i Galata haricinde Tatavla nâm karyede mütemekkin Neccar Yorgi veled-i Hristo nâm zimmî mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbu hâmilü'r-rakîm Tiro veled-i Yorgi nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb karye-i merkûmede vâkî' bir taraftan Yani menzili ve bir taraftan menzil arsası ve ve bir taraftan merkûm Tiro'nun damlalık arsası ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd beş yüz doksan zirâ' mülk-i menzil arsamın iki yüz zirâ'ını ifrâz ve yedimde ibkâ ve mâ'ada üç yüz doksan zirâ'ını tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile yüz gurûşa merkûm Tiro'ya târîh-i kitâbdan üç sene mukaddem bey' u temlîk ü teslîm etmişidim ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm yüz gurûşu merkûm Tiro yedinden ahz ü kabz edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl eyledik fimâ ba'd arsa-i müfreze-i mezkûre târîh-i mezbûrdan berû merkûm Tiro'nun mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub benim kat'â alakam ve medhalim kalmadığından sonra merkûm Tiro arsa-i mezkûresi üzerine malından yedi

yüz gurûş kıymetlü fevkânî üç bâb oda ve bir sofa ve tahtânî bir bâb oda ve bir matbah ve bir kenef ve sokak kapısı müceddeden ebnâ ve inşâ etmişidi deyû makarr-ı merkûm Yorgi'nin ikrâr-ı meşrûhunu merkûm Tiro zimmî vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk etmeğin mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî'l-yevmi'l-hâmis min şehr-i Rebûlâhir li-sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm-ı Mahkeme

9

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Çatma Mescid Mahallesi ivâzî mütevellîsi Şeyhülkurra es-Seyyid el-Hâc Mustafa Efendi mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de mahrûsa-i mezbûre haricinde Bedreddin Bey Mahallesi imamı işbû râfî'u'l-kitâb es-Seyyid Mehmed Emin Efendi bin es-Seyyid Ahmed mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr imam es-Seyyid Mehmed Emin Efendi mütevellî olduğum sâlifü'z-zikr ivâz vakfî malından olmak üzere yedimden bundan akdem istikrâz eylediği yüz gurûş ve devr-i şer' ile üç senede zimmetinde müctemi'a kırk beş gurûş hasıl olanki cem'an yüz kırk beş gurûşu imam-ı mezbûr es-Seyyid Mehmed Emin Efendi'den bi't-tevelliye taleb ü da'vâya tesaddî birle beynimizde münâza'ât vâki' olmuşidi el-hâletü hâzihi beynimizde muslihûn tavassut edüb beni da'vâ-yı mezkûremden imam-ı mezbûr es-Seyyid Mehmed Emin Efendi ile yüz yirmi beş gurûş üzerine inşâ-i akd-i sulh eylediklerinde ben dahî bi't-tevelliye sulh-i mezkûru kabûl ve bedel-i sulh-i mezkûr yüz yirmi beş gurûşu vakf-ı mezbûr içün bi't-tevelliye imam-ı mezbûr yedinden tamamen ahz ü kabz eyledim dedikte ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 7 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

El-Hâc Ferhâd Mahalle İmamı Hüseyin Efendi bin Ahmed
Çatma Mescid Mahalle İmamı Hüseyin Efendi bin Abdullah bin eş-Şeyh Hasan
Efendi

Yahya Kethüda İmamı Ahmed Efendi

[39a]

1

Mahrûsa-i Galata'da Câmî'-i Cedîd Mahallesi'nde sâkin İsmail Beşe bin Osman nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de li-ebeveyn er karındaşı kızı mu'arrefetü'z-zât işbû bâ'isetü'l-vesîka Âmine Hâtûn muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûre Âmine'nin babası verâseti bi'l-cümle kızı mezbûre Âmine Hâtûn'a muhzır olduğu halde bundan akdem vefât eden Mehmed bin el-mezbûr Osman nâm müteveffânın terekesinden bana isâbet eden hisse-i irsiye-i şer'iyemi mezbûre Âmine Hâtûn yedinden tamamen ahz ü kabz edüb müteveffâ-yı mezbûrun kalîl ve kesîr celîl ve hakîr nükûd ve urûz akar ve menkûl bi'l-cümle terekesine müte'allika âmme-i da'vâdan mezbûre Âmine'nin zimmetini ibrâ vü iskât eylediğimde ol dahî ibrâmı kabûl eyledi dedikte ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 9 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

İbrahim bin Mahmud
Abdullah Ağa bin Abdullah

2

Mahrûsa-i Galata'da el-Hâc A'mer Mahallesi'nde sâkin olup zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Şerîfe Emetullah bint-i Osman nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbû râfî'u'l-kitâb es-Seyyid Veliyyüddin bin Hasan nâm

kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' mutasarrıfa olduğum menzilin tahtında kâin bir bâb kahveci dükkanı derûnunda mevcûd beyne'l-esnâf gedik ta'bîr olunur sekiz kahve ibriği ve bir çekmece ve sâir âlât-ı lâzime-i ma'lûmeme tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile seksen gurûşa mezbûr es-Seyyid Veliyyüddin Beşe'ye¹⁴⁰⁶ bey' u temlik ve dükkan-ı mezbûru dahî beher şehr altmışar paraya mezbûr es-Seyyid Veliyyüddin Beşe'ye icâr u teslîm eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü isticâr u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm seksen gurûşu müşerî-i mezbûr es-Seyyid Veliyyüddin Beşe yedinden tamamen ahz u kabz edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb her birimiz ber vech-i muharrer âharın ibrâsını ibrâyı kabûl eyledik fimâ ba'd âlât-ı lâzime-i mezkûre mezbûr es-Seyyid Veliyyüddin Beşe'nin mülk-i müşerâsı ve hakk-ı sarfı olup benim âlât-ı mezkûrede kat'â alâka ve medhalim kalmamışdır dedikte ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 9 Rebiulâhir sene 203.

Hüddâm

Es-Seyyid Mahmud bin İsmail
Mehmed bin Murtaza
Hüseyn bin el-Hâc Mehmed
3

Mahrûsa-i Galata'da Yüncüzâde Mahallesi'nde sâkin olup zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Âyişe bint-i Abdullah nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbû râfi'atü'l-vesîka Fatıma bint-i Abdullah nâm hâtûn mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm eşyâ-i memlûkemden bir köhne minder ve iki köhne yorgan ve bir köhne kilim ve iki yemeni yasdık ve bir çuka ferâce ve bir kadayıf tepsisi ve iki tencere ve dört sahan ve bir çorba tası ve bir abdest ibriği ve sâir hırdavât-ı ma'lûmeme tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh ve safka-i vâhide ile mezbûre Fatıma Hâtûn'a on gurûşa bey' u temlik ü teslîm ve ğâib anî'l-meclis Kırımî Yağcı İbrahim zimmetinde cihet-i karzdan alacağım olan yüz gurûşu ve Osman bin el-Hâc Hüseyn nâm kimesne zimmetinde cihet-i mezkûreden alacağım olan seksen gurûş ki cem'an yüz seksen gurûşu mezbûre Fatıma Hâtûn'a hibe vü temlik ve kabza taslît eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ü kabz u kabûl eyledikten sonra semen-i mezkûr on gurûş mutâlebesinden mezbûre Fatıma Hâtûn'un zimmetini ibrâ vü iskât eylediğimde ol dahî ibramı kabûl eyledi fimâ ba'd eşyâ-i muharrere-i mezkûre mezbûre Fatıma Hâtûn'un mülk-i müşerâsı ve meblağ-i mecmû'-i mezkûr yüz seksen gurûş dahî mülk-i mevhubu olup benim kat'â alâka ve medhalim kalmayub mezbûre Fatıma Hâtûn'un mahalle-i mezkûrede vâki' sâkine olduğu menzili derûnunda bi'l-cümle mefrûşât ve melbûsât ve evân-ı nühâsiyye ve ğayr-i nühâsiyye ve esâs-ı beytin mecmû'u mezbûre Fatıma Hâtûn'un malıdır benim kat'â alâka ve medhalim yokdur dedikte ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 9 Rebiulâhir sene 203.

Hüddâm
Yazıcı Molla Abdullah
Çizmecî es-Seyyid Mehmed Ağa
Boğasıcı Hacı Ahmed

¹⁴⁰⁶ Burada yanlışlıkla "icâr u teslîm eylediğimde ol dahî ber-vech-i" yazılmışsa da üstü çizilmiştir.

Hasan Kethüda
Es-Seyyid Ali Odabaşı
Ve ğayrihim
4

Mahrûsa-i Galata'da sâkin Halil Beşe bin İbrahim nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbû râfî'u'l-kitâb sefîne reislerinden Ömer Reis¹⁴⁰⁷ bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben mezbûr Ömer Reis'in talebiyle ücret kavlınsız yedi ay kendüye hizmet edüb müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ecr-i mislini mezbûr Ömer Reis'den taleb ü da'vâya tesaddî etmişidim el-hâletü hâzihi beynimizde muslihûn tavassut edüb beni tesaddî eylediğim da'vâ-yı mezkûremden merkûm Ömer Reis ile beş gurûş bedel-i makbûza ba'de's-sulh ve'l-kabûl ben müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ecr-i misline ol dahî bana medfû'u olan bedel-i sulh-i mezkûre ve târîh-i kitâba gelince bi'l-cümle beynimizde cereyân eden ahz ü i'tâyâ müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 10 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

5

Kalyoncu tâyifesinden Kıbrıslı Ahmed Beşe bin İbrahim nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de sefâyin-i sultâniyyeden karavele kapudanlarından râfî'u hâzihi'l-kitâb Mehmed Arif Kapudan bin İbiş Kapudânın tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl olduğu ber-vech-i şer'î üzere sâbit olan sefîne-i mezkûre hocası Ahmed Hoca bin Osman nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb li-ebeveyn er karındaşım olub verâseti hasren bana muhzıra olduğu halde bundan akdem vefât eden Kalyoncu Osman Beşe ibn-i el-mezbûr İbrahim'in terekesini kapudân-ı mezbûr bi'l-emâne ahz ü kabz edüb tereke-i müteveffâ-yı mezbûrden ba'de'l-harc ve'l-masraf bâkî kalan elli beş buçuk gurûşu müvekkil kapudân-ı mezbûr bana tamamen def' u teslîm ben dahî ahz ü kabz edüb karındaşım müteveffâ-yı mezbûrun kalîl ve kesîr celîl ve hakîr nüküd ve urûz akar ve menkûl ma'lûm ve mechûl bi'l-cümle terekesine müte'allika âmme-i da'vâdan müvekkil-i mezbûr ile vekîl-i mezbûrun zimmetlerini ibrâ vü iskât eyleyüb ânlar dahî ibrâmı kabûl eylediler dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 10 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

6

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe İstinye nâhiyesine tâbi' Rumeli Kavak Hisarı'nda sâkine zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Fatıma bint-i İsmail nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbû râfî'u'l-kitâb İbrahim Ağa bin Ömer nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûruna deĝin bâ hüccet-i şer'iyye yedimde mülk ü hakkım olub sâlifü'z-zikr Kavak Hisarı'nda vâki' etrâf-ı erba'adan Mandıracı menzili ve Nigâhir Hâtûn menzili ve Suhte Mehmed mülkü ve tarîk-i hâss ve tarîk-i âmm ile mahdûd ve iki bâb oda ve bir sofa ve ahûr ve bi'r-i mâ ve eşcâr-ı müsmire ve ğayr-i müsmireli bahçe ve sokak

[39b]

¹⁴⁰⁷ Yanlışlıkla burada "talebiyle" yazılmış ve üstü çizilmiştir.

kapusunu müstemil bir bâb mülk-i menzilimi cemî'-i tevâbi' ve levâhikıyla ve menzil-i mezkûr önünde kumsaldan leb-i deryâyâ varınca arsamı dahî tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile mezbûr İbrahim Ağa'ya iki yüz altmış gurûşa bey' u temlik ü teslim eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ iki yüz altmış gurûşu merkûm İbrahim Ağa yedinden tamamen ve kâmilan ahz ü kabz edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika da'vâdan mezbûr İbrahim Ağa'nın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ol dahî ibrâmı kabûl eyledi fimâ ba'd menzil-i mahdûd-i merkûm ve arsa-i mezkûre cemî'-i mütamilâtıyla mezbûr İbrahim Ağa'nın mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfi olub benim kat'â alaka ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 11 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

Es-Seyyid Mehmed bin İsmail

Salih Beşe bin Mustafa

Ali Beşe bin İlyas

7

Galata haricinde Tatavla Karye'de mütemekkin Marangoz Yanako veled-i Nikola nâm zimmî kimesne tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl olduğu Manol veled-i Nikola ve Yorgi veled-i Nato nâm zimmîler şehâdetleriyle sâbit olan Vasil veled-i Konstantin nâm zimmî mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de işbu hâmilü'r-rakîm Murat veled-i Yasef nâm zimmî muvâcehesinde bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb müvekkilem merkûmenin akd-i âti'z-zikrin sudûruna değin bâ-hüccet-i şer'iyeye yedinde mülkü olub karye-i merkûmede vâki' bir taraftan merhûm Berberbaşı veresesı menzili ve bir taraftan Manol zimmî menzili ve iki taraftan tarla ve tarîk-i âmm ile mahdûd ve terbî'an yüz elli zirâ' arsa üzerinde mebnî fevkânî bir bâb oda ve bir matbah ve bir sofa ve tahtânî bir bâb oda ve bir matbah ve bi'r-i mâ ve havlu ve bahçe kapısını müstemil bir bâb mülk-i menzilini bi'l-cümletü't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile Merkûm Murat'a dört yüz elli gurûşa bey' u temlik ü teslim eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl edüb semen-i mezkûr dört yüz elli gurûşu müvekkilim merkûm mesfûr Murat yedinden tamamen ahz ü kabz edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika da'vâdan âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her biri âharın ibrâsını kabûl eylediler fimâ ba'd menzil-i mahdûd-i mezkûr cemî'-i mütamilâtıyla mersûm Murat zimmînin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfi olub müvekkilim merkûm Yanako zimmînin kat'â alaka ve medhali kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 14 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

Andon veled-i Yani

Acı Kostaki veled-i İlyas

Konstantin veled-i Yani

8

Mahrûsa-i Galata'da Yüncüzâde Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan işbû râfiatü'l-vesîka Âmine bint-i Mehmed nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de zevc-i sâbığı el-Hâc Hüseyin Ağa bin Mehmed nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm edüb

mezbûr el-Hâc Hüseyin Ağa ile zevciyyet beynimizde kâime iken mezbûrun firâşından hâsıla ve benden mütevellide bi-hakkı'l-hidâne hâlen hacr u terbiyemde olan üç yaşında sağîre kızı Hatice nafaka ve kisve bahaya muhtâce olmağla babası mezbûr el-Hâc Hüseyin Ağa üzerine kibel-i şer' den kader-i ma'rûf meblağ farz u takdîr olunmak matlûbumdur dedikde mezbûr el-Hâc Hüseyin Ağa dahî mezbûre Âmine'yi ba'de't-tasdîk hâkim-i mevki'-i sadr-kitâb tûbâ lehü ve hüsnü meâb efendi hazretleri dahî sağîre-i mezbûre Hatice'nin nafaka ve kisve bahâsiçün babası mezbûr el-Hâc Hüseyin Ağa'nın üzerine bi't-terâzî târîh-i kitâbdan beher yevm beşer akçe farz u takdîr edüb meblağ-i mefrûz-i mezkûru sağîre-i mezbûre Hatice'nin nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-i zarûriyesine harc u sarfa veledi'l-iktizâ istidâne ve inde'n-nazar babası mezbûr el-Hâc Hüseyin üzerine rucû'a mezbûre Âmine Hâtûn'a kibel-i şer' den izin vermeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 11 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

9

Mahr'usa-i Galata'da seccâde-nişîn () şer'at-i ğarra efendiler hazerâtı nezâretlerinde âsûde evkâfından merhûm Müezzîn Süleyman Efendi bin Himmet nâm sâhibü'l-hayrın Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da el-Hâc Ferhad Mahallesi'nde vâki' musluk vakfından olmak üzere yevmî bir akçe vazife ile kitâbet cihetine bâ hüccet-i şer' iyye mutasarrıfa olan Hafız Mustafa Efendi bin İbrahim cihet-i mezkûreyi vazife-i mersûmesiyle işbû râfî'u'l-kitâb Hüseyin Efendi bin Ahmed'e ferâğat ve kasr edüb ol dahî ba'de'l-kabûl hizmet-i lâzimesini edâya ta'ahhüd etmeğın işbû sahîfe-i sahîha li-ecli's-sene bi'l-ibtigâ ketbolundu. Fi'l-yevmi'l-hâmis aşer min Rebûlâhir sene selâs ve mieteyn ve elf.

10

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Kadı Mehmed Efendi Mahallesi'nde mütemekine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî kimesneler ta'rifleriyle mu'arrefe olan Perdaye bint-i Ohannis nâm Nasrâniyye mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de sulbiyye kebîre kızı işbû hâmiletü'r-rakîm Takohi bint-i Ohannis nâm Nasrâniyye muvâcehesinde merkûme Perdaye'nin sulbî kebîr oğlu Kondaşnâ zimmî hâzır olduğı halde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben ihtiyâre ve illiyye ve nâ-mizâc olub zât-ı zevci dahî olmayub kızım merkûmenin menziline mütemekine olmamla lâbise olduğum köhne libâsımdan gayri ism-i mal itlâk olunur nesnem olmayub kızım beni infâk u iksâya ta'ahhüd edüb kızım merkûmenin menzil-i mezkûr derûnunda bi'l-cümle mefrûşât ve melbûsât evân-ı nühâsiyye ve esâs-ı beytin mecmû'u kızım merkûme Takohi Nasrâniyyenin malıdır benim kat'â alaka ve medhalim yokdur deyû makara-i merkûme Perdayenin ikrâr-ı meşrûhasını merkûme Takohi Nasrâniyye ile hâzır-ı mezbûr Ohanis'den her biri tasdîk etmeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fi'l-yevmi's-sâdis aşer min Rebûlâhir sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm

11

Barutçu esnafından Mehmed Ağa bin Ahmed nâm kimesne Galata'da Meclis-i Şer'-i Hatîr'de yine esnâf-ı merkûmede olub husûs-i âti'z-zikrde kendü nefisinden asîl ve karındaşı Keğork veled-i Tados nâm zimmî tarafından tasdîka vekîl-i şer'isi işbû hâmilü'r-rakîm İstefan veled-i el-merkûm Tados nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahrûsa-i mezbûreye muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Piyâle Paşayı Kebîr Mahallesi'nde kâin bir bâb baruthâne derûnunda mevcûd beyne'l-esnâf gedik ta'bîr olunur iki dibek ve dört kubrân ve sekiz elek ve bir kazan ve terâz ma'a derâhim

ve bir kantar ve sâir âlât-ı lâzime-i ma'lûmenin nisf-ı şâyi'î benim ve nisf-ı şâyi'î-î âharı işbû hâzır bi'l-meclis İbrahim Alemdar bin Feyzullah'ın yedimizde malımız olmağla âlât-ı lâzimedede mâlik olduğum nisf-ı şâyi'îmi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden

[40a]

ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile üç yüz elli gurûşa merkûmân İstefan ve Kiğork ile ale'l-iştirâkû's-seviyy bey' u temlik ü teslîm eylediğimde ânlar dahî ber vech-i muharrer iştirâken iştirâ vü temellük ü tesellüm ü kabz u kabûl eylediklerinden sonra semeni olan meblağ-i merkûm üç yüz elli gurûşu merkûmân yedlerinden tamamen ahz u kabz edüb mebî'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber vech-i muharrer âharın ibrâsını ibrâyı kabûl eyledik fîmâ ba'd âlât-ı lâzime-i mezkûrede olan nisf-ı hisse-i şâyi'am merkûmân İstefan vekarındaşı Kiğork'un ale'l-iştirâkû's-seviyy mülk-i müşterâları ve hakk-ı sarfları olub benim kat'â alâka ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbû't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 27 Rebîlulâhir sene 1203.

Yiğitbaşı el-Hâc Halil bin Salih

Hüddâm

Hafız Mehmed Emin Efendi bin es-Seyyid Hasan

Mehmed Ağa bin Mustafa Kethüda-yı esnaf

1

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Firuz Ağa Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan işbû râfi'atü'l-vesîka Havva bint-i Ali nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de zevc-i sâbığı İsmail bin Mustafa nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr İsmail ile zevciyyet beynimizde kâime iken mezbûrun firâşından hâsıl ve batnımda mevcûd hamlim olmağla vaz'-ı haml ile iddetim munkaziye oluncaya değin kendü nafakam içün mezbûr İsmail üzerine kîbel-i şer'den kader-i ma'rûf meblağ farz u takdîr olunmak matlûbumdur dedikde mezbûr İsmail mezbûreyi ba'de't-tasdîk hâkim-i mevki'-i sadr-kitâb tûbâ lehü ve hüsnü meâb efendi hazretleri dahî mezbûre Havva Hâtûn'un vaz'-ı haml ile iddeti munkaziye oluncaya değin kendü nefsiçün mezbûr İsmail üzerine târîh-i kitâbetden bi't-terâzî târîh-i kitâbetden küllü yevm dörder para farz u takdîr edüb meblağ-i mefrûz-i mezkûru kendü nafakasına harc u sarfa veledi'l-iktizâ istidâneye inde'n-nazar mezbûr İsmail üzerine rucû'a mezbûre Havva Hâtûn'a kîbel-i şer'den izin vermeğin mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 15 Rebîlulâhir sene 203.

Mehmed bin Hasan

Hüddâm

Ali bin Ahmed

Süleyman bin Mehmed

Halil bin İsmail

Abdurrahman bin Emrullah

2

Mahrûsa-i Galata Yüncüzâde Mahallesi'nde sâkine ve zâtı ta'rif-i şer'î ile mu'arrefe olan Emetullah bint-i Abdullah nâm hâtûn Meclis-i Şer'-i Münîr'de zevc-i muhâlî'î bâ'isü'l-kitâb Saka Molla Ahmed bin Hızır nâm kimesne mahzarında ikrâr ve

takrîr-i kelâm edüb mezbûr Molla Ahmed zevcim olub beynimizde adem-i hüsn-i mu'âşeretden nâşî ben hul'a tâlibe ve râğibe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan altı gurûş mehr-i müeccelim ile nafaka ve iddet-i ma'lûmem üzerlerine ve meûnet-i süknâm dahî kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr ile muhâla'a-i sahîha-i şer'iyye ile hul' olduğumda ol dahî hul'-i mezkûru ba'de'l-kabûl hukûk-i zevciyyete müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 20 Rebûlâhir sene 203.

3

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Câmi'-i Kebîr Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan şerîfe âmine bint-i el-Hâc Kâsım nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de anası işbû râfiatü'l-vesîka Şerîfe Latîfe bint-i es-Seyyid Msutafa nâm hâtûn mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede sâkine olduğum menzil derûnunda mevcûd eşyâ-i memlûkemden üç minder ve üç çit mak'ad ve sekiz yasdık ve iki baş yasdığı ve dört çarşâb ve iki yorgan ve dokuz peşkîr ve bir havlu ve bir sofrâ ve üç entâri ve bir şâlî cübbe ve bir kakım kürk ve bir döşek ve dört tepsi ve iki şamdan ve sekiz sahan ve üç sahan kapağı ve bir leğen ma'a ibrik ve bir tencere ma'a kapak ve hamam tası ve bir tâbe ve iki sîm zarf ve iki fağfûrî fincan ve bir iskemle ve bir nühâs mangal ve bir kahve ibriği ve bir tahta sandık ve sâir hırdavât-ı ma'lûmemi anam mezbûre Şerîfe Latîfe'ye sahîha-i şer'iyye ile hibe vü temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer meclis-i hibede ittihâb ü kabz u kabûl eyledi fîmâ ba'd eşyâ-i muharrere-i mezkûre anam mezbûre Şerîfe Latîfe Hâtûn'un mülk-i mevhûbu olub benim kat'â alâka ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 20 Rebûlâhir sene 203.

Es-Seyyid Ahmed bin Mehmed

Hüddâm

4

Mahrûsa-i Galata haricinde Bedreddin Bey Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Hatice bint-i Abdullah nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de zevc-i muhâli'-i işbû râfi'ü'l-kitâb es-Seyyid el-Hâc İbrahim bin es-Seyyid Ali nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr es-Seyyid el-Hâc İbrahim zevcim olub beynimizde hüsn-i mu'âşeretimiz olmamağla ben hul'a tâlibe ve râğibe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan yirmi beş gurûş mehr-i müeccelim ile nafaka ve iddet-i ma'lûmem üzerlerine ve meûnet-i süknâm dahî kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr es-Seyyid el-Hâc İbrahim ile muhâla'a-i sahîha-i şer'iyye ile hul' olduğumda ol dahî hul'-i mezkûru ba'de'l-kabûl hukûk-i zevciyyete ve ibtidâ-i zevciyyetden târîh-i kitâba bi'l-cümle beynlerinde cereyan eden ahz u i'tâ ve mu'âmelât-ı şettâ ve hukûk-i sâire-i şer'iyyeye müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 21 Rebûlâhir sene 203.

Çörekçi el-Hâc İsmail bin Mehmed

Mahalle-i mezbûre imamı es-Seyyid Mehmed Efendi bin es-Seyyid Ahmed

Hüddâm

5

Mahrûsa-i Galata'da Câmi'-i Kebîr Mahallesi'nde sâkine Zeyneb bint-i Abdullah nâm hâtûn tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl olduğu el-Hâc Abdullah Efendi bin Mustafa ve el-Hâc Süleyman bin Ahmed nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit olan Ömer Efendi bin Mehmed nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de müvekkilem mezbûrenin zevci işbû râfi'ü'l-kitâb Halil Beşe bin Hüseyin nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb müvekkilem mezbûrede vâki' sâkine olduğu menzil derûnunda mevcûd üç köhne beledî yasdık ve bir müsta'mel minder ve ve bir müsta'mel yorgan ve bir sahan ve bir tâbesini tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müffideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î safka-i vâhîde ile zevci mezbûr Halil Beşe'ye gurûşa bey' u temlîk ve bin iki yüz akçe mehr-i müeccelimin bin akçesini zevci mezbûr Halil Beşe'ye hibe-i sahîha-i şer'iyeye ile hibe vü temlîk ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ü kabz eyledikten sonra semen-i mezkûr on gurûşu zevci mezbûr yedinden ahz u kabz edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına müte'allika da'vâdan zevci mezbûr Halil Beşe'nin zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ol dahî ber vech-i muharrer ibrâsını kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 20 Rebûlâhîr sene 203.

Hüddâm

[40b]

6

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de el-Hâc Memî Mahallesi'nde sâkine ve zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Âmine bint-i Abdullah nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de zevci muhâli'i işbu bâ'isü'l-kitâb es-Seyyid el-Hâc Mustafa Efendi bin es-Seyyid el-Hâc Osman nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr es-Seyyid el-Hâc Mustafa Efendi zevci ü ehlim olub beynimizde adem-i hüsn-i mu'âşeretden nâşî ben hul'a tâlibe ve râğibe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan yüz gurûş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma'lûmem üzerlerine ve meûnet-i süknam dahî kendi üzerime ve malımdan kendüye def'u teslîm eylediğim yirmi beş gurûş bedel-i hul' olmak üzere zevcim mezbûr ile muhâla'a-i sahîha-i şer'iyeye hul' olduğumda ol dahî ber-vech-i muharrer hul'-i mezbûru ba'de'l-kabûl hukûk-i zevciyyete müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 21 Rebûlâhîr sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

7

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Piyale-i Kebîr Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Âyişe bint-i Ahmed nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de zevci muhâli'i işbu râfi'ü'l-kitâb el-Hâc Ahmed bin Ahmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr el-Hâc Ahmed zevcim olub beynimizde hüsn-i mu'âşeretimiz olmamağla ben hul'a tâlibe ve râğibe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan iki bin akçe mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma'lûmem üzerlerine ve meûnet-i süknam dahî kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr el-Hâc Ahmed ile muhâla'a-i sahîha-i şer'iyeye ile hul' olduğumda ol dahî ber-vech-i muharrer hul'-i mezbûru ba'de'l-kabûl hukûk-i zevciyyete ibtidâ-i zevciyyetden târîh-i kitâba gelince bi'l-cümle beynlerinde cereyan

eden ahz u i'tâ ve mu'âmelât-ı şettâ ve hukûk-i sâire-i şer'iyeye müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 21 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

8

Mahrûsa-i Galata'da Câmi'-i Kebîr Mahallesi'nde sâkine zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Şerîfe Fatıma bint-i Ahmed nâm hâtûn mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de zevc-i muhâli'i bâsü'l-kitâb Ali bin Hüseyin nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Ali zevcim olub beynimizde adem-i hüsn-i mu'âşeretden nâşî ben hul'a tâlibe ve râġibe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mütekarir ve ma'kûdun aleyh olan on gurûş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma'lûmem üzerlerine ve meûnet-i süknâm dahî kendi üzerime ve mezbûrun firâşından hâsıl ve benden mütevellid bi-hakkı'l-hidâne hâlen hacr u terbiyemde olan yedi buçuk yaşında sağîr oğlu es-Seyyid Ömer yedi yaşını tekmil edinceye deġin kendi malından infâk u iksâ etmek üzere ve kabl-i tamam elimde sağîr-i mezbûr fevt olursa nafaka bakiyesinden olmak üzere zevcim merkûm Ali Beşe ile muhâla'a-i sahîha-i şer'iyeye ile hul' olduğumda ol dahî hul'-i mezbûru ba'de'l-kabûl hukûk-i zevciyyete ibtidâ-i zevciyyetden târîh-i kitâba gelince bi'l-cümle beynimizde cereyan eden ahz u i'tâ ve hukûk-i sâire-i şer'iyeye müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 21 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

9

Mahrûsa-i Galata'da Kemankeş Kara Mustafa Paşa Mahallesi'nde sâkine olub zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan işbû râfi'atü'l-vesîka Hatice bint-i Abdullah nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de zevc-i muhâli'i Hasan Beşe bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Hasan Beşe ile zevciyyet beynimizde kâime iken mezbûrun firâşından hâsıl batnımda mevcûd hamlim olmaġla vaz'-ı haml ile iddetim munkazıye oluncaya deġin kibel-i şer'den yevmiye dörder para nafaka farz u takdîr olunmak matlûbumdur dedikde ol dahî cevâbında mezbûre Hatice Hâtûn zevce-i mutlakası olub haml-i mezkûru ikrâr lâkin yevmiye üçer paradan ziyâde vermeye kudretim yokdur dedikde mezbûre Hatice'yi ziyâde nafaka mutâlebesinden beyâna ba'de'l-havâle¹⁴⁰⁸ hâkim-i mevki'-i sadr-kitâb tûbâ lehü ve hüsnü meâb efendi hazretleri dahî mezbûre Hatice vaz'-ı haml ile iddeti munkazıye oluncaya deġin târîh-i kitâbdan küllü yevm üçer para farz u takdîr edüb¹⁴⁰⁹ meblaġ-i mefrûz-i mezkûru kendü nafakasına harc u sarfa veledi'l-iktizâ istidâneye inde'n-nazar mezbûr Hasan Beşe üzerine rucû'a merkûme Hatice Hâtûn'a kibel-i şer'den izin vermeġin mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 21 Rebûlâhir sene 203.

İmam Hasan Efendi

Hüddâm

10

Mahrûsa-i Galata'da Alaca Mescid Mahallesi'nde sâkine zâtı es-Seyyid Numan Efendi bin es-Seyyid el Hâc Ali ve es-Seyyid Süleyman bin es-Seyyid el-Hâc Mehmed

¹⁴⁰⁸ Burada sehven "haml ile" yazılmışsa da üstü çizilmiştir.

¹⁴⁰⁹ Bu kelimeden sonra sehven "mezbûre Hatice vaz'" denmiş ve üstü karalanmıştır.

nâm kimesneler ta'rifleriyle mu'arrefe olan Şerîfe Âyişe bint-i Ebubekir nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de sadriye kızı işbû bâi'setü'l-vesîka Şerîfe Rukiye bint-i Ömer nâm hatûn mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i merkûmede vâki' kızım mezbûre ile ma'an sâkine olduğum menzil derûnunda mevcûd eşyâ-i memlûkemden üç minder ve dört beledî yasdık ve bir döşek ve üç yorgan ma'a çarşâb ve bir makremeyi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î safka-i vâhide ile "kızım merkûme Şerîfe Rukiye Hâtûn'a elli gurûşa bey' u temlîk ü teslîm ve bir çift altûn zümrüd küpemi dahî"¹⁴¹⁰ hibe-i sahîha-i şer'iyye ile hibe vü temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahî ber-minvâl-i meşrûh iştirâ vü temellük ve meclis-i hibede ittihâb ü kabz u kabûl eyledikten sonra semen-i mezkûr elli gurûşa mûte'allika da'vâdan kızırım merkûme Şerîfe Rukiye Hâtûn'un zimmetini ibrâ vü iskât eylediğimde ol dahî ibrâmı kabûl eyledi fîmâ ba'd eşyâ-i muharrere-i mezkûre kızım merkûmenin mülk-i müşterâsı ve zikrolunan küpe dahî mülk-i mevhibu olub benim kat'â alâka ve medhalim¹⁴¹¹ kalmayub menzil-i mezkûr derûnunda bi'l-cümle mefrûşât ve melbûsât evân-ı nühâsiyye ve ğayr-i nühâsiyye ve esâs-i beytin mecmû'u kızım merkûme Rukiye Hâtûn'un malıdır benim kat'â alaka ve medhalim yokdur deyû kızım merkûmenin yed ü zimmetinde bir akçe bir habbe alacak hakkım yokdur deyû makara merkme Âyişe'nin ikrâr-ı meşrûhasını kızı mezbûre Şerîfe Rukiye Hâtûn vicâhen¹⁴¹² tasdik ve şifâhen tahkîk etmeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 21 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

Bu hüccet Rebûlevvelindir.¹⁴¹³

11

Mahrûsa-i Galata'da sâkin tüccardan işbû râfî'u'l-kitâb Osman Beşe bin Mehmed nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de Mehmed Beşe bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben bin yüz seksen üç senesinde mezbûr Mehmed Beşe'ye safka-i vâhide ile beynimizde ma'lûmü'l-kıyye dört yüz sekiz gurûşa soğanımı nesne-i kat'an bey' u teslîm ol dahî ba'de'l-iştirâ semen-i mezkûr dört yüz sekiz gurûşu bundan akdem mezbûr Mehmed Beşe ile yüz otuz dört gurûşa sulh olub mâ'adâya mûtea'llika da'vâdan mezbûr Mehmed Beşe'nin ba'de'l-ibrâ ve'l-kabûl

[41a]

bedel-i sulh-i mezkûr yüz otuz dört gurûşu zimmetinde iken doksan iki gurûşunu ceste ceste edâ vü teslîm bâkî kalan kırk iki gurûş dahî bâ i'lâm-i şer'î bana teslîm ben dahî bitamame ahz ü kabz eylediğimden sonra husûs-i mezkûre ve târîh-i kitâba gelince bi'l-cümle beynimizde cereyan eden ahz u i'tâ ve mu'âmelât-ı şettâ ve hukûk-i sâire-i şer'iyyeye mûte'allika âmm-i da'vâ-yı mutâlebât ve kâffe-i îmân ve muhâsamâtdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ-yı âmm ile ibrâ vü iskât eylediğimizde ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik deyû makar Osman Beşe'nin ikrâr-ı meşrûhunu mezbûr Mehmed Beşe vicâhen tasdik ve şifâhen tahkîk etmeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 24 Rebûlâhir sene 203.

¹⁴¹⁰ Tırnak işareti içerisine alınan bölüm metne derkenar olarak eklenmiş ve Kadı Mehmed Sadık Efendi'nin mührüyle tasdik edilmiştir.

¹⁴¹¹ "Yokdur ve kızım mezbûrenin yed ü zimmetinde bir akçe bir habbe alacak hakkım" cümlesi yazılmış ve üstü çizilerek ileride doğru yerde kaydedilmiştir.

¹⁴¹² "Vicâhen" kelimesi yanlışlıkla iki defa tekrar edilmiştir.

¹⁴¹³ Bu cümle 10 nolu kaydın ardından kenara not düşülmüştür.

Hüddâm
Es-Seyyid Mehmed bin Hasan
Es-Seyyid Ali bin Süleyman
Mustafa bin Abdurrahman

1

Mahrûsa-i Galata'da el-Hâc A'mer Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Mahbûbe bint-i Hasan nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de zevc-i mutlağî işbû râfî'u'l-kitâb Mehmed Beşe bin el-Hâc Abdurrahman nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Mehmed Beşe zevc ü ehlim iken târîh-i kitâbdan bir gün mukaddem beni tatlîk etmekle zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan on beş gurûş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma'lûmem ve meûnet-i süknâm içün bi't-terâzî ta'yîn olunan üç gurûş ki cem'an on sekiz gurûşu mezbûr Mehmed Beşe yedinden tamamen ahz u kabz edüb hukûk-ı zevciyyete müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 27 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

2

Mahrûsa-i Galata'da el-Hâc A'mer Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i rakîmde muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Âyişe bint-i Halil nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de zevc-i muhâlî'i işbû râfî'u'l-kitâb Mahmud Beşe bin Hasan nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Mahmud Beşe zevcim olub beynimizde adem-i hüsn-i mu'âşeretden nâşî ber-vech-i âtî hul'a tâlibe ve râğibe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan yirmi beş gurûş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma'lûmem üzerlerine ve meûnet-i süknâm dahî kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr ile muhâla'a-i¹⁴¹⁴ sahîha-i şer'iyye ile hul' olduğumda ol dahî ber-vech-i muharrer hul'-i mezbûru ba'de'l-kabûl hukûk-i zevciyyete ibtidâ-i zevciyyetden işbû târîh-i rakîmeye gelinceye değîn bi'l-cümle beynlerinde cereyan eden ahz u i'tâ ve mu'âmelât-ı şettâya müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât edüb ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 25 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

3

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Sinan Paşa Mahallesi'nde sâkin Ahmed Kapudân bin el-Hâc Mustafa nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de takrîr-i kelâm edüb Vilâyet-i Anadolu'da Alâiye Kazâsı'nda Mahmudlar Karyesi'nde bundan akdem karye-i merkûmede sâkin Kulaklı İbrahim bin Abdullah nâm kimesneyi tarafımdan vekîl [ve] nâib-i münnâb nasb ü ta'yîn etmişidim hâlen mezbûr İbrahim'i vekâletden azl ve yerine yine karye-i merkûmede sâkin râfî'ul-kitâb Basiroğlu İbrahim bin Mehmed nâm kimesneyi kavline mevkûfe ber-vech-i muharrer tarafımdan vekîl [ve] nâib-i münnâb nasb ü ta'yîn eyledim dedikde mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 27 Rebûlâhir sene 203.

4

¹⁴¹⁴ Yanlış olarak muhalaa kelimesinden sonra "olduğumda" eklenmişse de üstü çizilmiştir.

Mahrûsa-i Galata'da el-Hâc Ahmed Mahallesi'nde sâkin Osman Usta bin Abdullah nâm kimesne tarafından husûs-i âti'l-beyânda vekil olduğu es-Seyyid Mehmed bin Abdullah ve Hasan Çelebi bin Mustafâ nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit olan mahalle-i mezbûre imamı es-Seyyid Hafız Ali Efendi bin es-Seyyid Mehmed Efendi Meclis-i Şer'-i Münîr'de bâ'isü'l-kitâb Abdullah Beşe bin Hasan nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' İbrahim Beşe menzili ve bir taraftan Nalband Süleyman Beşe menzili ve bir taraftan bazen Molla Ahmed ve Arab el-Hâc Ahmed menzilleri ve tarîk-i âmm ile mahdûd fevkânî bir bâb oda ve bir sofâ ve tahtânî matbah ve bir mikdâr bahçe ve sokak kapısını müstemil bir sehmi müvekkilim mezbûrun yedlerinde müvekkilleri olmağla hâlen müvekkilim mezbûr mâlik olduğu bir sehmi hisse-i şâyi'ini tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şûrût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile merkûm Abdullah Beşe'ye elli gurûşa bey' u temlik ü teslîm eylediğimde ol dahî ber-minvâl-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm elli gurûşu mezbûr Abdullah Beşe yedinden tamamen ahz ü kabz eyleyüb fîmâ ba'd menzil-i mezkûrda mâlik olduğu bir sehmi hisse-i şâyi mezbûr Abdullah Beşe'nin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfi olub müvekkilim mezbûrun kat'â alaka ve medhali kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 27 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

5

Mahrûsa-i Galata'da Sultan Bayezid Mahallesi'nde sâkine ve şahsı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan işbû hâmiletü'r-rakîm Mariye bint-i Nikola nâm Nasrâniyye Meclis-i Şer'-i Münîr'de zevc-i mutlağ Tanaş veled-i Panayot muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb merkûm Tanaş ile zevciyyet beynimizde kâime iken mezbûrun firâşından hâsıl batnımda mevcûd hamlim olmağla vaz'-ı haml ile iddetim munkazıye oluncaya değin nafakam içün kader-i ma'rûf farz u takdîr olunmak matlûbumdur dedikde ol dahî mezbûreyi ba'de't-tasdîk hâkim-i mevki'-i sadr-kitâb tûbâ lehü ve hüsnü meâb efendi hazretleri dahî Nasrâniyye-i mersûme vaz'-ı haml ile iddeti munkazıye oluncaya değin bi't-terâzî merkûm Tanaş üzerine kîbel-i şer' malından yevmiye üçer para farz u takdîr edüb meblağ-i mefrûz-i mezkûru kendü nafakasına harc u sarfâ veledi'l-iktizâ istidâneye inde'n-nazar merkûm Tanaş üzerine rucû'a nasrâniyye-i merkûmeye kîbel-i şer'den izin vermediğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 26 Rebûlâhir sene 1203.

[42b]

fevt olub menzil-i mezbûrun süknâsı mezbûr şart-ı vâkîf...olmağla takrîrim tahrîr-i defter-i şerîfden yedime i'tâ olunmak matlûbumdur dedikde hâl- bi'l-cümle mûmâ ileyh es-Seyyid eş-Şeyh Ahmed Efendi'nin takrîr-i şerîfe mutâbık ve nefsü'l-emre murâfık ve Tarîk-i Halvetiyyeden olduğu Tarîk-i Kadiriyyeden es-Seyyid el-Hâc eş-Şeyh Mehmed Sırrı Efendi bin es-Seyyid eş-Şeyh el-Hâc Mehmed Efendi ve es-Seyyid Mehmed Emin Efendi ibn-i es-Seyyid Hasan ve sâirleri haber vermeleriyle hâkim-i ve'l-icnâb lâ zâle hükmehû câriyen bi's-sıdkı ve's-savâb Efendi Hazretleri dahî menzil-i mezkûrun süknâsına müdde'î es-Seyyid eş-Şeyh Hasan Efendi'ye izn vermediğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 23 Rebûlâhir sene 1203.

Hüddâm

4

Mahrûsa-i Galata haricinde Tatavla karyesinde mütemekkin Marangoz Yani veled-i Yorgi nâm zimmî mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de tüccar kalfalarından işbû hâmilü'r-rakîm Stavri veled-i İstervo nâm zimmî muvâcehesinde

ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb karye-i merkûmede vâki‘ bir taraftan Pano menzili ve bir taraftan Müslim Gaffar ve bir taraftan Kostantin menzili ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd ulyâda iki bâb oda ve bir sofa ve vustâda iki bâb oda ve bir sofa ve süflâda iki bâb oda ve bi’r ve kenef ve eşcâr-ı müsmireli ve ğayr-i müsmireli bahçe ve sokak kapusunu müstemil mülk-i menzilimi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-i müfideden ârî bey‘-i bât-i sahîh-i şer‘î ile merkûm Stavri’ye altı yüz gurûşa bey‘ u temlik ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semen-i mezkûr altı yüz gurûşu merkûm Stavri yedinden tamamen ahz ü kabz edüb bey‘-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte‘allika âmme-i da‘vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fî 27 Rebûlâhir sene 1203.

Hüddâm

5

Mahrûsa-i Galata’da Bereketzade Mahallesi’nde mütemekkin Ağyazar veled-i Kirkor nâm zimmî mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Münîr’de sulbî kebîr oğlu işbû hâmilü’r-rakîm Kirkor nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti’z-zikrin sudûruna yedimde mülk ü hakkım olub mahalle-i mezbûrede vâki‘ iki taraftan Saatçi Mutatya veresezi menzili ve bahçesi ve bir taraftan Malkos veresezi menzili ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd derûnunda tahtânî iki köşk ve bir zeber-i zeyt ve iki bi’r-i mâ ve bir sahrınç ve eşcâr-ı müsmireli ve ğayr-i müsmireli bahçemi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî bey‘-i bât-i sahîh-i şer‘î ile oğlum merkûm Kirkor’a üç bin gurûşa bey‘ u temlik ü teslîm eylediğimde ol dahî ber minvâl-i meşrûh iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm üç bin gurûşu oğlum mersûm Kirkor yedinden tamamen ahz ü kabz edüb bey‘-i mezkûrun tağrîr ve gabnına müte‘allika âmme-i da‘vâdan her birimiz âharın¹⁴¹⁵ zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i meşrûh âharın ibrâsını kabûl eyledik fimâ ba’d bahçe-i mahdûde-i mezkûr oğlum merkûm Kirkor’un mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfi olub benim kat‘â alakam ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fî 27 Rebûlâhir sene 1203.

Hüddâm

6

Husûs-i âti’l-beyânın mahallinde ketb ü tahrîri iltimâs olunmağın cânib-i şerî‘at-i ğarrâdan Mevlana Kâtib Abdullah Efendi ibn-i Mehmed Emin Efendi me’zûnen irsâl olunub ol dahî Mahrûsa-i Galata’ya muzâfe kasaba-i Fındıklı’da el-Hâc Receb Mahallesi’nde vâki‘ Kayıkçı Hasan Beşe ibn-i Osman ve zevcesi Hanîfe bint-i Ahmed’in bi’l-munâsafâ sâkin oldukları menzile varub huzûr-i Müsliminde akd-i meclis-i şer‘ eylediklerinde husûs-i âti’z-zikrin kendü nefsinden asâlete ve zevcesi Hanîfe bint-i Ahmed tarafından vekîl olduğu ber-vech-i şer‘î sâbit olan mezbûr Hasan Beşe meclis-i ma’kûd-i mezkûrde bi’l-asâle ve bi’l-vekâle takrîr-i kelâm ve takrîr-i ani’l-merâm edüb işbû

[43a]

derûnunda akd-i meclis-i şer‘î olunan bir taraftan bazen Molla İbrahim menzili bazen Molla Çelebi Câmî‘-i Şerîfi müezzini Mehmed Efendi ile mezbûr Kalafatçı Molla İbrahim benzili bende duvar ve bir taraftan bazen Kıncı Ömer ve zevcesi Fatima’nın

¹⁴¹⁵ “Âharın” kelimesi burada iki defa yazılmış.

...flerinden olan menzil ve bahçesi bazen Ağrıborî İbrahim Bey Hoca menzili ve tarafeyni tarîk-i hâss ile mahdûd müştemilât-ı ma'lûmeyi hâvî bir bâb mülk-i menzili Köse Halil Ağa ibn-i Abdullah'ın otuz sene mikdârı yedinde mülkü iken vefât edüb menzil-i mahdûd-i merkûm sulbî kebîr oğulları Duhânî Hasan Ağa ve el-Hâc Mehmed Ağa'ya mevrûs ânlar dahî Tatar Ahmed Ağa'ya semen-i ma'lûm ve makbûza ba'de'l-bey' merkûm Tatar Ahmed Ağa dahî bin yüz doksan üç senesi Recebû'l-.....'din dördüncü günü târihiyle müverrihe bir kıt'a hüccet mantûkunca zevcesi Saliha bint-i Ahmed'e ve nezbûre Saliha dahî Teberdâr El-Hâc Hafız İbrahim'e ve mezbûr El-Hâc İbrahim dahî bin yüz doksan altı senesi târihiyle müverraha bâ-hüccet-i âliye mezbûre Âyişe Hâtûn'a bin yüz doksan dokuz senesi bâ-hüccet-i âliye zevcem müvekkilem mezbûreye ale'l-iştirâkû's-seviyy bey' u temlîk ü teslîm ben dahî ber-minvâl-i meşrûh iştirâken iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl edüb menzil-i mahdûd-i merkûmtârîh-i merkûmdan bu âna gelince yedimizde bi'l-munâsafa mülkiyet üzere i'tâ olunmak matlûbumdur dedikde hâl bi'l-cümle mezbûr Hasan Beşe'nin takrîr-i meşrûhuvâkîfa mutâbık ve nefsü'l-emre muvâfık olduğunu ta'rîf ehl-i vukûfdan olub mahalle-i mezbûre ahâlîsinden li-ecli'ş-şehâde meclis-i ma'kûd-i mezkûrde hâzırân olan Mehmed Beşe ibn-i Abdullah ve Halil Odabaşı ibn-i Mehmed ve Yusuf Çelebi ibn-i Ahmed nâm kimesneler meclis-i ma'kûd-i mezkûrde alâ tarîkı'ş-şehâde haber verdiklerinde Mevlana-yı mezbûr mahallinde ketb ü tahrîr ve ma'an meb'ûs-i ümânâyı... Meclis-i şer'e gelüb alâ vukû'a inhâ takrîrini mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 22 Rebîulâhir sene 1203.

1

Derûn-i hüccetde merkûmü'l-ism Stavri veled-i İsteryo nâm zimmî Meclis-i Şer'-i Münîr'de yine hüccet-i mezkûrede ismi merkûm işbû hâmilü'r-rakîm Marangoz Yani veled-i Yorgi muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb işbû derûn-i hüccetde tecdîd ü beyân ve tafsîl ü ayân olunan bir bâb menzil-i mezkûrîni merkûm Yani dört yüz elli gurûşa vikâen bana bey' u teslîm etmişidi hâlen ben meblağ-i mezkûr dört yüz elli gurûşu merkûm Yani yedinden tamamen ahz ü kabz edüb menzil-i mezkûru merkûm Yani'ye gerüye redd ü teslîm edüb ol dahî kabz u teslîm etmekle fimâ ba'd menzil-i mezkûr merkûm Yani zimmînin kemâ fi's-sâbık mülküdür benim alaka ve medhalim yokdur dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 27 Rebîulâhir sene 203.

Mehmed bin İbrahim

Halil bin İbrahim

Mehmed bin Abdullah

Nuri Ali bin Ahmed

2

Mahrûsa-i Galata haricinde Bedreddin Bey Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Hanım bint-i Abdullah nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbû râfî'u'l-kitâb es-Seyyid Abdurrahman bin Mustafa nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb işbû yedimde olan bir kıt'a hüccet-i şer'iyye mantûkunca mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Günbaşı veresesi menzili ve bir taraftan benim menzirim ahırım ve bir taraftan Feyzukkah Beşe'nin menzil arsası ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd ulyâda üç bâb oda ve bir sofa ve bir kenef ve kiler ve mağsel ve vustâda üç bâb oda ve bir sofa ve bir kenef ve kiler ve mağsel ve süflâda bir bâb oda ve bir kenef ve sokak kapısını müştemil bir bâb mülk-i menzilimi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî bey'-i bât-i

sahîh-i şer'î ile mezbûr Abdurrahman Efendi'ye yüz elli [gurûşa] bey' u temlik ü teslim eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i mezkûr yüz elli gurûşu mezbûr Abdurrahman Efendi yedinden tamamen ahz ü kabz edüb fimâ ba'd menzil-i mezkûr-i mahdûd cemî'-i mütemilâtıyla mezbûr Abdurrahman Efendi'nin mülk-i müşterâsıdır dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî selh-i Rebûlâhir sene 203.

El-Hâc İbrahim Kapudan binYusuf

Hüddâm

3

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Tahta Kadı Mahallesi'nde sâkine Şerîfe âmine bint-i es-Seyyid Kâsım nâm hâtûn kimesne tarafından husûs-i âti'z-zikri ikrâra vekîl olduğu zat-ı mezbûreyi bi'l-mu'arrefeti's-şer'iyye ârifân es-Seyyid Ahmed Çavuş bin es-Seyyid Mehmed ve Receb bin Ömer nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-i vekâletine hükm-i şer'î lâhık olan Seydi Mehmed bin el-Hâc Ahmed nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de müvekkilem mezbûrenin zevc-i muhâli'i râfi'u hâze'l-kitâb es-Seyyid İbrahim bin Mehmed tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl-i müseccel-i şer'isi Mehmed bin Hasan nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb müvekkil-i mezbûr İbrahim müvekkilem mezbûrenin zevc ü ehli olub beynlerinde adem-i hüsn-i mu'âşeretden nâşî müvekkilem mezbûre ber-vech-i âti hul'a tâlibe ve râğibe olduğu ecilden müvekkilem mezbûre zevci müvekkil-i mezbûrun zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan yetmiş gurûş mehr-i müecceli ile nafaka-i iddet-i ma'lûmesi üzerlerine ve meûnet-i süknâm dahî kendi üzerine olmak üzere zevci müvekkil-i mezbûr ile muhâla'a-i sahiha-i şer'iyye ile hul' olduğunda ol dahî ber-vech-i muharrer hul'-i mezbûru ba'de'l-kabûl hukûk-i zevciyyete müte'allika âmme-i da'vâdan her biri âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her biri ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eylediler dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 29 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

[43b]

4

Mahrûsa-i Galata'da Kemankeş Kara Mustafa Paşa Mahallesi'nde sâkine Hatice bint-i Abdullah zenciye hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de zevc-i muhâli'-i sâbığı Hasan Beşe bin Mehmed nâm kimesne tarafından vekîl olduğu sâbit ve sübût-i vekâletine hükm-i şer'î lâhık olan es-Seyyid Süleyman Odabaşı bin Abdurrahman nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm edüb müvekkil-i mezbûr Hasan Beşe ile zevciyyet beynimizde kâime iken mezbûrun firâşından hâsıl ve batnımda mevcûd hamlim olmağla vaz'-ı haml ile iddetim munkazıye oluncaya değin müvekkil-i mezbûr Hasan Beşe üzerine kader-i kifâye meblağ farz u takdîr olunmak matlûbumdur dedikde vekîl-i mezbûr Süleyman Odabaşı zenciye-i mezbûreyi kelimât-ı meşrûhasında ba'de't-tasdîk hâkim-i mevki'-i sadr-kitâb tûbâ lehü ve hüsnü meâb efendi hazretleri dahî mezbûre Hatice vaz'-ı haml ile iddeti munkazıye oluncaya değin târîh-i kitâbdan kibel-i şer'den yevmiye otuz akçe bi't-terâzî farz u takdîr edüb meblağ-i mefrûz-i mezkûru kendü nafakasına harc u sarfa veledi'l-iktizâ istidâneye ve inde'n-nazar müvekkil-i mezbûr Hasan Beşe üzerine rucû'a merkûme Hatice Hâtûn'a kibel-i şer'den izin vermeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 28 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

5

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Ekmekçibaşî Mahallesi'nde sâkine zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Rabia bint-i Mustafa nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de damadı işbû râfî'u'l-kitâb Mehmed Çelebi bin Salih nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb Galata Kadîları Efendiler Hazerâtı nezâretinde âsûde evkâfindan Merhûm Güğümbaşî musakkafâtından olub mahalle-i mezbûrede vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir bâb menzil dört sehm i'tibâriyle bir sehm-i şâyi'î benim ve üç sehm-i şâyi'î ğâib ani'l-meclis Lüleci Hasan Beşe nâm kimesnenin bâ-temessük mütevellî bi'l-icâreteyn tasarrufumuzda olmağla hâlen ben menzil-i mezkûrde mutasarrıfa olduğum hisse-i şâyi'a-i mezkûremi bâ re'y-i mütevellî altmış gurûş bedel-i makbûz mukâbele ferâğ-ı kat'î-i mu'teber ile ferâğat ve kasr-ı yed etmemle ol dahî ber-vech-i muaharrer tevfi'z u kabûl eyledi fimâ ba'd menzil-i mezkûrde mutasarrıfa olduğum bir sehm hisse-i şâyi'a-i mezkûrem mezbûr Mehmed Çelebi'nin hakk-ı mefrûzu olub benim hisse-i mezkûrede kat'â alaka ve medhalim kalmayub ben hisse-i mezkûreye ol dahî bana medfû'u olan bedel-i mezkûreye müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî ğurre-i Cümâdelûlâ 203.

Hüddâm

6

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Tozkoparan Mahallesi'nde sâkine olub zâtı ta'rîf-i şer'î ile ma'rife olan Hatice bint-i Hasan nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de zevc-i muhâli'î bâ'isü'l-kitâb Abdullah bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Abdullah Beşe zevcim olub beynimizde adem-i hüsn-i mu'âşeretden nâşî ben hul'a tâlibe ve râğibe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan altmış gurûş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma'lûmem üzerlerine ve meûnet-i süknam dahî kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr ile muhâla'a-i sahîha-i şer'yye ile hul' olduğumda ol dahî hul'-i mezkûru ba'de'l-kabûl hukûk-i zevciyyete müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî selh-i Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

7

Mahrûsa-i Galata haricinde Bedreddin Bey Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Hatem bint-i Abdullah nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de zikr-i âtî vesâyâsını tenfize vasî-i muhtar nasb ü ta'yîn eylediği işbû râfî'u'l-kitâb es-Seyyid Abdurrahman Efendi bin es-Seyyid Mustafa nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben bi-emrillahi te'âlâ vefât eylediğimde mezbûr es-Seyyid Abdurrahman Efendi bi'l-cümle terekemi ve zimem-i nâsda olan hukûkumu ahz ü kabz ve vech-i mesnûn üzere techîz ve tekfînüm umûrunu rü'yet ve düyûn-i müsbetem zuhûr ederse edâ ve bâkî kalan terekemin sülüsünü ifrâz ve sülüs-i mezkûrden onar gurûşa iki aded Mushaf-ı Şerîf iştirâ olunub müstahikkînden birer kimesneye verile ve elli gurûş işbû hâzır bi'l-meclis Yusuf bin Abdullah'a verile ve yirmi gurûş işbû hâzır bi'l-meclis Halil Beşe bin Abdullah'a verile ve fazla kalursa dilediği gibi vücûh-i bire ve hayra harc u sarf eyleye ve sülüsânını vâris ve vârisem olmayub mûsâ leh- mâzâde ale's-sülüs vasî-i mezbûr es-

Seyyid Abdurrahman Efendi kabz eyleye deyû vasiyet ve tenfizine mezbûr es-Seyyid Abdurrahman Efendi'yi vasî-i muhtâr nasb ü ta'yîn eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidemât-ı lâzimesini mahallinde ikâmete ta'ahhüd eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî ğurre-i Cümâdelûlâ 203.

Hüddâm

8

Mahrûsa-i Galata haricinde Tatavla nâm karyede mütemekkin Dülger Kiryako veled-i Petro nâm zimmî mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de hâmiletü hâzihi'r-rakîm Saniye bint-i Tomas nâm¹⁴¹⁶ Nasrâniyyenin anası ve tarafından âti'z-zikri tasdîka vekîl-i şer'îsi Mariya bint-i Yani nâm Nasrâniyye muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb bâ-hüccet-i şer'iyye yedimde mülk ü hakkım olub karye-i merkûmede vâki' etrâf-ı erba'adan Hristo zimmî arsası ve tarîk-i âmm ile mahdûd terbî'an beş yüz zirâ' arza üzerinde mebnî fevkânî üç bâb oda ve üç matbah ve ve kenef ve bir mikdar havlu ve sokak kapusunu müştamil mülk-i menzilimi müvekkile-i merkûme Saniye Nasrâniyyeye bi-tarîki'l-istiğlâl beş yüz gurûşa bey' u teslîm eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer iştirâ vü tesellüm edüb meblağ-i mezkûr beş yüz gurûşu müvekkile-i merkûme yedinden tamamen ahz ü kabz eylediğimden sonra müvekkile-i merkûme menzil-i mahdûd-i mezkûru ğıbbü't-tahliyyeti'ş-şer'iyye ve'n-nakâisu'l-mer'î târîh-i kitâbdan beher şehir iki yüz yetmiş beş paraya bana îcâr u teslîm ben dahî ber-vech-i meşrûh istîcâr u kabûl eyledim dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 29 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

9

Derûn-i hüccetde merkûmü'l-ism ma'rifetü'ş-şahs bint-i Mikel nâm nasrâniyye Meclis-i Şer'-i Hatîr'de yine hüccet-i mezbûrede ismi merkûm Kiryako veled-i Petro muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb merkûm Kiryako işbû hüccet-i mezkûrede tecdîd ü beyân ve tavsîf-i ayân olduğu bir bâb mülk-i menzilleri bi-tarîki'l-istiğlâl bana dört yüz gurûşa bey' u teslîm etmişidi el-hâletü hâzihi merkûm Kiryako meblağ-i mezkûr dört yüz gurûşu bana def' u teslîm ben dahî ahz ü kabz menzil-i mahdûd-i mezkûru istiğlâlden fekk ve merkûm Kiryako'ya teslîm ol dahî kabz u tesellüm edüb fimâ ba'd menzil-i mahdûd-i mezkûr kemâ fi'l-evvel merkûm Kiryako'nun mülküdür benim kat'â alaka ve medhalim yokdur dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 29 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

[44a]

1

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Surûrî Mahallesi'nde sâkin ma'tûh olduğu lede'ş-şer'î'l-enver zâhir olan Za'îm Mehmed Ağa bin Osman'ın emvâl ü eşyâsını hıfz u hirâset ve umûrunu ru'yete bâ-hüccet-i şer'iyye vasî nasb olunan mahalle-i mezbûre ahâlisinden es-Seyyid Mustafa bin Hasan'ın iltimâsıyla ma'tûh-i mezkûrun menziline mevcûd eşyâsı defteridir.

Ber-vech-i âtî zikrolunur. Fi'l-yevmi's-sânî min Cümâdelûlâ li-sene selâs ve mieteyn ve elf.¹⁴¹⁷

¹⁴¹⁶ Burada el alışkanlığıyla "zimmî" yazılmışsa da üstü çizilmiştir.

¹⁴¹⁷ Bu kayıt üzerine iptal yazılarak çizgiler çekilmiştir.

	Hilye-i Şerîf Sağır ve Kebîr sahan ma‘a Kapak	Köhne paça kürk	Köhne Kürk			
	1	30	1	1		
	Basma mak‘ad	Yorgan	Beledî Döşek	Seccâde	Gögez cübbe	
çuka	1	3	1	2	1	
	Destar	Lâhûr ve şâlî beneş	Penbe şâlî cübbe	Köhne şal	Alaca	
entâri	3	1	1	3		
	İçlik ma‘a yelek	Don	Gömlek	Havlu	Yorgan çarşafi	Şilte
	3	3	3	5	2	1
	Mâî çarşab	Köhne ihram	Baş yasdığı	Hasır	Destgâh bez	
	1	1	4	2	1	
	Tahta Sandık	Ayna	Makrame			
	2	2	2			

2

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Surûrî Mahallesi'nde sâkin iki seneden beri alîl ü sâhib-i firâş ve elân pîr ve ma‘tûh ve mağşûş olan işbû hâzır bi'l-meclis Za‘îm Mehmed Ağa bin Osman nâm kimesnenin emvâl ü eşyâsını hıfz u hirâset ve umûrunu ru'yet içün bir vasî nasb olunmak lâ bûd mühim olub lâkin ma‘tûh-i mezbûrun zevce-i menkûhası Emetullah bint-i Abdullah ve ammi oğlu Makremeci Mehmed bin Hasan hâzır oldukları halde işbû râfî‘u'l-kitâb es-Seyyid Mustafa bin Hasan nâm kimesne sadâkat ile mevsûf ve diyânet ile ma‘rûf ve her halde mücerrebü'l-etvâr olub vesâyet uhdesinden gelmeğe kâdir eylediği mahalle-i mezbûre imamı Mahmud Efendi müezzin Mehmed Efendi ve ahâlîden Hüseyin Efendi ve es-Seyyid İbrahim Odabaşı ve Ali Kapudan ve Mustafa Beşe nâm kimesneler ihbârlarıyla lede's-şer‘i'l-enver zâhir olmağın hâkim-i mevki‘-i sadr-ı kitâb tûbâ lehü ve hüsn-meâb efendi hazretleri dahî ma‘tûh-i merkûmun ber vech-i muharrer emvâl ü eşyâsını hıfz ve âmme-i umûrunu ru'yete merkûm es-Seyyid Mustafa'yı vasî ve mücerreden mezbûrunu dahî umûr-i vesâyet-i merkûmede vasî-i mezbûr üzerine hasbî nâzır u ta'yîn eyledikte ânlar dahî ber-vech-i muharrer vesâyet-i merkûme ile nezâret-i merkûmeyi her biri kabûl ve hıdemât-ı lâzîmelerini kemâ yenbağî edâya ta'ahhüd etmeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî ğurre-i Cümâdelûlâ sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme bi-ecma‘ihim

3

Mahrûsa-i Galata haricinde Hüseyin Ağa Mahallesi'nde mütemekkiye olub şahsı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Ağna bint-i nâm Nasrâniyye mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'î Münîr'de damadı işbû hâmilü'r-rakîm Nikola veled-i Anaştaş nâm zimmî muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' damadım ile mütemekkiye olduğum menzil derûnunda mevcûd eşyâ-i memlûkemden

bir minder ve iki yasdık ve bir sandık ve bir tencere ve iki sahan ve bir tâbe ve bir sini ve bir yorgan vebir döşek ve sâir hırdavât-ı ma'lûmeme tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î safka-i vâhide ile damadım merkûma yirmi gurûşa bey' u temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ü kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm yirmi gurûşa müte'allika da'vâdan damadım merkûmun zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ol dahî ibrâmı kabûl eyledi fimâ ba'd eşyâ-i muharrere-i merkûme damadım mersûmun mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub benim kat'â alâka ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî selh-i Rebülâhir sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

4

Mahrûsa-i Galata'da Bereketzâde Mahallesi'nde mütemekkiye olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî kimesneler ta'rifleriyle mu'arrefe olan Öskohi bint-i Agob nâm Nasrâniyye mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de ammisî kızları işbû hâmiletü'r-rakîm Takohi ve Mariyem bint-i Asvadir nâm Nasrâniyyeler muvâcehelerinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' mütemekkiye olduğum menzil derûnunda mevcûd eşyâ-i memlûkemden bir döşek ve üç yorgan ve bir minder ve iki sahan ve bir tencere ve bir kazan ve bir tâbe ve bir sini ve dört şâlî entârî ve bir kürk ve bir şâlî cübbe ve üç gömlek bez ve bir incili çatığı ve bir incili çelenk ve sâir hırdavât-ı ma'lûmeme tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile merkûmetân Takohi ve Mariyem Nasrâniyyelere ale'l-iştirâkû's-seviyy yüz gurûşa bey' u temlîk ve yüz elli gurûş kıymetlü elmaslı bir çift altûn kuşak ve yüz yirmi gurûş kıymetlü bir çift altûn bilezik ve yüz elli gurûş kıymetlü üçer ayak bir çift incili zümrüd küpe ve yüz elli gurûş kıymetlü elmaslı altûn gerdâniyye ve yetmiş beş gurûş kıymetlü Urum yivli altûn halkalar ve on beş gurûş kıymetlü bir altûn yüzük ve on gurûş kıymetlü altûn yüzüğümü dahî Nasrâniyyetân-i merkûmetâna ale'l-iştirâkû's-seviyy hibe-i sahîha-i şerye ile hibe vü temlîk ü teslîm eylediğimde ânlar dahî ber vech-i muharrer müşteriken iştirâ vü temellük ü tesellüm ve meclis-i hibede ittihâb ü kabz u kabûl eylediklerinden sonra semen-i mezkûr yüz gurûşa müte'allika da'vâdan merkûmetân Takohi ve Mariyem'in zimmetlerini ibrâ vü iskât eylediğimde ânlar dahî ibrâmı kabûl eylediler fimâ ba'd eşyâ-i muharrere-i mezkûre ve zikrolunan halılar nasrâniyyetân-i merkûmetânın ale'l-iştirâkû's-seviyy mülk-i müşterâları ve mülk-i mavhûbları olub zikrolunan eşyâ ve halılar ve menzil-i mezkûr derûnunda mefrûşât ve melbûsât evân-ı nühâsiyye ve ğayr-i nühâsiyye ve esâs-i beytin mecmû'u merkûmetân Takohi ve Mariyem'in mallarıdır benim kat'â alâka ve medhalim yokdur ve Nasrâniyyetân-i merkûmetân beni ölünceye kadar görüb gözetmeğe ta'ahhüd eylediler dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 4 Cümâdelûlâ sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

5

Mahrûsa-i Galata haricinde Beyoğlu nâm mahalde mütemekkiye şahsı ta'rif-i şer'î ile mu'arrefe olan işbû hâmiletü hâzihi'r-rakîm Loksana bint-i Yavan nâm Nasrâniyye mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de zevc-i sâbığı Yakomi veled-i Harşoy tarafından vekîl olduğu Abdullah Beşe bin Mustafa ve Halil Çelebi bin İbrahim nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit olan Andon nâm zimmî muvâcehesinde takrîr-i kelâm edüb müvekkil-i merkûm Yakomi ile zevciyyet beynimizde kâime iken

müvekkil-i merkûmun firâşından hâsıl ve batnımda mevcûd hamlım olmağla vaz'-ı haml ile idddetim munkazıye oluncaya değin kıbel-i şer' den kader-i ma'rûf meblağ farz u takdîr olunmak matlûbumdur dedikte vekîl-i merkûm Nasrâniyye-i mersûmeyi ba'de't-tasdîk hâkim-i ve'l-icnâb lâ zâle hükme hû câriyen bi's-sıdk ve's-savâb efendi hazretleri dahî Nasrâniyye-i merkûme vaz'-ı haml ile idddetim munkazıye oluncaya değin târîh-i kitâbdan bi't-terâzî küllü yevm sekizer para farz u takdîr edüb meblağ-i mefrûz-i mezkûru kendü nafakasına harc u sarfa veledi'l-iktizâ istidâneye ve inde'n-nazar müvekkil-i merkûm üzerine rucû'a nasrâniyye-i merkûmeye kıbel-i şer' den izin vermeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 6 Cümâdelûlâ sene 203.

[44b]

6

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Kadı Mehmed Efendi Mahallesi'nde sâkine ve zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Habibe nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de babası râfî'u hâzihi'l-kitâb İsmail Ağa bin () tarafından husûs-i âti'z-zikri tasdîka vekîl olduğu Ömer Ağa bin İbrahim ve Abdurrahman bin İbrahim nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit olan Halil bin İbrahim nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' sâkine olduğum menzil derûnunda mevcûd eşyâ-i memlûkemden üç çatma yasdık ve altı minder ve üskufe ta'bîr olunur üç şilte ve üç telli mak'ad ve üç leh çiti mak'ad ve bir orta keçesi ve iki yan minder ve iki koltuk yasdığı ve üskufe ta'bîr olunur bir kapı perdesi ve bir banyalika seccâde ve şeritli cedîd iki ihrâm ve bir Kıbrıs basması seccâde ve yapağı memlû on iki Kıbrıs basması yasdık ve üç mak'ad ve beş minder ve iki döşek ve iki şilte ve on beş çarşab ve bir sarmalı yorgan ve ve çiçekli Kıbrıs basması on üç yorgan ve üç Kıbrıs basması sofrâ ve iki döşek şiltesi ve tepebaşı ta'bîr olunur sözenî kaplı bir samur kürk ve çiçekli şâle kaplı bir kakım kürk ve lâhûr şâle kaplı bir sincab kürk ve kaplı bir nâfe kürk damgahane ve çiçekli ve İmrahûrî çiçekli şal ve çetârî on beş entâri ve üç çâr şal ve bir çiçekli şal cübbe ve bir şâlî cübbe ve bir damgahane hırka ve hilâlî ve penbe çul yirmi beş gömlek ve yirmi don ve otuz uçkur ve kırk çevre ve otuz yağlık ve sekiz havlu ve otuz aş makramesi ve hilâlî ve çözmeye kenarsız on top bez ve iki cedîd çuka ferâce ve iki top Hind çetârîsi ve bir top damgahane ve bir top Hind çiçeklisi ve bir top neşmî ve üç peşkîr ve bir kumaş sofrâ ve bir dikme bohça ve yedi Kıbrıs basması bohça ve iki sağır çit minder ve beş değirmi yemeni ve dört yüz yasdığı ve bir Mushaf-ı Şerîf ve bir Delâil-i Şerîf ve altı aded kütüb ve üç baş yasdığı ve iki nühâs mangal ve bir kebîr sini ve dört sağır sini ve dört kenarlı tepsi ve yirmi beş sahan ma'a kapak ve on tencere ve bir güğüm ve bir musluklu güğüm ve bir abdest leğeni ve üç leğen ibrik ve bir maşrapa ve bir tonbak kil kutusu ve bir tonbak buhurdan ve üç fağfûr tabak ve üç fağfûr kâse ve iki fağfûr sağır tabak ve on beş fağfûr fincan ve dört ceviz oymalı sandık ve iki set sandık ve oymalı bir ceviz çekmece ve bir oymalı ceviz dolab ve bir oymalı iki ceviz iskemle oymalı ceviz firâş ve iki iskemle ve bir yaldız sarıklık ve bir yorgan anbarı ve bir yaldızlı kahve tepsisi ve bir mineli tepsi ve sekiz fağfûr fincan ve iki tonbak zarf ve bir berber gömleği ve bir peşkîr ve iki destâr örtüsü ve iki şamdanımı tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müffideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î safka-i vâhîde ile babam müvekkil-i mezbûr İsmail Ağa'ya bin gurûşa bey' u temlîk ve malımdan yüz aded zer-i mahbûb ve elmaslı bademî çivili bir çift altûn bilezik ve elmaslı bir çift altûn kuşak ve bir elmaslı gerdâniyye ve bir çift elmas küpe sağır ve kebîr beş aded elmas çiçek ve avîze ta'bîr olunur bir elmas çiçek ve bir çift zümrüd iğne ve iki zümrüd yüzük ve bir elmas zehgîr ve bir sîm saat vegülebdan

buhurdan ve bir sîm şamdan ve iki sîm tas ve iki sîm maşrapa ve bir sîm kahve ibriği ve iki sîm yaldızlı tonbak zarf ve on beş sîm fincan zarfı ve bir sîm Gülbeşeker çukası ve beş sîm kaşığı ve dahî babam müvekkil-i mezbûra hibe-i sahîha-i şer'iyeye ile temlik ü teslim eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve meclis-i hibede ittihâb ü kabz u kabûl edüb semen-i mezkûre ve zikrolunan eşyâ-i vehbîlere müte'allika âmme-i da'vâdan babam müvekkil-i mezbûrun zimmetini ibrâ vü iskât eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer ibrâmı ibrâyı kabûl eyledi fimâ ba'd eşyâ-i vehbîler babam müvekkil-i mezbûrun mülk-i müşterâsı ve mülk-i mevhûbu olub benim kat'â alâkam kalmamışdır dedikde [ğıbbü't-tasdîki]'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 2 Cümâdelûlâ sene 203.

El-Hâc İbrahim bin es-Seyyid Ömer
Debbâğ İbrahim bin Mehmed
Ali Efendi bin Mehmed
Sarac el-Hâc Mustafa bin Süleyman
Ve sâir hüddâm

7

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Bedreddin Bey Mahallesi sükkânından es-Seyyid Ali Ağa bin es-Seyyid Hüseyin nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de Bâbü's-Sa'âdetü's-Şerîfe Ağası hazretlerinin nezâretinde olan evkâfdan olub mahrûsa-i mezbûreye muzâfe kasaba-i Beşiktaş'da Ortaköy nâm karyede vâki' çeşme-i mâ-i lezîzin mehmâtına mevkûfe nüküdün vâkıfı bi's-şurût mütevellîsi sâhib-i hâze'l-kitâb Ser-Peykâne-i Hâssa el-Hâc Ahmed Efendi bin Mehmed tarafından vekîl olduğu Süleyman bin Hasan ve Mehmed Sadık Efendi bin Süleyman nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit olan Hafız Süleyman Efendi bin Abdullah nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûruna değin bâ-hüccet-i şer'iyeye yedimde mütakillen mülküm olub sâlifü'z-zikr Bedreddin Bey Mahallesi'nde vâki' bir taraftan Abdi menzili ve bir taraftan Derviş Mehmed menzili ve bir taraftan Ali Kapudan menzili ve taraf-ı râbi'-i tarîk-i âmm ile mahdûd ve ulyâda bir köşk ve vustâda iki bâb oda ve bir sofa ve abdesthâne ve süflâda iki bâb oda ve bir sofa ve mağsel ve kenef ve bi'r-i mâ ve bir mikdar bahçe ve sokak kapısını müştemil bir bâb mülk-i menzilimi bi'l-cümletü't-tevâbi' ve'l-levâhik kâffetü'l-hukûk-i vel'merâfik tarafeynden icâb ve kabûlü havî şurût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile vakf-ı merkûma akar olmak üzere mütevellî-i müvekkil mûmâ ileyhe bin gurûşa bey' u temlik ü teslim eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer mal-ı vakf-ı merkûme ile iştirâ vü temellük ü tesellüm ü kabz u kabûl eyledikden sonra semeni olan meblağ-i merkûm bin gurûşun yüz yirmi gurûşunu mütevellî-i müvekkil mûmâ ileyhe bana def' u teslim ben dahî ahz ü kabz edüb bâkî kalan sekiz yüz altmış gurûşunu zikr-i âti mu'accele içün taraf-ı vakf-ı merkûmda ba'de'l-ibkâ menzil-i mahdûd-i merkûm ve vakıf müsteğallâtından oldukdan sonra mütevellî-i müvekkil mûmâ ileyhe menzil-i mahdûd-i mezkûru ğıbbü't-tahliyetü's-şer'iyeye ve't-takâisü'l-mer'î târîh-i kitâbdan beher yevm bir akçe icâre-i müeccele ve sekiz yüz altmış gurûş icâre-i mu'accele taraf-ı vakf-ı mezbûrdan bi't-tevelliye bana icâr u tefvîz u teslim ben dahî ber-minvâl-i meşrûh istîcâr u tefevvuz eyledikden sonra menzil-i merkûm semeninden mütevellî-i merkûm mûmâ ileyhe yedinde bâkî kalan sekiz yüz altmış gurûşu mu'accele-i mezkûre takas ve mahsûb eylediğimde ol dahî mukâsa vü kabul edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına mu'accele-i merkûmenin adem-i istîfâsına müte'allika âmme-i da'vâdan taraf-ı vakf-ı merkûm ile mütevellî-i mûmâ ileyhin ve

vekîl-i mezbûrun zimmetlerini ibrâ vü iskât eylediğimde ol dahî bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ibrâmı kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 6 Cümâdelûlâ sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

8

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Serverî Efendi Mahallesi'nde sâkine olub zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan işbû râfi'atü'l-vesika Emetullah bint-i Abdullah nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de takrîr-i kelâm edüb zevcim olub iki seneden berû halîl ve sâhib-i firâş olan pîr u ma'tûh ü mağşûş olan işbû hâzır bi'l-meclis Za'im Mehmed Ağa bin Osman nâm kimesnenin emvâl ü eşyâsını hıfz u hirâset ve umûrunu rü'yete hâzır bi'l-meclis es-Seyyid Mustafa bin Hasan nâm kimesne kîbel-i şer'den bâ-hüccet-i şer'iyye vasî nasb ü ta'yîn olunmuşidi lâkin zevcim ma'tûh-i mezbûr ile ben nafakaya muhtâc olmamızla ma'tûh-i mezbûrun emvâlinden beher şehir yirmi beş gurûş takdîr olunmak matlûbumuzdur dedikde vasî-i mezbûr dahî mezbûreyi ba'de't-tasdîk-i hal bi'l-cümle mezbûre Emetullah'ın takrîr-i meşrûhu üzerine olduğunu zeyl-i kitâbda tahrîru'l-müslimîn alâ tarîki'ş-şehâde haber vermeleriyle hâkim-i mevki'-i sadr-kitâb tûbâ lehü ve hüsnü meâb efendi hazretleri dahî ma'tûh-i mezbûr ile zevcesi mezbûrenin nafaka ve kisveler içün ma'tûh-i mezbûrun malından târîh-i kitâbdan beher şehir yirmi beş gurûş farz u takdîr ve meblağ-i mefrûz-i mezkûru ma'tûh-i mezbûr ile zevcesi mezbûrenin nafaka ve kisvelerine ve harc u sarfa veledi'l-iktizâ istidâne ve inde'n-nazar ma'tûh-i mezbûrun malından vasî-i merkûm üzerine rucû'a merkûme Emetullah Hâtûn'a kîbel-i şer'den izin vermeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 3 Cümâdelûlâ sene 203.

[45a]

1

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Bedreddin Bey Mahallesi sâkin es-Seyyid Ali bin es-Seyyid Hüseyin nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de Bâbü's-Sa'âdetü'ş-Şerîfe Ağası hazretlerinin nezâretinde olan evkâfdan olub mahrûsa-i mezbûreye tâbî' kasaba-i Beşiktaş'da Ortaköy nâm karyede vâki' çeşme-i mâ-i lezîzin mehmâtına mevkûfe nüküdün vâkıfı bi'ş-şurûta mütevellîsi sâhib-i hâze'l-kitâb Ser- Peykâne-i Hâssa el-Hâc Ahmed Efendi ibn-i Mehmed tarafından husûs-i âti'z-zikrede vekîl olduğu Süleyman bin Hasan ve Mehmed Sadık Efendi bin Süleyman nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit olan Hafız Süleyman Efendi ibn-i Abdullah nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûruna değın bâ-hüccet-i şer'iyye yedimde mülk ü hakkım olub mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan bazen âhar menzirim ve bazen Derviş Mahmud menzili ve bir taraftan Fatıma Hâtûn menzili ve bir taraftan mekâbir-i Müslimîn ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd ve ulyâda bir bâb oda ve bir sofa ve kömürlük ve abdesthane ve vustâda bir bâb oda ve bir sofa ve süflâda bir bâb oda ve bir sofa ve kenef ve bi'r-i mâ ve bir mikdar bahçe ve iki sokak kapısını müştemil bir bâb mülk-i menzilimi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile vakf-ı merkûme akar olmak üzere mütevellî-i müvekkil mûmâ ileyhe bin gurûşa bey' u teslîm eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer mal-ı vakf-ı merkûme ile iştirâ vü tesellüm ü kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm bin gurûşun yüz yirmi gurûşunu mal-ı vakf-ı mezbûrdan mütevellî-i müvekkil mûmâ ileyh bana def' u teslîm ben dahî ahz ü kabz edüb bâkî kalan sekiz yüz altmış gurûşu zikr-i âti' mu'accele içün taraf-ı vakf-ı merkûmda ba'de'l-ibkâ menzil-i mahdûd-i mezkûr-i merkûm ve vakf-ı merkûm

müsteğallâtından olduktan sonra mütevellî-i müvekkil mûmâ ileyh menzil-i mahdûd-i mezkûru ğıbbü't-tahliyetü'ş-şer'iyeye ve't-takâisü'l-mer'î târîh-i kitâbdan beher yevm bir akçe icâre-i müeccele ve sekiz yüz altmış gurûşu icâre-i mu'accele ile taraf-ı vakf-ı mezbûrdan bi't-tevelliye bana îcâr u tefvîz u teslîm ben dahî ber-minvâl-i meşrûh istîcâr u tefevvuz eyledikten sonra menzil-i merkûm semeninden mütevellî-i müvekkil mûmâ ileyh yedinde bâkî kalan sekiz yüz altmış gurûşu mu'accele-i mezkûreye takas ve mahsûb eylediğimde ol dahî mukâsa vü kabul edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve mu'accele-i merkûmenin adem-i istîfâsına müte'allika âmme-i da'vâdan taraf-ı vakf ve mütevellî-i müvekkil mûmâ ileyh in ve vekîl-i merkûmun zimmetlerini îbrâ vü iskât eylediğimde ânlar dahî îbrâmı kabûl eylediler dedikde ğıbbü't-tasdikî'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 6 Cümâdelûlâ sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

2

Mahrûsa-i Galata haricinde Kamer Hatun Mahallesi'nde mütemekkiye olub nehsini âhara tevzîce mâni'-i şer'isi olmadıĝı zeyl-i kitâbda mestûru'l-esâmî-i müslimîn ihbârlarıyla zâhir olan Milirni bint-i Mihalaki nâm Nasrâniyye mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbû hâmilü'r-rakîm Trandabol Kapıcılarından Nikola veled-i Yorgi nâm müste'men muvâcehesinde îkrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben nehsimi işbû târîh-i kitâb günü müste'men-i merkûme mahzar-ı şuhûdda yirmi gurûş mehr-i müeccel tesmiyesiyle tevzîc ü tenkîh eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer tezevvüc ü kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdikî'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 10 Cümâdelûlâ sene 203.

Mehmed bin Abdullah

Mehmed bin Hasan

Ali bin Ahmed

Es-Seyyid Süleyman bin Mehmed

Yasakçı İsmail Beşe bin Ebubekir

Hüddâm

3

Mahrûsa-i Galata'da Yüncüzâde Mahallesi'nde sâkine Fatıma bint-i Ahmed nâm hâtûnun kız karındaşı ve tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl-i şer'isi Hafız Mehmed Emin Efendi ibn-i el-mezbûr Ahmed nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de mahrûsa-i mezbûrede vâki' Okçu Musa Mescid-i Şerîfin mütevellîsi işbû râfî'u'l-kitâb Duhânî Mehmed Ağa bin Mehmed nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle îkrâr ve takrîr-i kelâm edüb mâdü'z-zikr Okçu Musa Mescid-i Şerîfi vakfından olub sâlifü'z-zikr Yüncüzâde Mahallesi'nde vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât beher yevm bir akçe icâre-i müeccelelü bir bâb menzil üç sehm i'tibâriyle bir sehm-i şâyi'-i kız karındaşım müvekkile-i mezbûrenin ve bir sehm-i şâyi'-i benim ve bir sehm-i şâyi'-i karındaşım Ali bin el-mezbûr Ahmed'in bi'l-icâreteyn tasarrufumuzda iken karındaşım mezbûr Ali bilâ veled fevt olub bir sehm hisse-i şâyi'a-i mezkûresi mahlûl ve taraf-ı vakf-ı mezbûre âid olduktan sonra hisse-i mezkûre Sûk-ı Sultânî'de ba'de'l-müzâyede inkıtâ'u'r-ra'iyeye el-yevm bedel-i misli olan otuz gurûşdan karındaşım müvekkilem mezbûre Fatıma Hâtûn üzerine karardâde olunub ziyâde tâlib-i âharı zuhûr etmemekle mütevellî-i mezbûr hisse-i mezkûreyi otuz gurûş mu'accele ve icâre-i müeccele-i kadîmesiyle taraf-ı vakf-ı mezbûrdan kız karındaşım müvekkilem mezbûre Fatıma'ya bi't-tevelliye îcâr u tefvîz u teslîm eyledikte ol dahî ber-vech-i muharrer istîcâr u tefevvuz u kabûl edüb mu'accele-i mezkûre otuz gurûşu

mütevellî-i mezbûra teslîm ve umûr-i vakf-ı mezkûre sarfla istihlâke emr eylediğinde kız karındaşım müvekkile-i mezbûre mu‘accele-i merkûmenin istifâ ve adem-i istifâsına müte‘allika da‘vâdan taraf-ı vakf-ı mezbûr ile mütevellî-i mezbûrun zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ol dahî bi’t-tevelliye ibrâsını kabûl eyledi dedikde ğıbbü’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fî’l-yevmi’r-râbi‘ aşer min Cümâdelûlâ sene selâs ve mieteyn ve elf.

Hüddâm-ı Mahkeme

4

Vilâyet-i Anadolu’da Bendergeli Kasabası ahâlîsinden olub Mahrûsa-i Galata haricinde Müeyyedzâde Mahallesi’nde sâkin Hasan Beşe bin Mehmed nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Münîr’de mahrûsa-i mezbûrede Sarı Lütî Mahallesi’nde sâkine râfi‘atü hâzihi’l-vesîka Havva bint-i Abdullah nâm hâtûn tarafından husûs-i âti’z-zikrde vekîl-i şer‘îsi İbrahim Ağa bin Ömer nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb işbû hâzıra bi’l-meclis sülbiyye kızım Havva nâm saġîreyi beher yevm ikişer paraya müvekkile-i mezbûre Havva Hâtûn’a bi’l-velâye icâr u teslîm ve icâre-i mezkûreyi saġîre-i mezbûrenin nafaka ve kisve ve sâir levâzım-ı zarûriyesine harc u sarfa müvekkile-i mezbûre Havva Hâtûn’a bi’l-velâye emr eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer isticâr u kabûl ve emr-i mezkûrum üzerine icâre-i mezkûreyi saġîre-i mezbûrenin nafaka ve kisve ve sâir umûruna harc u sarfa ta‘ahhüd eyledi dedikde ğıbbü’t-tasdîki’ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fî 16 Cümâdelûlâ sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

5

Mahrûsa-i Galata haricinde Hüseyin Ağa Mahallesi’nde sâkin işbû râfi‘ Berber Mustafa bin İbrahim nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Münîr’de zevce medhûl bahası olub saġîre olan işbû hâzıra bi’l-meclis Zeliha’nın babası İbrahim bin Ahmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb saġîre-i mezbûreyi otuz gurûş mehri müeccel tesmiyesiyle bundan akdem babası mezbûr İbrahim bi’l-velâye bana tezvîc ben dahî tezevvüc etmişidim lâkin beynimizde hüsn-i mu‘âşeretimiz olmamağla saġîre-i mezbûreyi ba‘de’l-bulûğ mehr-i mezkûrunu ve nafaka-i iddet-i mâ‘lûmesini benden talep-i da‘vâ ve şer‘an ahz ederse me’hûz yine babası mezbûr İbrahim kefil ve zâmin olmak üzere ben saġîre-i mezbûreyi hul’ eylediğimde babası mezbûr dahî ber-vech-i muharrer hul’-i mezkûru bi’l-velâye kabûl edüb mezbûr İbrahim cihet-i karzdan benden mutâlebe eylediği on gurûşa müte‘allika da‘vâdan benim zimmetimi ibrâ ben dahî ibrasını kabul eyledim deyû makarr mezbûr Mustafa’nın ber vech-i muharrer ikrâr-ı meşrûhunu mezbûr İbrahim vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk etmeğın mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fî 16 Cümâdelûlâ sene 203.

[45b]

6

Mahrûsa-i Galata’da Câmi‘-i Kebîr Mahallesi’nde sâkin Tabancacı İsmail Beşe bin Abdullah nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i’l-Enver’de mahrûsa-i mezbûreye tâbi‘ kasaba-i Kâsım Paşa’da Kulaksız Ahmed Kapudan Mahallesi’nde sâkine işbû râfi‘atü’l-vesîka Nâile bint-i İsmail nâm hâtûn mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben işbû hâzıra bi’l-meclis beş yaşında sulbiyye-i saġîre kızım Zeyneb’i li-ecli’t-tebennî ve’t-terbiye târîh-i kitâbdan beher yevm altışar para icâre ile mezbûre Nâile Hâtûn’a bi’l-velâye icâr u teslîm ve icâre-i mezkûreyi saġîre-i mezbûre Zeyneb’in nafaka ve kisve ve sâir levâzım-ı zarûriyesine harc u sarfa mezbûre Havva Hâtûn’a emr

eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer isticâr u kabûl ve emrimle harc u sarfa ta'ahhüd eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 13 Cümâdelûlâ sene 1203.

Hüddâm-ı Mahkeme

7

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Surûrrî Efendi Mahallesi'nde sâkin ma'tûh olduğu lede's-şer'î'l-enver zâhir olan Za'îm Mehmed Ağa bin Osman'ın emvâl ü eşyâsını hıfz u hirâset ve âmme-i umûrunu bâ hüccet-i şer'iyye vasî-i mansûbu olan mahalle-i merkûme ahâlîsinden Nalband es-Seyyid Mustafa bin Hasan'ın iltimâsiyle ma'tûh-i mezbûrun menziline eşyâ-i zâyirâd ve masârıfı defteridir ki ber vech-i âtî zikrolunur. Fi'l-yevmi's-sâbi' aşer min Cümâdelûlâ sene selâs ve mieteyn ve elf.

	Hilye-i Şerîf	Sağır ve kebîr sahan ma'a kapak	Köhne paça kürk	Köhne Kürk
	1	30	1	1
	Basma mak'ad	Yorgan	Beledi Döşek	Seccâde
	1	3	1	2
	Gögez çuka cübbe	Destar	Lahûr şâlî beneş	Pembe şâlî cübbe
	1	3	1	1
	Köhne şal	Alaca entâri	İçlik ma'a yelek	Don Gömlek
	1	3	3	3 3
ihram	Havlu	Yorgan çarşabı	Şilte	Mâî çarşab Köhne
	5	2	1	1
	Baş yasdığı	Hasır	Berdestgâhî	Tahta sandık Ayna
	4	2	1	2

Ma'tûh-i mezbûrun bedel-i ze'âmetinden bin iki yüz iki
Ve biniki yüz üç senesine mahsûben ber vech-i perşîn
Vasî-i mezbûrun makbûzu

..
Aded Yalnız altı yüz gurûşdur.
600

Masrûfât
Deyn-i müsbet bâ-i'lâm-i şer'î vasî-i merkûm Deyn-i müsbet bakkal bâ-i'lâm-i şer'î

.. ..
Aded Aded
50 114

Harc-ı hüccet-i vasiyet Harc-ı hüccet-i nafaka Harc-ı berât-ı sûtret

.. Aded 15,5	.. Aded 25	.. Aded 10
--------------------	------------------	------------------

Velâye ve masârîf-ı sâire	Kaydiyye ve ihzâre	Harc-ı Defter
---------------------------	--------------------	---------------

.. Aded 30	.. Aded 7	.. Aded 6
------------------	-----------------	-----------------

Ma'tûh-i mezbûrun kibel-i şer' den takdîr-i nafaka olunan beher şehir
Yirmi beşer gurûşdan iki aylık zevcesi Emetullah
Hâtûn ibnet-i Abdullah'a teslîm olunan

..
Aded
50

Sahh el-bâkî

..
Aded

296,5 Yalnız iki yüz doksan iki buçuk gurûşdur.

Vech-i meşrûh üzere vasî-i mezbûrun makbûzâtı olan altı yüz gurûşun üç yüz yedi buçuk gurûşunu fûrûnihâde kılınub bâkî kalan iki yüz doksan iki buçuk gurûş vasî-i merkûmun yedinde hıfz olunduğu işbû mahalle şerh verildi.

8

Mahrûsa-i Galata'da Bereketzâde Mahallesi'nde mütemekkiye yirmi yaşında olduğunu ve buluşunu mu'arrefe ve şahsı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Anna bint-i Bağdasir nâm bikr bâliğa Nasrâniyye mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de hâmiletü hâzihi'r-rakîm Mariyem bint-i..... nâm Nasrâniyyenin zevci ve tarafından husûs-i âti'z-zikri tasdîka vekîl-i şer'îsi Andon veled-i Muhtar nâm zimmi muvâcehesinde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben müvekkile-i merkûmenin talebiyle ücret kavlınsız menziline on sekiz sene mütevelliyeye hizmet edüb müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ecr-i misli mukâbelesinde müvekkile-i merkûme malından nakid yüz yirmi gurûş ile yetmiş gurûş kıymetlü damgahane cübbe ve bir entâri ve kırk gurûş kıymetlü bir top pembe damgahane ve yirmi gurûş kıymetlü bir şâlî cübbe ve elli gurûş kıymetlü çiçekliye kaplı bir sincab kürk ve on beş gurûş kıymetlü bir çiçekli entâri ve otuz gurûş kıymetlü hatâyî entâri ve on beş gurûş kıymetlü iki aded Diyarbekir Alacası entâri ve on iki gurûş bir şâlî cübbe ve bir çiçekli entâri ve elli gurûş kıymetlü beş aded bürülcek gömlek ve yirmi gurûş kıymetlü beş aded don ve on beş gurûş kıymetlü üç hamam havlusu ve yirmi dört gurûş kıymetlü işleme dört aded havlu ve dört gurûş kıymetlü iki peşkîr ve on sekiz gurûş kıymetlü üç uçkur ve kırk iki gurûş kıymetlü beş çevre ve dört yağlık ve sekiz gurûş kıymetlü sarmalı iki kolan ve dört gurûş kıymetlü iki fes ve on iki gurûş kıymetlü sarmalı üç dülbend ve otuz gurûş kıymetlü ma'lûmü'l-aded baş yemenisi ve on gurûş kıymetlü dört boğça ve iki fulâr ve kırk beş gurûş kıymetlü barûdî cedîd çuka ferâce ve dört gurûş kıymetlü sedefli bir çift na'leyn ve doksan gurûş kıymetlü on sekiz miskâl bir çift altûn bilezik ve kırk gurûş kıymetlü elmaslı bir çift altûn zümrüd küpe ve yedi gurûş kıymetlü bir sîm kuşağını bana def' u teslîm ben dahî ahz ü kabz edüb müddet-i mezkûrede eylediğim hizmetimin ecr-i misline müte'allika âmme-i da'vâdan müvekkile-i merkûme ile zevci vekîl-i mersûmun ve vekîl-i merkûmun karındaşı Kirkor ve anaları Anna ve babaları merkûm Muhtar'ın

zimetlerini ibrâ vü iskât eyleyüb ânlar dahî ibrâmı kabûl eylediklerinden sonranefsîmi âhara tezvîc eylediğim hinde nakd-i merkûm yüz yirmi gurûşu umûruna sarfla istihlâke vekîl-i merkûm Andon'u tarafımdan tevkîl eyledim dedikde ğıbbü't-tasdıki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 18 Cümâdelûlâ sene 203.

Hasan bin Mehmed			
Mehmed bin İbrahim			
Memiş Ağa bin Abdullah			
Mehmed bin Abdullah			
Ali Çelebi bin Ahmed			
Es-Seyyid Süleyman bin Mehmed			
Es-Seyyid Ahmed bin es-Seyyid Mehmed			
Anbersom Andon veled-i Artin		Keşişoğlu Pedros veled-i Manol	
Ohanis veled-i İsrayil		Pedros veled-i Serope	Avakim
veled-i Kazer			
Markos veled-i Kazer		Kerope veled-i Artin	Mardros
veled-i Artin			
Mardros veled-i Pedros	zimmîler		
Sahh	Sahh		Sahh

[46a]

1

Hâlen Mekke-i Mükerrime Şerefhullahü Te'âlâ'da beş seneden berû mücâviren sâkini olub zıkr-i âtî bir bâb menzilin bi'l-icâreteyn mutasarrıfı el-Hâc Halil Efendi bin Ali'nin tarafından husûs-i âti'z-zıkrde ber-vech-i âtî vekâlet iddi'â eden işbû râfî'u'l-kitâb el-Hâc Memiş Ağa bin İsmail nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Ekmekçi başı Mahallesi'nde vâki' Haffaf es-Seyyid el-Hâc Mehmed'in mekteb-i şerîfi evkâfının mütevellîsi Hafız İsmail Efendi bin Abdullah nâm kimesne mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve da'vâ-yı kelâm edüb vakf-ı mezkûr müsteğallâtından olub müvekkil-i mezbûrun bi'l-icâreteyn tasarrufunda olub mahalle-i mezkûrede vâki' lede'l-ahâli ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir bâb menzilini bedel-i misliyle âhra bâ-re'y-i mütevellî ferâğ ve bedelini ahz ü kabza ve kendüye îsâl ü irsâle tarafından beni vekîl ve nâib-i münnâb nasb ü ta'yîn eyledikde ben dahî vekâlet-i mezbûreyi kabûl ve hidemât-ı lâzimesini ikâmete ta'ahhüd etmişidim hala menzil-i mezkûru vekâlete âhara ferâğ murâd eylediğimde mütevellî-i vakf-ı mezkûr temhîr u temessükten abâ vü imtinâ' eder suâl olunub temhîr u temessüğe mütevellî-i mezbûra tenbîh olunmak matlûbumdur dedikde mütevellî-i mezbûr dahî cevâbında menzil-i mezkûr mezbûr el-Hâc Halil Efendi'nin bi'l-icâreteyn tasarrufunda olduğunu ikrâr mezbûr el-Hâc Memiş Ağa'nın vekâlet-i mahkemesini inkâr edicek mezbûr el-Hâc Memiş Ağa'dan ber-vech-i muharrer vekâlet-i müdde'asına mutâbık beyine taleb olundukda udûl-i ahrâr ricâl-i müslimînden li-ecli'ş-şehâde Meclis-i Şer'de hâzırân olan es-Seyyid el-Hâc Mehmed Ağa bin es-Seyyid Hüseyin ve el-Hâc Ali Ağa bin Mehmed nâm kimesneler fi'l-hakîka menzil-i mezkûra mutasarrıf olan mezbûr el-Hâc Halil Efendi menzil-i mezkûrunu bâ-re'y-i mütevellî bedel-i misliyle âhra ferâğ ve bedelini ahz ü kabza ve kendüye îsâl ü irsâl mezbûr el-Hâc Memiş Ağa'yı bizim huzûrumuzda vekîl nâib-i münnâb nasb ü ta'yîn eyledikde ol dahî vekâlet-i merkûmeyi kabûl ve hidemât-ı lâzimesini ikâmete ta'ahhüd eyledi biz husûsa bu veche üzerine şâhidleriz şehâdet dahî ederiz deyû her biri edâ-i şehâdet-i şer'iyye eylediklerinde eser-i ri'âyete şerâyitu'l-kabûl şehâdetleri makbûle

olmağın mücebince ba'de'l-hükm ve't-tenbih mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 19 Cümâdelûlâ sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

2

Husûs-i âti'l-beyânın mahallinde ketb ve tahrîri iltimâs olunmağın savb-i Şer'-i Şerîf-i Enver'de Mevlânâ Kâtib Abdullah Efendi me'zûnen irsâl olunub ol dahî Mahrûsa-i Galata'da Câmi'-i Kebîr Mahallesi'nde vâki' Halatçı İbrahim Çelebi bin Hüseyin nâm [kimesne]nin sâkin olduğu menziline varub huzûr-i Müsliminde akd-i meclis-i şer'-i enver'de mezbûr İbrahim Çelebi bin Hüseyin meclis-i ma'kûd-i mezkûrda yine mahalle-i mezbûrede sâkin râfi'ü hâzihi'l-kitâb Bezci es-Seyyid Mustafa bin Abdullah bin Abdurrahman nâm kimesne tarafından husûs-i âti'z-zikri tasdîka vekîl olduğu mahalle-i mezbûrede imam vekîli es-Seyyid Mustafa Efendi bin Mehmed Efendi ve Kayyım es-Seyyid Molla Hasan bin es-Seyyid Mustafa nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit olam Mehmed Sadık Ağa bin Hüseyin nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb müvekkil-i mezbûr es-Seyyid Mustafa târih-i kitâbdan yirmi dokuz gün mukaddem kable'z-zuhr mahrûsa-i mezbûre hısnı ebvâbından Kürkçü Kapsu haricinde sûkda bıçak ile sol kasığımdan bir yerinden ve göbeğim altından bir yerimden amden bi-ğayr-i hakkın darb ü cerh etmekle müceb-i şer'îsini bundan akdem taleb ve da'vâ sudûrunda olmuşidim el-hâletü hâzihi beynimizde muslihûn tavassut edüb beni da'vâ-yı mezkûremden müvekkil-i mezbûr ile yüz elli gurûş üzerine an inkâr sulh eylediklerinde ben dahî sulh-i mezkûru kabûl bedel-i sulh-i mezkûr yüz elli gurûşu müvekkil-i mezbûr malından vekîl-i mezbûr yedinden tamamen ahz ü kabz edüb cerh-i mezkûre ve mâ yühaddisü anhe müte'allika âmme-i da'vâdan müvekkil-i mezbûr es-Seyyid Mustafa'nın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb vekîl-i mezbûr dahî bedel-i sulh nâmiyla bana medfû'ü olan meblağ-i mezkûr yüz elli gurûşa müte'allika da'vâdan benim zimmetimi bi'l-vekâle kezâlik ibrâ vü iskât eyleyüb her birimiz asâlete ve vekâlete âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a hâlî Mevlânâ-yı mezbûr mahallinde ketb u tahrîr ve ma'an meb'ûs ümenâ-i şer'le Meclis-i Şer'e gelüb ala vukû'a inhâ ve takrîr etmeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 23 Cümâdelûlâ sene 203.

Hüddâm

3

Mahrûsa-i Galata'da Emekyemez Mahallesi'nde sâkine râfi'atü hâzihi'l-vesîka Hatîce bint-i Abdullah nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de takrîr-i kelâm ve ifâde ani'l-merâm edüb Vilâyet-i Anadolu'da Ahıska Kasabası ahâlîsinden Satı bin Mustafa nâm kimesne zevcim olub târih-i kitâbdan dört sene mukaddem mâdü'z-zikr Ahıska Kasabası'nda sâkin iken vefât etmekle bîgaraz ehl-i vukûfdan istihbâr olunur yedime hüccet-i şer'iyye itâ olunmak matlûbumdur dedikde husûs-i mezkûru li-ecli'l-ihbâr Meclis-i Şer'de hâzurân olan mahalle-i mezbûre ahâlîsinden Mehmed bin Hamza ve Mustafa bin Ali nâm kimesneler fi'l-hakîka zatı ma'lûmumuz olan mezbûre Hatice'nin zevci mezbûr Satı dört sene mukaddem mâdü'z-zikr kasaba-i mezbûrede vefât edüb bizler salât-i cenâzesine hâzır ve defnine nâzır olduk husûs-i mezkûr bu vechile bizim ma'lûmumuzdur deyû alâ tarîki's-şehâde haber vermeleriyle mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 22 Cümâdelûlâ sene 203.

Hüddâm

4

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe İstinye Nahiyesi'ne tâbi' Rumeli Kavak Hisarı'nda sâkin el-Hâc Ahmed Ağa bin Süleyman nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de yine hisâr-ı merkûmda sâkin râfi'âtü hâzihi'l-vesîka Şerîfe Hafize ve Şerîfe Tayyibe ve Şerîfe Nefise benât-ı es-Seyyid İbrahim nâm kız karındaşı taraflarından husûs-i âti'z-zikri tasdîka vekîl-i şer'isi mezbûre Şerîfe Hafize'nin zevci İbrahim Efendi bin Halil nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûruna deĝin bâ-hüccet-i şer'iyye yedimde mülk ü hakkım olub Medîne-i Üsküdar'a muzâfe Yoros Nâhiyesine tâbi' Kavak Kasabası bağları hudûdunda vâki' bir taraftan İmamoĝlu baĝı el-Hâc Mehmed Bahçesi ve bir taraftan Gürcü Ahmed baçesi ve bir taraftan Harmanyeri ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd bir ayazma ve bir ahır ve eşcâr-ı müsmire ve ĝayr-i müsmire ve müştamilât-ı sâire-i ma'lûmeyi hâvî bir kıt'a mülk-i bahçe üç sehm i'tibâriyle bir sehm-i şâyi'lerini yüz yirmi beşer gurûşdan cem'an üç yüz yetmiş beş gurûşa tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile müvekkilât-ı merkûmât Şerîfe Hafize ve Şerîfe Tayyibe ve Şerîfe Nefise hâtûnlara bey' u temlîk ü teslim eylediĝimde ânlar dahî sülûsen iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblaĝ-ı mecmû'ü üç yüz yetmiş beş gurûşu müvekkilât-ı merkûmât yedlerinden tamamen ahz ü kabz eyleyüb bey'-i mezkûrun taĝrîr ve gabnına ve semenine müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik fîmâ ba'd bahçe-i mahdûd-i merkûme müvekkilât-ı mezbûrât Şerîfe Hafize ve Şerîfe Tayyibe ve Şerîfe Nefise'nin sülûsen mülk-i müştêrâları ve hakk-ı sarfları olub benim kat'â alakam ve medhalim kalmamışdır dedikte ĝıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 22 Cümâdelûlâ sene 203.

[46b]

5

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da el-Hâc Hüsrev Mahallesi'nde sâkine işbû râfi'atü'l-vesîka Âyişe bint-i İbrahim nâm hâtûn ber-vech-i âtî istîcâr-ı şerî sudûrundan sonra udûl ahrâr-ı ricâl-i Müslimînden olub zât-ı mezbûreyi bi'l-mu'arrefetü's-şer'iyye ârifân Mehmed bin İbrahim ve Mustafa bin Ahmed nâm kimesneler li-ecli'l-ihbâr Meclis-i Şer'de hâzırân olub eserü'l-istihbâr fi'l-hakîka işbû mezbûre Âyişe'nin zevci Kalyoncu Mehmed bin el-Hâc İbrahim nâm kimesneler önünde rûy-i deryâda ĝarîkan vefât eylediĝini biz mu'âyene ve müşâhede eyledik deyû her biri mezbûre Âyişe Hâtûn muvâcehesinde alâ tarîki's-şehâde haber verdiklerinden sonra mezbûre Âyişe Hâtûn dahî muhbirât-ı mezbûrânı tasdîk etmeĝin mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 23 Cümâdelûlâ sene 203.

Hüddâm

6

Mahrûsa-i Galata'da Emekyemez Mahallesi'nde sâkine zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mua'rrefe olan Ümmü Gülsüm bint-i Mehmed nâm hâtûn mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de zevc-i muhâli'i işbu râfi'u'l-kitâb Kayıkçı es-Seyyid Mehmed Beşe bin Ahmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr es-Seyyid Mehmed Beşe zevc ü ehlim olub beynimizde adem-i hüsn-i mu'âşeretden nâşî ben ber-vech-i âtî hul'a tâlibe ve râĝibe olduĝum ecilden zevcim mezbûrun zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan yirmi beş gurûş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma'lûmem üzerlerine ve meûnet-i süknâm dahî kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr es-Seyyid Mehmed ile muhâla'a-i sahîha-i şer'iyye ile hul' olduĝumda ol dahî hul'-i mezbûru ba'de'l-kabûl

zevcim mezbûrun malı olup yedimde mevcûd cedîd bir çevre ve bir cedîd yağlık ve bir cedîd gömlek ma'a don mâ'adâ hukûk-i zevciyyete ve hukûk-i sâire-i şer'iyeye müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 24 Cümâdelûlâ sene 203.

Hüddâm

7

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Muhyiddin Efendi Mahallesi'nde sâkin Kürkçü esnâfından el-Hâc Veliyyüddin bin Hasan Nâm kimesne tarafından husûs-i âti'z-zikrde ikrâra vekîl olduğu İbrahim Ağa bin İsmail ve Mehmed Odabaşı bin İbrahim nâm kimesne şehâdetleriyle sâbit olan el-Hâc Mehmed Ağa bin Ahmed nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de müvekkil-i mezbûr zikr-i âti vesâyâsını tenfize vasî-i muhtâr nasb u ta'yîn eylediği hâlen zevce-i menkûhesi işbû râfi'atü'l-vesîka Hanife bint-i Mehmed nâm hâtûn mahzarında bi'l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb müvekkilim mezbûr ben bi-emrillahi te'âlâ vefât eylediğimde zevcem merkûme bi'l-cümle terekemi ve zimem-i nâsda olan hukûkumu ahz ve vech-i mesnûn üzere yirmi beş gurûş ile techîz ve tekfnim umûrunu rü'yet ve işbû hâzır bi'l-meclis karındaşım oğlu Mehmed Beşe bin Salih nâm kimesneye cihet-i karzdan zimmetimde deynim olan yüz gurûşu ve düyûn-i müsbeste-i sâirem zuhûr ederse edâ ve bâkî kalan terekemin sülüsünü ifrâz ve sülüs-i mezkûrden yirmi beş gurûş iskât-ı savm u salâtım içün devr ve tasadduk oluna ve fazla kalursa dilediği gibi vücûh-i birre harc u sarf eyleye ve sülüsânını dahî zevcem vasî-i mezbûre verese-i sâirem ile alâ mâ farazallahü te'âlâ tevzî' u taksîm eyleye deyû vasiyet ve tenfizine zevcem mezbûreyi vasî-i muhtâr nasb ü ta'yîn eylediğimde ol dahî vesâyet-i mezkûreyi kabûl ve hidemât-ı lâzimesini kemâ yenbeğî mahallinde ikâmete ta'ahhüd eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 25 Cümâdelûlâ sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

8

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Fındıklı'da Kazancıbaşı Mahallesi'nde sâkine olup on dört yaşında olduğunu ve bülûğunu mu'arrefe olan Zeliha bint-i Ahmed nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de yine mahalle-i mezkûrede sâkine halası işbû râfi'atü'l-vesîka Ümmühânî bint-i İbrahim hâtûn mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb Mahmiyye-i İstanbul'da Dîvân Yolu'nda Yeni Hamam kurbünde zevc ü ehlim Mehmed Emin nâm kimesne ile ma'an sâkine olduğum menzil derûnunda mevcûd eşyâ-i memlûkemden üç minder ve sekiz çatma yasdık ve üç çit mak'ad ve bir döşek ve iki yorgan ve iki tencere ve dört sahan ve bir tâbe ve bir tas ve bir tepsi ve bir sini ve bir leğen ibriğimi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î safka-i vâhide ile elli gurûşa halam mezbûre Ümmühânî Hâtûn'a bey' u temlîk ve nükûd yüz gurûş¹⁴¹⁸ seksen gurûşumu dahî mezbûre Ümmühânî Hâtûn'a hibe-i sahîha-i şer'iyeye ile hibe vü temlîk ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ve meclis-i hibede ittihâb ü kabz u kabûl eyledikten sonra semen-i mezkûr elli gurûş mutalebesinden halam mezbûrenin zimmetini ibrâ vü iskât eylediğimde ol dahî ibrâmı ibrâyı kabûl eyledi fimâ ba'd eşyâ-i muharrere-i mezkûre halam mezbûre Ümmühânî Hâtûn'a bey' u temlîk ve nükûd yüz gurûş seksen gurûşumu

¹⁴¹⁸ Burada söz konusu paranın 180 kuruş olduğunu anlıyoruz ki ilk geçen "gurûş" kelimesi fazla olarak yazılmıştır.

dahî mezbûre Ümmühânî Hâtûn'un mülk-i müşterâsı ve ve nakd-i meblağ-i mezkûr yüz seksen gurûş dahî mülk-i mevhûbu olub benim kat'â alâka ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdikî'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 28 Cümâdelûlâ sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

9

Mahrûsa-i Galata Kâdîları Efendiler hazerâtı nezâretinde âsûde evkâfdan olub ashâb-ı hayrâtdan Merhûm eş-Şeyh Mustafa Efendi bin eş-Şeyh Mehmed¹⁴¹⁹ Efendi nâm sâhibü'l-hayrın bir kıt'a vakfiyye-i ma'mûl bahâsı mantûkunca mahrûsa-i mezbûreye muzâfe kasaba-i Tophâne'de İlyas Çelebi Mescid-i Şerîfi tahtında kâin zâviye kurbünde vâki' türbenin yevmî bir akçe vazîfe ile türbedâr ve derûnunda vâki' îkâd ü kanâdîl vakfının yevmî bir akçe tevliyetini evvelâ hayatda oldukça kendi nefesine ba'de vefâtihi zâviye-i mezbûrede mesned-nişîn olanlara şart u ta'yîn etmekle vâkîf-i mezbûr eş-Şeyh Mustafa Efendi fevt olub ciheteyn-i mezkûreteyn ber-mûceb-i şart-ı vâkîf vazîfe-i mersûmeleriyle hâlen zâviye-i merkûmede mesned-nişîn olan fahru's-sulehâi's-sâlikîn işbû bâ'isü'l-kitâb es-Seyyid eş-Şeyh Muslihiddin Efendi bin Mustafa'ya tevcîh olunub işbû vesîka-i sahîhan li-ecli'sened ketb¹⁴²⁰ ve mûmâ ileyhin yedine i'tâ olundu. Fî 28 Cümâdelûlâ sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

10

Mahrûsa-i Galata Kâdîleri Efendiler hazerâtı nezâretinde âsûde evkâfdan olub ashâb-ı hayrâtdan Merhûm eş-Şeyh Mustafa Efendi bin eş-Şeyh Ahmed Efendi nâm sâhibü'l-hayrın bir kıt'a vakfiyye-i ma'mûl bahâsı mantûkunca mahrûsa-i mezbûreye muzâfe kasaba-i Tophâne'de İlyas Çelebi Mescid-i Şerîfi tahtında kâin zâviye kurbünde kâin türbeye vaz' eylediği îkâd ü kanâdîl vakfının yevmî nisf akçeye cibâyet ve nisf akçeye kitâbet cihetlerini evvelâ hayatda oldukça kendi nefesine ba'de vefâtihi Tarîk-i Gülşeniyye'den eş-Şeyh Mehmed Efendi'ye şart u ta'yîn etmekle vâkîf-ı mezbûr eş-Şeyh Mustafa Efendi fevt olub ciheteyn-i mezkûreteyn ber-mûceb-i şart-ı vâkîf vazîfe-i mersûmeleriyle işbû sâhibü'l-kitâb mûmâ ileyhe eş-Şeyh Mehmed Efendi bin Mustafa Efendi'ye kibel-i şer'den tevcîh olunub işbû vesîka-i sahîha bi'l-ibtigâ ketb olunub mûmâ ileyhe eş-Şeyh Mehmed Efendi'ye i'tâ olundu. Fî 28 Cümâdelûlâ sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

[47a]

1

Ashâb-ı hayrâtdan Merhûm eş-Şeyh Mustafa Efendi bin eş-Şeyh Ahmed Efendi nâm sâhibü'l-hayrın Mahrûsa-i Galata muzâfâtından kasaba-i Tophâne'de İlyas Çelebi Mescid-i Şerîfi tahtında kâin zâviye kurbünde vâki' türbeye vaz' eylediği îkâd ü kanâdîl vakfının yevmî bir akçe nezâretini hayatda oldukça kendi nefesine ba'de vefâtihi re'y-i hâkimü'ş-şer'le bir mütedeyyin kimesneye şart etmekle mezbûr eş-Şeyh Mustafa Efendi bilâ veled fevt olub cihet-i mezkûre mahlûl olmağla erbâb-ı istihkâkdan işbû râfî'u'l-kitâb eş-Şeyh Mehmed Efendi bin Mustafa'ya cihet-i mezkûre ve vazîfe-i mersûmesiyle kibel-i şer'den tevcîh olunub işbû sahîfe-i sahîha li-ecli's-sened bi'l-ibtigâ ketb olundu. Fî 29 Cümâdelûlâ sene 203.

Hüddâm

¹⁴¹⁹ Diğer kayıtlarda "eş-Şeyh Mustafa Efendi bin eş-Şeyh Ahmed Efendi" geçtiğinden burada yanlışlıkla Mehmed yazıldığı anlaşılıyor.

¹⁴²⁰ Burada cümle bitti sanılıp "olundu" ifadesi konmuşsa da üstü çizilerek cümleye devam edilmiştir.

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de Defterdâr Ebu'l-Fazl Mahallesi'nde sâkine olub zâtı ta'rif-i şer'î ile mu'arrefe olan Havva bint-i Mehmed nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de rızâen oğlu işbû bâ'is'ü'l-kitâb Halil bin Ali nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' sâkine olduğum menzil derûnunda mevcûd eşyâ-i memlûkemden yedi minder ve on beş yasdık ve bir oda keçesi ve üç cit mak'ad ve üç çuka mak'ad ve üç döşek şiltesi ve üç döşek ve üç çarşab ve beş yorgan ma'a çarşab ve iki baş yasdığı ve üç minder şiltesi ve iki çiçekli entâri ve iki Şam alacası entâri ve iki çiçekli çuka ve iki şâlfî cübbe ve bir kakım kürk ve bir sincab kürk ve dört tencere ve iki tâbe ve yirmi sahan ma'a kapak ve iki lenger ve dört tas ve bir kazan ve bir mangal ve iki sini ve üç tepsi ve bir güğüm ve bir çuka ferâce ve sâir hırdavât-ı ma'lûmeme tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î safka-i vâhide ile mezbûr Halil'e seksen gurûşa bey' u temlik ü teslim eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ü kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm seksen gurûş mutâlebesine ve eşyâ-i muharrere-i merkûmeye müte'allika da'vâdan mezbûr Halil'in¹⁴²¹ zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ol dahî ibrâmı kabûl eyledi fîmâ ba'd eşyâ-i muharrere-i mezkûre mezbûr Halil'in mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub benim kat'â alâka ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mezbûr Halil Meclis-i Şer'-i Münîr'de mezbûre Havva Hâtûn mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûre Havva Hâtûn'u ölünceye değin görüp gözetmeye ta'ahhüd eyledim dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 28 Cümâdelûlâ sene 203.

Hüddâm

Fi'l-asl Vilâyet-i Anadolu'da Sivas kazâsında Emirhan karyesi ahâlisinden olub hâlen Mahrûsa-i Galata'a Bereketzâde Mahallesi'nde sâkin Ases Halil Beşe bin Osman nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de kız karındaşı oğlu işbû râfî'u'l-kitâb es-Seyyid Osman bin es-Seyyid Ahmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûruna değin silk-i mülkümde münselik olub karye-i merkûmede vâki' lede'l-ahâlî ve'l-cîrân ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât bir bâb mülk-i menzili ve bir kıt'a mülk eşcârılı bahçemi ve iki kıt'a mülk harman yerimi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î safka-i vâhide ile yirmi gurûşa mezbûr es-Seyyid Osman'a bey' u temlik ve yine karye-i merkûmede vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-kat' mutasarrıf olduğum tarlalarımı dahî mezbûr es-Seyyid Osman'a bâ ma'rifet-i sâhib-i arz meccânen ferâğ u tefvîz ve mahallinde zabta taslît eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tefevvuz u kabûl eyledikten sonra semen-i mezkûr yirmi gurûşa müte'allika âmme-i da'vâdan mezbûr es-Seyyid Osman'ın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ol dahî ibrâmı kabûl eyledi fîmâ ba'd zikrolunan menzil ve bahçe ve iki kıt'a harman yerleri mezbûr es-Seyyid Osman'ın mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı ve zikrolunan taralalar dakî hakk-ı mefrûzu olub benim kat'â alaka ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî selh-i Cümâdelûlâ sene 203.

Hüddâm

Cümâdelâhira ğurresi

¹⁴²¹ Burada sehven "mülk-i müşterâsı" kaydı düşülmüşsede üstü çizilerek düzeltilmiştir.

4

Mahrûsa-i Galata'da Sultan Bayezid Mahallesi'nde mütemekkiye olub şahsı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan işbû hâmiletü'r-rakîm Alince bint-i Manol nâm nasrâniyye mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de hâlen zevc ü ehlim Dimitri veled-i Panayot nâm zimmî muvâcehesinde üzerine da'vâ ve takrîr-i kelâm edüb merkûm Dimitri altmış gurûş mehr-i müeccel tesmiyesiyle zevc ü ehlim olub beni infâk u iksâ etmemekle infâk u iksâyâ zevcim merkûme tenbih olunmak matlûbumdur dedikde ol dahî zevcesi mezbûreyi ba'de't-tasdîk infâk u iksâyâ ve târîh-i kitâbdan yevmiye zevcesi merkûmeye rızâsıyla onar para vermeye ta'ahhüd eyledikde zevcesi merkûme dahî râziye olub işbû sahîfe-i sahîha ketb ve mersûme Alince yedine i'tâ olundu. Fî 2 Cümâdelâhira sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

5

Mahrûsa-i Galata Kâdîleri Efendiler hazerâtı nezâretinde âsûde evkâfdan olub ashâb-ı hayrâtdan Merhûm eş-Şeyh Mustafa Efendi bin eş-Şeyh Ahmed Efendi nâm sâhibü'l-hayrın mahrûsa-i mezbûreye muzâfe kasaba-i Tophâne'de İlyas Çelebi Mescid-i Şerîfi tahtında zâviye kurbünde vâki' türbeye vaz' eylediği ikâd ü kanâdîl vakfının bi'l-meşrûta bâ-hüccet-i şer'îyye mütevellîsi fahru's-sulehâi's-sâlikîn işbû bâ'isü'l-kitâb es-Seyyid eş-Şeyh Muslihiddin Efendi bin Mustafa mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Hatîr'de bi't-tevliye takrîr-i kelâm vâkıf-ı merhûm-i mezbûr sülüs malından bin gurûş vakf u habs ve meblağ-i mezkûru mu'teber olan mahallerde akara tebdîle şart u ta'yîn etmekle hâlen yedimde olan nükûd-i mevkûf-i mezkûru ber-müceb-i şart-ı vâkıf akara tebdîle kıbel-i şer'den bi't-tevellîye bana izin verilmek matlûbumdur dedikde hâlen bi'l-cümle mütevellî-i mezbûrun meşrûhu vâkıfa mutâbık ve nefsü'l-emre muvâfık olduğunu kitâbda muharrer-i mestûru'l-esâmî-i müslimîn ba'de'l-ihbâr hâkim-i vâlâ cenâb lâzâle hükmehü câriyen bi't-tasdîk ve's-savâb efendi dahî meblağ-i mevkûf-i mezkûru akara tebdîle kıbel-i şer'den mütevellî-i mezbûra izn vermeğin mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî ğurre-i Cümâdelâhira sene 203.

Hüddâm

6

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da el-Hâc Hüsrev Mahallesi'nde sâkine olub zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Selîme bint-i Abdullah zenciye hâtûn Meclis-i Şer'-i Münîr'de zevc-i muhâli'i işbu bâ'isü'l-kitâb es-Seyyid el-Hâc Mehmed bin Abdülkadir nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb merkûm es-Seyyid el-Hâc Mehmed zevcim olub beynimizde adem-i hüsn-i mu'âşeretden nâşî ben hul'a tâlibe ve râğibe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan on bir gurûş mehr-i müeccelim ile nafaka ve iddet-i ma'lûmem üzerlerine ve meûnet-i süknâm dahî kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr ile muhâla'a-i sahîha-i şer'îyye ile hul' olduğumda ol dahî ber-vech-i muharrer hul'-i mezbûru ba'de'l-kabûl hukûk-i zevciyyete müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 11 Rebûlâhir sene 203.

Hüddâm

[47b]

7

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Fındıklı'da Perizât Hâtûn Mahallesi'nde sâkine olub zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Âyişe bint-i Abdullah nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de işbû râfî'atü'l-vesîka diğêr Âyişe bint-i Mehmed nâm hâtûn mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' menzil derûnunda mevcûd eşyâ-i memlûkemden iki cedîd entâri ve bir köhne entâri ve bir cedîd şâlî hırka ve alaca entâri ve bir köhne beledî döşek ve bir köhne yasdık ve iki köhne yorgan ve bir hamam tası ve iki tencere ma'a kapak ve dört sahan ve iki tahta dolab ve bir sepet sandık ve sâir hırdavât-ı ma'lûmemi tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î safka-i vâhide ile mezbûre diğêr Âyişe Hâtûn'a yirmi beş gurûşa bey' u temlik ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ü kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i mezkûr yirmi beş gurûş mutalebesinden mezbûre diğêr Âyişe Hâtûn'un zimmetini ibrâ vü iskât eylediğimde ol dahî ibrâmı ibrâyı kabûl eyledikten sonra fimâ ba'd eşyâ-i muharrere-i mezkûre mezbûre diğêr Âyişe Hâtûn'un mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub benim kat'â alâka ve medhalim kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 3 Cümâdelâhira sene 1203.

Mehmed Said Ağa bin Ali
Hallac Mehmed Emin bin Hüseyin
Es-Seyyid Mehmed Çavuş bin Ahmed
Bezzaristânî es-Seyyid Halil Ağa
Hüddâm-ı Mahkeme

8

Elhamdü lillahi Rabbi'l-âlemîn ve'salâtü ve's-selâmü alâ seyyid-i erbâbi'l-kemâl Muhammed'il-mevsûf bikirâmi'l-ahlâk ve alâ âlihî ve sahibihî ecma'în. Emmâ ba'd

İşbû kitâb-ı sıhhat-nisâbın tahrîr ve..... sebep-i bâis ve bâdî oldur ki mahrûse-i Galata muzâfâtından kasaba-i Tophâne'de İlyas Çelebi Mescid-i Şerîf-i tahtında kâin zâviye'de müsenned nişîn ve mürşid-i tâlibîn iken bundan akdem vedâ'-i âlem-i fânî eden eş-Şeyh Mustafa Efendi ibn-i el- Merhûm eş-Şeyh Ahmed Efendi erbâb-ı hasenât-ı bâkiyye ve eshâb-ı sadakât-ı câriyye silkine münselik olmağla râğib olub vesâyâsı şer'iiyesi sahîha ve teberru'ât-ı mer'iiyesi nâfize olduğı halde rakâm-ı istitâ'atın cânib-i hasenâta atfedüb ba'de'l-vefât sülüs malından bin gurûş ifrâz ve meblağ-i merkûm ile mu'teber olan mahallerde akar-ı iştirâ ve icâreteyn ile âhara icâr olunub hâsıl olan icârâtdan zâviye-i mezkûre kurbünde kâin türbeye zâviye-i mezbûrede şeyh olanları yevmî bir akçe vazîfe ile türbedâr ta'yîn ve türbe-i mezbûrede bir aded kandil vaz' ve yevmî iki akçelik ravğan-i zeyt verilüb ikâd oluna ve yevmî nisf akçe ile kitâbet ve yevmî nisf akçe ile cibâyet ve kitâbet ve cibâyet-i nezkûrâna Tarîk-i Gülşeniyye'den eş-Şeyh Mehmed Efendi ibn-i eş-Şeyh Mustafa Efendi câbî ve kâtib ola ve yevmî bir akçe vazîfe ile zâviye-i merkûmede şeyh olanları mütevellî ola ve yevmî bir akçe vazîfe ile nâzır ola ve fazla kalırsa türbe-i merkûmenin ta'mîr ve termîmine harc u sarf oluna ve vakf-ı merkûma nema hâsıl oldukda yine akara tebdîl oluna ve merkûmânın vefâtından sonra Galata Kâdîsı Efendiler Hazerâtı re'y-i şerîfiyle mütedeyyin kimesnelere tevcîh oluna müşârûn ileyh Galata Kâdîları Efendiler yevmî bir akçe ile nâzır ola deyû vasiyet ve bu vesâyânın tenfîzine vasî-i muhtâr nasb ü ta'yîn eylediğı hâkim-i mevki'-i kitâb huzûrunda sâbit ve zâhir olan fahru's-sulehâi's-sâlikîn es-

Seyyid Mehmed Hâşim Efendi ibn-i es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Efendi mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Şerîf-i Ahmedî ve mahfel-i dîn-i münîf-i Muhammedî sallallahü aleyhi ve sellem alâ şâri‘ihâda li-ecli‘t-tescîl mütevellî nasbolunan mahalle-i mezbûre müezzini Osman Efendi ibn-i el-Hâc İbrahim nâm kimesne mahzarlarında bi‘l-vesâye ikrâr-ı sahîh-i şer‘î ve i‘tirâf-ı sarîh-i mer‘î edüb müteveffâ-yı mezbûr eş-Şeyh Mustafa Efendi musırnan alâ vasiyyetihî ve îsâihî fevt oldukda sâlifü‘l-beyân meblağ-i merkûm bin gurûşu müteveffâ-yı mezbûrun malından ifrâz hasbeten lillâhi‘s-samed vakf-ı sahîh-i müebbed habs-i sarîh-i muhalled ile vakf ve habs edüb şyle şart eyledim ki zikrolunan bin gurûşu mu‘teber olan mahallerde akar-ı iştirâ ve icâreteyn ile âhara îcâr ve hâsıl olan icârâtdan zâviye-i merkûmede müsenned-nişîn olanları yevmî bir akçe vazîfe ile türbedâr ta‘yîn ve türbe-i mezbûreye bir aded kandil vaz‘ ve yevmî iki akçelik ravğân-i zeyt verilüb ikâd oluna ve yevmî nisf akçe vazîfe ile kitâbet ve yevmî nisf akçe vazîfe ile cibâyet ve kitâbet ve cibâyet-i mezkûrâna Tarîk-i Gülşeniyye‘den eş-Şeyh Mehmed Efendi ibn-i eş-Şeyh Mustafa Efendi câbî ve kâtib ola ve yevmî bir akçe vazîfe ile zâviye-i merkûmede şeyh olanları mütevellî ola ve yevmî bir akçe vazîfe ile vakf-ı merkûma nâzır ola ve fazla kalırsa türbe-i merkûmenin ta‘mîr ve termîmine harc u sarf oluna ve merkûmânın vefâtlarından sonra Galata Kâdîsı Efendiler Hazerâtı re‘y-i şerîfiyle mütedeyyin kimesnelere tevcih oluna müşârün ileyh Galata Kâdîları Efendiler Hazerâtı yevmî bir akçe ile nâzır olalar ve vakf-ı merkûma nema hâsıl oldukda yine ber-vech-i muharrer akara tebdîl oluna deyû sâlifü‘z-zikr bin gurûşu on bir gün mukaddem mütevellî-i mezbûra teslîm eyledim ol dahî tevliyeti hasebiyle kabz u teslîm eyleyüb sâir mütevellîler tasarruf eyledikleri gibi tasarruf eyledi dedikde ğıbbü‘t-tasdîkiş-şer‘î vasî-i mûmâ ileyh vakfından rucû‘ ve mukaddemât-ı nizâ‘a şürû‘ edüb vakf-ı nükûdü zımnında olan şurût u kuyûd inde‘l-eimmeti‘s-sülüs bi‘l-küllîye bâtıl ve hilye-i sıhhat ve nefâzî âtil olmağın vakfiyyetden rucû‘ eyledim meblağı istirdâd olunmak matlûbumdur dedikde mütevellî-i mezbûr cevâb-ı bâ-savâba âzim olub eğerce müşârün ileyhim eimme-i sülüse tehârîr-i sahîh değildir lâkin Hazret-i İmam Züfer Katade İmam Ensârî rivâyeti üzere câizdir ol vecihle istirdâd muhâl oluşdur deyû reddin imtinâ‘ ve kaziyjede fazl u hasene tâlibân olduklarından i‘lâyı kitâb tevkî‘-i müstetâbı ile mevki‘ olan Hâkim Hâşim huzûrunda müterâfi‘ât hâlim-i müşârün ileyh cânibine nazar ve mennâ‘un li‘l-hayr olmakdan hazer edüb İmam Ensârî aleyhi‘r-rahmet-i Bârî‘nin Hazreti İmam Züfer aleyhi‘r-rahmeti‘l-Meliki‘l-ekber‘den rivâyeti üzere meblağ-i mezkûrun ve zımnında olan şurût ve kuyûdün sıhhatine hükmetdikden sonra vâkıf-ı mezbûr murâdına nâil ve merâmına vâsıl olmicak semt-i rucû‘a âhar cihetden tulû‘ edüb gerçe hüküm Hâkim Hâşim ile nükûd-i mezkûrenin sahîha oldu lâkin İmâm-ı A‘zam ve hümâm-ı akdem Ebû Hanîfe el-Kûfî Hazretlerinin mezheb-i hatîrlerinde sıhhat ve müstelzem-i lüzûm olmağla rucû‘ meşrû‘ olmağın nükûd-i mezkûrden tekrar rucû‘ eyledim mütevellî-i merkûm tekrar cevâba tesaddî edüb bu bâbda hüküm-i mezkûr fazl-ı müctehid kayyımla mülâkî olmağla âimme-i eimme-i hanîfe mezhebler vakf-ı sahîh olmuşdur inde‘l-İmâmeynü‘l-hümâmeyn sıhhat ve lüzûm mütelâzımeder öyle olunca ol iki imam celle‘ş-şân ve ale‘l-bürhân kulları üzere hüküm-i şer‘î taleb ederim deyücek hâkim-i müşârün ileyh esbağullahü ni‘mehû hazretleri dahî cânib-i vakfi evvelin ve âhiren görüb âlimen bi‘l-hilâfi‘l-cârî beyne‘l-eimmeti‘l-eslâf imâmeyn-i hümâmeyn

[48a]

şerîfleri üzere vakf nükûdün lüzûmuna dahî alâ vechi‘l-mütehâsımîn hüküm-i sâbığın ahkâm-ı hîl-i nizâ‘ları inkısâm olub ve min ba‘d-i hüküm-i mezbûr ile cemî‘-i mezâhib üzere vakf-ı sahîh ve lâzım oldu nakz ve nakzına mecâl muhâl oldu **“femen**

beddelehû ba'de mâ semi'ahû feinnemâ ismuhû allezzîne yübeddilûneh innellahe semî'un alîm"¹⁴²² vâciru'l-vâkîf ale'l-hayyü'l-cevâdü'l-kerîm cerâ zâlike ve harrere fi'l-yevmi'l-hâmis ve'l-'ısrîn min Cümâdilûlâ li-sene selâs ve mieteyn ve elf men taharra men lehü'l-'izze ve'l-şeref.

1

Vilâyet-i Anadolu'da Taşköprü kazâsı ahâlîsinden olub mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Tophâne'de sâkin Kayıkçı es-Seyyid Mustafa bin es-Seyyid Mehmed nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de mahrûsa-i mezbûre haricinde Müeyyedzâde Mahalllesi'nde sâkine mu'arrefe 'z-zât işbû râfi'atü'l-vesîka Fatıma bint-i Mustafa nâm hâtûn mahzarında mezbûr es-Seyyid Mustafa'nın zevcesi diğere Fatıma bint-i Mehmed hâzıra olduğı halde ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb sulbiyye sağıre kızım hâzıra bi'l-meclis Şerife Âyişe'yi yevmiye onar para ücret ile merkûme Fatıma Hâtûn'a bi'l-velâye îcâr u teslîm ve icâre-i mezbûreyi kızım sağıre-i mezbûrenin nafaka ve kisve ve sâir levâzımı zarûriyesine harc u sarfa eylediğim bi'l-velâye emr eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer istîcâr u kabûl edüb ve emr-i mezkûr üzere harc ü sarfa ta'ahhüd eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 3 Cümâdelâhira sene 1203.

Hüddâm

2

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Yahya Kethüda Mahallesi'nde sâkine olub zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Fatıma bint-i Ahmed nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de yine kasaba-i mezbûrede Surûrî Efendi Mahallesi avârız vakfının mütevellîsi bâ'isü'l-kitâb Mehmed Ali Çelebi bin Halil nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb vakf-ı mezbûrdan olub mâdü'z-zikr Yahya Kethüdâ Mahallesi'nde vâki' lede'l-ahâlî ve'l-ihbâr ma'lûmü'l-hudûd ve'l-müştemilât beher şehir yirmi akçe icâre-i müeccelelü bir bâb vakf-ı menzilin nisf-ı şâyî'ine kızım ve nisf-ı şâyî'-i âharına damadım Sadr-ı A'zam Akkâmbaşısı Abdurrahman Ağa bin Mustafa nâm kimesnenin bi'l-icâreteyn mutasarrıfı iken damadım bilâ veled fevt olub nisf-ı menzil-i merkûm mahlûl taraf-ı vakf-ı merkûma âid olmağla Münâdî es-Seyyid el-Hâc Ahmed yediyle Sûk-ı Sultânî'de ba'de'l-müzâyede inkıtâ'u'r-ra'ıyyetil-yevm bedel-i misli olan yüz yirmi gurûşda benim üzerimde karardâde olunub ziyâde ile tâlib-i âharı zuhûr etmemekle mütevellî-i mezbûr nisf-ı menzil-i mezkûru yüz yirmi gurûş icâre-i mu'accele ve müeccele-i kadîmesiyle taraf-ı vakıfdan bi't-tevliye bana îcâr u tefvîz u teslîm ben dahî ber-minvâl-i muharrer istîcâr u tefevvuz u kabûl edüb ve mu'accele-i kadîmeyi mütevellî-i mezbûre teslîm ve umûr-i vakf-ı mezkûre harc u sarfa emreylediğimde mu'accele-i merkûmenin istîfâ ve adem-i istîfâsına müte'allika âmme-i da'vâdan taraf-ı vakf-ı mezbûr ile mütevellî-i mezbûrun zimmetini ibrâ vü iskât eylediğimde ol dahî bi't-tevelliye ibrâmı kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî ğurre-i Cümâdelâhira sene 1203.

Hüddâm-ı Mahkeme

3

Galata'da mütemekkin Hayyat Yani veled-i Lefter nâm zimmî Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbû b'âisü'l-vesîka Ali Çelebi bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve

¹⁴²² Bakara 181: Her kim bunu işittikten ve kabullendikten sonra vasiyeti değıştirirse, günahı onu değıştirenleredir. Şüphesiz Allah (her şeyi) işitir ve (her şeyi) bilir.

takrîr-i kelâm edüb mahrûsa-i mezbûre hısnı ebvâbından Kürkçü Kapısı hâricinde Aralık nâm mahalde vâki' bir bâb terzi dükkanı derûnunda mevcûd beyne'l-esnâf gedik ta'bir olunur bir mikrâs ve bir destgâh ve bir endâze ve sâir âlât-ı lâzime-i ma'lûmeme tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î safka-i vâhide ile merkûm Ali Çelebi'ye altmış beş gurûşa bey' u temlik ü teslim eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ü kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm altmış beş gurûşu mezbûr Ali Çelebi yedinden ahz u kabz edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb her birimiz âharın ibrâsını ibrâyı kabûl eyledik fimâ ba'd âlât-ı lâzime-i mezkûre mezbûr Ali Çelebi'nin mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfi olmuştur dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 5 Cümâdelâhira sene 1203.

Hüddâm-ı Mahkeme

4

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfâtından kasaba-i Kâsım Paşa'da Tatavla nâm karyede mütemekkin Dülger Panayot veled-i Tanaş nâm zimmî mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de Galata Kâdileri Efendileri nezâretinde âsûde evkâfdan olub ashâb-ı hayrâtdan Merhûm eş-Şeyh Mustafa Efendi nâm sâhibü'l-hayrın mahrûsa-i mezbûre muzâfâtından kasaba-i Tophâne'de İlyas Çelebi Mescid-i Şerîfi tahtında kâin türbeye vaz' eylediği ikâd ü kanâdîl vakfının bi'l-meşrûta mütevellîsi ve yedinde olan ğalle-i vakfı akara tebdîle kibel-i şer'den bâ-hüccet-i şer'iyeye me'zûn olan fahru's-sulehâ bâ'isü'l-kitâb es-Seyyid eş-Şeyh Muslihiddin Efendi bin eş-Şeyh Mustafa Efendi husûs-i âti'z-zikrde tasdîka vekîl-i şer'îsi câbî-i vakf mezbûr eş-Şeyh Mehmed Efendi bin eş-Şeyh Mustafa mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb akd-i âti'z-zikrin sudûruna deĝin bâ-hüccet-i şer'iyeye yedimde mülk ve hakkım olub karye-i merkûmede vâki' bir taraftan Dimitri menzili ve bahçesi ve bir taraftan Sakızlı menzili ve iki taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd ve ulyâda üç bâb oda ve bir sofa ve vustâda üç bâb oda ve bir sofa ve süflâda bir bâb oda ve matbah ve kenef ve iki sokak kapusunu müştemil bir bâb mülk-i menzilimi bi'l-cümletü't-tevâbi' ve'l-levâhik ve kâffetü'l-hukûk-i vel'merâfik tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile vakf-ı mezbûre akar olmak üzere mütevellî-i müvekkil-i mezbûre bin gurûşa bey' u teslim eylediğimizde ol dahî ber-vech-i muharrer mal-ı vakf-ı merkûm ile bi't-tevellîye iştirâ vü tesellüm ü kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûmun iki yüz elli gurûşunu mal-ı vakf-ı mezbûrdan olmak üzere bana def' u teslim ben dahî tamamen ahz u kabz edüb semen-i mezkûrdan mütevellî-i müvekkil-i mezbûr yedinden zikr-i âti mu'accele içün yedi yüz elli gurûşu ba'de'l-ibkâ menzil-i mahdûd vakf-ı merkûm müsteğallâtından oldukdan sonra mütevell-i müvekkil-i merkûm menzil-i mahdûd-i merkûmu ba'de't-tahliyyetü's-şer'iyeye ve't-tekâyisü'l-mer'î târîh-i kitâbdan beher yevm iki akçe icâre-i müeccele ve yedi yüz elli gurûş icâre-i mu'accele ile taraf-ı vakıftan bi't-tevellîye bana îcâr u tefvîz ben dahî ber-vech-i muharrer istîcâr u tefevvuz u kabz u kabûl edüb mütevellî-i mezbûrun yedinde ibkâ eylediğim yedi yüz elli gurûşu icâre-i mu'accele-i merkûmeye takas ve mahsûb edüb ol dahî bi't-tevellîye mukâsa ve kabûl eyledi bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika da'vâdan taraf-ı vakf ve mütevellî-i müvekkil-i mezbûrun zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ol dahî bi't-tevellîye ibrâmı kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki's-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 3 Cümâdelâhira sene 1203.

Hüddâm-ı Mahkeme

Galata kâdîleri Efendiler hazerâtı nezâretinde âsûde evkâfdan olub mahrûsa-i mezbûreye muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da vâki' Merhûm Gedik Abdi Kapudan nâm sâhibü'l-hayrın câmi'-i şerîfi vakfının mütevellîsi İbrahim Efendi bin Süleyman Efendi tarafından vekîl-i şer'îsi ve câmi'-i şerîfin câmi'-i mezkûrun imamı Hafız el-Hâc Mehmed Efendi bin Ahmed nâm kimesne mahrûsa-i mezbûre Bâb Mahkemesi'nde Meclis-i Şer' de bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve ifâde-i merâm edüb müvekkilim mezbûrun mütevellîsi olduğu câmi'-i mezkûrun elyevm mevcûd olan seng minâresi bu esnâda inhidâme mâil olmağla ala halihî terk olundukda zarargeli olacağı zâhir olub beher hâl ta'mîre muhtâc olmağla zikrolunan minârema'rifet-i şer' ve mi'mâr ağa ma'rifetiyle keşf olunmak bi'l-vekâle matûbumdur deyî ibrâz eylediği bir kıt'a arzuhâli bâlâsında sâvir olan Emr-i Âlîye imtisâlen kıbel-i şer'den mürsel Kâtib Mehmed Refî'Efendi ve hulefâ-i mi'mârândan Nuh ve es-Seyyid Mustafa Halifeler ile câmi'-i mezkûrun minâresini mu'âyene ve müsâha ve tahmîn ve takvîm eylediklerini ba'de'l-inhâ ve'l-ecel vaz'i'-fiât tahrîr olunan müfredât defteridir ber vech-i âtî zikrolunur. Fî 25 Cümâdelûlâ sene 203.

Minâre-i mezkûre bâlâsındaderûnunda ve birûnunda
 Horosan derz ma'a üç kat badana tecdîdi
 . Devren Kadden Ma'a harc-ı iskele
 6 6 5

Yine bu mahalde şerefe tabanına kezâlik Horosan derz
 . tûlen arzan 100 beheri nem vukıyye demir kendir
 3 8,5 0,5

Yine bu mahalde korkuluk derûn ve birûnuna kezâlik
 Horosan derz ma'a üç kat badana tecdîdi
 Devren Kadden
 11 1,5

Minâre-i merkûmenin şerefe tabanından şölmesine inince göre
 Minârede kezâlik Horosanlı derz ma'a üç kat badana tecdîdi
 Devren Kadden Ma'a harc-ı iskele
 5 12

Şölme-i mezkûreden kürsüye inince kezâlik
 Horosanlı derz ma'a üç kat badana tecdîdi
 Devren Kadden Ma'a harc-ı iskele
 8 6 6

Minâre-i merkme derûnunda küfeki seng kademelerde
 Ve milinde ta'mîri
 Aded
 49 90
 4410

Hamaliye ve Nakliye ve ücret
Herazfen
2584

Yekûn
28431

Bi-Hesâb
236 11

Vech-i meşrûh üzere derûn-i defterde minâre iktizası üzere ma‘rifet-i şer‘-i şerîf ile keşf ve mu‘âyene olunub rü‘yet eden halîfenin takrîri üzere herâzfen ma‘rifetiyle ta‘mîr olunmak vechile fiâtları vaz‘ ve hesâb olundukda bi-hesâb-ı gurûş yalnız iki yüz otuz altı gurûş on bir akçeye bâliğ olub inşâallahü te‘âlâ ...vechile ta‘mîr ve tecdîd olunur ise ba‘de’t-tekmîl tekrâren keşf olunmak şartıyla bu mahalle şerh verildi. Emr u fermân Hazreti Veliyyü’l-emrindir.

el-Hâc Ebubekir
Ser Mi‘mârân-ı Hâssa¹⁴²³
6

Mahrûsa-i Galata haricinde Hüseyin Ağa Mahallesi’nde sâkine bâ‘isetü’l-vesîka Şerîfe Fatîma bint-i Hasan nâm hâtûnun anası tarafından husûs-i âti’z-zikrde ikrâra vekîl-i şer‘îsi Havva bint-i Mustafa nâm hâtûn Meclis-i Şer‘-i Enver’de kızım müvekkile-i merkûmenin zevci Hasan Beşe ibn-i Mehmed nâm kimesne mahzarında bi’l-vekâle ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Hasan Beşe ile kızım müvekkilem mezbûrenin beynlerinde zevciyyet kâime iken mezbûrun firâşından hâsıl ve kızım mezbûreden mütevellid bi-hakkı’l-hidâne hâlen hacr u terbiyesinde olan beş günlük sağîr oğlu es-Seyyid Mehmed nafaka ve kisveye muhtâc olmağla babası mezbûr üzerine kibel-i şer‘den kader-i ma‘rûf meblağ farz u takdîr olunmak bi’l-velâye matlûbumdur dedikde ol dahî vekîl-i mezbûreyi ba‘de’t-tasdîk hâkim-i mevki‘-i sadr-kitâb tûbâ lehü ve hüsnü meâb efendi hazretleri dahî sağîr-i mezbûrun nafaka ve kisve bahâsîçûn târîh-i kitâbdan küllü yevm babası mezbûr üzerine üçer para farz u takdîr edüb meblağ-i mefrûz-i mezkûru sağîr-i mezbûrun nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-i zarûriyesine harc u sarfa veledi’l-iktizâ istidâneye inde’n-nazar babası merkûm üzerine rucû‘a müvekkile-i merkûmeye kibel-i şer‘den izin vermeğın mâ-vaka‘a bi’t-taleb ketbolundu. Fî 6 Cümâdelâhira sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

7

Galata’da Yüncüzâde Mahallesi’nde sâkine ve zâtı ta‘rîf-i şer‘î ile mu‘arrefe olan Şerîfe Âyişe bint-i Mehmed nâm hâtûn mahrûse-i mezbûrede Meclis-i Şer‘-i Münîr’de zevci muhâlî’i işbu bâ‘isü’l-kitâb el-Hâc Salih bin Abdullah nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr el-Hâc zevcim olub beynimizde adem-i hüsn-i mu‘âşeretden nâşî ben hul‘a tâlibe ve râğibe olduğum ecilden mezbûrun

¹⁴²³ Üstteki hesap kaydının altında Mimarbaşı imzasını atmıştır.

zimmetinde mütekarrir ve ma'kûdun aleyh olan elli gurûş mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma'lûmem üzerlerine ve meûnet-i süknâm dahî kendi üzerime olmak üzere zevcim mezbûr ile muhâla'a-i sahîha-i şer'iyeye ile hul' olduğumda ol dahî hul'-i merkûmu ba'de'l-kabûl hukûk-i zevciyyete ve hukûk-i sâire-i şer'iyeye müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 6 Cümâdelâhira sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

8

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Kâsım Paşa'da Kulaksız Ahmed Mahallesi'nde sâkin hasûs-i âti'z-zikrde kendi nefsinden asâlete ve zevcesi Zeliha bint-i Mustafa nâm hâtûn tarafından vekîl olduğu zat-ı mezbûreyi bi'l-mu'arrefeti'ş-şer'iyeye ârifân es-Seyyid Mehmed Haşim bin es-Seyyid eş-Şeyh Mehmed Efendi ve Osman Efendi bin el-Hâc İbrahim nâm kimesneler şehâdetleriyle sâbit ve sübût-i vekâletine hükm-i şer'î lâhık olan Mustafa Beşe bin Salih nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de mahrûsa-i Galata Kâdîleri Efendiler hazerâtı nezâretinde âsûde evkâfdan olub ashâb-ı hayrâtdan Merhûm eş-Şeyh Mustafa Efendi nâm sâhibü'l-hayrın mahrûsa-i mezbûreye muzâfe kasaba-i Tophâne'de İlyas Çelebi Mescid-i Şerîfi tahtında kâin türbeye vaz' eylediği ikâd ü kanâdîl vakfının bi'l-meşrûta mütevellîsi ve yedinde olan ğalle-i vakfi akara tebdîle kibel-i şer'den bâ hüccet-i şer'iyeye me'zûn olan bâ'isü'l-kitâb es-Seyyid eş-Şeyh Muslihiddin Efendi bin eş-Şeyh Mustafa Efendi nâm kimesne tarafından husûs-i âti'z-zikrde vekîl-i müeccel-i şer'îsi ve vakf-ı mezbûrun câbîsi eş-Şeyh Mehmed Efendi ibn-i eş-Şeyh Mehmed mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb yedimizde munâsafa mülkümüz olub sâlifü'z-zikr Kulaksız Ahmed Mahallesi'nde iki taraftan Havva Hâtûn menzili ve bir taraftan İbrahim menzili ve bir taraftan mekâbir'-i Müslimin ile mahdûd ve fevkânî iki bâb oda ve bir sofa ve matbah ve dehliz ve kenef ve bir mikdar havlu

[49a]

ve sokak kapusunu müştemil bir bâb mülk-i menzilimi bi'l-cümletü't-tevâbi' ve'l-levâhik tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile vakf-ı merkûme akar olmak üzere mütevellî-i müvekkil-i mezbûre üç yüz gurûşa bi'l-asâle ve bi'l-vekâle bey' u temlik ü teslîm eylediğimde ol dahî ber-vech-i muharrer mal-ı vakf-ı merkûm ile bi't-tevelliye iştirâ vü tesellüm ü kabz u kabûl eyledikten semeni olan meblağ-i mezkûrun yüz gurûşunu mal-ı vakf-ı mezbûrdan bana def' u teslîm ben dahî bi'l-asâle vebî'l-vekâle tamamen ahz u kabz edüb semen-i mezkûrdan mütevellî-i merkûm yedinde zikr-i âti' mu'accele içün iki yüz gurûşunu ba'de'l-ibkâ menzil-i mahdûd-i merkûm vakf-ı merkûm müsteğallâtından oldukdan sonra mütevell-i müvekkil-i mezbûr menzil-i mezkûru ba'de't-tahliyyetü'ş-şer'iyeye ve't-tekâsü'l-mer'î târîh-i kitâbdan beher yevm bir akçe icâre-i müeccle ve iki yüz gurûş icâre-i mu'accele ile taraf-ı vakıftan bi't-tevelliye bize icâr u tefvîz biz dahî ber-vech-i muharrer istîcâr u tefevvuz u kabûl edüb mütevellî-i müvekkil-i mezbûrun yedinde ibkâ eylediğim iki yüz gurûş icâre-i mu'accele-i merkûmeye takas ve mahsûb eylediğimde ol dahî bi't-tevelliye mukâsa ve kabûl eyledi bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika âmme-i da'vâdan taraf-ı vakfi ve mütevellî-i müvekkil-i mezbûrun zimmetini bi'l-asâle ve bi'l-vekâle ibrâ vü iskât eyleyüb ol dahî bi't-tevelliye ibrâmı kabûl eyledi dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 3 Cümâdelâhira sene 1203.

Hüddâm-ı Mahkeme

1

Mahrûsa-i Galata haricinde Bedreddin Bey Mahallesi'nde sâkin es-Seyyid Abdurrahman Efendi bin es-Seyyid Mustafa nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de işbû râfî'atü'l-vesîka Hatem bint-i Abdullah nâm hâtûn mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir taraftan Günbaşı veresezi menzili ve bir taraftan müşteriye-i mezbûrenin âhar menzili ve bir taraftan Fazlullah Beşe menzili ve bir taraftan tarîk-i âmm ile mahdûd ve ulyâda üç bâb oda ve bir sofa ve bir kenef ve bir kiler ve mağsel ve vustâda üç bâb oda ve bir sofa ve bir kenef ve bir kiler ve mağsel ve süflâda bir bâb oda ve bir kenef ve sokak kapısını müştemil bir bâb mülk-i menzili bâ-hüccet-i şer'iyeye mezbûre Hatem Hâtûn'a müşteri yedimde mülküm olmağla hâlen ben menzil-i mahdûd-i mezkûru bi'l-cümletü't-tevâbi' ve'l-levâhik vekâffetü'l-hukûk-i ve'l-merâfik tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-i müfide ve muvâza'adan ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î ile mezbûre Hatem Hâtûn'a yüz doksan gurûşa bey' u temlik ü teslim eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ve kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i merkûm yüz doksan gurûşu mezbûre Hatem Hâtûn yedinden tamamen ahz ü kabz edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ-yı âmm-ı sahîh-i şer'î ile ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharın ibrâsını kabûl eyledik fîmâ ba'd menzil-i mahdûd-i merkûm cemî'-i mütemilâtıyla merkûme Hatem Hâtûn'un mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olup benim vechen mine'l-veche ve sebeben mine'l-esbâb kat'â alakam ve medhalim kalmamışdır keyfe mâ-teşâü ve tahtâr mutasarrıfa olsun dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 7 Cümâdelâhira sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

2

Mahrûsa-i Galata'ya muzâfe kasaba-i Fındıklı'da Süheyl Bey Mahallesi'nde sâkine olup zâtı zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan işbû râfî'atü'l-vesîka Âyişe bint-i İsmail nâm hâtûn mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Enver'de zevc-i sâbığı Halil Beşe bin Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mezbûr Halil Beşe ile zevciyyet beynimizde kâime iken mezbûrun firâşından hâsıla ve benden mütevellide bi-hakkı'l-hidâne hâlen hacr u terbiyemde olan sağîre kızı Zeliha nafaka ve kisve bahâya eşedd-i ihtiyâcı olmağla babası mezbûr Halil Beşe üzerine kibel-i şer'den kader-i ma'rûf meblağ farz u takdîr olunmak matlûbumdur dedikde mezbûr Halil Beşe dahî mezbûre Âyişe'yi ba'de't-tasdîk hâkim-i mevki'-i sadr-Kitâb tûbâ lehü ve hüsn-meâb efendi hazretleri dahî sağîre-i mezbûrenin nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-ı zarûriyesîçûn babası mezbûr Halil Beşe üzerine târîh-i kitâbdan küllü yevm on altı akçe farz u takdîr edüb ve meblağ-i mefrûz-i mezkûru sağîre-i merkûmenin nafaka ve kisve bahâ ve sâir levâzım-ı zarûriyesine harc u sarfa veledi'l-iktizâ istidâne ve inde'n-nazar babası mezbûr mezbûr Halil Beşe üzerine rucû'a mezbûre Âyişe Hâtûn'a kibel-i şer'den izin vermeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 7 Cümâdelâhira sene 203.

Hüddâm

3

Mahrûsa-i Galata haricinde Hoca Ali Mahallesi'nde sâkine ve zâtı ta'rîf-i şer'î ile mu'arrefe olan Âmine bint-i nâm hâtûn Meclis-i Şer'-i Hatîr'de zevc-i muhâli'i işbu râfî'u'l-kitâb el-Hâc Osman Çelebi bin Mustafa nâm kimesne mahzarında ikrâr ve

takrîr-i kelâm edüb mezbûr el-Hâc Osman Çelebi zevcim olub beynimizde adem-i hüsn-i mu‘âşeretden nâşî ben hul‘a tâlibe ve râğibe olduğum ecilden mezbûrun zimmetinde mütekarrir ve ma‘kûdun aleyh olan üç bin akçe mehr-i müeccelim ile nafaka-i iddet-i ma‘lûmem üzerlerine ve meûnet-i süknâm dahî kendi üzerime olmak üzere zevcim merkûm ile muhâla‘a-i sahîha-i şer‘iyye ile hul‘ olduğumda ol dahî ber-vech-i muharrer hul‘-i mezkûru ba‘de‘l-kabûl hukûk-i zevciyyete müte‘allika âmme-i da‘vâdan her birimiz âharım zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb ve her birimiz ber-vech-i muharrer âharım ibrâsını kabûl eyledik dedikde ğıbbü‘t-tasdîki‘ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi‘t-taleb ketbolundu. Fî 6 Cümâdelâhira sene 203.

Hüddâm

4

Mahrûsa-i Galata haricinde Tatavla nâm karyede mütemekkin Dülger Panayot veled-i Tanaş nâm zimmî Meclis-i Şer‘-i Münîr‘de ashâb-ı hayrâtdan Merhûm eş-Şeyh Mustafa Efendi nâm sâhibü‘l-hayrın nükûd mevküfesinin mütevellîsi es-Seyyid eş-Şeyh Muslihiddin Efendi üzerine li-eclî‘t-temhîrî‘t-temessük kıbeli şer‘den kâimmakâm nasb olunan işbû bâ‘isü‘l-kitâb umdetü‘s-sulehâi‘s-sâlikîn eş-Şeyh Mehmed Efendi bin eş-Şeyh Mustafa Efendi mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb ben mal-ı vakf-ı mezbûrdan olmak üzere mütevellî-i mezbûr yedinden istikrâz eylediğim yüz gurûş mukâbelesinde vakf-ı mezbûrdan bâ-temessük mütevellî bi‘l-icâreteyn mutasarrıf olduğum vefâen ferâğ u tevfiş eylediğimde ol dahî bi‘t-tevelliye tefevvuz u kabûl edüb mütevellî-i mezbûr menzil-i mezkûru ba‘de‘t-tahliye beher şehr altışar para icâre ile bana icâr u teslîm ben dahî ber-vech-i muharrer isticâr u kabûl eyledim dedikde ğıbbü‘t-tasdîki‘ş-şer‘î mâ-vaka‘a bi‘t-taleb ketbolundu. Fî 3 Cümâdelâhira sene 203.

5

Mahmiyye-i İstanbul‘da Sultan Selim kurbünde Debbâğ Yunus Mahallesi‘nde sâkine olub zâtı ta‘rîf-i şer‘î ile mu‘arrefe olan işbû râfi‘atü‘l-vesîka Şerîfe Cemile Hanım ibnetü es-Seyyid Ahmed Ağa Mahrûsa-i Galata‘da Meclis-i Şer‘-i Hatîr‘de zikr-i âtî sahilhanenin câbîsi Sadullah Efendi hâzır olduğu halde takrîr-i kelâm edüb li-ebeveyn er karındaşım olub ğayr-i reşîd ve muhtellü‘d-dimâğ olan es-Seyyid Mehmed Emin Ağa‘nın umûrunu rü‘yete ve emvâl ü eşyâsını hıfza işbû yedimde olan bir kıt‘a hüccet-i şer‘iyye mantûkunca vasî-i mensûbesi olmamla Merhûme Saraylı Fatıma nâm sâhibetü‘l-hayrın musakkafâtından olub mahrûsa-i mezbûre‘ye muzâfe kasaba-i Beşiktaş‘a tâbî‘ Kuruçeşme nâm mahalde vâki‘ beher şehr altmış akçe icâre-i müeccelelü bir bâb sahilhâne sekiz sehm i‘tibâriyle bir sehm-i şâyi‘-i bâ temessük mütevellî karındaşım mezbûr es-Seyyid Mehmed Emin Ağa‘nın bi‘l-icâreteyn tasarrufunda olub sehm-i mezkûrdan ğayri ismi mal itlâk olunur nesnesi olmamağla karındaşım mezbûr es-Seyyid Mehmed Emin Ağa dahî nafakaya muhtâc olub ve sahilhane-i mezkûre harâb ve mâil-i turâb olub hasılı harcına vefâ etmeyüb sehm-i merkûm misliyle bâ re‘y-i mütevellî âhara ferâğ ve bedeli ba‘de‘l-istirbâh nemâsıyla karındaşım mezbûr es-Seyyid Mehmed Emin Ağa infâk u iksâ olunmak hakkında evlâ vü enfa‘olmağın ber-vech-i muharrer sehm-i mezkûr bedel-i misliyle bâ-re‘y-i mütevellî âhara ferâğ ve bedel-i ba‘de‘l-istirbâh nemâsıyla karındaşım mezbûr infâk iksâ olunmak matlûbumdur dedikde hal-i bi‘l-cümle vasî-i mezbûr Şerîfe Cemile Hanım‘ın takrîr-i meşrûhası vakfa mutâbık ve nefsü‘l-emre

[49b]

muvâfık olduğunu sâlifü‘z-zikr Debbâğ Yunus Mahallesi sükkânından Süleyman Ağa bin Abdullah ve Abdi Ağa bin Mehmed nâm kimesneler ba‘de‘l-ihbâr

hâkim-i vâlâ cenâb-ı lâzâle hükmehü câriyen bi's-sıdkı ve's-savâb efendi hazretleri dahî mezbûr es-Seyyid Mehmed Emin Ağa'nın sahilhane-i mezkûrede olan bir sehm hisse-i mezkûresini bedel-i misliyle bâ-re'y-i mütevellî âhara ferâğ ve bedeli istirbâh olunub nemasıyla mezbûr es-Seyyid Mehmed Emin Ağa'yı infâk ve iksâya vasî-i mezbûre Şerîfe Cemile Hanım'a kibel-i şer' den izin vermeğın mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 7 Cümâdelâhira sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

6

Derûn-i hüccetde merkûmetü'l-ism mu'arrefetü'z-zât işbû râfi'atü'l-vesîka Hatem bint-i Abdullah nâm hâtûn Meclis-i Şer'-i Enver'de yine derûn-i hüccetde mezkûru'l-ism es-Seyyid Abdurrahman Efendi bin es-Seyyid Mustafa nâm kimesne mahzarında ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb işbû derûn-i hüccetde tahrîr u beyân ve tevsîf-i ayân olduğı üzere ben mezbûr es-Seyyid Abdurrahman Efendi'yi vasiyet-i bi's-sülüs ile vasî-i muhtâr nasb ü ta'yîn etmişidim el-hâletü hâzihi ben vasiyet-i¹⁴²⁴ mezkûremden rucû' ve mezbûr es-Seyyid Abdurrahman Efendi'yi vesâyetden azl eyledim dedikde vâki'i'l-hâl hifzan li'l-makâl bi't-taleb ketbolundu. Fî 7 Cümâdelâhira sene 203.

Hüddâm

7

Mahrûsa-i Galata haricinde Bedreddin Bey Mahallesi'nde sâkine râfi'atü hâzihi'l-vesîka Âyişe bint-i Mehmed nâm hâtûn'un li-ebeveyn er karındaşı ve tarafından husûs-i âti'z-zikri ikrâra vekîli olan Ases İsmail Beşe nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de bi'l-vekâle takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i ani'l-merâm edüb mahrûsa-i mezbûrede vâki' bir taraftan Ümmü Hânî menzili ve bir taraftan Südcü havlusı ve bir taraftan tarîk-i hâss ile mahdûd fevkânî bir bâb oda ve tahtânî bir bâb oda ve bir sofa ve kenef ve bir mikdâr bahçe ve bi'r-i mâ ve sokak kapusunu müştemil bir bâb mülk-i menzil karındaşım müvekkilem mezbûrenin zevci Abdi Ağa bin el-Hâc Süleyman nâm kimesnenin otuz seneden berû yedinde mülkü iken vefât eyledikde menzil-i merkûm zevcesi kız karındaşım mezbûre ile sulbiyye kebîre kızları Zeliha ve Hediye'ye ba'de'l-mevrûs mezbûretân Zeliha ve Hediye'nin menzil-i mezkûrde olan hisselerini anaları kız karındaşım müvekkilem mezbûreye semen-i ma'lûm ve makbûza bey' u temlîk etmeleriyle bu vechile menzil-i mahdûd-i mezkûrun mecmû'u kız karındaşım müvekkilem mezbûrenin müstakillen yedinde mülkü olub ve on beş seneden berû menzil-i mezkûru mülkiyet üzere bilâ nizâ' zabt u tasarruf edegelmekle hakikat-i hâlî bî-garaz ehl-i vukûfdan suâl olunub takrîrleri tahrîr ve müvekkilem mezbûrenin yedine kibel-i şer' den hüccet i'tâ olunmak bi'l-vekâle matlûbumuzdur dedikde husûs-i mezkûre vukûf-i tâmları olub li-ecli'l-ihbâr Meclis-i Şer'e hâzırân olan mahalle-i mezbûre imamı es-Seyyid Mehmed Efendi bin es-Seyyid Ahmed ve ahâlîsinden Osman Beşe bin Mehmed nâm kimesneler ba'de's-suâl ânlar dahî cevâblarında fi'l-hâkîka menzil-i mahdûd-i merkûm müvekkilem mezbûre Âyişe Hâtûn ile sulbiyye kızları Zeliha ve Hediye'ye ba'de'l-mevrûs mezbûretân Zeliha ve Hediye menzil-i mezkûrde olan hisselerini anaları müvekkile-i mezbûre Âyişe Hâtûn'a semen-i ma'lûm ve makbûza bey' u temlîk etmeleriyle bu vechile menzil-i mahdûd-i mezkûrun mecmû'u müvekkile-i mezbûre Âyişe Hâtûn'un müstakillen yedinde mülkü olub ve on beş seneden berû menzil-i mezkûru mülkiyet üzere bilâ nizâ' zabt u tasarruf edegeldiği bizim ma'lûmumuzdur deyû her biri alâ tarîki's-şehâde haber vermeleriyle işbû sahîfe-i

¹⁴²⁴ Burada sehven "bi's-sülüs" yazılmışsa da üstü çizilmiştir.

sahîha li-ecli's-sene ketb ve imlâ olunub müvekkile-i mezbûre Âyişe Hâtûn'un yedine i'tâ olundu. Fî 8 Cümâdelâhira sene 203.

Hüddâm

8

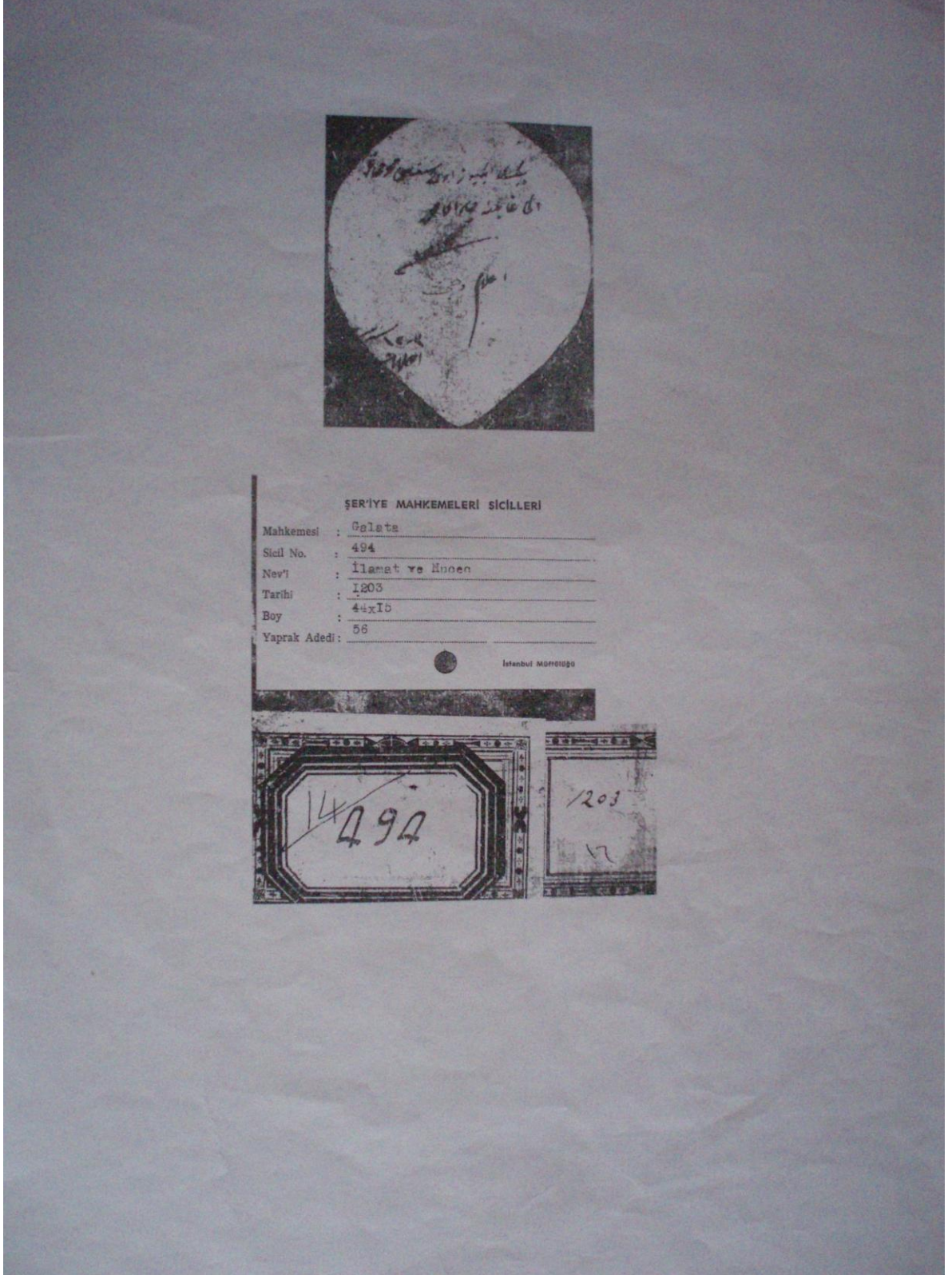
Mahrûsa-i Galata haricinde Şahkulu Mahallesi'nde sâkine olub zât- zeyl-i vesîkada muharrerü'l-esâmî-i müslimîn ta'rifleriyle mu'arrefe olan Âsiye bint-i el-Hâc Ali nâm hâtûn ile sadrî kebîr oğlu Mustafa nâm kimesne mahrûsa-i mezbûrede Meclis-i Şer'-i Münîr'de Berberler Kethüdâsı es-Seyyid el-Hâc Ahmed Ağa'nın oğlu işbû râfî'u'l-kitâb es-Seyyid Molla Mustafa nâm kimesne mahzarında her biri ikrâr ve takrîr-i kelâm edüb mahrûsa-i mezbûre haricinde Kamer Hatun Mahallesi'nde vâki' bir bâb bebber dükkanı derûnunda mevcûd beyne'l-esnâf gedik ta'bîr olunur bi'l-münâsafe yedimizde malımız olan bir kazan ve bir leğen ve bir..... ve bir ayna ve bir bileği taşını

tarafeynden icâb ve kabûlü hâvî şürût-ı müfideden ârî bey'-i bât-i sahîh-i şer'î safka-i vâhide ile mezbûr es-Seyyid Molla Mustafa'ya yirmi gurûşa bey' u temlik ü teslîm eylediğimde ol dahî ber vech-i muharrer iştirâ vü temellük ü tesellüm ü kabz u kabûl eyledikten sonra semeni olan meblağ-i mezkûr yirmi gurûşu işbû Meclis-i Şer'de tamâmen bize def' u teslîm biz dahî yedinden ahz u kabz edüb bey'-i mezkûrun tağrîr ve gabnına ve semenine ve hukûk-ı sâireye müte'allika âmme-i da'vâdan her birimiz âharın zimmetini ibrâ vü iskât eyleyüb her birimiz âharın ibrâsını ibrâsını kabûl eyledik fîmâ ba'd gedik ta'bîr olunur âlât-ı lâzime-i mezkûre mezbûr es-Seyyid Molla Mustafa'nın mülk-i müşterâsı ve hakk-ı sarfı olub bizim kat'â alâka ve medhalimiz kalmamışdır dedikde ğıbbü't-tasdîki'ş-şer'î mâ-vaka'a bi't-taleb ketbolundu. Fî 8 Cümâdelâhira sene 203.

Hüddâm-ı Mahkeme

EK-3 DEFTERDEN ÖRNEK SAYFALAR

Kapak

KAYNAKÇA

ABDÜLAZİZ BEY, *Osmanlı Âdet, Merasim ve Tabirleri*, İstanbul 2002.

ACAR, H.İbrahim, “İddet”, *DİA*, XXI, s. 466-471.

AKBAYAR, Nuri, *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*, İstanbul 2003.

AKGÜNDÜZ, Ahmet, *Şer‘iyye Sicilleri Mahiyeti Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler*, İstanbul 1988.

AKYILDIZ Ali, “Para”, *DİA*, XXXIV, s. 163-166.

ANIL, Yaşar Şahin, *Osmanlı’da Kadılık*, İstanbul 1993.

APAYDIN H. Yunus, “Kefalet”, *DİA*, XXV, s. 168-177.

ATAR, Fahrettin, “Muhâlea”, *DİA*, XXX, s. 399-402.

-----, “Kadı”, *DİA*, XXIV, s. 66-69.

AYDIN, M. Akif, “Osmanlı’da Hukuk”, *Osmanlı Devleti Tarihi*, İstanbul 1999, c. II.

-----, “Mehir” *DİA*, XXVIII, s. 389-391

-----, “Gasp”, *DİA*, XIII, s. 387-392.

-----, “Deyn”, *DİA*, IX, s. 266-268.

----- - HAMİDULLAH, Muhammed, “Köle”, *DİA*, XXVI, s. 237-246.

AYVANSARÂYÎ, Hüseyin Efendi, *Hadîkatü’l-cevâmi‘*, Haz. Ahmet Nezir Galitekin, İstanbul 2001.

BARDAKOĞLU, Ali, “Hidâne”, *DİA*, XVII, s. 467-471.

BAYKAL, Bekir Sıtkı, *Tarih Terimleri Sözlüğü*, Ankara 2000.

BEYDİLLİ, Kemal, “İmam”, *DİA*, XXII, 181-186.

BİLMEN, Ömer Nasuhi, *Hukukî İslamiyye ve İstılahatı Fıkhiyye Kamusu*, İstanbul 1968.

BOSTAN, İdris, *Osmanlı Bahriye Teşkilatı: XVII Yüzyılda Tersâne-i Âmire*, İstanbul 1992.

Celal Es'ad, *Eski Galata*, İstanbul 1329.

ÇOBANOĞLU, Ahmet Vefa, “Beyoğlu'ndaki Camiler”, *Geçmişten Günümüze Beyoğlu*, İstanbul 2004, c. I.

DEVELLİOĞLU, Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara 1978.

DOĞAN, Mehmet, *Büyük Türkçe Sözlük*, İstanbul 1996.

ENGİN, Nihat, *Osmanlı Devletinde Kölelik*, İstanbul 1998.

ERBAY, Celal, “Nafaka”, *DİA*, XXII, s. 282-285.

EVLİYA ÇELEBİ, *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi*, Haz. Seyit Ali Kahraman-Yücel Dağlı, İstanbul 2003, I. Cild, I-II Kitap.

EYİCE, Semavi, *Galata ve Kulesi*, İstanbul 1969.

-----, “Galata” (Bizans ve Ceneviz Dönemi), *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, İstanbul 1994, III, 348-349.

-----, “Cami” (Mimari Tarihi), *DİA*, VII, 56- 90.

-----, “Galata” (Galatada Türk Eserleri), *DİA*, XIII, 307-313.

GEDİKLİ, Fethi, “Galata Şer'iyye Sicillerinde Osmanlı Şirketleri”, *İstanbul Araştırmaları*, S. 7/ Güz, İstanbul 1998, s. 7- 92.

-----, “Galata Şer’iyye Sicillerinde Mudârebe-Karz İlişkisi”, *İstanbul Araştırmaları*, S. 4/Kış, İstanbul 1998, s. 111-128.

GENÇ, Mehmet, *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi*, İstanbul 2009.

GENİM, M. Sinan, “Beyoğlu’nun Yerleşim Tarihi”, *Geçmişten Günümüze Beyoğlu*, İstanbul 2004, c. I.

GÖKBİLGİN, M. Tayyib, “Boğaziçi”, *DİA*, VI, s. 251-262.

HÜREL, Haldun, *İstanbul’un Ansiklopedik Öyküsü*, İstanbul 2010.

IŞIK, Ayhan, “Osmanlı’da Esnaf Teşkilatı ve Şer’iyye Sicillerindeki Tezahürleri”, *Din ve Hayat*, S. 10, İstanbul 2010, s. 104-108.

İNCİCİYAN, P.Ğ., *XVIII. Asırda İstanbul*, trc. ve tahşiyeye Hrand D. Andreasyan, İstanbul 1965.

İBN BATTUTA, Ebu Abdullah Muhammed İbn Battuta Tancî, *İbn Battuta Seyahatnamesi*, trc ve Haz. Sait A. Aykut, İstanbul 2004, c. I.

İBN KESİR, *el-Bidaye ve’n-Nihaye*, trc. Mehmed Keskin, İstanbul 1995, c. VIII.

İLGÜREL, Müsteba, “Sir’iyye Sicillerinin Toplu Katoloğuna Doğru”, *İstanbul Üniversitesi Tarih Dergisi (TD)*, İstanbul 1975, S. 28-29, s.

İNALCIK, Halil, “Galata” (Osmanlı Dönemi), *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, İstanbul 1994, III, 349-354.

-----, “Osmanlı “Frengistân”ı: Galata”, *Doğu Batı Makaleler II*, Ankara 2008, 199-202.

-----, *Osmanlı İmparatorluğu; Toplum ve Ekonomi*, İstanbul 1993, c. I.

-----, *Osmanlı İmparatorluğu Klasik Çağ (1300-1600)*, İstanbul 2005.

KARAMAN, Fikret ve Arkadaşları, *Dini Kavramlar Sözlüğü*, Editör İsmail Karagöz, Ankara 2007.

KAZICI, Ziya, *İslam Medeniyeti ve Müesseseleri Tarihi*, İstanbul 2003.

-----, *Osmanlı'da Toplum Yapısı*, İstanbul 2010.

-----, *İslâmî ve Sosyal Açıdan Vakıflar*, İstanbul 1985.

KENANOĞLU, M. Macit, *Osmanlı Millet Sistemi Mit ve Gerçek*, İstanbul 2007.

KILIÇ, Rüya, *Osmanlıda Seyyidler ve Şerifler*, İstanbul 2005.

KOÇU, Reşad Ekrem, "Bostancıbaşı Defterleri" *İstanbul Üniversitesi Tarih Enstitüsü Dergisi (TED)*, İstanbul 1958 c. II, s. 39-79.

KÖMÜRÇİYAN, Eremya Çelebi, *İstanbul Tarihi*, terc. ve tahşiye Hrand D. Andreasyan, İstanbul 1988.

KÜÇÜKAŞCI, Mustafa Sabri, "İmam", *DİA*, XXII, 178-181.

-----, "Müezzin", *DİA*, XXXI, 491-496.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., "Osmanlı İktisadî Yapısı", *Osmanlı Devleti Tarihi*, İstanbul 1999, c. II.

EL-MAVSİLÎ, Abdullah b. Mahmud, *el-İhtiyâr Li-Ta'lîl'l-Muhtâr*, terc. Mehmet Keskin, İstanbul 2005.

NİCOL, Donald M., *Bizans'ın Son Yüzyılları (1261-1453)*, trc. Bilge Umar, İstanbul 2003.

ONGAN, Halit, *Ankara'nın 1 Numaralı Şer'îye Sicili*, Ankara 1958.

ORTAYLI, İlber, "Galata" *DİA*, XIII, 303-307.

-----, *Osmanlı Devletinde Kadı*, Ankara 1994.

-----, “Kadı”, *DİA*, XXIV, s. 69-73.

OSTROGORSKY, Georg, *Bizans Devleti Tarihi*, trc. Fikret Işıltan, Ankara 2006.

ÖZBİLGİN, Erol, *Bütün Yönleriyle Osmanlı Âdâb-ı Osmanlı*, İstanbul 2003.

ÖZCAN, Tahsin, *Osmanlı Para Vakıfları Kanuni Dönemi Üsküdar Örneği*, Ankara 2003.

ÖNKAL, Ahmet,-BOZKURT, Nebi, “Cami”, *DİA*, VII, 46-56.

ÖZTUNA, Yılmaz, *Osmanlı Devleti Tarihi*, İstanbul 2004.

ÖZTÜRK, Said, *Askeri Kassama Ait Onyedinci Asır İstanbul Tereke Defterleri, (Sosyo-Ekonomik Tahlili)*, İstanbul 1995.

PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, I-II-III*, İstanbul 2004.

PAMUK, Şevket, “Kuruş”, *DİA*, XXVI, s. 458-459.

SAHİLLİOĞLU, Halil, “Akçe”, *DİA*, II, s. 224-227.

SERTOĞLU, Mithat, *Osmanlı Tarih Lûgatı*, İstanbul 1986.

ŞEMSEDDİN SAMİ, *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul 1317.

UMAR, Bilge, *Türkiye'deki Tarihsel Adlar*, İstanbul 1993.

UNAT, Faik Reşit, *Hicri Tarihleri Miladi Tarihe Çevirme Kılavuzu*, Ankara 1974.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilâtı*, Ankara 1988.

-----, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, Ankara 1988.

-----, “Şer’î Mahkeme Sicilleri” *Ülkü*, c. V, S. 29, 1935, s. 365-368.

-----, *Osmanlı Tarihi*, c. II, Ankara trs.

VILLEHARDOUÏN- VALENCIENNES, *IV. Haçlı Seferi Kronikleri*, trc. Ali Berktaş, İstanbul 2008.

YEDİYILDIZ, Bahaeddin, “Osmanlı Toplumunu”, *Osmanlı Devleti Tarihi*, İstanbul 1999, c. II.

YILDIRIM, Celal, *Kaynaklarıyla İslam Fıkhı*, Konya trs.

ZUHAYLÎ, Vehbe, *İslam Fıkhı Ansiklopedisi*, trc. Kurul, İstanbul 1994.